

LAUDA I INSTRUKCJE.

LAUDA I INSTRUKCYE.

DZIEJE
ZIEMI KUJAWSKIÉJ

ORAZ
AKTA HISTORYCZNE

DO NICH SŁUŻĄCE.

OGŁOSIŁ

Adolf Sawiński.

WARSZAWA.
W drukarni Józefa Bergera.
Elektoralna Nr. 14.
1888.

RZĄDY SEJMIKOWE
W EPOCE KRÓLÓW ELEKCYJNYCH.
1572 — 1795.

LAUDA I INSTRUKCJE.

1572 — 1674.

OGŁOSIŁ

Adolf Sawiński.

Tom II.

WARSZAWA.
W drukarni Józefa Bergera.
Elektoralna Nr. 14.
1888.

WSTĘP.

Jakkolwiek akta, które obecnie na świat wychodzą, są tylko dodatkiem do głównej naszej pracy umieszczonej na czele w pierwszym tomie niniejszego wydawnictwa, jednakże stanowią one pewną zamkniętą w sobie całość, poniekąd samoistną i dość sporną wiązkę jednorodnego materiału dziejowego, jaki się po raz pierwszy w literaturze historycznej ukazuje i dlatego też czujemy się w obowiązku dać tu pod względem wydawniczym kilka niezbędnych wyjaśnień. Jak samo nasze dzieło o samorządzie sejmikowym nie jest bynajmniej jednego tylko roku owocem, tak też i zbiór aktów, który nam za podstawę służył, nie powstał od razu, ale owszem jest wynikiem długoletnich i dość mozolnych zabiegów. Dla ułożenia i przedstawienia obrazu rządów sejmikowych, który stanowi osnowę naszego dzieła, potrzeba było zbadać i zgłębić lauda, instrukcje, akta sądowe i administracyjne nie tylko jednego województwa, ale wielu bliższych i dalszych, wyszukując je wśród stosów zabytków piśmiennych, rozproszonych, jak wiadomo, po różnych a dalekich stronach. Początek przeto takiej pracy sięga oczywiście odległych lat naszego zawodu, a jej powolne, stopniowe wykonanie zaczęło się również nie od wczoraj. Nie wiążą się wprawdzie te osobiste szczegóły tak ściśle z samym dziełem, żeby o nich we wstępie zamilczeć nie było można, choćby ze względu na tak potrzebną dziś szczególnie skromność autorską. Ale to też przytoczyliśmy je tu nie gwoli własnej chwalby, ale raczej jedynie dlatego, aby gdy wiele zarzutów spotka te drobne usiłowania, chciano im w obec podobnych gdzieindziej ujawnionych przyznać to przynajmniej, że nie są echem cudzych pomysłów. Uważamy je w rzeczy samej za pracę ducha samoistną, która się wiąże organicznie z innemi, jakie się nam znacznie wcześniej już urzeczywistnić dało, a są one jak owe nici pajęczce istotnie z siebie samego wysnute.

Zbiór obecny laudów i instrukcyj województw kujawskich obejmuje całość od zgonu Zygmunta Augusta do końca Rzeczypospolitej (1572—1795) w ilości około pięciuset uchwał i aktów sejmikowych. Na czele każdego wydrukowanego przez nas laudum lub instrukcji

Дозволено Цензурою. Варшава, 8 Октября 1887 г.

mieści się treściwa notatka, która wskazuje źródło, z kąd akt jest wzięty. Tém więcéj to było potrzebném, ile że niemal każdy z innéj pochodzi księgi. Województwa kujawskie nie posiadały, o ile się zdaje, jednego całkowitego zbioru swych uchwał sejmikowych, jakie miewały niekiedy inne województwa, których lauda dochowały się albo w oryginałach albo w odpisach, w jednéj, dwóch lub kilku osobnych księgach. Jeżeli zaś istniały jakie kopie, zebrane w większą całość, to te przepadły wśród spustoszeń, jakim po kilkakroć w ciągu ostatnich wieków podlegało archiwum grodzkie radziejowskie, gdzie się wyłącznie znajdowały uchwały sejmikowe. Wyszukiwanie więc tych dawnych zabytków życia publicznego województw polegało na wydobywaniu tego, co jeszcze ocalało w księgach sądowych tu i owdzie dochowanych. W Radziejowie, jak wiadomo, odbywały się sejmiki województw kujawskich, w księgach tamiecznego grodu oblatowano czyli ingrosowano wszelkie akta sejmikowe. Tam też ich jedyne znajduje się źródło. Ale niestety, akta radziejowskie zaczynają się dopiero od 1659 roku. Wszystkie wcześniejsze padły ofiarą strasznego zniszczenia szwedzkiego za Jana Kazimierza. Wśród pozogi, która na Kujawach dotknęła wsi i miasta, dwory i kościoły, zamki i grody, wśród okropnéj zagłady, jaką sprowadziło najście nieprzyjacielskie, nie ocalały nawet w podziemiach ukryte księgi sądowe ¹⁾. Właściwie więc zbiór niniejszy stanowi zaokrągloną całość dopiero od 1659 roku, bo odtąd już ciągną się lauda nieprzerwanym szeregiem aż do końca rzeczypospolitéj. Znalazły się atoli i wcześniejsze akta, które sięgają nawet początków epoki elekcyjnej czyli 1572 roku. Pochodzą one z ksiąg sąsiednich grodów: brzeskiego, przeddeckiego i kowalskiego, których akta nie tak wielkiemu uległy zniszczeniu jak radziejowskie, a w których te lub inne postanowienia sejmikowe były przygodnie w kształcie kopij zapisane ²⁾. Mimo te uzupełnienia są jednak szczyby zwłaszcza w epoce Zygmunta III, niezbyt wszakże znaczne i nie tak istotne, jakby się zdawać mogło, mianowicie w stosunku do laudów i instrukcyj w ogóle, których dochowało się niewiele z owych czasów dopiero rozwijającej się działalności administracyjnej sejmików. Udało nam się wreszcie i w inném jeszcze miejscu odszukać kilka aktów

¹⁾ O spaleniu ksiąg grodzkich przez Szwedów wspomina pierwsza dochowana księga radziejowska z r. 1659 (str. 1, 43, 85).

²⁾ Księgi województwa inowrocławskiego uległy podobnemuż losowi. W księgach bydgoskich (arch. w Poznaniu) spotkałem wzmianki pod r. 1679 (f. 166) „per manum sueticam sublata, 1681 (f. 346, 372) per invasionem et injuriam Suecorum combusta, pod r. 1686 i t. d.“. Brak ksiąg z r. 1606, 7, 8, 9, 10 i in.

w księgach grodzkich bydgoskich i inowrocławskich, w których odpisaniu wyręczył nas uprzejmie p. archiwaryusz Lekszycki w Poznaniu.

Prócz notatki na czele każdego aktu, która pochodzenie jego wskazuje, mieści się nieco niżej w nagłówku treściwa, skrócona wiadomość o dniu oblatowania aktu do ksiąg grodzkich oraz o osobie, która téj czynności dopełniła. Przytaczać całkowite formuły oblat przy każdym laudum lub instrukcyi—uważaliśmy za zbytęczne. W kilku pierwszych aktach przytoczyliśmy je na wzór, w następnych już tylko podajemy skrócone z wymienieniem nazwiska osoby oblatującej oraz dnia dokonania téj czynności. Zdaniem naszym jest to rzecz konieczna i niezbedna, aby zachować na każdym akcie ślad piętna urzędowego i zaświadczenia jego wiarygodności. Do istotnych części składowych aktu zaliczamy także jego intytulacyą współczesną. Więc też i tę zachowaliśmy, drukując na czele aktu: laudum palatinatum Cujaviae, albo articuli, instructio pro comitiis, laudum cum limitatione i t. p.

Następują potem same akta w całej rozciągłości bez żadnych skrótów lub opuszczeń z dodaniem wszystkich nazwisk lub podpisów, ilekroć się takowe szczególniej na aktach konfederacyj znajdowały. Każde więc laudum, każda instrukcyja podane są w całkowitem ich brzmieniu bez żadnej zmiany. Tylko co do pisowni uważaliśmy za stosowne i za konieczne poczynić pewne zmiany, zresztą bardzo nieznaczne. W téj mierze poszliśmy za wskazówkami, które tak trafnie podał prof. W. Zakrzewski we wnioskach swych do Akademii krakowskiej (z r. 1877. Dodatek do posiedzeń kom. histor. str. XVI). Na téj zmianie pisowni nie straciła wiarygodność samych zabytków, zyskał zaś wiele sam wydawca, a i czytelnik także nie najgorzej na tém wyjdzie. Bałamutna pisownia zwłaszcza w aktach XVII wieku, kopiowanych często przez niedbanych podpisków grodzkich, nie może stanowczo obowiązywać wydawcy szczególniej takich rozległych materyałów, jak są lauda. Zmiany wprowadzone przez nas dla ujednostajnienia nie są zresztą liczne: dawne *y* tak często używane, zastąpiliśmy przez *j* w wyrazach np. oyciec—ojciec, woysko—wojsko, mój—mój, albo w wyrazach z łacińskiego wziętych i zamienione na *y* stosownie do wymawiania polskiego np. dignitarze—dygnitarze, contribucia—kontrybucya i t. p. Wielkie litery, które tak szpecą pismo, a których używają ciągle pisarze w rzeczownikach pospolicznych, jak Król, Wojewoda, Skarb lub w przymiotnikach jak Radziejowski, Kowalski, Szwedzki, zastąpiliśmy małemi i in. Zachowaliśmy jednak nietkniętym każdy wyraz, każde słowo, jeżeli tylko w niem do-

strzedz było można pewnej różnicy w stosunku do dzisiejszego wymawiania. W takich wypadkach wyraz pozostał z całą swą właściwością: więc ślachta a nie szlachta, swowolny a nie swawolny, wszytek, porząny, urzęnnik, beli (zam. byli), beła (zam. była), uczynieli (uczynili), z pojsrzodka, baczemy (baczymy), napierwój, ty (tój), barzo (bardzo), przez (bez), miennica, siela (siła), stanowieliśmy, zniósszy (zniósłszy). Zachowaliśmy także właściwość pisowni i wymawiania (może) w 2 przyp. liczb. pojed. rzecz. żeń. np. instrukcyj, korupcyj, obligacyj, konstytucyj i t. d. Z podobną ścisłością oddawaliśmy wszystkie imiona własne, nazwy miejscowości, nazwiska osób. Więc Wocieh, Dąbski, Dambrowski, Łabędzki, Gołembioski, Szachnoski, Trampczynski, Zamoyski, Bidgość, Pietrkowo, Kamełduli i in.

W miejscach niejasnych, gdzie redakcja wydała nam się niezrozumiałą, kładliśmy odpowiedni znak lub słowo domyślne w nawiasie. Takie wypadki trafiały się w aktach między 1660—1750 rokiem, kiedy układ laudów i instrukcyj bywał zawiły, język oszpecony makaronizmami, a w kancelaryach grodzkich panowało zaniedbanie lub pośpiech przy kopiowaniu. Odczytywanie niektórych aktów sejmikowych, pisanych niekiedy bardzo pośpiesznie, przedstawiało niemałe trudności, zwłaszcza w księgach nadpsutych, nadbutwiałych, których również nie brak, mia nowicie z drugiej połowy XVII wieku.

Na końcu każdego tomu mieści się szczegółowy skorowidz miejsc, nazwisk osób i urzędów. Nie uważamy za stosowne łączyć wykazów miejsc i osób w jedną całość. Tracą one wtedy na jasności, która ich istotną stanowić powinna zaletę. Dodaliśmy jeszcze wykaz urzędów, także oddzielnie dla tej samej przyczyny. Brak zaś skorowidza treści zastąpi sama nasza praca w pierwszym tomie, gdzie się już mieści systematyczny a pod koniec alfabetyczny obraz tego wszystkiego, co z laudów i instrukcyj do dziejów i organizacyi samorządu sejmikowego wyciągnąć się dało. Nie weszły tam wprawdzie inne wskazówki co do osnowy, która się niekiedy znajduje w instrukcyach, a do samorządu się nie odnosi, jak np. wnioski co do mennicy, lustracyi dóbr królewskich i t. p. Są to jednak podrzędne rzeczy, a jeśli dla badacza stronniemu będą miały wagę, to je każdy jako tako obeznany z rodzajem obecnego materiału z łatwością wyszuka. Wielką wyświadczył wydawnictwu przysługę p. J. Łabuński, sędzia, który wyręczył mnie przy układaniu skorowidzów. Wszystkie są owocem jego pracy, za co szczerze składam mu na tém miejscu podziękowanie.

S P I S

LAUDÓW I INSTRUKCYJ SEJMIKOWYCH

1572 — 1674.

Rok	Miesiąc	Miejsce	Treść	Str.	Rok	Miesiąc	Miejsce	Treść	Str.
1572	Aug. 21	Radz.	Confoederat.	1	1666	Febr. 3	Radz.	Articuli	152
1576	Jan. 4	—	Instructio	6	"	" 3	—	Laudum	164
1587	" 15	—	Confoederat.	10	"	Jnn. 4	—	—	167
"	Octob. 29	—	Laudum	V 385	"	Oct. 28	—	Articuli	169
"	" 29	—	—	V 388	"	" 28	—	—	175
1589	Sept. 11	—	—	15	"	" 29	—	Laudum	176
1606	Oct. 12	—	—	17	1667	Febr. 8	—	—	177
"	Jul. 11	—	—	20	"	Jun. 7	—	—	181
"	" 12	Brzes.	Protestatio	22	"	Sept. 12	—	—	187
1610	" 19	Radz.	Laudum	23	"	Oct. 31	—	—	188
1612	Jan. 11	—	—	V 389	"	Dec. 19	—	Articuli	189
1627	(Jan. ?)	—	—	26	"	" 22	—	Laudum	200
"	Dec. 15	—	—	28	1668	Apr. 16	—	—	204
1628	(a. Jun.)	—	Articuli	33	"	Jul. 28	—	Articuli	207
"	Aug. 1	—	Laudum	36	"	" 28	—	—	211
"	(Sept. ?)	—	—	38	"	Oct. 15	—	Laudum	218
"	Dec. 4	—	—	42	"	" 15	—	Articuli	222
"	" 4	—	Articuli	44	1669	Jan. 24	—	Laudum	226
1629	Jan. 8	Byton.	Protestatio	49	"	Mart. 23	—	—	231
1632	Jun. 5	Radz.	Confoeder.	52	"	Mai 7	—	—	233
1640	Jul. 30	—	—	54	"	" 27	Przed.	—	237
1648	Sept. 19	—	Elect. nunt.	56	"	(Aug. ?)	Radz.	—	239
"	Nov. 17	Varsav.	Laudum	58	"	Sept. 13	—	Instructio	241
1651	Jun. 3	Brzes.	Declaratio	61	1670	Jan. 22	—	Laudum	254
"	" 3	—	Laudum	62	"	" 22	—	Instructio	260
"	" 3	—	Denunc. jud.	63	"	Mai 20	—	Confoederat.	281
1655	Oct. 19	Bronisł.	Laudum	64	"	Jul. 29	—	Instructio	286
1658	Sept. 18	Radz.	—	67	"	" 29	—	Laudum	313
"	Oct. 1	—	—	71	"	Octob. 2	—	—	317
"	" 31	—	—	73	"	Dec. 10	—	—	318
"	Dec. 31	—	—	77	"	" 30	—	—	319
1659	Febr. 28	—	—	78	1671	Mart. 5	—	—	326
"	" 28	—	—	83	"	" 23	—	Limit. conv.	327
"	" 28	—	Articuli	84	"	April 27	—	Laudum	328
"	Jun. 13	—	Laudum	90	"	Jun. 12	—	—	334
"	(Jul. ?)	—	—	94	"	Dec. 15	—	—	337
"	Sept. 15	—	—	97	"	" 15	—	Instructio	343
1660	Mai 31	—	—	99	1672	April 27	—	Laudum	357
"	Aug. 10	—	—	102	"	" 27	—	Instructio	363
"	Sept. 13	—	—	106	"	Jul. 20	—	Laudum	376
1661	Mart. 28	—	Articuli	108	"	Aug. 3	—	—	378
"	Jul. 28	—	Laudum	120	"	" 18	—	—	381
"	" 28	—	—	125	"	Nov. 2	—	—	V 396
"	Octob. 4	—	Ord. Ducil.	127	"	Dec. 12	—	—	386
1662	Jan. 30	—	Liter. unio.	129	"	" 13	—	—	387
"	Febr. 1	—	Articuli	130	"	" 13	—	Instructio	393
"	Jun. 22	—	Laudum	136	1673	Jan. 4	—	Laudum	403
"	Jul. 24	—	—	138	"	Mai 5	—	—	404
"	Sept. 11	—	—	140	"	Sept. 11	—	—	414
1663	Jan. 19	—	—	142	"	Oct. 31	—	—	419
"	Sept. 11	—	—	144	"	Dec. 29	—	—	424
1664	Jan. 21	—	—	V 392	"	" 29	—	Instructio	429
1665	Febr. 26	—	Articuli	146	"	"	—	—	

SPIS MIEJSCOWOŚCI.

Arciszewo Długoszwowe, 342.
 „ Rozdziałow sors., 341.
 Bar, 172.
 Barucino, 423.
 Bazar, 205.
 Beldowo (z) zob. Beldowski.
 Beresteczko, 112, 158, 249, 270, 301.
 Bębel, 112, 198.
 Bieganowo, 66.
 Bodzanowo, 66.
 Bogusławice (z) zob. Sierakowski.
 Brahiłow, 224.
 Brancberk, Bransberk, 111, 294.
 Brdowo, Brdów, 170, 199, 310, 342.
 Brodnica, 42.
 Bromin, 417.
 Broniew, 268, 309.
 Bronisław (wieś), 64, 66, 67.
 Brześć, 18, 21, 23, 32, 58, 61, 62, 63, 66, 71, 74, 82, 106, 119, 122, 138, 143, 162, 209, 219, 220, 227, 228, 240, 313, 314, 320, 384, 385, 389, 403, 404, 407, 416, 424.
 „ Litewski, 147.
 „ Stary (wieś), 410.
 Brzeski mieszczanin, Adam Modzurowski, podwójci, 1632, 52.
 Brzezie (z) zob. Mikołajewski Marcin.
 Budziśław. Budziśławice (z) zob. Wysocki Aleksander.
 Buzenin (z) zob. Pstrokoński Spytek.
 Byczyna, 66.

Bydgoszcz, Bydgość. Bidgość, 19, 31, 40, 66, 72, 77, 81, 83, 119, 126, 127, 139, 141, 143, 155, 159, 167, 195, 209, 264, 279, 291, 307, 308, 313, 355, 384, 402, 407, 409, 410.
 Byki (na) zob. Bykowski Stanisław.
 Bytoń, 42, 51, 66, 354, 374.
 Chełmce Małe, 66.
 „ Wielkie, 66.
 Czernian (młyn), 221.
 Czerniejewice (wieś), 245, 264, 291.
 Czerniewice (wieś), 200, 355.
 Czerniów (Cierniów). wieś, 118.
 Dąbrowica, 66.
 Dąbrówna, 326.
 Dąbrowo, 199.
 Dobiegniewo. Dobiegniew. 47, 66, 83, 95, 314.
 Drobnin (z) zob. Kryski Arnolf.
 Drzewce (z) zob. Mikołajewski Marcin.
 Dybów, 46.
 Dybowskie starostwo, 1655, 66.
 Działyń (z) zob. Działyński Kasper.
 Elbląg, 111, 151, 349.
 Fordan, 40, 81, 127, 407.
 Gabczyce (na), zob. Galicki Kazimierz.
 Gąbin, 225.

Gdańsk, 36, 143, 160, 277, 279, 305, 307, 321, 349.
 Gembice, Gębice, 153, 315.
 Głęboczyzna, 153.
 Głębokie (na) zob. Głębocki Wojciech.
 Głowa, 149.
 Gniewków, 66.
 Gniewnów, 76.
 Gniezno, 118, 295.
 Goraj (wieś w pow. przededkim), 392, 402.
 Gorzewo (z) zob. Gorzewski Hieronim.
 Gosławice, 202, 423.
 Gostyń, 85.
 Grabianowa wieś, 200, 355.
 Grabie (z) zob. Brański Woj. (z) zob. Wilkostowski Jan.
 Grudna (z) zob. Grudziński Melchior.
 Grudzieniec miasteczko, 307.
 Grzegorzew. miasteczko, 7, 8, 9.
 Infanty, 112, 158, 198, 217, 248.
 Inowrocław, Inowrocław, 18, 19, 21, 32, 66, 74, 119, 121, 122, 138, 143, 178, 209, 219, 227, 228, 240, 313, 314, 315, 316, 320, 329, 336, 341, 359, 377, 407, 414, 424.
 Jaranowo, Jarnowo (z) zob. Jaranowski, Jarnowski.
 Jarnowo Wielkie (z) zob. Jarnowski.
 Jaruntowice (z) zob. Kruśński.

Jędrzejów 7.

Kalinowice, 419.
 Kalwarya, 427.
 Kamienie, 292.
 Kamieniec Podolski, 149, 276, 366, 381.
 Kierzeszyn, 311.
 Kijów, 226, 280, 292, 308.
 Koło, 53.
 Kołudy (na) zob. Kołudzi Jan.
 Korczyn, 161.
 Koronowo, 127, 407.
 Kościelce (na) zob. Działyński Zygmunt.
 Kościelce (z) zob. Kościelecki Piotr.
 Kościół (z) wieś, zob. Kościelski Stanisław.
 Kotorzyce, 419, 420.
 Kowal, Kowale, 66, 85, 106, 317, 335, 381, 382, 383.
 Kozowo (wieś), 88.
 Krajewice wieś, 202, 222.
 Kraków, 155, 288, 370, 430.
 Kretki (z) zob. Kretkowski Andrzej.
 Cretkow (de) zob. Grzegorz de Cretkow.
 Krotoszyna (z) zob. z Krotoszyna Jan.
 Krusa wieś, 290.
 Kruświca, Kruświce, 18, 19, 66, 315, 420.
 Kruświcki Langwójt, Stanisław Pławkowic, 1673, 417.
 Krzywosądza, 202, 423.
 Kunegundy Szyba solna, 397.
 Lekarzewice (wieś), 198, 247, 268, 419.
 Lipiewka, 88.
 Lisianka, 172.
 Litwa, 162, 300.
 Lubieniec (z) zob. Niemojewski Andrzej.
 Lublin, 88, 388, 391, 397, 407.
 Lubomyśl, 197.
 Lubraniec, 221.
 „ (z) zob. Damski Jan.
 Lubstow (na) zob. Lubstowski Konstanty.
 Lwów, 90, 91, 92, 120, 124, 127, 137, 144, 155, 183, 187, 276, 278, 292, 306, 395, 409, 415, 421.

Łabiszyn (z) zob. Latański Stanisław.
 Łęczyca, 16.
 Łowick (z) zob. Łowicki Wojciech, marszałek sejmiku Radziejowskiego. poseł na sejm.
 Łowicz, 2, 398.
 Łypiówka (włoka), 392.
 Mątew, 134.
 Mątwy (wieś), 88, 118, 152, 171, 176, 197, 250, 271, 301, 302, 402.
 Mątwy Wielkie (wieś), 160.
 Mieroszewice, Miroszewice (z) zob. Gąsiorowski Maciej.
 Międzyrzecz, 267, 299, 355.
 Mikoszyn, 197.
 Mirosławice (z) zob. Gąsiorowski marszałek sejmiku Radziejow.
 Morzyce (z) zob. Trzebuchowski Jakób.
 Moskwa, 110, 159, 190, 292, 355.
 Moszczone (z) zob. Daczbóg Moszczeński, marsz. S. R.
 Murzyn, 175, 401.
 Myszczewice, 268, 309.
 Nieporęt wieś, 212, 254, 275, 304.
 Nieszawa, Nieszewa, 39, 83, 118, 155.
 Nowa wieś, 175, 401, 423.
 Nowe miasto w Toruniu, 199, 277, 305.
 Nowe miasto Korczyn, 2.
 Nowy Młyn, 401.
 Olexowo (z) zob. Gniewosz Mikołaj z Olexowa.
 Osiecin (wieś), 97.
 „ (z) zob. Wilkostowski Stanisław.
 Osniszczewo (wieś), 202.
 Ozorkow (z) zob. Szczawiński Jakób.
 Palczyn, 264, 291.
 Palenda wieś, 199.
 Palendzie, 216.
 „ Górne (wieś), 161.
 Paniewko (wieś), 334.
 Parwochowska (włoka), 89.
 Piask, Piaski, 100, 173.
 Pilawce, 249, 270, 301.
 Piolunowo, 66.

Piotrkow, 88, 143.
 Piotrkowice (wieś), 290.
 Płock, 40.
 Podgórze (miasteczko nad Toruniem), 30, 83, 100, 117, 153, 186, 200, 206, 245, 326.
 Powiercie (z) zob. Andrzej Czosniowski.
 Prusy, 27, 29, 96, 106, 109, 111, 116, 194, 197, 212, 347.
 Przedecz, 66, 74, 107, 168, 186, 208, 234, 237, 238, 377, 378, 381, 385.
 Przeradczynna (włoka), 392.
 Psary wieś, 202, 325, 342, 392, 416.
 Puck, Puczk, 46, 116, 149, 277, 305.
 Raciążę, 66.
 Raciążek, 76.
 Racicze (de) zob. de Racicze Jakób.
 Radom, 89, 156, 327.
 Radomsk, 10.
 Radziejów, 1, 2, 5, 6, 9, 10, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 32, 49, 54, 55, 65, 66, 68, 71, 72, 74, 76, 78, 81, 82, 84, 86, 89, 94, 97, 99, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 127, 129, 130, 135, 136, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 152, 153, 163, 169, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 187, 188, 189, 190, 200, 201, 203, 207, 209, 210, 211, 218, 230, 231, 233, 236, 239, 242, 254, 257, 260, 280, 281, 286, 313, 317, 318, 319, 323, 326, 327, 328, 329, 331, 334, 336, 337, 342, 356, 357, 362, 376, 377, 378, 386, 387, 393, 402, 403, 404, 413, 414, 418, 419, 423, 424, 427, 429, 434.
 Radziejów Stary, 33, 36, 38, 248, 268, 300.
 Rawa, 9.
 Rojewo (z) zob. Jan Kaczkowski, marszałek S. R.
 „ (z) zob. Moszczeński Stanisław.
 Rozdrażew (a), zob. a Rozdrażew Hieronim.
 Rozenberk, 311.

Roźniatowy, wieś, 422.
 Russinowo (z), zob. Russinowski Jakób.
 Ryszyn (z), zob. Ryszynski Krzysztof.
 Rządka - Wola (wieś), 87, 119, 135, 153, 162, 315, 392.
 Sambor, 238.
 Sandomierz, 21, 22, 23.
 Sapolno, 66.
 Serock (wieś), 410.
 Sierska wieś, 279.
 Siewiersk (z) zob. Siewierski Andrzej, łowczy brzeski.
 Skoki, 200.
 Skotniki, 257.
 Śląsk, 370, 397.
 Sławęcin, 197.
 Słońsk wieś, 310.
 Słuchów, zamek, 8.
 Służewo (miasteczko), 221.
 „ (z) zob. z Służewa Jan.
 Smarlin, 423.
 Smiłowice, 66.
 Smoleńsk, 160.
 Smolsk, 423.
 Sokal, 62.
 Sokołów, Sokołowo, wieś, 198, 24, 268, 419.
 Solec, 66, 81, 127.
 Szreda, 21.
 Stawek, 83.
 Stawiec (z) zob. Osiecki Jan Sebastyan.
 Strzelno, 66.

Strzemeszno, 216.
 Swiesz, 325, 354, 374.
 Świętosław (z), zob. Świętosławski Piotr, skarbnik z Doborzyń.
 Szczawin (z), zob. Szczawiński Jan-Szymon.
 Szczycińska (włoka), 89.
 Szewce (na), zob. Swiecki Zygmunt.
 Szulec, 76.
 Tarnow (wieś w pow. radziejowskim), 392.
 „ Wielki, wieś, 230.
 Tolibowo (z), zob. Tolibowski Hiacynt.
 Tomice (z), zob. Tomicki Jerzy.
 Toruń, 30, 31, 72, 77, 86, 87, 89, 90, 92, 109, 117, 118, 135, 149, 159, 160, 162, 173, 191, 199, 200, 206, 217, 245, 247, 253, 264, 266, 298, 305, 309, 311, 321, 349, 355, 370, 372, 390, 400, 410.
 Trościaniec, 361, 367.
 Tulibowszczyzna, 153.
 Tykocin, 8.
 Ukraina, 110, 111, 263, 344, 346.
 Waganiec, 83.
 Warszawa, 7, 14, 53, 58, 59, 60, 61, 93, 137, 223, 227,

234, 238, 288, 317, 384, 393, 430, 432.
 Warzymowo (z), zob. Sokołowski Jarosław.
 Wielawieś, 175.
 Wieliczka, 397.
 Wielka Łąka, Wielka Łęka, 151, 176, 197, 216, 244, 264, 291.
 Wielkie Jaronowo (z), zob. Jaronowski Sebastyan.
 Wielowieś, wieś, 401.
 Wieniec, 19.
 Wierzbicany (na), zob. Rusinowski Jan, 12.
 Więclawice, 199, 392.
 Wiśła, 111.
 Witów, 66.
 Wręcza (z) zob. Sokołowski Jarosław.
 Wrocław, 31.
 Wrocławek, 66, 72, 76, 81, 83, 95, 342.
 Zaduszniki (z), zob. Sutkowski Kasper.
 Zakrzew (z), zob. Radajewski Wojciech.
 „ (z), zob. Zakrzewski Zboży Stanisław.
 Zakrzewko (wieś), 416.
 Zakrzewo, 423.
 Zamość, 242, 395.
 Zapole (z) zob. Zapolski.
 Złotorya, 46.
 Złotowo, 419.

SPIS OSÓB.

Liczyby tysiączne oznaczają lata, inne zaś wskazują stronicę tomu.

Adamowski Marcin, 1670, 285.	cin, wojski krusw., 1673, 425.	Borucki Jan, podstoli brzeski, 1606, 22.
Arciszewski Stanisław, 1629, 52.	Berens, 1668, 217.	Borucki Jan, 1610, 26.
Bajer, pisarz najwyższy skarbowy, 1671, 350.	Berens, porucznik w. ruskiego, 1668, 220.	Borucki Jan, podstoli brzeski, 1610, 26.
Baliński Adam, 1572, 5.	Berens, kapitan w. ruskiego, 1673, 429.	Borucki Jan, 1666, 175.
Baranowski, 1651, 63.	Bębnowski, deputat chorągwi staros. owruckiego, 1668, 220.	Borucki Jan, 1668, 219.
Baranowski Jan, 1670, 284.	Będkowski Kazimierz, 1670, 285.	Borucki Jan, 1670, 284, 285.
Bartkowski Stanisław, 1670, 284, 285.	Będkowski Stanisław, 1670, 285.	Borucki Jan, podstoli nurcki, 1673, 424.
Bądkowski Wojciech, 1670, 285.	Biechowski Jakób, 1668, 210.	Borucki Jędrzej, podstoli brzeski, 1629, 51.
Bedyński Mikołaj, 1670, 285.	Biechowski Jan. W., 1670, 285.	Borucki Marcin, 1670, 285.
Bełdowski Jan, 1587, 10, 12.	Biedrychowski Kasper, 1670, 285.	Borucki Stanisław, 1629, 52.
Bełdowski Jan, 1610, 26.	Bielecki Jan, 1669, 232.	Borzyszowski Jakób, 1667, 185.
Bełdowski, 1667, 189.	Bielicki Jakób, 1629, 52.	Branski z Grabia Wojciech, 1610, 25.
Bełdowski Krzysztof, 1667, 201.	Bielicki Marcin, 1629, 52.	Brochowski Marcin, 1666, 170, 175.
Bełdowski Marcin, 1668, 210, 219.	Bieliński, rotmistrz J. kr. m-ci rajtarski, 1662, 134.	Broniewski Franciszek, 1666, 175.
Bełdowski Marcin z Bełdowa, wojski kruswicki, 1670, 284.	Biliński Adam, 1629, 52.	Broniewski Franciszek, 1670, 284.
Bełdowski Marcin, wojski kruswicki, 1670, 315, 317, 318, 322, 341; 1671, 353; 1673, 405, 407, 415, 417, 425.	Bledowski Grzegorz, kanonik kolegiaty kruswickiej, 1587, 10.	Broniewski Franciszek, 1673, 424.
Bełdowski z Bełdowa Marcin, wojski krusw., 1670, 284.	Błęcki Maciej, 1629, 52.	Broniewski Krystyn, 1670, 285.
Bełdowski Marcin, wojski kruswicki, 1670, 257, 259.	Bobrowski Grzegorz, 1627, 26.	Broniewski Sebastyan, 1572, 6.
Bełdowski z Bełdowa Marcin, wojski krusw., 1671, 331.	Bodzanowski Benedykt, 1606, 22.	Broniewski Wojciech, 1668, 219.
Bełdowski Marcin, wojski inowłocł. 1672, 359.	Bolesta, oboźny bydgoski, 1651, 64.	Broniewski Wojciech, 1672, 389.
Bełdowski z Bełdowa Mar-	Boratyni, 1666, 155, 172.	Bronisewski a Broniszewo Sebastyan, pisarz grodzki radziejowski, 1572, 1.
	Boratyni, 1667, 194.	Brzeziński Jan, 1610, 25.
	Boratyni, 1669, 252; 1670, 272, 302.	Brzeziński Jan, 1629, 52.
	Boratyni, 1672, 369.	Brzeziński Józef, 1670, 285.
	Boruccy, 1659, 97.	Brzeziński Mikołaj, kanonik kolegiaty kruswickiej, 1587, 10.
	Borucki Eremiasz, 1629, 52.	

Brzeziński Mikołaj, 1670, 285.
 Brzeziński Wojciech, 1629, 52.
 Budny, 1667, 184.
 Budny, 1670, 324.
 Budny Franciszek, 1670, 285.
 Budny, instygator ww. kujawskich, 1666, 177; 1669, 179.
 Bujszewski Albert, 1606, 22.
 Bujszewski Grzegorz, 1606, 22.
 Buszkowski, 1663, 144.
 Buszkowski, 1668, 205, 206.
 Buszkowski Łukasz, 1629, 51.
 Buszkowski, pisarz grodzki radziejowski, 1662, 141.
 Buszkowski, pisarz grodzki radziejowski, 1662, 138.
 Buszkowski, pisarz grodzki radziej., 1668, 209.
 Buszkowski Piotr, sędzia grodzki brzeski, 1610, 25.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziej., 1660, 103.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziejow., 1662, 131.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziejow., 1663, 143.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziejow., 1663, 146.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziejow., marszałek sejmiku radziejowskiego 1667, 177, 179, 180, 182.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziejowski 1667, 202, 203; 1668, 204, 219; 1669, 236.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziejow., 1669, 241.
 Buszkowski Wojciech, pisarz grodzki radziejow., 1670, 257.
 Buszkowski Wojciech, skarbnik brzeski, pisarz gr. radziej., 1670, 284.
 Buszkowski Wojciech, skarbnik brzeski, 1670, 324; 1671, 330, 336, 340 i pis. gr. radziejow., 333, 340; 1672, 361.

Buszkowski Wojciech, skarbnik brzeski, 1672, 389.
 Buszkowski Wojciech, skarbnik brzeski. 1673. 422. 423, 428.
 Bykowski Stanisław na Bykach, przedecki, kłodawski starosta, 1672, 380.
 Celly, 1673, 426.
 Chaliński Jan, 1610, 25.
 Chaliński Jan, 1670, 284.
 Chaliński Józef, 1670, 284.
 Chaliński Stefan, 1670, 285.
 Chaliński Stefan, burgrabia radziejowski, 1670, 284.
 Chaliński Walenty, 1667, 189, 200.
 Chaliński Walenty, 1668, 204.
 Charbicki Paweł, 1648, 59.
 Charbicki Paweł, cześnik łęczycki, marszałek sejmku radziej., 1660, 107.
 Charbicki Paweł, poseł na sejm, 1648, 57.
 Charbicki Piotr, stolnik łęczycki, 1629, 51.
 Chełmiński Maciej, stolnik ziemi dobrzyńskiej, podwojewodzy brzeski, 1610, 25.
 Chernowski Stanisław, 1670, 285.
 Chlewicki Wawrzyniec, 1587, 10.
 Chojecki Paweł, 1673, 419.
 Chrzaszczewski Jan, 1610, 25.
 Chrzaszczewski Wojciech, 1629, 51.
 Chykołowski Wojciech, 1670, 285.
 Chyliński Stanisław, 1672, 376, 378, 381.
 Ciechomski Sebastyan, pisarz ziemski gostyński. 1610, 26.
 Ciecierski Franciszek, 1670, 285.
 Ciecierski. 1673, 404.
 Ciepłński Jakób, 1629, 52.
 Ciosnowski v. Czosnowski.
 Ciosnowski Andrzej, 1672, 389.
 Ciosnowski Jan 1629, 51.
 Ciosnowski Krzysztof 1629, 51.
 Ciosnowski Stefan, 1629, 52.
 Ciosnowski Świętosław, 1670, 285.

Ciosnowski Wojciech, 1672, 387.
 Ciosnowski Zygmunt, 1670, 285.
 Cywiński Jan, 1629, 52.
 Czapski Jan, 1658, 71.
 Czarnomski Wawrzyniec, 1670, 285.
 Czechowski, 1659, 82.
 Czechowski, 1660, 105.
 Czechowski, 1663, 144.
 Czechowski, 1667, 203.
 Czechowski Mikołaj, 1659, 83, 84.
 Czechowski Mikołaj, 1660, 104.
 Czechowski Mikołaj, 1661, 126.
 Czepiński Marcin, 1610, 25.
 Czerkies, porucz. kampanii w. inowrocław., 1667, 198.
 Czerkies, 1668, 217.
 Czermieński Albert, 1669, 239.
 Czosnowski Andrzej z Powiercia, 1672, 380.
 Czosnowski, 1659, 93.
 Czosnowski Andrzej, 1667, 203.
 Czosnowski Andrzej marszałek S. R. 1668, 222, 225.
 Czosnowski Andrzej, 1670, 284.
 Czosnowski Andrzej, 1673, 424.
 Czosnowski, podczaszy brzeski, 1659, 89.
 Czosnowski Wojciech, 1668, 206; 1670, 284.
 Czosnowski Wojciech Jakób, marszałek S. R., 1671, 327, 328, 334.
 Dawidowicz Władysław, 1669, 237.
 Dąbrowski Benedykt, 1670, 285.
 Dąbrowski Franciszek, 1670, 285.
 Dąbrowski Jan, 1661, 127.
 Dąbrowski Mateusz, 1629, 52.
 Dąbrowski Szymon, 1659, 90.
 Dąbrowski Andrzej pisarz grodu brzeskiego, 1589, 16.
 Dąbrowski Jan, 1629, 52.
 Dąbrowski z Lubrańca Jan, kasztelan brzeski. 1648, 58, 59.

Dąbrowski Piotr, 1629, 52.
 Dąbrowski Rafał, 1629, 52.
 Dąbrowski Szczęsny, 1629, 52.
 Dąbski, ks. archidjakon płocki, 1670, 265.
 Dąbski, ks. archidjakon płocki, 1670, 296.
 Dąbski Adam, stolnik brzeski, 1628, 38; marszałek sejmiku radziejowskiego, 41.
 Dąbski Daniel, 1610, 25.
 Dąbski Hieronim, 1606, 22.
 Dąbski Jan, 1606, 22.
 Dąbski Jan Stanisław z Lubrańca, podstoli inowrocław., 1673, 414.
 Dąbski Jędrzej, kasztelan konarski, 1610, 26.
 Dąbski Ludwik, cześnik inowrocławski, 1671, 331, 341.
 Dąbski Ludwik z Lubrańca, cześnik inowrocław., marszałek sejmku radziej., 1672, 362, 363, 376.
 Dąbski z Lubrańca Stanisław, podstoli inowrocław., 1667, 203.
 Dąbski ks. Stanisław, archidjakon płocki, 1669, 244.
 Dąbski z Lubrańca Zygmunt, marszałek wojew. kujaw., 1667, 187, 188, 190, 201.
 Dąbski Zygmunt, cześnik inowrocław., poseł inowrocław., 1668, 208, 211.
 Dąbski Zygmunt, starosta gnieźnieński, 1668, 219.
 Dąbski Zyg., cześnik inowr., poseł inowr., star. gniezn., 1669, 242; 1670, 260.
 Dąbski Zygmunt, podkomorzy inowr., 1670, 286.
 Dąbski Zygmunt z Lubrańca, podkomorzy inowrocław., 1673, 414.
 Dąbski z Lubrańca Zygmunt, podkomorzy inowrocław., 1673, 425.
 Dbiewski Jan, 1670, 285.
 Debny, 1667, 193.
 Deboli, 1667, 193, 196.
 Deceski Kazimierz, 1670, 285.
 Denof Zygmunt, starosta sokalski, laiski, bolesławski etc., kwarcianny pułkownik, 1648, 58, 59, 60, 61.
 Deręgowski, 1666, 174.
 Dębowski Ignacy, 1670, 285, 318.

Dobrowski Remigian, kasztelan rogoziński, 1670, 311.
 Drabiński, 1658, 77.
 Drabiński Piotr, 1629, 52.
 Drochowski, 1666, 157.
 Drogomir Bartł., 1629, 52.
 Druchowski Andrzej Antoni, z z. Dobrzyńs., 1670, 285.
 Dubski podstoli inowrocław., 1673, 423.
 Dyasecki Jan, 1670, 285.
 Działyński Kasper z Działynia, wojewodzie brzeski, poseł inowrocławski, 1628, 44.
 Działyński Mikołaj, 1587, 12.
 Działyński Stanisław, starosta kościański, poseł na sejm, 1648, 57.
 Działyński Zygmunt, rotmistrz powiatowy, 1655, 65, 66.
 Działyński Zygmunt, 1648, 59.
 Działyński Zygmunt, starosta inowrocław., poseł na sejm, 1648, 57.
 Działyński Zygmunt, starosta inowrocław., pułkownik wojew. inowrocławskiego, 1651, 63, 64.
 Działyński Zygmunt, wojewoda brzeski, 1663, 145.
 Działyński Zygmunt, woj. brzeski, 1668, 208.
 Działyński Zygmunt, woj. brzeski. 1669, 230, 235.
 Działyński z Działyna na Kościelcu Zygmunt, wojewoda brzeski, kujaw., 1672, 386.
 Działyński ks., sufragan kijowski, 1670, 295.
 Dziegeleski, 1667, 192.
 Dzierżanowski Jan, 1667, 201.
 Dzierżanowski Wojciech, poborca do wybierania podatków w ww. kujawskich, 1655, 65.
 Dzierżawski, burgrabia grodzki. inowrocław., 1673, 415.
 Dzierżawski, poborca godziwego, 1671, 340.
 Dzierżawski Jan. 1668, 210.
 Dzierżawski Jan. 1670, 284.
 Dzierżawski Jan, burgrabia inowrocław., 1670, 322.
 Dzierżawski Jan, burgrabia inowrocław., 1671, 330.

Dzierżawski Świętosław, 1668, 210.
 Dzierżawski Wojciech, 1658, 74.
 Dzierżawski Stefan, 1629, 52.
 Dziński Jan, 1670, 285.
 Fajewski Jan, 1629, 52.
 Galicki, 1658, 78.
 Galicki, 1659, 93, 96.
 Galicki Adam, 1660, 104.
 Galicki Adam, poseł na sejm, 1648, 57.
 Galicki Adam, egzaktor powiatu radziejow., 1658, 70, 77.
 Galicki Adam Kazimierz, skarbnik brzeski, 1669, 228.
 Galicki Adam Kazimierz skarbnik (brzeski ?), 1670, 255, 315.
 Galicki Adam, skarbnik brzeski, 1670, 323.
 Galicki Kasper, 1572, 6.
 Galicki Kasper, sędzia grodzki, brzeski, 1589, 15, 17.
 Galicki Kasper, wojski brzeski (marszałek), 1606, 21.
 Galicki na Gałczykach Kazimierz, skarbnik brzeski, 1668, 219.
 Galicki Kazimierz, skarbnik i poborca brzeski, 1671, 333.
 Galicki Kazimierz, skarbnik brzeski, 1673, 412.
 Galicki Wawrzyniec, 1629, 22.
 Gałczyński, 1673, 427.
 Gałczyński Marcin, 1668, 206, 219.
 Gałczyński Marcin, 1670, 284.
 Gałczyński Marcin, 1672, 359, 388.
 Gałczyński Marcin, 1673, 406.
 Gałczyński Marcin, marszałek sejm. radziejow., 1666, 169, 174, 175, 176, 177.
 Gałczyński, rotmistrz pieszy, ww. kujaw., 1673, 406, 412, 418.
 Gałcki, 1659, 93.
 Gąsiorowski, 1660, 100.
 Gąsiorowski, 1661, 118, 126.

Gąsiorowski Andrzej, 1658, 74.
 Gąsiorowski Andrzej, 1659, 87.
 Gąsiorowski Andrzej, 1662, 137.
 Gąsiorowski z Mirosławic Andrzej, marszałek sejmiku radziejow., 1659, 93, 97; 1660, 101.
 Gąsiorowski Jędrzej podwojewodzy brzeski, 1660, 105.
 Gąsiorowski Andrzej, podwojewodzy brzeski, 1661, 124.
 Gąsiorowski Andrzej, miecznik inowrocław., 1662, 136.
 Gąsiorowski z Miroszewic Andrzej, rotmistrz j. kr. m., poseł sejmowy, w. inowrocław., 1662, 130, 133.
 Gąsiorowski Andrzej, skarbnik inowrocław., 1663, 145.
 Gąsiorowski z Miroszewic, Andrzej, starosta radziej. poseł brzeski, 1666, 174.
 Gąsiorowski z Miroszewic Andrzej, star. radz., 1667, 203; 1668, 218.
 Gąsiorowski z Miroszewic Andrzej, starosta radziej., 1669, 237.
 Gąsiorowski z Miroszewic Andrzej, starosta radziejowski, 1669, 245; 1670, 260, 264, 286, 296.
 Gąsiorowski z Miroszewic Andrzej, star. radz., dep. trybun. w Radomiu, poseł brzeski, 1670, 324; 1671, 334, 343.
 Gąsiorowski Andrzej z Miroszewic, starosta radziejowski, poseł brzeski, 1672, 363, 393; 1673, 414, 419.
 Gąsiorowski Kazimierz 1673, 425.
 Gąsiorowski Maciej, starościc radziejow., pokojowy króla jmci, 1673, 431.
 Gąsiorowski z Miroszewic Maciej-Aleksander, 1648, 59.
 Gąsiorowski z Miroszewic Maciej Aleksander, poseł na sejm, 1648, 57.
 Gąsiorowski Mikołaj, 1670, 284.

Gąsiorowski Stanisław, skarbnik inowrocław., 1669, 228.
 Gąsiorowski Stanisław z Miroszewic, skarbnik inowrocław., 1670, 284.
 Gąsiorowski Tomasz, 1659, 93, 96.
 Gembicki Andrzej, starosta nowodworski, 1670, 310.
 Gierzeński Krzysztof, 1670, 285.
 Gierzeński Paweł, 1670, 285.
 Gierzeński Stefan, 1670, 285.
 Gierzeński Wojciech, 1670, 284.
 Giewartowski Krzysztof, 1610, 25.
 Giżycki Stanisław, 1669, 232.
 Głembeski Wawrzyniec, 1670, 284.
 Głębocki Andrzej, pisarz ziemski inowrocław., 1663, 146.
 Głębocki, pisarz ziemski, inowrocław., 1673, 417.
 Głębocki Floryan, 1629, 51.
 Głębocki Jan, skarbnik ziemi Brzeskiej, 1610, 25.
 Głębocki Marcin, 1673, 424.
 Głębocki Sebastyan, 1629, 51.
 Głębocki Seweryn, skarbnik brzeski, 1658, 74.
 Głębocki Stanisław, 1629, 51.
 Głębocki Stanisław, 1670, 285.
 Głębocki Wojciech, 1629, 51.
 Głębocki Wojciech, 1667, 184.
 Głębocki Wojciech, 1670, 257, 284, 285.
 Głębocki na Głębokiém Wojciech, komornik ziemski inowrocław., 1668, 219.
 Głębocki Wojciech, komornik inowrocław., marszałek s. r., 1669, 254; 1670, 259.
 Głębocki Wojciech, marszałek s. r., 1669, 240, 241.
 Głębocki Wojciech, komornik inowrocław., marszałek s. r., 1670, 280.
 Głębocki Wojciech, sędzia grodzki kruświcki, 1670, 314; 1671, 331.
 Głębocki Wojciech, sędzia grodzki brzeski, 1673, 415.

Głuskowski Władysław, deputat chorągwi star. owruckiego, 1673, 412.
 Głowiński, 1668, 205.
 Głowiński, 1669, 236, 240.
 Głuskowski Stanisław, 1629, 51.
 Gniewosz z Olexowa Mikołaj-Wojciech, biskup kujawski, 1648, 59.
 Gocanowski Jakób, 1667, 202.
 Golejewski Jan, 1629, 52.
 Gołkowski, sędzia grodzki kruświcki, 1666, 175.
 Goronowski Jakób, 1666, 175.
 Gorzewski Hieronim, 1668, 210.
 Gorzewski z Gorzewa Hieronim, 1670, 285.
 Gosławski, cześnik inowrocławski, 1606, 21.
 Gosnowski Kazimierz, 1670, 284.
 Grabski, 1659, 92.
 Grabski Adam, 1670, 285.
 Grabski Adam, łowczy inowrocławski, 1629, 51.
 Grabski Aleksander, 1648, 61.
 Grabski Aleksander, podkomorzyc inowrocław., 1648, 59.
 Grabski Aleksander, podkomorzyc inowrocławski, poseł na sejm, 1648, 57.
 Grabski Andrzej Ludwik, 1670, 284.
 Grabski Jakób Jan, podkomorzyc inowrocław., poseł inowrocław., 1670, 280.
 Grabski Jan, 1589, 18.
 Grabski Jan, 1648, 59.
 Grabski Jan, 1670, 285.
 Grabski Jan, podkomorzyc inowrocławski, 1610, 25.
 Grabski Jan Jakób, 1670, 284.
 Grabski Jan Jakób, podkomorzyc inowrocław., 1670, 259.
 Grabski Jan Jakób, podkomorzyc inowrocław., poseł inowrocław., 1670, 280.
 Grabski Jan, 1648, 59.
 Grabski Jan, 1670, 285.
 Grabski Jan, podkomorzyc inowrocławski, 1610, 25.
 Grabski Jan Jakób, 1670, 284.
 Grabski Jan Jakób, podkomorzyc inowrocław., 1670, 259.
 Grabski Jan Jakób, podkomorzyc inowrocław., poseł inowrocław., 1670, 260.
 Grabski Maciej, chorąży brzeski, 1648, 59.
 Grabski Marcin, 1632, 53.
 Grabski Mikołaj, 1629, 52.
 Grabski Przemysław, podkomorzyc brzeski, 1670, 257, 259.

Grabski Przemysław, 1670, 284.
 Grabski Przemysław, podkomorzyc inowrocław., 1671, 331.
 Grabski Przemysław, podkomorzyc brzeski, poseł brzeski, 1672, 393.
 Grabski Przemysław, podkomorzyc brzeski, 1673, 415, 419, 424.
 Grabski Samuel, podkomorzyc inowrocławski, 1648, 59.
 Grabski Sebastyan, podstoli inowrocław., 1610, 26.
 Grabski Stanisław, 1670, 284.
 Grabski Stanisław, 1672, 389.
 Grabski Stanisław, 1673, 425.
 Grabski Stanisław, podstoli inowrocław., 1629, 51.
 Grabski Stanisław, podstoli inowrocław., 1648, 59.
 Grabski Stefan, 1670, 285.
 Grabski Świętosław, podkomorzyc inowrocław., 1671, 342.
 Grabski Wacław, 1670, 285.
 Grabski Wojciech, 1629, 52.
 Grabski Wojciech, 1670, 285.
 Grochowicki Andrzej, 1606, 22.
 Grochowicki Jarosław, 1606, 22.
 Grochowicki Stefan, marszałek sejmiku radziej., 1659, 99.
 Grochowicki, pisarz brzeski ziemski, poseł sejmowy wojew. brzeskiego, 1662, 130.
 Grochowicki Stefan, pisarz ziemski brzeski, 1662, 139.
 Grochowicki Stefan, pisarz ziemski brzeski, marszałek sejmiku radziejow., 1663, 146, 153.
 Grochowicki Stefan, pisarz ziemski brzeski, 1670, 284.
 Grochowicki Stefan, pisarz ziemski brzeski, 1671, 331, 341.
 Grochowicki Stefan, pisarz ziem. brzeski, 1672, 383; 1673, 405, 414.
 Grochowicki Stefan, egzaktor pow. przedeck., 1658, 70.
 Grodziecki Jan, 1670, 313.

Grodziecki Jan, podpisarz grodzki kruświcki, 1670, 286.
 Grodzki Wojciech, 1670, 285.
 Grudzińska, starościna gołubska, 1669, 246.
 Grudzińska, starościna gołubska, 1670, 266, 297.
 Grudziński z Grudnej Marcin, podkomorzyc inowrocław., poseł sejmowy brzeski, 1663, 146.
 Grudziński z Grudnej Melchior, kasztelan brzeski kujawski, 1666, 164, 168.
 Grudziński z Grudnej Melchior, kasztelan brzeski, pułkownik ww. kujawsk., 1671, 338.
 Grudziński, starosta gołubski, 1669, 246.
 Grudziński, starosta gołubski, 1670, 266, 297.
 Grudziński, starosta ujski, 1662, 133.
 Grzybowski Stanisław, 1629, 51.
 Gudziejewski Samuel, łowczy woj. mińskiego, 1670, 284.
 Gurzeski z Gurzewa Hieronim, 1670, 285.
 Gurzeski Jan, 1670, 285.
 Gutman, 1662, 141.
 Haliński Stefan, burgrabia radziejow., 1667, 180.
 Hanenko, hetman zaporowski, 1672, 401.
 Izbrant, kapitan podkomorzego chełmińskiego, 1669, 228.
 Izoli, poseł cesarski, 1659, 96.
 Jackowski, 1669, 229.
 Janczewski, 1651, 63.
 Jankowski Piotr, 1670, 284.
 Jankowski Teodor, 1629, 52.
 Jankowski Wojciech, 1670, 284.
 Janowski Jędrzej, 1670, 285.
 Jaranowski Krzysztof, cześnik ziemi dobrzyńskiej, 1667, 198.
 Jaranowski Łukasz, skarbnik inowrocławski, 1661, 127.
 Jaranowski Sebastyan, 1659, 83.

Jaranowski Sebastyan, podsedek brzeski - kujawski, 1667, 203.
 Jaranowski z W. Jaranowa Sebastyan, podsedek ziemski brzeski, poseł brzeski, 1668, 222.
 Jar(a)nowski Sebastyan na Jar(a)nowie, podsedek brzeski, poseł brzeski i inowrocławski, 1669, 242; 1670, 260, 324, 343; 1671, 357.
 Jaranowski z Jaranowa Sebastyan, podsedek brzeski kujawski, 1670, 283.
 Jaranowski z Wielkiego Jaranowa Sebastyan, podsedek ziemski brzeski, poseł inowrocław., 1673, 430.
 Jaranowski Stefan, cześnik dobrzyński, marszałek sejmiku radziejow., 1658, 71, 72.
 Jaranowski Stefan, cześnik ziemi dobrzyńskiej, 1658, 77, 78; 1659, 79, 90, 92, 93.
 Jaranowski Stefan, cześnik dobrzyński, deputat do spisania artykułów, 1659, 82, 83, 88.
 Jaranowski Stefan, cześnik ziemi dobrzyńskiej, 1660, 105, 107.
 Jaranowski Stefan, cześnik inowrocław., 1670, 284.
 Jaranowski Stefan, kasztelan kowalski, 1673, 407 (z. w. Jaranowo); 414, 419, 424.
 Jaranowski Stefan, rotmistrz powiatowy, 1655, 65, 66.
 Jaranowski Świętosław, 1662, 140.
 Jaranowski Świętosław, 1666, 165, 168.
 Jaranowski Wojciech, łowczy brzeski kujaw., 1667, 198.
 Jarnowski Adam, podczaszy ziemski woj. brzeskiego, 1587, 10.
 Jarnowski Andrzej, 1670, 284.
 Jarnowski Andrzej z W. Jarnowa, kasztelan kowalski, dworzanin pokojowy król., 1672, 380.
 Jarnowski Bartłomiej, 1587, 10.

Jarnowski Bartłomiej, 1610, 26.
 Jarnowski Bartłomiej, 1670, 284.
 Jarnowski Bartłomiej, 1672, 392.
 Jarnowski Daniel, 1670, 284.
 Jarnowski Franciszek, 1670, 284.
 Jarnowski Ignacy, 1670, 284.
 Jarnowski Jakób, 1670, 284.
 Jarnowski Jakób, 1672, 361, 392.
 Jarnowski Jan, 1670, 284.
 Jarnowski Krzysztof, 1670, 284.
 Jarnowski Krzysztof, cześnik dobrzyński, 1670, 284.
 Jarnowski Łukasz, 1627, 32.
 Jarnowski Łukasz, 1632, 53.
 Jarnowski Łukasz, skarbnik inowrocław., poseł na sejm, 1648, 57.
 Jarnowski Łukasz, skarbnik inowrocław., 1661, 123.
 Jarnowski Mikołaj, 1670, 284.
 Jarnowski Mikołaj, 1672, 360.
 Jarnowski Sebastyan, 1606, 22.
 Jarnowski z Jarnowa Sebastyan Erazy, podsedek ziemski brzeski, marszałek sejmiku radziejow., 1662, 141.
 Jarnowski Stanisław, 1670, 284.
 Jarnowski Stanisław, 1673, 424.
 Jarnowski Stefan, cześnik dobrzyński, 1661, 123, 127.
 Jarnowski Stefan, cześnik inowrocław., 1671, 331.
 Jarnowski Stefan, kasztelan kowalski, marszałek konf. radz., 1670, 283.
 Jarnowski Stefan, kasztelan kowalski, 1670, 318, 325.
 Jarnowski Stefan z W. Jarnowa, kasztelan kowalski, 1672, 382, 387, 389.
 Jarnowski Wincenty, sędzia grodzki inowrocław., 1632, 54; marszałek sejmikowy, 1640, 56.
 Jarnowski Wincenty, 1670, 284.
 Jarnowski Wojciech, łowczy brzeski kujaw., 1670, 284.

Jarnowski Wojciech, łowczy brzeski, 1671, 341 (z W. Jarnowa); 1672, 359.
 Jarnowski Wojciech, łowczy brzeski, 1673, 425.
 Jarnowski Zygmunt, 1670, 284.
 Jaronowski Andrzej, kasztelan kowalski, pokojowy kr. jmci, 1673, 431.
 Jaronowski Jakób, porucznik znaku Wnorowskiego, 1673, 428.
 Jaronowski Krzysztof, cześnik ziemi dobrzyńskiej, 1668, 217.
 Jaronowski, łowczy inowrocławski, 1666, 175.
 Jaronowski Sebastyan, podsedek ziem. brzeski, marszałek sejmiku radziejow., 1667, 188, 189.
 Jar(o)nowski Sebastyan (z W. Jarnowa), podsedek brzeski, poseł brzeski (kasztelan kowalski), 1670, 286; 1672, 382, 393; 1673, 414, 430.
 Jaronowski Stefan, sędzia ziemski inowrocław., poseł inowrocław., 1666, 174.
 Jaronowski Świętosław, 1662, 138.
 Jaronowski Świętosław, 1663, 144.
 Jaronowski Świętosław, 1667, 178, 182.
 Jaronowski Świętosław, 1667, 184.
 Jaronowski Świętosław, marszałek sejmiku radziejow., 1663, 146.
 Jaronowski z Jarnowa Świętosław, marszałek sejmiku radziejow., 1666, 167, 168.
 Jaronowski Wincenty, 1629, 49.
 Jaronowski Wincenty, pisarz grodzki radziejowski, 1627, 28.
 Jaronowski Wincenty, marszałek koła rycerskiego, 1629, 52.
 Jaronowski Wojciech, łowczy inowrocław., 1668, 217, 219.
 Jaronowski Zygmunt, 1661, 112.
 Jaroszewic, 1667, 192.

Jaszczuńkowski Wacław, 1606, 22.
 Jemielski, 1658, 77.
 Jemielski Jan, 1648, 59.
 Jemielski Jan, poseł na sejm, 1648, 57.
 Jemielski Mikołaj, 1648, 59.
 Jemielski Stanisław, 1610, 25.
 Jemielski Stanisław, 1673, 415, 425.
 Jemielski Stanisław, kasztelan kowalski, poseł inowrocław., 1672, 393.
 Jemielski Stanisław, kasztelan kowalski, poseł brzeski, 1673, 430.
 Jemielski Stanisław, marszałek s. r., 1669, 230, 233, 236.
 Jerzmanowski Maciej, 1629, 52.
 Kaczkowski Andrzej, 1587, 10.
 Kaczkowski Bartłomiej, podczaszy inowrocław., 1629, 52.
 Kaczkowski Jan, 1673, 415.
 Kaczkowski Jan z Rojewa, marszałek s. r., 1672, 392, 393; chorążyc inowrocław., 402, 403.
 Kaczkowski Mikołaj, 1572, 6.
 Kaczkowski Świętosław Andrzej, 1629, 52.
 Kaczkowski Wojciech, egzaktor pow. kruświckiego, 1658, 70.
 Kadzidłowski Jan, staroście radziejowski, 1671, 339.
 Kadzidłowski Wojciech, kasztelan inowrocław., 1670, 275, 305.
 Kaliński Aleksander, 1670, 285.
 Kaliński Jakób, 1670, 285.
 Kamiński Krzysztof, 1670, 285.
 Kamiński Jan, 1670, 326.
 Kaniewski Felicyan, 1662, 140.
 Karbowski Jan, 1670, 285.
 Karnicki Krzysztof, 1629, 52.
 Karnkowski Michał, starosta wyszogrodzki, 1661, 117.
 Karnkowski Michał, starosta wyszogrodzki, 1670, 267, 299.

Karszewski, 1666, 160 (uzurpujący sobie tytuł chorążego bydgoskiego).
 Kaszeński Jan, 1670, 285.
 Kichliński Jan, 1670, 284.
 Kielczewski Jędrzej, 1670, 284.
 Kielczewski Kasper, 1670, 284.
 Kielczewski Piotr, 1670, 284.
 Kielczewski Stanisław, miecznik brzeski, 1640, 56.
 Kielczewski Stanisław, pisarz ziemski brzeski, 1648, 59.
 Kielczewski Stanisław, pisarz ziemski brzeski, poseł na sejm, 1648, 57.
 Kielczewski Wojciech, skarbnik brzeski, 1659, 82.
 Kielczewski Wojciech, skarbnik brzeski, egzektor powiatu bydgoskiego, 1658, 70, 71.
 Kieraski Bartłomiej, 1670, 285.
 Kierzyński Wojciech, 1670, 284.
 Kiklewski Franciszek, 1670, 284.
 Knysz, 1659, 96.
 Kobelnicki Jan, 1670, 285.
 Kobelnicki Jakób, 1629, 52.
 Kobelnicki Wojciech, 1629, 52.
 Kobilnicki Baltazar, 1587, 10.
 Kobojeński Ignacy, 1670, 284.
 Kobylnicki Marcin, 1670, 284.
 Kolczyński Jan, 1670, 284.
 Kolczyński Władysław, 1670, 319.
 Kolucki Daniel, 1610, 25.
 Kolucki Jerzy, 1610, 25.
 Kolucki Piotr, 1610, 25.
 Kołozewski Jan, zupnik ww. kujaw., 1670, 284.
 Kołucki Augustyn, 1662, 140.
 Kołucki Piotr, marszałek woj. kujawskiego, 1627, 26.
 Kołucki, pisarz grodzki brzeski, 1668, 204.
 Kołudzy, 295.
 Kołudzki Augustyn, komornik ziemski brzeski, 1663, 146.
 Kołudzki Augustyn pisarz

grodzki brzeski, marszałek s. r., 1668, 207, 209, 211, 218, 220.
 Kołudzki Augustyn, pisarz grodzki brzeski, 1669, 227.
 Kołudzki Augustyn, sędzia bydgoski, 1670, 255, 324.
 Kołudzki Augustyn, sędzia grodzki bydgoski, 1670, 284, 322.
 Kołudzki Augustyn, sędzia grodzki inowrocław., 1672, 363; 1673, 404, 411, 415, 417, 419.
 Kołudzki Jan, 1629, 51.
 Kołudzki na Kołudach Jan, podczaszy brzeski, 1668, 219.
 Kołudzki na Kołudach (obu) Jan, podcz. brzeski, 1670, 268, 309.
 Kołudzki Jan, podstoli brzeski, 1648, 59.
 Kołudzki Jan, podstoli brzeski, poseł na sejm, 1648, 57.
 Kołudzki Kazimierz, poseł na sejm, 1648, 57.
 Kołudzki Piotr, 1627, 30.
 Kołudzki Stan., 1670, 284.
 Kołudzki Świętosław, 1670, 284.
 Kołudzki Walenty, poseł na sejm, 1648, 57.
 Kołudzki Walenty, podstoli brzeski, 1666, 161.
 Kołudzki Walenty, podstoli brzeski, 1667, 199.
 Kołudzki Walenty, podstoli brzeski, 1668, 216.
 Kołudzki Walenty, podstoli brzeski, 1669, 228.
 Kołudzki Walenty, sędzia ziemski inowrocław., 1670, 283.
 Kołudzki Walenty Szymon, sędzia ziemski inowrocław., marszałek s. r., 1670, 319.
 Kołudzki z Kołud Walenty, sędzia ziemski inowrocław., 1672, 359, 362.
 Kołudzki Walenty, sędzia ziemski inowrocław., 1673, 415.
 Komeski Aleksander, 1673, 424.
 Komorski, 1670, 274, 303.
 Komorski, starosta jasieniecki, 1670, 303.
 Kondmowski Jan, 1670, 285.
 Korycki, generał wojsk cudzoziemskich, 1673, 433.

Korycki, podkomorzy chełmiński, 1666, 160.
 Korycki Krzysztof, podkomorzy chełmiński, 1670, 308, 323.
 Korycki Krzysztof, podkomorzy chełmiński, generał-major infanteryi, 1670, 272.
 Korzeniewski Wojciech, 1670, 284.
 Kościelecki z Kościelec Piotr, 1606, 22.
 Kościelecki Piotr, 1610, 26.
 Kościelski Gawęł, podsedek ziemski woj. brzeskiego, 1587, 10.
 Kościelski Gawęł, podsedek brzeski, 1587, 15.
 Kościelski Gawęł, podsedek brzeski, 1587, 16.
 Kościelski Jan, 1629, 52.
 Kościelski Stanisław, pisarz brzeski ziemski, 1658, 74.
 Kościelski z Kościęła wsi Stanisław, 1670, 284.
 Kościelski Władysław, 1670, 285.
 Kościelski Wojciech, 1572, 6.
 Kościelski Wojciech, 1610, 26.
 Kosiński, 1668, 205.
 Kosowski, 1668, 205.
 Kosowski, cześnik łęczycki, 1666, 156.
 Kosowski Szymon, 1673, 429.
 Kossowscy, 1666, 175.
 Kossowski Jan, 1629, 52.
 Kossowski Szymon, 1667, 178, 182.
 Kossowski Szymon, 1669, 230.
 Kossowski Szymon, 1670, 285.
 Kossowski Szymon, poborca inowrocław., 1673, 409.
 Koszewski Szymon, 1673, 422.
 Kotarski Piotr, 1629, 52.
 Kotowski, 1667, 192.
 Kotowski, 1672, 369.
 Kowalkowski, 1668, 214.
 Kozierowski, 1667, 183.
 Kozierowski Stefan, 1610, 25.
 Koziński, deputat star. owruckiego, 1672, 360.
 Kozubowski Wawrzyniec, 1670, 285.
 Kożuchowski, 1668, 214.

Krajewski Bartłomiej, 1606, 22.
 Krajewski Mikołaj, 1669, 226.
 Krasieński Świętosław, 1672, 357.
 Krasieński Wojciech, 1669, 240.
 Kraszewski Stanisław, 1629, 52.
 Cretkow (de) Grzegorz, kasztelan kruszewicki, 1576, 6, 8.
 Kretkowski Andrzej, 1587, 12.
 Kretkowski Andrzej, wojewódzic brzeski, 1587, 10.
 Kretkowski Andrzej, podkomorzy brzeski, 1627, 28.
 Kretkowski Andrzej, podkomorzy brzeski, 1628, 33, 36.
 Kretkowski (z Kretków) Andrzej, podkomorzy brzeski, poseł brzeski, 1628, 44.
 Kretkowski Jędrzej, kasztelan brzeski, 1632, 54.
 Kretkowski Erazm, kanonik katedralny wladyslawski, 1587, 10.
 Kretkowski Łukasz, chorąży brzeski, 1587, 10.
 Kretkowski Łukasz, kasztelan brzeski, 1589, 16.
 Kretkowski Mikołaj, wojewódzic brzeski, 1587, 10.
 Kretkowski Stanisław, 1648, 59.
 Kretkowski Stanisław, 1655, 65.
 Kretkowski Stanisław, wojewódzic brzeski, poseł na sejm, 1648, 57.
 Kretkowski, wojewódzic brzeski, 1660, 101.
 Kretkowski Stanisław, w. (ojski) b. (rzeski), marszałek sejmiku radziejowsk., 1661, 120.
 Krotoszyna (z) Jan, wojewoda wrocław., 1572, 5.
 Krusieński Andrzej, 1666, 157.
 Krusiński, 1661, 113.
 Krusiński, 1659, 96.
 Krusiński Andrzej, 1659, 93.
 Krusiński Świętosław, 1668, 219.
 Krusiński Świętosław, 1673, 424

Krusiński z Jaruntowic Wacław, 1572, 6.
 Krusiński Wojciech, 1629, 52.
 Kruszyński Albert, 1606, 22.
 Kryski z Drobnina Arnolf, poseł na sejm, 1648, 57.
 Krzekotowski Aleksander, 1610, 25.
 Kuczyński Andrzej, 1629, 51.
 Kurowski Stanisław, 1629, 52.
 Kurzeski Jan, 1670, 285.
 Kuszyński Łukasz, 1670, 285.
 Lakinski Wawrzyniec, 1610, 25.
 Lasocki Baltazar, 1660, 106.
 Latański, 1576, 8.
 Latański Grabia z Labiszyna Stanisław, 1610, 26.
 Leski Kazimierz, 1670, 285.
 Leski Michał, komornik ziemski inowrocław., 1673, 424.
 Leski Michał Stanisław, 1670, 285.
 Leski Wawrzyniec Franciszek, 1670, 285.
 Linowski Jan-Seweryn, podsedek inowrocław., 1663, 144.
 Linowski Jan-Seweryn, skarbnik brzeski, 1661, 127.
 Linowski Piotr, 1610, 26.
 Linowski Seweryn, 1667, 184.
 Linowski Seweryn, pisarz grodzki inowrocław., 1661, 123.
 Linowski Seweryn, skarbnik brzeski, 1661, 122, 124.
 Linowski, skarbnik brzeski, 1662, 132.
 Linowski Seweryn, skarbnik brzeski, 1662, 139.
 Linowski, sędzia kruszewicki, 1659, 93.
 Lipski, ksiądz, 1659, 96.
 Lipski, ksiądz, 1661, 123.
 Lipski, ksiądz, proboszcz jeżewski, 1661, 115.
 Liupsiński Franciszek, 1572, 6.
 Lubieniecki Michał, 1606, 22.
 Lubieniecki Michał, 1610, 26.
 Lubiński Jeremiasz, 1587, 10.
 Lubiński Eremian, 1587, 12.

Lubomirski, 1666, 171.
 Lubomirski, 1667, 202.
 Lubomirski, 1672, 369.
 Lubomierski, marszałek wielki, hetman polny koronny, generał małopolski, 1666, 154.
 Lubomirski Jerzy, marszałek koronny, hetman polny, 1663, 149.
 Lubstowski Adam, 1670, 284.
 Lubstowski Adam, stolnik inowrocław., 1673, 425.
 Lubstowski z Lubstowa Adam, starosta kruszewicki, poseł inowrocław., 1668, 222.
 Lubstowski Bartłomiej, 1572, 5.
 Lubstowski Konstanty, kasztelan bydgoski, 1659, 99.
 Lubstowski Konstanty, kasztelan bydgoski, 1661, 123.
 Lubstowski na Lubstowie Konstanty, kasztelan bydgoski, 1661, 127.
 Lubstowski z Lubstowa Konstanty, kasztelan bydgoski, 1662, 140.
 Lubstowski na Lubstowie Konstanty, kasztelan bydgoski, 1666, 166; 1668, 217; 1669, 237, 238; 1670, 290.
 Lubstowski na Lubstowie Konstanty, kasztelan bydgoski, 1668, 219; 1669, 244; 1670, 264, 318.
 Lubstowski Mikołaj, 1651, 63.
 Lubstowski z Lubstowa Mikołaj, starosta kruszewicki, 1666, 165, 166, 168, 171.
 Lubstowski z Lubstowa Mikołaj, starosta kruszewicki, 1667, 185, 198; 1670, 286, 291, 313, 318; 1672, 390; 1673, 415.
 Lubstowski Mikołaj z Lubstowa, starosta kruszewicki, 1668, 219, 222; 1669, 244; 1670, 264, 283.
 Lubstowski z Lubstowa Mikołaj, starosta kruszewicki, 1672, 359, 390.
 Lubstowski Mikołaj, starosta kruszewicki, 1662, 139.
 Lubstowski Mikołaj, starosta kruszewicki, 1669, 228.
 Lubstowski Mikołaj, starosta kruszewicki, marszałek s. r., 1670, 316.

Lubstowski Mikołaj, starosta kruszewicki, 1673, 425, 426.
 Lubstowski, staroście kruszewicki, 1669, 235.
 Lubszyński Jan, 1610, 26.
 Luczyliński Jan, 1629, 52.
 Łahiński Kazimierz, 1670, 285.
 Łakiński Bartłomiej, 1629, 52.
 Łaski Władysław, 1670, 285.
 Łowicki Albert, 1648, 56.
 Łowicki Jakób, 1589, 15, 17.
 Łowicki Jakób, starosta gnieźnieński, 1587, 10.
 Łowicki Jan, starosta brzeski, 1627, 28.
 Łowicki Wojciech, 1648, 59.
 Łowicki z Łowicka Wojciech, marszałek sejmiku radziejowskiego, poseł na sejm, 1648, 57.
 Łowiszewski Jan, 1629, 52.
 Łowiszewski Maciej, pisarz grodzki kowalski, 1610, 26.
 Łubiński Matyas, biskup wladyslawski i pomorski, 1632, 53.
 Łukowski Balcer, 1672, 390.
 Łupiński Jędrzej, 1629, 51.
 Machowski, 1668, 224.
 Makowiecki Marcin, 1610, 25.
 Makowski Jakób, 1629, 52.
 Malicki Stanisław, 1629, 52.
 Małachowski Bartłomiej, 1672, 387, 393.
 Markowski Kazimierz, 1670, 285.
 Markowski Marcin, poseł na sejm, 1648, 57; wojski inowrocławski, marszałek sejmiku radziejow., 1651, 61, 62, 63.
 Markowski Stanisław, 1670, 285.
 Markowski Stefan, poseł na sejm, 1648, 57; 1651, 63.
 Markowski, wojski inowrocławski, 1662, 138.
 Mazowski ks. Jan, proboszcz fary brzeskiej, 1673, 416.
 Mąkoliński Marcin, 1660, 107.
 Mąkoliński Stanisł., 1572, 6.
 Mchowski Adam, 1629, 52.
 Mchowski Andrzej, 1606, 22.

Mchowski Grzegorz, 1629, 52.
 Mchowski Krzysztof, 1629, 52.
 Mchowski Paweł, 1610, 26; 1606, 22.
 Mchowski Piotr, 1606, 26; 1610, 22.
 Mchowski Wojciech, 1629, 52.
 Mierzwiński Krzysztof, 1606, 22.
 Mietlicki Jan, 1587, 10.
 Mikołajczewski Andrzej, komornik brzeski, 1610, 26.
 Mikołajczewski Jakób, 1629, 52.
 Mikołajowski Marcin, pisarz ziem. inowrocław., 1673, 418; marszałek s. r., 1671, 343, 356; 1672, 378, 380, 381, 393 (z Brzezia) 383, 385; 1673, 405; sędzia grodzki radziej., marszałek sejmiku radziej., 1666, 153, 163, 164, 167; 1668, 219; 1670, 284; 1670, 323, 326.
 Mniewski Stefan, 1670, 284.
 Modlibog, 1606, 175.
 Modliszewski Dunin Mikołaj, 1629, 51.
 Modzurowski Adam, podwójci i mieszczanin brzeski, 1632, 52.
 Mokrski, 1673, 419.
 Mokrzycki Maciej, 1670, 285.
 Mokrzycki Mikołaj, 1670, 285.
 Moraczewski Lassota, 1629, 52.
 Mordyiński Tomasz, 1670, 285.
 Morzycki Kazimierz, 1666, 175; 1670, 285.
 Morzycki Stanisław, 1629, 52.
 Mościński Jan, poborca w w. inowrocław., 1628, 37.
 Moszczeński Dadzibog, 1670, 314; 1672, 388; 1673, 407; marszałek sej. rad., 1673, 413.
 Moszczeński z Rojewa z domu Nałęczów Stanisław, 1572, 6.
 Moszczyński Andrzej, wojski inowr., 1627, 26, 28, 31.
 Moszczyński Jan, 1627, 27, 29; 1632, 53.

Motelewski Stan., 1658, 77.
 Muchowski Michał, 1669, 233.
 Murzeski Jan, 1670, 285.
 Murzynowski Mikołaj, 1610, 25.
 Muszyński Bartł., 1629, 52.
 Myszewski Kacper, 1670, 284, 285.
 Maczysławski Jan, 1610, 25.
 Newelski, deputat chorągwi star. dobrzyń., 1668, 220, 221; 1670, 258.
 Niedrowski Jakób, 1629, 51.
 Niedrowski Jan, 1629, 51.
 Niemierzyc Jerzy, 1670, 310.
 Niemojewski Andrzej, 1668, 219; 1671, 342; 1673, 412, 415, 425; miecznik inowrocławski (?), poseł inowrocławski, 1669, 236, 242.
 Niemojewski Jędrzej, 1670, 314; poseł inowrocław., 1672, 393; 1673, 430.
 Niemojewski Jan, sędzia grodzki inowrocław., 1589, 17, 19, 20.
 Niemojewski Władysław, 1670, 310; 1672, 387.
 Niemojewski Wojciech, 1572, 5.
 Nierzewski Jakób, 1673, 425.
 Nieszczawski Krzysztof, 1658, 74.
 Nieszczewski, 1662, 139.
 Nieszczewski Krzysztof, 1629, 52.
 Nieszczewski Stanisław, 1629, 52.
 Nieszczewski Albert, 1606, 22.
 Obalkowski Jan, pisarz ziem. brzeski, 1610, 25.
 Obrarski Kazimierz, 1670, 284.
 Obreński Jan, 1629, 52.
 Obreński Stanisław, 1670, 284, 285.
 Ocicki Stanisław, 1670, 285.
 Oczykcki Bartłomiej, 1610, 26.
 Ogorzelski Maciej, 1629, 52.
 Ogorzelski Piotr, 1629, 52.
 Oleśnicki Stanisław Karol, starosta radziejow., 1669, 248; 1670, 268, 300.
 Olizar, 1670, 262.

Orlemus, 1673, 410.
 Orłowski Franciszek, 1670, 284.
 Orłowski Jakób, 1670, 284.
 Orłowski Łukasz, 1670, 284.
 Orłowski Walenty, 1670, 284.
 Orłowski Wojciech, 1670, 284.
 Osiecki Jan, chorąży brzeski, 1659, 98; poseł na sejm 1661, 119; 1669, 228; 1670, 258, 283; 1673, 414, 420, 424, 427.
 Osiecki Piotr, 1610, 26.
 Osiecki Sebastyan, 1610, 26; 1673, 407, (na Stawcu) 414; 1673, 427; chorąży brz., pos. brz., 167, 190, 201.
 Osiński Jan, 1668, 207, 211; 1670, 284.
 Osiński Kazim., 1670, 284.
 Osiński Marcin, 1671, 337, 343.
 Osiński Stanisław, 1629, 52.
 Osmalowski Michał, 1655, 64.
 Ossowski Albert, 1606, 22.
 Ossowski Grzegorz, 1610, 26.
 Ossowski Jan, 1610, 26; 1629, 52.
 Ossowski Samuel, 1670, 285.
 Ostrowski, poborca brzeski, 1673, 412, 416.
 Ostrowski Albert, 1587, 10.
 Ostrowski Aleksander, komornik graniczny inowrocławski, 1672, 383, 386, 389; 1673, 404, 405, 408, 411, 416; 1673, 425.
 Ostrowski Andrzej, 1610, 26.
 Ostrowski Jan, 1606, 22.
 Ostrowski Kazimierz, 1670, 285.
 Ostrowski Marcin, 1670, 285.
 Ostrowski Stanisław, 1606, 22.
 Ostrowski Wojciech, 1587, 12; 1589, 16; 1629, 52; 1670, 285.
 Paskiewicz, 1667, 192.
 Pawłowski Franciszek, 1670, 285.
 Pawłowski Stanisław, 1670, 285.
 Pawłowski Wojciech, 1670, 285.
 Pezyński Stanisław, 1629, 51.
 Pedynkowicz, 1667, 192.
 Piaskowski Jastrzębiec Piotr, 1572, 6.
 Piekarski Krzysztof, 1587, 10, 12.
 Pilecki, M. Aleksander, 1670, 284.
 Piotrowic Mikołaj, 1659, 97.
 Piotrowski Andrzej, pisarz grodzki brzeski, 1661, 123.
 Piotrowski Andrzej, sędzia grodzki radziejow., 1661, 127.
 Piotrowski Andrzej Mikołaj, komornik graniczny brzeski, sędzia grodzki brzeski, 1669, 247; 1670, 268.
 Piotrowski, deputat chorągwi wojewodzica rawskiego, 1672, 360.
 Piotrowski Mikołaj Andrzej, sędzia grodzki radziejowski, marszałek koła rycers. ww. kujawsk., 1663, 142, 144; 1667, 182; 185; 1668, 219; 1669, 228; 1670, 323, 284, 299.
 Piotrowski, towarzysz chorągwi wojewodzica rawskiego, 1671, 340.
 Piwnicki, pisarz skarbowy, 1627, 31.
 Piwnicki (żupnik), 1628, 35, 47.
 Pizeński Walenty, 1670, 285.
 Płaczkowski Piotr, 1670, 285.
 Pniewski Jan, 1589, 17.
 Podleski Marcin, 1610, 26.
 Policki Wojciech, 1610, 26.
 Polubowski Marcin, marszałek, 1627, 28.
 Popławski Andrzej, 1670, 284.
 Popowski Jan, 1629, 52.
 Popowski Jędrzej, 1629, 52.
 Popowski Stefan, 1629, 51.
 Porczyński Franciszek, 1670, 285.
 Porczyński Piotr, 1670, 285.
 Potocki Jan, poseł inowrocław., 1666, 163.
 Potocki, wojewoda kijowski, 1670, 257.
 Powodowski Andrzej, 1629, 52.
 Pozowski Stefan, 1629, 52.
 Prażmowscy, 1669, 254; 1670, 275, 305.
 Prosiński Jan, 1629, 52.

Prószyński Walenty, 1610, 26.
 Prusinowski Jan, 1670, 285.
 Prusinowski Piotr, 1670, 285.
 Prusinowski Stanisław, 1670, 285.
 Pruszkowski, podczaszy chełmiński, 1670, 272, 308.
 Przeclawski Karol, 1670, 284.
 Przedwojewski Adam, 1671, 326, 328.
 Przeracki Szymon, 1610, 26.
 Przeradzki ks. Paweł, proboszcz gembicki, 1663, 152; 1666, 162; 1667, 199.
 Przerzański Samuel, 1671, 334.
 Przetocki Tomasz, 166, 157.
 Przytocki Tomasz, 1666, 170; 1667, 199; 1670, 278, 307.
 Psciński Jan, 1670, 285.
 Pściński Łukasz, towarzysz znaku Wysockiego rotm. ww. kujaw. 1673, 428.
 Pstrokoński Adam z Bużenina, miecznik brzeski, marszałek koła rycerskiego, 1655, 67.
 Pstrokoński Jakób, skarbnik brzeski, 1629, 51.
 Pstrokoński Jan, cześnik brzeski, surrogatus castris B., 1572, 1, 5.
 Pstrokoński Jan, kaszt. konarski, kujawski, 1587, 10.
 Pstrokoński Rogacyan, stolnik brzeski, 1660, 105.
 Pstrokoński Rogacyan, podkomorzy brzeski, poseł na sejm, 1661, 119; 1661, 127; 1661, 123, 1662, 130; 1662, 137, 138; 1663, 145; 1663, 151; 1666, 176; 1667, 183, 188, 189, 201; 1669, 237 (Bużeń), 238; 1668, 208, 211, 218, 222; 1669, 241, 249; 1670, 260, 283; 1671, 343; 1672, 382, 393; 1673, 414; 1658, 71, 78, 90.
 Pstrokoński Stanisław, 1629, 51; 1670, 284; 1671, 334, 337.
 Psurski Jan, 1673, 424.
 Raciborski Mikołaj, 1629, 51.
 Racieze (de) Jakób, 1587, 10.
 Raciowski Bartłomiej, 1673, 424.
 Radajewski z Zakrzewa

Wojciech, łowczy inowrocławski, 1658, 75, 76; 1659, 92; 1662, 130, 135, Radujewski, 134.
 Radojewski Wojciech, chorąży inowrocławski, 1666, 160; 1667, 187, 197, 200, marszałek, 203; 1669, 250; 1670, 271; 1670, 271, 301.
 Radojewski Wojciech Zboży, chorąży inowrocławski, 1672, 402.
 Radojewski Wojciech z Zakrzewa, łowczy inowrocł., poseł sejmowy inowrocł., 1663, 146; 1659, 88.
 Radliński, łowczy łukowski, 1671, 337.
 Radniewski Świętosław, 1629, 52.
 Raduszewski Wojciech ekzaktor wojew. inowrocławskiego, 1651, 62.
 Radziejewski (Hieronim), 1667, 190.
 Radziejewski, 1663, 150.
 Radziejewski, 1669, 249; 1670, 269, 309.
 Radziejewski, łowczy inowrocławski, 1661, 118.
 Radziwiński Jan, 1670, 284, 285.
 Radziwiłł ks. Bogusław, 1670, 294.
 Rapacki Walenty, deputat chorągwi starosty owruckiego, 1673, 412.
 Raźniewski Wojciech, 1629, 52.
 Resnowski Wojciech, 1670, 285.
 Reszkowski Stan., 1667, 181.
 Rogaliński Adryan, 1572, 6.
 Rogiński Mikołaj, 1589, 20.
 Rogoziński, 1670, 311.
 Rokitnicki, starosta i chorąży dobrzyński, 1671, 337.
 Romatowski Adam, 1629, 51.
 Romatowski Stanisław, 1629, 51.
 Romatowski Wojciech, 1629, 51.
 Rościszewski Mikołaj, 1670, 286; 1672, 387.
 Rościszewski Zyg., 1670, 286.
 Rowiński Stan., 1629, 52.
 Rozdrażewo (a) Hieronim. comes, biskup wladyslawski i pomorski, 1587, 10.

Roziński Stanisław, 1629, 52.
 Roźniecki Jan, 1629, 52.
 Roźniecki Wojciech, 1629, 52.
 Różycki ks., proboszcz gnieźnieński, 1661, 109.
 Ruczek Andrzej, 1610, 26.
 Rucki Stanisław, 1670, 285.
 Rudnicki Jan, 1670, 285.
 Rudnicki Maciej, 1670, 285.
 Rudnicki Marcin, 1670, 285.
 Rudzki Wojciech, 1629, 52.
 Rusinowski, 1659, 85.
 Rusinowski Jakób, 1587, 10; 1589, 18.
 Rusinowski Jan, 1587, 10; 1587, 12.
 Rusinowski Piotr, 1610, 26.
 Rusinowski (z Rusinowa) Jakób, 1589, 15; podkomorzy kruszewicki, 1572, 5.
 Russinowski Stanisław, 1572, 5.
 Russinowski Wojciech, 1589, 16.
 Ruskowski Andrzej, chorąży inowrocł., 1628, 33.
 Ruskowski Andrzej, kasztelan inowrocł., 1648, 58, 59.
 Ruskowski Jerzy, 1629, 52.
 Ruskowski Mikołaj, 1610, 25.
 Ruskowski Zygmunt, 1629, 51.
 Ruszkowski, 1669, 229.
 Ruszkowski Andrzej, chorąży inowrocł., 1627, 29; poseł inowrocł., 1628, 44; kasztelan inowr., 1651, 62, 63.
 Ruszkowski Krzysztof, skarbnik brzeski, 1648, 59; stolnik brzeski, 1640, 54.
 Ruszkowski Roman, 1629, 52.
 Ruszkowski Wojciech, 1668, 219; podstoli brzesk.-kuj., 1672, 384.
 Rysiński Janusz, kasztelan kowalski, 1587, 10.
 Rysiński Mikoł., sędzia ziem. inowr., 1587, 10.
 Rysiński Hiacynt, poseł na sejm, 1648, 57.
 Rysiński Janusz, kasztelan kowalski, 1589, 16.
 Ryszyński z Ryszyn Krzysztof, 1610, 25.
 Rzeszewski Ad., 1670, 285.
 Rzeszkowski Jakób, 1670, 285.

Sakowski Kaz., 1670, 285.
 Sapieha, starosta owrucki, 1673, 421.
 Sarczycki Jakób, 1629, 52.
 Sawicki Jakób, 1670, 285.
 Sędziwoj, z domu Pomian, 1572, 6.
 Sieklicki Stan., 1629, 52.
 Siemunski Wawrz., 1629, 52.
 Sierakowski a Bogusławice, kasztelan kowalski, 1576, 5, 6, 9; Janusz, kasztel. brzeski, 1610, 25.
 Sierakowski (z) Bogusławic Stanisław, kasztel. lędzki, starosta przededki? 1587, 10.
 Sierakowski z Bogusławic Władysław, 1629, 51.
 Siewierski Adam, 1610, 25.
 Siewierski Andrzej, łowczy brzeski, poseł na sejm, 1648, 57, 59; 1659, 90.
 Siewierski Jan, 1610, 26.
 Siewierski Michał, 1629, 51.
 Siewierski Wojc., 1632, 53; podczaszy brzeski, poseł na sejm, 1648, 57.
 Sikorski Jan, kanonik kated. wladysl., 1587, 10.
 Skalski Jan, 1670, 285.
 Skarbek Jan, 1673, 424.
 Skotnicki Walenty, 1629, 52.
 Skotnicki Sebastyan, 1629, 52.
 Skrzetuski Bartł., 1629, 52; podstarości gniewkowski, 1640, 56.
 Skrzyński Stan., 1610, 26.
 Słepczyński Stan., 1673, 429.
 Słoiński, 1659, 94; 1661, 118.
 Sługocki Marcyan, 1629, 51.
 Sługowski Jerzy, 1629, 51.
 Służewo (z) Jan, wojewoda brzeski, 1572, 5.
 Smogolecki Marcin, podczaszy brzeski, 1670, 283.
 Smyczyński Zboży, wojewodzie inowrocł., 1587, 12.
 Sokolnicki Gabryel, obożny inowrocł., 1651, 64.
 Sokołowski, 1668, 218.
 Sokołowski Alek., 1670, 284.
 Sokołowski Fran. z Warzymowa, stolnik inowł., poseł inowł., 1671, 343.
 Sokołowski Franisz., 1673, 415.
 Sokołowski Jarosław z Wrączy, 1587, 10; 1589, 18.
 Sokołowski Jerzy, 1629, 51.

Sokołowski Stanisław, 1610, 25.
 Sokołowski Stan., starosta radziej., 1610, 25, 26.
 Sokołowski Stan., surogat poznański, marszałek sej. radz., 1628, 38.
 Sokołowski Stan., kasztelan bydgoski, 1666, 163.
 Solecki Albert, 1673, 404.
 Stawski Jan, 1669, 240.
 Stawski Tomasz, 1668, 218, 222.
 Stepczyński Stan., 1673, 424.
 Strupcki Jan, 1670, 284.
 Strzałkowski Jan, 1670, 284.
 Strzemeski Kasper, 1629, 51.
 Strzyski Wojc., 1610, 25.
 Studziński Jan, 1670, 285.
 Sucharzewski Jan, 1670, 285.
 Suchowski Jan, 1670, 285.
 Sulikowski Jan, 1610, 25.
 Sulkowski Grzegorz, proboszcz dubiecki? 1587, 10.
 Sumski Stan., 1610, 26.
 Sutkowski Jakób, 1629, 52.
 Sutkowski Kasper z Zadusznik, sędzia ziem. brz., poseł na sejm., 1648, 57.
 Sutkowski Kasper, stolnik inowrocław., 1627, 32.
 Sutkowski (z Zadusznik) Kasper, stolnik inowrocław., 1628, 33, 36, 40.
 Swaracki Mikołaj, 1606, 22.
 Swiczewski Stan., 1572, 6.
 Swiecki, poborca, 1627, 30.
 Swiecki Stanisław, 1572, 6; 1670, 285.
 Swiecki Zygmunt na Szewcach, łowczy inowł., 1668, 219; 1673, 424.
 Swiezewski Alb., 1587, 10.
 Swiezewski Jan, 1587, 10.
 Swiezewski Krz., 1587, 10.
 Swiezewski Piotr, 1587, 10.
 Święcki Bartł., 1629, 52.
 Święcki Grzegorz, 1606, 22.
 Święcki Maciej, 1610, 26.
 Święcki Mikołaj, 1610, 25; 1629, 52.
 Święcki Szymon, 1629, 52.
 Świętosławski Jan, 1670, 284.
 Świętosławski, skarbnik dobrzyński, 1659, 93.
 Swientosławski Piotr, skarbnik ziemi dobrzyńskiej, 1662, 134.
 Świętosławski ze Świętosława Piotr, skarbnik ziemi

dobrz., 1663, 146; deputat w trybun., 1667, 187; 1668, 219; wojski dobrz., 1670, 284.
 Świętosławski, wojski dobrzyński, 1671, 334.
 Świętosławski Stanisław, 1629, 51.
 Świętosławski Wojc., sędzia grod. brz., 1629, 51.
 Swinecki Wojc., 1610, 26.
 Szabiński Stefan, burgrabia radz., 1673, 421.
 Szałajski, burgr. radziejow., 1662, 139.
 Szałajski Tomasz, 1662, 130.
 Szałajski Tomasz, burgrabia zamku radz., 1661, 125.
 Szczawiński, egzaktor woj. brzesk., 1669, 236; 1671, 333.
 Szczawiński Aleksan., 1671, 353; 1672, 375.
 Szczawiński Jakób, wojew. brzeski, 1627, 26.
 Szczawiński (z Ozorkowa) Jakób, wojewoda brzeski, 1628, 39, 41.
 Szczawiński Jan, 1669, 227; 1670, 257, 322.
 Szczawiński Jan-Kazimierz, 1670, 285, 313; pisarz gr. brz., 1672, 380; sędzia gr. radz., 1673, 426, 428.
 Szczawiński ze Szczawina Jan-Szymon, wojew. brz., starosta łączycy i gołąbski, 1648, 58, 59.
 Szczawiński z Szczawina Konstanty, kaszt. krusw., 1662, 140.
 Szczawiński na Szczawinie Paweł, kaszt. inowrocław., 1668, 208.
 Szczawiński Paweł, starosta brzeski, rotmistrz ww. kujawskich, 1648, 60, 61; starosta brzeski-kujawski, 1666, 164, 166, 167, 168; kaszt. inowr., 1667, 178; 1668, 218; wojew. inowr. i starosta brz., 1672, 400.
 Szczawiński, poborca woj. brzesk., 1670, 256.
 Szczawiński, sędzia grodzki radziej., 1671, 336.
 Szczepański, 1667, 194.
 Szczepański Gabryel, 1669, 249; 1670, 270, 301.
 Szczkowski Maciej, 1629, 52.
 Szczycieński Jan, 1629, 52.

Szczycieński Erazm, 1606, 22.
 Szczycieński Jan, 1606, 22.
 Szejnik Zygm., 1669, 231.
 Szelski Bogusław, superintendent komór celnych, 1673, 420.
 Szopski Wojciech, 1629, 52.
 Szpar, oberster, 1628, 48.
 Tarnowski, 1658, 71.
 Tarnowski, 1659, 96.
 Tarnowski Mikołaj, 1629, 52.
 Tarnowski Stan., 1629, 52.
 Tarnowski Święt., 1629, 52.
 Thorzewski Jan, cześnik brzeski, 1606, 20.
 Tchorzewski Jan, podczaszy brzeski, 1606, 21.
 Tolibowski, zob. Tulibowski.
 Tolibowski Andrzej, podsej. brzeski, 1606, 22; sędzia ziem. brz., 1610, 25.
 Tolibowski Daniel, sędzia z. inowrocławski, 1606, 22; 1610, 25.
 Tolibowski Franciszek, 1669, 229; 1670, 285; 1673, 425.
 Tolibowski Hiac., 1670, 285.
 Tolibowski z Tolibowa Hiacynt, mar. sej. rad., 1673, 429, 434.
 Tolibowski Mac., 1670, 285.
 Tolibowski Marcin, 1628, 42; pisarz ziem. brz., 1628, 33 ? (poseł brzeski), 44, marszałek sejm. pod Radziejowem ww. kujawsk., 49; 1628, 44; sędzia ziemski brzeski, 1632, 54.
 Tolibowski Mikołaj, kasztel. słoński, 1669, 245; 1670, 264, 291; 1673, 424.
 Tolibowski, stolnik inowroc., 1659, 93, 96.
 Tolibowski Wojciech, biskup poznański, 1670, 267, 298; 1671, 355.
 Tomicki, 1651, 63.
 Tomicki z Tomic Jerzy, marszałek sej. radz. ww. kuj., 1632, 54.
 Trymiszewski, 1667, 184.
 Trzaskowski Jakób, 1670, 285.
 Trzaskowski Jan, 1670, 285.
 Trzaskowski Jerzy, 1629, 51.
 Trzaskowski Maciej, 1670, 285.
 Trzaskowski Mar., 1670, 285.

Trzaskowski Wojc., 1670, 285.
 Trzebiński Stan., 1670, 285.
 Trzebochowski Jan, sędzia grodzki kruszewicki, 1589, 15, 16.
 Trzebuchowscy, 1671, 348.
 Trzebuchowski Adam, cześnik brzeski, 1659, 82, 83, 93, 96; 1660, 105; 1667, 185, 201; 1668, 219; 1672, 380; 1673, 425.
 Trzebuchowski Aleksander, 1660, 102.
 Trzebuchowski Aleksander, cześnik inowrocław., 1660, 106; 1662, 136, 137, 138, 140; 1666, 163, 174; 1667, 183, 187, 190, 201, 203; 1668, 219; 1672, 380, 386; 1673, 414, 424.
 Trzebuchowski Jakób (syn Jana, sędziego kowalskiego), 1628, 41.
 Trzebuchowski Jakób, kasztelan kowalski, 1658, 71; 1661, 123; 1661, 127; 1662, 135.
 Trzebuchowski Jan, 1587, 12.
 Trzebuchowski Jan, podsej. brzeski, 1610, 25.
 Trzebuchowski Jan, sędzia grodzki inowrocław., poseł na sejm, 1648, 57, 59; 1651, 63, 64; 1658, 70, 72; 1660, 105; 1662, 139; 1667, 185, 201; 1669, 228; 1670, 284.
 Trzebuchowski Jan, 1670, 284.
 Trzebuchowski Jan, kasztelan kowalski, poseł inowrocław., 1668, 208, 211.
 Trzebuchowski Jan z Morzyc, kasztelan kowalski, marszałek sejm. r., 1673, 414, 415, 418.
 Trzebuchowski Jan, sędzia kowalski, 1628, 41.
 Trzebuchowski Jarosł, 1629, 51.
 Trzebuchowski Mikołaj, 1572, 5.
 Trzebuchowski Piotr, 1629, 52.
 Trzebuchowski Wojciech, podsej. inowrocławski, 1627, 27, 30.
 Trzebuchowski Wojc., se-

dzia grodzki kruszewicki, 1610, 26.
 Tukler, 1667, 192.
 Tulibowski, zob. Tolibowski.
 Tulibowski Andrzej, 1587, 10.
 Tulibowski Franciszek, 1672, 388.
 Tulibowski Hiacynt, podkomorzyc brz., 1672, 362; marszałek sejm. radziej., 1673, 407, 415, 424.
 Tulibowski Jakób, podstoli brz., 1587, 10.
 Tulibowski Marcin, 1627, 32.
 Tulibowski Marcin, chorąży brzeski, 1589, 17, 20.
 Tulibowski Marcin, marsz. sejmiku radziej., 1627, 32.
 Tulibowski Matyasz, chorąży bydgoski, 1587, 10.
 Tulibowski Sebast., pisarz ziemski w-a brzeskiego, 1587, 10.
 Thupalski Albert, sędzia ziemski inowłocł., 1572, 5.
 Turski Bartł., 1670, 285.
 Twardowski, poborca wielko-polski, 1663, 146.
 Tymf, 1666, 154, 155, 172; 1667, 194; mennicarz bydgoski, 1670, 302.
 Tymf Andrzej, 1671, 349.
 Tymf Tomasz, 1671, 349.
 Tyminiński, towarzysz pancerny oboz. kor., 1671, 333.
 Ubysz Stanisław (Michał), chorąży gostyński, poseł inowrocław., 1666, 163; 1668, 208, 211.
 Ugniewski Wojc., 1670, 285.
 Umiński, 1673, 417.
 Umiński Adam, 1629, 51, 52.
 Umiński Jan, 1610, 25; 1670, 284; 1671, 340; 1672, 389; 1673, 408; poborca inowł., 416, rotm. jkr.; 1672, 387.
 Umiński Samuel, 1610, 25.
 Umiński Wojc., 1672, 389.
 Unimierski, 1663, 144.
 Unimierski Kaz., 1672, 388.
 Unimierski Michał, 1661, 122; 1663, 143.
 Urbański, kaszt. kowalski, 1666, 167.
 Walichnowski Mik., 1651, 63.
 Wersławski Stan., 1672, 357.
 Wichorski Marcin, pisarz

grodzki radziejow., 1610, 25, 26.
 Wichrowski Aleks., cześnik brzeski, poseł na sejm, 1648, 57.
 Wichrowski Andrzej, żupnik ww. kujawsk., 1673, 416, 422, 424.
 Wierzbowski, wojewodziec brzeski, poseł brzes. na sejm, 1661, 119.
 Wierzbowski, wojewoda brzeski, 1669, 249; 1670, 269, 300.
 Wierzbowski Mikołaj, wojewodziec brzeski, 1669, 249; 1670, 269, 300.
 Wierzbowski, wojewoda siedradzki, 1672, 375.
 Wietrzychowski Łukasz, 1629, 52.
 Wilkostowski Ad., 1629, 52.
 Wilkostowski, chorąży inowrocław., 1658, 78.
 Wilkostowski Jan, 1670, 284.
 Wilkostowski Jan z Grabia, stolnik brzeski, 1610, 25.
 Wilkostowski Krzysztof, 1670, 284.
 Wilkostowski Stan. z Osiecin, 1572, 6.
 Wilkostowski Stanisł., 1610, 25; 1670, 284.
 Wilkostowski Świętosław, 1629, 51; 1632, 53.
 Wilkostowski Świętosław z Grabia, miecznik inowr., 1640, 56.
 Wilkostowski Świętosław z Grabia, podskar. brzes.; 1648, 59.
 Wilkowski Jan, 1673, 414.
 Wilkoszewski Świętosław, podsej. ziemski brzeski, poseł na sejm, 1648, 57.
 Wiotoski Jakób, 1606, 22.
 Wiotoski Jan, 1572, 6.
 Wiotoski Sebast., 1606, 22.
 Wirslawski Stan., 1672, 363.
 Wiśniowiecka księżna, wojewodzina brz., 1669, 242.
 Wiśniowiecka księżna, 1670, 288.
 Witosławski Jędrz., 1587, 12.
 Witosławski Andrzej, podsej. włocł., 1589, 16.
 Witowski Jan, 1629, 52.
 Wnarewski, 1671, 338, 339, 340.
 Wnorowski miecz. brz., 1659,

93, 96; egzaktor pow. kowalskiego, 1658, 70.
 Wnorowski Marcin, miecz., brzeski, 1660, 105; 1661, 123; marsz. sejmiku radziej., 125, 127; 1667, 203; 1668, 219; 1670, 257, 258; 314, 315 i sędzia grodz. kowalski, 322; 1671, 331, 341; 1672, 384; 1673, 405, 407, 414, 420, 427.
 Wnorowski, rotmistrz pieszy, 1655, 65, 66.
 Wodzicki, 1667, 192; 1668, 210, 214; 1672, 369.
 Wojciechowie ks. Marcin, proboszcz radz., 1666, 162.
 Wojciechowski Stan., 1670, 254, 260.
 Wojciechowski Wawrzyniec, 1670, 285.
 Wojna, deputat star. owruckiego, 1672, 360.
 Wojnicki, 1673, 420.
 Wolski Albert, 1640, 54.
 Wolski Jan, 1670, 284; 1672, 389; 1673, 408, 416.
 Wolski Paweł, 1606, 22.
 Wolski Piotr, 1661, 120.
 Wolski Stan., 1670, 285.
 Wolski Zyg., 1670, 285; 1673, 416.
 Wróblewski Stan., 1670, 286.
 Wychowski, 1666, 172.
 Wyciecki Jan, 1629, 52.
 Wyciecki Szczęsny, 1629, 52.
 Wyczechowski Stanisław, 1669, 241.
 Wydkowski Kaz., 1670, 285.
 Wyszelski Marcin, 1606, 22.
 Wysocki Aleks., 1659, 96.
 Wysocki Aleks. z Budziszawca (wia), marsz. sejmikowy radziejow., 1658, 75, 76; 1659, 82; sędzia ziem. brz., poseł sejm. w. inowrocław., 1662, 130; 1666, 163, 174, 222.
 Wysocki Aleks., łowczy brz., 1659, 84, 90, 95, poseł na sejm w. brzeskiego, 90; 1661, 119.
 Wysocki, cześnik sochaczewski, 1668, 217; 1669, 249; 1670, 269, 309; 1673, 433.
 Wysocki, łowczy brzeski, 1659, 92.
 Wysocki Stan., rotmistrz, 1672, 388, 389, 390; 1673, 405, 422, 426, 428.
 Wysocki, rotmistrz, 1673, 403, 412.
 Wyszecki Jan Jerzy, 1670, 285.
 Zagajewski Andrzej, 1670, 285.
 Zagajewski Jan, 1670, 285.
 Zagórski, 1666, 175.
 Zagórski Marcin, 1610, 25.
 Zagórski Mik., 1670, 285.
 Zagórski Stan., 1610, 25.
 Zakrzewscy, 1673, 423.
 Zakrzewski Alb., 1587, 10, 15, Zakrzewski, dep. chor. star. dobrzyńskiego, 1672, 360.
 Zakrzewski Jan, 1673, 424.
 Zakrzewski J. Zb., 1629, 51.
 Zakrzewski Jan Zboży, stolnik inowrocław., 1648, 59.
 Zakrzewski Kazim., podcz. inowrocław., 1673, 425.
 Zakrzewski Ludwik, 1667, 202; 1668, 210, 219, 222; 1669, 240; 1670, 257, 314, 322, 323; 1671, 331, 334, 341.
 Zakrzewski Ludwik Zboży, 1667, 201.
 Zakrzewski Ludwik Zboży, marsz. sejmiku radziejow., 1668, 207; 1668, 219; poseł brz., 1669, 228; 1670, 259, 260, 280, 284; 1672, 363, 389.
 Zakrzewski Marcin Zboży, 1629, 51, 230.
 Zakrzewski Marcin Zboży, podczaszy brz., 1670, 283; 1672, 362, 392; 1673, 425.
 Zakrzewski Stan., kanonik katedr. władysł., 1587, 10.
 Zakrzewski Stan. z Zakrzewa Zboży, podczaszy inowrocław., 1651, 63.
 Zakrzewski, tow. chor. star. dobr., 1671, 340.
 Zakrzewski Wojc., 1587, 12; 1589, 16; 1629, 22.

Zakrzewski Zboży, 1668, 206.
 Zalewski Stan., 1670, 285.
 Zamoyski Jan, hetman i kancelarz w. kor., 1666, 158.
 Zamyoski, podstoli lwowski, 1669, 240.
 Zamoyski, wojew. sandom., 1671, 344.
 Zapolski z Zapola Gabryel, porucznik inowr., i bydż., 1651, 64.
 Zawaccy, 1669, 245, 246.
 Zawadzcy, 1670, 265, 297.
 Zawadzki Tom., 1670, 285.
 Zbieński Stan., 1629, 52.
 Zbroszek, 1669, 229; 1670, 255.
 Zbroszek Michał, rotmistrz 1668, 204.
 Zbroszek, strażnik wojskowy, 1669, 236.
 Zdoński Jan, 1670, 285.
 Zernicki Jan, 1629, 52.
 Zernicki Stanisław, 1629, 52.
 Zieleniewski Andrzej, 1671, 327.
 Ziemiecki, 1670, 257. 1672, 362.
 Ziemiecki Paweł, pis. grodz. radziej., 1628, 36.
 Ziemiecki Sewer., 1629, 51; 1632, 53.
 Ziemięcki Andr., 1610, 26.
 Ziemięcki Stan., 1610, 26.
 Ziemięcki Stefan, 1610, 26; 1629, 51.
 Ziemkiewicz, ks. kanonik kruświcki, pleban kruświcki, 1670, 325.
 Zimnicki Marcin, 1670, 286.
 Zimnicki Paweł, 1670, 286.
 Zurczyński Łukasz, 1629, 52.
 Żabiński Jan, 1670, 284.
 Żabiński Remian, 1670, 284.
 Żbikowski Kazim. 1670, 284.
 Żebrowski, 1670, 273, 309.
 Żebrowski Mich., 1667, 200; 1668, 217.
 Żebrowski Wojc., 1670, 285.
 Żegocki Krzysztof, podkom. kaliski, starosta babimojski, wojew. inowrocławski, 1666, 166.
 Żółtowski Łukasz, 1610, 25.

URZĘDY WOJEW. BRZESKIEGO.

Wojewoda

Brzeski, Jan ze Służewa, 1572, 5.
 Jakób z Ozorkowa Szczawiński, 1627, 26; 1628, 39, 41.
 Jan Szymon ze Szczawina Szczawiński, star. łączyc., gołąbski, 1648, 58.
 Zygmunt Działyński, 1663, 145; 1668, 208; 1669, 230, 235.
 Wierzbowski, † 1669, 249; 1670, 269, 300.
 Zygmunt z Działynia na Kościelcu Działyński, 1672, 386.

Kasztelan

Brzeski, Stanisł. Syrakowski de Bogusławice 1572, 5; 1576, 6, 9.
 Janusz Rysinski, 1587, 10; 1589, 16.
 Łukasz Kretkowski, 1589, 16.
 Janusz Sierakowski z Bogusławic, 1610, 25.
 Jędrzej Kretkowski, 1632, 54.
 Jan Szymon z Lubrańca Dambski, 1648, 58, 59.
 Melchior z Grudny Grudzyński, 1666, 164, 168; 1671, 338.
 Jakób Trzebuchowski, 1658, 71; 1661, 123; 1662, 135.
 Urbański, 1666, 167.
 Stefan Jarnowski ? marsz. konf. radz., 1670, 283, 318.
 Stefan z W. Jarnowa Jarnowski, 1672, 382, 387, 389; 1673, 407, 414, 419, 424.
Kruświcki, Grzegorz z Kretkowa 1576, 6, 8.
 Konstanty ze Szczawina Szczawiński, 1662, 140.
Konarski, kujawski, Jan Pstrokoński, 1587, 10.
 Jędrzej Dąbski, 1610, 26.
Łędzki, Stanisław z Bogusławic Sierakowski, 1587, 10.

Podkomorzy

Brzeski, Andrzej Kretkowski, 1627, 28; 1628, 33, 36.
 Andrzej z Kretków Kretkowski, poseł brz., 1628, 44.
 Rogacyan Spytek Pstrokoński, 1661, 119.
 Spytek z Bużenina Pstrokoński, poseł sejmowy w. brz., 1661, 123; 1662, 130, 137, 138; 1663, 145, 151; 1666, 176; 1667, 183, 188, 189, 201; 1668, 208, 211, 218, 222; 1669, 237, 238, 241; 1670, 260, 283.
 Spytek z Bużenina Pstrokoński, 1671, 343; 1672, 382, 393; 1673, 414.
Kruświcki, Jakób Russinowski, 1572, 5.

Starosta

Brzeski, Jan Łowicki, 1627, 28.
 Paweł Ludwik ze Szczawina Szczawiński, 1648, 60, 61; 1666, 164, 166, 167, 168, 1672, 400.
Radziej., Stan. Sokołowski, 1610, 25.
 Andrzej z Mieroszewic Gąsiorowski, poseł brz., 1666, 174; 1667, 203; 1668, 219; 1669, 237, 245; 1670, 260, 264, 286, 296, 324; 1671, 334, 343; 1672, 363, 393; 1673, 414, 419.
 Stan. Kar. Oleśnicki, † 1669, 248; 1670, 268, 300.
Kruśw., Mikołaj z Lubstowa Lubstowski, 1662, 139, 1666, 165, 168, 171; 1667, 198; 1668, 219; 1669, 228, 244; 1670, 264, 283, 286, 291, 313, 316; 1672, 390; 1673, 415, 425, 426.
Przedeczki, Stan. z Bogusławic Sierakowski, 1587, 10.
 Stan. na Bykach Bykowski, 1672, 380.

Choraży

Brzes. Łukasz Kretkowski, 1587, 10.

Marcin Tulibowski, 1589, 17, 20.
 Maciej Grabski, 1648, 59.
 Osiecki Jan, 1659, 98; 1661, 119.
 Jan Sebastyan ze Stawca, 1667, 190, 201; 1669, 228, 1670, 258, 283; 1673, 407, 414.

Sędzia

Ziem. brz., Andrzej Tolibowski, 1610, 25; 1632, 54, Kacper z Zadusznik Sutkowski, 1648, 57.
 Aleksander z Budziszawia Wysocki, 1662, 130; 1666, 163; 1668, 222.
Grodz. brz., Kacper Galicki, 1589, 15, 17.
 Piotr Buszkowski, 1610, 25, Woj. Świętosławski 1629, 51.
 Mikołaj Andrzej Piotrowski; 1667, 182, 185; 1668, 219, 1669, 229, 247; 1670, 268, 284, 299.
 Wojc. Głęboccki, 1673, 415.
Grodz. radziej., Mik. Andr. Piotrowski, 1661, 127; 1663, 142.
 Marcin Mikołajewski, 1666, 153, 164; 1668, 219; 1670, 323, 326; 1671, 336.
 Marcin z Brzezniec Mikołajewski, 1672, 383.
 Jan Kazimierz Szczawiński, 1673, 426, 428.
Grodz. kruśw., Jan Trzebuchowski, 1589, 15, 16.
 Wojciech Trzebuchowski, 1610, 26.
 Linowski, 1659, 93.
 Gałkowski, 1666, 175.
 Wojciech Głęboccki, 1670, 314; 1671, 331.
Grodz. kowal., Jan Trzebuchowski, 1628, 41.
 Marcin Wnorowski, 1667, 203; 1670, 322; 1672, 384; 1673, 415.

Stolnik

Brzeski, Jan z Grabia Wilkostowski, 1610, 25.

Adam Dąbski, 1628, 38, 41.
Krzysz. Ruskowski 1640, 54.
Spytek Pstrokoński z Buzenina, 1658, 71, 78, 90.
Rogacyan Pstrokoński, 1660, 105.

Podczaszy

Brzeski, Adam Jarnowski, 1587, 110.
Jan Tchorzewski, 1606, 21.
Wojc. Siewierski, 1648, 57.
Czosnowski, 1659, 89.
Jan na Kołudach Kołudzi + 1668, 219; 1670, 268, 309.
Marcin Zboży Zakrzewski, 1670, 283.
Marc. Smogolecki, (?) 1670, 283.
Marcin Zboży Zakrzewski, 1672, 362, 392.

Podsędek

Brzeski, Gaweł Kościelski, 1587, 10, 15.
Andrzej Tolibowski, 1606, 22.
Jan Trzebuchowski, 1610, 25.
Świętosław Wilkoszewski, 1648, 57, 59.
Sebastyan z W. Jaranowa Jaranowski, 1662, 141, 1667, 188, 189; 1668, 222; 1669, 242; 1670, 260, 283, 324, 343; 1671, 357; 1673, 414.

Podstoli

Brzeski, Jakób Tulibowski, 1587, 10.
Jan Borucki, 1606, 22; 1610, 26.
Jędrzej Borucki, 1629, 51.
Jan Kołudzi, 1648, 57.
Walenty Kołudzi, 1666, 161; 1667, 199; 1668, 216, 219; 1669, 228.
Wojciech Ruskowski, 1672, 384.

Cześnik

Brzeski, Jan Pstrokoński, 1572, 5.
Jan Thorzewski, 1606, 20.
Aleks. Wichrowski, 1648, 57.
Adam Trzebuchowski, 1659, 82, 83; 1660, 105; 1667, 185; 1668, 219; 1672, 380.

Lowczy

Brzeski, Andrzej Siewierski, 1648, 57; 1659, 90.

Aleksander Wysocki, 1659, 92, 95; 1661, 119.
Wojc. Jaranowski, 1667, 198; 1668, 219; 1670, 284; 1671, 341, 1672, 359; 1673, 425.

Wojski

Brzeski, Stan. Kretkowski, 1661, 120.
Kacper Galicki, 1606, 21.
Krusw., Marcin z Bełdowa Bełdowski, 1670, 284, 315, 317, 318, 322, 341; 1671, 331, 353; 1673, 405, 407, 415, 417.

Pisarz

Brzeski, Sebas. Tulibowski, 1587, 10.
Jan Obalkowski, 1610, 25.
Marcin Tolibowski, 1628, 33, 44, 49.
Stan. Kielczewski, 1648, 57.
Stan. Kościelski, † 1658, 74.
Stefan Grochowicki, 1662, 130; 1663, 146; 1670, 284; 1671, 331, 341; 1672, 383; 1673, 405, 414.

Grodz. brz., Andrzej Dambski, 1589, 16.
And. Piotrowski, 1661, 123.
Augustyn Kołudzi, 1668, 207, 209, 211, 218, 220; 1669, 227.
Jan Kazimierz Szczawiński, 1672, 380.

Grodz. radziej., Sebastyan Broniszewski, 1572, 1.
Mar. Wichorski, 1610, 25, 26.
Winc. Jaranowski, 1627, 28.
Paweł Ziemięcki, 1628, 36.
Wojciech Buszkowski, 1660, 103; 1662, 131; 1663, 143; 1667, 177, 179, 180, 182, 202, 203; 1668, 204, 219; 1669, 236, 241; 1670, 257; 1671, 340; 1672, 361; 1673, 423.
Grodz. kowalski, Maciej Lowiszewski, 1610, 26.

Miecznik

Brzeski, Stan. Kielczewski, 1640, 56.
Adam z Buzenina Pstrokoński, 1655, 67.
Wnorowski, 1658, 70; 1659, 96.
Marcin Wnorowski, 1660, 105; 1661, 125, 127; 1667, 203; 1668, 219; 1670, 257,

258, 314, 315, 322; 1671, 331, 341; 1672, 384; 1673, 405, 407, 414, 420, 427.

Skarbnik

Brz., J. Głębocki, 1610, 25.
Jakób Pstrokoński, 1629, 51.
Krzysztof Ruskowski, 1648, 59.

Wojciech Kielczewski, 1658, 70, 71.

Sewer. Głębocki, † 1658, 74.
Woj. Kielczewski, † 1659, 82.
Jan Seweryn Linowski, 1661, 123, 127; 1662, 139.

Adam Kazimierz na Galczycach Galicki, 1668, 219; 1669, 228; 1670, 255.

Wojciech Buszkowski, 1670, 284; 314, 322, 324; 1671, 330, 333, 336, 340; 1672, 361, 389; 1673, 422, 423, 428.

Podstarości

Grodzki radziejowski, Jan Pstrokoński, 1572, 5.

Burgrabia

Radziej., Tomasz Szałajski, 1661, 125.
Szałajski, 1662, 139.
Stefan Haliński, 1667, 180; 1670, 284.
Szabiński, 1673, 421.

Podpisarz

Grodzki kruswicki, Jan Grodziecki, 1670, 286.

Komornik

Brzeski, Andrzej Mikołajczewski, 1610, 26.
Augustyn Kołudzi, 1663, 146.
Graniczny brzeski, Mikołaj Andrzej Piotrowski, 1669, 247; 1670, 268.

Surrogat

Grodzki brzeski, Jan Pstrokoński, 1572, 1.
Grodz. radziej., Jan Pstrokoński, 1572, 5.

Podwojewodzy

Brzeski, Maciej Chełmicki, 1610, 25.

Jędrzej Gąsiorowski, 1660, 105.

And. Gąsiorowski, 1661, 124.

Podwójci

Brzeski, Adam Modzurowski, 1632, 52.

Poborca

Szczawiński, 1670, 256.
Kazimierz Galicki, 1671, 333.
Aleksander Ostrowski, 1673, 404.
Ostrowski, 1673, 412, 416.

Egzaktor

Szczawiński, 1671, 333.
Pow. radziej., Adam Galicki, 1658, 70, 77.
Pow. kruswic., Wojc. Kaczkowski, 1658, 70.
Pow. kowals., Wnorowski, 1658, 70.

URZĘDY WOJ. INOWŁOCŁAWSKIEGO.

Wojewoda

Włocławski, Jan z Krotoszyna, 1572, 5.
Inowrocław., Krzysztof Żegocki, 1666, 166.
Paweł Ludwik Szczawiński, 1672, 400.

Kasztelan

Inowłocł., Andrzej Ruskowski, 1648, 58, 59; 1651, 62.
Paweł Ludw. na Szczawinie Szczawiński, 1667, 178; 1668, 218.
Wojc. Kadziłowski, † 1670, 275, 305.

Bydgoski, Konst. na Lubstowie Lubstowski, 1659, 99; 1661, 123, 127; 1662, 140; 1666, 166; 1667, 185, 1668, 217, 219; 1669, 237, 238, 244; 1670, 264, 290, 318.

St. Sokołowski, † 1666, 163.
Stoński, Mikołaj Tolibowski, 1669, 245; 1670, 264, 291; 1673, 425.

Podkomorzy

Inowrocław., Jan Grabski, 1610, 25.
Marcin z Grudnej Grudziński, 1663, 146.
Zygmunt z Lubrańca Dąbski, 1670, 286; 1673, 414, 425.

Starosta

Inowrocław., Zygmunt Działyński, 1651, 63, 64; 1672, 386.

Chorąży

Inowł., Andr. Ruskowski, 1627, 29; 1628, 33, 44.
Wilkostowski, 1658, 78.
Wojc. Radojewski, 1666, 160.
Wojc. Zboży Radojewski, 1667, 183, 187, 197, 200, 203.
Wojc. Radojewski, † 1669, 250; 1670, 271, 301.
Aleksander z Morzyc Trzebuchowski, 1668, 219; 1672, 380, 386; 1673, 414, 424.
Bydgoski, Mateusz Tulibowski, 1587, 10.

Sędzia

Ziem. inowł., Albert Thupalski, 1572, 5.
Mikołaj Risiński, 1587, 10.
Daniel Tolibowski, 1606, 22; 1610, 25.
Stef. Jaranowski, 1666, 174.
Wal. Kołudzi, 1670, 283.
Walenty Szymon Kołudzi, 1670, 319; 1672, 359, 362; 1673, 415.
Grodz. inowł., Jan Niemojewski, 1589, 17, 19, 20.
Wincenty Jarnowski, 1632, 54; 1640, 56.

Jan Trzebuchowski, 1648, 57; 1651, 63, 64; 1658, 70; 1660, 105; 1662, 139; 1667, 185, 201; 1669, 228; 1670, 284.

Augustyn Kołudzi, 1672, 363; 1673, 404, 411, 415, 417, 419.
Bydgoski, Augustyn Kołudzi, 1670, 255, 324.

Stolnik

Inowł., Kasper z Zadusnik Sułkowski, 1627, 32.
Jan Zboży Zakrzewski, 1648, 59.
Tolibowski, 1659, 93, 96.
Franc. z Warzymowa Sokołowski, 1671, 343.
Adam Lubstowski, 1673, 425.

Podczaszy

Inowłocł., Bartł. Kaczkowski, 1629, 52.
Kaz. Zakrzewski, 1673, 425.

Podsędek

Włocł., Andrzej Witosławski, 1589, 16.
Inowłocł., Wojciech Trzebuchowski, 1627, 27, 30.
Jan Sewer. Linowski, 1663, 144.

Podstoli

Inowłocł., Sebastyan Grabski, 1610, 26.
Stanisław Grabski, 1629, 51; 1648, 59.
Jan Stan. z Lubrańca Dąbski; 1667, 203; 1673, 414.

Cześnik

Inowł., Gosławski, 1606, 21.
Aleks. Trzebuchowski, 1660, 106; 1662, 136, 137, 138, 140; 1666, 174; 1667, 183, 187, 190, 201, 203.
Zygmunt Dąbski, 1668, 208, 211; 1669, 242; 1670, 260.
Stefan Jaranowski, 1670, 284; 1671, 331.
Ludwik z Lubrańca Dąbski, 1672, 362, 363, 376.

Lowczy
Inowrocl., Wojciech z Zakrzewa Radajewski, 1658, 75, 76; 1659, 88; 1662, 130, 134, 135; 1663, 146. Jaranowski, 1666, 175. Zygmunt na Szewcach Świecki, 1668, 219; 1673, 424.

Wojski
Inowłocł., Andrzej Moszczyński, 1627, 26, 28, 31. Marcin Markowski, 1651, 61, 62, 63; 1662, 138. Marc. Bełdowski, 1672, 359.

Pisarz
Ziem. inowł., Andrzej Głębocki, 1663, 146. Z Drzewice Marcin Mikołajewski, 1671, 343, 356; 1672, 378, 380, 381 (z Brzeznicze) 383, 385, 393; 1673, 405, 418. *Grodzki inowłocł.*, Seweryn Linowski, 1661, 123. Mikołaj Andrzej Piotrowski, 1670, 284.

Żupnik
Ww. kujawskich, Jan Kolożemski, 1670, 284. Andrzej Wichrowski, 1673, 416, 422, 424.

Instygator
Ww. kujawskich, Budny, 1666, 177; 1667, 179.

Miecznik
Inowrocl., Andrzej Gąsiorowski, 1662, 136. Andrzej Niemojewski, 1669, 242.

Skarbnik
Inowłocł., Łukasz Jarnowski, 1648, 57; 1661, 123, 127. And. Gąsiorowski, 1663, 145. St. z Mieroszewic Gąsiorowski, 1669, 228; 1670, 284.

Burgrabia
Inowłocł., Jan Dzierżawski, 1670, 322; 1671, 330; 1673, 415.

Komornik
Ziemski inowłocł., Wojciech na Głębokiem Głębocki, 1668, 219; 1669, 241, 254; 1670, 259, 280. Michał Leski, 1673, 424. *Graniczny inowł.*, Aleksander Ostrowski, 1672, 383, 386, 389; 1673, 404, 405, 408, 411, 416, 425.

Poborca
Woj. inowłocł., Jan Mościński, 1628, 37. Szym. Kossowski, 1673, 409. Jan Wolski, 1673, 416. Jan Umiński, 1673, 416.

Egzaktor
Woj. inowłocł., Wojc. Raduszewski, 1651, 62. Jan Trzebuchowski, 1658, 70. *Pow. bydgoskiego*, Wojciech Kielczewski, 1658, 70.

Mennicarz
Bydgoski, Tymfh, 1670, 302.

URZĘDY WOJSKOWE.

Hetman (polny)
 Jerzy Lubomirski, marsz. koronny, 1663, 149; 1666, 154. *W. kor.* J. Zamoyski, † 1666, 158. *Zaporowski*, Hanenko, 1672, 401.

General
 Zuza, 1658, 71, 77.

Generał (major)
Infanteryi, Krzysztof Korycki, podkomorzy chełmski, 1670, 272. *Wojsk cudzoziemskich*. Korycki, 1673, 433.

Obożny
Bydgoski, Bolesta, 1651, 64. *Inowrocl.*, Gabryel Sokolnicki, 1651, 64.

Oberster
 Denof, 1648, 60. Szpar, 1628, 48.

Pułkownik
 Konstan. Lubstowski, 1669, 238. *Kwarciany*, Zygm. Denof, 1648, 58, 60. *Wojew. inowr.*, Zygm. Działyński, 1651, 63, 64. *Wojew. kujawsk.*, Melchior z Grudny Grudziński, 1671, 338.

Rotmistrz
 Mich. Zbrozek, 1668, 204. Stan. z Budziszławia Wysocki, 1672, 388, 389; 1673, 405. Gałczyński, 1673, 418. Wysocki, 1673, 403, 412.

Wojew. kujawskich, Paweł Szczawiński, 1648, 61. Stanisł. Wysocki, 1673, 422, 426, 428. *J. kr. m.*, Andrzej z Mieroszewic Gąsiorowski, 1662, 130, 133. Jan Umiński, 1672, 387. *J. kr. m. rajtarski*, Bieliński, 1662, 134. *Powiatowy*, Stan. Działyński, 1655, 65, 66. Stefan Jaranowski, 1655, 65, 66. *Pieszcy*, Wnorowski, 1655, 65, 66. *Pieszcy woj. kujawsk.*, Gałczyński, 1673, 406, 412.

Kapitan
Podkom. chełmiński., Izbrant, 1669, 220, 228.

Porucznik
Woj. ruskiego, Berens, 1668, 220; 1673, 429. *Bydg. i inowrocl.*, Gabryel z Zapola Zapolski 1651, 64. *Kompanii woj. inowr.*, Czernies, 1667, 198. *Znaku rotmistrza ww. kujaw-*

skich Wysockiego, Jakób Jaranowski, 1673, 428.

Towarzysz
Chorągwi star. dobrzyń., Zakrzewski, 1671, 340. *Chor. wojewodzica rawskiego*, Piotrowski, 1671, 340.

Pancerny obożnego koron., Tymiański, 1671, 333. *Znaku Wysockiego rotmistrza ww. kujawskich*, Łukasz Pściński, 1673, 428.

Strażnik
Wojskowy, Zbrozek, 1669, 236.

URZĘDY INNYCH WOJEWÓDZTW.

Wojewoda
Sandomierski, Zamoyski, † 1671, 344. *Sieradzki*, Wierzbowski, † 1672, 375. *Kijowski*, Potocki, 1670, 257.

Kasztelan
Rogoziński, Remigian Dobrski, † 1670, 311.

Podkomorzy
Chelmiński, Korycki Krzysz. 1666, 160; 1670, 272, 323. *Kaliski*, Krzysztof Żegocki, 1666, 166.

Starosta
Babimojski, Krzysztof Żegocki, 1666, 166. *Bolestawski*, Zygmunt Denof, 1648, 58. *Rokitnicki*, 1671, 337. *Gnieźmieński*, Jakób Lowicki, 1587, 10. Zygmunt Dąbski, 1668, 219; 1669, 242. *Goląbski*, Jan Szymon ze Szczawina Szczawiński, 1648, 58. *Golubski*, Grudziński, 1669, 246; 1670, 266, 297. *Ujski*, Grudziński, 1662, 133. *Jasieniecki*, Komorski, 1670, 303. *Kłodawski*, Stanisł. na Bykach Bykowski, 1672, 380. *Laiski*, Zyg. Denof, 1648, 58. *Łęczycki*, Jan Szymon ze Szczawina Szczawiński, 1648, 58. *Nowodworski*, Andrzej Gembicki, 1670, 310. *Owrucki*, Sapieha, 1673, 421. *Sokalski*, Zygmunt Denof, 1648, 58, 59, 60, 61.

Wyszogrodzki, Michał Karnkowski, † 1661, 117; 1670, 267, 299.

Chorąży
Dobrzyński, Rokitnicki, 1671 337. *Gostyński*, Stanisław Michał Ubysz, 1666, 163; 1668, 208, 211.

Stolnik
Ziemi dobrzyńskiej, Maciej Chelmiński, 1610, 25. *Łęczycki*, Piotr Charbicki, 1629, 51.

Podczaszy
Chelmiński, Pruszkowski, 1670, 272, 308.

Podstoli
Lwow., Zamoyski, 1669, 240. *Nurski*, Jan Borucki, 1673, 424.

Cześnik
Z. Dobrzyń., Krzysztof Jaronowski, 1667, 198; 1668, 217; 1670, 284. Stefan Jaranowski, 1658, 71; 72, 78; 1659, 79, 82, 83, 88, 90, 92, 93; 1660, 107; 1661, 123, 127. *Łęczycki*, Paweł Charbicki, 1660, 107. Kosowski, 1666, 156. *Sochacz.*, Wysocki, 1668, 217; 1669, 249; 1670, 269, 309; 1673, 433.

Lowczy
Łukowski, Radliński, 1671, 337.

W. mińskiego, Samuel Gudziejewski, 1670, 284.

Wojski
Dobrzyński, Piotr Świętosławski, 1670, 284; 1671, 334. *Kruszewicki*, Marcin z Bełdowa Bełdowski, 1673, 425.

Pisarz
Ziemski gostyński, Sebastyan Ciechomski, 1610, 26.

Skarbnik
Dobrzyński, Piotr Świętosławski, 1659, 93, 1662, 134; 1667, 187; 1668, 219. Stanisł. Pstrokoński, 1670, 284; 1671, 334, 337.

Podstarości
Gniewkowski, Bartł. Skrzetuski, 1640, 56.

Surrogat
Poznański, Stanisław Sokolowski, 1628, 38.

Regens
Kancelaryi w. kor., Spytek z Bużenina Pstrokoński, 1666, 176; 1667, 183, 188; 1669, 237, 241.

Pisarz
Najwyższy skarbowy, Bajer, 1671, 350. *Skarb.*, Piwnicki, 1627, 31.

Dworzanin
Pokojuowy królew., Andrzej

z W Jarnowa Jarnowski,
kasztel.kowal., 1672, 380.

Superintendent

Komór celnych, Bogusław
Szelski, 1673, 420.

Poborca

Swiecki, 1627, 30.
Wielko-Polski, Twardowski,
1663, 146.

Pokojowy

Kr. jmc., Andrzej Jaranow-
ski, 1673, 431.

GODNOŚCI DUCHOWNE.

Biskup

Kujawski, Mikoł. Wojciech
Gniewosz z Olexowa, 1648
59.

Poznański, Wojc. Tolibow-
ski, † 1670, 267, 298; 1671,
355.

Władysławski i pomorski,
Hieronim comes a Roz-
drożew, 1587, 10.

Maciej Lubieński, 1632, 54.

Sufragan

Kijowski, ks. Działoty,
1670, 295.

Archidyakon

Płocki, ksiądz Stanisław

Dąbski, 1669, 244; 1670,
296.

Kanonik

Katedralny władysławski,
Erazm Kretkowski, 1587,
10.

Stan. Zakrzewski, 1587, 10.
Jan Sikorski, 1587, 10.

Kolegiaty kruświck., Grzegorz
Bledowski, 1587, 10.

Mikołaj Brzeziński, 1587, 10.
Kruśw., ks. Paweł Przeradz-
ki, 1667, 199.

Ks. Ziemkiewicz, pleban
krusin., 1670, 325.

Pleban

Krusiński, ks. Ziemkiewicz,

kanonik kruświcki, 1670,
325.

Proboszcz

Dobiecki, Grzegorz Sulko-
wski, 1587, 10.

Fary brzeskiej, ks. Jan Ma-
zowski, 1673, 416.

Gembicki, ks. Paweł Prze-
radzki, 1663, 152.

Gnieźniński, ks. Rożycki,
1661, 109.

Jeżewski, ks. Lipski, 1661,
115.

Radziejowski, ks. Marcin
Wojciechowski, 1666, 162.

Marszałkowie sejmików radziejowskich.

Kasper Galicki, wojski brz.,
1606, 21.

Piotr Kołucki, 1627, 26.

Marcin Polubowski, 1627,
28.

Marcin Tulibowski, 1627, 32.
Stanisław Sokołowski, suro-
gat pozn., 1628, 38.

Marcin Tolibowski, 1628, 44,
49.

Winc. Jaronowski, 1629, 52.
Jerzy z Tomie Tomicki,
1632, 54.

Winc. Jarnowski, 1640, 56.
Wojciech z Łowicka Łowi-
cki, 1648, 57.

Marcin Markowski, 1651,
62, 63.

Adam z Bużenina Pstrokoń-
ski, 1655, 67.

Stefan Jaranowski, 1658, 71.
Jan Trzebuchowski, 1658, 72.

Aleksander z Budziszławia
Wysocki, 1658, 75, 76.

Spytek z Bużenina Pstro-
koński, 1658, 78.

Aleks. z Budziszławia Wyso-
cki, 1659, 82, 84, 90.

Andrzej z Mirosławic Gą-
siorowski, 1659, 93, 97;
1660, 101.

Stefan Grochowicki, 1659,
99.

Aleks. Trzebuchowski, 1660,
106.

Paweł Charbicki, 1660, 107.
Stan. Kretkowski, 1661, 120.

Marcin Wnorowski, 1661,
125, 127.

Wojc. Zboży z Zakrzewa

Radajowski, 1662, 130, m.
s. i koła rycer., 135.

Aleksander Trzebuchowski,
1662, 136, 137, 138, 140.

Sebastyan Erazy z Jarnowa
Jarnowski, 1662, 141.

Mikołaj Andrzej Piotrowski,
1663, 144.

Stefan Grochowicki, 1663,
146, 153.

Świętosł. Jaronowski, 1663,
146.

Marcin Mikołajewski, 1666,
153, 163, 167.

Świętosław z Jaronowa Ja-
ronowski, 1666, 167.

Marcin Gałczyński, 1666,
169, 174, 175, 176, 177.

Wojciech Buszkowski, 1667,
177, 179, 180.

Aleksander Trzebuchowski,
1667, 187.

Zygmunt z Lubrańca Dąb-
ski, 1667, 187, 188.

Sebastyan, z W. Jarnowa
Jaranowski, 1667, 188,
189.

Wojciech Zboży z Zakrze-
wa Radojewski, 1667, 200,
203.

Ludwik Zboży Zakrzewski,
1668, 207.

Augustyn Kołudzki, 1668,
207, 211, 218.

Andrzej Czosnowski, 1668,
222, 225.

Stanisław Jemielski, 1669,
230, 233.

Andrzej Ignacy z Lubieńca
Niemojewski, 1669, 236.

Wojciech Głębocki, 1669.
240, 241, 254; 1670, 259,
280.

Stefan Jarnowski, 1670, 283.
Mikołaj Lubstowski, 1670,
313, 316.

Marcin Bledowski, 1670, 318.
Walenty Szymon Kołudzki,
1670, 319.

Marcin Mikołajewski, 1670,
323, 326.

Wojciech Jakób Czosnow-
ski, 1671, 327, 328, 334.

Stan. z Bużenina Pstrokoń-
ski, 1671, 337.

Marcin z Drzewiec Mikoła-
jewski, 1671, 343, 356;
1672, 378, 380, 381, 385.

Ludwik z Lubrańca Dąbski,
1672, 362, 376.

Aleksander Ostrowski, 1672,
386.

Jan z Rojewa Kaczkow-
ski, 1672, 392, 393, 402,
403.

August. Kołudzki, 1673, 404.
Daczibóg z Moszczonogo
Moszczeński, 1673, 413.

Jan z Morzyc Trzebuchow-
ski, 1673, 414, 415, 418.

Wojciech Buszkowski, 1673,
423.

Hiacynt Tulibowski, 1673,
424, 429, 434.

koński, 1668, 222; 1669,
241; 1670, 260; 1671, 343.

P O S Ł O W I E.

Zygm. Działyński, 1648, 57.
Stefan Jaranowski, 1659,
88, 90.

Andrz. Siewierski, 1659, 90.
Spytek z Bużenina Pstro-
koński, 1659, 90.

Aleks. z Budziszławia Wyso-
cki, mars. sejm. w Radz.,
1659, 90.

Rog. Pstrokoński, 1661,
119.

Wierzbowski, 1661, 119.
Spytek z Bużenina Pstro-
koński, 1662, 130.

Grochowicki, 1662, 130.
Marcin z Grudnej Grudziń-
ski, 1663, 146.

Stefan Grochowicki, 1663,
146.

Andrzej z Miroszewic Gą-
siorowski, 1666, 174.

Aleks. z Budziszławia Wyso-
cki, 1666, 163, 174.

Aleks. Trzebuchowski, 1666,
163, 174.

Spytek z Bużenina Pstro-
koński, 1667, 189, 201.

Jan Sebastyan ze Stawca
Osiecki, 1667, 190, 201.

Spytek na Bużeninie Pstro-
koński, 1668, 208, 211.

Sebastyan na W. Jaronowie
Jaronowski, 1668, 222.

Stan. Michał Ubysz, 1668,
208, 211.

Spytek z Bużenina Pstro-
koński, 1668, 222; 1669,
241; 1670, 260; 1671, 343.

Sebastyan na Jaronowie Ja-
ranowski, 1669, 242; 1670,
260, 286.

Mikołaj Lubstowski, 1670,
286.

Marcin Zakrzewski, 1670,
260, 280.

Andrzej z Miroszewic Gą-
siorowski, 1671, 343.

Spytek na Bużeninie Pstro-
koński, 1672, 393.

Sebastyan z W. Jarnowa
Jarnowski, 1672, 393.

Andrzej z Miroszewic Gą-
siorowski, 1672, 363, 393.

Przemysław Grabski, 1672,
393.

Ludwik z Lubrańca Dąbski,
1662, 363.

Stan Jemielski, 1673, 430.
Inowrocławski, Kasper Dzia-
łyński, 1628, 44.

Andrzej Ruszkowski, 1628,
44.

Aleks. Wysocki, 1661, 119.
Jan Osiecki, 1661, 119.

Andrzej z Miroszewic Gą-
siorowski, 1662, 130.

Aleksander z Budziszławia
Wysocki, 1662, 130.

Piotr ze Świętosławia Świę-
tosławski, 1663, 146.

Wojciech z Zakrzewa Rado-
jewski, 1663, 146.

Jan Potocki, 1666, 163.	Andrzej Niemojewski, 1669, 242.	Augustyn Kołodzki, 1672, 363.
Stanisław Ubysz, 1666, 163.	Zygmunt Dąbski, 1669, 242, 1670, 260, 286.	Stan. Jemielski, 1672, 393.
Stef. Jaranowski, 1666, 174.	Jan Jakób Grabski, 1670, 260, 280.	Jan z Rojewa Kaczkowski 1672, 393.
Zygmunt Dąbski, 1667, 190, 201.	Andrzej z Miroszewic Gąsiorowski, 1670, 260, 286.	Ludwik Zboży Zakrzewski, 1672, 363.
Aleksander Trzebuchowski. 1667, 190, 201.	Sebastyan z W. Jarnowa Jarnowski, 1671, 343.	Marcin Mikołajewski. 1672, 393.
Aleksander z Budziszława, 1668, 222.	Franc. z Warzymowa Sokołowski, 1671, 343.	Sebastyan z W. Jaranowa Jaranowski, 1673, 430.
Zyg. Dąbski, 1668, 208, 211.	Andrzej Niemojewski, 1672, 393.	Andrzej Niemojewski, 1673, 430.
Jan Trzebuchowski, 1668, 208, 211.		
Adam z Lubstowa Lubstowski. 1668, 222.		

SPIS NAZWISK RÓŻNYCH.

Anna królowa, 1576, 7.	Jezuici oo., 267, 298, 299; <i>międzyrzeccy</i> , 335.	Szoci, 69, 103.
Batory Stefan, 1576, 7.	Kameduli, 202, 254, 275, 304, 304, 305, 416.	Szoty, 34.
Bebel, 217.	Karmelici oo., 198.	Szwed. 139, 291, 299.
Beglerbog, 19.	Kozacy, 172, 194, 201, 335.	Szwedzi. 135, 150, 159, 171, 194, 198, 247.
Bogusław książe, 1670, 263.	Ludwika, król., 1673, 430.	Tatarzy, 201; <i>litewscy</i> , 158.
Brandeburczyki, 94.	Michał, król., 1669, 239; † 1673, 430.	Toruńczanie, 117, 135, 149, 191, 199, 229, 354.
Cystersi, 225.	Moskwa, 375.	Turcy, 276.
Dominikanie oo., 119, 135, 153, 162, 170; <i>brzescy</i> , 312, 315, 354, 392, 401.	Olendrzy. 69, 185, 205, 255, 256, 315.	Turek, 292.
Franciszkanie oo., 119, 134, 153, 199; <i>inowl.</i> 392; <i>radziej.</i> 332.	Orymianie, 34, 47.	Tymf, mincarz, 1663, 152.
Francuz, 194, 204, 366.	Paulini oo., 342; <i>brdowscy</i> , 354.	Ukraina, 363, 368.
Gdańszczanie, 88, 149, 198, 245, 246, 265, 297.	Pinozi, 1659, 87.	Wisła, 39, 40, 83, 186, 335.
Grecy, 172.	Porta Otomańska, 381, 190 -	Wiśniowiecka księżna, wojewodz. ruska, 1667, 196; 1670, 261; 1671, 344.
Gustaw Sudermański, 27.	Rakocy, 1659, 89.	Władysław, król, † 1661, 113.
Inflantczycy, 300.	Reformaci oo., 162, 173, 217, 248, 269, 300, 427; <i>podgórcy</i> , 251, 273, 302; <i>pakoscy</i> , 258, 360.	Zygmunt I, król, † 1668, 214; 223; 1666, 161.
Inflantczyki, 248, 268.		Zuza, generał, 1658, 71, 77, 96.
Izoli, poseł cesarski 1659, 96.		Żydzi, 66, 73, 91, 100, 103, 255, 280, 352, 371, 405.
Jan Kazimierz. król, 1670, 281, 292, 401.		

SPROSTOWANIE BŁĘDÓW.

Str.	wiersz	zamiast	czytaj	Str.	wiersz	zamiast	czytaj
6	10 od dołu.	przyszła	przeszła	146	14 od góry.	1663	1665
11	11 od góry.	dnia	dania	151	7	bowiem (?)	bonorum (?)
12	5	przeważność	prze ważność	167	14	" braterskiego	brzeskiego
13	9	" a taki	o taki	168	14	" 1627	1621
45	12	" tak	Tak	179	12	" soti	sol.
45	14	" Spodziewaliśmy	, spodziewaliśmy	182	10 od dołu.	praeestiterunt	praestiterunt
46	13	" mogła	mogło	183	10 od góry.	arestacye	atestacye
48	20	" liczb. 7	liczb 14	183	9 od dołu.	rozerwujemy	rezerwujemy
53	19	" fori	fisci	208	6 od góry.	kasztelana	kasztelanica
56	7 od dołu.	zgromadzeniu	zgromadzeni	208	15 od dołu.	przeszłego	przyszłego
65	7	" dwie	die	210	19 od góry.	włodawskiej	włocławskiej
69	3	" mogły Przychylając	mogły, przychylając	221	4	" interregnum	interregnum
71	10	" powiatu	prowiantu	222	13 od dołu.	wojskiemu	Wolskiemu
76	3 od góry.	szafarzom	szafarzom;	249	13, 14 od g.	Moszkowski	Wierzbowski
81	13 od dołu.	przyszłym	przeszłym	252	4 od góry.	urgeat	vigeat
88	2 od góry.	pluralitate	pluralitate (?)	257	4 od dołu.	podkomorzego	podkomorzycy
89	17 od dołu.	mente	morte	264	18 od góry.	asekuracya	asekuracya
94	13	" Komisarzow na.	Komisarzow. Na	280	1 od dołu.	kijowskich	kujawskich
97	16 od góry.	Komisya ich.	Komisya. Ich	324	11	" konfederowanych	konferowanych
97	18	" Obiecuujemy	obiecujemy.	335	8 od góry.	roku	boku
98	13	" senatorowie	egzaktorowie	348	10 od dołu.	urgebat	vigebat
117	13 od dołu.	aliae nationes	alienationes	358	w nagł.	1671	1672
120	15	" od	do	438	15 od dołu.	Ponieważ	ponieważ
125	13	" proprio	praevio	438	17	" subsidium	Subsidium
132	3	" okazye	Okazye	414	20	" odisserit	edisserit
136	11 w nagł.	Julius	Junius	420	4 od góry.	przyszłej	przeszłej
140	3 od góry.	Junii	Julii	422	4	" Kostewskiego	Kossowskiego
142	1 od dołu.	Cheąc	cheąc	422	4	" promovere	permovere
142	"	uważając	Uważając	425	4	" Brzyskiego	brzeskiego

ronnych porządnie wezwawszy się i zjachawszy dla spólnych a pilnych rozmów tu do Radziejowa na dzień dzisiejszy:

Naprzód wszyscy zgodnie uniwersał, który był niedawno na zjeździe łowickim po śmierci króla pana naszego uczyniony de data in Lovicz dnia dwudziestego trzeciego lipca (acz dobrym umysłem był, zabiegając prędko pokojowi, uczyniony), iż się znalazł w niktórych artykułach być przeciw prawu koronnemu i wolnościom ślacheckim, który już był do niektórych akt grodzkich i miejskich w tém obojém województwie napisany, in toto kasujemy i w żadnym go punktu nie przyjmujemy, o czém protestacya w grodzie radziejowskim przez wszystkie kasztelany, urzędniki i rycerstwo obojga tego województw uczyniona in suo tenore szerzej obmawia. Jednak przychylając się prawu koronnemu zdawna opisanemu a naśladować w tém spraw i porządków onych cnotliwych przodków swoich, jako ich własni a poczciwi potomkowie, według wszystkich spraw i starych zwyczajów téj sławnej korony polskiej zachować się chcemy. A natenczas mianowicie do konfederacyej principum et omnium ordinum regni etc. de actu et data in Nova Civitate Korczin feria sexta ipso die sancti Marci apostoli et evangelistae (april. 25) anno Domini millesimo quadragesimo trigesimo octavo (1438) za spólném, zgodném przodków naszych uczynioném postanowieniem, przychylamy się i przy wszystkich punktach i klauzulach jéj, jako przy starém prawie swém mocno stojemy, i według opisanja téjto konfederacyej zachować się pod wiarą i poczciwością naszą wszyscy obiecujemy. To jeszcze ku lepszemu wyrozumieniu dokładamy, zabiegając gwałtom, krzywdom i postępkom wszystkim ludzi swowolnych prawu koronnemu przeciwnym, zgodnie a jednostajnie wszyscy generaliter et singuli singulariter universaliterque universi, żaden temu nie przecząc, owszem wszyscy spólnie a zgodnie ten porządek według prawa zachowujemy, postanawiamy i wszystkim stanom wobec, żadnej osoby z tego nie wyjmując, komu jeno o tém wiedzieć należy, oznajmujemy, aby każdy któregośkolwiek stanu człowiek w tém obojém województwie pod ten czas interregni według konfederacyej przerzeczonej anni millesimi quadragesimi trigesimi octavi we wszem się zachował, ażeby się ważyć nie śmiał ni-zkim gwałtem obchodzić żadnym obyczajem wymyślonym. Także ani najazdów, bicia, mordów, szkód, krzywd jakichkolwiek, rozlania krwi i gwałtów osobom obojgo stanu, tak duchownego jako i świeckiego czynić tak w grunciech, w imionach i we wszystkich rzeczach ruchomych i nieruchomych, iżby wszystkie tak kościoły i kościelne rzeczy,

także i majątności insze ruchome i nieruchome, jak co komu należy, hoc tempore interregni wcale a w pokoju każdemu były zachowane pod winą w téjże konfederacyej napisaną. A gdzieby któregośkolwiek stanu człowiek od kogokolwiek i w czémkolwiek jakim sposobem z wyżej opisanych ukrzywdzon był, tedy onę krzywdę swą ma obwieścić (co jeszcze i to może uczynić, jeśli kto tego po śmierci pana naszego, mając krzywdę, przed tém niniejszém spólném postanowieniem nie uczynił) woźnym i ślachtą i kim jeno nasposobniej i urzędowniej może. A wzięwszy z ksiąg grodzkich relacyą, ma do jmści pana wojewody województwa swego i także do panów kasztelanów i urzędników ziemskich jachać i skargę tak przed nim jako i przed każdym ślachcicem, którego jeno o tém łączno obwieścić może, ma uczynić, gdzie po dniu onym, którego ukrzywdzony w domu pana wojewody będzie we cztery niedziele najdalej, powinni będą panowie dygnitarze i urzędnicy ziemscy wszyscy vel pro tempore in illo palatinatu protunc existentes społem ślachta do miasta powiatowego, ubi bona partis reae existunt, kosztem swym zjachać, przypozywawszy przedsię tychże przedtém obwinionego, przez woźnego za membraną ziemską sub titulo hujusmodi: Joannes a S. P. B. (Służewo palatinus Brestensis) nec non omnes castellani officialesque terrestres, milites et nobiles ac tota communitas palatinatus Brzestensis etc. Tibi N. etc., aby peremptorie stanął et ad objecta actoris, aby bez odwłók odpowiadał, a tam jako prawo uczy, aby niewinność swą okazał, albo dowodu aktorowego słuchoł tak, jako o tém prawo uczy. Co powinien uczynić bez wszech odwłók prawnych i wymyślonych. A tamże jeśli zaraz ten, którego obwinia, stanie, a nie sprawi się słusznie, a dowiedzie nań aktor tamże in instanti krzywdy swe, tedy powinien będzie tenże, nie odchodząc od takiego sądu, każdą krzywdę nagrodzić, abo jeśli co wziął, wrócić, za rany dosyć uczynić, imienie puścić et pro poenis majoribus gardło położyć i tak jako o których prawo boskie przodkiem także i ziemskie pisane jest, zachować się. Czego jeśli by rebelliter in instanti uczynić nie chciał, abo się variis modis et adinventionibus wymawiał i tak nie sprawiwszy się, odeść chciał, abo odszedł, abo jeśli by też pozwany nie stawał, tedy tamquam destructor legum patriae et inimicus reipublicae, ma być rozumian i przeciwko takiemu, jako uczy konfederacya, postąpić. To opatrywać, gdzieby który z ichności po swój abo rzeczypospolitej potrzebie odjechał, tedy do tych panów kasztelanów i urzędników nawet i do urzędów ziemskich i grodzkich i do ślachty przedniejszej, którzy w województwie, abo w onym powiecie, gdzie się krzy-

wda stanie, zostaną, ma ukrzywdzony jachać i skarżyć etc., którzy toż, jako wyżej napisano, powinni będą mogli uczynić, a winnego niebytność panów wojewodów abo dygnitarzów wspomżeniem żadnym być nie może etc. — A jeřliby mimo to nasze spólne a zgodne postanowienie, człowiek któregoćkolwiek stanu będący, ważył się tak teraz po tém spólném postanowieniu jako i przedtém już po śmierci króla i pana naszego w czémkolwiek przestąpić, a śmiałby uczynić gwałt, krzywdę, najazd, łupieztwo, mordy i krwie rozlenia, abo na dekreciech, którzy się do tego zjadą, non obstante eo chociaźby też kilka ich do tego niedostało, przystać nie chciał, tedy bacząc i czyniąc się być prawymi i pocziwymi potomkami przodków naszych cnotliwych obyczajem zgodnie, spólnie i jednostajnie wszyscy przyrzekamy cnotliwymi, pocziwymi słowy naszemi przeciw takim, którzyby jeno na prawie ziemskim a koronnej wolności i na tém zezwoleniu naszym spólném przestać i tego dzierżeć i konać nie chcieli, przeciwko takowemu każdemu i takowym powstać na skaz jego a onego każdego takiego zniszczyć na majątności i na ciele karać, żadnej folgi w tém nie czyniąc, by też dobrze krwią, abo jakimkolwiek powinowactwem nam złączon abo złączeni byli i nie o takiego wszelkiego słowa żadnego nikomu mówić nie chcemy i nie twierdzimy pod wiarą i pocziwością naszą; owszem jako wyżej. pomieniono, na zniszczenie jego, tanquam contra hostem patriae a skazcy rzezypospolitej powstajemy, a onego wszyscy abo wiec (większa) część któraćkolwiek, do którejby o tém pierwiej wiadomość przyszła, to jest powiat on chociaź nie wszystko województwo, w którymby takowy być się pokazał, któryby uczyniwszy gwałt abo jakąćkolwiek inszą krzywdę sprawić się abo nagrodę uczynić i dekretu obyczajem wyżej omienionym in instanti cierpieć nie chciał a rebellis w tém się okazał. I tém to opatrujemy, aby każdy ślachcie ex possessione sua, który jeno podla prawa wojnie służyć powinien, żadnej osoby ani żadnego z tego nie eksypując, pod tym czasem interregni gótów był zbrojnie we wszystkim jako służyć powinien wojnie i tam gdzieby była potrzeba, bądź ku ostrzeżeniu granic a chociaź gdzieindzie i abo więc tam, gdzieby który pan wojewoda województwu swemu za pozwoleniem do tego drugiej braci i spólném porozumieniu z inszemi miesce naznaczył, jachać pod winą w statucie o niesłużeniu wojny opisaną. To też ktemu przyłożywszy, aby każdy hoc tempore interregni, ktoby jeno z kim miał jaką waśń abo i odpowiedź jawną, w pokoju się jeden przeciw drugiemu zachował nie tylko w czynieniu ale i w mowie do tych czasów abo czasu, ażbyśmy so-

bie spólnie, zgodnie, dali Pan Bóg, pana nowego króla, w pokoju obrali. Item jeřliby też przyszła potrzeba a gwałtowna gdziećkolwiek ku obronie granic koronnych a pana by wojewody którego nie było, natenczas w województwie swém, aby każdy z nas za spólném z samych siebie obesłaniem do obrony granic, gdzieby się jeno dowiedzieli, biedz potrzebę przeciw nieprzyjacielowi wedle oznaczenia spólnego i według postanowienia niniejszego tuśmy się spólnie ściagnęli. Toż też chcemy rozumieć o tém, jeřliby jaki uf (huf) ludzi obcych narodów bez wieści w którą ziemię wszedł abo się gdzie ściagnął, tedy za spólném obwieszczeniem, prout supra, mamy się knim ruszyć. A gdzieby już do ruszenia pospolitego przyszło, tedy w ruszeniu mamy i powinni będziemy tak się zachować, jakobyśmy nikomu tak duchownego jako i świeckiego stanu i którejćkolwiek inszej kondycyey człowiekowi ani poddanym ich szkód, ani gwałtów żadnych nie czynili, ale wszystkie potrzeby do żywności naleźące wedle opisania statutu płacić winni będziemy. Item co się zapisów dotyczy, gdyż prawa i urzędy trwają i zachowane są w mocy swojej, tedy wszystkie zapisy, które jeno w grodzie i w mieściech po śmierci pana naszego są teraz, będą hoc tempore interregni czynione, a przez urzędy, których miejsca nienaruszone są i będą, przeto tak wieczne jak i doczesne, żadnych nie eksypując, tak jako za sławnej pamięci króla pana naszego bywali i moc mieli, takoz sine omni dubitate moc ważność et omnimodam auctoritatem miec mają tak te, które po śmierci królewskiej byli jako i te, które po tém naszym spólném postanowieniu czynione będą przez jakąćkolwiek osobę, abo osoby komuśkolwiek zeznane abo uczynione. In cujus rei testimonium sigilla nostra sunt appressa harum testimonio literarum. Datum et actum in Radziejow die XXI Augusti anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, in conventionem omnium ordinum utriusque palatinatus suprascripti ordinata ad colloquendum convocata.

Jan z Służewa wojewoda brzeski ręką własną subscripsit.—Jan z Krotoszyna wojewoda włocławski subscr.—Stanislaus Syrakowski de Boguslawicze kasztelan kowalski ręką swą subscr.—Albertus Thupalski judex terrae Juniwladisl. manu pr. — Joannes Pstrokoński pincerna terrae Brzestens, et surrogatus ac vicecapitaneus judicialis castrensis Radziejoviensis m. s. subscr.—Wociech Niemojewski subscr.—Adam Baliński m. subscr.—Jacobus Russinowski succamerarius Crusvicen. subscr.—Stanislaus Russinowski subscr.—Bartos Lubstowski subscr.—Mikołaj Trzebu-

chowski subscr.—Sebastianus Broniewski ręką swą subscr.—Jan Woteski r. s. subscr.—Adryan Rogaliński r. subscr.—Kaspar Galicki r. s. subsc.—Stanislaus Wilkostowski z Osięcin subscr.—Stanislaus Swiecki ręką wł. subscr.—Wacław Krusiński z Jaruntowie ręką s.—Stanislaus Swiczewski ręką swą wł. subscr.—Franciszek Liupsiński r. s. wł. subscr.—Wociech Kościelski r. wł. subscr.—Stanisław Małoliński subscr.—Stanisław Mosszeński z Rojewa z domu Nałęczów subscr.—Mikołaj Kaczkowski.—Sędziwój z domu Pomian subscr.—Piotr Piaskowski r. wł. Jastrzębiec subscr.

2.

1576. Radziejowiae. Jan. 4.

Źródła Dz. IV, 1. Przedecka Recognit. 24 f, 501.

[Instructio ad conventum Andrejoviensem nunciis a nobilitate palatinatum Brestensis et Junivladislaviensis data.]

Actum in castro Radziejov... fer. 5 in vigilia Epiphan. Domini (Jan. 5)... comparentes Gregorius de Cretkow Crusw. et Stanislaus Sierakowski a Boguslawicze Cował. castellani porrezerunt... ad acticandum etc.

My wojewodowie, kasztelani i dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo obu województw kujawskich, brzeskiego i inowrocławskiego, zjachawszy się tu na ten sejmik radziejowski od ichmości panów wojewód naszych, dla niżej opisanych przyczyn, nam powinne a legitime złożony, i po wszystkich powieciech wedle zwyczaju obwołany, to cośmy wspólnie a zgodnie ku poratowaniu żalosnej rzeczypospolitej naszej między sobą postanowili, wszem wobec i każdemu z osobna oznajmujemy.—Naprzód bacząc to, iż ta przyszła a nieszczęsna dwu panów na jeden regiment rzeczypospolitej i naszej elekcyja i tak obu stron potężne przedsięwzięcia swego popieranie nie nam dobrego i pocieszne go przynieść nie może, ale raczej prędkiego a wielkiego zamieszania spodziewać się nam potrzeba, jeśli sam Pan Bóg rozerwanych myśli ludzkich do zgody spólnej przywieść nie będzie raczył; przeto przychylając się do artykułu w porządku sprawiedliwości anno Domini 1574 tu w Radziejowie postanowionego i przysięgami naszemi spólnemi uwierzonego, obronę przeciw każdemu nieprzyjacielowi koronnemu w województwach naszych kujawskich obu stanowimy taką:

Aby każdy, ktokolwiek wojnę pospolitą wedle dawnych koronnych praw służyć powinien, prócz tych osób, które prawem pospolitem od wojny służenia są wyjęte, stawil się zbrojnie tak, jako do własnej potrzeby, na dzień nawrócenia świętego Pawła u miasteczka Grzegorzewa arcybiskupiego z obojga województwa.—A tam ztąd aby wszyscy za wspólnem porozumieniem, wedle porządku w statucie opisanego, przeciwko nieprzyjaciołom wszelkim koronnym w tę stronę ruszyć się byli powinni, kędy się nawiększa potrzeba okaże sub poena confiscationis bonorum, które dobra do skarbu pospolitego województw naszych kujawskich obrócić się mają. W czem egzekucyą intra spatium duarum septimanarum ichmość panowie wojewodowie z pany kasztelany i z deputaty rycerstwa czynić będą powinni pod winą na każdego z nich z osobna dwustu grzywien—A ci deputaci na tym przyszłym grzegorzewskim zjeździe, obrani być mają; wedle tegoż statutu, tak około żywności jako i innych rzeczy zachować się wszystko ma.—A co się dotycze postanowienia tego warszawskiego, które ichmość panowie wojewodowie nasi tu między nas podali, to przyjmujemy sposobem takim przodkiem co się dotycze jachania naszego do Jędrzejowa. Aczbych my to radzi dla dobrego rzeczypospolitej uczynili, lecz na to się pilnie oglądać musimy, aby pierwój niż gdzieindziej przez granice krajów naszych nieprzyjaciel do korony nie wtargnął, także i dla innych a ważnych przyczyn, którzy panowie posłowie nasi na tym zjeździe jędrzejowskim za zleceniem naszym opowiedzą.—A tak potrzeba tę samą stronę korony opatrzyć, sami sobą pod takowym czasem pro hac vice musimy, wolnościom naszym nie tém nie derogując, a owszem powinności królewskie wszystkie w cale zachowując.—A jegomość pan Stefan Batory wojewoda siedmigródzki od wielu ichmości panów rad koronnych i niemal od wszego rycerstwa nie gdzieindziej jeno na miescu na to naznaczonym od wszystkich zgodnie publikowanym i uprzywilejowanym jest na królestwo polskie obran, tedy my przy tej elekcyi raczej przestawamy, niż przy owym drugim, którego elekcyja byłaby przyczyną złamania praw i wolności naszych; gdyż tej powinności na sobie nie niesimy, żeby ten musiał już być królem i panem naszym, którego bykolewiek arcybiskup gnieźnieński z kilkim osób się zmówiwszy, nominował, mimo wszystkich wedle prawa zgodne pozwolenie. Wszakże tym sposobem na tego elekcyą pozwalamy, aby wedle postanowienia tamże w Warszawie postanowionego, królowa jęjmość Anna była małżonką jego, królową polską. A iż wszystkim samym na tym zjeździe jędrzejowskim dla przyczyn pewnych być się nam

nie zda, posyłamy tam jednak posły swe, aby oni wespólek z innymi, którzy się tam zjadą, o tém radzili, jakoby rzeczpospolita nasza ku dobru, spokojnemu i prędkiemu postanowieniu przyjść mogła, i to żalosne rozerwanie, aby jakimkolwiek sposobem słusznym do jedności przywieść się mogło. Tymże panom naszym zleciliśmy to, aby nam dawali znać bez omieszkania, byłaliby tego tak gwałtowna potrzeba, abychmy się tam w tę stronę ruszyć mieli: tedy to uczynimy, jeśli tu w naszej stronie niebezpieczeństwa żadnego nie będzie, które przypadnie-li, nie wątpimy, że nas ichmość panowie bracia tam z téj gromady ratują. A jeśli panowie posłowie nasi na tym tam jędrzejowskim zjeździe albo gdzieindziej w sprawach rzeczpospolitej zabawić się tam długoby musieli, żeby na dzieńznaczony do Grzegorzewa do nas przybyć nie mogli, tedy od takowój peny, jako się na inne absentes ściągac będzie, wolni być mają. A iż panowie bracia nasi z województw ruskich na téj przeszłej elekcyi pilnie i dla Boga o ratunek ludem służebnym prosili, na co się już byli wszyscy zgodzili i porządek téj wyprawy służebnych spisali, lecz gdy zasię do takiego zamieszania i rozerwania przyszło, to się nie konkludowało: wszakoż jako się inne przednie województwa zachować w tém będą, na to my radzi pozwolimy, o czém z innymi na tym tam jędrzejowskim zjeździe panowie posłowie nasi namowę i stanowienie czynić mają. Acz ichmość panowie starostowie wiedzą powinności swe wszystkie, też i peny na się uczynione, jednak zdało się przez to postanowienie nasze ichmość upominać, aby zamki i miasta sobie zwierzone tak opatrywali, jakoby ich wcale rzeczpospolitej królowi jegomości dochować mogli. A ci, którzy pograniczne zamki dzierżą, jako jegomość pan wojewoda brzeski Międzyrzec, a jegomość pan Latałski, Słuchów, prosimy, aby o tém pilną pieczę mieli, jeśliby wojsko jakie nieprzyjacielskie przez starostwa ichmość ku Prusom przebyć chciało, aby i sami, ile mogą, hamowali i nam bez omieszkania znać o tém dawali. Mają też panowie posłowie o to pilnie solicytować, jakoby acz nic (? bacznie) te dwa zamki działami opatrzone były, które aby z Tykocina bez omieszkania przywiezione były. Akta grodzkie dla wszelakich in genere zapisów w obu województwach mają być wolne, dla których spraw przyjmowania urzędnicy sądowi zostawać mają i dla odprawowania officium causarum, które i do wyjazdu odprawowaną być mają. Ażeby to nasze postanowienie tém mocniejsze i ważniejsze było, zaleciliśmy ichmościom panom braciój naszej jegomości panu Grzegorzowi z Kretków kasztelanowi kruświckiemu, jegomości panu

Stanisławowi Sierakowskiemu z Bogusławic kasztelanowi kowalskiemu, ono do akt tutecznych grodzkich imieniem nas wszech wwiesć; które postanowienie ichmość panowie wojewodowie bez wszego omieszkania authentice do powiatów dla publikacyi odesłać będą powinni. A iż nas też to doszło, iż skarb rzeczpospolitej z Rawy, czego się my na tym sejmiku naszym dowiedzieli, nie wiemy, za czym (czyjem?) pozwoleniem jest ruszon i żołnierze za te pieniądze nie wiemy na kogo przyjmują, czego pewnie się dowiedzieć i o tém radzić panom posłom naszym zleciliśmy. Tego też dokładamy, aby każdy do Grzegorzewa jadąc, nie sobie gwałtem nie brał, jedno tak jako utargować może. A kupowanie wedle ustawy nie ma się począć aż tego dnia, gdy się do Grzegorzewa zjedziem, pod winą taką, na jaką ichmość panowie wojewodowie abo ich namieśnicy z pany kasztelany albo z namieśniki zgodzą. Posłowie też, któreśmy posłali na zjazd jędrzejowski, mają być wolni od wszelkich postępów prawnych, a juramento do tego czasu, aż z téj tam drogi przyjadą, w urzędziech starościnych. A gdzieby strona co postępowała przeciwko któremu z tych posłów, to być ma irritum et innane.

Działo się to w Radziejowie na wspólnym zjeździe wszech stanów ku rzeczpospolitej należących województw obojga kujawskiego na dzień czwarty miesiąca stycznia właśnie i istotnie według praw koronnych na ten zjazd zezwanych i zawołanych, przy bytności ichmościów panów wojewód i kasztelanów, dygnitarzów i urzędników ziemskich, także i przy bytności wiele zacnych ludzi z postronnych województw i osób duchownych na ten czas będących.

3.

1587, Januarius 15.

Brzeska grodzka Recognit. 32, f. 1.

[Literae confederationis in Radziejow laudatae.]

Ad officium actaque praesentia castrensia Radziejoviensia vigore laudi communis in conventu praesenti facti aperta personaliter venientes: reverendissimus, reverendi, magnifici, generosi ac nobiles: Hieronimus comes a Rozdrażew Dei gratia episcopus Vladislaviensis et Pomeraniensis, Erasmus Kretkowski, Johannes Sikorski, Stanislaus Zakrzewski canonici cathedrales ecclesiae Vladislaviensis; Gregorius Bledowski, Nicolaus Brzezinski ecclesiae collegiatae Crusviciensis canonici; Gregorius Sulkowski de palatinatu Brzestensi parochus Dobecensis, Stanislaus a Boguslawice Sierakowski castellanus Landensis capitaneus Przedecensis, Janusius Risinski castellanus Covałensis, Joannes Pstrokoński castellanus Conariensis Cujaviensis, Lucas Kretkowski Brzestensis, Matias Tulibowski Bidgostiensis vexilliferi; Nicolaus Risinski iudex terrestris Junivladislaviensis, Gallus Koscielski subiudex: Sebastianus Tulibowski notarius, terrestres palatinatus Brzestensis; Adamus Jarnowski subpincerna, Jacobus Tulibowski subdapifer, terrestres palatinatus Brzestensis; Casper Galiczki Brzestensis, Albertus Zboży Zakrzewski, Eremianus Lubinski, Andreas et Nicolaus Kretkowsky palatinides Brzestenses; Laurentius Chlewicki, Jacobus Lowicki capitaneus Gnesnensis, Andreas Tulibowski, Christoferus Piekarski, Joannes Beldowski, Bartholomeus Jarnowski, Andreas Kaczkowski, Albertus Ostrowski, Joannes Rusinowski, Joannes Mielicki, Jacobus Rusinowski, Jacobus de Racicze, Christoferus, Petrus, Joannes, Albertus Swiezewscy, Baltazar Kobilnicki et alii multi tam de palatinatu Brzestensi quam Junivladislaviensi nobiles fide et honore digni, pecierunt literas infrascriptas per ipsos reverendissimum et reverendos, magnificos, generosos ac nobiles, suo et aliorum hic absentium nominibus porrectas, actis praesentibus ingrossari ac prout juris est publicari. Quarum literarum tenor sequitur et est talis.

My rady koronne, duchowne i świeckie, dygnitarze, urzędnicy, rycerstwo ziemie kujawskiej obojogo województwa brzeskiego i inowrocławskiego, wszystkim wobec i każdemu z osobna oznajmujemy, iż gdy już ktemu przyszło, że nam Pan Bóg wszechmogący pana naszego króla polskiego do chwały swęj powołać raczył a zwłaszcza z naznaczeniem z konwokacyej kolskiej ad diem 30 Decembris przeszłej i za złożeniem jmości ks. arcybiskupa gnieźnieńskiego i obesłaniem uniwersałów od tych, którym to należy, sejmik tu w Radziejowie na dzień dzisiejszy doszedł, należy nam tempore interregni opatrować porządek popospolity. Przetoż tedy bacząc, iż śmiercią królewską sądy wszelakie w koronie ku czynieniu sprawiedliwości zastanowiły się, a na to miesce ku zatrzymaniu wewnętrznego w koronie pokoju przodków naszych confederationis przywilej de data in Radomskie feria tertia post festum sanctae Catherinae (Dec. 2) an. 1382, w prawiech i wolnościach koronnych okazuje się, który iżby od nas, jako potomków ich i od wszech stanów, aby beł mocno dzierzan i wypełnian, wiarą i poczciwością nas obowiązali. Tedy nic nowego nie stanowiąc, owszem przy prawiech wszelakich przez króle i pany nasze poprzysiężonych mocnie stojąc, tylko sposób i postępek gotowy egzekucyey tego przywileju objawiając i wyjaśnia

jąc, tak wszem wobec i każdemu z osobna oznajmujemy, a naprzód o dobrach królewskich, iż gdzieby kto tęj śmiałości był, żeby się czasu tego interregni, od dnia śmierci pańskiej, komu ważył w starostwo, w dzierżawę, bądź też w jaką majątność królewską, którąby takowy starosta albo dzierżawca za daniną króla jmści trzymał a w posesyęj był, wjechać i one tam in parte quam in toto posięć, w którejkolwiek części ziemie kujawskiej należących, tedy takowy, któremu się stało, tę krzywdę swą odnieść i opowiedzieć ma jmść ks. arcybiskupowi gnieźnieńskiemu, jako primati regni, abo jmść ks. biskupowi kujawskiemu, gdyż wojewody ani kasztelana brzeskiego nie mamy, i tam przed nim pokazać list dnia tego starostwa, dzierżawy i majątności onęj odjętej a osiedzonej i posesyą jej. Zaczem jmść zaraz powinien będzie takowego pisaniem swem napominać autoritate ustawienia niniejszego, aby do niedziel dwu od dania jemu pisania takowego ono starostwo, dzierżawę, majątność tak przezeń posiadzoną z nagrodzeniem wszystkich szkód wrócił i spokojnie oddał, oznajmując mu to, iż gdzieby tego nie uczynił, już pro hoste patriae rozumian być ma. A gdzieby za takowem obwieszczeniem który tego nie uczynił, tedy per patentes literas jmść ks. arcybiskup abo ks. biskup to powinien będzie oznajmić i innym panom wojewodom tężże ziemie kujawskiej, gdzieby ta potrzeba była, aby już oni raczyli się przeciw takowemu ze wszytkimi obywatelmi ruszyć i czynić jako przeciwko turbatorem pacis publicae et hostem patriae. A gdzieby jmść ks. arcybiskup abo zaniechać chciał postępku tego, tedy tężże ważności będzie sprawa wojewody abo kasztelana któregokolwiek kujawskiej ziemie. Także też, ktoby nie przestawając na wolności i prawiech koronnych, privata licentia śmiał z wojski guerras czynić i jawne występki i złoçynyństwa, pokój wnątrny wszystkim i każdemu z osobna wzruszając, ważyć się śmiał i takim pomagać: jako gwałtownego wybicia albo odjęcia gwałtem komukolwiek tak wszytkiego jako i w części imienia dzierżenia spokojnego tak dziedzicznego, duchownego i świeckiego, zastawnego, arendownego, abo jakimkolwiek sposobem spokojnie dzierżonego od dnia śmierci króla jmści,— tak też o najazdy domowe, zabijania gwałtowne, albo złupienie majątności w domach, o rozboje drogi, o nasilstwa, rapy, stupra, o pozogi, o zabicia tak odpowiednie jako i nieodpowiednie: tedy nie odstępując porządku prawa popospolitego, zezwoliliśmy i zezwalamy, aby się temu przywilejowi egzekucya działa od starosty samego za napomnieniem strony żałobnej, a nie podstarościego, oprócz prawdziwej choroby

albo śmierci; tedy od podstarościęgo sądownego po starościęgo pozostałego, który ma znowu przysiądz, jako ten który *repraesentat faciem et auctoritatem capitanei*, który ma być osiadły wedle prawa pospolitego.

A wszakże przeważność tak wielkich spraw za sobą nawiętsze (najwiętsze) winy i karania poczciwości, gardła, zniszczenie majątności ciągnące, przysadzamy z każdej ziemie do starosty, *castellani* inne urzędniki, którzy zwykli miesca na wiecach zasiadać sąd ziemski, a to się rozumieć ma, (w) województwie brzeskiem z rycerstwa deputaty to jest: p. Wojciecha Zakrzewskiego, p. Jana Bełdowskiego, p. Piekarskiego Krzysztofa, p. Jarosława Sokołowskiego ze Wrączy, p. Eremiana Lubińskiego, p. Jana Trzebuchowskiego, p. Mikołaja Działyńskiego, p. Andrzeja Kretkowskiego. Item w województwie inowrocławskim także przysadzają ichmość pany wojewody, kasztelany, urzędniki ziemskie, którzy do wieców należą i sąd ziemski, z rycerstwa: p. Jędrzej Witosławski, p. Zboży Smyczyński wojewodzie inowrocławski, p. Jan Rusinowski (w) Wierzbicanach, p. Wojciech Ostrowski. — A wszakże *absentia alicujus vel aliquorum non obstante*, prze prawdziwą chorobą, abo gdzieby obwieszczeni będąc, przyjechać nie mogli, abo nie chcieli, *reliqui praesentes* przy starościęgo abo przy podstarościęgo, ut supra, odprawować ten akt mają, z którymi spólnie starosta abo podstarościęgo, ut supra, po publikowaniu i aktykowaniu tej konfederacyęj ma obwołać, dać urzędownie odprawowanie takiej jurysdykcyęj egzekucy casu *interveniente*, we czterech a we czterech niedziel jednę po drugięj.

A zatęm każdy wyżęj omianowanemi występki obrażony, ma pod tytułem starościęnym, za membraną grodzką, przyłożywszy klauzulę: *coram nobis dignitariis, officialibus et deputatis vigore laudi terrarum Cuaviae peremptorie comparens*, z wyrażeniem dostatecznym krzywdy pozwać—a za takim pozwem dwie niedzieli namniej przed rokiem położonym, który ma być zawity, ma stanąć pozwany, odpowiadać *peremptorie* osobą swą bez wszelkiego zbioru, tylko z prokuratorem i ze dwiema przyjaciołmi, na miesce takiego sądu przyść tam, gdzie księgi grodzkie leżą i urząd sprawują, który z dowodów prawnych w prawie *pro authenticis documentis* ważnych tak o odjęciu posesyęj i o insze występki uznawać mają. A gdzieby z dowodów listownych uznane dostateczne być nie mogło, tedy podstarościęgo, ze dwiema deputaty, zjachawszy *ad locum delicti*, tam i od przyległych sąsiad ma *scrutinium* przy-

sięgle brać bez stron, ztąd tak o imiona jako i o występki wyżęj wyrażone uznać mają. A wszakże a *poenis confiscationis, infamiae et privationis vitae* apelować wolno na sejm walny *coronationis*, które sprawy na sejmie naprzód mają być odprawowane, a gdzie *apelacya* nie zajdzie, tedy dekret uznania swego *per medium significatorium* do wojewody onęj ziemie, a w niebytności do kasztelana głównego odesłać, a wojewoda abo *sub absentia* kasztelan, także też w niebytności kasztelana głównego inny powietny kasztelan ma egzekucyą temu przywilejowi koronnemu, a taki występ czynić. A obaczywszy możność *gwałtownika et rebellizantis*, jego powiat, a gdzieby była potrzeba i ziemie wszytką ruszyć i wszyscy obywatele pod wiarą i pod poczciwością powstać mają przeciwko takiemu, jako przeciwko odrodkowi przodków swych *bezecnemu et hostem patriae* i na gardle karać, a wybitego do imienia wrócić i inne występki karać, a z niego uznaną takse ukrzywdzonemu nagrodzić za dowodem aktorowym. A tę egzekucyą i postępek jęj tym sposobem wyrażonym urząd i deputaci, wojewoda i kasztelan pod takąż obwiąską wiary i poczciwości wypełnić mają.

A jeśli by starosta który sam albo deputaci, który obraził ten przywilej *confoederationis*, tedy za instygacyą i popieraniem strony—wojewoda *et sub absentia* kasztelan z deputaty *et reliqui iudices*, uznawać i egzekucyą przeciw niemu czynić mają. *Et econverso* także starosta przeciw wojewodzie i inszym deputatom. Też aby niewinni a enotliwi ludzie takim pociągnięciem srogięj egzekucyęj nie byli obelżeni i trapieni, tedy o uznaną jawną potwarz *poena talionis calumniatore*m ciż urzędnicy karać mają, *salva similiter appellatione ut supra*.

A jeśli by sprzeciwiając się takiej konfederacyęj, takiego karania ich *calumniator* nie przyjął, tedy podpada pod egzekucyą wyżęj wyrażoną wojewody *tanquam rebellis*. A iż też sprawiedliwość potrzebuje, aby każdy majątności swojej prędko doszedł, przetoż ciż starosta i deputaty *et cum aliis suprascriptis* o wykupno sądzić moc mają za *konkluzyą majoris partis*, także w każdej inszej sprawie do tego sąd należący, *major pars concludit*. Ktemu, iż wieczności zapisane pod tym czasem *interregni* być nie mogą, wszakże zabiegając szkodom ludzkim, tedy najdujemy, iż ci co się obligowali przed *interregnum* rezygnować *bona* komu *perpetue*, tedy, iż *legali obstante interregni impedimento* nie mogli

rezygnować a nie temere, tedy absque succubitione vadii będą mogli przed takim sądem rezygnować bona wiecznie.

A nadto, aby każdy według powinności swój był gotów ku każdej potrzebie, albo przypadkom gwałtownym, któreby zkańkolwiek na koronę przypadli, stawić się dobrze i zbrojno jako powinien reipublicae służbę wojenną służyć, tam gdzieby wojewoda, et in defectu kasztelan województwu swemu czas i miesce naznaczył pod taką winą, jaką każdy na sobie odnosi, gdyby czasu ruszenia pospolitego powinnej służby wojennej omieszkał służyć. A iż preskrypcyą ludzie wiele w sprawach swych upadają, tedy warując to, znajdujemy, iż od dnia śmierci królewskiej aż do koronacyej królewskiej żaden dla preskrypcyej w sprawach swoich wszystkich upadać nie ma. A te rzeczy wyżej mianowane, trzymane i ważne być mają, począwszy od śmierci królewskiej aż do koronacyej króla przyszedłego, abo jeśli się co lepszego na konwokacyej generalnej koronnej postanowiło, tedyby już to postanowienie terazniejsze ustąpić musiało. Ktemu też oznajmujemy, iż wiedząc hoc tempore interregni być niebezpieczeństwo wielkie, skąd koronę(?) i wszystkim wolnościom naszym słacheckim, gdziebyśmy mieć pana jakiego nad sobą, któryby abo od części jednej tylko przyjął i na królestwo wsadzon był, abo też gwałtem i mocą ku panowaniu nam przyszedł, tedy my, naśladowując w tém przodków swych i przychylając się konfederacyej generalnej warszawskiej de data Varsaviae in conventionem regni generali 28 mensis Januarii, anno 1573, obiecujemy to sobie wszyscy ze wszytkiej ziemie kujawskiej pod poczciwościami swemi i wiarą naszą chrześciańską, cnotliwemi słacheckimi słowy swemi, że żadnego takiego za pana mieć, ani go niwczem posłuszni nie będziemy, i owszem przeciw takowemu, jako przeciwko hosti i gwałcicielowi praw i swobód naszych powstanie my, a pomocniki jego, jeśli by którzy, czego Boże uchwaj, tu się znaleźli, pro hostibus patriae mieć i nad ich gardły i majątnościami mścić się tego będziemy dotąd, póki nam nawiętszej możności stawać będzie, praw i wolności swych, których przodkowie nasi krwią swą dostali, niwczem sobie łamać nie dopuszczając. A iżby ta konfederacya albo zgodne wszech nas zezwolenie i postanowienie nasze tém rychlej do wszytkich wiadomości doszło, zezwalamy i postanawiamy, aby każdy starosta w starostwie swém tę to konfederacyą naszą, nie mieszając, obwołać i publikować urzędownie na miescach należących w ziemi kujawskiej i w akta grodzkie urzędu swego wpisać i aktykować dał z powinności urzędu swego. Które to akta grodzkie wszytkiej ziemie kupa-

wskiej od daty téjto konfederacyej do wszelakich zapisów mogą być otwarte, a jeśli by po śmierci królewskiej jakieśkolwiek zapisy w którymkolwiek grodzie się poczynili, tedy być wszytkie ważne chcemy i przyjmujemy.

Dan i pisan w Radziejowie na sejmiku sub interregno ziemie kujawskiej i województw obudwu knim należących, 15 Januarii anno Domini 158 septimo.

Gallus Kościelski subjudex Brzestensis deputatus ad porrigendum cum correctione in margines et inter versus manu sua propria facta.

Albertus Zboży Zakrzewski ad porrigendum deputatus hujus confederationis manum domini subjudicis Brzestensis correxit.

4.

1589. September, 11.

Brzeska grodzka Recognit. 34, f. 409.

[Literae laudi communis Radziejoviensis.]

Generosus Gaspar Galicki, iudex causarum officii castris hujus, subdelegavit in locum officii sui iudicatus, generosum Jacobum Russinowski de Russinowo, ad actum infrascriptum. Itaque coram eodem subdelegato officioque et actis praesentibus castris Brzestensis, personaliter venientes generosi: Gaspar Galicki iudex causarum officii castris Brzestensis et Joannes Trzebochowski iudex castris Cruzficiensis et Jacobus Lowicki nomine senatus et ordinum equestris status palatinatum Brzestensis et Junivladislaviensis, die hesternam in Radziejow in electione iudicum pro tribunali regni generalis Petricoviensis deputatis ibidem congregatis, laudatis obtulerunt consensuque universae congregationis praedictae palatinatus utriusque in vim tuendae pacis publicae et avertendos incursus et insultus hostium regni, prout idem consensus inferius scriptus praemissa latius disponit, petens easdem in acta praesentia inscribi, quod obtinuerunt. Cujus tenor sequitur in hunc modum sonans.

My rady koronne województw obojga kujawskich, dygnitarze i rycerstwo wszyscy społecznie do tego aktu do Radziejowa zgromadzeni, na którym zgromadzeniu do obierania deputatów na trybunał tych województw będąc, za przyniesieniem żalonych a straszliwych nowin i impedimentów spłodowania wojsk tatarskich państw ukraińnych koronnych rempublicam afficientibus, uchwałą niniejszego zjazdu wszyscy zgodnie postanowiliśmy dla namów i ratunku braci swych uciśnionych, obłożonych, których majątności spłodowania przez mil kilkadziesiąt, są wiele ludzi zacnych pobitych i pojmanyh, za obwieszczeniem jmość ks. arcybiskupa gnieźnieńskiego prymasa regni i za wniesieniem posłańca jegomości listownie oznajmionych przez pewne senatory koronne z województw krakowskiego i ruskiego, nowin tych żalonych, zabiegając upadkowi reipub., aby państwa koronne od nieprzyjacielskich

wojsk większej szkody nie podjęły, praemoniti et excitati braci naszych stąd wielą przygód utrapionych, za prośbą jmści ks. arcybiskupa, prymasa regni, mocą niniejszego zjazdu posyłamy posły swe na zjazd do Łęczycy złożony, przez jmość ks. arcybiskupa pro 20 Septembris anni praesentis cum plenaria facultate za zgodą wszech rad koronnych rycerstwa na ten czas do Radziejowa zgromadzonych, z rad: jmość p. Łukasza Kretkowskiego kasztelana brzeskiego, jmść p. Janusza Rysińskiego kasztelana kowalskiego; z rycerstwa: jmość p. Wojciecha Zakrzewskiego, jmość p. Jana Beldowskiego z województwa wrocławskiego, jmość p. Andrzeja Witosławskiego podsędka wrocławskiego, jmość p. Wojciecha Ostrowskiego, jmość p. Wojciecha Russinowskiego, aby tam w Łęczycy na ten czas przy zgromadzeniu inszych województw, mając plenariam facultatem od nas wszech sobie zleconą, namówili pewną obronę, a jako może być, najprzedniejszy ratunek oblężonym i uciśnionym ukrainom braci naszych, aby państwa koronne psowane i targane nie były: przychylając się do sposobu obrony przez insze województwa tam na ten czas namienionój, podawając pobór na sejmie walnym uchwalony w szafunek tychto posłów naszych dla zgody i porozumienia z inszemi województwy na tę tylko samą obronę państw ukraińskich, ea conditione tamen, jeśliby nie była potrzeba prawdziwa a z pewnej wiadomości przyszło uspokojenie tamtecznych krajów, żeby się nam być wolno wnosić do protestacyi posłów naszych tych obojga województw na sejmie walnym przeszłym uczynionój. Ten podatek, jeśliby doma został, panowie poborcowie zachować się mają wedle tego uniwersału sejmu warszawskiego, nie wydając go na żadną inną potrzebę, jeśliby go wybrali; też mocą i niniejszój uchwały zgodniechmy to między sobą postanowili, aby ichmość panowie sędziowie ziemscy, starostowie supersederent od sądów swych tak ziemskich jako i sądów juridice należących, pod ten czas zatrwożonych przypadłych we wszytkiem województwie brzeskiem, aż do uspokojenia koronnego tam tych krajów. Do czegochmy też posły swe do panów sądowych ex medio sui mianowali: jmość p. Trzebochowskiego sędziego kruświckiego i jmość p. Andrzeja Dambskiego pisarza grodu brzeskiego.

Działo się w Radziejowie undecima Septembris, anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo nono.

Joannes Trzebochowski iudex castris Crusficiensis.

Kaspar Galiczki sędzia grodzki brzeski.

Jakub Lowiczki. Et in contenti coram officio praesenti personaliter stans honestus Stephanus Brzeziński de Brzeście ministerialis generalis regni recognovit, quia literas easdem laudi Radziejoviensis in foro publico die actus hodierni proclamavit in foro publico civitatis Brzestensis et omnibus hominibus debitae notitiae deduxit. Quam relationem petiit actis praesentibus inscribi, quod obtinuit.

5.

1589. October 12.

Brzeska grodzka Recognit. 34 f. 470 v.

[Laudum seu constitutio Radziejoviensis.]

Comparens personaliter coram officio et actis praesentibus capitanealibus castrensibus Brzestensibus nobilis Joannes Pniewski familiaris generosi Martini Tulibowski vexilliferis Brzestensis nomine et ex parte generosi domini sui praefati obtulit ad acta praesentia ingrossandum actum seu laudum universale senatorum et dignitariorum ac nobilitatis Brzestensis et Junivladislaviensis palatinatum, proxime in Radziejów ad infrascriptum vigore laudi universalis Lanciciensis congregatorum, sigillis praefati generosi Martini Tulibowski et generosi Joannis Niemojewski iudicis castrensium Junivladislaviensis communitum et manibus propriis eorundem subscriptum.—Cujus tenor de verbo ad verbum sequitur talis:

W Radziejowie duodecima die mensis Octobris, anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo nono.

Na sejmiku powiatowym uniwersałem z zjazdu blisko przeszłego łęczyckiego złożonym, ichmość panowie rady koronne, urzędnicy i wszystko rycerstwo ziemie kujawskiej na ten sejmik zgromadzone, uczynili postanowienie rzeczy niżej opisanych, które niniejszém pismem warują i opatrują.— Naprzód uważając wielką a gwałtowną potrzebę rzeczypospolitej i to niebezpieczeństwo, które się dzieje od poganina a nieprzyjaciela koronnego, przychylając się do postanowienia łęczyckiego i przykładem inszych województw, którzy na poratowanie braci swój i milój ojczyzny swojej wyprawę żołnierzom uczynili i insze sposoby obrony postanowili i stanowią i obmyślają: tedy też z ziemie kujawskiej z obudwu województw z poboru tego, na sejmie walnym blisko przeszłym warszawskim postanowionego, którego szafunek w ziemiach zostawiono, do wielkiej potrzeby, a przeciwko temu tylko nieprzyjacielowi koronnemu poganinowi wyprawują, a jako narychlej posyłają ludzi służebnych żołnierskich z obudwu województw trzysta koni, to jest: z brzeskiego dwieście, a z inowrocławskiego sto koni; nad którymi już exnunc naznaczyli rotmistrze z pośrodka siebie, ludzie rzeczypospolitej

zasłużone i w rzeczypospolitej biegle; z brzeskiego jmość p. Jarosława Sokołowskiego z Warzymowa na sto koni, a p. Jana Grabskiego z tego województwa na drugie sto koni; z inowłocławskiego p. Jakóba Rusinowskiego na trzecie sto koni. — Żołd na każdego usarskiego po dwudziestu złotych polskich, służba pomienionym panom rotmistrzom i ich towarzyszom przypowiedziała się na całe półroka; kuznie tychże panów rotmistrzów opatrując, na każde ćwierć lata na sto koni po dwustu złotych polskich naznaczyło się, et autoritate conventus, aby panowie szafarze uniwersałem warszawskim mianowani i naznaczeni, te pieniądze, które żołdowi są naznaczone, jako skoro któremu od panów poborców do ręki każdemu z nich z osobna w województwie jego odbierać przypadną, rozkazali się, aby pomienionym panom rotmistrzom in effectu odliczali i oddawali, to jest: na pierwszą ćwierć roku, na wszystkie służebne i kuchenne pieniądze, a na drugą ćwierć roku, tedy panowie rotmistrze mają pewne plenipotenty swe, ludzie w tych województwach dobrze osiadłe zostawić i księgami któregożkolwiek grodu naznaczyć, którzy stanąwszy u ksiąg, z brzeskiego w Brześciu, z inowłocławskiego w Kruświcy, gdyż w Inowłocławiu dla powietrza niebezpiecznie, pieniądze od panów szafarzów na drugą ćwierć roku odbierać będą mieli zupełną moc imieniem rotmistrza a pryncypała swego, od pana szafarza pieniądze wziąć i z nich pana szafarza sine cautione cum illius successoribus kwitować. A panowie szafarze też u ksiąg wyżej pomienionych od panów poborców za obwieszczeniem listowném mają i będą winni pieniądze odbierać i pany poborce cum illorum successoribus sine quavis cautione kwitować—w czém, jako pany rotmistrze tak i pany szafarze mocą uchwały sejmiku tego niniejszém pismem warujemy, to jest: że o te pieniądze, które wydawać będą, od wszytkiej rzeczypospolitej pokój mieć będą, także i ich potomkowie.—A panowie rotmistrze i z towarzyszmi swymi odednia dzisiejszego cztery niedziele na wyprawę mieć mają, którym też z zupełnemi rotami dano też na ściąganie do wojska hetmańskiego drugą cztery niedziele, którzy stawić się mają i będą powinni armis et equis bene instructis, i na to miejsce z ludem ściągnać, które im będzie przez jmość p. hetmana koronnego naznaczono od daty dzisiejszej za ośm niedziel, pod winami na żołnierze w statucie opisanemi, ponieważ to eminens periculum rei publicae non patitur moram, ochraniając w tém ciągnięciu ich krzywd i szkód ludzi pospolitych, które pomsty miłego Boga za sobą pociągają — a popis panowie rotmistrze z rotami swemi zupełnemi mają i będą winni uczynić przed pa-

nem hetmanem. Służba przerzeczonym panom rotmistrzom i ich towarzyszom ma się zacząć a data praesentium za cztery niedziele, to jest: (?) warując panom rotmistrzom i ich żołnierzom, którzy na tę potrzebę rzeczypospolitej jada, obiecuje się to przyczyną swą u króla jmsci i wszytkiej rzeczypospolitej wymódz na przyszłym sejmie, iż którzyby akcyce swoje przed którymkolwiek sądem mieli takowe, któreby personalem actum tangerent a przez prokuratora nie mogły być odprawione, że to konstytucją przyszłego sejmu warowno im będzie, iż te przewody prawne, któreby na nich od zaczęcia służby ich dotąd, ażby byli exautorati a od służby wojennej wolnymi uczynieni, otrzymane były, że będą abrogowane, a regres do obron swych i przewodów prawnych, gdy się z wojny wróca, mieć będą. Miejsce ichmościom panom rotmistrzom i z towarzyszami swymi są naznaczone do ściągania: rotmistrzowi brzeskiemu pod Wieńcem, a inowłocławskiemu u Inowłocławia. Które rototy mają się na miejsca naznaczone pro die tredecima Novembris stawić i tamże pokazać: brzeski jmsci p. kasztelanowi brzeskiemu, inowłocławski, jmsci p. Janowi Niemojewskiemu sędziemu grodzkiemu inowłocławskiemu. Deputatom województw tych do korektury praw każdemu z nich naznaczono i dać z pieniędzy poborowych nakazono na każdą ćwierć roku po stu złotych, którzy panowie deputaci będą powinni z drugimi się zjachać, tentować i dosiedzieć, praw i przywilejów strzegąc i spólnie z nimi korygując. — A iżby tém prędze pieniędzy poborowych oddawanie być mogło, tedy panowie poborcowie mają wydać ad executionem z powiatu radziejowskiego do Kruświce, a z inowłocławskiego do Bydgoszczy propter impedimenta legalia et legitima, które zaszły w wyżej wymienionych grodziech; którzy panowie starostowie: bydgoski i kruświcki będą powinni mocą tej uchwały egzekucyą czynić sub poenis in literis universalibus expressis, a delacyą retentów o te pobory panowie poborcy mają uczynić w sobotę pierwszą po świętym Łukaszu. A iż nie widząc na ten czas potrzeby, aby ten obyczaj i sposób ekspedycyi nowy wojenny, mocą zjazdu łączyckiego od ichmość niektórych panów rad i posłów od rycerstwa województw z Wielkiej Polski i naszych kujawskich, namówiony i uchwalony, miały się ad effectum przywieść, gdyż za łaską i pomocą Bożą, za dobrą sprawą, pilném obmyśliwaniem a czujnością jmości p. hetmana koronnego i nieprzyjaciel możny dzielnością ludzi służebnych i rycerstwa tamtecznych krajów z granic wyparty, Tatarowie pogromieni, Beglerbog z wojskiem, jako słyhać, nazad odciągnął: zacząć

jmość pan hetman, nie upatrując takiego periculum, nie dał znać, aby takiej ekspedycyi potrzebował, która jako wszystkich w Koronie jednako zachodzi, tak podobno do większej gromady, do sejmu tę kwestyą obrony, bezpieczeństwa i pokoju zostawić raczył; tedy mając to in consideratione i zgadzając się z inszemi województwy, którzy służebne wyprawili: widząc i to, że rozerwanie i dysmembracya w tej mierze szkodliwa; mając też sprawę, iż jmość panowie Prusacy i województwa z Małej Polski na to nie pozwolili, chcąc unitis viribus, jako unius corporis membra z inszą bracią i rycerstwem rzeczypospolitej i ojczyźnie miłej służyć, sposób obrony i ekspedycyi przeciw tak potężnemu nieprzyjacielowi sejmowi koronnemu (którego jest prędką nadzieja) i stanom koronnym do uważania zostawili i zostawują.— Które wszystko postanowienie, aby tém pewniejsze było i do wszech wiadomości przyszło, ichmość panowie rady, urzędnicy i wszystko rycerstwo ziemie kujawskiej na tym sejmiku zgromadzeni zleciło to wszystko imściom panom, z brzeskiego województwa: Marcinowi Tulibowskiemu chorążemu brzeskiemu, z inowłocławskiego Janowi Niemojewskiemu sędziemu grodzkiemu inowłocławskiemu imieniem swém podpisać i pieczęci imieniem swém do trzech egzemplarzów przycisnąć, a potem brzeski do brzeskich ksiąg grodzkich, a inowłocławski, deputaci do ksiąg kruświckich, a Mikołaj Rogiński do inowłocławskich wwiesć, tamże publikować dać mają.— Datum et actum in conventione particulari Radziejoviensi die et anno, quibus supra.

Martinus Tulibowski vexillifer Brestensis subscripsit manu propria.—Joannes Niemojewski judex castri Junivladislaviensis manu propria.

6.

1606. Julius 11.

Brzeska grodzka Recognit. 48 f. 115.

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in castro Brzestensi feria 3-a ante festum S. Mariae Magdalenae 1606. Obtulit gen. Joannes Thorzewski pocillator Brzestensis.

My rycerstwo brzeskiego i inowłocławskiego województw za zgodnym i spólnym przeszłego zjazdu naszego, tu w Radziejowie, dzisiejszego naszego zgromadzenia na tutecznym miejscu postanowieniem, na ten

czas w Radziejowie zgromadzone, gdycheśmy się na wyżej pomienionym zjeździe naszym referowali na zjazd wielgopolski od stanów i obywatelów województw poznańskiego i kaliskiego die 18 lipca (? 8 lip.) wej Szredzie odprawowanego, jakoby ichm. na uniwersały zjazdu przeszłego lubelskiego i jego recessu uchwały, na spólne wszystkich stanów koronnych i rycerstwa pod Sandomierzem die sexta Augusti, dla uleczenia urazów i chorób pod ten czas rzp. zachodzących zjachania się, tu do naszych województw i grodów przeszły (przyszły ?) postąpić chcieli: tedy mając pewną wiadomość o tém, iż na tym tam zjeździe szredzkim zgodnie to uchwalono i postanowiono jest, aby wszyscy a wszyscy, przychylając się do wyżej pomienionych uniwersałów, pro die sexta Augusti pod Sandomierzem stawili się; tedy i my do tej zgody braci naszej wyżej pomienionych przychylając się, to między sobą sub fide et honore postanowiliśmy i obiecujemy: na czas naznaczony stawić się i to wszystko spólnie, czego rzp., matka nasza, w terażniejszych urazach swych po nas potrzebować będzie, spólnie z bracią naszą ponosić. A iż każda sprawa rządem i porządkiem stoi, tedy też my w takowém rozerwaniu i różnym rozumieniu z bracią naszą z nami w sentencyach różnioną, chcąc rząd między sobą zachować, dawszy sobie czas, brzeskiemu województwu pod Brześciem, a inowłocławskiemu pod Inowłocławiem, pro die prima Augusti zjachania się do prowadzenia rycerstwa tym województwom wódzów: brzeskiemu jmśc p. Jana Tchorzewskiego podczaszego brzeskiego, a inowłocławskiemu jmśc p. Gosławskiego cześnika inowłocławskiego obraliśmy i onym rządów rycerskich takowych, jakowych akt potrzebuje poruczyliśmy. Które to postanowienie nasze, aby tém ważniejsze było, do akt grodzkich radziejowskich inowłocławskich, ono wpisać panu marszałkowi naszemu na ten czas kazalichmy.— Actum w Radziejowie die 11 Julii anno Domini millesimo sexcentesimo sexto. A dla lepszej wiary rękami własnymi podpisujemy się: Gaspar Galicki tribunus Brzestensis, marsalcus nomine omnium ad id consentientium.

7.

1606. Julius 12.

Brzeska grodzka Recognit. 48 f. 119.

[Protestatio nobilitatis in forma porrecta.]

Ad officium actaque praesentia capitanealia castrensia Brzestensia personaliter venientes generosi ac nobiles: Joannes Borucki subdapifer Brzestensis, Daniel Tolibowski iudex terrestris Junivladislaviensis, Andreas Tolibowski subiudex Brzestensis, Petrus Koscielski a Koscielec, Albertus Kruszyński, Joannes et Hieronimus Dąbscy, Sebastianus Jarnowski, Albertus Nieszczewski, Gregorius Święcki, Joannes et Stanislaus Ostrowscy, Erasmus et Joannes Szczyciński, Michael Lubieniecki, Christophorus Mierzwiński, Andreas, Petrus et Paulus Mchowscy, Venceslaus Jaszczukowski, Albertus Ossowski, Nicolaus Swaracki, Jaroslaus et Andreas Grochowicy, Bartholomeus Krajewski, Sebastianus et Jacobus Wiotescy, Benedictus Bodzanowski, Martinus Wyszcelski, Gregorius et Albertus Bujazewscy, Paulus Wolski, porrezerunt officio praesenti in copia protestationem per eos conscriptam, tenoris talis.

My dygnitarze i rycerstwo województwa brzeskiego kujawskiego, na sądy dniowe dawno obwołane grodzkie brzeskie zgromadzeni, dowiedziawszy się, iż niektórzy bracia nasi autoritate privata do Radziejowa dnia wczorajszego, w małej kupie zjachawszy się, jakiś uniwersał, (który prawom, swobodom, wolnościom ślacheckim, i braci, którzy o tém zjachaniu i zamysłach ich najmniejszej wiadomości nie mieli, bardzo jest przeciwny, i owszem gwałtem, mimo konsens wszystkich na nie następuje i one wywraca) inak postanowili i on do akt grodzkich radziejowskich imieniem nas, którzyśmy się tu zjachali, i naszych braci podali, potem i dalej w zamysłach swych zawziętych postępując, dziś także do akt tutecznych podali, i on woźnemu obwołać rozkazali; bacząc tedy, że się w tém od nich najprzedniejszemu wolności naszej fundamentowi aequalitati, która ex paritate iurium et praerogativarum w publicznych konsultacjach i konkluzjach zwłaszcza w tej rzeczyp. dependet, wielka wina, nakoniec wzgarda braci sobie w miłości ku ojczyźnie i swobodą jej równym stała i dzieje; gdyż oni naszych i swych deliberacyj, nakoniec i zgody na przeszłym zjachaniu naszym w Radziejowie, (na którym żadnego inszego zjazdu nie postanowiono, ani naznaczono) około wolnego z chęci i afektu swego (ku ratunku praw i wolności pospolitej) pod Sandomierz jachania, konkluzję zapomniawszy takiej, in praesentia iudicium libertatis i mimo zawarcie zgodne, uniwersał na wszystkie, żadnej na to mocy nie mając, postanowili, poenas honoris et fidei imperiose interponowali i dalsze jakies zachowali: — Oświadczywszy tedy na-przód Panu Bogu i posteritati dobrej szczerę intencję naszą ku ojczyźnie, nie wiążąc się do prywatnego zawzięcia osób żadnych, ani też

z konsultacyj publicznych—pożądnych o całość wolności ślacheckich ekspując, solenniter się protestujemy de nullitate tamtego ich postanowienia—drogi jednak do jachania sobie i każdemu, któryby chciał wolnego pod Sandomierz według umowy publice na zjeździe radziejowskim, z lubelskiego zjazdu złożonym, uczyniony, nie zawierając, ani dyswadując, owszem téjże intencję będąc.

8.

1610. Julius 19.

Brzeska grodzka Recognit. 51 f. 296.

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in castro Brzest..... fer. 3-a post festum s. Jacobi (Jul. 27)..... obtulerunt (infrascripti t. j. w podpisach niżej wyrażeni) ad acticandum.....

My rady koronne, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i rycerstwo województwa brzeskiego i inowrocławskiego, którzyśmy się tu do Radziejowa podczas sądzenia roków ziemskich summa necessitate przyczyni niżej opisanych compulsi przyciśnieni zjachali, bacząc to dobrze, że natenczas pod odjazd jkr. mści z korony polskiej wielkie swawoleństwa ludzi tych, którzy się na wszelakie ekscesy tak rozpasali, że lub w grodach, lub pod sądami, sejmikami, nawet i w drogach i na domy ślacheckie, także i na miasta wolne, jako jkr. mości tak i panów duchownych i świeckich wsi i posesye wszelakie, na ludzie spokojne, wielkie gromady skupiwszy i skonfederowawszy się, wielkie najazdy, insulty, łupieztwa, męzobójstwa i inne ekscesy, nie oglądając się ani na Boga, ani na prawo pospolite, ani na zwierzchność jego kr. mści i urzędów wszelakich, czynią, górę wzieno (!), tak że ledwo jest nadzieja, żeby zapał ten inakszym sposobem jedno vim vi repellendo ugaszony mógł być: przeto naśladowując w tej mierze przodków swoich, którzy przeciwko takim swawolnikom nietylko ordinario, ale też extraordinario modo zwykli byli postępować, gdyż necessitatis durum est telum, zwłaszcza gdy urzędy koronne (którym?) egzekucya nad swawolniki i obrona bezpieczeństwa i pokoju pospolitego jest powierzona, tak dalece znieważona, że przez zagęszczone złości ludzkie temu dokucza, podolać nie mogą, albo raczej i sami opresją cierpią: ponieważ że też już równy przez imp. obywatele województw poznańskiego i kaliskiego naszych namówiony jest, który my zgodnie in toto aprobujemy cnotliwemi słowy naszymi ślacheckimi sub fide, honore et conscientiis nostris, ochroniwszy

w tój mierze zwierzchność jkmcj pana naszego, którą in toto salvam et illaesam manere sędzimy, także i praw pospolitych i urzędów wszelakich, którym tego egzekucya należy, przy których opowiadamy się w tój mierze a ks. biskupem kujawskim, także i jmp. wojewodą brzeskim i innowłocławskim, z imp. starostami i z inszymi tego województwa tu natenczas niebytnymi.—Przeciwko takowym wszytkim swowolnikom, którzyby ludziom spokojnym na sądach, sejmikach, zjazdach i w drodze, w domach i w posesjach ich tam facto quam violento conatu, bądź sami przez się, jakoteż przez sługi, kozaki, buntowniki, (których się tu w tym kraju na tajemne i zdradliwe mordy i insze zbrodnie z najętych, tak że to niektórzy z nich nietylko privatim, ale i publice na się impune sub patrocinio niektórych, którzy takowe gwałtowniki w domach swych przechowywają i onych bronią, wyznawają, zamnożyło) następowali,—na skargę i oznajmienie ukrzywdzonego, przez protestacyą w aktach grodu przyległego, albo sądu ziemskiego zapisaną, a imp. starostom albo przynajmniej którego z nich przyległego deferowania a potem za oznajmieniem przez pany starosty swojej jurysdykcyjnej bądź prywatnym, gdzieby się tak panom starostom zdało, jako też publicznym przez mandat starościc, o czasie i miejscu zjachania się uczynionym, jeśli by temu imp. starostowie, sami pierwój sporozumiawszy się, na pomoc, do której mocą postanowienia tego są i być mają obligati, podolać nie mogli: skupiwszy się do gromady, spólnie pomagać i urzędom tym, którzyby tak słuszny postępek przeciw takim ekstendowali auxilio być. Asekurując w tój imp. starosty, iż gdy im przydzie przeciwko takowym swowolnikom w domach, w drogach, na sądach, sejmikach i inszych publicznych miejscach, na ludzie spokojne, najazdy, insulty, łupieztwa, mężobójstwa, pożogi, gwałty i inne srogie ekscesy czyniącym, a prawo i pokój pospolity sive per se, sive per submissas personas gwałcącym, do egzekucyi postępować:—na takowych wszytkich vigore konstytucyjnej sejmowej przeszłego anni millesimi sexcentesimo noni ekstendujemy i owszem, gdzieby do egzekucyjnej secundum qualitatem excessus postąpić przyszło, żadnej za spólną postanowienia terażniejszego i konstytucyjnej sejmowej przeszłego mocą i uchwałą, której reasumpcyą i aprobacyą na nas, summa pod ten czas exprimit necessitas, trudności mieć nie będą: ażeby nikt takowego postanowienia nie ulegał, winę o niestawienie się na czas i miejsce, za obwieszczeniem super negligentem dwuset grzywien, a super capitaneum negligentem dwa tysiąca grzywien na się spólnie przymujemy, o którą ukrzywdzo-

nemu i sprawiedliwości rekwirującemu, na trybunał inter conservatas causas extra palatinatum et districtum proprium peremptorie czynić wolno; której medietas delatorowi, a druga sądowi należać ma. A iżby też to postanowienie nasze dla zatrzymania rządu domowego i pokoju pospolitego uczynione, tój ważniejsze było, zleciliśmy to jmcj wielmożnemu p. Januszowi Sierakowskiemu kasztelanowi brzeskiemu, żeby do jmcj ks. arcybiskupa gnieźnieńskiego jako prymasa, także i do jmp. wojewody i do innych panów senatorów tego województwa pisał, i im, jako braciój starszej i primariis custodibus legum et securitatis publicae o tój zgodzie i postanowieniu naszym bez omieszkania oznajmił, nie wątpiąc w tój nic, że ichmość tę zgodę i postanowienie nasze faxit pro juribus et libertatibus publicis namówione, aprobować i nam do tego wszytkiego pomagać będą raczyli; a ktemu na przyszły sejmik deputacki nasz stawić się wszyscy mamy, a tam gorącą instancyą o to czynić, żeby się tój większy sposób do zahamowania takowych swawoleństw naleść mógł, z tą jednak deklaracyą, że to postanowienie nie dalej tylko do przyszłego sejmiku trwać będzie.

Działo się w Radziejowie w dzień sądów ziemskich, to jest w poniedziałek po świętej Małgorzacie, (Julius 19) blisko przeszły—roku pańskiego tysięcznego sześćsetnego dziesiątego.

Janusz Sierakowski z Bogusławic kasztelan brzeski, Daniel Tolibowski sędzia ziemski innowłocławski, Andrzej Tolibowski sędzia ziemski brzeski, Jan Grabski podkomorzy innowłocławski, Sokołowski Stanisław starosta radziejowski, Jan z Grabia Wilkostowski stolnik brzeski, Jemielski Stanisław, Maciej Chełmicki stolnik ziemie dobrzyńskiej podwojewodzy brzeski, Jan Trzebuchowski podsędek brzeski, Jan Obalkowski pisarz ziemski brzeski, Jan Chaliński, Jerzy Kolucki, Adam Siewierski, Jan Umiński, Samuel Umiński, Daniel Dąbski, Jan Chrzęszczeński, Stanisław Sokołowski, Jan Naczysławski, Stanisław Zagorski, Krysztof Giewartowski, Krysztof Ryszyński z Ryszyn, Głębocki Jan skarbnik ziemie brzeskiej, Wociech Branski z Grabia, Aleksander Krzekotowski, Daniel Kolucki, Mikołaj Święcki, Petrus Buszkowski sędzia grodzki brzeski, Laurentius Lakinski, Johannes Brzezinski, Stephanus Kozierowski, Piotr Kolucki, Jan Turkowski, Marcin Zogórski, Mikołaj Murzynowski, Wociech Strzyski, Łukasz Żółtowski, Marcin Wichorski notarius castrensis Radziejoviensis, Mikołaj Ruskowski, Stanisław Wilkostowski, Marcin Czepinski, Marcin Makowiecki, Jan Sulikowski, Jan

Ossowski, Walenty Prószyński, Wociech Policki, Wociech Trzebuchowski sędzia grodzki kruświcki, Andrzej Ruchecki.—Ex actis castrensibus Radziejoviensibus extraditum. — Martinus Wichorski notarius castrensis Radziejoviensis, Stanislaus Sokolowski capitaneus Radziejoviensis.— Ea conditione, aby na te ekscesy instantia delatorum personaliter continue bywała et poena ducentarum marcarum, aby tylko za obwieszczeniem per mandatum capitanei negligentes podpadali.

Na akt radziejowski podpisują się: Jędrzej Dąbski kasztelan konarski, Jan Siewierski, Stanisław Latalski Grabia z Labiszyna, Piotr Kosielecki, Jan Borucki podstoli brzeski, Sebastyan Grabski podstoli inowrocławski, Stanisław Ziemięcki, Andrzej Ziemięcki, Jan Beldowski, Jan Borucki, Stefan Ziemięcki, Sebastyan Ciechomski pisarz ziemski gostyński, Bartosz Jarnowski, Piotr Rusinowski, Andrzej Ostrowski, Piotr Linowski, Maciej Święcki, Wociech Koscielski, Sebastyan Osiecki, Piotr Mchowski, Michał Lubieniecki, Bartosz Oczycki, Andrzej Mikołajczewski komornik brzeski, Jan Lubszyński, Grzegorz Ossowski, Maciej Lowiszewski pisarz grodzki kowalski, Skrzyński Stanisław, Piotr Osiecki, Wociech Swinecki, Martinus Podleski, Paweł Mchowski, Stanisław Sumski, Simon Przeracki.

9.

1627 (Januarius ?) ¹⁾.

Brzeska grodzka Decretorum 36 f. 572.

[Contributionis Radziejoviensis Laudum.]

Actum in castro Brestensi, feria tertia post Dominicam Reminiscere (Mart. 2) quadragesimalem proxima anno Domini 1627.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Brestensia veniens nobilis Gregorius Bobrowski generosi Andreae Mosczyński tribuni Junivladisl. famulus nomine domini sui obtulit eidem officio praesenti ad acticandum et in acta praesentia ingrossandum literas infrascriptas magnifici Jacobi Szczawiński palatini Brestensis et generosi Petri Kołucki marszałci palatinatus Cujaviensis manibus subscriptas et sigillatas, sanas, salvas et illaesas omnique suspicionis nota carentes, quas petiit a se suscipi et in acta praesentia ingrossari, cujus licitae postulationi officium praesens capitaneale Brestense annuendo eas recepit et in acta praesentia ingrossari mandavit. Quarum literarum tenor sic se habet.

My rady i dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo brzeskiego, inowrocławskiego województwa tu do Radziejowa na sejmik vigore sejmu prze-

¹⁾ Zob. uwagę pod koniec aktu. Zdaje się, że sejmik odbył się przed miesiącem lutym pomienionego roku, sądząc z treści uchwały poborowej, a mianowicie w styczniu zaraz na początku roku. Według uchwały sejmu w 1626 r., miał się sejmik odbyć w dniu 5 stycznia 1627 r. Vol. leg. III, 537.

szłego toruńskiego zgromadzeni, nie bez żalu wielkiego patrząc na te calamitates i niebezpieczeństwa, których się tak wiele oraz na ojczyznę naszą nagarnęło, gdy zewsząd podejrzana z samsiady nieszczerymi przyjaźń i niepewny pokój się pokazuje; także też świeżym pogromem zajętrzonych pogan zemsty i infestacyej na państwa koronne, ziemie Gustawa Sudermańskiego, za takiem wiele zamków i miejsc w Prusiech ufortyfikowaniem i odjęciem i interkluzją portów, dalszych conatus i progresów obawiać się nam przychodzi, lubośmy byli pewni, że też na sejmie blisko przeszłym toruńskim ichmość aucti beneficiis reipubl., także też i stan duchowny znacznym ratunkiem teraz ojczyznę w takim razie przykładem pierwszych na rzeczp. niebezpieczeństw i trudności zachodzących (nie wszystkiego na nas stan ślachecki, który już dosyć ciężarów ponosi, obalając), znacznie wesprzeć mieli, oto jednak nie chcąc deesse laboranti patriae, na ugaszenie wznieconego zapału w Prusiech i zabezpieczenie dalszym w ojczyźnie niebezpieczeństwom pozwalamy i uchwalamy zgodnie w województwach naszych kujawskich poborów sześć łanowych z szosami, według zwyczaju et cum additamentis w uniwersale sejmowym wyrażonemi, które przez zgodnie obranego poborcę z obojga województw jmość p. Jana Mosczyńskiego, naprzód a prima die Februarii trzy poborów z szosami ad primam diem Aprilis wybierane być mają; drugich trzy poborów z szosami także od dnia pierwszego kwietnia egzekucya zaczęta a skutecznie ad diem octavam Mai skończona być ma, których podatków nie ma nikt ulegać ani żadnemi defalkacyami, albo abjuratami (oprócz samej pogorzeli) wychodzić, ale według ostatnich kwitów wydawać sub poenis in rigore juris w uniwersale sejmowym opisanych, a czopowe ma się wybierać podług uniwersału sejmu warszawskiego przeszłego, które na dwie lecie było annuatim uchwalone. Przytém aby jmość pan chorąży inowrocławski, rotmistrz nasz, któregośmy na przeszłą króla jmości do Prus ekspedycyą ad fidem nostram zaciągnęli, in residuo podatku, osobliwie z dóbr duchownych niewydanego, szkody nie ponosił, posyłamy do zgromadzenia ichmość kapituły generalnej, prosząc, aby się do tego przychylić raczyli, także i do króla jmości, aby autoritate sua raczył się interponować. A gdyby to na ten czas efektu wziąć nie mogło pracavendo indemnitati pana rotmistrza na przyszłym sejmiku najbliższym, securitatem et certitudinem mamy mu praestare; na którym też sejmiku pp. poborecy do tych poborów na tę ratę powiatową uchwalonych obrani wprzód przed ichmość pp. Wociechem Trzebuchowskim podsędkiem

inowrocławskim, Andrzejem Moszczyńskim wojskim inowrocławskim, Wincentym Jaronowskim pisarzem grodzkim radziejowskim, którycheśmy do rachunku na ten czas deputowali, na przyszłych sądach radziejowskich rachunek wzięwszy, przed nami zaś na sejmiku likwidować i komprobować powinni będą. Do wynalezienia inszych sposobów obrony rzeczypospolitej obieramy z pojsrzodka siebie deputaty urodzonych: Andrzeja Kretkowskiego podkomorzego brzeskiego i Jana Łowickiego starostę brzeskiego, namówione jednak ale nie zawarte sposoby te pomienieni pp. deputaci nasi na sejmiku, da Pan Bóg, przyszłym odnieść nam będą powinni. Które postanowienie nasze do skutku przedkiego i wiadomości wszystkich obywatelów tutecznych przywodząc, uniwersał ten ręką marszałka koła naszego podpisany i pieczęcią przyciśniony do akt grodzkich radziejowskich podać zleciliśmy, zkaż zaś do inszych grodów —

Brak końca i podpisów.

10.

1627 December 15 ¹⁾.

Przedeczka grodzka Relation. 3 f. 187.

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in castro Radziejoviensi feria 4-ta post festum Luciae virginis et martyris proxima (Dec. 15) an. 1627.... Accedens generosus Martinus Polubowski marsalcus obtulit....

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, zjachawszy się tu do Radziejowa na sejmik pro die decima quarta Decembris uchwałą sejmową naznaczony i uważając tak wielkie trudności ojczyzny naszej, któremi im dalej tém więcej jest obciążona, nie bez wielkiego żalu tego przyjmujemy, że dotąd sposoby żadne do ułatwienia ich podać się nie mogły; ale i ztąd nie mniéj, że w takiej wielkiej liczbie podatków, jakich nigdy nie było za pamięci naszej albo przodków naszych, zapłaty słusznój wojsko nie odniosło, ale snadź na różne wydatki nieostrożnym szafunkiem rozeszły się, z czego rachunki na sejmie nie są odprawione ani o tém kognicya, kto do ręki swoich brał, kto powinności dosyć swojej nie uczynił, albo i ludzi nie stawiał, stała się, ani porównanie w podatkach przeszłych

¹⁾ W myśl uchwały sejmowej 1627 r. miał się sejmik odbyć w dniu 14 grudnia. Zob. Vol. leg. III, 572.

jest uważane. W czém jednak iż nas panowie posłowie nasi upewnili, że to wszystko na sądzie trybunału radomskiego ma być wyznano, jakoby na potém w tych podatkach, które nam wielką ciężkością ile w tych krajach ustawiczném wojsku przechodzących ciężarom podległych inakszy rząd opatrzony, tedy nie chcąc deesse ojczyźnie, aby wojsko jkrm. rzeczypospolitej, które niezwyčajnym sposobem injurias coeli wytrzymałszy, do wielkich utrat i znużnienia jest przywiedzione, nieodwłoczną odnieść mogło zapłatę, ciężko sobie czyniąc, postanawiamy i uchwalamy sześć podatków łanowych zwyczajnych i z czopowém i z szosami, które się od skończenia podatków roku przyszłego zacząć będzie; także cum additamentis et accessoriis w uniwersale sejmowym mianowanemi, mając nadzieję w staraniu i opatrności jkrmei, że od dalszych egzakcey nieznośnych żołnierskich utrapienie poddanych wyzwolić będzie raczył, do których wybierania w obu województwach użyliśmy poborcę przeszłego ur. p. Jana Moszczyńskiego, które to podatki takim sposobem i pod takimi kondycjami postanawiamy.

Pierwsza, by na zapłatę wojsku a nie gdzieindziej były obrócone; druga, aby podług kwitów ostatnich wybierane były z dóbr ziemskich pobory takie, aby wybraniem poborów łanowych także i szosów, jako przerzeczony pan poborca, przysięgłszy na swój urząd, także i subkolektorowie jego registra i egzakcey swoją poprzysiężone pokazał, żeby według tego skarb tak przeszłych poborów, jako i teraz uchwalonych przyjąć był powinien, żeby na nich więcej nie wyciągał, ani w tém u sądu radomskiego nigdzie nie trudnił, gdyżzechmy do tego ledwo pana poborcę zażyli dla zatrudnienia skarbowego, żeby snadź poprzysiężone registra in dubium miały vocari, i w których też to podatkach dezolacye żadne i obdukeye nie mają być przyjmowane, okrom samej konflagraty. W miastach także i miasteczkach wszelkich tak się ma rozumieć, że spustoszenia lubo przez powietrze, lubo przez terażniejsze żołnierskie ciężary, w agraryi, w szosach od gruntów i od domów, albo placów przyjmowane być nie mają, ale od rzemieślników, którzy od osób albo rzemiosł swoich placili, żeby teraz których nie masz, do płacenia miasta nie były przymuszane, na co przy oddawaniu poborów duo ex consulatu mają jurament czynić i liczbę poprzysięż, jako wiele jest rzemieślników w którym mieście. — Przymem iż ur. Andrzejowi Ruszkowskiemu chorążemu inowrocławskiemu, któregośmy byli roku przeszłego z rotą powiatową przy jkrm. do Prus wyprawili z dóbr duchownych nie mała reszta została, o którą usiłowaliśmy po

wiele razy u duchowieństwa, aby chcieli zarówno z nami ten ciężar rzeczypospolitej ponieść, żeśmy tak nieszczęśliwi byli, a bacząc w tém niemalą szkodę pana rotmistrza, któregośmy fide publica asekurowali, przychylając się do uniwersału sejmowego, naznaczamy mu teraz z tych podatków dwa tysiące złotych polskich, któremu pan poborca powinien będzie oddać i w skarbie to ma być przymowano. A coby się jeszcze reszty mu zostawało, ma to być likwidowano tak, czegoby nie dostawało w dobrach duchownych, którzy nie oddali jako i co przez nieboszczyka p. Swieckiego poborcę jest wybrano, do czego użyliśmy z pojsrzodka siebie i nazaczyli ur Wociecha Trzebuchowskiego podśędka inowłocławskiego i p. Piotra Kołudzkiego, tedy to na przyszłym sejmiku, który napierwój będzie, ma być komprobowano i tym my mamy cavere z przyszłych, jeśli jakie będą uchwalone, podatków. Co się jednak nie ma rozumić o resztach, jeśli jakie są w dobrach ślacheckich, gdyż on sobie tego podług uchwały przeszłej dochodzić ma.—A iż też miasteczko Podgórze nad Toruniem leżące jest prawie nie tylko od swoich, ale raczej od niemieckiego obozu zniszczone, tedy to warujemy, żeby pro hac vice miasteczko samo od szosów było uwolnione, od piw jednak, likworów i słonych rzeczy wszelakich, także andłów, żeby czopowe i podatki wszelakie oddawali, którzy ich zażywają.

Czas do wybierania tych podatków mianujemy: trzy pobory mają się odtąd wybierać a prima Januarii ad secundam Februarii, a drugie trzy pobory a secunda Februarii ad decimam Martii. Ktoby jednak zaraz w pierwszym miesiącu chciał wszystkie oddać, to na woli każdego będzie razem od pana poborcę kwit otrzymać. Peny o nieoddawanie poborów mają się ekstendować podług uniwersału sejmowego. A przytém jeśli wojna ta pruska traktatami nie była uspokojona i na dalsze jej poparcie rzeczpospolita potrzebowała ratunków dalszych, a województwa insze zgodne w tém były, jako nam to pp. posłowie donieśli, że dziesięć poborów na sejmie są obrachowane przy kwarcie, drugi przy donativum duchowném i resztach, tedy i my nie będziemy od tego, pobaczywszy zgodę powszechną województw, żebyśmy w obmyśleniu ratunków mieli deesse ojczyźnie, na co jkrm. sejmik nam będzie złożyć raczył z Wielkiejnocy.—A iż nie mniejsze ztąd gravamen odnosim, ile w tém zawarciu portów, że nas jmość pan podskarbi, imo prawa dobrze warowane, upośledził solą, której, jako mamy wiadomość, jest dostatek w żupach króla jmości, spuściwszy

do Bydgoszczy część niemalą dla obywatelów wielkopolskich, a tę co nam na komorze dybowskię miała należeć, choć eadem praerogativa gaudemus, dla zysku swego wielkiego w Toruniu a drugą we Wrocławiu kazał przedać. W czém wielką odnosimy od niego krzywdę, gdyż rozumiemy, że to więcej do skarbu jkrmci nie czyni: uniżenie prosimy jkrmci p. n. m., aby sam w to wejrzeć raczył i to beneficium nam od przodków swoich, królów, panów naszych pozwolone, raczył praestare i bogomolstwo sobie od tego ubóstwa, które przy inszych ciężarach i na to condimentum sieła (siła) musi łożyć, zjednać raczył, żebyśmy większą liczbą beczek otrzymani byli; ponieważ soli zamorskiej nie zażywając, trzema tysiącoma obywatele wszyscy, także pospółstwo i miasta obęjsćby się nie mogły, a my, uchylając na ten czas prawa i wolności swoich, postępujemy po sześciu wiardunk, to jest, po kopie i dwunastu groszy beczkę, póki to zatrudnienie portów trwaćby miało, ażeby teraz na pierwszy spust po zimie była nam spuszczone i żeby podług dawnego zwyczaju i praw żupnik był osiadły i przywilejowany i żeby na składzie trzy niedziele po odwołaniu wedle starego zwyczaju ad distrahendum leżała, a gdy potém Pan Bóg trudność tę ojczyzny ulacnić będzie raczył, pewniemy, że nas jkrm. przy prawie i szacunku dawnym zostawić będzie raczył. Czego sobie ostrzegamy na ten czas, któryby jej od sług pana żupnika ruskiego odebrawszy, obywatelom tutecznym przedawał. A iż dotąd o żupniku kujawskim nie mamy wiadomości, tylko że ją p. Piwnicki pisarz skarbowy, nie wiemy quo praetextu dysponował i ludziom kupieckim drogo rozprzedał, tedy mianujemy z siebie pojsrzodka ur. p. Andrzeja Moszczyńskiego wojskiego inowłocławskiego, do którego żeby była oddana, a on ją według proporcji łanowej, jako pobory kto płaci, obywatelom tutecznych województw a niegdzie indziej, po tych sześciu wiardunk, rozprzedawszy, do skarbu będzie powinien pieniądze oddać.

Nie mniejszy i ztąd upatrujemy ucisk, że pretia rerum nie są w pewnym porządku opatrzone, żałując się i na to w relacyej panów posłów naszych, że na sejmie tak potrzebna konstytucya dla respektów niektórych prywatnych osób nie stanęła, żeby były po województwach, uważwszy commoditates cujusque loci, szacunki tych rzeczy domowych i rzemieślników postanowione, gdyż ten zjazd lubelski mały jako i przedtém efekt uczyni. Oto teraz użyliśmy jmp. wojewodę brzeskiego, którego to urzędowi primarie należy, także jmp.

starostę brzeskiego, aby w pierwszym tych województw mieście Brześciu rząd się począł i żeby namiesnik jmp. wojewodzin, także i urząd grodzki z urzędem miejskim przy deputatach naszych, których do tego naznaczamy ur: p. Kaspra Sułkowskiego stolnika inowłocławskiego i p. Łukasza Jarnowskiego, na co pro hac vice pozwala jmp. wojewoda, żeby w poniedziałek po nowém lecie, zjachawszy się do Brześcia, uważyli rationes et modos, jakoby temu nieporządkowi zabieżyć, gdyż żywność jest tania, a iż rzeczy crescunt in pretio z wielkimi ubogich oraczów i nas samych nieszczęściem. Do której ustawy brzeskiej wszystkie inne miasta i miasteczka województwa brzeskiego mają się tak w mierze korcowej jako i we wszystkim stosować sub poenis in jure descriptis. O toż też prosimy jmp. wojewodę inowłocławskiego natenczas absentem, aby podwojewodzemu tu osiadłemu podawszy, pozwolić takżeby na to chciał, jakoby też w Inowłocławiu we dwie niedzieli po brzeskiej sesyj przy tychże deputatach naszych pan podwojewodzy tameczny z urzędem grodzkim i miejskim, o co też jmp. starosty tamecznego prosimy, aby do tego powodem być raczył, żeby też przykładem brzeskiej ustawy podobny urząd w inowłocławskim województwie, gdyż się te województwa od siebie niwczem nie dzielą, był namówiony i postanowiony. Które to postanowienie chcemy, aby od wszystkich zachowane było i do ksiąg grodzkich tutecznych panu marszałkowi naszemu ur. Marcinowi Tulibowskiemu podać jako od wszystkich zgodnie uchwalone zechcieli.

Działo się w Radziejowie dnia piętnastego miesiąca grudnia roku tysięcznego sześćsetnego dwudziestego siódmego ¹⁾. — Marcin Tulibowski marszałek sejmiku radziejowskiego.

¹⁾ W akcie widoczna pomyłka, „ósmego“ zamiast siódmego. W księdze brzeskiej jest poprawniej 1627. Pomyłka ztąd powstać mogła, że akt uchwały sejmikowej był oblatowany dopiero w 1628 r. w aktach przedeckich z wypisu ksiąg radziejowskich.

11.

1628 (*ante men. Jun.*) ¹⁾.*Brzeska grodzka Relation. et decret. 37 f. 74.*

[Articuli comitiales Radziejovienses.]

Ad officium.... i t. d. accedentes generosus Andreas Kretkowski succamerarius Brestensis et generosus Gaspar Sutkowski dapifer Junivladislaviensis nunciū pro futuris comitiis generalibus Varsoviensibus... porrexerunt articulos infrascriptos..... (1628 feria 3-a ultimarie die sacri Pentecosten — Jun. 13).

Posyłamy z instrukcją ichm. pp. posłów: jmp. Andrzeja Kretkowskiego podkomorzego brzeskiego, Marcina Tolibowskiego pisarza ziemskiego brzeskiego, jmp. Andrzeja Ruskowskiego chorążego inowłocławskiego, Gaspra Sutkowskiego stolnika inowłocławskiego z województw obojga kujawskich, brzeskiego i inowłocławskiego naszych, na sejm warszawski blisko przysły z sejmiku radziejowskiego, w starym Radziejowie dla miejsca zwyczajnego sejmików naznaczonego powietrzem zarazzonego, daną.

Jako powinność wiernych poddanych niesie i ochrona osoby pańskiej potrzebuje jako najprzystojniej zwykłym sposobem pp. posłowie przy witaniu króla jm. przez marszałka powinszować mają jego kr. mości, panu naszemu miłosciwemu, zdrowia dobrego i szczęśliwego panowania i wszelakich w sprawach jkm. szczęśliwych progresów; przytém i podziękować unizenie za ten afekt, który jkmość pokazywać raczy w obmyślaniu około niebezpieczeństw rzeczyp. zachodzących i o całości nas wszystkich wiernych poddanych swych.

Pewniśmy tego byli po tak wielu sejmach i zjazdach naszych prywatnych a przytém po tak wielu ratunkach przez nas ojczyźnie oświadczonych, z których retent wielka liczba była została, jako od pp. posłów sejmu przeszłego relacją mamy, że już ojczyzna miała być de toto pacata i pericula wszystkie tak interna quam externa miały być od nas oddalone. W tém nam nadzieje czyniły traktaty świeżo przez komisarzy z sejmu naznaczone. Spodziewaliśmy się i tego pewnie, że miał być sejm, który być tak szczęśliwy i żądom naszym wygadający, na którymbyśmy byli mogli w postulatach i afektacyach naszych tak około prawa jako i około porządku domowego, na przeszłych sejmach recessami warowane (ego?), pożądane desideria i skuteczne efekty otrzymać; ale że

¹⁾ Data niewiadoma. Sejm walny odbył się około 18 lipca 1628 r.

nam tego fortuna zajrzy, lubobyśmy i teraz wielką mieli do tego przy-
czyne, przy uniżonej prośbie naszej upomnieć się tego przed majestatem
jkmności, tedy na to względ mając, że ten sejm krótki samę tylko obro-
nę ojczyźnie i zapłatę żołnierzom obmyślić ma, inszemu to szczęśli-
wszemu czasowi oddając, którego od Pana Boga cum desideriiis czeka-
my; do tego w czym nas jkr. mość, pan n. m., tak przez instrukcyą swo-
ję jako i przez osobny list swój pański upominać raczy, przystępujemy.
Bacząc się tedy być jako proximioem parietem nad insze województwa
wojnę tą pruską strapionych (emi?) i kraje o wiele zniszczone, consulen-
do temu, aby tak vires nostrae attritae sposobniejszymi środkami aniżeli
zwyczajnymi podatkami ratowane były, rozumiemy za rzecz bardzo
przystojną i w ojczyźnie zbawienną—zażyć tego środka przedtém zwy-
czajnego, w dostaniu pieniędzy ad fidem publicam na dobra rzeczyp.,
abyśmy się tak trudnego czasu, będąc jeszcze najbliżsi niebezpieczeń-
stwa, ze wszystkich dostatków naszych penitus nie wyzuli.

Może i na tę potrzebę rzeczyp. być ztąd wielka aukeya numeri na
zapłatę żołnierzowi, kiedyby tych ludzi, którzy nullo rzeczyp. commodo
wielkie u nas mają commoditates, tak bardzo nie ochraniano, jako jest
niewierny naród żydowski, od których bardzo mała kwota na każdym
sejmie z wielką szkodą rzeczyp. odbierana bywa. Do tych przyłącza-
my Orymiany, Szoty i wszelakie cudzoziemce, którzy żadnej posługi
panu i rzeczyp. nie czynią, beneficia przecie et quaestus maximos, tu za-
mieszkując, odnoszą.— Ci wszyscy mieliby być przyciśnieni, aby na ten
ratunek ojczyzny znieśli pewną oznaczoną kwotę kapitałmi, sub poena
exilii et confiscationis bonorum, w czym, cokolwiekby rzeczyp. incommo-
dum publicum nalazła, na przyczynienie pieniędzy, salva libertate eque-
stris ordinis. W czym wszystkim pp. posłowie znaszać i zgadzać się mają.
Pieniądze też od furmanów pogranicznych, od kupców wszystkich ob-
cych narodów i od wszystkich inszych, od których płaca do czwartego
grosza przyłączona była, aby to jako najspodobniej w rękę wprawio-
ne było, żeby to spełna dochodziło, wyjąwszy to z administracyi żydo-
wskiej. Arenda także czopowego nie małą ujmę czyni pożytków, oko-
ło czego też trzeba ordynacyi, aby to praestito juramento wybierano,
ochroniwszy kontraktów na czopowe dawno z pewnymi osobami przez
skarż uczynionych. Do tych inszych tém podobnych sposobach (spo-
sobów), gdzieby jeszcze rzeczyp. od nas ratunku więcej nie potrzebowa-
ła, że nas tak beneficiis et libertatibus ornavit, nie chcąc być ingrati,

lubo z wielką ciężkością i uciążeniem naszym, rzucimy się jeszcze do
odwagi, zdrowia i fortun naszych, deklarując się w tém, że non deerim-
us patriae, w czym pp. posłowie sejmik nam mają we dwie niedziele
po sejmie przynieść. Do czego tę deklaracyą dodajemy, iż prawo na-
stąpiło ledwie nie nad wolę i zlecenie nasze, aby in exsolutione contri-
butionum obdukcye dezolacyej miejsca nie miały. Tedy to osobliwie
warujemy, aby to jako rzecz słuszna, prawna i zwyczajna wojewódz-
twom naszym była przywróconą, aby takie obdukcye dawno uczynione
i poprzysiężone przymowano, gdyż w województwach tych żaden z te-
go pożytku nie odnosi i w mniejszej taksie niż w inszych państwach
jkr. mości, także w ściślejszych gruntach, proportionaliter mówiąc, więt-
szą w tém płacą (ę?) niż insze kraje czyniemy, i czym się drudzy bogacą,
to nas psuje i niszczy.

Lubo na ten sejm żadnymi postulatami czasu brać nie potrzeba, je-
dnak iż to, co wnosimy, ad conservandam vitam humanam należy, to
jest sól od przodków jkr. mości pana naszego, za jedno beneficium po-
zwolone, tedy poważamy się uniżenie jkrm. suplikować, aby ta sól in
largiori numero, mając respekt na liczbę obywatelów tutecznych, była
spuszczona, a ten który ją rozdaje, ma wszystkie obywatelę ukontento-
wać i czekać z nią tak długo w żupie, jako jest w prawie opisano, żeby
do wiadomości wszystkich przyszła. W czym pp. posłowie jks. mość
będą pilnie usiłować, aby województwom naszym żupnika indigenam et
possessionatum z łaski swęj pańskiej dać raczył, gdyż pan Piwnicki,
który przez ten czas nie wiemy, quo jure tym alimentem dysponował,
żadnej realnej posesyi nie ma, i na sejmikach naszych dla oddania sza-
funku nie bywa.

To też specjaliter warujemy i ostrzegamy, jeżeliby kiedy z jakiej
potrzeby przyszło się nam udać do podatków, tedy ich szafunek przy
nas w województwach zostawać ma, a to się na potrzebę rzeczyp. obra-
cać będzie.

Perduellio narobiła nam wielkich ciężarów i szkód w ojczyźnie, dla
tego też prosiemy jkmei., aby tacy perduelles jako facinorosi sądzeni by-
li na tym sejmie, gdyż się takim niegodzi żadnej folgi czynić, którzy
się tak zdradliwie z ojczyzną obesli.

Pytać się o to mają pp. posłowie, quo autore żołnierz tak wielkie
stacye wybierał pieniężne w dobrach jkm. i duchownych i na dobra
ślacheckie się targał i poenas urgere.

Laudum naszego sejmiku przeszłego, aby ni w czém in dubium wolkowane nie było — prosić.

Wybrańcy od rotmistrzów swoich mają wielkie depaktacye i mulkty na bębny, buzdygany i insze wymyślne pożytki prywatne. Tedy to obwarować, aby się to im nie działo sub poena capitis, na którymby się to rotmistrzowi pokazało, do czego jegom. pan hetman inkwizytory z ramienia swego co miesiąc deputować będzie (?).

Z strony ukontentowania miasta zacnego Gdańska za wiarę ich pokazaną przeciwko panu i rzeczp., czułość, odważenie fortun, opatrzeć około obrony, znosić się z inszemi województwy i tak z nimi jako merita ich requirunt.

Ztąd też znaczną zgubę fortun swych obywatele województw kujawskich odnoszą, że chłopci z nałogu swego złęgo coraz domicilia mutant i grunty pustoszą, przez co jako każdy specialiter tak i rzeczp. szkodę odnosi, a przytém ciż poddani służyć nie chcą, ale z najmu drogiego robią, depaktując drugich niemilosiernie. Tedy pilnie się starać mają pp. posłowie, aby w tém sposób jako najsposobniejszy namówiony był.

Jędrzej Kretkowski podkomorzy brzeski mp. — Gaspar Sutkowski z Zaduśnik dapifer Junivladislaviensis mp.

12.

1628 Augustus, 1.

Brzeska grodzka Relation. et Decret. 37 f. 137.

[Laudum conventionis Radziejoviensis.]

Ad officium generosus Paulus Ziemiecki notarius castrensis Radziejoviensis. obtulit. feria tertia ante festum s. Laurentii martyris (Augustus 8) anno 1628.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa brzeskiego i inowrocławskiego, zjachawszy się tu do wsi starego Radziejowa dla miejsca zwyczajnego powietrzem zarażonego, na dzień dzisiejszy pro prima Augusti na sejmik uniwersałem sejmowym naznaczony, takieśmy między sobą postanowienie uczynili.

Wprawdzie to jest u każdego w podziwieniu i za wielkie nieszczęście rozumieć to się musi, iż im dalej tém więcej ciężaru na ojczyznę przybywa i z wielkiej gromady poborów przedtém złożonych zapłata się żołnierzowi nie stała, i owszem bezpieczny jakiś szafunek i nieostro-

żny na różne wydatki przodkom naszym ani nam niezwyčajne tych poborów jawnie się pokazuje, czego by żadnym sposobem porządna rzeczp. przyjmować nie miała.—Więc i temu po staremu nie się nie zabieżało, aby ta cheiwość ludzka, w odbieraniu zasłużonego na więcej ludzi niż się ich pod chorągwiemi znajduje, zachowana była. Iż jednak spodziewamy się, że nam Pan Bóg da kiedykolwiek occurrere tot erroribus, więc uważając tak wielkie trudności ojczyzny naszej, któremi jest obciążona, i to, że wzdy trybunały radomskie w te defekty wejrzą; — tedy jeszcze w tym razie nie chcąc deesse ojczyźnie, aby żołnierz w zasługach swych został ukontentowany, pozwalamy exnunc sześć poborów łanowych i z szosami, których wydawanie a die decima mensis Augusti począć się ma, a kończyć się ma ad ultimam Septembris inclusive.—Drugie zaś sześć poborów, które wszystkie województwa wzięły do braci, pozwolą kićj wszyscy a osobliwie te województwa, które z nami kolski generał mają, i my wydać nieomieszkanie obiecujemy, o których podatkach abyśmy wiadomość mieć mogli, uniżenie jkr. m., p. n. m. o złożenie sejmiku pro prima die Octobris prosiemy. Które pobory zgodnie pozwolone nie gdzieindziej jedno do rąk pp. komisarzy na zapłacenie wojska za kwitem tychże pp. komisarzy oddawać mają pp. poborcy nasi, a o nieoddanie ich nie gdzieindziej jedno przed trybunałem radomskim odpowiadać będą powinni. Na to jednak respekt się mieć musi, iż niektóre miasteczka, grody i wsi w województwach naszych morowem powietrzem są zarażone; tedy dla tej przyczyny niepodobna rzecz, aby pobór zupełny na czas wyżej naznaczony od pp. poborców mógł być wybrany i oddany. Dla czego słusznie prolongacya oddania reszty tych poborów do uspokojenia powietrza miejsc zarażonych iść ma, jednak tę życzliwość pp. poborcy rzeczyp. oświadczyć mają, aby w tém żadnej szkody i winy nie było, co i dokumentami prawnemi o tych osiadłościach, któreby powietrzem zarażone były, probować mają, a po ustaniu powietrza zupełną zapłatę uczynić będą powinni. Do których wybierania w województwie inowrocławskim użyliśmy poborcę przeszłego ur. p. Jana Moscińskiego. A iż do wybierania poborów w województwie brzeskiem nie mogliśmy żadnego z braci naszej użyć, aby w tém województwie pobór wybierał, z tej przyczyny, że czopowe od niego jest arendowane, tedy nam w tém przychodzi do skarbu się udać, aby nam był poborca od jmcj p podskarbiego z obywatelów naszych podany, którym poborcom solaria (salaria?) zwyczajne według prawa należać mają.—Po których poborów wydaniu mamy pewne nadzieje w ła-

sce jkr. m., p. n. m., że już obmyśleć będzie raczył o nas poddanych swych wiernych, abyśmy już tém poborowaniem agrawowani nie byli. To też specjaliter około tych poborów jkr. m., p. n. m. i wszystkiój rzeczyp. do wiadomości przynosimy, że dezolacya w tych tam krajach nastąpiła częścią przez powietrze, częścią przez żołnierza, tak że sieła dziedzin od oraczów odbieżanych zostawa. Tedy to za rzecz słuszną być rozumiemy, aby z takich dziedzin, na których agri steriles et inculti zostają i żadnej penitus osiadłości nie masz, takie podatki wyciągane nie były.

Laudum jest województw naszych anni 1627: życzymy i prosimy, aby było aprobowane, jakośmy o tém na sejmie przez posły nasze jkr. mości i wszystkiój rzeczyp. słusznie rationes dali. Które to postanowienie nasze marszałkowi na ten czas koła naszego do akt tutejszych z podpisem ręki jego podać zleciliśmy.

Datum et actum in villa Staroradziejow die ut supra anno Domini 1628.—Stanisław Sokołowski surogat poznański, marszałek natenczas koła wszytkiego imieniem.

13.

an. 1628 (*September* ?) ¹⁾.

Brzeska gr. Relation. et Decr. 38 f. 33 Również znajduje się w księdze przedeckiej gr. decr. 3 f. 242.

[Laudum Radziejoviense.]

Ad officium Adamus Dąbki dapifer Brestensis obtulit laudum conventus Radziejov. . . . feria quinta in crastino sancti Francisci (October 5), an. 1628.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszyscy obywatele województw kujawskich brzeskiego i inowłocławskiego, wiadomo czyniemy, iż za złozeniem sejmiku przez jkr. m. na dzień dzisiejszy, abyśmy w takiej bliskości niebezpieczeństwa następującego nieprzyjaciela obronę krajom naszym obmyśleli, i wstręt dalszemu jego progresowi czynili, zjachawszy się tu pod Radziejów, takeśmy między sobą postanowili.

¹⁾ Uchwała sejmikowa była oblatowaną dnia 5 października. Prawdopodobnie więc na kilka dni przedtém odbył się sejmik w Radziejowie. Według uchwały sejmowej (1628 r. lip. Vol. III. 599), miał się sejmik odbyć die 1-a Augusti. Wątpliwém się jednak zdaje w obec tak późnej oblaty uchwały sejmikowej.

Nie bez wielkiego wprawdzie żalu i ciężarów naszych, że nam do tego przychodzi, że się sami in particulari bronić musimy i że ta wojna, na którą tak wielki koszt równo z drugimi obywatelami koronnymi czyniemy i wielkich niewczasów i szkód doznawamy, za nieszczęściem jakiémsis ojczyzny naszej progresu pożądanego nie ma, jużesmy gotowi byli podług praw i wolności naszych przy dostojenstwie jkr. m. równo z inszymi obywatelami koronnymi zdrowia nasze nieść za wysłaniem trzech wici; ale jednak nie derogując nic prawie i wolnościom, których równo z drugimi zażywać chcemy, nie in vim pospolitego ruszenia, ale z chęci i dobrowoli swojej dla miłości ojczyzny i niebezpieczeństwa domów naszych także i obywatelów przyległych, bacząc, jak już zabiegi nieprzyjacielskie wielką szkodę w województwach pruskich, którzy nas też o ratunek wzywają, także i ziemi dobrzyńskiej czynią: tedy bierzemy to na się i na wszystkie bracia obywatelów tutecznych, fide, honore et conscientia każdego obowiązując et sub poenis de expeditione bellica sancitis, aby temu nikt nie ulegał, niewiadomością i niebytnością się zasłaniając, gdyż tego powinność ślachecka requirit, aby takich zjazdów żaden nie ulegał, zdrowia, dostatków, trudów dla ojczyzny miłej, w których swobód swoich zażywa, nie żałował. A tak wszyscy powinni się będą stawić na dzień 12 miesiąca terażniejszego października, co się trafi we czwartek przed świętą Jadwigą pod Nieszewę, i tam się powiaty wszystkie obudwu województw powinne będą popisać przed ichmość pany wojewodami. A jeśliby jegomość pan wojewoda inowłocławski dla ważnych legalia przybyć nie mógł, tedy obiedwie województwa przed j. w. jm. p. Jakóbem z Ozorkowa Szczawińskim wojewodą brzeskim popisać się mają w gotowości swojej, porządnie, armatim, jako do boju należy, podług największego przepomożenia swego. Tamże też zaraz za dyrekcją tegoż jm. p. wojewody, który się też z jm. p. hetmanem ma znieść, jakoby opportune miejsca z tę stronę Wisły podług uniwersału króla jm. obrona się dać mogła, namówione być mają sposoby koło porządku sądów, artykułów wojennych, aby żaden krzywd nie śmiał czynić, podwód brać, także inszych wodzów wojennych, rotmistrzów, poruczników, strażnika oboźnego inszych, którzy do takiego zgromadzenia wojennego należą, tak jako też to i u przodków naszych po różnych województwach, kędy się niebezpieczeństwa pokazywały, zachowane było, gdzie sobie kaptury i spiski czynili. Które jednak postanowienie i ten ciężar ultro na nas włożony, bacząc, żeby i nam samym bardzo obciążony być musiał i, strzeż Boże, jakiemu nieprzyjaciel-

skiemu napadnieniu wytrzymałoby nie mógł, o to wprzód jkr. mości, p. n. m. prosiemy, aby autoritate sua regia do inszych obywatelów przyległych interponować się raczył i do tego ich pobudził, aby przykładem naszym, opuściwszy wszelakie respekty, *serviendo necessitati*, chcieli temu zapałowi succurrere i nas ratować, osobliwie gostyńską ziemię, także województwa sieradzkie, łęczyckie i wielgopolskie, które też ścianę swoją i miejsce bardzo niebezpieczne od Bydgoszczy krajom swoim mają, gdybyśmy przez szerokość miejsca, począwszy od lasów gostyńskich przeciw Płockowi aż do Fordana mil niemal dwadzieścia, wydołać sami nie mogli. Tak też do miejsca, kiedy się obozem położymy, piechoty, dział, prochów i inszych apparamenta udzielono. Także też miasta wszystkie przykładem naszym, nie czekając generalnej ekspedycy, powinności w prawie opisaney, powozów żywności i inszych należących nie derogowali, w czym jmp. wojewoda ma ich napomnieć i tę uchwałę do wiadomości podać.

A co się tknie dóbr abo miast ichm. pp. duchownych, w województwach tutecznych będących, tedy prosiemy, aby jkr. m. autoritatem suam interponować raczył, aby także równo z drugimi województwy podlegali. A iż wiele obywatelów tutecznych na trybunale mają *causas incidentes*, tak w województwie poznańskim, teraz przypadającym jako i inszych registrach *in actibus personalibus*, tedy zlecamy to pp. deputatom naszym: osobliwie imp. Kasprowi Sutkowskiemu stolnikowi inowrocławskiemu, natenczas tu będącemu, aby przy pisaniu naszym pilnie wniósł prośbę do ichm pp. trybunaliów, żeby do czasu jakiego kilka niedziel, póki pora wojenna trwać będzie, limitować racyli trybunał wszystek dla rozerwania obywatelów ziem tych, które nad Wisłą są położone. A jeśliby się ichmościom na to nie zdołało pozwolić, tedy o to się ma starać jmp. stolnik, jakoby wszyscy ci, którzyby tam mieli sprawy personalne, a tu osobami swemi byli na tej posłudze rzeczyp., żeby byli uwolnieni do czasu od spraw; albowiem jeśliby któremu necessario stawić się było potrzeba, tedy przecie *nihilominus* ma kogo wyprawić, abo zostawić na miejscu swém bene armatum a takiemu attestacya trybunalska aby była dana dla ochrony win, dla niesłużenia *in persona sua* wojny. Toż się też ma rozumieć o tych, których prawo dawne ekscypuje, że na swe miejsce wyprawić mają, jako starzy i w leciech wielkich będący, wdowy, chorzy, którzy potem juramentem będą komprobować: także też bracia niedzielni z pojsrzodka siebie wyprawić jednego mają.—Ekscypowani jednak ci mają być, którzy są *in negotiis*

reipub., i ci którzy mają *munia* w inszych województwach. Sługa *zaden* natenczas od pana swego aby nie ważył się odstawać *sub poena honoris, capitis, confiscationis bonorum*.—A jeśliby też miał jaką posesyą swoją, żeby powinien wyprawić, tedy przy pochodzie pańskim ma mu to iść i dosyć uczyni prawu.

A iż ta ekspedycya przy domu blisko, tedy prawa się dawnego uchyla o wojskich, sędziach grodzkich, o pisarzach i burgrabiach, żeby też byli z nami na tej posłudze, tego dokładając, iż domy nasze i dobra wszelakie mają być w pokoju i w wielkiej ochronie i ktoby się kolwiek ważył jakiegokolwiek kondycyey i stanu człowiek krzywdy jakie, *insolencye*, abo *wiolencye* czynić, tedy miasto tego, coby go miał sędzia z wojskim sądzić, ukrzywdzony skoro da znać do jmość p. wojewody i naszego zgromadzenia, pośle się pewny poczet dla imania takich swawolników i tamże zaraz *summarie* ma być sądzony i surowie karany.

Które to postanowienie, jako się wyżej wspomniało, ma być od wszystkich nieodmiennie zachowane i do grodów uzeliśmy, aby go jm. pan wojewoda rozesłał, a kędy powietrze jest, tedy do miast, aby publikowano i do wiadomości podano. A teraz prosiemy, aby jkr. m. aprobować raczył to nasze postanowienie i potem na sejmie przyszłym przez posły nasze uczyniemy instancją, że także będzie *lege publica* aprobowane. A iż dotąd pobór województwa brzeskiego dla nieobrania poborce nie był wydany, tedy teraz uchwalamy *sub poenis* w konstytucyey mianowanych, żeby *in spatio duarum septimanarum* był koniecznie wydany do rąk ur. p. Jakóba Trzebuchowskiego, syna jmc. Jana Trzebuchowskiego sędziego kowalskiego, który zań w kole kaucyą uczynił i obligował się, a pan Trzebuchowski w tych dniach ma wprzód jurament uczynić, niż pobór pocnie wybierać *solito more*. Imieniem koła wszystkiego podpisuje to postanowienie nasze, jm. p. wojewoda brzeski i z jmc. p. marszałkiem. Jakób Szczawinski wojewoda brzeski mp.—Adam Damski stolnik brzeski, marszałek sejmiku radziejowskiego, imieniem koła wszystkiego natenczas zgromadzonego.

14.

1628 December, 4.

Brzeska grodzka Relation. et Decret. 37 f. 32.

[Laudum Radziejoviense.]

Ad officium obtulit generosus Martinus Tolibowski feria quarta in crastino festi sanctae Luciae Virg. (Dec. 18) 1628.

My rady, urzędnicy i wszyscy wobec obywatele województw tuteżnych kujawskich na sejmik terażniejszy zgromadzeni wiadomo czynimy, żeśmy na tymże sejmiku względem obrony domowej przeciwko nieprzyjacielowi, od którego się nam przydzie za nieodebraniem Brodnicce pewnego spodziewać niebezpieczeństwa, takie między sobą uczynili postanowienie:

Naprzód iż się będą powinni wszyscy z tych województw armata manu tak, jako kogo stanie, na pierwszy poniedziałek po trzech królach pod Bytoń zjechać, a to pod winą pięćset grzywien in foro castrensi ad instantiam cujuscunque nobilis idque sine appellatione, tam na miejscu naznaczonym dwa dni, to jest, przez poniedziałek i wtorek mają czekać panowie senatorowie i urzędnicy, aż się wszyscy zjadą, a trzeciego dnia, to jest we środę, mają wszyscy przed starszym natenczas będącym, abo senatorem, abo urzędnikiem popisować porządnie przez powiaty, i ktoby tego dnia omieszkał do popisu, ma wyżej mianowaną winę podpadać. Mają też obrać między sobą pułkownicy, rotmistrze, deputaty do rady i sądów, także i insze urzędnicy wojenne, których acz we wszystkim ma się dokładać pan pułkownik i bez ich spólnej zgody nie czynić, tém więcej jednak in rebus arduis i gruntownej deliberacyej potrzebujących, osobliwie strony pomknienia rot dokądinąd.

Tamże mamy artykuły między sobą spisać, żeby rząd wszelaki wojenny i posłuszeństwo mogło być zachowane, którym będziemy powinni wszyscy podlegać, na jakie się oni tam natenczas zgodzą.

Przestrzegać z pilnością tego mają, aby się nikt nie ważył żywności, stacyej i podwód wyciągać i szkód i krzywd czynić, gwałtem co brać: na takiego też wina ma być pięćset grzywien, i sam się powinien będzie przed pułkownikiem, deputatami, rotmistrzami i porucznikami sprawić, a mianowicie urzędnicy mają w takowych sprawach, gdzieby potrzeba tego pokazywała, dawać na inkwizycyą i z inkwizycyjej dekret

czynić; wolna jednak od tego dekretu będzie obiema stronom apelacya do grodu, a gród ma sędzić takową sprawę sine appellatione. Jeżeliby jednak kto omieszkał akcyej intentować przed wojskowe urzędniki, może potem prosto do grodu akcyą podnieść, praescriptionibus terrestribus salvis manentibus, co się ma rozumieć de omnibus in genere causis civilibus, a kryminaly foro competenti należeć będą. A co stroněj wystąpienia przeciwko artykułom postanowionym i o wszelakie nieposłuszeństwo, tedy na to także poena quingentarum marcarum, która ma być ekstendowana tym sposobem, pułkownik z deputatami i wyżej mianowanymi urzędnikami ma obwinionego sędzić i tam dekret uczynić, a pro executione do grodu odesłać, ad forum citati, gdzie go także mają sędzić sine appellatione. Ekscypowani mają być od tej ekspedycyjej pro hac vice, to jest ad Aprilem: Naprzód ichmość pp. senatorowie, którzy będą praesentes na sejmie terażniejszym, także i komisarze, także i panowie posłowie nasi ze swoją czeladzią i z przyjaciół, które per honor województwa tego na sejm z sobą zaciągną, i pocztów żadnych mogą nie posyłać, ponieważ im wszystkim na sejmie potrzeba słusznjej asystencyi. Mają też być ab onere expeditionis hujus de personis suis ekscypowani ci, którzy tu posesye mają, a w inszych województwach rezydują; także też wdowy i chorzy, którzy infirmitatem juramento komprobować mają; także i ci, którzy mają personales actiones na trybunał i na sejm; także i duchowni terrestria bona possidentes: którzy wszyscy na miejsce swoje mają stawić bene armatos, jako kto może najlepiej. Insi wszyscy, którzy prawem od pospolitego ruszenia są uwolnieni, tej ekspedycyjej tak domów swych bliskiej, ulegać (uchylać się) nie mają, ale równo z nami ten ciężar sub eisdem poenis ponosić. A iż i na potem nie potrzeba się ubezpieczać na niepewne bezpieczeństwo, zleciliśmy to panom posłom naszym, żeby prosili króla jmści, aby nam ad hunc solum actum po sejmie sejmik złożyć raczył, żebyśmy gruntowną między sobą in casu ingruentis periculi postanowili obronę, ażeby to król jmość krom sejmu mógł nam uniwersałem swoim aprobować.

Które nasze postanowienie, żeby tém pewniej do efektu przyść mogło, także sobie warujemy, żeby te wszystkie postanowienia były in vim futurae legis, i panom posłom tośmy polecili, żeby się pilno o to starali, żeby to laudum nasze sejm aprobował, i nie będzie tego mógł nikt ulegać ową ekscypcyą: jura procedunt, non retrocedunt,—ani też

tém, że a publicatione legis incipit observatio legis, ponieważ, ktoby się znalazł z nami w tej mierze niezgodny, tu miał plac na sejmiku temu kontradykować, co na nas wycisnęła cum evidenti periculo necessitas. Nie wiadomością i niebytnością zasłaniać się nikt nie może, gdyż to po każdym powinność ślachecka wyciąga, aby się żaden od zjazdów publicznych nie absentował. Miasta także do tej ekspedycyjej przyłożyć się mają, piechotą, armatą, prochami i ołowiem i innemi potrzebami zwyczajnemi, w czém pan pułkownik ma ich obwieścić, do jakiej będą należć te miasta powinności.

To jednak nasze in toto postanowienie tak deklarujemy, żeby nas nikt inaczej nie interpretował, że tę naszą obronę między sobą postanawiamy nie in vim pospolitego ruszenia, które cum suis solennitatibus ex praescripto legis ma być zachowane, nie naruszając niwczém prawa pospolitego de generali bello napisanego, obronę tylko in particulari postanowiliśmy między sobą, która tylko ad mensem Aprilem w roku przyszłym robur swój mieć ma.

Działo się na sejmie pod Radziejowem die 4 Decembris anno 1628.

Marcin Tolibowski pisarz ziemski brzeski, marszałek sejmiku pod Radziejowem województw kujawskich, manu propria.

15.

1628. December, 4.

Brzeska grodzka Relation. et Decret. 37 f. 33.

[Articuli Radziejovienses.]

Oblata ta sama co wyżej.

INSTRUKCYA.

Ichm. pp. posłom naszym: jmp. Andrzejowi Kretkowskiemu z Kretków podkomorzemu brzeskiemu i jmp. Marcinowi Tolibowskiemu pisarzowi ziemskiemu brzeskiemu z brzeskiego, a jmp. Andrzejowi Ruszkowskiemu chorążemu inowrocławskiemu i jmp. Kasprowi Działyńskiemu z Działyńia wojewodziecowi brzeskiemu z inowrocławskiego województw na sejm walny warszawski blisko przyszły z sejmiku radziejowskiego dana.

Uważając takowe zatrudnienia ojczyzny naszej i ciężary jej przodkom naszym niezwyčajne, mając przytém i autores tantorum malorum, nie możemy jedno bardzo ubolewać na takowe jej infortunia, że mając tot alumnos et beneficiarios suos, żaden jej już prawie labenti succurrere nie może. Bywały przedtém różne na tę rzeczp. niebezpieczeństwa, rzucali się na nią Czesi i potężniejsi nieprzyjaciele, a przecie przy łasce Bożej, przy zdrowej radzie, przy starożytniej Polski starych Polaków cnocie, a bez tak ciężkich i nigdy nie słychanych podatków, nie cieszył się z wiktoryej nieprzyjaciel. Teraz czy za grzechy nasze Pan Bóg rozum odjął, czy nieszczęsne zabieganie i zaniechywanie środków, czy jaka insza przyczyna, któremiby się tanta moles periculorum zwalić mogła, sądom to bożym i szczęśliwszym zostawiamy czasom tak ciężkie a oraz w liczbie niesłychane podatki, któreśmy na tę samą wojnę pruską z wielką naszą ciężkością zrzucili. Spodziewaliśmy się, że nas za porządnym na samą tylko wojnę pruską szafunkiem de plano uwolnić miały, aż nietylko ztąd żadnej nie odnosimy pociechy, ale coraz to większe niebezpieczeństwa, większe trudności na nas zwałają się. Aby jednak kiedykolwiek tej utrapionej ojczyźnie naszej przywróciła się salus, aby na powinnym przeciwko dobrym synom nie schodziło afekcie, posyłamy z pojsrzodka siebie ichm. pp. posłów, (którzy naprzód zwykle i powinni jk. mości, panu naszemu zdrowia i szczęśliwego panowania powinszować mają i za to podziękować, że do końca ojcowskich do poratowania ojczyzny podawać nie zaniechywa środków i starania swego pańskiego czynić nie przestawa), dając ichmościom tę moc, aby o najdoskonalszym ratunku de salute et statu praesenti reipublicae znosić się z stany koronnemi przedsięwzięli i najzdrowszą obmyślić obronę, na co powszechna wszech stanów zgoda stanie.

A iż inaequalitas in aequali republica siła złego przynosić zwykła, która jako jest inconveniens, tak nam najbliższym tego niebezpieczeństwa musi być tém cięższa, że z nami, którzy incommoda tej wojny na sobie ponosimy, odleglejsze województwa w ratunku równo pociągać nie chcą i tać to przyczyna po te czasy była, że sejmiki z sejmów pp. posłom przynosić sobie zleciliśmy, abyśmy aequalitatem sejmową uznawając, aequaliter ojczyznę ratowali a przed inszemi też wprzód ciężkości sobie nie czynili. Mają tedy o to gorąco ichmość pp. posłowie usiłować, ażebyśmy się wszyscy w podatkach ojczyźnie porównali.

Zacięgi cudzoziemskiego wojska, jako gromadne tak i wielkich ekspens koronnych potrzebujące, iż z różnych respektów zawsze nie zdały

się w rzeczyp. bezpieczne, prosić o to ichmość pp. posłowie jkm. mają, aby ludu cudzoziemskiego więcej w wojsku naszym nad 6,000 nie było.

Do dalszego i gruntowniejszego poparcia tej wojny pruskiej, jakośmy znosić się pp. posłom z stanami koronnemi zlecili, tak i tego życzymy, aby też tak częstych sejmów i sejmików, które wielkie koszty obywatelom koronnym przynoszą, stateczną obronę durante hoc bello prussico obmyślili, do której zdałoby się nam pewną liczbę kozaków zaporowskich zaciągnąć, w których wiele sposobności na fortyłe nieprzyjaciela tego być znajdujemy.

A iż te nasze nierychłe płace wojsku wiele incommoditates et pericula rzeczyp. przynosić zwykły, zabiegając temu, potrzeba takowych szukać sposobów, któremiby się huic malo mederi mogła: dlatego zdałoby się ex re, abo żołnierza powiatowego do tej wojny mieć, abo wojska secundum proportionem między województwa podzielić, któreby zawsze onym wczesną musiały obmyślać zapłatę.

Subsidia wojska do postronnych panów jako i w rzeczyp. naszej niezwyczajne, tak i to warować mają pp. posłowie, aby ich omissio zaniechać.

Niebezpieczeństwa te, które jkrm. w instrukcyj swj w okrąg prawie rzeczyp. przekładać raczy, muszą być każdemu straszne. Zaczém, aby tém gruntowniejsza i bezpieczniejsza ze wszystkich stron mogła być securitas, gorąco prosić mają pp. posłowie jkrm., aby hetmana koronnego in tanta distractione bellorum podać raczył, gdyż tak wielu niebezpieczeństwom jednemu wodzowi zabiegać trudno; więc i terazniejsze słabe i niebezpieczne zdrowie jmości pana hetmana, o którym w liście swym sam do nas jegomość przypominać raczy, bardzo nas trwożyć musi: zaczém bezpieczniej rzeczyp. będzie, gdy drugi stróż potrzebny jej przybędzie.

Na Dybowie i Złotoryj wiele nietylko województwom, ale wszystkiej rzeczyp. należy; zaczém starać się o to pp. posłowie mają, jakoby miejsca te gruntowne a prędkie praesidia miały.

Potrzebny port przy Pucku aby in alienas nie przyszedł manus, potrzebna rzecz bardzo rzeczyposp. rozumiemy, aby żołnierzem narodu naszego warownie ufortyfikowany był, starać się o to pp. posłowie mają.

Konstytucya sejmku przeszłego o ratunku znacznym od kupców na tę potrzebę rzeczypospolitej, aby do efektu przyszła, usiłować pp.

posłowie mają; także i Orymianie i insi cudzoziemcy, aby temuż podlegali.

Żydzi, którzy tot malorum a najbardziej wyniesienia z Korony dobrych pieniędzy, iż większą są przyczyną, że takowe patrocina swe na sejmie miewają, w wielkiem to u wielu musi być podziwieniu. Przeto zlecamy to serio pp. posłom, aby znaczniejsze, nie takowe, jakie teraz bywały, miała z nich hoc in casu rzeczyp. subsidia.

Cieężkość tak wielkich podatków przywodzi nas do tego, abyśmy szafunek ich jako najzdrowszy rzeczyp. upatrowali, a że w rachunkach skarbowych siła inconvenientia rzeczyp. upatruje, wejrzeć w to pilnie pp. posłowie mają, ne quid inde resp. detrimenti patiat. Do czego najzdrowsze znajdujemy być media, aby tych wszystkich ratunków dyspozycya przy naszych województwach zostawała, także i czopowe.

Nie bez uprzykrzenia podobno jkrm. tak częste i gorące na sejmach prośby nasze wnosimy, abyśmy przy dawném prawie do dawania soli zachowani byli, w czém łaskawą pańską odnosiliśmy zawsze obietnicę, ale że o rzecz takową prosiemy, bez której żyć człowiek żadną miarą nie może, uniżenie i teraz, a specialiter o to do jego kr. mości pp. posłowie suplikować mają, aby jmp. podskarbi nie umykał nam tego, co nobis jure debetur: niech przynajmniej w takowych nieznośnych ciężarach to alimentum nam powinne mamy, jeżeli tej ruskiej mieć nie możemy, aby nam z Dobiegniewa dodawana była takowym sposobem i ceną jako i województwu łączycykiem. Żupnika indigenam et possessionatum w województwach swych nie mamy, i lubo pan Piwnicki z przywilejem na urząd ten ozywa się, że contra jus, pilnie prosić jkr. mość, aby indigenae et possessionato urząd ten konferować raczył.

Iż okazowanie porządne do gotowości wojny jest potrzebne, na której terazniejszym potrzebom rzeczyp. wiele należy, mają to mieć na pilném baczeniu pp. posłowie, aby konstytucya anni 1627 o porządnem okazywaniu województwom niektórym małopolskim napisana i naszym województwom służyła ¹⁾.

In tanta perturbatione rzeczyp. wielka ujma sprawiedliwości świętej się dzieje, a najbardziej w sądach ziemskich, którym że pewne czasy sądom tym oznaczone są prawem, że gdy potenczas abo sejmy, abo powietrza morowe, abo insze fatales casus przeszkodzą, już inszego czasu sądzone być nie mogą. Zaczém sprawić to pp. posłowie mają, aby

¹⁾ Vol. leg. III. 541.

konstytucya anni 1569 o tych sądach reasumowana była, aby to sądowi ziemskiemu wolno było sądom inszy czas naznaczyć i one cztery niedziele przed czasem publikować i coram actis publikacją zapisać. A iż o tychże sądach województw naszych takowa jest lex anni 1596, że gdy w główniejszym powiecie nie dojdą, w inszych sądzone być nie mają, i to prawo, aby zniesione było, rzecz nam potrzebną być rozumiemy, o czém konstytucya anni 1593 reasumowana była.

Komisya lubelska de pretiis rerum vigore constitutionis anni 1627 postanowiona, iż do egzekucyj przyść nie może dla kupców, którzy ausu temerario, prawo pospolite znieważając, pracę tę rzeczyposp. i postanowienia eluserunt zawarciem kramów, gdy czas zaczęcia taksy przyszedł; starać się mają pp. posłowie nasi, aby konstytucyą nową na nich animadwertowano i poenas irogowano: że gdzieby według téj komisyj sprawować się nie chcieli, merces ich aby konfiskowano.

Laudum województw naszych z sejmiku radziejowskiego anni 1627, aby aprobowane było, starać się mają pp. posłowie.

Także i laudum na terażniejszym sejmiku naszym na obronę naszą od tak bliskiego nieprzyjaciela postanowione były, aby konstytucyą in toto aprobowane było.—(Zob. wyż. pod licz. 7).

Za takowém przez ciężkie plagi powietrzne województw naszych spustoszeniem, wielką ztąd ponosimy krzywdę, że nam dezolacye, obdukcye poprzysiężone pp. poborcy przymować nie chcą: pilnie około tego pp. posłowie chodzić mają, aby takowe obdukcye przymowane były.

Przy takowych dezolacyach naszych znaczną zgubę obywatele województw naszych odnoszą, że chłopci z nałogu swego złego coraz od panów swych zbiegają, zaczęć pp. posłowie szukać takowego sposobu mają, jakoby takowi karanie swe odnieśli i ci, którzy takowych przyjmują, nieodwłocznie karani byli.

Ślachtetna i nagrody godna przy zacności urodzenia swego ku panu jmp. Szpara oberstera wiara, znaczne i odważne jego w rzeczp. w różnych jój potrzebach dzieła, o których oczywiste jmp. hetmana przynosi testimonia, merentur to, a rzeczp. aby tantum virum dignis exornaret praemiis. Gorąco do jkr. mości i stanów koronnych prośbę wnieść pp. posłowie mają, aby do praw i swobód ślacheckich na tym sejmie przyjęty był, żeby tym przykładem i drudzy do takowej zasługi

rzeczp. tém gorętsze serca brali, i takowém ukontentowaniem przychęceni byli.

Marcin Tolibowski pisarz ziemski brzeski, marszałek sejmiku pod Radziejowem województw kujawskich, manu propria.

16.

Ad Bytonium 1629 Jan. 8.

Brzeska grodzka Relation. et Decret. 37, f. 241.

[Protestatio conventus Radziejoviensis nobilitatis contra laudum.]

Actum in castro Brestensi feria quarta post festum ss. Trium Regum proxima (Jan. 10) anno D. 1629. Obtulit generosus Vincentius Jaronowski.

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy i rycerstwo wszystko, obywatele województw brzeskiego i inowłocławskiego, którzyśmy się tu na dzień dzisiejszy, nie z obowiązku uchwały przeszłej sejmikowej pod Radziejowem z wielu miar z prawem pospolitém nie zgadzając się i owszem z nowém i niezwyčajném inter tot angustias et calamitates stanu ślacheckiego obciążeniem, ale i dobrej woli naszej, ozywając się przeciwko téj uchwale, ne tacendo consentire videamur, na zniesienie jój a zatrzymanie starych zwyczajów, któremi wszelakie państwa i rzeczp. wolne całość swoją zatrzymawają, zjachali się.

Jako jeno to przyszło do wiadomości naszej, że na przeszłym sejmiku pod Radziejowem uchwałę jakąś o gotowości przeciwko nieprzyjacielowi koronnemu extraordinario modo zaciągniono na stan ślachecki, non servata aequalitate communis defensionis, wiele osób imo egzempty prawne in aequali republica uwolniwszy, imo propozycyą jkr. mości, p. n. m., który, jako supremus legum et salubri patriae custos et protector, w instrukcyj swój sposobu takowego particularis defensionis proponować nam nie raczył, oświadczamy się przed Bogiem, że nie z żadnej do usłużenia ojczyźnie oziębłości i w którejśmy się nie dali nigdy in confendis subsidiis ordinariis przeciwko temu nieprzyjacielowi uznać, zawsze do tego przykładając się i przychylając, quod universa resp. eo in passu decernebat juxta morem et instituta patriae, jakośmy to znacznie i teraz i na przeszłym sejmiku oświadczyli; także nie na zniewagę abo zníženie przystojnej przeciwko ichmościom tym ochrony braterskiej,

którzy tę uchwałę na przeszłym sejmiku in absentia nostra in parvo numero, różnemi distracti będąc deklaracyami, niewątpliwie rozumiemy o ichmościach jako braci swój, że bona intentione, jeno że non suo modo nie według prawa tę uchwałę postanowili sine evidenti periculo krajów naszych, w których od wojska in circumferentia położonego obmyślić nam raczył jkr. mość justam protectionem, bez nowego na stan ślachecki po zniesionych piętężnych na wojsko posiłkach uciążenia, przychodzi nam uchwale tej kontradykować i przeciwko niej protestować się z tych przyczyn:

Naprzód iż na zatrzymaniu institutorum regni, także na zatrzymaniu postanowionych de expeditione bellica praw bardziej należy aniżeli na terażniejszej ochocie. Iż żadne prywatne na sejmikach prywatnych po województwach ani publicznie na sejmie koronnym bez pozwolenia i spólnej zgody jkr. mości, senatu i koła poselskiego postanowienie nie może być za prawo rozumiane, ani też żadnym postanowieniem sine omnium ordinum consensu nie może być stan ślachecki necesytowany, ad praestanda insolita onera, ad subeundas poenas, jakoto w tej uchwale mieć chciano, że za niezjachaniem się na dzień dzisiejszy winę wyciągniono 500 grzywien sine appellatione cum ea singulari praecustoditione, że to ex nunc, co naonczas uchwalili, miało-zaraz vim legis assumere ante publicationem contra naturam legum, quae plerumque futura respiciunt non praeterita, które od publikacyej biorą moc swoją.

Przeciwko także zwierzchności jkr. m., p. n. m., bez którego ani obrony sobie obmyśliwać, ani prawa na się, abo sobie gwoli i województwom swym stanowić, ani conventicula extraordinaria bez obwieszczenia jkr. m. czynić nie możemy. Także przeciwko powszechnej zgodzie koronnej na sejmie, kiedy spólnie jako o całości wszystkiej ojczyzny, tak i o województwach naszych radzić należy, nie godziło się nam z tych i wielu inszych konsyderacyj consilia regni w województwach naszych antevertere i owszem przystojna rzecz, abyśmy dalszego obmyślenia o bezpieczeństwie naszym z sejmu czekali. Interim jednak abym to rzeczą samą oświadczyli, w czémem się wyżej deklarowali, że nam zarówno z ichmościami na chęci, ochocie, cnocie i miłości przeciwko ojczyźnie nie schodzi, i że zarówno miłe nam są swobody i dostatki nasze, obiecujemy to sobie spólnem zezwoleniem sub fide, honore et conscientis nostris, że gdzieby ten nieprzyjaciel odważył się na województwa nasze nastąpić, do gromady zaraz conjunctis armis et animis, tan-

quam ad commune propulsandum periculum za obwieszczeniem, przestrzeżeniem ichm. pp. wojewodów naszych, abo in causa legalis impedimenti ichm. za obwieszczeniem ichm. pp. kasztelanów gotowi będziemy zjachać się wszyscy cum apparatu bellico, jako kto najporządniej i najpotężniej będzie mógł, na miejsce i czas od ichm. naznaczony. Mając nadzieję w ichm. osobliwie w imp. wojewodzie brzeskim, naszym miłościwym panie, że jako wódz województwa naszego post testificatam toties dexteritatem suam, ze wszelaką przeciwko województwu naszemu życziwością, którejsmy doznali, i teraz non deerit nobis et muneri suo ingruente necessitate, na który czas, cokolwiek będzie do porządku należało tam, jako potrzeba ukaże, według praw i zwyczajów dawnych postanowiemy. A naostatek, wracając się do pierwszego punktu przedsięwzięcia naszego, protestujemy zgodnie wszyscy i deklarujemy się, że o tej tam uchwale i aprobacyej jej i o uczynionym o tej uchwale artykule, inszych jednak artykułów nie naruszając, wiedzieć nie chcemy, ani oniej teraz i na potem za prawo mieć nie będziemy, i owszem gdzieby tego i drugi raz potrzeba była, manu conjuncta mamy temu wszvscy na każdym miejscu kontradykować. A teraz tę protestacyą naszą zleciliśmy jmp. marszałkowi naszemu, aby ją imieniem naszym do akt grodzkich brzeskich podał ad ingrossandum, na którą insuper podpisujemy się rękami naszymi. Działo się pod Bytoniem 8 Januarii, anno 1629.

Jędrzej Borucki podstoli brzeski mp., Stanisław Grabski podstoli inowłocławski mp., Piotr Charbicki stolnik łączycy mp., Adam Grabski łowczy inowłocławski mp., Jakób Pstrokoński skarbnik brzeski mp., Mikołaj Dunin Modliszewski, Wociech Świętosławski sędzia grodzki brzeski, Michał Siewierski, Jakób Niedrowski, Zygmunt Ruskowski, Jerzy Trzaskowski, Jan Kołodzki, Stanisław Pstrokoński, Seweryn Ziemiecki, Marcyan Sługocki, Stefan Ziemięcki, Jan i Krzysztof Ciosnowscy, Wawrzyniec Galicki, Świętosław Wilkostowski, Łukasz Buskowski, Stanisław Pczyński, Jędrzej Łupieński, Stefan Popowski, Jan, Wociech i Marcin Zboży Zakrzewscy, Jarosław Trzebuchowski, Sebastyan, Wociech, Floryan i Stanisław Głęboocy, Jerzy Sokołowski, Adam, Stanisław, Wociech Romatowscy, Stanisław Świętosławski, Władysław z Bogusławic Sierakowski, Gasper Strzemeski, Stanisław Grzybowski, Adam Umiński, Andrzej Kuczyński, Wociech Chrzaszczewski, Stanisław Głuskowski, Mikołaj Raciborski, Jerzy Słuskowski, Jerzy Trzaskowski, Jan Niedrowski,

Roman Ruszkowski, Bartosz Łakiński, Stanisław Zernicki, Jan Fajewski, Maciej Jerzmanowski, Stanisław Malicki, Stanisław Rowiński, Jakób Kobelnicki, Stefan Ciosnowski, Mikołaj Święcki, Stanisław Kraszewski, Stanisław Nieszczewski, Jerzy Ruskowski, Piotr Dambski, Jan Luczyliński, Jakób Sarczycki, Świętosław Radniewski, Walenty Skotnicki, Sebastyan Skotnicki, Jan Zernicki, Wociech Rudzki, Jakób Mikołajczewski, Piotr Trzebuchowski, Szymon Święcki, Jan Kossowski, Eremiasz Borucki, Piotr Bielicki b. inow., Mikołaj Grabski, Adam Wilkostowski, Jan Popowski, Szczęsny, Jan Wycieccy, Jan Koscielski, Stefan Dziewczopolski, Andrzej Powodowski, Bartosz Święcki, Krzysztof Nieszczewski, Stanisław Morzycki, Wociech Grabski, Mateusz Dąbrowski, Wociech Mchowski, Bartosz Skrzetuski, Jan Rozniecki, Świętosław Andrzej Kaczkowski, Bartłomiej Kaczkowski podczasy inowłocławski, Jan Obrębski, Christof Karnicki, Jadam Biliński, Stanisław Borucki, Teodor Jankowski, Jakób Bielicki, Marcin Bielicki, Piotr Drabiński, Stanisław Osiński, Jan Witowski, Stanisław Tarnowski, Jan Cywiński, Świętosław Tarnowski, Wawrzeniec Siemunski, Wociech Ostrowski imieniem pana ojca swego, Bartosz Muszyński, Mikołaj Tarnowski, Stanisław Zbieński, Jan Szczycieński, Jan Łowiszeński, Jakób Ciepłiński, Jan Ossowski, Piotr Kotarski, Jakób Makowski, Maciej Szczkowski, Jan Golejewski, Stanisław Arciszewski, Wociech Krusiński, Piotr Dambski, Maciej Błęcki, Jan Dambski, Szczęsny i Rafał Dambscy, Jan Kossowski, Grzegorz Mchowski, Jakób Sutkowski, Wociech Roźniecki, Piotr Ogorzelewski, Maciej Ogorzelewski, Jan Prosiński, Wociech Umiński, Jędrzej Popowski, Bartosz Drogomir, Stefan Pozowski, Stanisław Sieklicki, Stanisław Kurowski, Stanisław Roziński, Łukasz Zurczyński, Lassota Moraczewski, Jan Brzeziński, Wociech Szopski, Wociech Raźniewski, Wociech Brzeziński, Krzysztof i Adam Mchowsy, Łukasz Wietrzychowski, Wociech Kobelnicki, Wincenty Jaronowski marszałek koła rycerskiego manu propria.

17.

1632. Junius, 5.

Brzeska grodzka Recognit. 61 f, 386.

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in castro Brestensi 3-u a. festum Nativitatis s. Johannis Bap. proxima (Jun. 22) anno D. 1632. Obtulit fam. Adamus Modzurowski proadvocatus et civ. brestensis.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i rycerstwo wszystko, obywatel województw brzeskiego i inowłocławskiego, którzyśmy się na

dzień dzisiejszy za uniwersałem albo obwieszczeniem jm. ks. arcybiskupa gnieźnieńskiego o śmierci świętej pamięci króla jmści p. n. zjachali, wiadomo czynimy, komu to wiedzieć należy, że przychylając się do chwalebnych zwyczajów zacnych przodków naszych i do starych przedtém spisów i kapturów, mianowicie do konfederacyej warszawskiej roku tysiącznego pięćsetnego ósmdziesiątego siódmego, de data et actu die septima Martii Varsaviae, którą in toto reasumujemy i według niej sędziom niżej mianowanym swywoli ludzkiej zabiegać zlecamy; do których sądów egzekucyjej naznaczamy sąd ziemski i grodzki, przy tym sędzie także ur: chorążego i stolnika brzeskich, — a ze stanu ślacheckiego z brzeskiego ur: Łukasza Jarnowskiego, Świętosława Wilkostowskiego, Wociecha Siewierskiego; — z inowłocławskiego ur. Jana Mosszczyńskiego, Marcina Grabskiego, Seweryna Ziemeckiego, absentia unius pluriumve non obstante, sędzić będą powinni. A iż na przeszłym sejmie warszawskim podymne na obronę rzeczyp. pozwolone jest, którego podatku wydawanie dla pewnych konsyderacyej naszych do świętego Jana odłożyliśmy, aż się o tём pp. posłowie nasi na tēj konwokacyej ze stanami koronnemi zniosą; tedy tymże p. starostom dajemy w moc causas fori sędzić, i ktoby takiego podatku we dwu niedzielach po świętym Janie blisko przyszłym nie wydał, egzekwować pozwalamy według prawa zwyczajnego. Inscriptiones wszelakie et resignationes bonorum perpetuas coram actis authenticis w województwach naszych ante publicationem Sacrae Regiae Mtis mortis factas, spólném to uchwały naszej zezwoleniem umacniamy. I aby teraz sub interregno, począwszy odednia dzisiejszego, przymowane i akta w grodziech województw naszych otworzone były, spólném zezwoleniem naszym postanawiamy. A uważając niebezpieczeństwa i externa pericula, które na województwa nasze i przyległe wielgopolskie, strzeż Panie Boże, przypaść mogą, tedy za powodem województw poznańskiego i kaliskiego, którzy nas ad sociandas vires et propulsanda insimul pericula wzywają, gdyby na województwa ich niebezpieczeństwa przystąpiły, obiecując nam też in simili casu w niebezpieczeństwach województw naszych pomoc i posiłki swoje dawać; tedy bacząc to podanie ichmościów barzo zdrowe i potrzebne, gdyż unita virtus fortior: obiecujemy to i obowiązujemy się, że jeżeli insze województwa, które sejmiki swoje generalne w Kole odprawować mają, złączyć się z nami i dopomódz tego będą chcieli, tedy my też ichmościom omnibus viribus tego dopomozemy i jako najlepszym porządkiem naszym, w czém użyliśmy ichm. pp. wojewodów

naszych brzeskiego i inowrocławskiego, aby się o tém z ichm. pp. wojewodami wielgopolskimi, abo komu rząd i bezpieczeństwo województw tamecznych będzie poruczone, zносиeli; tak, żebyśmy omni tempore ichmościom subvenire mogli, i nam też ichmość według obietnice swojej nie chcieli deesse i zarówno oddawali, dokładając tego, aby nas pp. wojewodowie niepotrzebnie nie wyciągali. Co wszystko sub fide et honore conscientisque nostris obowiązujęm sobie dotrzymać. Datum w Radziejowie na sejmiku die quinta Junii, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo.

Mathias Lubieński episcopus Vladislaviensis et Pomeraniae, excepto articulo confoederationis inter dissidentes de religione, manu propria. Jędrzej Kretkowski kasztelan brzeski, mp., Jerzy z Tomie Tomicki marszałek sejmiku radziejowskiego województw kujawskich, mp., Marcin Tolibowski sędzia ziemski brzeski, mp., Wincenty Jarnowski sędzia grodzki inowrocławski, mp.

18.

1640. *Julius, 30.**Przedeczka grodzka Relation. et Decret. 7, f. 108.*

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Przedecensi feria quarta post Dominicam Exaudi proxima (Maii 15) an. 1641. Obtulit nob. Albertus Wolski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, którzyśmy się tu na dzień dzisiejszy według uchwały sejmu przeszłego warszawskiego na obmyślenie albo złożenie tylkiej sumy, ile dwoje podymne uczyni i powrócenie z retent w województwach naszych dotychczas według likwidacyj skarbowej i deklaracyj kwitu, od nas z czopowego ur. p. Chryzstofowi Ruszkowskiemu stolnikowi brzeskiemu danego, zostawających zjachali: wiadomo czyniemy, komu to wiedzieć należy, że idąc za deklaracją pp. posłów naszych, imieniem naszym na przeszłym sejmie wniesioną, także o tém in vim laudi immutabilis, którego nam ciż panowie posłowie nasi aprobacją przynieśli, postanowienie i uchwałę czynimy.

Naprzód przystępując do samej rzeczy, to jest do złożenia sumy dwiema podymnym korespondującej i zapłacenia retentorum, składamy

i dawamy tę sumę z pierwszego kwartału czopowego z miast i miasteczek województw naszych kujawskich zebraną, według uchwały naszej przeszłej sejmikowej die 27 Martii, tu w Radziejowie postanowionej. A iż kwartał ten tyle wystarczyć nie mógł, ile na zapłacenie zupełne potrzeba było, tedyśmy u tychże miast i miasteczek wszystkich królewskich, duchownych i świeckich w województwach naszych będących zaciągnęli siedm tysięcy złotych polskich, a to z drugiego kwartału anticipative, na co imieniem tych miast wszystkich osoby pewne miejskie plenoque ex magistratibus na ten sejmik nasz zesłane communicatis prius inter se consiliis, widząc, żeśmy dwoje abo namniej półtora podymnego, na nich i insze kr. jmci pp. duchownych i świeckich poddane, gotowi byli postanowić i uchwalić, pozwolili i obiecali imieniem miast swoich, że tę sumę siedmiu tysięcy złotych, porachowawszy się ex nunc między sobą, coby które województwo i miasto z osobna dać miało, pro die decima octava Augusti do ichm pp. mieczników naszych ziemskich ad exigendam contributionem antea et nunc laudatam destynowanych, oddać i odwieść nierozdzielnie powinni będą. Za jaką ich wygodę już też od przysięgi super fidelem exactionem et regestrorum conscriptionem, także za pierwszy jako i drugi kwartał idący, wolne zostawać będą, salvo tamen juramento ejusmodi in subsequencia duo quartualia. A przytém za tę ich wygodę przestaliśmy na tém, żeby już nie według regestrow currentis quartualis, ale tylko dwa tysiąca złotych polskich na ten drugi kwartał do rąk pp. mieczników ziemskich oddali, choćby się większa ex perceptis pokazała suma, to in rem miast cedere ma. Już tedy vigore hujus laudi jam approbati uchwalamy i wkładamy to na miasta i miasteczka wszystkie królewskie, duchowne i świeckie województw naszych, aby tę sumę według pozwolenia i upewnienia swego, na czas i miejsce wyżej mianowane, odwieźli i oddali. Także i potém residuum dwa tysiąca złotych pols. in expiratione secundi quartualis nunc currentis zapłaciel sub poena peculatus, o którą in defectu satisfactionis powinni będą w główniejszych grodach województwa swego peremptorie respondere. A przytém vigore hujus laudi, przywodząc in effectum obietnice nasze, przeszłemi czasy zakonnikom reguły świętego Franciszka w Radziejowie będącym, uczynioną, którym obiecaliśmy na restauracją kościoła ich po groszy sześciu z dóbr wszelakich królewskich, duchownych, świeckich i miejskich w województwach naszych obudwu będących złożyć; tedy unanimi omnium nostrorum protunc congregatorum consensu pozwalamy im po tych sześciu groszy z łanu jednego osiadłego, a po

trzy z nieosiadłego według pośledniejszych regestrów i kwitów łanowego in spatio czterech niedziel, złożenie to składając sub poena banitionis super retentores imposita, o którą pozwani in proprio districtu odpowiadać będą powinni peremptorie sine quavis exceptione et appellatione, a na wybieranie tej składki użylichmy z województwa brzeskiego ur. p. Stanisława Kiełczewskiego miecznika brzeskiego, a z inowrocławskiego ur. p. Bartłomieja Skrzetuskiego podstarościego gniewkowskiego. Co wszystko innitendo approbationi comitali Varsaviensi anni praesentis firmitatis habere chcemy i uchwalamy. A tę uchwałę naszą zleciliśmy ur. p. Wincentemu Jarnowskiemu sędziemu grodzkiemu inowrocławskiemu marszałkowi naszemu i ur. p. Świętosławowi z Grabia Wilkostowskiemu miecznikowi inowrocławskiemu do spisania tej uchwały deputatowi podpisać i onę do akt grodzkich radziejowskich imieniem naszym podać.

Działo się in conventu particulari Radziejoviensi die trigesima Julii anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo. Świętosław z Grabia Wilkostowski, Wincenty Jarnowski sędzia grodzki inowrocławski marszałek sejmikowy.

19.

1648. ante Septembris diem 19.

Brzeska grodz. Relat. 2, f. 315.

[Actus electionis nuntiorum.]

Actum.... in vigilia festi s. Mathaei apostoli (Sept. 19) an. 1641. Obtulit generosus Albertus Łowicki.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik deputacki, na który i sejmik relacyjny powagą przeszłej konwokacyj warszawskiejznaczony jest zgromadzeniu, oznajmujemy, komu to wiedzieć należy, że mając w pilnym uważeniu te, które teraz na ojczyznę padły, niebezpieczeństwa i życząc sobie dla uspokojenia ich snadniejszego szczęśliwą, da Pan Bóg, elekcyą przysłego pana odprawić, aby już w ojczyźnie naszej miłej tak zamieszanej za łaską bożą a za obraniem nowego pana, jako głowy tej Korony, dostateczny mógł być urząd i wszystko, co z porządku zwyczajnego wypadło, do niego się wrócić mogło, chcąc mederi wszyt-

kim in genere rzeczom, a do powszechniej zgody całej rzeczyp. odsyłając, za konsensem naszym powszechnym i z pewnych poważnych przyczyn nie wszyscy zaraz na ten akt electionis z domów naszych wyjeżdżamy, ale consulendo patriae i afekty nasze szczerozyczliwe miłej ojczyźnie oddając, posyłamy z posrzedka siebie posłów ichm. pp. Gaspara z Zadusznik Sutkowskiego sędziego ziemskiego brzeskiego, Wociecha Siewierskiego podczaszego brzeskiego, Andrzeja Siewierskiego łowczego brzeskiego, Świętosława Wilkoszewskiego podsędka ziemskiego brzeskiego, Aleksandra Wichrowskiego cześnika brzeskiego, Jana Kołudzkiego podstolego brzeskiego, Stanisława Kiełczewskiego pisarza ziemskiego brzeskiego, Łukasza Jarnowskiego skarbnika inowrocławskiego, Stanisława Kretkowskiego wojewodzica brzeskiego, Arnolfa z Drobnina Kryskiego, Zygmunta Działyńskiego starościca inowrocławskiego, Stanisława Działyńskiego starościca kościańskiego, Aleksandra Grabskiego podkomorzycza inowrocławskiego, Hiacynta Rysinskiego, Pawła Charbickiego, Walentego Kołudzkiego, Jana Trzebuchowskiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego, Kazimierza Kołudzkiego, Jana Jemielskiego, Macieja Aleksandra z Mioszowic Gąsiorowskiego, Adama Galickiego, Marcina Markowskiego, Stefana Markowskiego, Wociecha z Łowicka Łowickiego marszałka sejmiku naszego, którym zupełną moc dajemy o tém wszytkiem na tym akcie electionis równo z drugimi województwy, cobykolwiek do naprawy praw, swobód, pomnożenia wolności naszej należało, traktować i cobykolwiek exorbitando naprawić i tego się przy prawie i słuszności domowić i nie pierwój do nominacyej nowego pana przystępować, ażby wszytkie rzeczy w dawnych recesach pozostałe i świeże ex re et commodo rzeczyp. były umoderowane, upacyfikowane, animusze ludzkie wcale ukontentowane, za którymi ichmościami pany posłami i my sami osobami naszymi stawić się na misce elekcyj naznaczone obiecujemy.

Wociech Łowicki marszałek sejmiku radziejowskiego, mp.

20.

1648. November, 17.

Brzeska grodzka Recognit. 66, f. 286.

[Laudum palatinatum Brestensis et Junivladislaviensis Varaviae constitutum.]

Actum in castro Br. fer. 3-a post festum s. Luciae virg. (Dec 15) 1648. — Obtulerunt magn. Joannes Simon a Szczawin Szczawiński pal. Brestensis Lancic, Golub. capitaneus, Joannes a Lubraniec Dambski Bresten. et Andreas Ruskowski Junivladisl. castellani etc.

My dygnitarze, posłowie, urzędnicy i wszyscy stanu rycerskiego tu do Warszawy zgromadzeni obywatele województw brzeskich i inowrocławskiego z jednej, a jmość p. Zygmunt Denof sokalski, laiski, boleślawski etc. starosta z drugiej strony, satisfaciendo uchwalonej obronie na terażniejszej elekcyj, takie czyniemy postanowienie: iż jmość p. starosta, kwarcianym będąc pułkownikiem, kwarcianych pieniędzy na ten pułk teraz ze skarbu ex certis rationibus thesauri mieć nie może, a interim bez pieniędzy trudno mu ludźmi cudzoziemskimi rzeczyp. służyć, zażeliśmy w tém jmcip. starosty, aby jmość te ludzie imieniem województw naszych w wojsku stawil, mianowicie czterysta draganów, na które ludzie powinniśmy dać jmcip. starostie na trzy miesiące, mianowicie a praetacta prima Novembris ad futuram ultimam Januarii sumę ośmnaście tysięcy złotych monety i liczby polskiej, najdalej za tydzień od dnia dzisiejszego. Którą powinni będą ichm. pp. szafarze nasi oddać w Brześciu za ręcznym kwitem jmcip. starosty, a dla lepszego rzeczyp. ratunku nie pozwalamy zaciągnięcia tym ludziom w województwach naszych; ale żeby tu ztąd zaraz prosto szli do obozu, gdzie powinni będą pod wojskowymi panami stanąć we dwie niedzieli po odebraniu pieniędzy. Jeśliby tej posługi rzeczyp. potrzebowały te województwa po jmp. staroście i na dalszy czas, powinien będzie jmp. starosta, póki rzeczyp. na tę wojnę przeciwko Kozakom posługi województw naszych będzie potrzebowała, tę usługę rzeczyp. oświadczyć na taki żołd, jako kwarciany żołd drański będzie płacony. Ichmp. szafarze województw naszych, nie omieszkiwając, powinni będą na każdą ćwierć, jako primam Februarii, primam Maii, primam Augusti et consequentem, sumę według kwarcianego żołdu za kwitem ręcznym jmcip. starosty w Warszawie oddawać. Sposób przesyłania pieniędzy bierzemy sobie do braci, a jmp. starosta, przyszedszy

według wyżej mianowanego czasu z ludźmi swymi do wojska, powinien będzie te ludzie popisać i atestacją popisu swego do grodu brzeskiego odesłać. Toż i za wzięciem pieniędzy przy każdej ćwierci powinien będzie uczynić i o każdej ćwierci atestacją hetmańską odesłać także do grodu brzeskiego, że imieniem województw naszych czterema sty draganów zupełnie tę usługę rzeczyp. odprawił. Warują też to sobie specialiter te województwa, żeby jmp. starosta także i ludzie jmści nie pretendowali dawnych, ani żadnym inszym żołnierskim kształtem wymyślonych ćwierci, ani żadnych kontentacyj, ani laufgeltów upominać się nie mają wyżej mianowaną płacą. Jeśliby jmp. starosta zrozumiał w wojsku, że nie będzie dalszej posługi potrzebowała rzeczyp., ma ichmp. szafarzom naszym dwie niedzieli przedtóm oznajmić, żeby daremnie z pieniędzmi nie posyłali. Co wszystko z obudwu stron spólnym konsensem i podpisaniem rąk naszych ratyfikujemy. Forum jmp. staroście sokalskiemu in casu non satisfactionis inter causas militares na trybunale. Datum w Warszawie decima septima Novembris, millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo.

Mikołaj Woczech Gniewosz z Olexowa biskup kujawski, Jan Simon Szczawinski wojewoda brzeski etc., Jan z Lubranca Dambski kasztelan brzeski, Andrzej Ruskowski kasztelan inowrocławski, Christof Ruszkowski skarbnik brzeski, Samuel Grabski podkomorzyc inowrocławski, Zygmunt Działyński, Stanisław Grabski podstoli inowrocławski, Andrzej z Siewierska Siewierski łowczy brzeski, Aleksander Grabski podkomorzyc inowrocławski, Świętosław z Grabia Wilkostowski podsądek brzeski, Maciej Grabski chorąży brzeski, Stanisław Kiełczewski pisarz ziemski brzeski, Jan Grabski, Jan Zboży Zakrzewski stolnik inowrocławski, Jan Koludzki podstoli brzeski, Woczech Łowicki, Stanisław Kretkowski, Jan Jemielski, Paweł Charbicki, Jan Trzebuchowski sędzia grodzki inowrocławski, Maciej Aleksander z Miroszewicz Gąsiorowski mp., Mikołaj Jemielski mp., Zygmunt Denof starosta sokalski etc.

My rady, dygnitarze, posłowie, urzędnicy ziemscy i insi stanu rycerskiego obywatele województw brzeskiego i inowrocławskiego na sejm electionis do Warszawy zgromadzeni, wiadomo czyniemy ichm. pp. szafarzom i ichm. pp. komisarzom województw naszych, żeśmy sam zgodę uczynieli imieniem województw naszych postanowienie, żebyśmy za pieniądze nasze lud cudzoziemski na obronę rzeczyp. zaciągnęli, i po-

stanowiliśmy z jmcia p. obersterem Denofem starostą sokalskim, że ma od województw naszych miasto dwóch chorągwi naszych rajtarskich i trzeciej dragańskiej, ponieważ czwartą usarską jmość p. starosta brzeski ofiarował się stawić, za te wyżej mianowane trzy chorągwie czterysta draganów, najdalej dwóch niedziel po odebraniu pieniędzy w obozie stawić; przeto postanowienie wm. naszym mciwym. pp. oznajmiwszy, prosimy, aby wm. nasi mci panowie, za okazaniem tego naszego patentu, a za kwitem jmcia p. oberstera summam ośmnaście tysięcy oddali, a przytém powolności nasze braterskie do łaski wm. naszych mciwych panów i braci pilnie oddawamy. Datum w Warszawie decima septima Novembris, millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo.

Tamże str. 288.

My dygnitarze, posłowie, urzędnicy ziemscy i insi stanu rycerskiego obywatele województw brzeskiego i inowrocławskiego, tu na sejm electionis do Warszawy zgromadzeni, wiadomo czyniemy ichm. pp. szafarzom województw naszych, iż zaciągnąwszy draganów czterysta z oberstem jmcia p. Zygmuntem Denofem starostą sokalskim na służbę rzecyp., miasto trzech chorągwi naszych powiatowych, to jest dwu arkabuzerskich, trzeciej dragańskiej, na czwartą chorągiew usarską przypowiedzieliśmy służbę jmcia p. Pawłowi Ludwikowi z Szczawina Szczawińskiemu staroście brzeskiemu, którą jmość z ochoty swój bez omieszkania zebrać i prowadzić do obozu ofiarował. Zaczém prosimy i za zgodą jednostajną mieć to chcemy, żebyście wm., nasi mciwi panowie i bracia, za wiadomością tego patentu naszego jmcia p. staroście siedm tysięcy na chorągiew, a pięćset złotych monety i liczby polskiej na kuchnię oddać raczyli, a przytém powolności nasze braterskie do łaski wmcia naszych panów i braci pilnie oddawamy. Datum w Warszawie die decima septima Novembris, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo.

Tamże str. 289.

Zeznawam tą rekognicyą moją, że odebrał od ichm. p. szafarzów województw brzeskiego i inowrocławskiego, sumę ośmnaście tysięcy złotych, według intercyzy między ichm pp. dygnitarzami, posłami, urzędnikami ziemskimi i inszymi obywatelami stanu rycerskiego woje-

wództw tych, na sejm elekcyjnej zgromadzonymi spisanej, z której sumy odebranej kwituję ichm. pp. Datum w Warszawie vigesima Novembris, millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo.

A iżem tę sumę z ręku jmcia p. Aleksandra Grabskiego tu zaraz w Warszawie dnia dzisiejszego odebrał, dlatego ten kwit z patentem osobnym i z drugim z jmością p. starostą brzeskim spólnym oddał jmcia p. Grabskiemu, żeby też sumę wziął od ichm. pp. szafarzów i komisarzy według wyżej mianowanych patentów Datum, ut supra. Zygmunt Denof starosta sokalski, mp. Locus sigilli.

Tamże str. 289v.

Zeznawam tą rekognicyą moją, iżem odebrał od ichm pp. szafarzów i komisarzy województw brzeskiego i inowrocławskiego sumę siedm tysięcy złotych i pięćset złotych według patentu mnie danego od ichm. pp. dygnitarzów, posłów, urzędników ziemskich i inszych obywatelów stanu rycerskiego tych województw, z której sumy odebranej kwituję ichm. p. szafarzów i komisarzy. Datum w Warszawie vigesima Novembris, millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo.

A iżem tę sumę zaraz odbieram tu w Warszawie z ręku jmcia p. Aleksandra Grabskiego, dlatego i ten kwit mój z patentem osobnym i drugim z jmością p. starostą sokalskim spólnym do rąk jmość p. Grabskiego oddawam, żeby tę swoją sumę ze skarbu województw naszych od ichm. pp. szafarzów i komisarzy odebrał. Datum, ut supra. Paweł Szczawiński starosta brzeski, rotmistrz województw kujawskich. Locus sigilli.

Tamże str. 290.

21.

1651. ante Junii diem 3.

Brzeska grodz. Relation. 3 f. 362v.

[Declaratio congregationis Brestensis nobilitatis.]

Actum in castro Brestensi sabbatho post festa solennia sacri Pentecosten (Jun. 3) an. 1651.—Obtulit generosus Martinus Markowski tribunus Junivladislaviensis.

My stany rycerskie natenczas zjazdu naszego pod Brzeście uchwalamy i postanawiamy, iż niedosyc się stało w zaplaceniu żołnierzowi powiatowemu, a mianowicie w zatrzymaniu pieniędzy jmcia p. wojewodzie brzeskiemu, pozwalamy jmcia p. poborcy inowrocławskiemu do nie-

dziel czterech od przyszłego poniedziałku na wybieranie poborów i rentów z miast królewskich i wsi także z duchownych in genere dóbr wszystkich, zatrzymać się od pospolitego ruszenia, po których wyściu, manifestacją uczyniwszy, do obozu pod Sokal, jeżeli tak długo pospolite ruszenie trwało, powrócić się powinien we trzy niedziele i te pieniądze jmci p. wojewodzie brzeskiemu oddać będzie powinien. A iż jmość p. egzaktor inowrocławski sam teraz praesens wyjeżdża na pospolite ruszenie, tedy temuż jmci p. poborcy dajemy plenariam facultatem, aby vigore zjazdu naszego za uniwersalem w. jmci p. inowrocławskiego u miast na zapłatę zatrzymaną pomienionemu jmci p. wojewodzie pieniądze czopowe oddawali.

Andrzej Ruszkowski kasztelan inowrocławski, Marcin Markowski wojski inowrocławski, marszałek sejmiku przeszłego radziejowskiego, mp.

22.

1651. ante Junii diem 3.

Brzeska grodz. Relat. 3 f. 363.

[Laudum nobilitatis palatinatus Junivladislaviensis.]

Oblata jak wyżej.

My stany rycerskie natenczas koła i zjazdu naszego pod Brzeście uchwalamy i obmyślimy vigore sejmiku przeszłego radziejowskiego obronę domową, która dla niebezpieczeństw zachodzących domowych takim sposobem jest od nas postanowiona i zlecona imp. wojskiemu inowrocławskiemu, który zaciągnawszy ludu koni pięćdziesiąt za pieniądze nasze powiatowe, ma wszystkie niebezpieczeństwa i ultajstwa, którymby mógł podolać, rozrywać i gromić w województwie inowrocławskim, żeby domy ślacheckie w pokoju zostawały, aby na którego żołnierza zaciągnięcie zleciliśmy jmp. Wociechowi Raduszewskiemu egzaktorowi województwa inowrocławskiego, aby do rąk z czopowych pieniędzy jmp. wojskiego inowrocławskiego złotych dwa tysiące oddać, a jeżeli się z tej kompaniej który występny znalazł, tedy wojennym trybem i prawem sądzony być powinien i karany. A jeżeli, strzeż Boże, jeżeli ta ćwierć wyndzie, nie powrócili się ichmość z pospolitego ruszenia, tedy i na drugą ćwierć za asygnacją lub jmp. egzaktora, albo też w. kasztelana jmp. inowrocławskiego pomieniony jmp. wojski konty-

nuować tę ćwierć, pieniądze odebrawszy. A iż ta kompania zaciągnięta swym żołdem kontentowawszy się sami siebie, proprio stipendio chleb sobie obmyślać powinni, dla koni jednak tak gdzie się jmość p. wojski obróci z tym ludem obywatele miejsc sąsiednich pokazać powinni. Imci pan starosta inowrocławski dla większych opatrzenia bezpieczeństwa województwa inowrocławskiego z chęci swojej stawić ofiarował koni piętnaście, za co koło rycerskie i zgromadzenie wszystkie pod Brześciem służę jmości p. Janczewskiego uwalnia od pospolitego ruszenia; we wszystkim jednak znosić się powinien jmość p. wojski z imci p. inowrocławskim, jako kasztelanem i dyrektorem województwa inowrocławskiego.—Marcin Markowski wojski inowrocławski, marszałek sejmiku przeszłego radziejowskiego.

23.

1651. a. Jun. 3.

Brzeska grodzka Relation. 3 f. 364.

[Denunciatio gg. iudicum et subcenturionum palatinatus Junivladislaviensis.]

Obtulit generosus Joannes Trzebuchowski iudex castrensis Junivladislaviensis.

My stany rycerskie natenczas koła i zjazdu naszego pod Brzeście uchwalony (?) z województwa inowrocławskiego na obmyślanie sprawiedliwości świętej i sądów ukrzywdzonych ludzi takowym obmyślili, referując się do konstytucyj de expeditione bellica sancita w ciągnięciu, sądy: naprzód sędziego grodzkiego inowrocławskiego in defektu sędziego ziemskiego inowrocławskiego i inszych ichm., jmość p. Jana Trzebuchowskiego za zezwoleniem wszystkich ichm. od jmości p. Zygmunta Działyńskiego starosty inowrocławskiego pułkownika województwa inowrocławskiego podanego; asesorów tego sądu obrali ichm.: jmość p. Stanisława Zbożego z Zakrzewa Zakrzewskiego podczaszego inowrocławskiego, jmość p. Tomickiego, jmość p. Mikołaja Lubstowskiego, jmość p. Stefana Markowskiego, jmość p. Mikołaja Walichnowskiego, jmość p. Baranowskiego. To wszystko ze zwoleniem w. jmci p. Andrzeja Ruszkowskiego kasztelana inowrocławskiego stanęło i koła rycerskiego. Tu zaraz przysięgę oddać powinni.

Także toż zgromadzenie obrało porucznika tych dwóch powiatów inowrocławskiego i bydgoskiego przy dyrektorze w. jmość p. Zygmuncie na Działyniu Działyńskim staroście inowrocławskim pułkownikowi województwa inowrocławskiego, porucznika zgodnie jmci p. Gabryela z Zapola Zapolskiego, ichmość pp. obożnych toż zgromadzenie ichmość pp. obywatelów tegoż województwa obrali ichmoście (?) jmość p. Gabryela Sokolnickiego z inowrocławskiego, jmość p. Bolestę z bydgoskiego powiatów, na co się podpisuje.

Jan Trzebuchowski sędzia grodzki inowrocławski mp.

24.

Ad Bronislaviam 1) an. 1655 October, 19.

Brzeska grodzka Relation. 5 f. 198.

[Laudum palatinatum Cujaviae.]

Actum in castro Brestensi sabbatho ante festum sanctorum Trium Regum proximo (Jan. 1) anno Domini 1656 Obtulit Michael Osmalowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszyscy obywatele województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, na sejmik pod Bronisławem pro die decima nona Octobris złożony, za uniwersałem jmci p. wojewody brzeskiego zgromadzeni, uważywszy eam, która województwa nasze premit calamitatem, gdzie załogi nieprzyjacielskie, pewne nam odjąwszy prezydya i zamki opanowawszy, cum praejudicio summo equestris ordinis i wszystkich obywatelów, nasze domy rabują i częstemi najazdami bracią naszą angaryzując, nietylko kontemptami i wszelakimi zelżywościami karmią, podatki ciężkie i niesłychane w innych województwach cum summa gentis liberae pressura et ignominia województw naszych contribuere privata licentia sobie rozkazują, ale też szarwarków i inne onera zaciągów niesłusznych nakazując, igne et gladio całe województwa nasze kujawskie znosić a substancye, miasta i wioski wszystkie in cineres et lugubrem favillam obrócić obiecują; my tedy securitati województw naszych providere volentes, non offensivo ale defensivo przynajmniej modo chcąc to intolerabile z karków naszych servitutis excutere jugum, w dotrzymaniu wiary naszej i cnoty królowi panu n. m. przez dawanie nieprzyjacielowi podatków, w żadną się nie chcąc do pana

1) Wiś w województwie inowrocławskim w parafii Rządwinie. Źródła dziejowe. Polska XVI wieku I. 254.

podać suspicyą, takowe niżej opisane laudum ex communi omnium consensu autoritate conventus praesentis sobie uchwalamy i one za prawo pewne mieć chcemy.

Naprzód, żebyśmy tém prędszą domom naszym securitatem i województwom naszym obronę obmyśli, ordynujemy wojska pieniażnego powiatowego ludu sześćset dwadzieścia, kozaków czterysta, to jest dwie chorągwie, po 200 koni rachując pod jedną. Nad którymi rotmistrzów powiatowych uprosiliśmy i obrali: jmść p. Stanisława Działyńskiego nad jedną, nad drugą jmść p. Stefana Jaranowskiego. Płaca tym chorągwiom, po złotych 50 na ćwierć żołdu jednemu towarzyszowi rachując, wynosi sumę 20,000 na obie chorągwie. Do tego z osobna po tysiącu złotych jednemu rachując kuchennego, dwa tysiąca złotych obie- ma ichm. pp. rotmistrzom postąpiliśmy, co wynosi 22,000 z kuchennem. Na kozackie chorągwie dwie, pod którymi koni czterysta ma być. Do tego jeszcze pieszego rotmistrza jmość p. Wnorowskiego uprosiliśmy, który zatrzymawszy dawną piechotę naszą powiatową, na którą przedtém wziął barwę i na ćwierć zapłatę, podjął się znowu w tygodniu całą chorągiew dwieście dwadzieścia piechoty stawić województwom, na którą piechotę żold na ćwierć roku 5,880 złotych naznaczyliśmy cum ea conditione, że ichm. pp. rotmistrze tak konni jako i piesi do popisu za tydzień, to jest na środę przyszłą stawić mają te ludzie i chorągwie swoje pod Radziejów. Na który czas i miejsce pomienione jmść pan podkomorzy brzeski, jmość p. podsędek brzeski, jmość p. Stanisław Kretkowski, jmość p. wojewodzie brzeski, jmość p. skarbnik inowrocławski, jako komisarze z obu województw deputowani zjachawszy, popis chorągwi i ludu tego konnego i pieszego exactissime nie (ch) odprawują, a ichm. pp. rotmistrzom swoje dadzą atestacye. A że pieniędzy na takową liczbę ludu, to jest na dwie chorągwie kozackie, pod którymi czterysta koni ma być, i na trzecią pieszą, pod którą 220 ludzi, wychodzi pieniędzy 27,880 złotych, kuchennych inkludowawszy: uchwalamy na zapłacenie i ukontentowanie ludu tego siedm poborów sine abjuratis, na dwie racie (t. j. raty) one rozdzieliwszy, pierwszą ratę—cztery pobory zaraz, a dwie praesenti najdalej do poniedziałku wydane być mają. Drugą ratę najdalej drugiej niedzieli, to jest za niedziel półtorej, po trzy pobory wydać powinno, które to pobory obudwu rat mają oboje województwa tak brzeskie jako i inowrocławskie wydać jako najprędzej sub confiscatione bonorum w Brześciu według czasu opisanego do rąk jmci p. Wojciecha Dzierzawskiego, jako poborce natenczas do wybierania podatków z obudwu wo-

jewódtw obranego i uproszonego. Tenże jmość pan pomieniony porborca, do Brześcia jak najprędzej zjachawszy, zasięć i te podatki wybierać a do rąk ichm. pp. rotmistrzów tak konnego jako i pieszego zaciągu oddawać obowiązuje się, salaria sobie zwyczajne po groszu od złoto tego w sumie wybranej potrąciwszy. Więc aby dobra królewskie, duchowne i ślacheckie same agrawowane nie były, postanowiliśmy, aby Żydzi, dokładając się do tej kontrybucyi, wydali sumę 2,000 złotych, na którą jmość p. Działyński rotmistrz do Żydów wziął marszałkowską asygnacyą, w te dwa tysiące złotych potrącona była. Do tego prochu piętnaście kamieni, ołowiu także dziesięć centnarów, aby in tanta wojewódtw necessitate sposobili i gotowe mieli dla pospolitego ruszenia, które za uniwersalem któregokolwiek ichm. pp. senatorów starszych tu pod Radziejów na czas specyfikowany w uniwersale, aby się stawili i zjachali obojga wojewódtw obywatele vigore uchwały terażniejszej postanowionej pod winą expulsionis z wojewódtw naszych. Nad temi chorągwiemi piętymi jmość p. Działyński jako pułkownik rząd i zwierzchność trzymać będzie, któremu chleb ma służyć — Przedecz, Dąbrowica, Kruświca, Dobiegniew, Strzelno, Gniewków, Chełmce małe i wielkie, Smiłowice, Bronisław i z innemi wsiami do tych starostw i majątności należącemi. Na ściąganie zaś i na chleb jmcí p. Jaranowskiego i chorągwi jego naznaczamy Wrocławek, Raciążę, Kowale, Inowrocław, Brzeście ze wszystkiemi wsiami tak kapitulnemi jako też królewskimi i biskupiemi do tych włości należącemi. Jmcí p. Wnorowskemu naznaczamy Bydgoszcz, starostwo dybrowskie, Solec, Sępólno, Witów, Byczyna, Bytoń, Bodzanowo, Bieganowo, Piołunowo. Służba tym chorągwiom powiatowym a die praesenti to jest die vigesima Octobris poczynać się ma. Stanowiska zimowe, in quantum-by w dalszej służbie zostawały chorągwie, tamże w tych dobrach uchwalamy. Cum ea tamen cautela te zaciągi odprawione być chcemy, aby bracia osiedli i w służbie będący, pod te chorągwie nie podjeżdżali oprócz na swém miejscu (??) zasadził kim inszym i do pospolitego ruszenia stawil, żeby aequaliter wszyscy na służbie rzeczyp. pociągali. Do téjż zapłaty, in quantum-by podatki i kontrybucye nasze wystarczyć na expensę nie mogły, dla lepszego ludu tego ukontentowania postanawiamy, aby summa restans przy egzaktorze brzeskim jmcí p. skarbniku brzeskim pozostała, jako najprędzej do rąk ichm. pp. komisarzy wzwyż mianowanych lub rotmistrzów, jeśliby nie wybrali na zaciąg wszystkiego, wydana była; także i retenta przez ten czas czopowe zatrzymane, aby przy odbieraniu po-

borów wydane być mogły, przestrzegać będą powinni jmcí pp. egzaktorowie, o co osobne uniwersały będą powinni wydać do miast. Ciż ichm. pp. rotmistrze zaciągnięni sumptu wojewódtwa naszego starać się będą, żeby regestr towarzystwa zupełny i przez ichm. pp. komisarzy podpisany mieli, których wszystkich sub fide, honore et conscientia obligujemy, aby wojewódtwa nasze ea in parte defraudowane nie były. Do tego obligowani zostają bronić nas od nieprzyjaciół i podjazdami częstemi dawać wstręt nieprzyjacielowi, na wszystkie strony mieć pilne oko, żeby substancye i wioski nasze od inkursyj nieprzyjacielskiej i rabowania wolne były. Do tego piętymi stacyj żadnych wybierać nie będą, ale po stanowiskach jeść tylko a pić, i to ad necessitatem non ad luxum; od poddanych ubogich i mieszczan wyciągać, płaczu i skwierku ubogich ludzi uciążać nie powinni i tą swoją prowincyą skromnie bez uciążenia ludzi ubogich, mianowicie dóbr ślacheckich odprawować będą pod winami surowemi w prawie pospolitem opisanemi. Miasta tedy i wsi królewskie duchowne, młynarze, aby wszelakie adjutorium i posiłki za obwieszczeniem ichm. pp. rotmistrzów dawali onymże i wszelaką pomocą byli, tak mieć chcemy. Te tedy punkta tam in parte quam in toto uchwały sejmikowej vigore et communi obudwu wojewódtw consensu tak brzeskiego jako i inowrocławskiego aprobujemy i takowe laudum propter securitatem wojewódtw naszych spisane aby były ad acta podane, które za prawo pewne sobie uchwalone mieć chcemy. Actum na sejmiku przy zgromadzeniu obojga wojewódtw pod Bronisławem die decima nona Octobris anno 1655.

Adam z Buzenina Pstrokoński miecznik brzeski, marszałek koła rycerskiego mp.

25.

1658 September, 18¹⁾.Erzeska grodzka Relat. 6.
(na początku księgi).

Wojska potrzebie rzeczyp. wygodzie przyszło nam inne lubo niewy . . (uszkodzona kartka tu i w wielu innych miejscach, które kropka-

¹⁾ Brak początku w tém laudum, spisaném na luźnej kartce. Do niej należy druga kartka, o dziewięć kart dalej się znajdujaca, o ile sądzić można z charakteru pisma i z samej treści. Obie kartki jednak całości nie stanowią.

mi oznaczono), przed się, a osobliwie przy akcyzie i czopowém na sejmie przeszłym tków postanowionych przyłączoném viritaneam contributionem (która dniajsza, najpręd-sza i najślusniejszą być rozumiemy. A ze sejmiku nie możemy mieć pewnej próby, wieleby takowa kontrybucya uczynić mogła, ponieważ że u nas in praxi nigdy nie była) i jakoby one proporcjonalnie do podatków na sejmie uchwalonych akkomodować, zdało się nam za rzecz potrzebną: continuationem sejmiku niniejszego i namowę około postanowienia takowego podatku do dalszego trochę czasu prolongować i jkr. m., p. n. m. upraszać przez pp. posłów naszych, aby nam za takową konstytucyą prolongacyej czasu ad vigesimam quartam Octobris proximam pozwolić i onę aprobować raczył. A na ten czas takową viritaneam contributionem unanimi consensu postanawiamy: aby każdy ślacheckiego, duchownego i świeckiego stanu województw tych obywatel, cujuscunque conditionis, status ac praeeminentiae existens, w dobrach i dzierżawach swych, tak królewskich jako duchownych i świeckich dostatecznie, wiernie i sprawiedliwie w domach, dworach i folwarkach swych, także plebaniach wszystkie swoją czeladź domową plebeiae conditionis, oprócz samych osób urodzenia ślacheckiego i stanu kapłańskiego; na wsiach zaś i dzierżawach swych wszystkich kmieci, żony ich, dzieci, czeladź utriusque sexus, ogrodników, komorników, rzemieślników, także żony ich, dzieci i czeladź wszystkie i inne wszystkie ludzie, jakimkolwiek sposobem w majątnościach i dobrach swych będące i bawiące się, nemine excepto, distincte et separatim zregistrował i z każdego osoby od najmniejszego aż do największego po groszy trzy wybrawszy, do Radziejowa na dzień siódmy miesiąca października przez służbę, lubo poddanego swego statecznego i wiary godnego, tak registracją i podpisem swym utwierdzony, jako i pieniądze do rąk pp. komisarzy sądowych na tym sejmiku obranych i niżej wyrażonych odesłał, i tenże registr osiadłości swojej i osób wszystkich, tak we dworze, jako i na wsiach, pod władzą swoją mających, przez tegoż służbę albo posłanego poddanego tamże przy oddaniu rejestru i pieniędzy poprzysiągł. W miastach zaś i w miasteczkach tak królewskich, duchownych, jako i ziemskich burmistrzowie i wójtowie, lubo ich vicesgerentes takowymże wyżej mianowanym sposobem wszystkie obce mieszczany i obywatele miast, którzy się kolwiek w miastach i miasteczkach znajdować będą i jakimkolwiek sposobem w miastach mieszkają utriusque sexus, nemine excepto, spisać i od największego aż do najmniejsze-

go skomputować będą powinni, i od każdego osoby największej aż do najmniejszej i najmłodszej po groszy sześci wybrawszy, na ten dzień siódmy października do rąk tychże ichm. pp. komisarzy sądowych oddać i poprzysiądz będą powinni: że sprawiedliwie, wiernie, żadnej najmniejszej osoby nie utają, że mieszczanie, obywatele, żony, dzieci i czeladzi ich zregistrowali i od nich zupełnie po groszy sześci postanowioną kontrybucyą oddali. Olendrzy, Żydzi, Szoci, którzykolwiek w województwach tutecznych znajdować się będą, każdy z osoby swojej, żony, dzieci i czeladzi ich od największego i najstarszego przez sołtysów swych, lubo w miastach przez burmistrzów na tenże czas. groszy dziewięci odesłać i zapłacić będą powinni, czego królewskich, duchownych i ziemskich pp. dziedzicowie, arendarze i dzierżawcy w burmistrzowie dojrzyć, aby ten podatek od takowych ludzi wiernie dany i wybrany będą powinni. Dyskreocyj jednak panom podda dzierżawcom dóbr i przełożonym miast to zlecamy, aby podług proporcycy dób i każdego substancyej wyżej od bogatszych, niżej od uboższych ten podatek wybrali, tak jednak, aby od każdej osoby weszło to do skarbu, cośmy postanowili, to jest groszy trzy od głowy. Który to takowy podatek autoritate sejmiku niniejszego ex vi legis publicae et potestatis in modo contribuendi nam na sejmie przeszłym pozwolonej i utwierdzonej, każdy województw tych obywatel, cujuscunque status, conditionis ac praeeminentiae existens, na czas wyżej opisany i miejsce odwieść i oddać będzie powinien sub poena triplicis pensionis ac bannitionis in defectu solutionis in instanti per iudicium commissoriale decernenda. O co każdemu takowemu, któryby przerzeczonego podatku na czas i miejsce nie odesłał i nie zapłacił, na tych sądach komisarskich sine quavis ad citatione naznaczamy terminum peremptorium. A że czopowe i akcyza na tymże sejmie przeszłym od wszystkich stanów koronnych namówiona i postanowiona na suplement tych podatków, które są na sejmie postanowione, dyrekcycy województw i sejmiku niniejszego są podane, które nas do wypłacenia podatków postanowionych, gdy sprawiedliwie w miastach i miasteczkach wybierane i egzekwowane będą, znaczną nam pomocą być mogą: przeto aby tém prędzej bez omieszkania przerzeczone kontrybucye czopowego i akcyzy do najporządniejszego wybierania i egzekucycy przysć mogły. Przychylając się do konstytucycy sejmu przeszłego, o którym nam pp. posłowie nasi onę teraz dali relacyą, obraliśmy do każdego powiatu województw naszych

pp. egzaktorów, jako: do brzeskiego jmość p. skarbnika brzeskiego grodzkiego, do kowalskiego jmość p. Wnorowskiego miecznika brzeskiego, do przedeckiego jmość p. Stefana Grochowskiego, do kruświckiego jmość p. Wociecha Kaczkowskiego, do radziejowskiego jmość p. Adama Galickiego, do inowrocławskiego jmość p. Jana Trzebuchowskiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego, do bydgoskiego jmość p. Wociecha Kiełczewskiego skarbnika brzeskiego, którzy to ichm. pp. egzaktorowie każdy w powiecie swoim niemieszkanie miasta i miasteczka objachac mają, inkwizycją pilną uczynić, jeżeli sprawiedliwie i wiernie podatek ten czopowego i akcyzy wybierają, od którego czasu wybierać poczęto, jeżeli do skarbu oddano i wiele się przy miastach, miasteczkach retent tak czopowego jako i akcyzy najdować może. Wjazdy do miast i miejsca do przedawania naznaczyć, na tych którzyby prywatnie w ulicach i domach swych a nie na miejscu naznaczoném od sprzedających i przywożących kupować się ważyli, to jest utratę towaru i rzeczy kupionėj i sześciu grzywien winy nieodpuszczonėj, która się per medium delatorowi, który tego postrzeże i do urzędu odniesie, obracać się będzie powinna na i we wszystkiém indemnitati w tych podatkach providere burmistrzowie zaś wybieraniu takowego podatku według konstytucyėj

1).

obrócić się mają) także i tych którzy też pobory per ich successores i exactores ab anno millesimo sexcentesimo nono uchwalonych i tych wszystkich którzykolwiek i rachunków województwom cokolwiek winni zostali i egzekutorów czopowego sędzić powinni przy sędzie ziemskim i grodzkim brzeskim i inowrocławskim, zasiadszy unius vel quorum absentia non obstante, byle nie w mniejszej liczbie nad sześć, cum potestate prolongationis tych sądów i uczynienie jak najlepszego porządku około wybierania podatków i egzekucyėj onych, we wszystkiém się sprawiwszy podług konstytucyėj tych sądów i egzekucyėj wyrażonėj, termin wszystkim retentorom na tych sądach sine quavis adcitacione naznaczamy. Kontynuacya registrów poborowych z remisami na sejm do przyszłego sejmu suspendowanemi na tychże sądach odprawiona być ma,

1) Początek nowėj luźnėj kartki.

aby województwa nasze dostatecznie informować się mogły, jaka suma z terażniejszych podatków na sejmie uchwalonych do skarbu należec będzie, ponieważ dotąd województwa ratione simple skarbu koronnego uspokojone nie są i uspokoić się nie mogą, dokąd remisy na przyszłym sejmie około płacenia podatków ekspedyowane i decydowane nie będą. Miasta w oddawaniu wszelakich podatków libertacyami zasłaniać się nie mają, a miasto Brzeście a prima Julii proxime praeterita anni praesentis z czopowego rachować się powinni. W poselstwie do kr. jm. uprosiliśmy jmość p. Spytka Pstrokońskiego stolnika brzeskiego z jm. p. Wojciechem Kiełczewskim skarbnikiem brzeskim, którzy do jkr. m. niemieszkanie jachać mają i jkr. m. upraszać o prolongacyą i kontynuacyą sejmiku, o uwolnienie od hiberny, o czaty, aby województwa nasze nie wchodziły, o pański respekt, ile będziem mogli wnieść na samę komisją, ażebyśmy wyższemi asygnacyami pociągani nie byli, o prolongacyą czasu wydania prowiantu. Za uskarżeniem się p. Tarnowskiego na p. Jana Czapskiego i od ichm. zesłanych na egzekucyą ab excellentissimo generali Zuza jakoby od tegoż p. Czapskiego nieukontentowani i znieważeni przy egzekucyėj od nas per laudum sejmiku przeszłego deputackiego naznaczonėj zostali: tedy termin mu na tychże sądach ratione irritatae executionis za przypożwem naznaczamy. A na ten czas na miejsce p. Tarnowskiego, który się z tēj egzekucyėj i usługi braterskiej wymówił, zleciliśmy jmci p. cześnikowi dobrzyńskiemu marszałkowi naszemu, aby kogokolwiek z braci obmyślił, któryby przy panach cesarskich dla ochronienia niewinnych na tę egzekucyą niewydanego powiatu jachał i bydłem niewybrany i nieoddany prowiant wybrał; co więcej nad sto sztuk wybierze, z tego na przyszłych sądach rachunek uczyni i tamże za pracą sto złotych z tychże retentów odbierze. Działo się w Radziejowie die decima octava Septembris anno 1658. Które to laudum i uchwałę naszą zleciliśmy jmci p. marszałkowi naszemu do grodu któregokolwiek podać.

Jakub Trzebuchowski kasztelan kowalski mp., Spytek z Buzenina Pstrokoński stolnik brzeski, deputat do spisania laudum mp., Stefan Jaranowski dobrzyński marszałek sejmiku radziejowskiego

26.

1658. October, 1.

Brzeska grodzka Relat. 6 (bez strony na początku księgi).

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in praetorio Brestensi . . . post festum s. Michaelis archangeli 1658 (Octob. 2) . . . Stephanus Jaranowski pincerna terrae Dobrinensis obtulit.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego i inowrocławskiego zgromadzeni na sejmik uniwersałem jkr. m. do Radziejowa naznaczony pro die prima Octobris, wzięwszy in considerationem podany uniwersał j. kr. mości, jako najprędszy zwóz prowiantu, który jako na pierwszym sejmiku przez konstytucją deklarowali ichm. pp. posłowie: stosując się do téjże przeszłego sejmu, oraz obostrzając, aby jako najprędzej do efektu przyszedł i intencji jkr. m., jako i potrzebie ichm. pp. wojskowych wygodziło się, takowy sposób między sobą umówiliśmy: a probując pierwsze miejsca wybierania podług laudum województwa brzeskiego, zwóz do Wrocławka wszystkich prowiant, do którego wybierania obligujemy jmp. prowiantmagistra, aby obecnym był a die secunda Octobris ad diem octavam Octobris we Wrocławku inclusive. Z województwa inowrocławskiego wszystkiego w Bydgoszczy powinien będzie począć wybierać a decima die Octobris ad diem decimam septimam Octobris inclusive; który prowiant z obudwóch województw podług konstytucyjej na sejmie przeszłym warszawskim uchwalonej, salvis abjuratis et conflagratis, wybierać będzie. A ktoby nie wydał tych prowiantów w obudwóch województwach w tych czasach naznaczonych opisanego podług miary lubo pieniędzy opisanych, tedy na delatach jmp. prowiantmagister podać go będzie powinien, lubo jm. p. generał prowiantmagistrowi, lubo wielmożnemu incip. hetmanowi do egzekucyjej. Spust zwiezionych prowiantów do obozu pod Toruń wkładamy częścią na miasta portowe, aby obmyśleli skut, ludzi, statków należytych do nawigacyjej. Aby exnunc to obmyśleli, jako Wrocławek, wszytek zwóz województwa brzeskiego do siebie, a Bydgoszcz z województwa inowrocławskiego zwóz, aby spuścili omnino. A frocht z prowiantowych pieniędzy jmp. prowiantmagister obmyśli i zapłaci.

Działo się w Radziejowie przy zgromadzeniu wielu ichmściów die prima Octobris, anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo.

Jan Trzebuchowski sędzia grodzki inowrocławski, marszałek sejmiku radziejowskiego.

27.

1658 October, 31.

Brzeska grodzka Relation, 6 f. 5.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Brestensi ipso die dominico pridie festi sancti Martini pontificis (Novemb. 10) anno Domini 1658. Obtulit fanaticus Remianus Dzwonnik.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko ¹⁾
województwa brzeskiego i inowrocławskiego na dzień
ostatni Oktobra za uniwersałem jkr. m., p. n. m. zgromadzeni taką czy-
niemy sejmika. Naprzód przychylając się
. sta koronnych, a nie mogąc temu dzie cąc
ad aquatam summam corresp poborów obo-
wiązuje się tego, żeby znośny ciężar consilio
nostro ckiemu chcąc uczynić i impos
. a ile naszych in medio cursu nie wa eandem.
impossibilitatem liśmy się tak nie do zwy
między sobą viritaneam dictionis tak we dworach . . .
. personis (a nobis tum ea nobis et personis
spiritualibus od każdój osoby wyzy po
złotemu jednemu, a Na Żydy, Szoty
wsiach po dwu zło od tych, którzy fixum locum nie
mają, jeno po robotach i najmach chodzą, ekscypując od takiego pogłó-
wnego dzieci te quadrigenes utriusque sexus, tak w miastach jako i we
wsiach. Temu podatkowi naznaczywszy dzień do oddania 18 Novem-
bris, którą kontynuacją mają ichm. pp. egzaktorowie w ten dzień począć
wybierać w każdym powiecie cały tydzień. Delaty retentorów spisać
i na sądy pro vigesima quinta Novembris sine adcitatione banicye otrzy-
mać, potem delaty pp. starostom podać, którzy powinni będą juxta jus
scriptum egzekucye przed trybunałem radomskim uczynić sub poenis
in legibus descriptis. A iż dwa grody wakują w województwie brze-
skiém, powinien będzie jmp. starosta brzeski w powiecie kowalskim egze-
kucyją czynić, a jmp. starosta kruświcki w powiecie radziejowskim, póki
te grody wakować będą. Sądy komisarskie skarbowe dwoje przed try-
bunałem radomskim, jedne undecima Novembris, a drugie 25 Novem-

¹⁾ Cały lewy bok aktu wyrwany, ztąd powstają luki oznaczone kropkami.

bris na tych też obudwu sądach mają być sądzone. Retenta ad instantiam instigatoris iudicii sukcesorów nieboszczyka p. Krzysztofa Niezczawskiego, także sukcesorów nieboszczyka Seweryna Głębockiego skarbnika brzeskiego, także sukcesorów nieboszczyka p. Wojciecha Dzierżawskiego i inszych poborców, którzy się tykali pieniędzy województw naszych; także sukcesorów nieboszczyka p. Stanisława Kościelskiego pisarza brzeskiego ziemskiego o sumę 1000 złotych, którzy wszyscy będą mieli na te sądy terminum peremptorium sine ad citatione, z których retent solucyą ichm. pp. rotmistrzom powiatowym naczynamy, mianowicie imp. ckiemu sukcesorom jmp. panu Andrzejowi Gąsiorowskiemu mianowicie z tych poborów, któreby pod Radziejowem a piąty pod Przedczem zapłacone solarium (zam. salarium) dwieście słudze, któreśmy jmcie panu i oddać zlecili. Ichmcie mianowane pogłównne cały tydzień począwszy ad vigesimam terciam egzaktorowie mają wybierać pieniędzy od grosza tak według postanowienia sej podatki, które będą na dalsze proventus currentes, mają być każdego miesiąca prima mensis. A jeśli się święto trafi, tedy die subsequenti od panów egzaktorów wybierane. Potem od ichm. pp. szafarzów octava cujuslibet mensis, a jeśli się święto trafi, to die subsequenti w Inowrocławiu z powiatu inowrocławskiego i bydgoskiego odebrać a z powiatów brzeskich w Brześciu we trzy dni potem; podczas jednak trybunału radomskiego ichm. obadwa pp. szafarze nie będą mogli być w województwie praesentes, będąc obadwa deputatami radomskimi, muszą od odbierania pieniędzy w tym miesiącu, w których będzie trybunał, supersedować. Przy tychże podatkach postanowionych do wybierania na każdy miesiąc postanawiamy mléwne przykładem inszych narodów, którzy w takowychże rzeczach na rzeczp. przydających tegoż sposobu zażywać zwykli, żeby od tego akcyzę stanowić, czego najwięcej ludzie zażywają. My mając już akcyzne piwne i inszych wszystkich victualia, że jeszcze od chleba, którego najwięcej zażywamy, nie mamy, postanawiamy, żeby względem tego, coby mieli płacić we młynie od korca, a młynarze gdyby to korcowe oddawali, nie wszytkoby to nas doszło od młynarzów, chociażby pod przysięgą oddawano; postanawiamy raczej per directum, żeby względem mléwnego osobne pogłównne oddawane było na każdy miesiąc po groszu od głowy,

według wybierania pogłównego złotowego; pierwsze to mléwne mają począć wybierać pospołu ze złotowem pogłównem, a na potem prima cujuslibet mensis od tego pogłównego mléwnego ma po dwa grosza, a od przysięgi nic nie biorąc znaczne augmentum od rzeźników oglądali przez substituty aby akcyza w każdej wsi od rzezi sprawiedliwie dochodziła in casu albo urzędnika, albo kogo skarbowe, albo in defectu gdzie ma być nakazana Toż się ma rozu miastach jako i na wsiach czopowego prepedyowali, albo proventuum jeżeliby ta terminum peremptorium dzkim ichmość pp. starostowie powinni, będą nieodwłoczną egzekucyą czynić, solarium ichm. pp. egzaktorom zwyczajne po groszu od każdego złotego, od kwitów po sześć groszy. Uproszeni są od nas pp. szafarze z województwa brzeskiego: jmp. Aleksander z Budziszławca Wysocki marszałek natenczas sejmikowy, a z województwa inowrocławskiego jmp. Wociech z Zakrzewa Radajewski łowczy inowrocławski. Pozwoliliśmy solarium na chowanie i szafowanie pieniędzy po groszu od złotego, to osobliwie warując województwom naszym, że jako pp. egzaktorowie tak i ichm. pp. szafarze nie będą się powinni sprawować w trybunale piotrkowskim, ani lubelskim, ani radomskim, ani w skarbie żadnym żadnej kalkulacyi czynić, jeno w samem województwie. Województwa te osobliwie warują tém laudum tak ichm. pp. szafarzom, jako ichm. pp. egzaktorom, że względem impedimentu skarbowego totaliter ichmościom evincent et liberabunt. Ichm. pp. szafarze na sądach blisko przyszłych skarbowych oddadzą przysięgę in eam juramenti rotam: przysięgam, iż pieniędzy nie będę wydawał jeno na samę zapłatę żołnierzom, ani ich nie będę nikomu pożyczal, ani na zastaw dawał, ani żadnych pożytków niemi nie przywoził i na żadnych województwach largicye, kontentacye, nagrody, chociażby nawet unanims consensus sejmikowy na to nastąpił, nikomu tych pieniędzy nie dam. A iż deputat radomski z brzeskiego województwa w tych czasach concessit fatis, tedy my freti approbatione laudi w województwach naszych, na miejsce jego obieramy jmp. Aleksandra z Budziszławia Wysockiego. Pogłównego trzygroszowego mają ichm. pp. sędziowie na przyszłych sądach dobrać, retentorów banitować i delaty do

grodów podać, które mają urgere pp. egzaktorowie powiatowi i odbierać od pp. retentorów cum triplici pensione. Ichmcie pp. sądowi odebraną sumę mają oddać ichm. pp. szafarzom za relacją ichm. pp. egzaktorów tak przeszłego czopowego inowrocławskiego jako i terażniejszego powiatowego bydgoskiego: najdują się znaczne manca-menta w Bydgoszczy i Szulcu, które decyzyj potrzebują sądowej, zlecamy to pp. egzaktorom, żeby przy instygatorze sądu skarbowego dochodzili tego na sądach skarbowych jure mediante. Toż się ma rozumieć i we Wrocławku, tamże się mają sprawić na sądach tychże miejsca subkolektorowie, którzy a prima Julii pieniądze województwom naszym należące przy sobie zatrzymali, ani z nich pp. egzaktorom sufficientem calculum nie oddali. Stała też jednostajna zgoda: jmcip. marszałkowi sejmikowemu poruczono, aby dał kwit zupełny jmcip. Wociechowi z Zakrzewa Radajewskiemu łowczemu inowrocławskiemu czopowego inowrocławskiego przez trzy lata wybranego immediate przed wojną szwedzką. Naostatek postanowiliśmy, przykładając się do uniwersału jkr. m., p. n. m., na każdej wsi, którakolwiek ma łany tak wielki jako i mały równo ze wszystkich, po wozie siano na parę koni i po wozie słomy połowicę targanej, połowicę długiej ze wsiów województwa brzeskiego powinni będą wszyscy odwozić do Raciażka, które będzie powinien burmistrz racięski odbierać i kwity dawać i żołnierzom oddawać. Z województwa inowrocławskiego mają wozić do Gniewkowa, także burmistrzowi oddawać; burmistrz ma też powinność odprawować też co i racięski. In defectu odprawiania tej powinności mają być burmistrze poena centum marcarum karani, forum na sądy skarbowe. To, co wszystko na tym sejmie jest postanowione, trzymać sobie obiecujemy, według aprobacyj sejmowej terażniejszego laudum naszego. Datum w Radziejowie ultima Octobris anno 1658. Locus sigilli. Alexander Wysocki a Budzisław conventus particularis Radziejoviensis marschalcus.

28.

1658 December, 31.

Brzeska grodz. Relation. 6 f. 24.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Brestensi feria sexta ante festum sanctae Agnetis virginis et martyris prozina (Jan. 8) anno Domini 1659. Obtulit nobilis Stanislaus Motewski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, na dzień 31 miesiąca grudnia 1658 za uniwersałem jkr. m., p. n. m. zgromadzeni, za zesłaniami do województw naszych uniwersałami jkr. m. p. n. m. pierwszemi, abyśmy sumę 3000 złotych z podatków publicznych na prędcę wyliczyli wojsku cesarza jmci, a za umawianiem się przez ichm. pp. posłów naszych, gdy przy zesłanej jeździe wojska cesarskiego w nasze województwa, list nam asekurujący od jkr. m., p. n. m. na wyliczenie sumy dwunastu set złotych do jw. pana podskarbiego koronnego dany; tedy tę sumę dwanaścieset złotych jmcip. Galickiemu egzaktorowi podatków powiatu radziejowskiego do ręki zesłanych na to od jmcip. generała Zuzy komisarzów wyliczyć zleciliśmy, za rekognicyą ww-ych ichmości pp. senatorów i jmci pana marszałka sejmiku naszego podpisaną, to sobie po wszystkich województwach bratersko obiecując, że które wszystkie przez jmość pana generalnego prowiantmagistra za postanowieniem sejmowem wojsko to cesarskie pod Toruniem prowadzić miały, gdy naszym tylko pod tym ciężarem przez tak długi czas upaść przyszło, że nas w tym razie jako bracia braci swoich dźwigną, którzy trzy prowianty wydaliśmy z osobna całemi gumnami zbożami, gdzie się z ubogich poddanych to wojsko in rem całej rzeczyp. sustentowaliśmy. A naostatek tak od wojska koronnego jako też od tegoż cesarskiego, na swoje kwatery przechodzącego, wolni być nie mogąc, uprosiliśmy z pojsrzodka siebie komisarzów jmp. Stefana Jaranowskiego cześnika ziemie dobrzyńskiej, jmp. Jemielskiego do przeprowadzenia wojska tego, którym, aby w przeprowadzce wojska mogli mieć swoje sustentowe, złotych sto od jmci p. Galickiego odliczyć zleciliśmy, z osobna jmci p. Drabińskiemu złotych dwadzieścia za rekognicyą jmci pana marszałka sejmiku naszego, które wszystkie pieniądze tak te złotych dwanaścieset jako i te sto dwadzieścia złotych przy byt-

ności jmci p. Wilkostowskiego chorążego inowrocławskiego z sejmiku na to od nas deputowanego odliczyć powinien. A sąd nasz komisarski przyjąć to powinien in rationibus od jmci p. Galickiego. A ponieważ jm. pan generalny prowiantmagister wojsko cudzoziemskie na jedno nasze do suplementowania prowiantem przełożył województwo, ani jmci p. Jaranowskiego cześnika ziemie dobrzyńskiej, prowiantmagistra naszego słuchać rachunku chciał, tedy sąd nasz komisarski powinien będzie od jmci pana cześnika ziemie dobrzyńskiej prowiantmagistra naszego, rationes wybranego i wydanego prowiantu odebrać, kwity cesarskie likwidować, a za słusznym wyrachowaniem się jm. pana cześnika ziemie dobrzyńskiej kwitować. A którzyby się ichmci pp. bracia retentores tego prowiantu naleźli, tenże sam sąd komisarski onych sądzić powinien. Do którego sądu delaty tych retentorów jm. pan cześnik oddać powinien, a podług téj delaty ichm. pp. starostowie czynić powinni egzekucyą, pieniądze przez egzekucyą wybrane do ręki ichmci pp. szafarzy naszych powinni oddać, aby ta suma na cesarskich za uniwersałem jkr. m., p. n. m. wyliczona, od tychże ichmci pp. retentorów w skarbie naszym założona była. Czego wszystkiego rzecz. na przyszłym, da Pan Bóg, sejmie przez ichm. pp. posłów naszych informabitur. Działo się w Radziejowie die 31 Decembris anno Domini 1658.

Spytek z Bużenina Pstrokoński stolnik brzeski, marszałek sejmiku radziejowskiego, m. p.

29.

1659. Februarius, 28.

Brzeska grodzka Relation. 6 f. 38.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Brestensi feria secunda post dominicam Invocavit quadragesimali proxima (Mart. 3) anno Domini 1659. Obtulit famulus Eremianus Dzwonnik proconsul Brestensis.

My rady, dygnitarze, urzęnnicy ziemscy, także wszystko rycerstwo brzeskiego, inowrocławskiego województw na sejmik poselski od jkr. m., p. n. m. na dzień dzisiejszy, to jest 28 Februarii złożony, zgromadzeni, uważając, że wszyscy prawie obywatele województw naszych dla spusto-

szenia i zrujnowania substancyj swoich, jako przez nieprzyjaciela koronnego, tak ustawicznego przechodzenia wojsk koronnych, a niemniej przez wojska cesarza jegomości, którym województwa nasze trojaki prowiant wydawać musiały i w ostatku, co się im podobało, sobie brali, ad summam egestatem et inopiam przyszedłszy, postanowionych na przeszłym relationis sejmiku na ukontentowanie wojsk koronnych i dosyć uczynienie w wydaniu kontrybucyj na przeszłym sejmie uchwalonych per ipsam impossibilitatem wydać nie mogą: chcąc jednak w zapłacie i ukontentowaniu wojsk koronnych non deesse ojczyźnie i rzecz. p., secundum posse do takowej moderacyej przeszłych uchwał i postanowień naszego dla prędszego i snadniejszego zgromadzenia pieniędzy, przystąpiliśmy. A naprzód postanawiamy, aby każdy plebejæ conditionis człowiek od pięciu lat swego wieku aż do najstarszego wieku i lat swoich tak w dobrach jkrm. jako duchownych i ziemskich, nemine excepto, inkludując wszytkę czeladź dworską, folwarkową, domową, plebejæ conditionis od osoby swój już nie po złotemu, jakośmy to byli na przeszłych sejmikach naszych (póki przez wojska cesarza jegomości jeszcze tak zrujnowane nie były województwa nasze) postanowili, lecz po groszy dwanaście na wsiach, a w miastach i miasteczkach tak kr. jm. jako duchownych i ziemskich po groszy dwadzieścia cztery do rąk ichm. pp. egzaktorów, w pierwszym postanowieniu naszym i laudum do każdego powiatu mianowanych, durantibus judiciis commissarialibus, które się decima Martii proxime futura sądzić i odprawować będą, oddał i zapłacił. A iż niektórzy z pp. obywatelów tak duchownych jako i świeckich, także miast i miasteczek, czyniąc pierwszemu postanowieniu dosyć, z osób swych poddanych i czeladzi po złotemu oddali; tedy to ichm. pp. egzaktorowie w powiatach swych każdemu, który co więcej z osoby nad groszy dwanaście na wsiach, a nad groszy dwadzieścia cztery w miastach naddał, z tychże, które wybierać będą, kontrybucyj pogłównego, czopowego i akcyzy powracać będą powinni; wcale zachowując pierwszą, z osoby każdy od najmłodszego aż do najstarszego i największego trzygroszową kontrybucyą, także groszowe miesięczne z osoby ad primam Martii, którą każdy podług pierwszego laudum na tychże sądach, sub poenis de retentoribus sancitis, zapłacić będzie powinien. A że jm. p. Stefan Jaranowski cześnik ziemie dobrzyńskiej, będąc od nas jednostajnymi głósy uproszony i obrany do wybierania prowiantu na sejmie przeszłym uchwalonego, z percepty pomienionego prowiantu przed ichm. pp. deputatami sądów komisarskich

skarbowych, którym to od nas zlecono było, dostateczny rachunek uczynił, perceptę, ekspensę, retenta i abjurata, desertatem documentis wywiódł i dedukował i likwidował, czém nam ciż ichm. pp. deputaci nasi dostateczną uczynią relacją; iż przy tymże jmp. cześniku dobrzyńskim z pomienionego prowiantu nie zostawa, zleciliśmy to jmp. marszałkowi niniejszego sejmiku naszego, aby imieniem naszym kwit jmcie od nas dany, przy pieczęci swojej ręką swą własną podpisał. Więc iż z rachunku tegoż jmcie p. cześnika dobrzyńskiego prowiantmagistra województw naszych niemało retent niewydanego prowiantu u pp. obywatelów obudwu województw zostawa, o którego niewydanie na retentorach banicye ex instantia instigatoris et delatione tegoż jmcie p. prowiantmagistra województw tutecznych w sądach komisarskich skarbowych są otrzymane, a województwa, zabiegając dalszój a prawie ostatniej ruinie od wojsk cesarza jmcie, któremu ten prowiant od jkrm. byłznaczony, za retentory tegoż prowiantu z podatków publicznych kilkanaście set złotych wojsku cesarza jmcie złożyć musiały; tedy ichm. pp. starostowie sądowi, którym onus executionis de bannitis et jure victis z prawa należy, przez urzędy i burgrabiów swoich nieodwłoczną egzekucją podług o tém opisanego prawa, in duabus septimanis przed sejmem blisko przyszłym, uczynić mają; retenta wybrane per executionem do rąk ichm. pp. szafarzów województw naszych oddać będą powinni, sub poenis in constitutionibus comitorum proxime praeteritorum sancitis, z tą deklaracją, że jmp. starosta przedecki z kowalskiego, jmp. starosta kruświcki z radziejowskiego, uti viciniore, ponieważ że te ad praesens grody vacant, uczynić na egzekucją pomienioną powinni będą: jmp. starostę brzeskiego, którego powiat in duplo nad inne powiaty większy jest, ab onere vicinitatis uwalniając. Panowie zaś burgrabiowie circa executionem od posesorów dóbr juramenta desolationis odbierać i podług nich per executionem retenta zatrzymanego prowiantu przyjmować będą, ze młynów wodnych kontrybucją na solarium po złotemu z koła per laudum postanowione wybierać i do rąk własnych jmcie panu cześnikowi dobrzyńskiemu oddać należy. A że nie małą ruinę substancji swoich wszyscy prawie obywatele województw naszych od wojska cesarza jmcie odnieśli, przez co wiele ich ad summam egestatem przyjść musiało, chcąc aby ichm. pp. posłowie nasi na blisko przyszłym sejmie dostateczną téj dezolacyj i rabunków wiadomość mając, jkrm., p. n. m. i całej rzeczyp. o tém stateczną sprawę dać i in coequatione z podatków postanowionych z innemi województwy propo-

nować i zaszczycić się mogli. Ichm. pp. senatorowie nasi uniwersaly do powiatów swych wydadzą, aby każdy z pp. obywatelów tak duchownych jako i świeckich wszystkie szkody, którekolwiek od wojska cesarza jmcie w zbiorach, rzeczach, dobytках różnych odnieśli, spisawszy i zregistrowawszy, do grodów z podpisem rąk swoich oddał i lubo sam, lubo przez urzędnika i dozorcę dóbr poprzysiągł w tych dwóch niedzielach przed sejmem, co potem kancelarye grodowe bez nagrody ichm. pp. posłom requisitum authentice na sejm wygotować i do rąk ichm. pp. posłów oddać będą powinni, od suscepty jura cancellariae słusznie podług prawa onym od podających zachowując. Sądy komisarskie skarbowe, iż są bardzo potrzebne, tedy one dotąd, póki podatki postanowione totaliter wydane nie będą, in toto autoritate praesenti conventus reasumujemy, wkładając to na ichm. pp. deputatów na przyszłym sejmiku relacyjnym od nas obranych, aby zjachawszy do Radziejowa na dzień 10 marca blisko przyszły, sub poena gentem officialem, videlicet centum marcarum polonicalium, ad instantiam cujusvis dem judiciis commissorialibus repetendo et faciendo parti et iudicio per medium, salva legalitate sądy te ekspedyowali i według prawa i konstytucyj sejmku blisko przeszłego sprawili się. Na które to sądy wszyscy retentorowie podatków publicznych tak przeszłych jako i terażniejszych, na przeszłych sejmach uchwalonych i sejmikach pozwolonych, miastą i miasteczka, z regestrami czopowego i akcyzy, także kwitami ad primam Martii proxime futuram ze wszystkich dawnych zatrzymanych kwartałów jako w Bydgoszczy, w Solcu, w Fordanie, Wrocławku sine quavis ad citatione peremptorie będą powinni stawić się. Także i pp. egzaktorowie, którzykolwiek tykali się pieniędzy publicznych, z dawniejszych i terażniejszych podatków, u którychby, cokolwiek ex rationibus (cokolwiek z podatków publicznych) województwom należy, z tego najdować się miało, sprawić się i we wszystkim satisfacere będą powinni sine quavis ad citatione; wkładając to i obligując fidei ichm. deputatów i komisarzyw naszych, ut ineant medium et rationes, jakoby to wszystko, coby się u kogokolwiek z publicznych podatków i rachunków, także rekognicyj pokazać mogło, województwom na terażniejsze potrzeby, ukontentowanie wojska koronnego i uiszczenie się w zasługach ichm. pp. rotmistrzów naszych, którzy nam pod ten czas inkursyi nieprzyjacielskiej służyli, uiszczone i oddano było. Od sądenia jednak retent w piętnastu poborów (ach) wtórej raty na sejmie in anno 1654 uchwalonych, których per impossibilitatem województwa nasze natenczas zapłacić nie mogą, ichm

panowie sądowi supersedować mają. A ponieważ za ześciem z tego święta świętej pamięci nieboszczyka jmp. Wojciecha Kiełczewskiego skarbnika brzeskiego, egzaktora czopowego i akcyzy, także innych kontrybucyj vacat exactoratus, tedy na miejsce jego uprosilim jmp. Adama Trzebuchowskiego cześnika brzeskiego, który na to czopowe i akcyzę, tak i postanowione od nas podatki wybierać będzie; successorów jmp. skarbnika od uczynienia natenczas rachunków, ponieważ dla bezpieczeństwa powietrza morowego, regestrów i dokumentów do nich należących mieć nie mogą, wolnych czyniemy, na inszy czas bezpieczniejszy one sobie wcale z nimi zachować (zachowując?). Miasto Brzeście, iż z gruntu od nieprzyjaciela jest zrujnowane i spalone tak, że i ten ostatek obywatelów tamecznych skusznego pożywienia mieć nie może, tedy tę folgę czynimy, aby akcyzy piwniej nie po dwa pieniądze, ale tylko od złotego po groszy dwa oddawali. Aby się tak ichm. pp. egzaktorom w oddawaniu podatków, jak i ichm. pp. szafarzom w odbieraniu tychże dogodzić mogło, miejsce do oddawania przez panów egzaktorów do rąk panów szafarzów w Radziejowie juxta scriptum laudi sejmików przeszłych naznaczamy. A ponieważ w pierwszym laudum naznaczone są od nas złotych polskich dwieście panu Czechowskiemu, który w usłudze województw naszych dotąd zostawał i zostawa, są naznaczone (!), tedy za zgodą jednostajną niniejszego sejmiku naszego też sumę jemu wydać na sądach z retent województw należących, ichm. pp. szafarzom zlecamy i pozwalamy, który powinien będzie cum omnibus requisitis na sejm przyszły do sprawy w porachowaniu się województw naszych z skarbem koronnym zjechać i oni (?one) ichm. pp. posłowie pro informatione produkować.

Datum Radziejoviae die 28 Februarii anno 1659. Locus sigilli. Aleksander a Budziszław Wysocki sejmiku radziejowskiego marszałek. Stefan Jaranowski cześnik dobrzyński, deputat do spisania artykułów.

30.

1659. Februarius, 28.

Brzeska grodzka Relation. 6 f. 46.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Brzestensi sabbatho post dominicam Invocavit quadragesimalem prozimo (Mart. 8), anno Domini 1659. Obtulit nobilis Nicolaus Czechowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo brzeskiego, inowrocławskiego województw na sejmik poselski od jkr. m., p. n. m. na dzień dzisiejszy, to jest pro die 28 Februarii złożony zgromadzeni, widząc, iż dla spustoszałości województw naszych zwyczajnymi podatkami, z innemi województwy zarówno, czegobyśmy sobie życzyli, pociągać rzecz jest niepodobna: chcąc jednak jakimkolwiek sposobem przyjść do tego i pro posse ojczyźnie subvenire w ukontentowaniu wojska koronnego i postanowienia pewnego w województwach podatku, przystąpiliśmy in spem futurae approbationis laudi comitalis, aby każdy do miast portowych z jakimkolwiek towarem, zbożem i innemi wielkimi rzeczami in genere et specie przyjeżdżający, w pewnych miejscach mianowicie: w Bydgoszczy, Podgórzu, Stawku lubo na tej stronie Wisły przy moście . . . skim, we Wrocławku, w Dobiegniewie, w Wagańcu lubo w którymkolwiek inném miejscu sposobném nad Nieszawą, od każdego konia i wołu (krom koni ślacheckiego i duchownego stada, w karetach, rydwanach, kolasach, skarbnych wozach rzeczy wiozących, koni wierzchowych, a tych wozów, które z tychże miejsc i do tychże na potrzebę domową drwa wozić będą, i do młynów ze zbożem jadących) po groszy trzy płacił i oddawał, idque sub poenis de retentoribus constitutionum et teloneorum regni sancitis. Do którego podatku administracyi i odbierania uprosiliśmy jmp. Stefana Jaranowskiego cześnika ziemie dobrzyńskiej w województwie inowrocławskim, to jest Bydgoszczy, Podgórzu, lubo Stawku, lubo u mostu toruńskiego, a w brzeskiem do Wrocławka, Dobiegniewa, jmp. Sebastyana Jaranowskiego, do Wagańca lubo innego nad Nieszawą miejsca jmp. Adama Trzebuchowskiego cześnika brzeskiego; którzy to ichmości na miejscach pomienionych sukkolektorów swoich i strażników mieć będą i onych, aby sprawiedliwie i exquisite sine aggravatione ludzi podatek wybierany był, doglądać i przestrzegać będą powinni. Salarium tymże ichm. pp. admini-

stratorom z tegoż podatku od każdego złotego grosz jeden względem administracyi, a na sukkolectory i strażniki grosz drugi naznaczymy tak, aby od każdego złotego do skarbu i dyspozycyi ichm. pp. szafarzów w województwach naszych z pomienionego podatku zupełnie groszy dwadzieścia i ośm dochodziło. A wybieranie tego podatku post approbationem laudi comitaliaem począć się ma wybierać z tym warunkiem, że wolno będzie wzwyż pomienionym ichm. pp. administratorom tego podatku onus administrationis, lubo go się natenczas za uproszeniem naszym podjęli, na sejmiku relationis lubo deputackim złożyć, rachunek na sądach komisarских, lubo na sejmiku tu w województwach naszych a nie gdzie indziej uczyniwszy. Które to postanowienie nasze zleciliśmy jmości p. marszałkowi ręką swoją podpisać i ad acticandum odesłać. Działo się w Radziejowie dnia 28 lutego roku 1659.

Alexander Wysocki utriusque palatinatus conventus particularis Radziejoviensis marschalcus. Locus sigilli ejusdem generosi marschalci.

31.

1659. Februarius, 28.

Brzeska grodzka Relation. et Decret. 7 f. 47.

[Articuli pro comitiis generalibus Varsaviensibus gen. nuntiis servientes.]

Actum in castro Brzestensi sabbatho post dominicam Invocavit quadragesimali proximo (Mart. 8), anno Domini 1659. Obtulit nobilis Nicolaus Czechowski.

Artykuły brzeskiego inowrocławskiego województwa na sejmiku radziejowskim die 28 Februarii, anno Domini 1659 pp. posłom na sejm od jkr. m. pro die 17 Martii złożony, podane i spisane.

Wdzięczni będąc jkr. m., p. n. m. ojcowskiego codziennego około rzp., ojezyczny naszej pieczołowania, który usiłuje jakoby ex profundo nieszczęśliwości powstać i od dalszej zachowana mogła być ruiny i aflikey, której województwa nasze niemniej nad inne po te czasy podległe były, zalecamy to ichm. pp. posłom naszym, aby imieniem naszym cum ea, qua debetur submissione, majestatowi jkr. m., p. n. m. nisko podziękowali. Zapłata wojsku, którą sam jkr. m. primarie w instancyj swojej przez jmość p. posła swego proponować raczy, wydanie podatków na przeszłym sejmie postanowionych przypominając, że województwa nasze (wprzód od nieprzyjaciela koronnego per triennium bez odpoczynku, a po-

tém od wojsk koronnych i cesarza jegomości podczas ekspugnacyj toruńskiej będąc praw funditus zrujnowane, podatków tych, lubośmy one, szukając różnych sposobów, wydać usiłowali), do tego czasu wybrać i na zapłatę wojsku do skarbu wnieść nie mogli, upraszać będą ichm. pp. posłowie nasi jkr. m. i rzeczp., aby na spustoszałą ruinę naszą respekt mając, takowych od nas contra impossibilitatem nostram podatków potrzebować nie raczył; — lecz to, cokolwiek z postanowionych przez nas per lauda podatków, które się z pilnością wybierają i wybierać się będą, zebrać się będzie mogło, od nas przyjęto i lauda a postanowienia nasze, któreśmy adacti impossibilitate wydania zwyczajnych podatków postanowili, autoritate sejmu przyszedłego aprobowano było. A iż przez rabunki licentiosi et effrenati ad omne nefas militis cesarza jegomości, którym nietylko trojaki prowianty wydać musieliśmy, lecz i ustawiczne codzienne najazdy od nich ponosząc, ad ultimam te województwa przyszy jacturam, upraszać będą ichm. pp. posłowie, aby te wszystkie szkody, które się juramentis likwidować będą, w podatki rzeczp. egzekwowane były, ponieważ inne województwa tanta injuria belli jako województwa nasze obligowane nie były. A że panowie cesarscy nietylko na substancje nasze, ale i na honor samego Pana Boga nastąpili, gdy kościół byczyński w powiecie radziejowskim najachawszy, Przenajświętszy Sakrament z cimborium wyrzucili i nie wiedzieć gdzie podzieli uki wszystkie nie małe liberi poblizsi obywatele securitatis gratia tam zwiezli i zachowali i zabrali teraz świezo, z kwater zimowych do województw naszych na rabunki zjachawszy, p. Rusinowskiego obywatela województw naszych między Gostyniem i Kowalem na drodze jadącego pojмали, do boru zawiódłszy, zrabowali, 10,000 złotych w złocie od niego wzięli, i samego zaledwie ze zdrowiem obnażonego puścili: upraszać będą ichm. pp. posłowie jkr. m., aby jkr. m. powagę swoją pańską raczył interponować, jakoby tak kontempt Boski jako i szkody zrabowanych obywatelów nagrodzone i powrócone były. Wczém zabiegając dalszej i wywartej wojska tego licencyi, któraby w dalsze trudność i niebezpieczeństwa rzp. przywieść mogła, nie przystąpią ichm. pp. posłowie nasi ante omnia do żadnego postanowienia i ordynacyi sejmowej, aż te wojska wprzód ex visceribus regni wyprawione będą. — Hiberna, którą nam od jkr. m., p. n. m. w instrukcyj jest proponowana, iż jest przeciwko wyraźnemu prawu i wielmożne — — — od wiele świętej pamięci antecesorów jkr. m. nam dotrzymany, instabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby tak od hiberny jako i stanowisk żołnierskich w ciągnienu dobra ślacheckie

wolne były, i aby panowie żołnierze żadnych podwód ani pieniędzy za podwody i in vim stacyj w dobrach ślacheckich nie wazyli się brać. Jeżeliby który takowy znalazł się, któryby takowe podwody lubo pieniądze za nie i stacye pieniężne z dóbr ślacheckich brał — — privationi officii i zasłużonego, a ślacheć poena infamiae, ad cuiusvis instantiam w trybunale koronnym którymkolwiek, aby był karany, lubo rotmistrz albo porucznik jego; fide et honore obligując ichm. pp. posłów, aby się o to starali, jakoby takowe rzeczy i postanowienia nie działały się, gdyż w tym punkcie wszystka salus wolności naszych ślacheckich zawisła. Przy takowej ruinie województw naszych spalone starostwo inowrocławskie i wniwecz obrócone zostając, godnej funkcyj jurydycznych sądów i czynienia egzekucyjej i płacenia podatków i kwarty wydołać nie może, daleko więcej gdy urgieltem jest przeciw prawu wyrażonemu obciążoną: wniosą ichm. pp. posłowie gorącą instancją do jkr. m. i rzeczp., aby ten urgelt ad conservationem grodu aby był zniesiony i aby mieszczanie (z?) poddanymi i — — — — inowrocławskiego do poprawy zamku, drzewa i materyi do roku dzień w każdy tydzień wozić pomogli, non derogando in — — — — pro libertatibus. Uskarżają się ichm. pp. posłowie przed jkr. m. i wszystką rzeczp. na jm. p. prowiantmagistra generalnego o to, iż on wojska cesarza jegomości pod Toruniem leżącego prowiantami z województw górnych penitus nie chciał suplementować, ale to onus totaliter na województwa nasze kujawskie przełożył: dla czego trzy prowianty województwa nasze wojsku temuż pod Toruniem musiały złożyć i wydać, a nadto w stodołach i domach naszych zboża, bydła i rzeczy ad libitum przez wszystkie czas sobie brali, a przytém dostatki nasze zrabowali, przez co województwa nasze z gruntu zostały zrujnowane i dla tego podatków rzeczp. na sejmie przeszłym uchwalonych i innych dawniejszych wydać nie możemy. A ponieważ jmość p. cześnik ziemie dobrzyńskiej, województw naszych prowiantmagister, za uniwersalami króla jmści i wyraźną wolą a rozkazaniem naszym, wojsku cesarza jegomości pod Toruniem leżącemu, prowiant na sejmie uchwalony a od nas wybrany oddał, i podług uchwały sejmiku radziejowskiego na sądach komisarskich w Radziejowie przed ichm. pp. deputatami z tegoż prowiantu od nas wybranego rachunek uczynił, i kwit zupełny od nas na terażniejszym sejmiku otrzymał i delaty retentorów do tegoż sądu podług laudum oddał, za których retentorów za uniwersalem jkr. m. z publicznych podatków terażniejszych czternaście set złotych panom cesarskim musieliśmy założyć: starać się będą ichm. pp. posło-

wie nasi, aby napotém więcej jmość p. prowiantmagister województw naszych z strony rachunków z tego prowiantu nie był turbowany i podług konstytucyjej do trybunału od jmci p. prowiantmagistra generalnego nie był pociągany, gdyż we wszytkiem satisfecit. Do tego, że jmść p. prowiantmagister służyć go rachunku nie chciał, czego manifestacya w grodzie brzeskim uczyniona jest świadkiem, ichm. pp. posłowie upraszać będą jkr. m., aby remisy z trybunału koronnego sądów komisarskich podług deklaracyjej i konstytucyjej sejmu przeszłego ułożone i deklarowane były, a od sądenia ich aby tamże na sejmie registra poborów i rachunki z skarbem województw naszych stanęły.—Względem zasług jmp. starosty radziejowskiego i ekspens niemałych, które podejmował w różnych okazyach, mianowicie będąc pro obside w ordzie tatarskiej, co — — na innych zasłużonych, aby słuszny był wzgląd, także i na jmci p. Andrzeja Gąsiorowskiego, który na ordynacyą jkr. m. do dywizyjej jmości p. wojewody ruskiego był naznaczony: dla czego od zasług dekretem komisyjej lubelskiej jest odsądzony, aby do tychże zasług był przywrócony, starać się będą ichm. pp. posłowie nasi.—Komisye i rewizye dóbr jkr. m. w obudwu województwach wszystkich, aby per constitutionem naznaczone były i restauracya onych obmyślana była, starać się ichm. pp. posłowie będą.—Inkorporacya pewnych części we wsi Rzadkiej Woli do starostwa brzeskiego należącej, aby mogły być do kościoła OO. Dominikanów brzeskich inkorporowane, wniosą prośbę ichm. pp. posłowie do jkr. m. i rzeczp.—Komisya z kozakami aby była aprobowana, z innemi województwy ichm. pp. posłowie nasi znosić się będą, i w innych aprobacyach pakt do spólnej zgody całej rzeczp. referować się będą. Na indyemat jmp. Pinozego przy konstytucyjej de scartabellis pozwalamy. Kościół Matki Bożej w Toruniu aby podług dawnych praw OO. Franciszkanom powrócony był, przyczynią się ichm. pp. posłowie. Przychylając się do przeszłego sejmowego w izbie poselskiej namówionego porządku, zlecamy to ichm. pp. posłom, aby przysięga posłów ziemskich potwierdzona była, et in posterum żeby to już było perpetua lege cautum; także i ordynacya concludendi w tenże czas postanowiona i do skutku na tymże przeszłym sejmie przywiedziona, aby wcale zostawała. A żeby już modus consultandi et concludendi consiliorum comitialium (bez którego rzeczp. hucusque zostając, toties periculose szwankowała) gruntownie mógł być postanowiony, zlecamy to ichm. pp. posłom, żeby to ante omnia w izbie poselskiej proponowali, aby deputaci tak z senatorskiej jako i z izby poselskiej wysadzoni byli, którzyby certum consul-

tandi modum et concludendi tak senatorskiej jako i poselskiej izbie należący, acceptata placubilitate, cum occulto suffragio postanowili. Causae violentiarum aby tak w piotrkowskim jako i lubelskim trybunale sine exceptione fori były sędzone, in quantum alicui personae per residentem deputatum in iudicio tribunalitio aliqua violentia et injuria illata, będą się starać ichm. pp. posłowie; aby dekreta takowe sejmem nie były znoszone przestrzegać będą, ponieważ już per praesidentes in iudicio tribunalitio etiam in civilibus ex levi causa sine exceptione fori tak w Piotrkowie (?) na małopolskich jako i w Lublinie na wielgopolskich obywatelach kondemnaty stawają ex instantia iudicii.—Włoka rzeczona Lipiewka, przez konstytucją kościołowi farskiemu radziejowskiemu inkorporowana, aby od podatków przyszłych była wolna, salva o przeszłe decisionem sądów komisarskich, przyczynią się ichm. pp. posłowie.—Aprobacya donacyi pp. Gdańszczanom do wspólnej zgody. A iż to miasto integram fidem zostawało (?), tedy aby virtus praemium, starać się będą ichm. pp. posłowie, aby primarium locum przed miasty innemi pańskimi otrzymali.

Znajdują się niektórzy perfidi z mieszczan toruńskich, którzy in fide sua podczas inkursyi szwedzkiej deposita od różnych obywatelów koronnych wzięwszy, wydać onych nie chcą et fide violant publicam, a mianowicie jmp. staroście gnieźnieńskiemu i innym braci zabrawszy in fide publicam nie małe depozyta, onych powrócić nie chcą, zaszczycają się atestacyami nieprzyjacielskimi zmównemi, aby summario processu na sejmie sędzeni byli. Z tymże jchm. starostą gnieźnieńskim i inszymi starać się ichm. pp. posłowie będą, i depozyta różnych kościołów, które in fide sua wzięli, non obstantibus quibusvis attestationibus, aby sub eodem rigore juris powrócili.

Wieś Mątwy w powiecie inowrocławskim leżąca, iż przez żołnierza koronnego, który tamże obozem stał, jest funditus zniesiona, wielka szkoda jmp. Wojciecha Zboży Radujewskiego łowczego inowrocławskiego, tejże wsi dziedzica, tedy ichm. pp. posłowie starać się o to i jkr. m. prosić będą, aby w nagrodę tak wielkiej szkody część w tejże wsi Mątwach kr. j. m., której jest tenże jmość p. łowczy posesor, mając wzgląd na zasługi jego, do dziedzictwa w tejże wsi inkorporować raczył. A że eandem acerbitatem fati odniósł jmp. Stefan Jaranowski cześnik ziemie dobrzyńskiej, poseł terażniejszy województwa brzeskiego, przez wojska księcia jmoi kurfirsta brandeburskiego po traktatach bydgoskich przeszłego roku, wieś Kozowo w powiecie nakielskim jest z gruntu zniesio-

na i spalona i tylko vacua i sterilis zostawa terra, tedy upraszać będą ichm. pp. posłowie jkr. m., aby temu ślachecowi i urzędnikowi, dobrze rzeczyp. zasłużonemu, była incompensa tej znacznej szkody jego. Kościół i klasztor OO. Franciszkanów w Radziejowie, iż jest de radice od nieprzyjaciela zniesiony ogniem, tedy in sublevationem paupertatis tychże ubogich zakonników aby temu klasztorowi dwie włóce roli na gruntach radziejowskich w posesyji natenczas ślacheckiej zostawające rzeczony Parwochowska i Szczycinska, salvis possessoribus modernis, inkorporowane były, ichm. pp. posłowie starać się będą.—Ukontentowanie jmp. hana tatarskiego, liberowanie żup wielickich i bocheńskich, suma od księżęcia jmp. Rakocego przez pacta conventa przyobiecana niechaj eliberowane i uiszczone będą.—Akcya toruńska aby przez (bez) uciążenia ubogich wybierana była i prędka w odbieraniu ekspedycya obmyślona i postanowiona, starać się będą ichm. pp. posłowie nasi. I to omnino ichm. pp. posłowie efficere, aby płaca żołnierzom w województwach za asygnacyami hetmańskimi bywała. Także i czopowe jako i akcya, aby temporibus perpetuis została przy województwach. Kontempt godnej pamięci nieboszczyka jmp. Czosnowskiego podczaszego brzeskiego, który letale vulnus odniósł w mieście Toruniu, aby onego sukcesorowie summario processu dojść mogli, ichm. pp. posłowie starać się będą. Odniosło województwo brzeskie dyshonor przez nieprzyjęcie deputata w Radomiu na sejmiku relationis, subveniente mente nieboszczyka jmp. chorążego brzeskiego, który był constitutione naznaczony i za uniwersałem jkr. m. obranego, na czem wiele województwu temu należało, ichm. pp. posłowie starać się o to będą i to omnino u rzeczyp. effici, aby in posterum deputatów na sejmiku relationis obierano. Urzędy koronne i ziemskie aby in sua praeeminentia et usu antiquo zostawały i rozdawane były. Tych wszystkich, którzy przy nieprzyjacielu zostawali i dotychczas są przeciw rzeczyp. w złości swjej zawzięci, dobra i daniny komu-kolwiek dane są przez nich, aby każdy przy swoich daninach zostawał, bene meritis do dalszej usługi ojczyźnie non praecludendo viam. Wczem wszystkim, a osobliwie aby nam żadnych podatków oprócz czopowego i akcyy nie przywozili i na nic nie pozwalali, ponieważ i terażniejszych dla zrujnowania województw naszych wydać nie możemy; także i pro-wiant, jeżeliby rzeczyp. pozwoliła, aby zbożem i leguminami wydawany był a nie pieniędzmi, przestrzegali, ichm. pp. posłów fide et honore obligujemy. Działo się w Radziejowie die 28 Februarii anno 1659. Pano-wie posłowie z tego sejmiku obrani z województwa brzeskiego: jmp.

Spytek z Bużenina Pstrokoński stolnik brzeski, jmp. Stefan Jaranowski czesnik ziemie dobrzyńskiej województwa inowrocławskiego, jmp. Andrzej Siewierski łowczy brzeski, jmp. Aleksander z Budzisławia Wysocki marszałek natenczas sejmiku terażniejszego. — Alexander Wysocki a Budzisław conventus comitialis particularis Radziejoviensis marschalcus. Locus sigilli.

32.

1659. Junius, 13.

Brzeska grodzka Relation. 6 f. 109.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Brzestensi, feria quinta post festum sacratissimi Corporis Christi proxima (Jun. 19). anno Domini 1659. Obtulit nobilis Simon Dąbrowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik radziejowski relationis pro die 13 Junii zgromadzeni, a od ichm. pp. posłów naszych jako sejmu odprawionego tak, czémbyśmy wojska koronne w zapłacie posiłkować mieli, dostateczną odebrawszy relacją: tedy lubo spaleni przedtém przez nieprzyjaciela, zaś do uchwalonych w przeszłym roku dwadzieścia półszosta poborów po sejmie nic a nic czasu do wydania nie mieliśmy; nadto obozami całe lato i zimę ustawiczném do tego prowiantu zabieraniem pod Toruń zrujnowani jesteśmy; nie chcąc jednak eo in passu miłej ojczyzny deesse subsidio, pozwolone sześćdziesiąt tysięcy przez ichm. pp. posłów naszych na sejmie (czém się téż i rzeczp., widząc naszą ruinę, takową kontentowała) praesenti laudo per constitutionem cum modo contribuendi onych approbato, aby wniesione były na przyszłą do Lwowa komisją, takowym niżej opisanym sposobem postanawiamy: Naprzód lauda o pogłównych jako i mléwném, tak jakośmy byli przed sejmem postanowili, które téż et per constitutionem są aprobowane, reasumujemy, iżby każdy poddany plebejae conditionis tak z poddanych jako i czeladzi służebnych, ktokolwiek więcej ma nad lat cztery, utriusque sexus do ręki jmp. egzaktora swego powiatu oddał, to jest po groszy trzy, potém po złotym zupełnym a przytém mléwnego po groszu na miesiąc na ośm miesięcy, co uczyni po groszy ośmi, a uczyni to od każdej osoby po groszy czterdziestu jednym. Sami tylko ichm. stanu ślacheckiego i duchownego in suis personis od tego pogłównego wolni być mają. Gwoli której egzakcyj ichm. pp. egzaktorowie na miejscach zwyczajnych zasięść

mają od przyszłego poniedziałku za tydzień, i ten podatek wybierać będą tak jednak, iż mléwne po groszu jednym za miesiąc ad ultimam Junii wyciągnąwszy, więcej go wybierać nie powinni, i kto przedtém zapłacił, te w te czterdzieści groszy i jeden być mu inkludowano powinno. Miasta zaś i miasteczka in duplo, to jest po florenów dwa i po groszy dwudziestu dwu każdy od głowy wydać powinien; także i Żydzi, którzyby się należeli w tych województwach, akcyzę i czopowe z przeszłych wszystkich kwartałów do tego podatku przykładamy, aby wszystkie miasta i miasteczka z wszystkimi, które do pilności należą, rekwizytami, mianowicie z przysięgą do ręki ichm. pp. egzaktorów natenczas oddali. A iż ichm. pp. egzaktorowie wszelką około tego będą mieć animadwersją, aby w niwczém skarb jacturam non patiat, miasta objadą, inkwizycją uczynią, jeżeli sprawiedliwie to, co należy, do skarbu weszło. Więc żeby tém prędzej wniesione były te podatki, gdzie za niewniesieniem sześćdziesiąt tysięcy na komisją o zgubę idzie i ostatnią ruinę tych województw, sądy skarbowe komisarskie reasumujemy i aby pro die 7-a Julii, to jest za niedziel trzy od przyszłego poniedziałku, gdzie ichm. pp. komisarze na sądach skarbowych zasiadający zjadą się. A przed tenże sąd wszyscy ichm. pp. egzaktorowie, szafarze, retentorowie województw, lubo tych wszystkich sukcesorowie stawiają się sub poena peculata i rachunek uczynić będą powinni i pieniądze oddać; także, którzyby pogłównego, mléwnego, akcyzy i czopowego nie oddali, tedy ichm. pp. egzaktorowie na te sądy delaty oddać powinni. A te delaty z sądu podane, mają być i na komisją do Lwowa odesłane, w czém sobie postąpią ichm. pp. komisarze podług konstytucyj i komisyj; także miasta i miasteczka tak o dawne przed inkursją szwedzką zatrzymane kwartały jako i przeszłe o wszystkie zyski aż ad ultimam Junii sprawić się powinny, także którzyby o niesprawiedliwość wydania akcyzy od likworów i inszych tak i czopowego przesłakowane (?) miasta były. Z temi wszystkimi sąd tamteczny powinien sobie postąpić podług konstytucyj tak przeszłych jako i ostatniego sejmu i komisyj, porządek akcyzy i czopowego na subsequentes kwartały tenże sąd namówi, który praesenti laudo aprobowujemy, a miasta i miasteczka podług niego sprawić się będą powinny; którzyby zaś, nie zapłaciwszy pogłównego, do inszych wsi uchodzili, tych żaden pan bez atestacyi, że pogłównego zapłacił, przejmować nie powinien, ani żaden w mieście, o co forum na tychże sądach ad instantiam instigatoris et cujusvis delatoris. Więc że i w czopowém niemała się ujma dzieje przez szynki inszych

osób, tedy, ktoby tylko *cujuscunque conditionis* piwo na szynk dawał do miast, miasteczek królewskich, duchownych i ślacheckich tych, z których czopowe *currit*, taki każdy powinien czopowe płacić, o co forum na tychże sądach *ad instantiam cujusvis delatoris* ma. O zapłacie także *ichm. pp.* rotmistrzom naszym względem pięciu poborów wszyscy *retentorowie* i ci, co na delatach sprawić się powinni *sub poena superius specificata*; trzy pobory przez *ichm. pp.* posłów przyniesione, lubo po tak wielkim zrujnowaniu województw naszych, gdzieby dotąd od przechodu wojska i stanowisk *respirium* nie mamy, jednak dla potrzeby ojczyzny, ciężko sobie czyniąc, te trzy pobory *cum abjuratis ultimis diebus Novembris* wydawać postanawiamy. *Imci. p.* Grabskiego *successores* wpisać, aby się im *retentores* na sądach sprawili, z których to zarazem sądów *jmp.* Radojewski łowczy inowrocławski, któremu *jmp.* Wysocki łowczy brzeski szafarstwo województwa brzeskiego ustępuje względem sześćdziesiąt tysięcy, wytrąciwszy jednak sobie od pięciu tysięcy *solarium* (!), sumę tę z obudwu województw na komisją do Lwowa podług odebranych *reskryptów* odwiezie, a względem odwozu sejmik. sześćset złotych wziąć *jmci* naznacza, także od pięć tysięcy, co przejdzie od województwa brzeskiego wszelkiego podatku *ad ultimam Junii*, *jmp.* łowczemu inowrocławskiemu od wszelkiej sumy *solarium* szafarskie *cedere* powinno. A że i ten ciężar *rzeczp.* na wszystkie włożyła województwa, aby komisarzom (z?) sejmku naznaczonym każdemu w swoim województwie *solarium* było naznaczone, tedy i my *zwyczajne solarium* brzeskiemu tysiąc złotych, inowrocławskiemu drugi tysiąc naznaczamy, których obudwu *niepewni* będąc *zjachania* dla tak dalekiej drogi i podczas *najtrudniejszej*, gdy u nas mają wojska *konsystencyą*, tedy jeśliby jeden *jachał*, etiam *absentis* ma odebrać *solarium*. Jakoż że się nam *jmp.* łowczy brzeski zaraz na sejmiku *złém zdrowiem* wymawia z tej drogi, tedy *jmp.* stolnika brzeskiego lubo w tak *pracowitą drogę* upraszamy i onemu oboje *solarium* to jest dwa tysiąca złotych naznaczamy, które za *atestacyą jmp.* marszałka powinny mu być odliczone. *Deductum* też to przez *ichm. pp.* posłów naszych na sejmie przeszłym, żeśmy z całą *rzeczp.* *prowiantem* wojsko pod Toruniem *prowiantowali*, nietylko jeden *prowiant* lecz *in centuplo* zabrany od nas, dla czego ciż *ichm. pp.* posłowie taką nam dali *relacyą*. *Jegomość p.* chorąży *sendomirski* generał *prowiantmagister* jako wiadomy *asekurował* *ichmości*, że na *delacie* ani województwa, ani *jmp.* Stefana Jaranowskiego *cześnika* *dobrzyńskiego*, *prowiantmagistra* województw naszych, *jmp.* Andrzeja

Krusińskiego, *jmp.* Gałęckiego *podawać* nie będzie, tedy *jmp.* komisarz nasz brzeski *przypilni* to *jmp.* *prowiantmagistrowi* i tego *postrzeże*, jakoby tak *jmp.* Stefan Jaranowski *cześnik* *ziemie* *dobrzyńskiej* na *delacie* nie był *podany*, który się *wyrachował* nam *dostatecznie* na sejmiku przeszłym i *zupełny* ma *kwit* od nas i ten *kwit jegomości* etiam *praesenti laudo* *aprobujemy* i onego *evincere* od wszelkiej *trudności* tego *prowiantu* *asekurujemy* się. A gdy wojska cesarza *jmci* z swych biorą się do nas *stanowisk* (od podobnych *jakichśmy* przedtém *doznali*), chcąc się *jakimkolwiek* *uwolnić* *sposobem* *rabunków*, tedy *ichm. pp.* komisarzów z *pojsrzodka* siebie *upraszamy*: *jmp.* Jaronowskiego *cześnika* *dobrzyńskiego*, *jmp.* Trzebuchowskiego *cześnika* *brzeskiego*, *jmp.* Wnorowskiego *miecznika* *brzeskiego*, *jmp.* Linowskiego *sędziego* *kruświckiego*, *jmp.* Czosnowskiego, *jmp.* Tomasza *Gąsiorowskiego*, którzy *podług* *danego kredensu* *punktów* we *wszystkiem* sobie *ustąpią*, *ichmcie* *absentować* się od wojska, póki *zostawać* to wojsko w naszych będzie *województwach*, nie będą. *Rządu* *wszelkiego* i aby *konsystencye* w *dobrach* *ślacheckich* nie były, *przestrzegą*, a tym *ichmciom* na drogę *czteryście* *złoty*ch u *jmp.* Galickiego *nakazujemy*. Iż jednak *więcej jmp.* komisarz *generalny* od nas do *przeprowadzenia* tego wojska *afektuje* *komisarzów*, tedy do tych *ichm.* *mianowanych* *przydawamy*: *jmp.* Tolibowskiego *stolnika* *inowrocławskiego*, *jmp.* Świętosławskiego *skarbnika* *dobrzyńskiego*, *jmp.* Andrzeja *Krusińskiego*, *jmp.* Galickiego, którym *ichmcie* po *dziesięci* *talarach* *kontentacyi* *naznaczamy* u tegoż *jmp.* Galickiego; *jmp.* *stolnikowi* *brzeskiemu* za *dwanaście* *niedziel* *koszty* *podjęte* w *Warszawie* *sześćset* *złoty*ch przy *braterskiem* *podziękowaniu* za *takowe* *koszty*, mając *respekt* na *zniszczone* *województwa*, tak się *małą* za *spezy* *kontentuje* *nagroda*, *jmp.* *łowczemu* *brzeskiemu* u *samego jmci* *czteryście* *złoty*ch *nakazujemy*. A nie mając *jeszcze* ani od *skarbu*, *jakim* te *wojska* w *województwach* *naszych* *prowiantowane* być *mają* *sposobem*, więc i na *relacyą* od *ichm.*, których do wojska *posyłamy*, gdy nam *oczekiwać* *przyjdzie*, tedy *vigore hujus laudi* nam *per constitutionem* *approbati continuationem* *sejmiku* tego *quoad* *proviantum tantum* *ad 20 praesentis* *prolongujemy*, a *wyżej* *opisane* *punkta* aby *wniesienia* *sumy* *na* *leżącej* na *komisją* *żadne* nie było *omieszkanie*, *in suo esse* *tanquam laudo* *praesentis* *sancita* *et approbata* *mieć* *chcemy* i to *laudum* *ręką* *jmp.* *marszałka* *sejmiku* *naszego* *ad acta* *podać* *zleciliśmy*.

Andrzej z Mirosławic Gąsiorowski marszałek sejmiku radziejowskiego.

33.

1659. *Julius*, (8—13).*Brzeska grodzka Relation. 6 f. 130.*

[Continuatio laudi conventus particularis Radziejoviensis.]

*Actum in castro Brestensi sab. post festum s. Margarethae virg. (Jul. 19) 1659.
Obtulit Eremianus Dzwonnek proconsul Brestensis.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, do Radziejowa zgromadzeni: jakośmy dla snadniejszego zgromadzenia pieniędzy, a potem odwiezienia na komisją czas i sądom komisarskim w wydawaniu podatków w tak wielkim opale od wojsk u nas konsystencyą po wszystkich województwach mających, z osobna od cesarskich Brandeburczyków przechodzących, akomodując, z sejmiku relationis pro die decima tertia Junii per constitutionem złożonego, kontynuacyą na dzień wprzód dwudziesty pierwszy czerwca, a potem ultimarie concludendo na dwudziesty lipca odłożyliśmy, tak vigore ejusdem laudi per constitutionem approbati tenże sejmik kontynuujemy i laudi continuationem postanawiamy. Naprzód sądy komisarskie, które dla tych wojsk dotychczas nie doszły, od przyszłego poniedziałku za tydzień, to jest, pro die vigesima prima praesentis uchwalamy, które podług tego porządku, jako się w laudum decima tertia Junii opisały, odprawować mają, by też w mniejszej liczbie nad sześć panów komisarzy na też sądy. Miasta, nie referując się na determinacyą kwartałów, cokolwiek mają pieniędzy, wniosą, także i wszystkie przeszłe kwartały zatrzymane, sprawić się powinni i coby od nich przyszło, wniosą na też sądy komisarskie. Ichm. pp. starostowie z zatrzymanych prowiantów egzekucyą uczynić powinni, a wybrane pieniądze per executionem do ręki jmp. szafarza oddadzą, o dawne jednak retenta exacti . . . ¹⁾ wielmożnego jmp. Słońskiego, które do przyszłego sejmiku coaequationis są odłożone. Retentores executionibus dla snadniejszego wydania pogłównego agrawowani być nie powinni, aż do dalszej per lauda subsequencia ordynacyi. Jeśliby jednak kto chciał dobrowolnie kondemnatę na sobie otrzymaną o dawne retenta znieść, tedy praevia satisfactione vigore laudi praesentis ex mente legis, wolno mu na przyszłych sądach, a ta satisfakcyą ma in supplementum w niesieniu

¹⁾ Nieczytelne z powodu stoczenia papieru w tém i w innych miejscach przez robactwo.

sumy od nas na komisją cedere, non derogando jednak ordinationi sądów naszych do ukontentowania w płacy. Imp. rotmistrzów województw naszych w moc ichmp. sędziom dajemy. Praesenti laudo postanawiamy, aby imp. starostowie egzekucyą względem niewydania piąci poborów z retentorów, czynili; pogłowne od sług osób duchownych, tak deklarujemy, że same tylko osoby duchowne i bakałarze in personis od pogłównego wolni być mają. Od inszych wszystkich sług, nemine excepto, powinno płacić. A ponieważ od akcyzy żaden podług konstytucyi nie ma być wolny, postanawiamy, aby od soli w województwach naszych przedającą tak u portu składu dybowskiego, jako i we Wrocławku, jako i Dobiegniewie wszyscy zwyczajnie płacili, a jeśliby kto taki się znalazł, któryby tego podatku od rzeczyptej postanowionego uporczywie wydawać nie chciał, tedy pan egzaktor powiatu tego, w którym sól przedawają, termin na też sądy komisarskie dać powinien.

A że ciężkie agrawowanie mamy od żołnierza na prezydyum toruńskim zostającego, tedy niniejszą uchwałą naszą postanawiamy, aby nikt nie ważył się dawać groszowego na pana komendanta na moście toruńskim, a in quantum by dał przymuszony, powinien czynić o to na trybunał, jako ratione inique extorti telonei. A ponieważ zaszła asygnacya jmp. podskarbiego koronnego, abyśmy ad rationem sumy sześćdziesiąt tysięcy na komisją lwowską wnieść powinny, piętnaście tysięcy na prowiant co prędzej wydali, tedy dla prędszego przysposobienia tego prowiantu cztery tysiące złotych ad rationem sumy téjże asygnacyi mianowanej u jmp. Aleksandra Wysockiego łowczego brzeskiego naznaczamy, które powinien za odebraniem asygnacyi pomienionej przez jmp. marszałka naszego do rąk oddawce téj asygnacye sine quavis mora wydać i realiter odliczyć. A przytém któryby jeno chciał, do podatków województw naszych należący, wydać prowiantem tak pogłowne jako i inne kontrybucye, tedy ichm. pp. egzaktorowie w powiatach powinni to przejmować za kwitem tego, który od jmp. podskarbiego naznaczony jest do kolekcyi tego prowiantu.

Także i miasta, czopowe a prima Julii należące, gdyby prowiantem wydać chciały, tedy im także ciż pp. egzaktorowie w powiatach swoich powinni im to przyjąć za kwitem tegoż kolektora jmp. podskarbiego zesłanego, w inszych tak u jmp. łowczego inowrocławskiego jako i imp. egzaktorów. Resztę piętnastu tysięcy za odebraniem téj asygnacyej przekazujemy piąty tysiąc za asygnacyą jmp. marszałka sejmiku naszego, od jmp. łowczego brzeskiego odliczyć zlecamy, którą asygnacyą

pro persoluto sąd nasz przyjmie. A jmp. Aleksandra Wysockiego jakośmy w przeszłym laudum per constitutionem approbatum, z szafarstwa kwitowali, tak i praesenti laudo, salvo tamen calculo jm. na przyszłych, uwalniamy et ab omni impedimento evincere obiecujemy. A że waryacya w księgach ziemskich województw naszych przez nieprzyjaciela stała się, tedy to postanawiamy, aby nikt się nie ważył tych ksiąg tykać bez asygnowanych panów rewizorów do obudwóch województw, a panu regentowi grodzkiemu brzeskiemu za skorygowanie tych ksiąg kontentacyą panowie komisarze na sądach komisarskich obmyślić powinni. Przy wielkich województw naszych nieszczęśliwościach ta niemniejsza zostaje z wielkim żalem naszym, gdy wojska cesarza jmci cale nas przedtém zrujnowały podczas obsydy toruńskiej, i teraz od tegoż wojska w Prusy idącego wielką odnieśliśmy ruinę, gdy jmp. Knysz na miejscu jmp. generała Zuzy zostający, nic a nic nie respektując na list od jmp. Izoli posła cesarza jmci za naszymi województwy dany, jednego ichm. pp. komisarzów naszych, to jest jmp. Tolibowskiego stolnika inowrocławskiego znieważył, tém samém na lekkość do wojska podał, że cale wojsko ichm. pp. komisarzów naszych za uniwersałem jkr. mci, pana naszego miłościwego z sejmiku dla przestrzeżenia rządu i dla prowadzenia wysłanych nie słuchał; za ordynansem tegoż jmp. Knysza kościoły sobie w trakcie otwierali, domy ślacheckie rabowali, po dworach stawali, na ostatek jmp. Krusińskiego ślachcica zacnego, w wojsku zasłużonego komisarza, tyrańsko z strzelby zabili; dla czego ad vindicandum sanguinem ichm. pp. komisarzów: jmp. Trzebuchowskiego cześnika brzeskiego, jmp. Wnorowskiego miecznika brzeskiego, jmp. Tomasza Gąsiorowskiego, jmp. Galickiego naznaczamy, z których czterech, dwaj jachać powinni, znosząc się z jm. księdzem Lipskim generalnym komisarzem, któremu ciż imp. komisarze podziękują, żeśmy kontenci z prac jmp., w czym list od nas jmp. marszałka ręką podpisany posyłamy do jm., sanguinem vindicabunt, oraz i szkody jmp. Tarnowskiego i inszych, asygnacyą tym dwiema od jmp. marszałka daną, sąd komisarski przyjmie podług intencji braci list od . . . jako i w krzywdach, ile sprawiedliwości nie odniesiemy, zlecamy jmp. marszałkowi sejmiku naszego napisać do jmp. Izoli, ut constet samemu cesarzowi jmci o tak wielkich województw naszych od wojsk cesarskich opresyach.

A ponieważ już ad tantam oppressionem stan ślachecki od panów żołnierzów naszych, żal się Boże, przyszedł, że nic od nich bezpiecznego

być nie może, ponieważ dwory i mieszkania ślacheckie gwałtem najeżdżają, co się podoba biorą, biją, kaleczą i różne wiolencye czynią; co się i teraz świeżo w tutecznych województwach w domu ichm. pp. Boruckich stało, kędy małżonkę jednemu z ichm. pp. braci dwu rodzonych i zraniono, czeladzi poraniono i postrzelono, wieś Osięciny najachawszy funditus zrujnowano, wielkie bezprawia poczyniono, z dobrej wolej pozwoloną stacyą nie kontentując się.

Czego wszystkiego, jakośmy dobrze wiadomi, tedy z pojsrzodka siebie uprosiliśmy wielmożnego jmp. kasztelana kowalskiego i ichm. pp. cześników brzeskiego i dobrzyńskiego, aby do jaśnie wielmożnego jmp. marszałka hetmana polnego zjechawszy, gdy się zbliży, imieniem nas wszystkich przy oddaniu pokłonu upraszać będą, jakoby się takowym wiolencyom i opresyom od żołnierza zabezpieć mogło.—Te wszystkie infelicitates opowie imieniem województw tych jmp. komisarz na komisyi, dla których ta zwłoka zostawa w wybieraniu uchwalonych podatków i wniesieniu onych na komisya ichm. pp. komisarzów, których za uniwersałem jkr. mci, pana naszego miłościwego, z województw naszych do prowadzenia wojsk cesarza jmci nazaczyliśmy. Obiecujemy ab impetitione quarumvis personarum, jeśli by tego potrzeba była, cale ewinkować i eliberować. Które to punkta wszystkie niniejszém zgromadzeniem naszym aprobując, ręką jmp. marszałka naszego podpisane, do akt grodzkich podać zlecieliśmy. Andrzej z Mieroszewic Gąsiorowski marszałek sejmiku radziejowskiego, manu propria.

34.

1659. Septemb. 15.

Brzeska grodzka Relation. 6 f. 153.

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in castro Brestensi feria secunda post festum sancti Mathaei apostoli et evangelistae proxima, anno Domini 1659. Obtulit nobilis Nicolaus Piotrowic.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw naszych kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik elekcyi pp. deputatów na trybunał koronny tu w Radziejowie zgromadzeni. Naprzedz iż za nieszczęsném naszym dla pewnej niezgody pp. deputaci na trybunał nie są na tym sejmiku obrani, tedy jednak, że insze różne wo-

jewództwa zachodzą trudności, jako to wiadomość mamy od jmcia p. komisarza naszego województw naszych z komisyj lwowskiej, a to względem podatków rzeczp., które rzeczp. na przeszłym ordynowała sejmie, postanowiona jest tedy na téj komisyj lwowskiej i ordynowana na retentorów tychże to podatków egzekucya przez pp. żołnierzów: zabiegając my temu, aby ad istam novitatem nie przychodziło, żeby sobie pp. żołnierze mieli czynić egzekucyą i ślachtę bracią agrawować, tedy na poprzedzenie téj egzekucyj sądy nasze komisarskie dawno uchwalone i sejmem aprobowane reasumujemy, które od dnia dzisiejszego za niedziel dwie przywołać rozkazaliśmy, które sądzić i odprawować ciż dawni pp. komisarze powinni będą. Na których to sądach pp. retentorowie retenta sub poenis de retentoribus sancitis oddawać powinni, jako też wszyscy pp. senatorowie województw naszych z delatami swemi i rachunkami, aby na te sądy stanęli, postanowiliśmy i warujemy to sobie, aby każdy z nich z osobną, sub poenis legibus descriptis et seorsiva poena centum marcarum pecuniarum polonicalium judiciis eisdem repetenda stawał, pieniądze i rachunek oddał. A gdzieby który z retentorów dał się konwinkować, wkładamy (to ?) na ichm. pp. poborców województw naszych, aby sine mora egzekucye po powiatach swoich, sub poenis contra negligentes officiales sancitis, za oddaniem sobie do grodów przez pp. egzaktorów delat odprawowali i pieniądze przez egzekucyą od retentorów wybrane do sądu naszego komisarskiego oddali. Porządek około téj egzekucyj akcyzy i czopowego i uspokojenia téj rauty przychodzącej i procesu cum retentoribus, aby każdy, co winien, retenta oddawał na tych sądach, ichm. pp. komisarze namówią. Do tego, że nam to jmość p. komisarz nasz z komisji przyniósł lwowskiej, że województwom naszym nad sześćdziesiąt tysięcy złotych sejmem i warunkiem osobnym całej rzeczyp. względem dwudziestu i półszostu poborów uchwalonych i konstytucyą przeszłego sejmku warowanych, dekretem swoim komisya lwowska ultra mentem constitutionis i całej rzeczyp. 20,000 złotych w tych czasach dać nakazała: tedy temu dekretowi jako in nullo fundamento zostającemu et ex nullo termino ferowanemu dosyć czynić nie możemy, ani też woli czynić mamy; o co teraz do jkr. m., p. n. m. jmp. Jana Osieckiego chorążego brzeskiego w poselstwie wyprawujemy, które to praejudicium nasze, które niesłusznie cierpiemy od komisyj lwowskiej, jkr. m., p. n. m. przełoży i pokornie majestatu jkr. m. prosić będzie, żebyśmy od tego ciężaru jako już penitus wniwecz obróceni i od nieprzyjaciela spaleni, wolni zostawali, i żeby jmość p.

podskarbi koronny na tę sumę 20,000 złotych nowo na województwa nasze przez komisya lwowską włożoną i dekretem na województwa wciągnioną asygnacyj żadnych nie wydawał i wydane aby żadnej wagi mieć nie mogły, pokornie majestatu jkr. m. prosić. Które to laudum rękami ichm. pp. senatorów naszych i jmość p. marszałka koła naszego podpisać i ono podpisane do grodu brzeskiego podać rozkazaliśmy. Stało się w Radziejowie w poniedziałek nazajutrz po podniesieniu ś. Krzyża, roku pańskiego 1659.

Konstanty Lubstowski kasztelan bydgoski, mp. Stefan Grochowski marszałek sejmiku radziejowskiego, manu propria.

35.
1660. *Majus*, 31.*Brzeska grodzka Relation*, 6, f. 275v.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Brestensi feria sexta post octavas festi sacratissimi Corporis Christi proxima (Junii 4). anno Domini 1660. Obtulit honestus Albertus Tubicen.

My rady, dygnitarze i urzędnicy województw brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik do Radziejowa na dzień 24 miesiąca maja za uniwersałem jkr. m., p. n. m. zgromadzeni: lubo to pp. posłowie nasi na przeszłym sejmie z województw tutecznych pozwolili sumę sześćdziesiąt tysięcy na zapłatę wojsku koronnemu, nadto jeszcze komisya lwowska przyczyniła (mimo wydołania nasze) na też wójewództwa nasze sumę dwadzieścia tysięcy, którym takowym na nas wciągnionym podatkom acz dla ciężkiego spustoszenia tych obu województw sufficere nie możemy, iż jednak jkr. m. p. n. m. nam raczy sejmik pro die 24 praesentis dla skarbowym do województw na wydanym dosyć czynili. Przeto w czém refragrari tak i communi posse nostrum czyniemy, jako przez commoda belli i kilkoletnie różnych wojsk obozowanie funditus zniszczeni, czego wszyt-

ka Korona w ko w naszych tu województwach sedem belli sustinuiumus, aby jednak pilnością naszą do usługi i ratunku spólnej ojezyny mogliśmy contestari, na niniejszym sejmiku pługowe jedno, to jest, od pługą każdego po złotemu jednemu i groszy piętnastu na wsiach tak królewskich, duchownych jako i ślacheckich namawiamy; w miastach zaś i miasteczkach, okrom pługowego, z domu każdego po złotych półtora postanawiamy, na lózných także i wszytkich komorników po miastach po groszy sześci wkładamy. Żydzi gospodarze po złotych trzy dać mają na ten podatek w starostwie dybowskiem; od bazarników tak między mostami, jako na Piasku i pod klasztorem i na Podgórzu mieszkających, pożytki różne i zyski sobie przywodzących, po złotych dziesięciu; od rzeźników po wsiach in genere wszytkich po kopie wybierać pp. egzaktorom naszym i ich sukkolektorom zlecamy. Wsie którekolwiek dotąd jeszcze nie popłaciły podatków i one zatrzymały, pp. egzaktorowie seryo w to wejrzą, aby te podatki na przyszłe sądy komisarskie do skarbu województw naszych wniesione. Na który to podatek, aby rolnicy i wszyscy ci, którzy pługami orzą, ciężkości nie mieli, tedy, cokolwiek ich tylko we wsiach mieszka, tak zagrodników, lózných, komorników, rzemieśników, do tych, co z pługów płacić mają, proporcjonaliter przykładać się powinni. Do którego wybierania tychże pp. egzaktorów, co pierwsze wybierali pługowe, upraszamy, temuż wybieraniu czas a prima Junii ad decimam quartam ejusdem praefigendo. Juramenta jednak, jako względem umniejszonych tak i przyczynionych pługów, na niektórych miejscach przed samymi pp. egzaktorami personaliter mają być czynione, już nie w kancelaryach. Sądy komisarskie zwyczajne przywołane na czas naznaczony reasumujemy, na które wszyscy, jako pp. egzaktorowie z regestrami dla rachunków, miasta także i miasteczka i inni retentorowie comparere powinni sub poenis executionis. A ponieważ jeszcze się satysfakcyja nie stała z województw naszych w zasługach ichm. pp. rotmistrzom naszym, to jest jmści p. staroście kruświckiemu Gąsiorowskiemu zatrzymanych, tedy, aby contributio-num zwłaszcza pogłównego brest majętności obu ichm. przychodzących na ichm kondemnata stanęła kasujemy, tak jednak, jeśliby jednego nad drugiego podatki i jego majętności więcej wynosiły, tedy, co nadzwyż nad drugiego wyniesie, powinni to do skarbu województw naszych zapłacić, gwoli czemu powinni będą na

przyszłych sądach komisarskich ciż ichm. pp. rotmistrze dostateczny rachunek oddać, aby, jako w niedobraniých tak i przebraniých podatkach nad zasługi, sąd komisarski porównał ich, do którego rachunku należć mają i sukcesorowie ś. p. nieboszczyka jmci p. Kretkowskiego wojewodzica brzeskiego. Dochodzą nas tu te wiadomości, jakoby sejmik electionis podkomorzego inowrocławskiego miał się odprawić nad wiadomość nas odleglejszych obywatelów: tedy praesenti laudo tego sobie ostrzegamy, aby takowe elekcyje, jako in uno corpore existentibus, w województwach naszych nie stawały i jeżeliby inordinate ta elekcyja stanęła, onęjby nam pro rata et firma przyjmować nie przyszło. A że świeżo zaszedł uniwersał jkr. m., p. n. m. na konwokacyą warszawską, tedy wszytkie nasze elekcyje urzędników w województwach naszych, jeśliby na nie uniwersały wydane były, w tydzień, da Pan Bóg, po tej konwokacyej odkładamy i jeśliby się teraz odprawowały, one nullitati subesse deklarujemy. Zlecamy przytém jmści p. dyrektorowi koła naszego, aby imieniem naszym przez pisanie upraszał jmści p. starosty samborskiego o sól powiatową z łaski jkr. m., p. n. m. województwom naszym pozwoloną, aby in toto wydana nam była, także i akcyzy od soli, którą na ładach województw naszych przedają, wybierać nie bronik. Akcyzy i czo-powe, jeśliby które miasta chciały arendować, zjehawszy na przyszłe sądy komisarskie, o tém conferant z ichm. pp. komisarzami, którym dajemy potestatem z niemi concludendi. A iż nas uniwersał jkr. m., p. n. m. sejmikujących zastaje, w któ uwiad o szczęśliwie postanowionym z kro ichm. pp. deputatom województw naznaczonym zlecamy, aby przy miłościwemu za ojcowskie województw naszych do tej aprobaty pakt omnimode przyłożyli się, posiłków żądnych cesarza jako cała ojezyna nadwątlona, tak województwa nasze całe zrujnowane zostały, non admittendo, w czém fidem, honorem et conscientiam jmści obligujemy. Które to punkta sejmiku naszego jmść p. Gąsiorowski marszałek nasz, ręką własną podpisawszy, aby ad acta publica podał, zleciliśmy. Datum w Radziejowie dnia ostatniego miesiąca maja roku pańskiego 1660.

Andrzej z Miroszewic Gąsiorowski marszałek sejmiku radziejowskiego.

36.

1660. August. 10.

Radziej. grodzka Relation. I. f. 330.

[Laudum conventionis continuatae.]

Actum in castro Radziejowiensi feria quinta post festum sancti Laurentii martyris (August. 12), anno Domini 1660. Obtulit generosus Alexander Trzebuckowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw na sejmik jkr. m., p. n. m. pro die 27 Julii złożony w Radziejowie zgromadzeni, wyrozumiawszy z listu jkr. m. potrzeby rzeczp. i niebezpieczeństwa od następujących nieprzyjaciół, którym jkr. m. z pany radami natenczas przy boku jego będącymi paterne obviare i nam do zatrzymania następujących niebezpieczeństw i zrażenia nieprzyjacielskiej przeciwko jkr. m. i rzeczp. zawziętości podawać raczy: żądając, abyśmy, eadem media od jkr. m. ex senatus consulto proponowane przyjąwszy, onym dosyć uczynili: w czym nie chcąc deesse w takowym razie i niebezpieczeństwach rzeczp., dla której całości przy dostojenstwie pańskim każdy z nas zdrowie swoje nieść i odważyć gotów: lubo takowe media i opcye od jkr. m. ex senatus consulto proponowane praejudiciosam nieco prawom i wolnościom naszym inducunt novitatem, czemu ad obviandum dalszemu zostawiwszy sobie czasowi obronę, sami ojczyzny naszej biorąc przed oczy, do intencyej jkr. m. skłaniamy się i cztery pobory, salvis desertorum et conflagrorum abjuratis:—ponieważ niepodobna rzecz jest, abyśmy sine abjuratis (tak jako nam skarb koronny proponit), będąc tot calamitatibus belli jako przez nieprzyjaciela, tak przez ustawiczne a nieustawające do tego czasu wojsk koronnych przechody i iberny spustoszeni et ad ultimam ruinam przywiedzeni, kędy major pars dóbr i majątności tak jkr. m., jako duchownych i ziemskich sine quibusvis possessoribus spustoszałych i spalonych odłogiem leży; w miastach przytém i miasteczkach zniesionych i przez nieprzyjaciela spalonych mało co ludzi residet (wydać one mieli): postanowiliśmy cum ea cautione, aby nam in coaequatione przyszłych, które uchwalone będą, podatków pro persoluto przyjęte były, czego, da Pan Bóg, ichm. pp. posłowie nasi na przyszłym sejmie domówią się. Jeżeliby zaś inne województwa na takowe proponowane podatki pozwolić nie mieli, lecz na pospolite ruszenie, (które sine divisione belli być ma), poszły, dlaczegoby i nam za przysłaniem nowo z kancelaryej jkr. m. wici, ponieważ te które przysłane są, za pozwoleniem tych przez nas podatków, za ordynacyą jkr. m. i sejmiku niniejszego pu-

blikowane nie są i waloru swego mieć nie mogą, do takowegoż pospolitego ruszenia przyszło, tedy tych pozwolonych poborów wydać nie będziemy powinni. Które to cztery pobory wszyscy wobec obywatele obojga województw cujuscunque status et conditionis a data praesentis conventus do świętego Michała blisko przyszłego, sub poenis de retentoribus contributionum publicarum sancitis, wydać i do rąk pana poborce zapłacić podług juramentów świeżo na poborów trzy uczynionych będą powinni; do których poborów wybierania z obu województw uprosiliśmy jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, który te pobory praevio juramento juxta praescriptum legis wybierać w Radziejowie continue, nie odrywając się, do świętego Michała blisko przyszłego, z obu województw będzie, i wybrane za ordynacyą sądu komisarskiego województw naszych i wiadomością wydawać na asygnacye skarbowe będzie. A że województwa nasze do wypłacenia dawniejszych asygnacyj dla takowych wyżej opisanych spustoszałości i ruiny przyść i in solvendo być nie mogły do tego czasu, i jeszcze do wypłacenia niemałą sumę dłużne zostają: chcąc, aby się i w tym punkcie propozycyej jkr. m. dosyć stało i aby oczekiwający ichm. pp. żołnierze sine mora od nas satysfakcyą odnieść mogli, akcyzę, która podług konstytucyej sejmu blisko przeszłego a die prima Julii proxime praeterita ustawać miała i w województwach naszych de facto ustała: że jednak województwa inne osobliwie wielgopolskie in exolatione (?) takowychże ciężarów i długów wojskowych, jakie się u nas znajdują, ad ultimam Decembris prolongowały i one wybierają, jako nam i jkr. m. ex senatus consulto proponować raczy; tedy i my a data sejmiku one niniejszego (?) ad ultimam Decembris proxime futuram anni praesentis postanawiamy: którą to akcyzę we wszystkich miastach i miasteczkach tak jkr. m. jako duchownych i ziemskich, nemine excepto, nie zasłaniając się żadnymi libertacyami i konflagratami, tak jako per legem jest ordynowana i na terażniejszym sejmiku postanowiona, wszyscy kupcy, chrześcianie, Żydzi, sukiennicy, kramarze, Szoci, rzeźnicy i inni wszelakiego rzemiosła rzemieśnicy od wszelakich rzeczy, towarów, które się tu w Koronie przedają, rodzą i trawią: soli, śledzi, zboża, welen, ryb i innych wszelkich rzeczy in genere, które w miastach i miasteczkach przedawane będą: wołów, wieprzów i bydeł wszelakich, które na jarmarkach przedawane bywają i one na sprzedaż rzemieśnicy wodzą i przedają. Szynkarze do win i gorzałek, ten który przedawać będzie, od każdego złotego po groszy dwa płacić będą powinni sub amissione mercium, od piwa zaś wszy-

scy piwowarowie i szynkarze na mieście akcyzy, taką sumę drugą będą powinni dodawać jako czopowego od każdego waru i beczki dawają. Która to akcyza, aby porządnie w miastach i miasteczkach wybierana była, urzędy miejskie cechmistrzów wszelkich rzemiosł surowo napomnieć i nakazać mają, aby każdy rzemieślnik sprawiedliwie ten podatek od wszelkich rzeczy, rzemiosł ich, do rąk ich oddawał i one od nich sposobem opisanym odebrane do rąk pp. egzaktorów oddawali; od innych zaś rzeczy, kupi i towarów mieszczanów osiadłych do wybierania naznaczyli, którzyby praevio juramento rota tali: iż ten podatek akcyzy wiernie, nikogo nie ochraniając, wybierać i aby wiernie a sprawiedliwie oddawany był, doglądać i przestrzegać będą, którym to egzaktorom i ich sukkolektorom securitatem taką, jaka ceł koronnych pisarzów w prawie warowana jest, warujemy i postanawiamy.

A iż przez to wielka się w tym podatku czopowego i akcyzy działa dyminucya, iż w miastach i miasteczkach mieszczanie, przedmieszczanie nie od piwowarów w miastach, ale ze wsiów i od osób tych, którzy za prerogatywą ślachecką lubo duchowną czopowego płacić nie powinni, biorą, one szynkują: chcąc temu zabieżeć, wkładamy to na urzędy miejskie, aby takowych piw, gorzałek mieszczanom, przedmieszczanom do miast wozić i przedawać i szynkować nie dopuszczali i jeżeliby się kto tego ważył, aby od tego piwa i gorzałki, którą zkadinał przywiezie i szynkować będzie, czopowe i akcyzę tak, jako piwowarowie płacić powinni, płacili i oddawali. Żeby zaś piwowarowie dla drogości zboża i wydatków, nie mając pożytku, piw i gorzałek robić się nie zbraniali, żądamy bratersko ichm. pp. podwojewódzzych obu województw, aby wejrzawszy w ekspensa piwowarskie, taksy piw i gorzałek sine mora w miastach podnieśli i od tego, co nad terażniejszą, jaka w miastach i miasteczkach jest taksa i cena, podniesiono będzie, piwowarowie czopowego i akcyzy płacić nie będą, ale im to na ekspensa cedere ma. Do której akcyzy i czopowego wybierania i administracyej w województwie brzeskiem uprosiliśmy jmp. Adama Galickiego, który podatek ten z miast wybierać i on za ordynacyą sądu komisarskiego na wypłacenie długów wydawać będzie praevio juramento na sprawiedliwe podatków tych wybieranie, i około jako najporządniejszego wybierania w miastach i miasteczkach uczynić ma ordynacyą. W województwie zaś inowrocławskim akcyzę, na sejmiku terażniejszym postanowioną, puściliśmy p. Mikołajowi Czechowskiemu per modum arendae, a data sejmiku niniejszego ad ultimam Decembris proxime futuram anni praesentis, za złotych 3,300 polskich, którą sumę tak województwo nasze zapłacić ma.

Naprzód resztę do asygnacyej 15,000 złotych na prowiant wojska ordynowanych i do województw naszych de data septima Junii 1659 od skarbu koronnego przez niego samego przysłanej, złotych 1,070 odebrać sobie ma, a na sądach przyszłych komisarskich submisyą sobie na 4,000 złotych reszty od sądu komisarskiego dane powrócić i w grodzie radziejowskim z odebrania zupełnych 15,000 kwitować będzie powinien; drugą ratę 1,000 złotych pro die 15 Septembris, a trzecią ratę złotych 1,230 pro die 15 Novembris do rąk tego, komu od ichm. pp. komisarzów naszych sądowych asygnowane będą, oddać i zapłacić będzie powinien, sub poenis de retentoribus sancitis, a miasta i miasteczka jem (im) ten podatek akcyzej tak, jako jest ordynowana, jemu oddawać będą powinni. A gdzieby, strzeż Boże, miasta i miasteczka popowietrzyć się miały, dla czego by pan Czechowski sumy dobrać nie mógł, tedy to, czego nie dobierze, a registra poprzysiężonemi dowiedzie, defalkowano być ma; czopowe zaś w témże województwie w administracyej dawnych ichm. pp. egzaktorów zostawać będzie, które także jaki i z brzeskiego za ordynacyą sądu komisarskiego wydać będą powinni. A iż też to należy do rządu i przestrzeżenia pożytku rzeczyp., aby pp. żupnicy z odebranej soli ślacheckiej z żup jkr. m. na stan ślachecki województwom danej rachunki czynili: reasumując wszystkie około tego prawa, to mieć chcemy, ponieważ wielkie kwerymonie wielu z panów bracięj w kole naszym rycerskiem zachodzą, tedy aby pan żupnik na sejmiku przyszłym deputackim z dystribucyej soli, tak przeszłego jako i terażniejszego roku odebranej, rachunek uczynił i on podpisany ręką swą do grodu podał. Co aby nie trudniło sejmiku przyszłego deputackiego, deputatów do wysłuchania tychże rachunków mianujemy, to jest: jmość p. Rogacyana Pstrokońskiego stolnika, jmość p. Adama Trzebuchowskiego cześnika brzeskich, jmość p. Stefana Jaronowskiego cześnika ziemie dobrzyńskiej, jmość p. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, jmość p. Jana Trzebuchowskiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego, jmość p. Jędrzeja Gąsiorowskiego podwojewódzkiego brzeskiego, którzy na zasiadaniu sejmiku przyszłego deputackiego w Radziejowie, duorum vel trium absentia non obstante, zasiadłszy, rachunku p. żupnika wysłuchają i tamże zaraz na sejmiku relacyą uczynić mają; czemu, jeżeliby p. żupnik contravenire chciał i rachunku naznaczonego nie czynił, blisko sejmik przyszły deputacki tenże modum vindicandi namówi. Które to postanowienie nasze zlecieliśmy jmości p. marszałkowi naszemu podpisać i do grodu radziejowskiego per oblatam podać.

Działo się w Radziejowie na kontynuacyjnej sejmiku dnia 10 sierpnia roku 1660.

Aleksander Trzebuchowski cześnik inowrocławski, marszałek koła rycerskiego.

37.

1660. Septembr., 13.

Radziej. grodzka. Relation. I, f. 365.

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta in crastino festi Exaltationis sanctae Crucis (Sept. 15) anno Domini 1660. Obtulit nobilis Balthasar Lasocki.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw na sejmik deputacki pro die 13 Septembris w Radziejowie zgromadzeni, za wziętą od jkr. m., p. n. m. przez posła swego instrukcją znamy to, że ojcowska jkr. m. a primordiis państwa swego jako zostawała zawsze ku nam wszystkim tak i teraz zostawa sollicitudo. Że nam jednak podatki hyberna i na same dobra ślacheckie są proponowane, które nie mogą być bez sejmu uchwalone, uniwersała przytém żadnego pospolitego ruszenia nie widzimy; tedy lubo spaleni i zniszczeni i prawie tą wojną z Prusami zarówno exhausti, quidquid jednak in nobis sanguinis est, ohotnie za dostojęństwo jkr. m., p. n. m. ofiarujemy i pospolite ruszenie sine divisione belli podług konstytucyj reasumowanych bierzemy przed się, kędy za obwieszczeniem ichm. pp. senatorów naszych w tydzień po uniwersale stawić się powinniśmy na czas przez ichm. i miejsce pod Radziejów tak z brzeskiego jako i z inowrocławskiego województw; ztamtąd po namówionym porządku województwo brzeskie z swym duktozem pod Kowalem, a inowrocławskie pod Brześciem stanąwszy, popiszą się i pójdą na pospolite ruszenie. Jeżeliby zaś tęp pospolitým ruszeniem pódoby nam nie przyszło, tedy cztery pobory na przeszłym sejmiku per laudum uchwalone przez nas, powinny będą być wydane, obojga albowiem, pospolitego ruszenia i poborów jako impares utriusque oneri ponosić nie możemy. Do którego popisu i wyprawy na pospolite ruszenie miasta wszystkie i miasteczka, które wyprawie wojennej podpadają, podług prawa i zwyczaju dawnego wozy, piechotę, ryszunki wojenne i prowianty stawić będą powinni i one pod władzę ichm. pp. duktorów oddać. A że do te-

go czasu ichm. pp. rotmistrzom naszym, którzy nam podczas inkursyj przeszłej nieprzyjacielskiej służyli, za ich zasługi satysfakcyja nie stała się, na których zapłatę cztery pobory pod starym Radziejowem, a piąty pod Przedczem postanowione i uchwalone były, a do tego czasu, jeżeli od wszystkich ichm. pp. braci i obywatelów obojga województw wydane są, wiedzieć nie możemy, ponieważ i ichm. pp. rotmistrzom egzekucyja i retentora (?) podana i od nas pozwolona była; tedy abyśmy do przedszej satysfakcyj ichm. przyść mogli, czas wysłuchania rachunków tych ichm. wszystkich, którzy do wybierania poborów postanowionych obrani byli i one wybierali, pro die 27 Septembris anni praesentis naznaczamy. Do których odebrania i wysłuchania uprosiliśmy: jmści p. Stefana Jaranowskiego cześnika ziemie dobrzyńskiej i jmści p. Marcina Mąkolińskiego, na który czas ichm. pp. egzaktorowie i ich sukcesorowie z rachunkami, z rejestrami stawić się i rachunki oddać będą powinni sub poena peculatus. Ichm. pp. rotmistrze i sukcesorowie ichm., którzy też podatki per executionem wybierali pod utraceniem zasłużonego swego i chorągwi swoich, także stawić się i rachunki, co od kogo odebrali per executionem, oddać będą powinni. Akcyzę, która na przeszłym sejmiku za instrukcją i propozycją jkr. m. ad normam województw wielkopolskich jest postanowiona, onę autoritate praesentis conventus unanimiti consensu aprobujemy: w której wybieraniu miasta i miasteczka jkr. m., duchowne i ziemskie i ich urzędy podług laudum i deklaracyj sejmiku przeszłego, de modo et tempore wybierania przez jmp. marszałka sejmiku przeszłego do grodu radziejowskiego podanej, in toto sprawić się i onę, sub poenis do retentoribus contributionum per legem sancitis, obserwować będą powinni. Jeżeliby zaś kto się taki znalazł, któryby postanowieniu tej akcyzy contraveniri chciał i w wybieraniu onęj impediment czynił, ani jej płacić chciał, tedy contraveniens podług prawa i pierwszego in anno 1658 die ultima Octobris postanowionego laudum, które praesenti conventu reassumimus, forum na sądach komisarskich, lubo in defectu, grodzkich ex instantia instigatoris et delatione pp. egzaktorów i administratorów naznaczamy. Które to postanowienie nasze zlecieliśmy jmci p. marszałkowi naszemu podpisać i do akt grodzkich radziejowskich podać. Działo się w Radziejowie die 13 Septembris anno 1660.

Paweł Charbicki cześnik łączycki, marszałek sejmu radziejowskiego. Locus sigilli.

38.

1661. *Mart.*, 28.*Radziej. grodzka Relation. I, f. 580.*

[Articuli conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post dominicam Laetare quadragesimalem proximo (April 2), anno Domini 1661. Obtulit honestus Joannes Konieczkovic.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw na sejmik od jkr. m., p. n. m., pro die vigesima octava Martii złożony zgromadzeni, po wysłuchanej instrukcyj na sejm przyszły, którą nam jkr. m. przez jmość posła swego przysłać i deklarować raczył: widząc, że jkr. m., p. n. m. solícite jako od początku szczęśliwego nam panowania około obmyślenia całości spólnej ojczyzny i rzeczp. w ojcowskiem pieczołowaniu nie ustawając, starać się raczy, jakoby za wielkimi odwagami zdrowia królewskiego z tak wielkiego niebezpieczeństwa wydzwigując, do końca uspokoić i za szczęśliwego panowania swego do pierwszych szczęśliwości, jako z największym pomnożeniem wolności naszych, przywieść usiłuje: przy powinszowaniu dobrego, w długo fortunne i nie zamierzone lata jkr. m., p. n. m. zdrowia, którego, jako wierni poddani, życzymy, pp. posłom naszym ante omnia za ojcowskie obmyśliwanie i pieczołowanie o całości ojczyzny i rzeczp. nisko, z cale wiernego poddaństwa oddaniem podziękować zleciliśmy. Stosując się we wszystkiem do intencyj i punktów w instrukcyj jkr. m., takowe ichm. pp. posłom na sejm, da Pan Bóg, przyszły do zniesienia się z całą rzeczp. podawamy artykuły.

A naprzód de modo concludendorum consiliorum, który jako na przeszłym sejmie tak i na ten czas nam jkr. m. w instrukcyj swojej proponować raczy, życząc i zabiegając, aby propter quendam disordinem concludendorum consiliorum, któryby się snadź nad mniemanie nasze w tój to dobrze od ś. pamięci antecesorów jkr. m. i przodków naszych (in eo modo, który dotąd zachowany, państw jkr. m. i rzeczp. rozprzestrzenieniem był) tak ugruntowanej rzeczp. i ojczyźnie naszej najdować miał, do podobnych niebezpieczeństw jako za szczęśliwego panowania tak et post sera fata jkr. m. nie przychodziło: ponieważ w tój materyj intencyj jkr. m. per legem publicam deklarowanej nie przeszły do aprobacyj punkta z postronnymi i pro tempore nieprzyjaznemi monarcha-

mi sejmu przeszłego naznaczonej konwokacyj, na której praeparatorie ta materya concludendorum consiliorum traktować się i nam na sejmiki blisko następującego sejmu, modi et media przysłać być miały, nie dosyć się stało; dla czego obawiając, aby takowe novitates prawom, wolnościom naszym i dobremu od przodków naszych w odprawowaniu sejmu postanowionym sposobom nie szkodziły i ad ruinas nie przywiodły, absolute et conclusive sine omni discrimine et mutatione ordinis o tój traktować i konkludować żadnym sposobem ichm. pp. posłowie nasi pozwolić nie mają. Znosić się jednak w tój materyj z całą rzeczp. będą i to, coby się ad meliorationem dobrego rządu i odprawowania sejmu całej rzeczp. zdało, na sejmik relationis nam non concludendo ad trutinam przynieśli. — W koekwacyj podatków, które do uspokojenia wojska jkr. m. i rzeczp. należą, ichm. pp. posłowie nasi znosić się będą z całą rzeczp. fraterne non per formam judicii, na co żadnym sposobem pozwolić nie mają, tak jednak, aby wprzód et ante omnia remisye z trybunału koronnego i sądów skarbowych województw do decyzyj sejmowej odesłane przez jkr. m. osądzone były a nie przez deputaty, ani per formatum iudicium, na które żadnym sposobem pozwalać nie mają, i według tójże decyzyj jkr. m. sejmowej sympla likwidowana była, o co jkr. m. pokornie upraszać będą i ante decisionem et coaequationem przystąpić nie będą powinni. Instabunt przytém, aby województwom naszym sumy do Prus dawno wydane, które sobie per legem warowały, prowianty pod Toruń wydane i te, które jmość ks. Różycki proboszcz gnieźnieński, najwyższy pisarz skarbu jkr. m., za asekuracyą jkr. m. ex senatus consulto, że one in coaequatione rzeczp. przymięsza wojsko cesarskie, do rąk swych wybierał; szkody także i rabunki przez toż wojsko cesarskie, pod Toruń i do Prus, także od Torunia i z Prus idąc, poczyniło; ekspensa przytém na chorągwie powiatowe podczas inkursyj nieprzyjacielskiej, ex laudis approbatis wydane, in coaequationem przyjęte były w zapłacie wojsku dobrze rzeczp. zasłużonemu, ichm. pp. posłowie nasi z całą rzeczp. znosić się mają, jakowymby sposobem possibiliter przy takowem wielkiem spustoszeniu województw (które na pilném baczeniu, jeżeliby do podatków przyjść miało, mieć będą); a że po konstytucyj anni 1658 nad pozwolone respectu hyberny 20 złotych z łanu większe sumy niektóre chorągwie z dóbr rzeczp. i duchownych wybrały, praecavebunt ichm. pp. posłowie, aby to, co dostatecznie na 20 złotych z łanu wybranego pokazano i weryfikowano będzie, w zapłacie tym chorągwiom potracono było, tudzież i krzywdy przez pp. żołnierzów, po-

czynione. Upraszać przytém będą fraterne ichm. pp. żołnierzów, aby pro amore patriae, widząc tak spustoszone i z gruntu zniesione województwa, zapłaty in parte bracięj swojej condescendere chcieli, a in reliquo dawnych zasług do szczęśliwszych, da Bóg, czasów poczekali, a nową, z nowo następujących podatków kontentowali się zapłatą. Która aby tém skuteczniej wojsko dochodzić mogła z spustoszałych województw, wojsko do zapłaty żeby na województwa podzielone było, lubo sumy proporcjonalne na województwa naznaczone były, w czém modum contribuendi cum approbatione laudorum na sejmik relationis ichm. pp. posłowie nasi przywieść nam do domu powinni będą.

A że w téjże instrukcyęj jkr. mość przypominać raczy zapłacenie pewnych długów różnym kupcom i kredytorom, które na zapłatę wojsku przy komisyęj lwowskiej zaciągnione są i w sześci milionach, jakoto i summaryusz skarbowy pokazuje, się wojsku upłaconych includuntur, które sześć milionów już była rzeczp. de facto obmyślała: dostatecznego z tych sześci milionów i tych, które accesserunt z prywatnego dekretu komisyęj lwowskiej ultra assecurationem sejmu i reskryptu jkr. m., ichm. pp. posłowie nasi skutecznego rachunku upomnią się, i dla komisyęj lwowskiej przeciwko deklaracyęj sejmowęj i rescripta jkr. m. 20 tysięcy województwa nasze agrawować miała i aby to in posterum nie było, lege cavebunt.

Mienica bydgowska, aby w dyspozycyęj województw naszych zostawać mogła, starać się ichm. pp. posłowie będą i pytać się o tém, jak wiele z téj mienice do skarbu rzeczp. wchodzi i kędy się podziewa. Skład winny, z którego nie mała przedtém suma do skarbu wchodziła, a teraz ich wielka dyminucya stała, aby plus offerenti arendowane były. — Approbatio pactorum z kozakami, iż do uspokojenia całej rzeczp. należy, znosić się będą ichm. pp. posłowie nasi z całą rzp. i starać się o to, jakoby iis modis pokój z nimi był stwierdzony, jakie sobie byli przyjęli z Moskwą, a jeśliby ad approbationem pactorum przyszło, cavere mają liberum exercitium religionis, jakie zdawna przedtém było w Ukrainie.

Car moskiewski, jeśliby sam ultro potrzebował wiecznego pokoju, temu nie przeczyć, tą jednak kondycyą, aby integra restitutio fortet i prowincyęj z nagrodą szkód stanęła i pierwsza instrukcyca cale kasowana była; ponieważ in alio statu rzeczp. teraz zostawa, na żadne armistycyca nie pozwalając, a o poparciu wojny znosić się będą z całą rzeczp. tak jednak, aby wojsko nie przez chorągwie, ale przez poczty zmniejszone było i taka liczba onego zostawała, jakaby z podatków rzeczp. zatrzy-

mać się i sustentować mogła i wojska cudzoziemskiego nie tak wiele było. — A że się wielkie w témże wojsku cudzoziemskim dzieją inkonwencye z wielką rzeczp. szkodą, gdy zaciągnione mając przez różne suplementy, regimenty swoje, ludzie z uciążeniem ubogich poddanych jkr. m. i duchownych one potém per injuriam do obozu idą i z obozu uchodzić pozwalają; drudzy jako w potrzebie tak i z obozowych niewczasów, nullis relictis successoribus poginą, tak że regimenty w szczupłej bardzo liczbie zostawać muszą: przecie jednak zupełnej się u rzeczp. upominają pp. oficerowie zapłaty, żołnierzom nic nie dając i onych w ciągnięciu zebranemi i wyciągnionemi stacyami sustentując, pieniądze na swoje obracają potrzeby: co że się przeciwko wszelkiej słuszności dzieje i z szkodą rzeczp., pilną około tego, znosząc się z całą rzeczp., ichm. pp. posłowie nasi będą mieli animadwersyą, aby w zapłacie absentibus szkoda się rzeczp. nie działa, ale żeby ichm. pp. oficerowie respectu tego, że tu w Koronie kosztem ubogich poddanych rzeczp., ludzie zaciągając, one sustentują i komenderują, połowicą zasług kontentowali się. — Supplement wojska pieszego, który nam jkr. m. w instrukcyęj swojej proponować raczy, życząc abyśmy do sposobu, który nam z kancelaryęj jkr. m. miał być przysłany, stosując, że do koła naszego nie jest oddany, ani deklarować ichm. pp. posłowie i w tym punkcie z rzeczp. znosić się będą, żadnych agrawacyęj na województwa nasze jako spustoszone i dezelowane w tém nie zaciągając. — Praesidia od granic węgierskich względem tureckiej wojny dla większego rzeczp. bezpieczeństwa, także Ukraina i Pruskie, aby ukraińskie z dóbr rzeczp. i duchownych województw tamecznych (i) pruskich, także i z tychże województw pruskich jako i te od granic węgierskich opatrzone i sustentowane były, pp. posłowie nasi z całą rzeczp. inibunt medium.

Eliberacyca Elbląga, który się dla pewnych dyferencyęj i niedotrzymania pakt kondycyęj książęcia jmści brandeburskiego nie oddał, dosyć czyniąc paktom z książęciem jmścią zawartym, servatis servandis, inibunt medium cum tota rep., aby przez same te miasta, które się ultro królowi szwedzkiemu poddały, ta forteca cum ejus territorio eliberowana była, wtrąciwszy w tę sumę to, co książę jmść w Branckerku i w innych miastach biskupstwa warmińskiego na wojsko swoje wybrał, z powróceniem armaty z tamtądże zabranęj i wsi dwóch do opactwa paradejskiego zdawna należące, które przez książęcia jmści są zabrane; także aby przewozu przez Wisłę, który sobie książę jmść pretenduje i cła, jeśliby jakie na Wiśle sobie mieć pretendował, aby ustąpił. — Pocz-

ty, które zatrzymywano i w państwie jego zabierano, aby wolne zostały, ichm. pp. posłowie starać się będą.

Strony rezydentów na dworze jkr. m. od różnych panów i monarchów, także jkr. m. i rzeczp. u różnych na różnych dworach tychże panów i monarchów, które jkr. m. proponować raczy, do powszechnej i jednostajnej zgody całej rzeczp. stosować się będą tak jednak, aby na takowe rezydencye cudzoziemiec posyłany nie był, ale ślacheć narodu naszego polskiego i aby nie z podatków ani prowentów publicznych, lecz z dóbr rzeczp., to jest, przypadających wakancyj starostw i dzierżaw sumpt i sustentacya onym obmyślona była.—Residuum prowincyj inflantskiej do zdania i spólnego zezwolenia całej rzeczp., jako będzie ordynować chciała, stosować się mają, kędy obywatele inflancy, którzy przy wierności jkr. m. i rzeczp. zostawali i ex vi pactorum, dobra swoje do Szwedów straciwszy, wtęjże wierności przeciwko kr. j. m. i rzeczp. zostawają, za rzecz słuszną nagrodzić, poczytawszy: instabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby dobrami in hac residuitate rzeczp. należącemi, onym rekompensa być mogła; a mianowicie sukcesorom nieboszczyka jmści p. Zygmunta Jaranowskiego, który nietylko syna swego jedynego na usłudze rzeczp. stracił, ale i sam w oczach jkr. m. i wszystkiej rzeczp. pod Beresteczkiem odważnie poległ, aby respectu straconych do Szwedów propter publicum bonum dóbr Bebla w Inflanciech i inszych do niego należących włości, ante omnia służna, lubo dobrami prawem wiecznym, lubo sumą korespondującą recompensam odnieść mogli, starać się ichm. pp. posłowie będą.

Na upominki tatarskie według zgody spólniej całej rzeczp. obmyślić i pewne na to ekstraordynaryjne a nieustawające prowenta rzeczp. ordynować, któreby się na żadne inne potrzeby, tylko na te same obrały.

Żupy wielickie do stołu jkr. m. ordynowane, są cesarzowi jmści obowiązane, czém nietylko tém prowent do stołu jkr. m., lecz i stanowi ślacheckiemu w niedochodzeniu prawem należytej soli dlatego stała się krzywda. Instabunt ichm. pp. posłowie nasi do jkr. m. i rzeczp., aby na początku sejmku przyszłego posłowie do cesarza jmści imieniem króla jmści i rzeczp. wysłani byli, upraszając, aby cesarz jmość do kalkulacyj posłów swoich przysłać raczył, aby tak rzeczp., wzięwszy z tej kalkulacyj wiadomość, coby jeszcze reszty cesarzowi jmści zostawało, eliberacyą żup wielickich obmyślić mogła, przypomniawszy to, żeśmy my też sine omni invadiatione na usługę cesarza jmści wojsk naszych posyłałi

po kilkunastu tysięcy, i żeby ciż pp. posłowie upomnieli się i upraszali cesarza jmści, aby odebrane w kontrybucyach in vim cujusdam exceptionis wsi i miasto, do opactwa paradejskiego należące, powrócone były. Także, aby ciż ichm. pp. posłowie u cesarza jmści zabicia, in officio commissoriali będącego, sławnej pamięci nieboszczyka jmści p. Krusińskiego, ślacheć zacnego i rodowitego, a dobrze jkr. m. i rzeczp. zasłużonego, nie przepominali.

Condolere musiemy, że gratitudo od całej rzp. św. pam. najjaśniejszemu królowi jmści Władysławowi pozwolona, dotąd effective nie jest uiszczona, lecz przez niektóre województwa i prywatne osoby zatrzymana zostaje: wkładamy to na ichm. pp. posłów naszych, aby seryo z całą rzeczp. w to wejrzawszy, executionem super retentoribus finalem et effectivam per legem publicam namówieli.

Kredyty różne podczas komisyj lwowskiej na zapłatę wojsku in fidei kr. jm. zaciągnięte, aby za zgodą całej rzeczp. zapłacone być mogły, kilka wakujących starostw do lat pewnych, pokoby się przerwone kredyty nie wypłaciły, zaarendowane, a napotém, aby skarb sine scitu et consensu rzeczp. takowych długów i kredytów nie zaciągał i dóbr rzeczp. nie obligował, mają warować.

Terret nas barzo podana in supplemento instructionis od jkr. m. p. n. m. novi regis electio, do której prawo pospolite od ś. pam. najjaśniejszych królów pp. naszych antecesorów jkr. m. postanowione, vivente principe, drogę zawarło i takiego, któryby w ojczyźnie naszej śmiał to promovere, pro hoste patriae mieć deklorowało i nigdy to bowiem do serca, jako przodków naszych nie wchodziło, tak i nas samych i wniść nie może, abyśmy, patrząc na pana szczęśliwie nam panującego, któremu w długofortunne i niezamierzone lata dobrego zdrowia i szczęśliwego panowania od Pana Boga życzymy, na innego pomyśleć mieli: wyrozumiawszy jednak wolą i intencją jkr. m., zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby się około tej proponowanej od jkr. m. materyj z całą rzeczp. znieśli i tak sobie postąpili, jakoby powaga jkr. m., szczęśliwie nam panującego, życzliwość i wiara przodków naszych przeciwko panom swoim w nas nieustawająca, nienaruszona zostawała.

Jeśli przyszło ad expeditionem bellicam generalem, która tylko in summa necessitate pozwolona być ma, według praw dawnych, a osobliwie konstytucyj anni 1621, inne (innych?) sejmów blisko przeszłych abrogowanej (?), ichm. pp. posłowie przestrzedz i domówić się seryo będą powinni.

Nie mała ztąd na sejmach sprawom rzeczp. bywa przeszkoda, gdy ichm. pp. posłowie od województw na sejm obrani, prywatnemi jako swemi, tak i innych ex subordinatione sprawy rzeczp. promować zwykli i deklaracye, stosując się do innych województw przeciwko artykułom sobie od bracięj podanych. Chcąc temu zabieżeć, ichm. pp. posłowie nasi do całej rzeczp. instabant i serio starać o to się będą, aby in posterum abhinc posłowie byli przysięgli, jako wiernie sprawy rzeczp. traktować i onych żadnym swym i innych osób prywatami różnić nie będą i we wszystkiem, podług artykułów sobie od bracięj danych, sprawią się, i aby pan marszałek poselski w żadne korektury konstytucyj po sejmie nie wdawał się, ale zaraz z góry one spisane i namówione do grodu podawał, zkądby pp. posłowie województw one wyjmować i do bracięj przynieść mogli; czém się konfuzya in concludendis consiliis i prolongacyej sejmów, na które pozwalać nie mają, zabieżeć może, osobliwie tego przestrzegszysy, aby to, co in absentia jednego posła będzie postanowiono, wzruszać i kontradykować nie było wolno.

Konstytucya o pogorzelnach, aby reasumowana była z tym osobliwie dokładem, aby skarb koronny takowe defekta ex libertatibus ratione conflagrationis ichm. pp. poborcom i województwom w podatkach przyjmował. Wsi i dzierżawy rzeczp. przez nieprzyjaciela spustoszone i spalone, z których kwarta isć nie może, przez co rzeczp. wielką ujmę w podatkach na zapłatę żołnierzy ordynowanych mieć musi, ichm. pp. posłowie nasi instabant do całej rzeczp., aby modus reparationis bonorum rzeczp. na tym sejmiku (?), lubo przez naznaczenie summ na tychże dobrach, lubo per emphiteuticum, do lat pewnych namówiony był.

Lustracye dóbr rzeczp., aby do efektu swego przyszły i cła kasztelańskie, gdziekolwiekby się pokazały, reasumowane były, starać się ichm. pp. posłowie będą. A że grody w tych województwach naszych z gruntu od nieprzyjaciela są zniesione i zamki popalone tak, iż żadnego reclinatorium urzędnicy grodzcy z aktami grodzkimi mieć nie mogą, starać się o to będą ichm. pp. posłowie nasi, aby domy, któreby w miastach grodowych do rezydencyi urzędników grodzkich i kancelaryi najsposobniejsze być mogły, od stanowisk żołnierskich i podatków wszelakich tak rzeczp. jako i miejskich wolne były.

Jurgelt na starostwie inowrocławskim przez ichm. pp. lustratorów podług konstytucyi, uważając województwa nasze, niedecydowane, ostatniej zabiegając grodu tamtecznego ruinie, jako z lustracyi całej rzeczp. oczywiście patere może, gdy wszystkie intraty ichm. pp. lustratorowie

sta złotych więcej ze wszystkiego starostwa nie naleźli, gorącą ichm. pp. posłowie wniosą instancją, aby ten urgelt z starostwa inowrocławskiego był zniesiony.

Ponieważ często instancjami swemi niektórzy ichm. upraszają sobie od starostw dzierżawy, jako to od starostwa białocerkiewskiego miast kilka, wniosą swoją ichm. pp. posłowie instancją do jkr. m., aby te dzierżawy jmp. podczaszemu koronnemu, jako człowiekowi z domu swego i z osoby swojej dobrze zasłużonemu, do starostwa białocerkiewskiego ci ichm. pp. powrócili i te przywileje, aby były anihilowane. Dobra jkr. m., aby ludziom plebejæ conditionis nie były rozdawane, krom takich, którzy wojsku będą dobrze zasłużeni i od ichm. pp. hetmanów zaleceni. I teraz, jeżeliby się tacy znajdowali, którzyby takie dobra trzymali bez przysługi żadnej rzeczp., tedy takie dobra, dobrze zasłużonemu konferowane, przy nim dożywotnio zostawać mają in pacifica possessione. Starostowie sądowi, iż dla dezolacyej starostw decentem et sufficientem nie mogą mieć sustentationem, przez co i grody zniszczyć muszą, tedy ichm. pp. posłowie starać się mają o to, aby jkr. m. ojcowskie mieć raczył oko, żeby w większą ruinę nie przychodziły, a te dobra, które od starostw odpadły, aby post fata terażniejszych posesorów do starostw przywrócone były.

Mając sobie przestrzeżone per consensum rzeczp. przy deklaracyach, że wydane prowianty in fidei rzeczp. w koekwacyą mają być przyjęte, domówią się tego ichm. pp. posłowie, którzy do niczego nie przystapiają, aż remissy województw naszych odsądzone będą. A jako się skarżemy na wojska cesarza jmci, które nas wniwecz obróciły, tak jm. ks. Lipskiemu proboszczowi jezewskiemu, komisarzowi przy tém wojsku będącemu, któregośmy się dexteritati w prowadzenie tak rozpuszczonych na swawolę ludzi przypatrzeni, optima z naszej strony dando verba, zlecamy rekomendacyą do pomienionego jm. ks. komisarza ichm. pp. posłom naszym tak do jkr. m. p. n. m., jako i do całej rzeczp.

Iż przeciwko ordynacyi prawa pospolitego, osobliwie konstytucyi anni 1635, ichm. pp. duchowni kompozycyi inter status za pozwoleniem stolice apostolskiej postanowionej dosyć nie czynią i do poborów względem dziesięcin wytycznych przykładać się nie chcą, przez co contributiones po województwach nie są płacone effective, więc iż przeciwko prawu wyrażonemu respectu bonorum terrestrium et in causis fundum tangentibus, ludzie stanu ślacheckiego sądzą i vincula anatematis kon-

demnują; tedy, aby który sobie téj jurysdykcyi przeciwko prawu nie uzurpowali, serio ichm. pp. posłowie starać się o to będą, i o to, aby konstytucyą sejmu przyszłego wyrażono było, aby cokolwiekby było in praejudicium legis et cum gravamine województw naszych, na sejmie pilnie przestrzegać ichm. pp. posłowie będą.

Gdańszczanie, cokolwiekby in rem et commodum publicum uczynili, za to im słuszną wdzięczność i nagroda pacatioribus temporibus stać się mogła, zniosą się ichm. pp. posłowie z całą rzeczp. Co zaś na obronę miasta swego uti in communi calamitate spendowali, pro se to prudenter, pro nobis fideliter uczynili, słuszenie im za to podziękować. Praesidium gdańskie z Puczka, aby sprowadzone a koronne osadzone było, instabunt pp. posłowie.

Sukna, aby podług dawnego prawa i konstytucyi stępowane były, pilno się tego domówią, lege cavebunt.

Między innemi prezydiami pruskiemi, iż siła na toruńskim prezydium, jako całej rzeczp. tak i poblížszym województwom należy, instabunt ichm. pp. posłowie, aby prezydium z miejsca swego sprowadzone nie było, ale i owszem dobrze w dobrym porządku bez ukrzywdzenia ludzi ubogich było, i komendant żeby był ślacheć dobrze urodzony i osiadły, i aby szkód żadnych nad postanowiony od rzeczp. prowiant w miastach i dobrach tak jkr. m., jako duchownych i ślacheckich sub poenis de expeditione bellica nie czynili, lege cavebunt. A iż pokazuje się z tegoż prezydium przejeżdżających ludzi, tak stanu ślacheckiego jako miejskiego i wiejskiego, nie małe się praejudicia dzieją od żołnierzów tamecznych, którzy cło i różne egzakeye na powinność swą i przeciwko prawu wyciągają, miastom przyległym (w?) województwach naszych stacye nieprzynależące i niepowinne z uciążeniem ubogich ludzi sobie wydawać każą: uskarżywszy się ichm. pp. posłowie nasi, upraszać będą jkr. m., aby takowych krzywd poddanym swym duchownym i ziemskim czynić nie kazał. Konstytucya o dochodzeniu krzywd, ponieważ do egzekucyi nie przychodzi, domówią się ichm. pp. posłowie, żeby reasumowana była z tym dokładem, ażeby magistraty miast i miasteczek naszych koronnych z mieszczanów tych, u których się depozyta znajdują, a prawo sobie lekceważywszy, procesy na sobie dali otrzymać, indilate czynili executionem sub poena duorum milium hungaricalium, forum z magistratami w trybunale inter causas fisci ratione non factae executionis naznaczając. A gdyby i same magistraty dawały się wzdawać, tedy w Koronie ichm. pp. starostowie a w Prusiech ichm. pp. wojewodowie

egzekucyą de bonis illorum indilatam czynić powinni. A ponieważ się znajdują takowi niektórzy, którzy in elisionem latae constitutionis et convulsionem decretorum tribunalitorum, dawszy na sobie procesy otrzymać, w trybunale koronnym mandaty, jakoby ratione cujusdam evocationis na sejm powydawali, upraszać będą ichm. pp. posłowie majestatu jkr. m., aby takowe sprawy żadnym sposobem przed sądem jkr. m. sądzone nie były, i ni do czego ichm. pp. posłowie nie przystapia, aż jkr. m. deklaracya nastąpi takowych spraw, które convulsionem novellae legis et decretorum tribunalitorum sapiunt, nie sędzić.

Zrujnowanie kościoła i klasztoru panieńskiego w Toruniu, które ex mera instructione et suggestione rzeczp. Toruńczan, a nie z żadnej potrzeby do obrony zniesione i z gruntu rozebrane jest, materya na potrzebę prywatną z kościoła tego i klasztoru jest obrócona, starać się o to będą ichm. pp. posłowie nasi serio et omnimode, aby od miasta Torunia jako kościół tak i klasztor zmurowany był, albo in recompensam kościół św. Jakóba onym ustąpiony był. Także i zamek dybowski, który przez tych Toruńczan zrujnowany został, i budynki tak zamkowe jako i w mieście Podgórzu rozebrawszy, materye do potrzeby swojej niektórzy ex privatis obrócili, aby restaurowane były.

Sól powiatowa podług prawa województwom naszym należyta, aby de integro wydawana proporcjonaliter ex ordinatione sejmiku deputackiego przez p. żupnika dystrybuowana była, upraszać jkr. m. będą i lege cavebunt.

Konstytucya anni 1633 „aliae nationes bonorum terrestrium” dosyć szeroko i ostrożnie zabroniła, jednakże iż extra praescriptum ejusdem constitutionis stanęła rezygnacya ichm. oo. Jezuitom kolegium plockiego od kilkudziesiąt lat fundowanego, w metryce koronnej na majątność nadarzyńską w ziemi warszawskiej od nieboszczyka jmp. Michała Karnkowskiego starosty wyszogrodzkiego, a ex praescripto tejże konstytucyi vindicatio juris laesi na sejmie pp. posłom ziemskim należy: znosić się będą ichm. pp. posłowie województw naszych w téj materyi z innemi województwami i gorąco urgebunt, aby ta sprawa na sejmie przyszłym decydowana i tak wielka egzorbitancya przeciwko jasnemu prawu uspokojona była, i prawo aby in suo rigore cale zostawało i do konkluzyi spraw inszych, póki się prawu nie stanie dosyć, nie przystapia.

Cła przejeżdżający za asekuracyami i listami ślacheckimi przejeż-

dżają bez juramentów, podług prawa uczynionych dawnego, confiscationis bonorum, (aby?) karani byli domówią się.

Wniesiona do koła naszego jest od przewielebnej kapituły gnieźnieńskiej, także od panien zakonnych i zakonników Dominika św. instancya i uskarżenie się, iż od fundującego się niewiernego narodu żydowskiego między kościołami metropolitańskim i pomienionych klasztorów gnieźnieńskich wielkie inkonweniencya, skandale i do odprawowania chwały Bożej przeszkody, i jako przed inkursją nieprzyjacielską działa się, tak i natenczas dział się poczynają: co w godnym uważaniu każdego chrześcijańskiego człowieka być musi i pobudzać do tego, jakoby w odprawowaniu chwały Bożej ludzie duchowni i zakonni, na służbę Bożą poślubieni i dedykowani, od takowych niewiernych ludzi, chwały Bożej i narodowi chrześcijańskiemu przeciwnych i na głowę nieprzyjaznych, przeszkód i uciążenia nie mieli. Zlecamy to ichm. pp. posłom naszym, aby do jkr. m. i do całej rzeczp. wnieśli gorącą instancyą, jakoby ten niewierny naród w mieście Gnieźnie między kościołami i klasztorami wyżej opisanymi nie sadowił się, lecz aby onym jkr. m. inne miejsce przed miastem, osobliwie na wójtostwie, kędy i naród ten sposobniej mieszkać i większy pożytek ichm. pp. starostom tamecznym czynić może, a w kościołach chwała Boża bez takowej niewiernego narodu ludzi przeszkody odprawować się będzie.

Wiadome dobrze zasłużone jmp. Gąsiorowskiego i naszym województwom: wniosą instancyą ichm. pp. posłowie nasi do jkr. m. i całej rzeczp., aby jego zasługi, w wojsku kwarcianym zatrzymane, zapłacone były.

A iż w różnych miastach zboża, tak ślacheckie jako i miejskie na prowiant wojsku pod Toruń będącemu osobliwie w Nieszawie, in fide rzeczp. przez pp. komisarzy od jkr. m. są zabrane i dotychczas onych zapłata ani restitutio nie stała się, wniosą instancyą do jkr. m. i do rzeczp. ichm. pp. posłowie, aby takowe zabrane zboża in fide publicam zapłacone albo oddane były.

Zniesionych przez wojska jkr. m. i rzeczp., tak polskiego jako i cudziemskiego narodu, wsi to jest Mątew dziedzicznych, jmp. Radziejowskiego łowczego inowrocławskiego, także wsi Czerniowia jmp. Słońskiego, na most od cesarskich rozebranych, aby mogła słuszna stanąć rekompensa jmp. łowczemu przyłączeniem pewnej części dóbr w téjże wsi Mątwach jkr. m. i rzeczp., w posesyi natenczas jego zostawiając, takowymże sposobem i Cierniowa jmp. Słońskiemu, wniosą do jkr. m.

i rzeczp. ichm. pp. posłowie instancyą i starać się o to omnimode będą. Testamenta plebejorum w dobrach ślacheckich, przy których potrzeba asystencyi dominorum, aby żadnej wagi nie miały, i onych sobie duchowni nie uzurpowali, i aby wszystkie takowe skasowane były, któreby się kolwiek znalazły. W miastach zaś jkr. m. i rzeczp., aby prawo o takowe testamenta i inne legata kościołom należące, prius non omisso foro cuiusvis jurisdictionis, potem w sądzie asesorskim jkr. m. a nie w konsystoryach sądzone były, gdyż przez to wielka się dyminucya dóbr rzeczp. dzieje, ażeby i w podatkach aequaliter płacili duchownych, instabant omnimode ichm. pp. posłowie nasi.

Jakośmy na przyszły sejm zlecili byli ichm. pp. posłom naszym wnieść instancyą do jkr. m. i rzeczp. za oo. Dominikanami klasztoru brzeskiego, aby im Rządka Wola spustoszała, do starostwa brzeskiego należąca, salvis oneribus rzeczp., inkorporowana być mogła, także i oo. Franciszkanom klasztoru radziejowskiego, aby takowe pewne role w artykułach na sejm przeszły specyfikowane, wiecznemi czasy inkorporowane być mogły kościołowi soleckiemu, przytém przywilój od jkr. m. na pewne sole i grunty konferowany, aprobowany per constitutionem był: tak i natenczas zlecamy to ichm. pp. posłom naszym, aby i na ten sejm przyszły tego nie zapomnieli, lecz się o to starali, jakoby te pomienione kościoły i klasztory ukontentowane były.

Miasto Bydgość, które lubo nie spalone, ale zrujnowane i po wiele razy od nieprzyjaciela zrabowane zostaje, aby od stanowisk i przechodów żołnierskich wolne per constitutionem być mogło. A że na pasie miasto to przy przeprawach codziennych jest, żeby im cło brukowe i mostowe pozwolone było na reparacyą miasta, murów i bram, mostów i bruku po groszu od konia; a że listy jkr. m. i ww-ych ichm. pp. regimentarzy wojsk naszych fidelitatis eorum i straty testantur, wniosą gorącą instancyą ichm. pp. posłowie nasi do jkr. m. i całej rzeczp., także (żeby?) Brzeście, Inowrocław, Radziejów do restauracyi przyść mogły.

Te tedy punkta i artykuły na sejm przyszły ad trutinam podawszy, obraliśmy zgodnie i unanimi consensu ichm. pp. posłów: jmp. Rogacyana Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, jmp. Wierzbowskiego wojewodzica brzeskiego z brzeskiego województwa; z inowrocławskiego jmp. Jana Osieckiego chorążego i jmp. Aleksandra Wysockiego łowczego brzeskich, zlecając ichm., aby pro dexteritate sua, cokolwiek będzie saluberrimum rzeczp., znosząc się z całą rzeczp., a stosując się we wszystkim do artykułów i pozwolenia naszego wyraźnego, stanowili i nam

na sejmik relationis przywieźli. Które to punkta i artykuły nasze zlecieliśmy jmei p. marszałkowi koła naszego podpisać i do akt grodzkich radziejowskich per oblatam podać. Działo się w Radziejowie dnia 28 marca roku 1661.

Stanisław Kretkowski w. b. marszałek sejmiku radziejowskiego, mp.

39.

1661. Jul. 28.

Radziej. grodz. Relat. I f. 676.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbátho post festum sanctae Annae matris beatissimae virginis Mariae proximo (Jul. 30) anno Domini 1661. Obtulit nobilis Petrus Wolski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo województwa brzeskiego i inowrocławskiego kujawskich, na sejmik relationis sejmku przeszłego przez konstytucyą i specyalny uniwersał jkr. m. na dzień 28 miesiąca lipca złożony w Radziejowie zgromadzeni, wysłuchawszy de progressu sejmku blisko przeszłego ichm. pp. posłów naszych relacyą; lubo nam contra mentem et vires spustoszonych i per tot calamitates, jako od nieprzyjaciela i od wojsk koronnych zniszczonych substancyj naszych, podatki od nagłego wydania przywieźli: uważając jednak potrzeby rzeczyp. ojczyzny naszej, nie chcąc onę deesse, lecz życząc, aby wojska koronne za krwawe zasługi swoje ukontentowane pro posse nateczas zniszczonęj ojczyzny zostawszy, do dalszēj usługi i poparcia przeciwko nieprzyjaciołom wojny ochotą naszą przychęceni być mogli: stosując się ad mentem i postanowienia całej rzeczyp., takowe unanimitate consensu czyniemy postanowienie. A naprzód, przebieżawszy wszelkie modos, któremiby podteczas in statu tantae województw naszych desolationis summae od ichm. pp. posłów naszych pozwolone, tak w krótkim i ścisłym czasie, jako najskuszniej i najprędzēj złożone i na ukontentowanie wojska do Lwowa zawiezione być mogły, innego nie widząc słusniejszego sposobu, viritaneam contributionem, reasumując przeszłe o tymże podatku sejmików naszych postanowienie, pozwoliliśmy, chcąc to mieć, aby każdy obywatel i posesor dóbr tak króla j. m., jako duchownych i ziemskich, wszystko poddaństwo i osoby od czterech lat wieku

jego aż do najstarszego, także czeladź domowa utriusque sexus we wsiach, dworach, folwarkach, plebaniach i klasztorach, oprócz samych osób urodzenia stanu ślacheckiego, kapłańskiego i duchownego, nemine excepto, w którychkolwiek dobrach każdego jakimkolwiek sposobem zostającego i bawiącego się, niniejsze postanowienie nasze zastanie, wiernie, sprawiedliwie, żadnego nie utajając in diminutionem postanowionego podatku, bez odebrania i oddania podatku tego nie odprawując i nie wypuszczając, spisał i regestr spisany i ręką i pieczęcią swoją utwierdzony do ichm. pp. poborców od nas do egzakcyj tēj obranych, pro die octava Augusti w brzeskim do brzeskiego, albo radziejewskiego miasta, w inowrocławskim do Inowrocławwa przez służbę, lub statecznego lub wiary godnego poddanego swego odesłał; któryby ten regestr od pana przysłany przysiągł, jako wiernie, sprawiedliwie, bez ochrony i utajenia spisany jest i żadnego contra mentem laudi praesentis nie utaił, ani post datam laudi praesentis nie odebrawszy podatku, odprawił i sprawiedliwie od każdej osoby po złotemu jednemu zapłacił. W miastach zasie i miasteczkach wszystkich tak kr. j. m. jako i duchownych i ziemskich, urzędy miejskie, także osoby od czterech lat wieku począwszy, aż do najstarszego utriusque sexus, jakimkolwiek sposobem w miasteczkach zostające i bawiące się, nie mając ekscepcyi, tak mieszczan, przedmieszczan, komorników i wszelkich lóźnych i nielóźnych robotników, żony, dzieci, czeladź domową spisawszy, pieczęcią miejską i podpisem swym stwierdzieli, a do rąk pp. egzaktorów na czas i miejsca wypisane, od każdej osoby po złotych dwa wybrawszy, oddać i że regestr ten wiernie i sprawiedliwie, nikogo nie utajając i z miast a data sejmiku niniejszego, ktoby podatku tego nie zapłacił, nie wypisując, spisali i od każdej osoby po złotych dwa wybrawszy, wiernie oddali, poprzysiądz będą powinni. Ażeby w tym podatku ubodzy z bogatszymi równo płaceniem uciążeni nie byli, wkładamy na też urzędy miejskie, aby uboższymi, ducta proportione substantiarum, w podatku im folgę uczyniwszy, z bogatszych i dostatniejszych, większemi handlami i rzemiosłem bawiących się, więcej brali, tak jednak, aby z takowēj ich moderacyj, którą sub nexu iuramenti super officium praefati et circa solutionem contributionis in iudicio commissoriali praestandi, uczynionęj—od każdej osoby po złotych dwa zapłacono i wydano było. A jeżeliby tak z miast, miasteczek, jako ze wsiów króla j. m. duchownych i ziemskich, zapłaciwszy ten podatek pogłównego, z jednego miejsca na inne miejsce wynieść i wyprowadzić się chciał, takowy od urzędu miejskiego, lubo od p. dzierżawce

wsi atestacją wziąć ma, iż ten podatek zapłacił, a za takową atestacją już drugi raz podatku tego płacić powinien nie będzie. A że wiedzieć nie możemy, cóż-li podatek ten wynieść może takowy ad propositionem ośmi poborów deklarowanych, jaka wniesioną ma być na komisją pierwszej raty suma, tedy postanawiamy, aby także każdy obywatel, cujuscunque status et conditionis existens, także miasta i miasteczka wszystkie kr. j. m. duchowne i ziemskie, podymne dwoje, to jest z każdego domu i miejsca, w których ludzie mieszkają i dym się kurzy, dwojga podymnego po złotemu jednemu na tenże czas i miejsce wyżej naznaczone do rąk pp. egzaktorów oddał i zapłacił, registr osiadłości i podymny przy rejestrze pogłównego specyfikowany poprzysiądz kazał. Do których podatków wybierania obraliśmy i uprosili unanimi consensu: do brzeskiego jmp. Seweryna Linowskiego skarbnika brzeskiego, do inowrocławskiego województwa jmp. Michała Uniemierskiego, którzy ichm. na wybieranie podatków, oddawszy na terazniejszym sejmiku in praesentiam wszystkiego zgromadzenia naszego, podług roty w konstytucjach postanowionej i na przeszłym sejmie deklarowanej na wierne i sprawiedliwe podatków wybieranie przysięgę, dnia ósmego miesiąca sierpnia blisko przyszłego na miejscach naznaczonych zasięść i podatki te continue, nie odjeżdżając, przez niedziel dwie, to jest brzeski, tydzień w Brześciu, a tydzień w Radziejowie, a inowrocławski w Inowrocławiu samym wybierać będą powinni; deklarując i ubezpieczając każdego, którybykolwiek z obywatelów cujuscunque status et conditionis w tych dwóch niedzielach do rąk pp. egzaktorów, tak pogłównego jako i podymnego z registrami przysiężonemi nie oddał, takowy z dekretu przed sąd komisarski, ex vi legis od nas na niniejszym sejmiku postanowionej egzekucyjnej piętnasta poborów sine abjuratis, absque quavis remissione podlegać i pogłowne, jakie się z rewizyj od sądu destynowane pokaże, na sądach zapłacić będzie powinien. A z takowych wszystkich urzędy grodzkie przez burgrabiów swoich egzakeye nie odwłaczać, podług podanych od sądu przez ręce pp. egzaktorów delat uczynić, bydła i fanty i zboża per executionem zabierać; któryby ich w trzy dni zapłaceniem podatku cum triplici pensione ac poena quatuordecim marcarum nie eliberował, praevia taxa officii castrensis przedawać i do rąk pp. egzaktorów oddać będą powinni sub poenis in legibus descriptis, o które peremptorie na tychże skarbowych komisarskich sprawić się i one irremissibiler płacić będą powinni. A że gród kowalski ad praesens vacat, tedy na urząd grodzki i burgrabski radziejewski onus to, ex-

pediendae executionis autoritate praesentis conventus ex vi approbationis per legem laudorum wkładamy. Aby tak tedy podatki postanowione i do egzekucyj przywiedzione jako w przeszłych wszystkie retenta i rachunek doskonały odprawione być mogły, sądy komisarskie na przeszłych sejmach postanowione reasumujemy, do których odprawowania unanimi consensu obraliśmy i uprosiliśmy ww. i ichm. uu. Konstantego Lubstowskiego kasztelana bydgoskiego, Jakóba Trzebuchowskiego kasztelana kowalskiego, Spytka Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, Stefana Jarnowskiego (?) cześnika dobrzyńskiego, Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, Łukasza Jarnowskiego skarbnika inowrocławskiego komisarzów, Andrzeja Piotrowskiego brzeskiego, Seweryna Linowskiego inowrocławskiego pisarzów grodzkich. Którzy to ichm., zjechawszy do Radziejowa pro die 23 Augusti, sądy te praevia juramenti rota trybunału koronnego odprawować i rachunków tak terazniejszych pp. egzaktorów z postanowionych na tym sejmiku podatków jako i przeszłych exactissime wysłuchawszy, ekspedyować mają, na które sądy wszyscy ichm. pp. egzaktorowie tak terazni jako i przeszli ab anno 1649 per lauda województw naszych, do odbierania i administrowania podatków obrani, lubo ich successores, non obstantibus quietationibus, stawić się mają i jeżeliby jakie dyferencye i dubitas między ichm. pany egzaktorami a ichm. pany szafarzami zachodziły, sprawić się będą powinni. Także miasta, miasteczka wszystkie, nemine excepto, i inni wszyscy retentores wszystkich in genere podatków, które uchwalone były a dotąd zatrzymane, na też sądy stawić się peremptorie sine quavis adjudicatione odpowiadać będą powinni, sub poenis in legibus descriptis. A że podatek czopowego, z którego niemałe subsidium w podatkach było, do wielkiej dyminucyj przychodzi, tedy zlecamy tymże ichm. pp. komisarzom plenissima ex vi laudi praesentis potestate, aby przejrzawszy się w egzekucyj podatków, w arendy, plus offerentibus puścili i arendowali, przestrzegając, jakoby podatek ten do jak najdoskonalszej przywiedziony był perfekcyj. W sumie nadanej ichm. pp. żołnierzom nad asygnacye, także nieoddanych (a w rachunkach położonych) jmści ks. Lipskiemu kilka set złotych, ktoby przyczyną był i przy kimby się zostawały, pilno inkwizycją uczynić, aby w tém województwa nie szkodowały, przejrzyć mają. Chcąc przytém ubezpieczeni zostawać, jakoby suma pozwolona zupełnie na komisją zawieziona i w wojsku oddana była, tedy plenissimam tymże ichm. pp. komisarzom ex vi laudi praesentis dawamy potestatem, gdzieby podatki te pozwolone i postanowione wystarczyć nie mogły, sposób do wybierania

i do zapłacenia sumy téj naleść i postanowić mają, co vigore laudi praesentis aprobujemy. Którą sumę ośmiu poborom korespondującą, według konstytucyj deklarowaną, zebranych podatków obojga województw w sądach blisko przyszłych likwidowaną, jmp. Seweryn Linowski skarbnik brzeski na komisję do Lwowa zawieść et juxta mentem rei et praescriptum constitutionis wszystko do województw naszych na tę sumę naznaczonemu oddać ma. A iż per constitutionem sejmu blisko przeszłego podana jest województwu brzeskiemu elekcyja komisarska do komisyj lwowskiej, tedy ex vi ejusdem constitutionis, bacząc być tego potrzebę, unanimitate consensu obraliśmy i uprosili jmp. Andrzeja Gąsiorowskiego podwojewódzkiego brzeskiego na tę funkcyę, żądając i upraszając jmści, aby równo z jmp. łowczym brzeskim, do téjże funkcyj z województwa inowrocławskiego per constitutionem naznaczonym, juxta praescriptum constitutionis na początek komisyj téj zjechali i tego wszystkiego, coby jako do całości całej rzeczyp. tak i województw naszych należało, przestrzegli: na drugie zaś raty dwunasta poborów i dwojga podymnego, per constitutionem naznaczone, modum contribuendi (certitudinem podatków na tym sejmiku postanawionych nie mając) mówić(?) nie mogąc, tedy vigore laudi praesentis per constitutionem sejmu przeszłego approbati, sejmik we wtorek pierwszy po trzech królach w roku 1662 sobie składamy, na którym modum contribuendi z zapłacenia dwóch rat przeszłych namówiemy. Chcąc przytém wielkie niebezpieczeństwa, któreby na województwa te, strzeż Boże, przysć miały, zabezpieczyć i securitati reip. providere, postanawiamy i unanimitate consensu mieć chcemy, aby każdy stanu ślacheckiego obywatel obudwu województw za wydaniem in casu periculi imminentis uniwersału do ichm. pp. senatorów województw naszych, którym to w moc ex vi laudi praesentis per constitutionem approbati oddawamy, gotów był na koń siadać, na czas i miejsce naznaczone in armis contra imminencia pericula ac licentiosos, sub poenis de expeditione bellica sanctis, stawił się, upraszając ichm. pp. senatorów, aby na takowe imminencia pericula et licentiosos pilne oko mieli i wczas securitati providere chcieli. Okazowania przytém według dawnych praw i zwyczajów na miejscach zwyczajnych w obudwu województwach na każdy rok reasumujemy. Które to postanowienie nasze unanimitate consensu utwierdzone jmp. marszałkowi naszemu podpisać i do akt grodzkich radziejowskich per oblatam podać zlecamy. Dan w Radziejewie dwudziestego ósmego miesiąca lipca roku pańskiego tysięcznego sześćsetnego sześćdziesiątego pierwszego.

Marcin Wnorowski, miecznik brzeski, marszałek sejmiku radziejowskiego. Locus sigilli.

40.

1661 Julius, 28.

Radziej. grodz. Relation. 1 f. 691.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda ante festum sancti Laurentii martyris proxima anno Domini 1661. Obtulit generosus Thomas Szalayski burgravius castrensis Radziejoviensis.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy brzeskiego i inowrocławskiego województw na sejmik relationis, per constitutionem sejmu blisko przeszłego i specjalny uniwersał jkr. m. pro die 28 Julii złożony, w Radziejewie zgromadzeni, postanowiwszy podatki na wypłacenie sum przez ichm. pp. posłów naszych na sejmie pozwolonych, chcąc aby tém prędzej i porządniej quam exactissime wybrane i nieomieszkanie wypłacone były, także aby retenta przeszłych podatków i z nich rachunku jak najdoskonalej ekspedyowane być mogły, sądy komisarskie skarbowe na przeszłym sejmie postanowione a na terażniejszym pozwolone et per constitutionem aprobowane reasumowaliśmy i do odprawowania onych ichm. pp. komisarzy unanimitate consensu, którzy przy postanowieniu osobliwém laudum specyfikowani są, obrali i postanowili. Którzy to ichm. sądy te w Radziejewie die 22 Augusti proxime ventura, unius vel duorum absentia non obstante, proprio juramento rotą trybunału koronnego zacząć i one przy zapłaceniu każdej raty dwa razy sądzić i odprawować mają, których fide, honore et conscientia mieć chcemy obligatos, pilnie przestrzegając, jakoby województwa nasze ze wszystkich tych podatków żadnej szkody nie mieli, ale quam exactissime wybrane w oddawaniu do jak najdoskonalszej perfekcyj przyszły. Co aby tém skuteczniej bez utęsknienia ichm. obrani expedire mogli, wiedząc, że takowe funkcyje bez fatygi i omieszkania w gospodarstwie i koszta odprawowane być nie mogą, chcąc mieć legatos i obligatos, solarium, to jest ichm. pp. senatorom po złotych pięćset każdemu, ichm. pp. urzędnikom ziemskim i inszym do tych sądów przybranym po złotych czterysta naznaczamy i pozwalamy. Do których sądów ichm. mianowani pp. komisarze instygatora przysięgłego sobie przybrać i prowadzić

mają, któryby wszelkie sprawy województw tych do sądu komisarskiego należące promował. Niemniejsze baczenie mając na usługi i staranie, prace i koszta ichm. pp. posłów naszych, które na sejmie przeszłym w usłudze województw naszych wyświadczeni i ponieśli, chcąc onym nietylko powolnością i afektem braterskim ugratyfikować, ale prace i ekspensa przez tak długi (nadzwyczaj sejmowania) czas na tej funkcyj nagrodzić, każdemu z ichm. po tysiącu złotych względem sejmowych ekspens pozwoliliśmy i naznaczeli: z osobna ichm. pp. komisarzom na komisją lwowską po tysiącu złotych, upraszając aby ichm. na początek tej komisyj zjechali, z tą jednak deklaracją, iż jeśli jmp. łowczy brzeski na komisją pojedzie, o co pilnie upraszamy ichm. i listownie upraszać jmp. marszałkowi imieniem naszym zlecamy, dwa tysiące złotych sejmowego i komisarskiego naznaczamy, a jeśli by nie zjechał, tedy ta suma przy województwach zostawać ma. Jmp. Gąsiorowski, jeśli by nie był do zasiadania w sądzie komisarskim na komisyj lwowskiej względem jakiego interesu przypuszczony (o co pilnie starać się ma), tedy ta suma na drogę lwowską ichm. pozwolona w zasługach potrącona być ma. A że jmp. podkomorzy brzeski ad rationem przez ręce p. Mikołaja Czechowskiego od jmp. łowczego inowrocławskiego 853 złote odebrał, tedy jmp. podkomorzemu w oddaniu tej pomienionej sumy kwitujemy i ostatek do tysiąca złotych z kwartału terazniejszego oddany być ma; jmp. łowczemu brzeskiemu, jeśli by się z tego nie dostało kwartału, tedy ex currenti zapłacono być ma. Ichm. pp. egzaktorom obudwu województw od podatków na sejmiku uchwalonych solarium zwyczajne z tychże podatków po groszu od złotego naznaczamy, a jmp. skarbnikowi brzeskiemu, który się sam podejmuje odwieść na komisją te zebrane podatki, na odwóz złotych tysiąc asygnujemy i (od?) ichm. pp. komisarzów odebrać pozwalamy; p. Czechowskiemu za prace i koszty w sprawach województw naszych podjęte na sądach komisarskich złotych (?) naznaczamy i pozwalamy, chcąc to mieć po nim, żeby sprawy zaczęte do efektu przyprowadził, jako najprędzej będzie mógł. Ichm. pp. egzaktorowie registra wybranych podatków per parochias — — — i do sądu komisarskiego podać będą powinni tak pogłównie jako i dymowe i według nich te podatki wybierać, a jeśli by których wsi w registrach nie było, tedy je wpisać i o nich się z pilnością pytać mają. Miasto Bydgoszcz ponieważ nie ma tylko jeden łan, z którego płacić powinni łanowe jmp. egzaktorowi, a więcej od nich upomina się, tedy ich ratione tego łanowego do decy-

zyj sądu komisarskiego odsyłamy. Które to postanowienie nasze jmp. marszałkowi naszemu, jako zgodliwie uchwalone, podpisać zleciliśmy. Datum w Radziejewie dnia 28 Julii roku 1661. — Marcin Wnorowski miecznik brzeski, marszałek sejmiku radziejowskiego. Locus sigilli.

41.

1661. Octob. 4.

Radziej. grodz. Relation. 1 f. 781.

[Ordinatio ducillorum.]

Actum in castro Rodziejoviensi feria tertia post festum sancti Francisci confessoris proxima, anno Domini 1661 (Octob. 11). Obtulit nobilis Joannes Dąbrowski.

Konstanty na Lubstowie Lubstowski bydgoski, Jakób z Morzyc Trzebuchowski kowalski kasztelani, Spytek z Bużenina Pstrokoński podkomorzy brzeski, Stefan Jarnowski cześnik ziemie dobrzyńskiej, Marcin Wnorowski miecznik brzeski, Łukasz Jaranowski skarbnik inowrocławski, Jan Seweryn Linowski skarbnik brzeski, Andrzej Piotrowski sędzia grodzki radziejowski, komisarze do sądów skarbowych województw kujawskich per laudum sejmiku blisko przeszłego relationis, ex vi constitutionum regni obrani i naznaczeni, wiadomo czyniemy, komu to wiedzieć należy, iż stosując się do laudum sejmiku relationis sejmu blisko przeszłego o powszechnj a jednostajnej wszystkich ichm. pp. braci na tenże sejmik relationis, pro die 27 Augusti proxime praeterita przypadający, zgromadzonych, zgody i postanowienia, którym dana jest nam moc i zupełna władza arendowania podatku czopowego w miastach i miasteczkach obudwu województw kujawskich: dla prędszego zgromadzenia pieniędzy i sumy od województw naszych na zapłatę wojskom koronnym, na sejmie przeszłym przez ichm. pp. posłów pozwolonych i do Lwowa wnieść powinny, pilną około podatku tego, jakoby wiele przez te przeszłe czasy uczynić mógł, uczyniwszy animadwersyą, takowy i pomieniony podatek czopowego z powiatu bydgoskiego uczyniliśmy kontrakt i nieodmienne postanowienie z sławetnym p. Janem Toruńskim mieszczaninem bydgoskim i sukcesorami jego. Któremu i sukcesorom jego vigore ejusdem laudi sejmiku wyżej wyrażonego podatek ten czopowego, piwnego i gorzałczanego i innych wszelkich likworów, do niego podług prawa należących, w miastach powiatu bydgoskiego, to jest, Bydgoszczy, Koronowie, Fordanie i Solcu, a die prima Octobris anni praesentis 1661 ad diem similem 1-am Octobris anni 1662 do wyjścia zupełnego

roku, in realem et actualem administrationem i niniejszym kontraktem naszym realiter et in effectu puszczaemy i podajemy, nie penitus w pomienionym podatku do wyjścia zupełnego roku, a die ad diem supersertam, pretensyjej, ekscypcyjej województwom tutecznym i ich publicae utilitati nie zostawując i nie ekscypując, za sumę 3,100 złotych polskich. Którą sumę na trzy raty do województw naszych za kwitem i dyspozycją sądu naszego komisarskiego, to jest: pierwszą ratę exnunc przy odebraniu kontraktu niniejszém jedenaście set złotych polskich realiter wniósł i zapłacił, z których onego i sukcesorów jego z zupełnego zapłacenia niniejszym kontraktem kwitujemy; drugą ratę tysiąc złotych polskich ultima die Februarii anno proxime futuro 1662; trzecią ratę die 1-ma Julii anno eodem 1662 wnieść i realiter zapłacić una cum suis successoribus obliguje się i będzie powinien. Względem którego kontraktu i postanowienia dajemy zupełną moc i władzę przerzeczonemu p. Toruńskiemu i sukcesorom jego, podatek ten czopowego, piwnego, gorzałczanego i wszelkich innych likworów, podług prawa po dwa pieniądze od grosza rachując, od wszelkich osób cujuscunque status et conditionis existant, którzyby piwo, gorzałkę i inne wszelkie likwory na wyszynk w miastach tak jkr. m., jako duchownych i ziemskich w powiecie bydgoskim dawali i podług opisanego prawa podatek ten czopowego płacić powinni byli, odbierać, administrować i onych podług woli swojej i sukcesorów jego dysponować i aby nikt od płacenia tego podatku nie ulegał, przestrzegać obiecując, et autoritate nostra, qua hac in parte fungimur, imieniem dwu województw przerzeczonego p. Toruńskiego i sukcesorom jego asekurując, przy spokojnej arendzie i administracyjej do zupełnego roku przerzeczonego podatku przez (bez) wszelkiej przeszkody zachować. Któryby podatku tego p. Toruńskiemu lub sukcesorom jego odbierać do ekspiracyjej roku bronili, lubo frivole oddawać nie chcieli, z takowym każdym wolno będzie p. Toruńskiemu lub sukcesorom jego ad instantiam instigatoris prawnie czynić i dochodzić, warując przytém jemu i sukcesorom jego casus fortuitos, jako powietrze morowe, pożogi, nieprzyjaciela koronnego i inne wszelkie, któreby, strzeż Boże, przypaść miały, dla którychby p. Toruński lubo sukcesorowie jego podatku tego wybierać nie mogli i przez to na postanowionej arendzie szwankował. To, czego by dla takowych przypadków nie dobrał, a realiter pokazał, z piątęj następującej jemu potrącono lubo na wytrzymanie dopuszczono ma być. Który to kontrakt i postanowienie nasze dla większej wagi i pewności rękami na-

szemi podpisaliśmy i utwierdzili i do akt sądów naszych komisarskich indukować zleciliśmy. — Działo się w Radziejewie dnia 4-go miesiąca października roku 1661.

42.

1662. *Januarius*, 30.

Brzeska grodzka Relation. 9 f. 5.

[*Literae universales conventus Radziejoviensis.*]

Actum in castro Brestensi feria secunda ipso die festi sanctae Dorotheae virginis (Febr. 6) anno Domini 1662. Obtulit famatus Bartholomeus Goniszek.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw naszych od jkr. m., p. n. m. (na sejmik?) pro die 30 Januarii anno praesenti złożony zgromadzeni, widząc, że tak dobra jkr. m., rzeczp. jako i ichm. pp. duchownych, nie mogąc mieć po tak znacznej przez inkursyą nieprzyjacielską spustoszałości odpoczynku, ustawicznymi wojsk różnych jkr. m. polskiego i cudzoziemskiego narodu przechodami i angaryami ścieśnione do ostatniej ruiny przychodzą tak, że już żadna nie zostaje nadzieja, aby podatki na przyszłe podatki per constitutionem sejmu przeszłego, ku zapłacie wojskom koronnym postanowione, z dóbr tych wydane być mogły: zleciliśmy ichm. pp. posłom naszym, jako do wojska tak i na sejm blisko przyszły obranym, z wojskiem jkr. m. i rzeczp. fraterne, jako z bracią naszą i synami spólnęj ojczyzny conferre, aby jkr. m. uważając tot calamitates województw tutecznych, w przyległości fortec od nieprzyjaciela osadzonych zostając, nad inne województwa poniosły i przez to do tak wielkiej ruiny przyjść musiały, osobliwy respekt mieć chcieli, a podatki przeszłe na raty ichm. ordynowane, z tychże dóbr jkr. m. i duchownych przychodzące chlebem zimowym natenczas przez ichm. ultra vires bonorum wybranym potracili i pro persoluto przyjęli. W czém, aby ichm. pp. posłowie nasi dostateczną wiadomość mając, jako wieleby która włość i dzierzawa dóbr jkr. m. i duchownych ad praesens ichm. pp. wojskowym chleba zimowego z łąnów i innych w miastach i wsiach osiadłości wydała, tém rzetelniej z wojskiem jkr. m. conferre mogli, każdego ichm. pp. dzierzawców i posesorów jkr. m. i duchownych, ichm. pp. i braci urzędów, także miast i miasteczek pilnie żądamy, aby każdy posesor dóbr wydanego chleba zimowego ichm. lubo atestacyą z wyrażeniem

dostatecznej kwoty in paratis wydanęj, do poblizszego grodu in spatio duarum septimanarum a data praesentis innotescentiae nostrae podał; ichm. zaś pp. urzędników grodzkich pilnie upraszamy, aby takowe kwity i atestacye od ichm. pp. dzierżawców i posesorów dóbr, także od urzędów miejskich sine quavis deputatione pp. regentom naszym przyjmować i ad requisitionem tych, którym to od nas lubo ichm. pp. posłów naszych zlecone będzie, authentice jako w sprawie publicznej i województwom naszym potrzebnej sine quovis solarario wydawać rozkazali. Aby zaś ta inotescencya nasza jako najprędzej do wiadomości każdego dojść mogła, zlecamy urzędom miejskim i mieć to po nich chcemy, aby one, niemieszkanie od miasta do miasta odsyłając, w grodach aktykować i publikować dali i do jako najprędzej wiadomości przywodzili. Czego dla lepszej wagi i wiary i pewności, niniejszą inotescencyą naszą zleciliśmy jmp. marszałkowi koła naszego ręką swoją podpisać i pieczęcią utwierdzić. Dan w Radziejowie dnia 30 stycznia 1662. Locus sigilli marschalci conventus Radziejoviensis.

Wojciech Zboży z Zakrzewa Radajowski łowczy inowrocławski, marszałek sejmiku radziejowskiego.

43.

1662. Februarius, 1.

Radziej. grodzka Relation. 1 f. 872.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejovensi, feria secunda post festum Purificationis beatissimae Mariae virginis proxima (Februar. 6), anno Domini 1662. Obtulit generosus Thomas Szałajski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego województwa na sejmik pro die trigesima Januarii do Radziejowa zgromadzeni, zgodnie obraliśmy jmp. Wojciecha Zboży z Zakrzewa Radojewskiego łowczego inowrocławskiego za marszałka niniejszego, uprosiliśmy ichm. pp. posłów na sejm blisko przyszły: z brzeskiego w. jmp. Spytka z Bużenina Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego kujawskiego z jmp. Grochowickim pisarzem brzeskim ziemskim; z województwa inowrocławskiego jmp. Aleksandra z Budziślawia Wysockiego sędziego ziemskiego brzeskiego z jmp. Andrzejem z Miroszewic Gąsiorowskim rotmistrzem jkr. m., których to ichm. ex consensu koła naszego rycerskiego wysyłamy na sejm przyszły. Na-

przód ichm. pp. posłowie nasi należyte jkr. m., p. n. m. oddadzą dzięki za usilne około dobra ojczyzny pieczołowanie, gdyż w podjętych pracach i fatygach pańską swą osobą wszystkich państw od Boga sobie powierzonych zaszczyca niebezpieczeństwa, gdy wielowładną swą ręką zaprzysięgłe na Koronę polską uskromia nieprzyjacioły, gdy naostatek strażnice swojej okiem zachodzące intra wcześniej praevidet pericula i tym respektem sejm ekstraordynalny składa, na którym uspokojenie ineat ojczyzna, za wszystkie wyświadczone sobie dobrodziejstwa dobrotliwemu zawsze debebit panu. Wezmą tedy wszystkie sposoby przed się ichm. pp. posłowie na sejmie przysłym cum tota rep., któremiby uspokoić wojska mogli jkr. m. Ichm. pp. posłowie nasi przestrzegają tego mają, aby dnia jednego na prolongacyą sejmu nad dwie niedzieli nie pozwalali; więc i to ichm. pp. posłom naszym commisimus, aby żadnej elekcyj novi principis mentio nie była. Panu naszemu miłościwemu, jako wierni poddani przy dobrém zdrowiu szczęśliwego panowania i nikomu inszemu apprecantes, sub fide et honore zawiązaliśmy ichm. pp. posłów (aby ?) cale tylko o uspokojenie wojska i obronie rzp. był traktatus i w tych wszystkich ichm. pp. związkowym dopomogą punktach, które cum promovenda libertate et cum lege zgadzać się będą, jak najprędzej związanie związkowego inibunt modos, gdy in tanta dobra jkr. m. jako ichm. pp. duchownym devenerunt depositum, które podatkowych egzakcyj ichm. pp. żołnierzom sufficere nie mogą, suspensę sejmu onych czyniemy. Condolere musi ojczyzna, aby naszym ślacheckim do jakiej ciężkości, a potem do większego ztąd ojczyźnie zamieszania nie przychodziło, dla których satysfakcyj przedziej wojsku łącznośmy się do woli jkr. m., p. n. m. akomodowali, iż lubo nad inne spalone od ściany pruskiej najbliższe funditus zrujnowane baczą się być nasze województwa, pierwszą jednak w gotowiznie mamy ratę i na dwie drugie podatki my takowe uchwalili, to jest, sześć poborów sine abjuratis, albo dwadzieścia cum abjuratis, dawszy to in optionem dóbr possessoribus. Miasta zaś in genere wszystkie podług dawnego zwyczaju podatek ten contribuere mają, do których podatków wydania, jako najprędzej był sposób ich wybierania obraliśmy ichm. pp. egzaktorów: z brzeskiego jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, z inowrocławskiego województwa jmp. Uniemierskiego. A jeżeliby przyszło któremukolwiek z ichm. pp. poborców naszych od tych rat ostatnich terażniejszych naznaczonych też sumę tychże rat uchwalonych na przysłym sejmie warszawskim do skarbu koronnego odwozić, tedy obiecują ichm. pp. obywatele województw tych

tymże pp. poborcom solarium obmyślić słusne względem dowozu téj sumy. Ten podatek wydać trzeba in decursu duarum septimanarum, a że egzakcyj pierwszej raty nie dostaje 7,000 złotych polskich, jeżeliby nastąpił prędki odwóz pieniędzy, jmp. Linowskiemu skarbnikowi brzeskiemu, lubo asygnacya na pierwszą ratę przyszła, tedy terazniejsi pp. egzaktorowie z terazniejszych egzakcyj tę sumę powinni będą odliczyć do ręki jmp. skarbnika i one realiter oddać; na egzakcyą zaś czopowego, tak w województwie brzeskiem jako i inowrocławskiem uprosiliśmy tegoż jmp. Linowskiego skarbnika brzeskiego, aby quam exactissime około tegoż omni cura et studio chodził, jakoby w niczém te województwa przez niedozór jaki nie miały uszczerbku cum potestate, że wolno będzie temuż jmp. skarbnikowi, którebykolwiek miasto, lub kto inszy chciał arendować na prędszą zebrania pieniędzy do skarbu, wolno będzie jegom. arendować plus offerenti. A ponieważ 20,000 złp. nam przez komisją lwowską ultra mentem reip. były do zapłacenia przysądzone, które jako weszły do skarbu i na przyszłym sejmie województwo inkludowało trzy pobory cum abjuratis, przestrzedz tego ichm. pp. posłowie mają, jakoby nam te trzy pobory 20,000 inkludowane były i na przyszłej komisyj województwo o te trzy pobory żadnej nie miało trudności. Comittimus to ichm. pp. posłom naszym, aby do spisania konstytucyj per palatinatus podane było: Ichm. pp. deputaci, aby wam żadnej remoryej, (?) coby konstytucye in forma na sejmik relationis przychodzić mogły, providebunt ichm. pp. posłowie nasi, ne fiant perpetui dictatores, co bywa cum aggravatione wszystkie rzp., bo inszą dadzą terminatę konstytucyj, nie zgadzają się z drukowaną: niemniej i tego ichm. pp. posłowie domówić się mają, aby była fortitudo łana, włóki i na ile powinno być włók własnie, oraz o rewizyą na dobra wszystkie i komensuracya gruntów, aby do efektu przyjść mogła. Ichm. pp. posłowie upraszać wojskowych będą, aby byli erga patriam amore ducti, cokolwiek biorą nad dwadzieścia złotych podług zwyczaj u włóki in stipendium ukontentowania zasług swoich, to potracili także ekstraordynalne z miast wybrane; więc rzecz potrzebną w ojczyźnie naszej widziemy, aby się im pokazała nasza gotowość in juvanda rep. et in suppressione desolatorum hominum, którzy bez ordynansu tak kr. j. m. jako ichm. pp. regimentarzów tak po dobrach jkr. m. jako i duchownych i ślacheckie wybiegać się cum summa aggravatione przed nimi nie mogą, (?) okazyje solito more i tempore, aby były nam aprobowane. Wielką w tém rzeczp. patitur oppressionem, kiedy externi homines, cudzoziemcy, rządzą koronnym skarbem,

sobie więcej anizeli rzeczp. przyczyniają pożytku: cavebunt ichm. pp. posłowie, aby skarbowym ślacheć był bene possessionatus, a w żadne się cudzoziemiec żaden nie wdawał koronne rządy pod straceniem uczciwego; ad cuiusvis instantiam aby relegewani byli, jeżeli którzy mają na sobie officium, considerabunt to ichm. pp. posłowie. Pilno providebunt temu, aby na praesidium elbinskiem i malborskiem nowych gubernatorów upatrzyła rzeczp., którzy mają być ex gremio izby poselskiej per pluralitatem obrani. Szkodliwą rzecz zawsze chce mieć omnis mora, którą ichm. pp. hetmani providere mają, aby każdy żołnierz wiedział o swym hetmanie, hetman o żołnierzu: pilnie tego ichm. pp. posłowie domówić się mają, aby ichm. pp. hetmani, tak i pułkownicy od wojska nie odstępowali i od niego się nie absentowali, sami przez swe osoby nie przez substytuty byli zawsze praesentes.

Każdemu synowi koronnemu, nie zagrządzając do przysługi Korony naszej okazyej, jako dawno zwyczaj mieć chciały i prawo opisało, którebykolwiek de regno exclusus et proclamatus infamis in tantum mereri, jakoby odwaga jego znakomita była: a że teraz zaszczycają się glejtami niektórzy jmc. ks. prymas arcybiskupa gnieźnieńskiego, żeby in posterum takowe nie wychodziły glejty i jeżeli które wyszły, aby żadnej nie miały wagi. Lubo odmianie każdy człowiek podlega przez śmierć, ale widząc mutationem rerum w ojczyźnie naszej, kiedy ex male narratis żyjącemu et bene merenti z domu swego zacnego i przodków swoich w Koronie polskiej dobrze znajomych jmp. Grudzińskiemu staroście ujskiemu jest odebrane starostwo ujskie, a komu inszemu konferowane jest, tota resp. providebunt temu będzie powinna, ne fiat mutatio privilegiorum, aby się ta sukienka na każdego z nas nie trafiła: juxta statuta legis ma każdy providebunt privilegio aż do samej śmierci. Wiadome jmp. Andrzeja Gąsiorowskiego rotmistrza jkr. m. zawsze i nieodmienne do tego czasu zostają zasługi wszystkiemu niemal światu, który meruit to, aby łaska principis jemu faworyzowała i lubo cieszył się z zasług swoich krwawych privilegio na starostwo nieszawskie, które jest znowu odebrane, upraszać będą ichm. pp. posłowie kr. jm., aby był do niego restitutus, albo in recompensam insze od jkr. m. za krwawe odniósł zasługi. Ichm. pp. posłowie inibunt cum tota rep. medium, jakoby jmość ks. opat lędzki, który przez całą wojnę szwedzką zaszczycał powiat koniński i swym kosztem przez tak czas długi chorągiew na przysługach rzeczp. trzymając, aby był ukontentowany. Nie wiele i w tém przysłuży się ojczyźnie, gdy miasto naprawy prawa pospolitego ono psuje, kiedy z jakąkolwiek

swą prywatą dobrze postanowione sprawy in rep. protestami zwątlić chce: aby żadnej nie miały wagi juxta constitutionem legis takowe protesta-cye. Dawna odwaga znakomitych synów koronnych, aby recenti me-moriae do jkr. m. zostawała, ichm. pp. Jarnowskich obywatelów kujaw-skich w pretensjach ich inflantskich, kędy krwią zapieczętowali swą.

Instabunt ichm. pp. posłowie nasi do kr. jm. na kilku sejmach, że po-dane punkta sejmików naszych kujawskich nie przysły do efektu, in de-sideriis nostris o to submissi ichm. pp. posłowie nasi, jako kr. jm., p. n. eo totam remp. upraszać mają, aby był respectus na jmp. Wojciecha Zbożego z Zakrzewa Radujewskiego łowczego inowrocławskiego, któ-ry na zasłudze ojczyzny zawsze dni swoje tracąc jego merita jako jkr. m. tak i rzeczp. są znamienite, a że wielką przez nieprzyjaciół i Koronę w ojczyźnie swojej odniósł ruinę, funditus pod fortecą kruświcką blisko jest zniesiony; a w ostatku jmp. Bieliński rotmistrz jkr. m. rejterski z tak wielu inszych polskich i tatarskich chorągwi obóz do téj fortecy prze-chodzący położył się na dobrach dziedzicznych jego i ostatnią ruinę przez też wojsko podjął, ante omnia commisimus to pp. posłom naszym, aby wnieśli instancją do kr. jm., aby miał recompensam, jako innych tak wielu potyka, w tak znacznych szkodach swych. A że jest pewna częśćka gruntów dziedzicznych majątności Mątw jkr. m., która wioska funditus zniesiona przez pp. wojskowych naszych, aby in recompensam szkód in hereditatem ta częśćka jkr. m. w téj wiosce Mątwach cedere mogła, abo pewną sumę. Wnoszą znowu ichm. instancją pp. posłowie nasi za jmp. Piotrem Swientosławskim skarbnikiem ziemie dobrzyńskiej, obywatelem województwa kujawskiego, na którym dekret trybunalski przeszłego stanął trybunału ratione falsi, jako za tym, który nigdy nie był suspectus we wszystkich sprawach swoich, ale factorum jego same-go prae-cumbit virtus; a że ten dekret ex male obtento termino mniej z wiadomością jego stanął, aby to nihil nocere mogło osobie i stanowi śla-checkiemu jego, ineant modos ichm. pp. posłowie nasi, o to usilnie upra-szają województwa nasze (pulsanti aperietur i suplikami swemi w słuszno-ści). Wniosą ichm. pp. posłowie za o. o. Franciszkanami konwentu radzie-jowskiego ad totam remp. instancją, którzy otrzymywają ex re justa po nas te na każdy sejm, nie przepomnią ich instancją w punktach na-szych, z którymi na sejm ichm. pp. posłów posyłamy; a że do tego cza-su sine effectu ich desiderium zostaje, instabunt ichm. pp. posłowie nasi, patrząc na tak zrujnowane jako kościoły tak i klasztory ich przez nieprzyjaciela świeżo w Koronę wtargnionego, aby te dwie włóce re-

spectu fundi na Radziejewie od w-go jmp. Jakóba Trzebuchowskiego kasztelana kowalskiego one konferowane być mogły pro eleemosina, onym cedere perpetuis temporibus. Podobną także prae-movebunt su-plikę ichm. pp. posłowie nasi za o. o. Dominikanami konwentu brzeskie-go o kilka włók Rzadkiej Woley. Wchodzą ichm. panny zakonne toruńskie z prośbą swoją zniszczenia jako kościoła tak i prowentów do swo-jej wiwendy mieć nie mogą należytych przez pryncypały, to jest, pany Toruńczany wniwecz obrócone, żebrząc u rzeczyp., aby od tych pryncy-pałów per constitutionem były satisfactae. Ichm. pp. posłowie nasi przy-łożą się w tém naprzód Panu Bogu i tym bogobojnym panienkóm, gdy pracą swą i instancją gorąco instabunt do jkr. m., aby był respectus singu-laris pańskiej łaski przeciwko nim. Kredyty ślacheckie, które mieli w To-runiu, a panowie Toruńczanie pod pretekstem Szwedów zataili i onych wydać recusant, respondeant in judicio tribunalitio, ażeby nigdzie in-dzie forum nie było nieprzyznane tylko w trybunale koronnym tak piotrzkowskim jako i lubelskim. Bywają rzeczy potrzebne do wiadomo-ści każdego, aby dyplomata jmp. wojewody poznańskiego czytane były ex senatus consulto, w tém ichm. pp. posłowie domówią się sami i że się to elucydowało z przeszłych rachunków jmp. pisarza naszego, że na-debrali ichm. pp. żołnierze na asygnacją naszą do województw naszych kilkanaście set złotych od ichm. pp. poborców za różnemi ichm. pp. ko-misarzów asygnacyami, aby w tém nie szkodował jmp. pisarz, commisi-mus. I w tém invigilabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby egzakcyce de-lat poborowych ichm. pp. starostowie grodów swych egzekwowali a nie skarb, co tedy commisimus ichm. pp. posłom naszym, trzymając to de dexteritate, że nam haec efficient wprzód, gratia favente divina, a za szczególną łaską jkr. m.

Datum w Radziejowie prima Februarii anno Domini 1662. Co dla lepszej wiary ręką się swą podpisuję i pieczęć swą przykładam. Woj-ciech Zboży z Zakrzewa Radojowski łowczy inowrocławski, marsza-łek sejmiku i koła rycerskiego radziejowskiego. Locus sigilli.

44.

1662. *Julius, 22.**Brzeska grodzka Relation. 1 f. 932.*

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda post festum Nativitatis sancti Joannis Baptistae proxima (Julii 26) anno Domini 1662. Obtulit generosus Alexander Trzebuchowski pincerna Junivladislaviensis marschalcus.

My dygnitarze i urzędnicy województwa brzeskiego i inowrocławskiego za uniwersałem jkr. m. na sejmik pro die 22 w roku 1662 zgromadzeni, do Radziejowa zjachawszy się na dzień dzisiejszy, instrukcją jkr. m. (złożony?) przez posła jmp. Andrzeja Gąsiorowskiego miecznika inowrocławskiego należyta: jako wierni poddani przyjmujem obserwacją od początku szczęśliwego panowania jkr. m. p. n. m., ustawicznie a nieodmiennie stateczną województwa nasze na oko widząc jkr. m. przeciwko całej rzeczp. łaski dobroczynności około obrony i zaszczytowania tężże rzeczp. ojcowskie pieczołowania, jako i w terażniejszej okazyej evidenti odebrawszy dokumenta prace i fatygi jkr. m., gdzie insomnes tot duxit noctes w ugaszeniu tak ciężkiego w ojczyźnie zapału, tak częstych wysyłając do zawziętego wojska komisarzy, desudavit, za co jkr. m., p. n. m. przy powinnem poddaństwie województwa naszego niskie oddają dzięki. Więc lubo konstytucye tak dobrze płacą wojsku i miejsce komisaryj dysponowali, żeśmy to sobie cale po cnem rycerstwie jako braci naszój obiecowali, iż się tym sejmem kontentować mieli, wzięwszy to sobie in considerationem, że magno sudore całej rzeczp. stanął: gdy jednak wojsko tak usilnie instat o prędszy przed komisją pożytek, mając nadzieję, że przy tych pieniądzech miserebitur cne rycerstwo jako braci naszój nad krwią swoją, że sobie postąpią jako kochający synowie z tą matką ojczyzną swoją, tot calamitatibus wyniszczoną, a pozwolą nam braci swój ziemianom tantilum czasu i respiryej zbierać tak ciężkie podatki, sami nas i tę matkę swoją zechcą zaszczyścić przeciwko nieprzyjacielowi, któryby następował, a my gotowi dać wszelaką w tém ichm. braci rycerstwu asekuracją, że wydania tych podatków nie zawieziemy; przeto teraz mając nadzieję w ochocie ichm., stosujemy się do intencji jkr. m. i pp. egzaktorom naszym to committimus, aby te sumy, które z pierwszej raty wybrane mają, na czas naznaczony zwozili tam i na ten czas, kiedy od ichm. pp. komisarzy naszych awizowani będą,

a oraz ichm. pp. komisarzy to jest, jmp. Spytka Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, jmp. Andrzeja Gąsiorowskiego upraszamy, aby natenczas do Warszawy zjachali, fidem et conscientiam ichm. obowiązując, aby tamże intentionem inszych województw zrozumiawszy, żadnym nie uwodząc się respektem, inquantum by potrzeba było, dawali prędką wiadomość pp. egzaktorom, którzy interea z województw do wyjazdu gotowi być mają i w dystrybucyi tychże pieniędzy, aby się we wszystkiem zgadzali z komisarzami inszych województw, aby te pieniądze były zwiezione. W tém niemniej fidem tychże ichm. pp. komisarzy obligujemy, aby zwiezionych pieniędzy in alios quosvis usus skarbowi obracać nie dopuszczali, i nadto i wojsku onych nie wprzód dawali, aż otrzymają dostateczną asekuracją, że to w zasługi do generalnego komputu wojsko akceptuje. A luboć względem miejsca nie mogła lepiej providere jkr. m. providencją, Lwów miasto upatrzawszy, gdzie zbliżone wojsko postrachem nieprzyjacielowi byćby mogło i po ciechę stawającym przy nas narodom, że jednak poważne interveniunt rationes, cale to do decyzji jkr. m. województwa nasze referują. Więc iż mieliby znajdować się tak perditum patriae filii, którzyby usilne jkr. m. p. n. m. w zaszczytowaniu swobod i wolności naszych conatus, a krwawe w obronie całej rzeczp. fatyga malevolo animo sinistre interpretować mieli, tedy deklarują to województwa nasze przynależytego poddaństwa, że nie jeno ojcowską miłość in paterno pectore jkr. m. p. n. m., przez wszystkie szczęśliwego panowania uznawszy czasy, aeternam za to zostają winne jkr. m. apud posteritatem memoriam, a teraz przy oświadczeniu winnego poddaństwa uniżone oddają dzięki. Widząc zaś tak nagłe rzeczyp. potrzeby, ponieważ na blisko przeszłym sejmie viritanea per constitutionem stanęła po wszystkich województwach kontrybucya, tedy województwa nasze do tegoż podatku składania, we wszystkiem stosując się do konstytucyi, skłaniają się eo appposito, że ta kontrybucya w inszych województwach do egzekucyi przyjdzie. Do tego gdyby nam do pospolitego ruszenia przyjść miało, że utriusque oneri ile tak zrujnowani być pares nie moglibyśmy, przeto luboby ten podatek do egzaktorów złożony był, a namby na konie wsiąść przyszło, tedy nostrae dispositioni vigore laudi per constitutionem approbati te pieniądze podpadać będą. Na to się podpisuję: Aleksander Trzebuchowski cześnik inowrocławski, marszałek koła rycerskiego.

45.

1662. Julius, 24.

Brzeska grodzka Relation. 1 f. 934.

[Laudum ejusdem conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi, feria secunda post festum Nativitatis sancti Joannis Baptistae proxima (Jul. 26), anno Domini 1662. Obtulit generosus Alexander Trzebuchowski pincerna Junibadiaslaviensis marschalcus.

My rady, dygnitarze, urzędnicy województwa brzeskiego i inowrocławskiego na kontynuacyą sejmiku relationis vigore laudi per constitutionem approbati, na dzień dzisiejszy (zgromadzeni?). Ponieważ dla nieprzyśłania na sejmik konstytucyi relationis nam differe przyszło, którego kadencya dnia dzisiejszego vigore laudi per constitutionem approbati przypada, tedy takowe laudum unanimi omnium unawiamy consensu. Naprzód kiedy cała rzeczp. viritaneam na przeszłym blisko sejmie umówiła contributionem dla uspokojenia wojska, tedy i województwa nasze równo z całą rzeczp. pociągając i w niczém nie chcąc deesse, tenże podatek przez ichm. pp. posłów naszych przyniesiony, aby wedle instruktarza był wydany, laudo praesenti deklarujemy. Do którego podatku egzakcyi z województwa brzeskiego uprosiliśmy: jmp. Świętosława Jaronowskiego, z inowrocławskiego jmp. Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, solarium ichm. pozwoiliwszy do tego zwyczajne takie, jakie dawna konstytucya i instruktarz sam obmyślił terazniejszy, to jest względem solarium po groszu od złotego, a względem odwozu po półgroszku od złotego, miejsce egzakcyi z brzeskiego w Brześciu, z inowrocławskiego województwa w Inowrocławiu naznaczając. Ażeby tak terazniejsze, jako i na przeszłym podatki uchwalone sejmie, tém skuteczniej wydane były, sądy komisarskie zdawna uchwalone, które i terazniejsza aprobowała konstytucya, laudo praesenti reasumujemy, z tym dokładem, że cum assistentia sądu grodzkiego brzeskiego, a z inowrocławskiego, ponieważ sąd ziemski wakuje — grodzkiego, odprawowane być mają. Komisarzów do tegoż sądu tychże co i pierwój deklarujemy, krom jmp. Spytka Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, którego, że do inszej zażyły województwa komisyi, z tej go funkcyi wypuszczają, in cujus locum uprosiliśmy jmp. Markowskiego wojskiego inowrocławskiego. Incumbet to ichm. pp. komisarzom, aby jak najprędzej dostatecznie z pany egzaktorami uczynili

kalkulacyą et quam diligentissime repetant retenta, któreby jakokolwiek skarbu województw naszych aukcyą uczynić mogły. Więc i to do wiadomości ichm., aby między rotmistrzami powiatowymi, którzy podczas nieprzyjaciela Szweda województwom służyli, słuszne uczynili pomiarkowanie, wieleby który wziął albo niedobrał, skomputowawszy, gdzie jmp. Mikołaja Lubstowskiego starostę kruszwickiego jako tego, który de suo nie mało na chorągiew expendit, temuż sądowi komisarskiemu zaleconego mieć chcemy. Na suplement defektu, jeśliby który był i przeszłego pogłównego w pieniądzech, zgodnie wszyscy ichm. bracia pozwolili pobór, albo jeden sine abjuratis albo trzy cum abjuratis, jako będzie liberum cujusvis arbitrium, który defekt post sufficientem factam calculationem uniwersałem swoim obwieszcza. Że zaś pp. egzaktorowie uskarżają się na niektórych pp. burgrabiów, że in officio suo negligentes egzekucyi nie czynią, przez co dobierać ciż pp. egzaktorowie nie mogą, tedy do czynienia prawnie z takimi burgrabiami, salwę zostawiwszy pp. egzaktorom, ex assensu communi generalnego instygatora obieramy p. Szałajskiego burgrabiego radziejowskiego, któremu, aby po wszystkich powiatach w brzeskiem i inowrocławskiem województwach egzekucye czynił, moc i władzę dajemy, non derogando jednak officio tychże w powiatach burgrabiów, inquantum by diligentiores być nie chcieli. A iż skarb województw naszych pretenduje sobie pewny dług u sukcesorów nieboszczyka p. Nieszczewskiego, ci zaś sukcesorowie długi pokazują jako na różnych retentach, tak osobliwie u nieboszczyka Gutmana kupca i mieszczanina bydgoskiego, tedy uprosiliśmy jmp. Stefana Grochowickiego pisarza ziemskiego brzeskiego, jmp. Seweryna Linowskiego skarbnika brzeskiego, jmp. Jana Trzebuchowskiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego, aby captato tempore do Bydgoszczy zjachali i tam autoritate commissioriali serio advertant, jeżeli co po tymże Gutmanie zostało, w czémby skarb mieć mógł swoją satysfakcyą, a tak jeżeliby się co nalazło; do ukontentowania za odebraniem transfuzyi prawa i tych tam rekognicyj, inquantum by satysfakcyą województwu stać się mogła, kwit tymże sukcesorom nieboszczyka p. Nieszczewskiego dostateczny, ichm. pp. komisarze dać będą powinni. Więc że w województwie inowrocławskiem prędko sperantur electiones urzędów ziemskich, a przez ten czas terazniejszy za wakancyą tychże urzędów księgi ziemskie zawarte zostawały, tedy po téjż elekcyi rewizorów do tychże ksiąg uprosiliśmy: jmp. starostę kruszwickiego, jmp. wojskiego inowrocławskiego, jmp. sędziego inowro-

clawskiego. Do tego iż konsytucya sejmku przeszłego włóki wybranieckie i rotmistrza wybranieckiego obrać ordynowała, parendo legi za rotmistrza wybranieckiego obraliśmy jmp. Świętosława Jaronowskiego, a do rewizyj tychże włók uprosiliśmy jmp. pisarza ziemskiego inowrocławskiego z jmp. Augustynem Kołuckim. Na ostatku aczkolwiek ichm. pp. posłom naszym za prace i koszty, które, służąc województwom na tym sejmie, podjęli, słusznaby należała satysfakcyja i gratitudo, ale że wielkie expensa i defekt natenczas skarbu naszego samymże ichm. dobrze wiadomy niedopuszcza, feliciori tempore eam gratitudinem ichm. sobie po nas niech obiecują, a natenczas ichm. bratersko dziękujemy. Na te wszystkie punkta ręką się swą podpisuję. W Radziejowie 24 Junii 1662.

Aleksander Trzebuchowski cześnik inowrocławski, marszałek koła rycerskiego, mp.

46.

1662. September, 11.

Brzeska grodzka Relation. 9 f. 88.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Brestensi feria tertia ante festum Exaltationis sanctae crucis proxima (Sept. 12) anno Domini 1662. Obtulit nobilis Felicianus Kaniewski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik electionis deputatów na trybunał koronny na miejsce prawem naznaczone i opisane do Radziejowa zjachawszy się po obranie szczęśliwie i zgodnie pp. deputatów z brzeskiego w. jmp. Konstantego z Lubstowa Lubstowskiego bydgoskiego, z inowrocławskiego jmp. Konstantego z Szczawina Szczawińskiego kruświckiego kasztelanów; przychylając się do laudum na blisko przeszłym sejmiku radziejowskim uchwalonego, blisko przeszłym sejmie potwierdzonego, takowe między sobą postanowienie insimul czyniemy. Lubo to dnia dzisiejszego nonnisi actus electionis deputatów, jednak per summam necessitatem upatrując to, abyśmy, jako skarbowi w dług żaden nie wchodzili, tak też i ichm. pp. wojskowym w wydaniu podatków świeżo na przeszłym sejmie uchwalonych, promptitudinem nostram pokazali: referując się we wszystkiem do laudum na sejmiku przeszłym uchwalonego, dnia dzisiejszego bono verbo et nobili sądy komisarskie

pro vigesima quinta praesentis naznaczamy, na które według laudum przeszłego wszyscy ichm. pp. egzaktorowie z regestrami tak dwa podymnych, jako i innych wszystkich egzakecyj przeszłych i terażniejszych, powinni będą do rachunków zjachać i calculum uczynić. Więc że in defectum przeszłej egzakecji ośmi poborów korespondującej uchwaliliśmy w przeszłym laudum pobór jeden sine abjuratis, albo też trzy cum abjuratis, ad optionem każdego z województw naszych, tedy i teraz zlecamy jmp. marszałkowi terażniejszemu, aby on uniwersały imieniem koła naszego, tak do ichm. województwa brzeskiego obywatelów jako i do województwa inowrocławskiego rozesłał, aby ichm. sine mora na te sądy komisarskie te pobory ad optionem uchwalone zwozili, sub poenis in lege sancitis. Do których wybierania naznaczamy do województwa brzeskiego: jmp. Unimirskiego, do inowrocławskiego jmp. Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego; upatrując i to, że ichm. pp. egzaktorowie obudwu województw pogłównego generalnego na terażniejszym sejmie uchwalonego nie mają słusznego solarium tam pro vectura quam pro vivenda, tedy w tém laudum naszym do przeszłego półgroszka od złotego w instruktarzu opisanego, naznaczamy od złotego po półgroszku. Także stosując się do przeszłych konstytucyj solarium opisanego, pp. prowizorom do włók wybranieckich pro necessitate illorum naznaczamy po złotych stu, dwiema. Ichm. pp. komisarzów, tychże ichm. naznaczamy do Bydgoszczy ad requisitionem pozostałych dóbr po Gutmanie co i pierwój byli ichmości. Przed sądami komisarskimi relacyą powinni będą ichm. W inszych punktach do przeszłego laudum na blisko przyszłym sejmiku uchwalonego in toto referujemy się, a to laudum i uchwałę naszą oboje województwa pro rato et grato przyjęło, na co dla wiary tém większej, laudum to jako dyrektor koła ichm. ręką swoją podpisawszy, do grodu brzeskiego podaje.

Datum w Radziejowie 11 Septembris anno 1662.

Sebastyan Erazy z Jarnowa Jarnowski podsędek ziemski brzeski, marszałek sejmiku radziejowskiego deputackiego, mp.

47.

1663. Januarius, 19.

Radziej. grodzka Relation. I f. 1093.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria sexta in vigilia festi sanctorum Fabiani et Sebastiani martyrum (Januar. 19), anno Domini 1663. Obtulit generosus Nicolaus Andreas Piotrowski iudex castrensis Radziejoviensis.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województwa, którzyśmy się za uniwersałem jkr. m. p. n. m., pro die 19 praesentis, tu do Radziejowa na uchwalenie podatków, jako wtórej tak i ostatniej raty ze dwudziestu poborów sejmem uchwalonych zgromadzili: przychylając się do konstytucyj o pomienionych dwudziestu poborach, albo sumie korespondującej dwudziestu poborów, tąże konstytucją opisaną, tudzież i do laudum przeszłego sejmiku relationis, którym ośm poborów z tych dwudziestu na pierwszą ratę obmyśliśmy byli, sposobem jako w témże przeszłym laudum jest opisane, wydania: teraz patrząc na tak zrujnowane i spustoszone województwa nasze, które jeszcze żadnym sposobem do melioracyi nie przychodzą, nie mogąc i dwóch tych rat z pomienionych dwudziestu poborów inakszym obmyślić sposobem, laudo praesenti uchwaliliśmy, ad optandum każdemu z ichm. pp. obywatelów obojga województw kujawskich dając (jako komu commodius videbitur), albo sine abjuratis dwanaście poborów i dwoje podymne cum abjuratis na nowe abjurata, albo czterdzieści i sześć poborów cum abjuratis. Na co de bonis regalibus et terrestribus nowe abjurata być mają, de bonis vero generaliter omnibus spiritualibus (na merita książeccia jmści biskupa naszego kujawskiego mając wzgląd osobliwy, który w uspokojeniu ojczyzny omni desudat conatu) ad episcopatus ejus Cujaviensis spectantibus, tum et de bonis ad abbatias, praeposituras, claustra quaevis monialia, coenobia pertinentibus, według dawnych abjurat wydawać te uchwalone podatki będą; przy tychże czterdziestu i sześciu cum abjuratis poborach dwoje także podymne postanawiamy, na które nowe abjurata być mają, exceptis bonis spiritualibus, z których jako pobory tak i podymne według dawnych abjurat wybierać będą powinni pp. poborcy do tych podatków, uważając ciężkość wypłacenia ich jako każdego z nas, tak i mizernych poddanych w dobrach królewskich, duchownych i też ziemskich. Chcąc przecie aliquam w płaceniu ich

uczynić każdemu comparationem, autoritate jako praesenti relationis tak et praesentis conventus uchwaliliśmy, aby w każdym portowém mieście województw kujawskich każdy kupiec albo szyper, który zbożem wszelakiem handluje i ono do Gdańska spuszcza, dał od każdego łasztu po złotych trzy polskie, które łasztu powinni będą rachować, jak ich wiele a die prima Septembris, to jest, a die festi sancti Egidii abbatis in anno proxime praeterito (et ?) praesenti do Gdańska wywiezły, i jak ich wiele na górach swoich mają aż do dnia oddania przysięgi, na co juramenta oddawać mają, każdy pro suo interesse. Szypry z województwa brzeskiego w grodzie brzeskim coram integro officio, do których juramentów będą się powinni zjachać do Brześcia na dzień 30 praesentis, to jest pro feria tertia post festum Conversionis sancti Pauli apostoli, a z województwa zaś inowrocławskiego ob absentiam podtenczas jmp. sędzię inowrocławskiego grodzkiego, który w Piotrkowie zostawa, do grodu radziejowskiego powinni się będą zjachać wszyscy pp. szyprowie na dzień 29 praesentis, to jest pro feria secunda post Conversionis sancti Pauli apostoli i tam coram integro officio przysięgi na pomienione łasztu oddadzą, quae praemissa omnia praestare tenebuntur ichm. pp. szyprowie de utroque palatinatu sub poena mille marcarum polonicalium per quemlibet eorum in defectu satisfactionis succumbenda et luenda, o którą forum w grodzie naznaczamy sine quavis appellatione ad instantiam instigatoris. Pozwolony jeden pobór sine abjuratis, albo trzy cum abjuratis laudo praesentis conventus, aby był pewno z terazniejszymi poborami według dawnych abjurat, kto cum abjuratis płacić go będzie, do których podatków że już mamy obranych ichm. pp. poborców z województwa brzeskiego jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, z województwa inowrocławskiego jmp. Michała Uniemińskiego, tedy ciż pp. poborcy w przyszły, da Bóg, poniedziałek z brzeskiego w Brześciu, a inowrocławski w Inowrocławiu zasiąść będą powinni i cały tydzień sine intermissione wybierać, a zaś ciż pp. poborcy brzeski do Radziejowa, a inowrocławski do Bydgoszczy na dzień 29 praesentis zjachać będą powinni i tam przez drugi tydzień sine intermissione podatki pomienione wybierać. A ktoby nie oddał in decursu duarum septimanarum, od poniedziałku przyszłego rachując od pomienionych podatków, tedy już cum poenis licitis, jako są w prawie opisane contra retentores, powinni będą te podatki oddawać samym poborcom, a pp. poborcy, nie czekając sądów komisarzkich, do grodu radziejowskiego delaty mają oddać, dla których sądy grodzkie extra cadentiam judiciorum quo-

rumvis sądzone być mają. Z których to podatków pp. poborcy pomienieni powinni będą dać do ręki jmp. Jana Seweryna Linowskiego podsędka inowrocławskiego jako tego, który się podjął z obudwu województw pieniądze odwieźć do Lwowa, z ośmi poborów primae ratae ze dwudziestu poborów na defekta niedobranej sumy na komisyj lwowskiej przez ichm. pp. komisarzy deklarowanej złp. 5,656 tak z brzeskiego, jako i inowrocławskiego województw per medium, a to ma być inter decursum duarum septimanarum ab actu conventus praesentis; z tychże podatków na wektury pp. poborcom pieniędzy do Lwowa naznaczamy 1,000 złp. to jest: jmp. Buszkowskiemu 333 złp. i groszy 10, jmp. Unimierskiemu także wiele, które sobie ci obadwaj ichm. odbiorą z podatków tych, także i jmp. Świętosławowi Jaronowskiemu także też suma 333 złp. i groszy 10, które jmp. Buszkowski oddać mu będzie powinien z tychże podatków. Sądom komisarskim naznaczamy feriam secundam post dominicam Reminiscere quadragesimalem proxime venturam postanawiamy: aby na retentorów tych dawnych, jako i terazniejszych podatków sądzone były. Pan Czechowski, żeby registra poborowe oddał terazniejszej nowej taryfy obojga województw kujawskich do ręki jmp. marszałka sejmiku terazniejszego, a jmp. marszałek, one ręką swoją podpisawszy, odda je do grodu radziejowskiego, co uczynić ma najdalej poniedziałku przyszłego. Działo się w Radziejowie die 19 Januarii anno Domini 1663.

Mikołaj Andrzej Piotrowski sędzia grodzki radziejowski, marszałek koła rycerskiego województw kujawskich, mp.

48.

1663 September, 11.

Radziej. grodzka Relation. I f. 1330.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi, feria sexta in vigilia festi Nativitatis beatissimae virginis Mariae (Septem. 7), anno Domini 1663. Obtulit generosus Sventoslaus Jaronowski.

My rady, dygnitarze i rycerstwo województw brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik pro die undecima Septembris do Radziejowa zgromadzeni, stosując się do uniwersału jkr. m. p. n. m., tośmy u siebie po-

stanowili: Najprzód, że nam jkr. m., p. n. m. z ojcowskiej i pańskiej swojej providencyi przestrozę dawać raczy i ojcowsko radzi, abyśmy domesticæ securitati ab imminentibus et ingruentibus od różnych kup swowolnych periculis sobie providowali, inquantum by się tedy kupa jaka swowolna w województwach naszych pokazała, któraby bezprawnie i gwałtownie w dobrach tak naszych ślacheckich, jako i w dobrach jkr. m. i duchownych to wyciągała i przykrzyła się: in tali casu ichm. pp. senatorowie województw naszych, jako jw. ichm. pp. wojewodowie także ww. ichm. pp. kasztelani temu złemu invigilando, uniwersały swoje publikowane do grodu rozesłać mają, za którymi wszystka nobilitas adinstar expeditionis bellicae na czas, miejsca naznaczone w tych uniwersałach stawić się powinni i conjunctis viribus temu złemu zabiegać będą powinni, sub poenis de expeditione bellica sancitis, o co delinquendum forum w trybunale inter causas militares ad instantiam cujusvis naznaczamy vigore hujus laudi. Ażeby z wsiów naszych jako najprędza wojsk mogła dojść solucya, ichm. pp. egzaktorowie niech delaty do grodów podadzą et urgent executionem u ichm. pp. starostów, która przy substytutach egzaktorów i deputatach wojskowych dźać się ma i egzekwować. Jeżeliby też jakie difficultates z asygnacyej od skarbu do tych województw danych ukazały się, dla którychby tym asygnacyom dosyć się stać nie mogło, tedy upraszamy jw. jmp. Zygmunta Działyńskiego wojewody brzeskiego, jako pierwszego świeckiego tych województw senatora, aby zniósłszy się z ichm. senatorami województw naszych, sejmik nam raczył złożyć, na którymby one difficultates wzruszone były i jakoby im potrzeba mederi, aby było postanowiono. Że nam też wszystkim na tém wiele należy, aby księgi ziemskie ea calamitate temporis pomieszane, in ordinem były przywiedzione, pozwalamy ichm. pp. pisarzom ziemskim z tegoż przyszłego czopowego po złotych trzysta, a pp. komornicy teje prace ichm. pp. pisarzom pomoc będą powinni, tedy też powinni i de salario gaudere. A że nam dobrze jest wiadomo praca i koszty podjęte ichm. pp.: jmp. Rogacyana z Bużenina Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego i jmp. Andrzeja Gąsiorowskiego skarbnika inowrocławskiego komisarzy naszych, które na tak długiej komisyj lwowskiej podejmowali, przeto onym gratitudinis et recompensae modo po dwa tysiąca złotych jednemu z czopowego przyszłego z województw naszych, które się a prima Januarii anni proxime ingruentis 1664 zaczynać będzie, to jest jmp. podkomorzemu brzeskiemu w inowrocławskim, a jmp. Andrzejowi Gąsiorowskiemu w brzeskim województwie naznaczamy i asygnujemy. Uskarża się si-

ła między nami ichm. pp. braci, którzy posesye w wielkopolskich województwach mają, że praejudicia wielkie od p. Twardowskiego poborce wielkopolskiego cierpią: zaczęm zalecamy tę sprawę ichm. pp. komisarzom naszym, także i ichm. pp. deputatom na trybunał radomski, aby seryo się tój krzywdy upomnieli. A że jmp. Andrzej Głębocki pisarz ziemski inowrocławski i jmp. Augustyn Kołodzki komornik ziemski brzeski na rewizyą włók wybranieckich deputowani, jeszcze salaryum sobie naznaczonego nie odebrali, tedy jmp. pisarzowi ziemskiemu inowrocławskiemu u jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego i egzaktora województwa brzeskiego z podatków tych, które wybiera poborowych, a jmp. Augustynowi Kołodzkemu komornikowi brzeskiemu z czopowego przyszłego po sto złotych naznaczymy i przekazujemy. — Działo się w Radziejowie die 11 mensis Septembris anno Domini 1663.

Świętosław Jaronowski marszałek sejmiku radziejowskiego.

49.

1663. Februarius, 26.

Przedeczka grodzka Relation. 1 f. 123.

Actum in castro Przedecensi feria quinta post dominicam Invocavit quadragesimalem proxima (Febr. 26) anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto. Grochowicki notarius terrestris Brestenis marschalcus conventus radziejoviensis (instructionem ad acticandum) obtulit.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo, obywatele województw brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik do Radziejowa pro die decima nona Februarii, za uniwersałem jkr. m. p. n. m. zgromadzeni, zgodnie obraliśmy marszałka sejmiku naszego jmp. Stefana Grochowickiego pisarza ziemskiego brzeskiego. Stosując się do instrukcyj jkr. m. p. n. m. przez p. posła jkr. m. nam na ten sejmik podany, obraliśmy pp. posłów naszych na sejm przyszły dwuniedzielny: jmp. Marcina z Grudnej Grudzińskiego podkomorzego inowrocławskiego z jmp. Stefanem Grochowickim pisarzem ziemskim brzeskim z województwa brzeskiego, jmp. Wojciecha z Zakrzewa Radojewskiego łowczego inowrocławskiego z jmp. Piotrem z Świętosławia Świętosławskim skarbnikiem ziemie dobrzyńskiej z województwa inowrocławskiego. Którzy to ichm. pp. posłowie nasi powinni będą królowi jmci p. n. m. za ojcowskie koło ojczyzny i całej rzeczp. pieczołowanie, upraszając miłościwie jkr. m., aby w dalszém pieczołowaniu około państw sobie od Pana Boga

powierzonych, jako pan nasz miłościwy nie ustawał. A teraz przychylając się do intencyj jkr. m. p. n. m. i punktów w instrukcyj jkr. m. przez p. posła swego nam podanych, aby rycerstwu jkr. m. żołd zatrzymany i na dalszy czas obmyślony był, znosić się koło tego będą ichm. pp. posłowie nasi z inszymi pany posłami, upraszając jkr. m., aby miał wzgląd i respekt na spustoszałe i zrujnowane nasze województwa, a podatki, które rzeczp. namówi, aby cum abjuratis desertatorum et confligatorum uchwalone były, modum contribuendi nam nie przynosząc. Starać się przytém pp. posłowie nasi będą, aby abhinc wojska podział podług konstytucyj 1652, nie referując się do konstytucyj 1653 w Brześciu Litewskim uchwalonej, był po województwach i już nie za asygnacyami skarbowemi, ale cokolwiek mimo kwartę wojska do zapłaty w kompucie zostawać będzie, żeby ad proportionem podatków uchwalonych chorągwie na każde województwo i ziemie naznaczone były, którym płaca nie za asygnacyami skarbowemi, ale jako ludzie pod temi chorągwiami in effectu zostawać będą, według popisu płaca ich dochodzić będzie. Tę uczyniwszy ad remp. instancją, aby i na czopowe dla folgi w podatkach, ducta proportione, takiej jako kady sieła wynosi, ludzie także naznaczeni byli do zapłaty. Poparcie wojny moskiewskiej ad unanimum consensum totius rzeczp. odkładamy, jako naylepiej będzie rzeczp. rozumiała, byle bez wszelakiego uszczerbku całej rzeczyp. i w. ks. litewskiego. Ante omnia kr. jmci p. n. m. podziękowawszy, do nóg jako wierni poddani supplices upaść i prosić, aby jkr. m. p. n. m. ex paterno affectu nas i wolności nasze do tego czasu nam konserwowane, w którychśmy się miłościwą protekcyą jkr. m. rozpieścili, do końca eodem chciał favore afektu (zachować?). A że wolności naszej wszystek na tém fundament zawisł, aby nemine contradicente, tak w poselskiej jako i senatorskiej izbie nic się nie stawało: jako to teraz na przeszłym sejmie stało się, że tak wiele posłów z różnych województw cum solenni protestatione odchodzili, na które miano nic nie dbać, co to jest contra libertates nostras: zlecamy to pp. posłom naszym, aby na nic nie pozwalali, inquantum by w czém wolności nasze szwankowały. Chyba żeby insze województwa mordicus przytém nie stawały i uznały to, że według praw naszych sejm się i sądy odprawowały, to i nasze województwa ad unanimum niech przychodzą consensum. A inquantum by też te insze województwa i posłowie ich mieli w zleceniu, to i nasi pp. posłowie, aby ich nie odstępowali i onym tego dopomagali. Upomnieć się przytém pp. posłowie nasi serio mają, aby jmp. podskarbi koronny

rachunek generalny z kwarty, z ceł generalnych i z inszych prowentów rzeczp. sufficienter uczynił, a pp. deputaci, którzy tam do tych rachunków deputowani będą, aby nic extraordinalne expensa jmp. podskarbiemu nie przymowali, tylko na samą zapłatę wojsku zasłużonemu. Już dotąd nie mogąc pati saeculum tak crudele et aereum, suplikujemy do jkr. m. p. n. m. przez pp. posłów naszych, aby penetrando tak nieznośne państwa naszego ruiny, considerando ubóstwa gemitus i prawie jej grube parsimonium vectigalium, uczynił conclusionem cudendae monetac tak boratymczyków, jako tymfów. A lubobyśmy poniekąd szwankowali na melioracyej metalów, byle jednak eam pestem zatracić, satius się nam widzi, koło czego pp. posłowie nasi seryo znosić się będą z województwy. Kto zaś autor wprowadzenia szelągów wołoskich, aby rigide wedle praw koronnych sądzony zostawał, a in exemplum posteritati był karany, o czém primarie wiedzieć ma jmp. podskarbi koronny, który det tego rationem, albo autores niech wyda. Że jednak tąż monetą zasypane jest prawie państwo jkr. m., a bonitas większa niż w boratyńczykach się znajduje, aby ad egestatem populus nie przychodził, sedulo invigilabunt pp. posłowie nasi, ut inveniant modum ich do miennice wniesienia i przebicia, cursum ich zatraciwszy, ale raczej w podatkach noviter uchwalonych do skarbu, aby zostawały wniesione, co i z jmp. podskarbim fortiter ekspostulować, aby tanquam custos thesauri, jako eam jacturam zadał ojczyźnie i zgubę jej, tak modum ineat sine incommodo tam notabili rzeczp., który punkt, aby omni conatu promowowany był, fide obligamus pp. posłów naszych. Nie masz nic przy wolnościach naszych pieśczośliwszego nad prawa świątobliwe, które sami na się uchwaliliśmy: zaczęm multas contraventiones tak w dworskich, jak trybunału koronnego oraz i trybunału radomskiego widząc dekretach, instabunt pp. posłowie nasi, aby nie tak correctio, jako redintegratio dawnych naszych stanęła konstytucyjej, aby żaden sąd non praescribat sobie formas judicii ani amplioem formam brał potestatis, tylko takową jaką zastawa ab antiquo sancitam, albowiem quae contra leges fiunt, pro infectis habentur, co fusiuse obostrzyć nową konstytucyją, tego przestrzegszy, ne jurisdictiones confundantur, i co któremu sądowi należy, aby każda sprawa in debito subsellio sądzona była.

A ponieważ dobra jkr. m. przez nieprzyjaciela koronnego z gruntu spalone i zrujnowane, skąd ujma wielka rzeczp. i pożytku żadnego do skarbu nie czynią, instabunt pp. posłowie nasi, aby takowe dobra jure emphyteutico rozdawane były, a sumy per commissarios względem repa-

racyej i kosztu wyłożonego uznane na tych dobrach, per constitutionem były aprobowane. Wójtostwa zaś, aby przy swoich dawnych zostawały prawach, a które nie są otaksowane, aby komisye na to wydawane były i konstytucyją to aprobowano.

A ponieważ Kamieniec Podolski jest prawie antemurale naszjej korony od nieprzyjaciół postronnych, a teraz ta forteca w lada jakiem zostaje opatrzeniu, tedy starać się będą ichm. pp. posłowie nasi, aby ta forteca jako w municyją, tak też i we wszelaki prowiant opatrzona była. Dochodzi nas ta wiadomość, że Gdańszczanie Puck fortecę nad morzem i całe starostwo nullo jure trzymają i gwałtem je prawie odebrali, i z tej jeszcze okazyej dług niesłuszny u rzeczp. pretendują: tedy wkładamy to na pp. posłów naszych, aby upraszali jkr. m., żeby tę fortecę i starostwo puckie Gdańszczanom kazał odebrać, a possestricem tego starostwa przy posesyi dawniej zostawić raczył, i aby rationem oddali z prowentów przez te lata, jako to starostwo trzymają. Także z Głowy, aby praesidium swoje sprowadzili, a król jmc praesidium swoje wprowadzić kazał, a to praesidium jkr. m. aby tam zostawało pod komendą ślachezca tamtecznego województwa dobrze osiadłego, instabunt o to pp. posłowie nasi. A że Toruńczanie, jako mamy wiadomość i sami tém przed wielu braci naszych potrzęsają, quarendo modos i insze miasta pruskie przeciwko panu i rzeczp. buntują, uciekając się pod protekcyą inszego pana, a to względem odebrania kościołów w Toruniu z dekretu jkr. m. ferowanego, któremu nie chcą dosyć uczynić: upraszać będą pp. posłowie nasi jkr. m., aby w Toruniu swoje praesidium potężne osadził, żeby nihil mali przeciwko panu wywierać mogli i ich hardości, aby przez potęgę pańską skrócone: więc że się et ad ausus porywają w osobach ślacheckich violando jura, jako niedawno starostę województw naszych ślachezca zacnego rodowitego, wysokiego senatora w ojczyźnie syna zkontemptowali. Wniosą gorącą instancyją od województw naszych ichm. pp. posłowie nasi za jmp. Jerzym Lubomirskim marszałkiem koronnym a hetmanem polnym do jkr. m. p. n. m., aby nad nim clementiam suam, jako pan miłościwy pokazać raczył, a onego do dawniej łaski swojej pańskiej przyjął, seryo to zalecamy pp. posłom naszym, aby tego sobie z inszemi województwy mocno dopomogli, błagając majestat jkr. m. Sądy ziemskie obudwu województw trzecie post Agnetis barzo są województwom potrzebne: starać się pp. posłowie będą, aby były reasumowane. A że się tytułów nowych sieła w Polsce namnożyło, kady się ślachta bracia wsty-

dzą tytułem ślachestwa swego tytułować, które z antecesorów swoich mają, ale sobie nowe cudzoziemskie wymyślają tytuły: komesami, baronami się nazywając, przeto wkładamy to na pp. posłów naszych, aby temu per constitutionem zabieżano, aby się każdy swym, w którym się urodził, kontentował tytułem sub amissione swego ślachestwa.—O sól powiatową ichm. pp. posłowie powinni się będą spytać, czemu przez te czasy in toto nie dochodziła i mocno przytém stanać, aby wszystkie reszty i z terazniejszą solą na ten rok przychodząca, równo oddana województwom od jmp. żupnika ruskiego była. Przestrzegać tego będą pp. posłowie nasi, aby na żadną conjunctionem armorum nie pozwalali, tak ze Szwedami jako też i z inszymi postronnymi, i jeżeliby się co na to zanosiło, aby zaraz cum solenni protestatione odchodzili, pożegnawszy jkr. m.

Jeżeliby była mota quaestio stronę simple województw naszych na terazniejszym sejmie, która jest per constitutiones regni deklarowana i ratyfikowana, seryo zlecamy pp. posłom naszym, aby na deputaty do sądenia remis w poselskiej izbie nie pozwalali, póki rzetelnej od jkr. m. p. n. m. nie otrzymają deklaracyej, że już więcej in quaestione ta sympla nie będzie wchodziła, ale in suo esse et robore ta konstytucya ratione symple uchwalona będzie zostawała; w czém znosić się będą pp. posłowie nasi z jmp. podkomorzym brzeskim, upraszając ichm., aby im tego jmcé szczerze dopomógł, jako przyobiecał. Upomnią się też pp. posłowie nasi, aby kuchenne rotmistrzom nie ginęło, ale jako z dawna prawem jest opisane i opatrzone, aby ich to zawsze przy zasługach dochodziło. Zlecamy też to pp. posłom naszym, aby się komputu wojska wszytkiego i rejestru u jmp. pisarza polnego upomnieli, aby z podpisem ręki swój onże na terazniejszym sejmie oddał, i aby na żadne nie pozwalali podatki, pókiby tego komputu wojskowego nie oddał.—Sprawy między ślachtą a mieszczany, aby in foro competenti sądzone były, a nie za dworem i poena evocationis aby na takowych skazana była, przestrzegać tego pp. posłowie mają, aby to prawem obwarowane było. Także ślachcic ślacheica, aby causis civilibus mandatami jeden drugiego nie pozywał za dworem. Scripta ad archivum podane, a mianowicie p. Radziejowskiego i inszych, aby na terazniejszym sejmie czytane były, włożą się w to pp. posłowie nasi, i aby p. Radziejowski ad gratiam principis przypuszczony nie był i jeżeliby co łaskawego przez jaki dekret zadworny lubo per constitutionem odniósł, aby to kasowano było i odedworu jkr. m. relegowany został. Za wniesioną pojsrzodek koła sejmiku naszego instancją przez jmp. Spytka Pstro-

końskiego podkomorzego brzeskiego, regenta kancelaryi naszej koronnej, że ichm. obywatele województwa chełmińskiego włożyli to w laudum swoim na przeszły sejm ichm. pp. posłom swoim, jakoby Wielka Łęka, dzierzawa pomienionego jmp. podkomorzego brzeskiego z dobroczynnej ręki jkr. m. p. n. m. naonczas przez wojnę szwedzką bez jednego zagona roli zasianego z gruntu pustą zostająca, a potem za komisją od króla jmci p. n. m. super restaurationem bowiem (?) natraconą i konstytucją aprobowaną, kosztem tegoż jmp. podkomorzego naprawiona w dobrej posesyjej za prawem dobrém zostająca do starostwa kowalewskiego przyłączoną była: nie tylko na zasługi jmp. podkomorzego brzeskiego dobrze panu, ojczyźnie i województwom naszym tak w wojskach, jako i na sejmikach i komisjach zasłużonego, względ mając, ale prawa samego (aby osobne dzierzawy za osobnymi przywilegiami circa bene meritos zostawały) przestrzegając, seryo zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby na przyłączenie Wielkiej Łęki do starostwa kowalewskiego nullatenus nie pozwalali, w czém fidem pp. posłów naszych obligujemy. Zanoszą przytém pp. posłowie instancją za chorągwią jmp. starosty brzeskiego, aby zasługi tej chorągwi wszytkiej podług dekretu komisyj lwowskiej zapłacone były, które komisya lwowska ordynowała i odesłała do jmp. marszałka poselskiego. A że regiment na Elblągu pro praesidio zostawający, równo z inszém wojskiem zapłaty za zasługi swe nie wziął, tedy upomnią się pp. posłowie, aby i ten regiment ukontentowany za swe zasługi został. Z instrukcyej jkr. m. p. n. m. o samych sądach causarum fiscii na przyszłym sejmie wzięwszy przestrogę, a consulendo honorem jmp. egzaktora województwa brzeskiego, który za asygnacyami skarbowemi ad secundam et tertiam ratam wydanemi, gdy jeszcze in retentis debitores ichm. pp. ślachta bracia zostawali, a pp. żołnierze własnej jego kondycyjej nad głową mu siedzieli, względem tych dwóch rat wydał na to miejsce ex subsidio generali ichm. pp. żołnierzom (jako się per calculum od ichm. pp. deputatów praevio juramento corporali na to deputowanych pokazało): tedy tak pp. burgrabiom województwa brzeskiego serio injungimus, aby indilatam względem zatrzymanych podatków ex retentoribus czynili executionem, ponieważ expedit uiścić się skarbowi; a oraz ichm. pp. posłom naszym na sejm zalecamy, gdy to per ullam nie wybrano onych negligentiam, aby honorowi jego na sejmie i u skarbu prospicere chcieli.

Klasztory wszytkie, aby circa suas immunitates ecclesiasticas zostawały, które z dawności mają, instabunt pp. posłowie, aby im to per

constitutionem aprobowano było. A ponieważ na mienicy bydgoskiej województwa nasze mają długi ośmnaście tysięcy, których nieboszczykowi Gutmanowi na potrzeby i rynsztunki do mienicy należące wygodzili i onemu ich powierzyli na sporządzenie téż mienicy, po którym to nieboszczyku Gutmanie p. Tymff terażniejszy mincarz, jak samę mienicę tak i wszystkie stęple i rynsztunki pobrał: instabunt pp. posłowie nasi, aby tę sumę ośmnaście tysięcy ten p. Tymff województwom powrócił i ta mienica, aby przy województwach naszych w dyspozycyę zostawała. Konstytucya anni 1659 o depozytach uchwalona, aby była reasumowana, aby pp. Toruńczanie i insi prywatni ad crudam citationem inter causas fisci w trybunale koronnym odpowiadali, i żeby się żadnymi mandatami nie zasłaniali i dekretami zadwornymi, i jeżeliby takie dekreta w takowych nastąpiły sprawach, aby per constitutionem anihilowane były. Za jmp. łowczym inowrocławskim a posłem naszym wniosą ichm. pp. posłowie nasi od województw naszych gorącą instancją do króla jmci p. n. m., także i do całej rzeczp., jak to już po kilka sejmów upraszamy jkr. m., aby król jmc respektować raczył na jego wielkie szkody, które poniósł przez obóz polski, który leżał na jego własnej wsi Mątwach nazwanej przez kilkanaście niedziel, kady tę wioskę funditus znieśli żołnierze i z zasiewków wyzuli, do tych czas te dobra desolata zostają. A że w téj wsi przy dziedzicznych gruntach jego, włóka roli króla jmci zostaje, aby za tę szkodę mogła być ad hereditatem inkorporowana, usilnie się starać o to będą pp. posłowie nasi. Za jmp. wojewodą sieradzkim przyczynią się do króla jmci p. m., aby za jego prace odważne komisarzskie dochodziły go należące honorarya: za jmp. starostą łęczyckim upraszać będą pp. posłowie nasi króla jmci p. n. m. i ze wszystkim senatem jako i izby poselskiej, który z dopuszczenia Bożego i z przypadku nieszczęsnego ciężkie ponosi siedzenie wieże opoczyńskiej z dekretu trybunału koronnego lubelskiego, aby król jmc p. n. m. auctoritate suam regiam cum ordinibus regni interponować raczył, żeby od takiego surowego dekretu mógł być per clementiam principis a parte laesa eliberowany: za jmc. ks. Pawłem Przeradzkim proboszczem gembickim do jkr. m. p. m. i całej rzeczp. wniosą ichm. pp. posłowie nasi petitum, który z pobożności swojej i żarliwości ku Panu Bogu jako kapłan pobożny role swoje własne i z folwarkiem, które ma na mieście jkr. m. Radziejowie, dla pomnożenia większej chwały boskiej do kościoła farskiego radziejowskiego na ojców wikaryuszów, gdzie się nasze zwykły sejmiaki odprawować, inkorporować chce, aby ta

jego świątobliwa intencya mogła swój efekt wziąć, wkładamy to na pp. posłów naszych, aby się o to mocno u jkr. m. i całej rzeczp. postarali: także pewnych części we wsi Rzadkiej Wolój, do starostwa brzeskiego należących, aby mogły być do kościoła brzeskiego o. o. Dominikanów inkorporowane, i za o. o. Franciszkanami radziejowskimi, ażeby też pewne role na Radziejowie nazwane Tulibowszczyzna i Głęboczyczna także im téż były inkorporowane salvis modernis possessoribus et oneribus tam ecclesiasticis quam reip.: za miasteczkami naszych województw inowrocławskim, wrocławskim, brzeskim, Gembicami, Podgórzem i Radziejowem, które prawie funditus przez nieprzyjaciela spalone i zrujnowane, aby do czterech lat podług konstytucyę mogły mieć jaką folgę w podatkach rzeczp., wniosą pp. posłowie nasi jako do kr. j. m., p. n. m. tak do całej rzeczp. instancją. Któreto artykuły województw naszych zwyż opisane, ja niżej podpisany marszałek sejmiku radziejowskiego ręką swą własną podpisuję i pieczęć swą przykładam i one do grodu przeddeckiego, ponieważ radziejowski gród wakuje, podaję. Działo się w Radziejowie dnia dwudziestego pierwszego miesiąca lutego, roku pańskiego tysiącznego sześćsetnego sześćdziesiątego piątego.

Stefan Grochowicki pisarz ziemski brzeski, marszałek koła rycerskiego sejmiku radziejowskiego. Locus sigilli.

50.

1666. Febr. 3.

Radziej. grodz. Relation. 2 f. 129.

[Articuli conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta ante dominicam septuagesimae proxima (Febr. 17) anno Domini 1666. Obtulit generosus Martinus Nikolajewski iudex loci praesentis castrensium Radziejoviensis et marschalcus.

My rady, dygnitarze, urzęnnicy ziemscy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw na sejmik, według uniwersału od jkr. m., p. n. m. pro die 3-ia Februari złożony, do Radziejowa zgromadzeni, jasne i na wszytek świat sławne jkr. m., p. n. m. przeciwko ojczyźnie naszej około dobra jęj w ojcowskiem staraniu i pieczołowaniu dokumenta, gdyż jako tylko zacnej téj Korony za zgodnymi głosami naszymi dobrotliwie na się stér przyjąć raczył, inter tot tempestatum pro-

cellas undique na nie bijących—fluctuantem, a podczas i w niebezpiecznych calamitatum ponurzoną nurtach nieupracowana ze wszelakich nie-szczęśliwości toni nietylko pracą, fatygą, obozowymi trudami, ale samą nawet odwagą pańskiego zdrowia nieustawajacém staraniem ojcowską dźwigał ręką: życząc one do pożądanego pierwszych szczęśliwości cum incremento wolności naszych przyplawić portu, przy powinszowaniu tedy fortunego na długie i niezamierzone jkr. m., p. n. m. zdrowia dobrego lata, jako wierni poddani zleciliśmy pp. posłom naszym ante omnia za ojcowskie obmyślanie i pieczołowanie uniżenie majestatowi jkr. m. podziękować, a stosując się we wszystkiém do intencyj i instrukcyj jkr. m., takowe ichm. pp. posłom naszym na sejm blisko przyszły do zniesienia się z całą rzeczp. podaliśmy artykuły.

Naprzód ponieważ j. w. jmp. Lubomierski marszałek wielki i hetman polny koronny i generał małopolski sejmowym dekretem warszawskim ad poenas legum za wniesioną kontradykcyą poselskiej izby skazany jest, zkađ wielkie w ojczyźnie naszej exarsit incendium, żeby ten zawzięty z gruntu ojczyzny naszej do ostatecznej nie przyprowadził zguby pożar, zleciliśmy to ichm. pp. posłom naszym, aby do żadnych nie przystępując konsultacyj, usilnie starali się o to, jakoby uniżoną swoją do majestatu pańskiego pokornie uczyniwszy suplikę, gorąco swoją do jkr. m., p. n. m. wnieśli instancją, aby tandem aliquando jkr. m., p. n. m. chciał parcere subjecto et deprecandi veniam i clementiam swoją wrodzoną pokazawszy pańską, jego do dawnego honorum et dignitatum miłościwie przyjąć raczył gradum: w czém jeżeliby ichm. pp. posłowie nasi repulsam od majestatu pańskiego passi pokorną swoją nie efficere nie mogli prośbą, powinni będą zarazem po przywitaniu jkr. m. cum solenni protestatione wynieść i już dalej do żadnej nie przystępować konsultacyj, znosząc się około tego z inszemi województwy. Wakanse na początku sejmku aby zaraz rozdane były, a mianowicie, województwo inowrocławskie i kasztelania kowalska, gdyż przy prawie stojąc, mamy i osobny reskrypt jkr. m., że terrigenis bene possessionatis rozdawane być mają. Przytém upomną się rationem senatus consultorum, a mianowicie, iż privata autoritate cum discrimine reip. na te szelężny i złotowy nad pozwolenie przez kontrakt komisyj lwowskiej do wybicia sześci milionów we złotych ortach, tak wiele ichm. pp. senatorowie kazali bić, ponieważ kontrakt na komisyj postanowiony pp. mincarzom tylko ad annum 1665 ad primam Octobris pozwolony jest, in cuius usum et commodum te pieniądze po wyjściu kontraktu wybite cesserunt i wiele tych wybito pieniędzy, żeby p. Tymf przysiągł, a se-

natus consulta żeby podług prawa ręką ichm. pp. senatorów podpisane bywały pod utraceniem dygnitarstwa.

Przez otworzone mennice, jaką Korona polska nieoszacowaną stratę i ruinę ponosi, każdemu jawno: serio expostulabunt ichm. pp. posłowie nasi, ażeby jmp. podskarbi, jako kustosz thesauri et magister monetarum, tak téż i ichm. pp. komisarze lwowscy dali rationem rzeczp., dla czego ultra mentem jkr. m., ultra praescriptum legis wbrew i naprzeciwko opisaniu unięj w. ks. litewskiego tak szkodliwy sine consensu w. ks. litewskiego wynaleźli do ujęcia wojska sposób; więc żeby już te mennice szelężne i złotowe tak w Koronie jak w w. ks. litewskim zawarte były, więc i sposób zarazem wynaleź do wygubienia tej złej i fałszywej monety, w czém z innemi województwy ichm. pp. posłowie znosić się będą, a in posterum do mennice ad superintendentiam, żeby Polaków nobiles bene possessionatos dawano. Więc że nad pozwolenie także komisyj lwowskiej i nad kontrakt tak wiele wybito milionów boratyńczyków, in cuius i to cessit commodum, aby jmp. podskarbi dał rationem i p. Boratyni żeby przysiągł, wiele tych wybito przez ten czas pieniędzy, a szelęgi wołoskie, że per incuriam jmp. podskarbiego, tak wiele ich do Korony weszło z wielkim uszczerbkiem rzeczp., żeby to nadgrodził rzeczp.; więc i mennica szóstakowa, quo jure in usum privatum cessit, jmp. podskarbi, aby to refundat a przysiągł, wiele z tej szóstakowej mennice wziął prowentów.—A że sumę tak wielką 900,000 złotych w Krakowie na ekstraordynaryjne ekspensa wydano, jako nam o tém superintendent mennice bydgoskiej na sejmiku naszym sub conscientia relacyą dał, a onemu toż samże p. Tymf powiedział, tak że w Bydgoszczy drugą sumę w mennicy tamtecznej in praesentia tegoż to p. superintendenta na potrzebę jmp. ks. kanclerza wyliczono, to jest 75,000, aby te obiedwie sumie do skarbu rzeczp. na zapłatę wojska wniesione były, urgebunt ichm. pp. posłowie. Także sumy mianowane w kontraktach mennicznych na zapłatę starych zaciągów, a są erogowane na nowe zaciągi, żeby były powrócone: także i suma węgierska in cuius cessit usum. Mamy i to z relacyj p. superintendenta, iż w mennicy bydgoskiej ante mensem Octobrem anni 1663 wyrobiono opłatków tymfowych grzywien numero 1,373, tych nie stęplowano w Bydgoszczy, ale ich wzięto do Lwowa: zaczęć aby się o nich ichm. pp. posłowie pytali, gdyż te grzywiny czynią 41,190, gdzie się ta suma obróciła: także druga suma pod Nieszawą odebrana, a potem przez dekret wydana, aby i z tej calculum jmp. podskarbi uczynił, przytém aby mencarze wydali sekret próby srebra.

Podatków wszystkich rzeczyp., prowentów, percept cła generalnego, które miało in exolutionem długu księcia jmści brandeburskiego cedere, pieniędzy wszystkich, które na zapłatę związkowi przeszłemu wydane są od rzeczyp., owo zgoła wszytkich in genere podatków, aby jmp. podskarbi ante omnia uczynił na sejmie rachunek coram deputatis juratis, którzy ad hunc actum przysięgli być mają; a coby wydał na ekstraordynalne ekspensa, tego przymować nie mają krom tylko, co na zapłatę wojsku wydano będzie, kwitów zaś z pomienionych rachunków nie powinni mu będą dawać, aż tu wprzód na sejmiku relationis po sejmie constabit nam methodus tych rachunków i kalkulacyej.

Aby był sądzony jmp. podskarbi, iż tém województwa nasze wielką nabawił szkodą, nie obesławszy województw tutecznych uniwersałem swoim względem niebrania wołoskich szelągów, jako inne województwa, instabunt ichm. pp. posłowie: deputaci do Radomia, aby tu na sejmiku relationis obierani bywali lege publica, aby to sancitum, ichm. pp. posłowie efficient.

Także celnicy na komorach koronnych, pisarze skarbowi, aby byli possessionati, nobiles terrigenae i nie ci, którzy jeszcze non sunt liberi a scartabellatu, także i na fortcach, aby nie scartabelli, ale nobiles terrigenae bene possessionati komendantami byli. Podatki rzeczyp., aby nie do skarbu obracały się, ale na samą zapłatę wojska wydawane i po województwach ducta proportione, żeby płacono wojsku; starać się jednak omnino ichm. pp. posłowie będą, aby gdy tę eksdwiyżą proporcjonalną czynić będą, osobliwy respekt na województwa nasze mógł być, uważwszy, jaką przez nieprzyjaciela ruinę, jakie przez wojska terażniejsze szkody i spustoszenie te obiedwie poniosły województwa. Panowie też wojskowi deputaci, gdy po tę zapłatę do województw przyjeżdżać będą in certo comitatu et numero, żeby ubogich ludzi miast i miasteczek nie uciążali, a jeżeli inne województwa dopominać się szkód poniesionych od wojsk terażniejszych będą, tedy i województwa nasze za szkody poczynione nadgrody nie przepomnią. Amnestya jednak wojsku jako przeszłego związku tak i terażniejszego, więc i województwom wielkopolskim na sejmie pozwolona być ma, salva repetitione damnorum privatis illatorum. Mandaty ode dworu, jeżeliby komu po sejmiku terażniejszym dane były, aby anihilowane i wagi żadnej nie miały.

Za jmp. Kosowskim cześnikiem łączyckim wniesiona być ma instancya, to jest, inquantum by na jmści pokazała się jaka kondemnata

w trybunale o laudum łączyckie, in vim termini tacti aby zniesiona była i honorowi jego nic nie szkodziła.

Lubo te dekreta sacrosancte trybunału naszego piotrkowskiego ferowane wcale zawsze nienaruszone trwać powinny, iż jednak podczas zawieruchy nieszczęśliwej domowej naszej sądzony był, seryo się starać ichm. pp. posłowie powinni, aby te wszystkie dekreta i kondemnaty, które podtenczas ferowane są, anihilowane były per legem publicam, a na potém, aby trybunał wedle prawa zachowany był: więc że i decreta commissorialia województw naszych są per laudum, a potém per constitutionem aprobowane, lege cavebunt aby przez trybunał wcale i nienaruszenie te dekreta zachowane były.

Nowa ślachta aby się według prawa w dostawaniu urzędów i wakansów zachowała, a którzyby one przeciwko prawu otrzymali, aby z nich ustąpili sub poena infamiae et confiscationis bonorum.

Seryo także ichm. pp. posłowie nasi z jmścią ks. kanclerzem koronnym expostulabunt, dla czego przeciwko prawu viventibus modernis possessoribus na urzędy a osobliwie na starostwa wydawają privilegia i zaraz praecavebunt publica lege, żeby to napotém nie bywało i u których takowe znalazły się przywileje, aby inhabiles były, choćby viventes modernos przeżyli possessores, i trzymać takiego starostwa i urzędu im się nie godziło. A że urodzony niegdy p. Andrzej Krusieński komisarz województw naszych podczas bytności wojska cesarza jm. crudelissime zabity i zamordowany jest, przełożą na sejmie przy wniesionych od cesarza jm. pewnych pretensjach solenną skargę de tali insolentia, i żeby tym violentis homicidis et interfectoribus impune nie szła, usilnie starać się będą. Także inne szkody, wiolencye przez pp. cesarskich różnym ludziom poczynione, a osobliwie jmp. Tomaszowi Przetockiemu, któremu ze śpichrza wzięto nieszewskiego za asekuracją jmści ks. kanclerza in fide publicam na prowiant wojsku temuż kilkanaście łąsztów zboża: także jmp. staroście kruświckiemu za soli statków ośm, którą in fide rzp. kr. j. m. na toż wojsko wziął: także jmp. Drochowskiemu za żyta łąsztów pięćdziesiąt i innym ichm., którzy tych szkód swoich registra spisawszy i do ksiąg podawszy, one wyjąć i ichm. pp. posłom na sejm oddać powinni będą.

Wiadoma dobrze obywatelów inflanckich podczas wojny i wtargnienia nieprzyjacielskiego w tamte kraje enota, wiadome ich merita, skądże wielkie szkody i ruiny persistendo in fide kr. j. m., p. n. m. et reip. ponieść musieli: wniosą instancyą swoją do jkr. m. ichm. pp. posłowie

nasi za tamtymi obywatelami, aby im to kr. j. m. wakancyami nagrodzić raczył, a osobliwie primarie przed wszystkimi innymi ichm. pp. Jaranowskim z przodków swoich dobrze ojczyźnie zasłużonym, czego pod Beresteczkiem jasny dokument pokazał rodzic ichm., gdy zastawiając się za dostojność jkr. m., za całość ojczyzny, w oczach jkr. m. na placu poległ, aby wprzód od króla jegom. ukontentowani w swojej stracie substancyj w Inflanciech zostawali, precibus et instantiis suis efficient u jkr. m. ichm. pp. posłowie. Ordynacya jw. niegdy jmp. Jana Zamoyskiego hetmana i kanclerza w. koronnego aby wniwczém nienaruszona zostawała i owszem aby pp. sukcesorowie de lumbis ejus descendentes secundum sua jura et privilegia przy niej zachowani byli, instancją ichm. pp. posłowie wniesć do jkr. m. mają.

Strony także chorągwi w. jmp. starosty brzeskiego, żeby według asygnacyj zapłata nieodwłoczna w skarbie doszła i skutecznie oddana była, omni ratione et modo ichm. pp. posłowie starać się będą.

A że o Tatarach litewskich dosyć jest wyraźnie opisanych, że w wojsku koronnym za pieniądze służyć i zaciągani być nie mają, gdyż przez ich służbę nieoszacowaną Korona polska ponosi ruinę i szkodę, starać się będą ichm. pp. posłowie, aby te prawa reasumowane były i chorągwie terazniejsze pozwijane i więcej napotém, aby się ich zaciągać nie godziło.

A ponieważ ichm. pp. posłowie nasi na terazniejszy obrani sejm rotą sobie od nas wydaną, której tenor de verbo ad verbum jest taki: „my NN. przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu w Trójcy św. jedynemu, iż w powinności naszej i urzędzie poselstwa na sejm nam od braci zleconym wierni będziemy i instrukcyj nam danej przestrzegać będziemy, do żadnych fakej tak francuzkich jako i austriackich i żadnych innych którychkolwiek vivente principe wiązać się nie będziemy, ale tylko samo dobro pospolite i chwałę Boga wszechmogącego promować pro viribus nostris będziemy, tak nam Panie Boże dopomóż i Syna Jego niewinna męka” in facie koła naszego przysięgli: tedy instabunt omnino ichm. pp. posłowie nasi, aby także jmp. marszałek poselski, który tam na sejmie będzie, super fidelitatem muneris et officii sui przysięgł, a in quantum by na którego z ichm. pp. posłów fraus albo dolus pokazać się miała, taki między bracią więcej zasiadać nie powinien.—Więc że na tém multum interest rzp., abyśmy wiedzieli, wiele prowenta rzp. czynią, także i stronę kwarty, która już

jest w księgach, żeby nam ichm. pp. posłowie registra od jmp. podskarbiego przynieśli, prosiemy.

Konjunkcy a też armorum z Szwedami przeciwko Moskwie, iż nam mniej jest pożyteczna, aby skasowana była, ichm. pp. posłowie operam navabunt suam; a ponieważ jkr. m. względem restitucyjej jw. jmp. marszałka koronnego dał pewny skrypt, upomnią się ichm. pp. posłowie tego to skryptu u jmści ks. prymasa, także jmści ks. krakowskiego.

Powinni także będą instancją ichm. pp. posłowie wniesć do jkr. m., aby melioracya chleba była panom związkowym z tych województw, które tak wielkiego chleba nie dają, jako tuteczne przynajmniej propter commiserationem ubogich ludzi, którzy sufficere tak wielkim nie mogą chlebom.

Cło, które biorą prywatni w Toruniu i w Bydgoszczy od soli na potrzebę słachecką aby było zniesione; na cłach jednak ślachta, albo ich posłańcowie choć i plebeje, gdy sól powiozą, przysięgać będą powinni, że na swoją potrzebę i nie na przekup sól wiozą, tak jako od zbóż i wołów jest o tém prawo.

Konsytucya anni 1659 o dochodzeniu krzywd cum consensu omnium ordinum sancita, aby in suo robore zostawała, do której tot praëjudicata stanęły i dekreta trybunalskie zasły, które mają być inviolata in perpetuum; iż tedy pro pœna evocationis mandati contra hanc legem et convulsionem decretorum tribunalitorum wydane na sejmie są, seryo ichm. pp. posłowie przy tej konstytucyjej, aby reasumpta była, stanąć mają i dekreta trybunalskie do tej konstytucyjej otrzymane, ażeby ab officii competentibus egzekwowane były. Tego prawa i konstytucyjej ichm. pp. posłowie popierać powinni będą, by się sejm rwać miał; jeżeliby sądzić jaką sprawę miano ratione evocationis na sejmie, przez który sąd prawo i tę konstytucyją pewnieby zniesiono, takowym sądom kontradykować, przeciwko nim się protestować i tej sprawy sądzić ichm. pp. posłowie nie dopuszczali. Starać się też sedulo ichm. pp. posłowie będą, jeżeli poseł moskiewski na tym sejmie będzie, aby nam registr od niego wszystkich więźniów przywieźli; duchownym też aby regimentów za pieniądze rzeczyp. nie dawano, lege cavebunt: więc i na prolongacyą sejmu pozwalac nie będą, ale według prawa pospolitego on kończyć będą powinni.

Stronę także paskwilów, aby contra dignitatem reip. suppresso no-

mine drukowane nie były sub poena capitis, aby prawo na to stanowiące było, starać się ichm. pp. posłowie będą.

A że jmp. Karszewski przeciwko prawu uzurpuje sobie tytuł jakiś chorążstwa bydgoskiego, aby na potem tytułu tego nie zażywał.

Także starostwo lisiańskie dobra jkr. m. posesorowi przeszłemu jmp. Koryckiemu podkomorzemu chełmińskiemu ex certa ratione aby powrócone było: a że laudum pewne ręką p. marszałka koła naszego podpisane i pieczęcią zapieczętowane pewnej osobie powierzone jest, tedy, aby to laudum miało firmissimum robur, praesentibus warujemy.

Jmp. Wojciech Radojewski chorąży inowrocławski przez inkursyą szwedzką, wojska nasze i obozy gęste, we wsi swojej dziedzicznej Mątwach wielkie poniósł szkody tak, iż ta wieś przez wojska z gruntu zniesiona i zrujnowana jest, wniosą instancją ichm. pp. posłowie nasi za jmcia, aby in recompensam particula fundi regii, która tamże w tych Mątwach jest, do jegoż dziedzictwa jure haereditario in perpetuum inkorporowana była.

Praesidia z fortet in genere wszystkich aby sprowadzone były, a na przeciwko nieprzyjacielowi koronnemu obrócone, majestatu pańskiego ichm. pp. posłowie prosić będą.

A na plenipotencyą do traktatów moskiewskich pozwolą, cum ea tamen declaratione, in quantum by do pokoju, co daj Boże, i traktatów przyszło, żeby Smoleńska nie ustępowali, ale i owszem jako antiquitus tak i teraz, żeby do Korony należał.

Sól suchedniowa iż przeciwko prawu i wszelkiej słusności województw naszych nie dochodzi, domawiać się będą ichm. pp. posłowie, aby na sejmie według opisania praw jmp. administrator sądzony był i aby ta sól zatrzymana, oddana de integro, a potem quotannis dochodziła, praecustodient; a in quantum by województw naszych, którego roku nie doszła, ażeby nam w podatkach poręczona była; przytém żeby wolno było equestri ordini sól zamorską kupować tak w Toruniu jako we Gdańsku i żeby wszędzie wolno sine quovis impedimento et teloneo na komorach celnych przepuszczana była, a sól ruska drożej sprzedawana być nie ma, tylko zwyczajna beczka po złotych pięć currenti moneta, a suchedniowa według dawnego prawa i zwyczaju po grzywnie.

A że dobra jkr. m. w województwach naszych przez inkursyą szwedzką z gruntu zrujnowane i spalone są i dotychczas żadnego do skarbu nie czynią pożytku, zostając przez (bez) wszelkiej kultury ludzi i bu-

dynków, instabunt pp. posłowie nasi, aby na takie dobra zrujnowane i spalone tak na te, na które już przywileje dane są jako i na te, co in futurum dawane, lubo przez cesye vigore consensus regii otrzymywane będą, przywileje na lata jure emphyteutico dawane, a sumy, które względem reparacyej przez komisarze jkr. m. zeznane, na takowych dobrach aby konstytucyą aprobowane były: drzewa do budynku z poblizszych puszczy jkr. m., mianowicie z puszczy kowalskiej i innych pozwolono.

Upraszać przytém jkr. m. ichm. pp. posłowie będą stronę wolnej elekcyej obierania pana, ażeby nas przy wszystkich prawach zostawił i przywilėj około tej elekcyej od najjaśniejszego Zygmunta III-go ojca jkr. m. w roku 1607 ad archivum dany, a potem roku pańskiego 1631 in volumen legum wypisany, aby jkr. m. ręką swoją podpisał.

Sejmik kolski w Wielkiej Polsce, a w Korczynie Małej Polsce według dawnego zwyczaju i prawa aby był reasumowany, także i okazye według dawnych praw aby reasumowane były, koło czego z innemi województwy znosić się będą.

A że stan nasz ślachecki niepomału ztąd aggravatus zostaje, gdy ichm. pp. duchowni sprawy swoje cum saecularibus extra fines regni per appellationem wytaczają, starać się będą ichm. pp. posłowie nasi, aby prawo na sejmie terażniejszym stanęło, żeby takowe sprawy tu intra fines regni efekt swój i koniec brały i tych apelacyej extra fines regni niedopuszczano in judiciis spiritualibus; a lite pendente panu duchownemu, żeby się nie godziło z jednej dyecezyej do drugiej wynosić i miejsce domiciliej figere, pokąd sprawa w tejż, w której się poczęła, skończona dyecezyej nie będzie.

Więc że jmp. Walenty Kołudzki podstoli brzeski piam fundationem w kościele paleńskim zamyślił inducere, stosując się w tém ad intentionem jmcie, ichm. pp. posłowie nasi starać się o to będą, żeby jmści wieś swoją dziedziczną Palendzie Górne do tegoż kościoła legować wolno było, na co na terażniejszym sejmie wyjednają aprobacyą. Expedit reip., aby starostwo puckie pp. Gdańszczanie jejm. p. starościny puckiej puścieli i szkody jejm. nagrodzone były, a in quantum by to być nie mogło, żeby recompensa aequivalens jmcie obmyślona była.

Więc że przez wejście wojska litewskiego wielką kraje nasze koronne poniosły szkodę i ruinę, reasumować będą ichm. pp. posłowie prawa i konstytucye o tém napisane, aby na potem sine scitu et consensu ordinum wojska litewskie nigdy nie wchodzily in viscera regni, a kto

tego teraz przyczyną był, inquirerent ich. pp. posłowie i zarazem urgent, aby był sądzony na sejmie.

Więc że i to przeciwko prawu wyraźnemu i unięj w. ks. litewskiego, że sejmów żadnych w Litwie składać się nie godzi, jako najpilniej pytać się o tém ichm. pp. posłowie będą, kto tego jest autorem, iż przeszłego roku bez rad koronnych w Litwie sejm odprawowano in eversionem status equestris, a co większa świętobliwie sacramento fidei poprzysiężonej unięj w. ks. litewskiego z Koroną polską.

A że ichm. pp. senatorowie w alternacie swojej względem rezydencyj prawu pospolitemu niedosyć czynią, rezydencyj ulegają i onych nie odprawują, starać się będą ichm. pp. posłowie, aby takowy karany według prawa był, a wina naprzeciwko nim w prawie opisana, żeby in duplo podniesiona była. Kościół także toruński ichm. panien zakonnych, że dotąd exultat a sancta justitia i w ręku infidelium haereticorum zostaje, wniosą gorącą instancją pp. posłowie, aby ta sprawa tandem aliquando suum sortiatur effectum, a kościół boży proprietariis dominis et veris przywrócony i oddany był, cum omnibus accidentiis et pertinentiis do tegoż kościoła należących i aby praesidium nie zwodzono z Torunia, póki nie oddadzą kościoła.

A ponieważ też oo. Dominikanom brzeskim młyn w Brześciu z gruntu zniesiono od wojska jkr. m., kiedy pod Brześciem obóz zostawał, z którego to młyna victum et amictum mieli: aby im tę szkodę nadgrodzono było, gdyż chwała boża w tym klasztorze ustaćby musiała, instabunt ichm. pp. posłowie, a osobliwie, ażeby im pewne włóki w Rządziej Woli w starostwie brzeskiem inkorporowane były: więc i cło od furmanów po groszu od konia na grobli, przy tymże młynie będącej, aby im płacono było, gdyż tamta grobla dla złyj bardzo drogi i przeprawy wielkiego kosztu potrzebuje, którą powinni naprawować, instantissime ichm. pp. posłowie starać się będą. Takowąż instancją ichm. pp. posłowie wniosą za jm. ks. Marcinem Wojciechowicem proboszczem radziejowskim: aby chwała boża tém więcej w kościele bożym kwitnęła, włóka pewna, którą ks. Paweł Przeradzki tejż włóki dziedzic kościołowi farskiemu radziejowskiemu na wychowanie wikaryów darował, aby perpetuis temporibus jure hereditario, una cum praedio et omnibus aedificiis ac pertinentiis et accidentiis inkorporowana była, podatków żadnych, żeby z tej włóki nie płacono. Takowąż i za oo. Reformatami konwentu podgórskiego, którzy mając ex vi privilegii origi-

nalis, przy pobożnej fundacyj w. jmp. Stanisława Sokołowskiego kasztelana bydgoskiego otrzymanego i teraz świeżo przez przywilęj jkr. m. aprobowanego, opisane grunty w tym przywileju do klasztoru mają: więc że na tych ich własnych gruntach wazeli się mieszcankowie podgórcy per abusum quendam podczas tej zawieruchy domki i budki szynkowe cum dispendio chwały bożej pobudować, wniosą ichm. pp. posłowie za oo. gorącą instancją, aby resp. hanc piam fundatoris intentionem i privilegia na to a sacra et serenissima majestate regia otrzymane aprobowala i ex vi constitutionis domki te szynkowe jako z ich własnych gruntów zniesione były, a szkody, które przez gwardyą jkr. m. podczas obozu terazniejszego poczynione są, a osobliwie sad i ogród ich włoski z kosztem wielkim oparkaniony jest zrujnowany, żeby im kilka komet (komięg soli?) na wiosnę na pobudowanie tego sadu dano, a soli, które sto beczek, suplikować do jkr. m. pp. posłowie będą.

Starać się i o to niemniej ichm. pp. posłowie będą, aby na terazniejszym sejmie modum adinvenire mogli, jakoby miasta, miasteczka jkr. m. w województwach naszych będące, nie tylko per incuriam inkursyi szwedzkiej, ale tém więcej przez wojska i nieznośne wybierania zimowych chlebów, tudzież i ciężkie stanowiska z gruntu penitus zrujnowane są, aby tedy do ostatecznej ruiny nie przyszły, ale raczej w utrapieniu swoim miały aliquod solatium, z innemi województy ichm. pp. posłowie znosić się będą.

Te tedy artykuły i punkta nasze na sejm przyszły ad trutinam podawszy, obraliśmy zgodnie i unaniami consensu ichm. pp. posłów: jmp. Aleksandra Wysockiego sędziego ziemskiego brzeskiego kujawskiego, jmp. Aleksandra Trzebuchowskiego cześnika inowrocławskiego z brzeskiego województwa, a z inowrocławskiego jmp. Stanisława Ubysza chorążego gostyńskiego i jmp. Jana Potockiego, zlecając ichm., aby pro dexteritate sua, cokolwiek będzie saluberrimum reip., znosząc się z całą rzeczp., a stosując się we wszystkiem do artykułów i pozwolenia naszego, stanowili, a nam na sejmik relacją przynieśli. Które to punkta i artykuły zleciliśmy jmp. marszałkowi koła naszego podpisać i do akt grodzkich radziejowskich per oblatam podać. Działo się w Radziejowie dnia 3 miesiąca Lutego anno Domini 1666.

Mikołajewski Marcin, marszałek sejmiku radziejowskiego województw brzeskiego i inowrocławskiego m. p.

51.

1666 *Februarius, 3.**Radziej. grodz. Relation. 2 f. 211.*

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria sexta intra octavas sacratissimi Corporis Christi (Junii 25) anno Domini 1666. Obtulit generosus Martinus Mikołajewski iudex loci praesentis castrensis Radziejoviensis.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego i inowrocławskiego na sejmik według uniwersału jkr. m. pro die 3 Februarii zgromadzeni, lubo to przy łasce Boga wszechmogącego nic nie powątpiewamy, że przyszły, da Pan Bóg, sejm sześć-niedzielnny warszawski za ojcowską jkr. m. pieczę a usilném rzeczp. całej staraniem przez zdrowe swoje rady wszelką nobis providebit securitatem, a przytém i od nas imminientia avertet pericula: jeżeliby jednak interim, niż ten sejm desideratum sortietur effectum, na miłą ojczyznę naszą (quod a longe avertat Deus) skądinąd znieagła przyspieszyć miały pericula, albo więc ten sejm, czego nas uchowaj Boże, nie stanął: wcale wprzód wierność, poddaństwo i posłuszeństwo nasze jkr. m., p. n. m. spólnie i nienaruszenie ślubując sobie, przy którego dostojństwie zdrowia i substancye nasze zawsze pokładać i umierać zawsześmy gotowi, zacząć nic droższego przed oczyma nie mając, jako nienaruszony nigdy przodków i antecesorów naszych jkr. m., p. n. m. wiary i poddaństwa dotrzymać dla samój tylko jako dostojństwa jkr. m. tak i nas samych praw i swobód securitatem et conservationem, inquantum, by casus jaki niespodziewany przypadł, takową sobie postanowiliśmy obronę.

Najprzód jeżeliby sejm, czego uchowaj Boże, nie stanął, zlecamy to ichm. pp. posłom naszym na tenże sejm obranym, aby zaraz sine mora jako najprędzej dawali znać ichm. pp.: w. jmp. Melchiorowi z Grudny Grudzyńskiemu kasztelanowi brzeskiemu kujawskiemu, także w. jmp. Pawłowi Ludwikowi z Szczawina Szczawińskiemu staroście brzeskiemu kujawskiemu, których to ichm. praesenti laudo, to jest z brzeskiego jmp. kasztelana brzeskiego, a z inowrocławskiego w. jmp. starostę brzeskiego za najpewniejszych wodzów naszych obieramy sobie, do których ichm. przybieramy za rotmistrzów w. jmp. Mikołaja z Lubsto-

wa Lubstowskiego starostę kruświckiego, a do piechoty urodzonego jmp. Świętosława Jaranowskiego: więc pomienieni ichm. pp. regimentarze po wzięciu wiadomości o rozerwanym sejmie powinni ichm. pp. regimentarze będą najdalej tygodnia do ichm. pp. braci województwa brzeskiego i inowrocławskiego sine omni mora uniwersały swoje wydać i oraz oznaczyć, na któreby miejsce i czas województwa te ściągnąć się miały i te uniwersały swoje po grodach województw naszych podać i publikować. Na które to uniwersały na miejsca i czas w nich naznaczone powinni będą wszyscy, którzykolwiek wojnę według prawa powinni służyć, stanąć i przed ichm. popis uczynić, którego popisu registra ichm. pp. wodzowie nasi spisawszy i rękami swemi podpisawszy, do grodów tutecznych podać i aktykować powinni będą, żeby każdego z ichm. constaret zawsze i na potomne czasy przeciwko ojczyźnie cnota. A tę ekspedycyą, żadnym od niej nie ulegając sposobem, powinni odprawić będziemy, sub poenis de expeditione bellica sancitis, które ichm. pp. wodzom, przybrawszy do siebie braci, exsequi et decernere wolno będzie. Te jednak dwie województwa insimul z sobą w każdej okazyj sine divisione belli zostawać mają, znosząc się z innemi województwy, w czém conferendi potestatem ichm. pp. wodzom dajemy palam, jednak i naradziwszy się wprzód z bracią; a jw. jmp. wojewody brzeskiego, jeżeliby do nas przyjechać chciał, nie chcemy juribus praesenti laudo w niczém derogare.

Też winy i na ichm. pp. wodzów ściągać się będą, inquantum by który z ichm. officio suo nie uczynił dosyć, więc nie powinni będą, czego de indubitata et plena meritorum fide ichm. nie rozumiemy, ani nas odstępować, ani żadnych prywat traktować, albo jakimi fakcyami narabiać, ale szczególnie tylko bonum publicum ojczystej wolności promoverere et securitatem domesticam providere, a to sub poenis de expeditione bellica sancitis. A vice versa fide, honore et conscientiis nostris ichm. pp. wodzom spólnie wszyscy i każdy z osobna obowięzujemy się i przysięgamy, że za obwieszczeniem ichm. na czas i miejsce naznaczone more militari tam, gdzie necessitas periculi pokaże, staniemy i to malum emergens pro posse et viribus nostris avertemus et propulsabimus; w tém ichm. asekurując, iż o to skupienie i prowadzenie nas żadnej od nikogo turbacyej ani listem, ani prawem mieć nie będą i owszem, co bykolwiek ztąd przykrości i turbacyej in futurum mieli, powinniśmy wszyscy ichm. in quovis termino tak wszystkich ogólnie jako i każdego z osobna, wszyscy zjechawszy się insimul osobami swemi na terminie

zastąpić i za to wszystko, co ex communi omnium nostrum consensu ad conservandum securitatem województw naszych uczynili, respondere, w czym iterato ichm. fidem et conscientiam nostram obligamus.

A ponieważ konne wojsko bez piechoty nie taki może wstręt uczynić, powinni będą ichm. pp. duchowni z dóbr swoich wszystkich w województwach naszych łanową piechotę za uniwersalem tychżeto ichm. wodzów wyprawować, to jest, ze czterech łanów osiadłych jednego pieszeego dobrze mundurowanego. Także wszyscy, którzy osobami swemi na tę wojnę iść nie mogą, jako to chorzy, pedogrycy, seryo confecti, więc i inutiles et inhabiles bello, to jest i na ręce okaleczeni, których jednak ichm. pp. wodzowie przy popisie wespół z bracią uznawać będą i onym kwity dawać, także wdowy, minorenes i insi miasto osób swoich piechotę, także ducta proportione bonorum, wyprawiać i stawić powinni. Więc i dobra królewskie, wójtostwa, sołestwa i ci, którzy z dóbr królewskich wojnę służyć mają, wyprawować także też piechotę będą; więc i miasta, miasteczka według powinności swojej do téj też wyprawy należeć mają.

Co się zaś tknie porządku, ten przy popisie jako to: sądy, oboźnych, strażników i inne munia wojskowe namówić sobie powinni będziemy, a sędziowie grodzcy, także i wojscy przy dawném prawie zostawać mają.

Ty zaś nasze uchwały i postanowienia powierzamy do schowania w. jmp. Pawłowi Ludwikowi z Szczawina Szczawińskiemu staroście brzeskiemu kujawskiemu, które ichm. przy sobie mieć i nikomu wydawać nie powinien.

A ponieważ w. jmp. Konstanty na Lubstowie Lubstowski kasztelan bydgoski, administrator czopowego, rachunek z pomienionego uczynił czopowego na sejmiku terażniejszym, tedy zlecieliśmy p. marszałkowi naszemu, aby kwit jemu był dany.

To zaś czopowe w roku terażniejszym, to jest a prima Januarii, zlecamy miastom i miasteczkom, żeby je wybierali, sameż miasta do sejmiku relationis, pokąd inna nie nastąpi rezolucya województw: ichm. też pp. poborcy powinni będą zawsze nie w skarbie, ale tu w województwach tutecznych na sejmikach rachunki czynić, a solarium aby (od?) złotego po groszu brali; wektury odwozu, aby więcej nie były.

A że jmp. Krzysztof Żegocki podkomorzy kaliski i starosta babiński przeciwko wyraźnemu prawu dygnitarstwo, to jest wojewódz-

two inowrocławskie, także jmp. — — — Urbański kasztelanią kowalską, nie mając w województwie tém żadnej posesyjej, otrzymali, powinni będziemy na sejmiku relationis obrać sobie instygatora, któryby z ichm. o to czynił indilate et sine omni mora w trybunale piotrkowskim.

A że w. jmp. Paweł Ludwik z Szczawina Szczawiński starosta brzeski na pewną województw naszych pilną potrzebę pożyczanym sposobem tysiąc złotych (dał?), tedy ten tysiąc złotych takim warujemy sposobem: powinien będzie jmp. marszałek koła naszego jmci dać asygnacyą do Bydgoszczy, ażeby ztamtąd z pierwszego kwartału w roku terażniejszym za kwitem ręcznym jmci ten tysiąc złotych z czopowego zapłacony był.

Locus sigilli. Mikołajewski Marcin marszałek sejmiku radziejowskiego braterskiego, kujawskiego i inowrocławskiego województw mp.

52.

1666. Junius, 4.

Radziej. grodz. Relation. 10 f. 306.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Brestensi feria quarta post dominicam sanctissimae et individuae Trinitatis proxima, (Junii 23), anno Domini 1666. Obtulit generosus Sventoslaus in Jaronowo Jaronowski, marschalcus conventus Radziejoviensis.

My rady, dygnitarze, urzęnnicy i wszytko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw ex vi laudi securitatis sejmiku przedsejmowego na sejmik radziejowski pro die 4 Junii zgromadzeni: jako zawsze z antecesorów naszych rzecz sanctius et perfectius in nostris mieć życzymy pectoribus tylko królów pp. naszych illibatam zawsze sacrosanctam majestatem tueri et venerari, tak i teraz za zgromadzeniem tu naszym nie barzej warować praesenti laudo nie chcemy, tylko aby wprzód jura s. r. majestatis wcale i nienaruszenie zachowawszy, przy którego dostojenstwie zdrowia i substancye nasze zawsze gotowiliśmyłożyć, in vim tylko szczególnej securitatis nostrae, stosując się we wszytkiem do przeszłego laudum na sejmiku przedsejmowym po-

stanowionego, które praesentibus in toto reasumujemy, takowe sobie uchwalamy postanowienie. — Naprzód ponieważ w przeszłym laudum po rozerwanym sejmie in casu szczególniej securitatis województw naszych obraliśmy: ww. ichm. pp. Malchra z Grudny Grudzińskiego kasztelana brzeskiego, także w. jmp. Pawła Ludwika z Szczawina Szczawińskiego starostę brzeskiego kujawskiego z województwa inowrocławskiego, jako wodzów i pułkowników naszych, do których ichm. przybraliśmy za rotmistrzów: jmp. Mikołaja z Lubstowa Lubstowskiego starostę kruszwickiego, także jmp. Świętosława na Jaronowie Jaronowskiego, jako o tém szerzej laudum to securitatis uchwalone w sobie obmawia: stosując się tedy in toto do pomienionego laudum, naznaczamy sobie dzień 21 czerwca, to jest poniedziałek pierwszy po świętej Trójcy, pod Prædecz more militari secundum præscriptum legis a osobliwie podług konstytucyi 1627, kto służbę wojenną służyć powinien, podług opisanja praw stawić. Na który to czas jako ichm. pp. dygnitarze i rotmistrze naznaczeni tak i my wszyscy zjachać się powinni będziemy, popis uczyniwszy generalny, dotąd zostawać w obozie, póki tego securitas województw naszych tudzież i reip. necessitas potrzebować będzie, warując to sub poenis de expeditione bellica sancitis, a ichm. pp. wodzowie nasi na miejscu naznaczonym według opisanja praw trzy dni za ściąganiem ichm. braci ruszać nie mają. Więc jeżeliby frequentia, jako nie wątpimy, wielka była, ichm. pp. braci wolno będzie na popisie, inquantum potrzeba tego expostulabit, do pomienionych ichm. pp. rotmistrzów przydać i podać więcej ichm. pp. rotmistrzów, których natenczas uprosimy. W inszych punktach do przeszłego laudum securitatis cale się referujem. A to laudum żeby wszędzie po grodach województw naszych publikowane było, zlecamy ichm. pp. urzędnikom grodzkim.

Brak podpisu marszałka.

53.

1666 October, 28.

Brzeska grodzka Relation. 2 f. 279.

[Articuli conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta in vigilia festi sanctorum Simonis et Judae apostolorum (Octobr. 27), anno Domini 1666. Obtulit generosus Martinus Galczyński marschalcus. (Zobacz uwagę na str. 174).

My rady, dygnitarze, urzęnnicy brzeskiego i inowrocławskiego województw ziemscy i wszystko rycerstwo na sejmik za uniwersałem jkr. m., p. n. m. pro die 28 Septembris złożony, więc po tego rozerwaniu na powtórny pro die 25 Octobris ex benignitate principis naznaczony do Radziejowa zgromadzeni. Coelum gdy serenavit tak niespokojne Sarmacyej naszej nubila, jest za co podziękować celsitudini oraz i majestat błagać boski, aby do końca na oświecenie jej lucidos demittat radios ziemskiemu p. n. m., gdy fluctuantem inter tot procellas remp. naszą nieraz za szczęśliwego panowania swego tryumfalnym uspokajał zwycięstwem, teraz supremum vicit przyznać musimy, gdy clementi inclinatione sua civilium motuum pacificam postanowił compositionem: jest za co województwom naszym jkr. m., p. n. m. podziękować, że lubo zawsze stawił się panem dobrotliwym et in sinu paterno fovebat szczególnie teraz, gdy cale oppressos de igne eduxit ferreo. Jako tedy za insze niezliczone dobrodziejstwa przeciwko ojczyźnie, trudy i odwagi pańskie, tak i za to szczególnie wyświadczone przy powinszowaniu długo fortunnie panujących czasów, zleciliśmy i zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby ad plantas provoluti jkr. m., p. m. podziękowali, a w dalszą klemencyą i szczególny województwa nasze oddali respekt, a jako zawsze wierni poddani, stosując się do intencyej pańskiej, explendo desiderio nam przez instrukcyą jkr. m. opisaną, takową dajemy ichm. pp. posłom naszym informacyą i te posyłamy artykuły.

Podziękowawszy jkr. m., p. n. m., upraszać będą ichm. pp. posłowie, aby te dyfidencye między panem a poddanymi usmierzyć mogli, które tak ciężko premunt et angunt totam remp.

A iż jest instancya pobożnego uczynku ks. Przeradzkiego, aby włókę swą na gruncie radziejowskim zostawiającą inkorporował do kościoła farskiego radziejowskiego, intercedent ichm. seryo, aby ad ejus

piam intentionem te dobra obrócić się mogły et constitutione approbant, aby ab oneribus reip. et aliis quibusvis wolna była.

Ponieważ województwa nasze tot instantias w przeszłych artykułach do jkr. m. i całej rzeczp. wносиły za ciężką dezolacją o. o. Dominikanów brzeskich, o czym są przeszłe postanowione artykuły, niemniej i o. o. konwentu brdowskiego ratione pewnego wójtostwa z przyległościami tamże we Brdowie, aby in toto te artykuły reasumowane były, instabant ichm. pp. posłowie.

Co zaś należy do województw rozebranie wojska wedle instrukcyj jkr. m., upatrywać będą ichm. pp. posłowie i upraszać jkr. m., aby proportionaliter wedle dezolacyj respekt mając, zaciągnęli komput, ponieważ i przed samą tak ciężką ruiną w żadnych podatkach aequaliter pociągać nie mogli dla przeszłej dezolacyj szwedzkiej.

Ponieważ księżna jejm. in justa causa suplikuje, aby jure naturalis successionis dobrami się swemi cieszyć mogła, instabant ichm. pp. posłowie, aby wedle dekretu trybunalskiego naznaczone dobra in dispositionem onejz cedere mogli.

Wojska, które in opere reip. nie zostawały, aby zapłaty nie odnosiły i owszem jezeliby jmp. podskarbi one wydał, przyjmować nie będą powinni ichm. pp. posłowie.

Miasteczka jkr. m., które przez stanowiska obozów cale zrujnowane, aby od asygnacyj hibernorum uwolnione zostawały i aby ichm. pp. hetmani asygnacyj na nie nie dawali, mocno upraszać mają ichm. pp. posłowie.

Nietylko znane domu zacnego, ale i samej osoby jw. jmp. wojewody brzeskiego merita, a nadewszystko u prawa samego respekt, (którym cautum et provisum dobrom dziedzicznym, aby gdzie obozy stoją i ruinę majątności przynoszą, od całej rzeczp. zostawała nadgroda) wyciąga po nas, że seryo zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby tak do pana dobrotliwego jako wiadomego ruiny dóbr dziedzicznych jmp. wojewody jako i do całej rzeczp. o należyty upraszali respekt i o nadgrode, dwiema po dwakroć obozami zrujnowanym dobrom dziedzicznym jw. jmp. wojewody, na żadną inszą nie pozwalając instancją, aż ta tak słuszną na prawie się fundująca weźmie swój efekt.—Zboża in genere zabrane ad fidem reip., mianowicie jmp. Tomasza Przytockiego i jmp. Marcina Brochowskiego, cokolwiek się pokaże, aby z podatków następujących zapłacone były: okrutne także zabicie tegoż jmp. Przytockiego syna podczas małeńskiej (rozprawy?) przez wojsko jkr. m., in forum klemencyj

pańskiej oddawszy: zabrana także sól od nieprzyjaciela, przez odwagę chorągwi jmp. Mikołaja Lubstowskiego starosty kruświckiego odzyskana, że in fidei rzeczp. wzięta, instabant ichm. pp. posłowie, aby ta odważna konsolacja im przywrócona była.

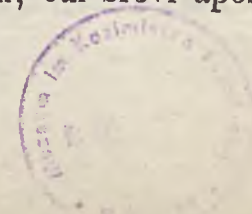
Kościół toruński św. Jakóba i świątobliwym naznaczony dekretem pańskim i przysądzony aby cum restitutione dotis in integro odebrany był, usilnie instabant pp. posłowie.

Artykuł o depozytach in genere wszystkich, na które zaszły dekreta, aby nie były kasowane i owszem tenże artykuł równo z konstytucją aby aprobowany zostawał cum omnibus personis, pilnie przestrzegać mają ichm. pp. posłowie.

Regimenty, które zasług nie brały na komisyj lwowskiej, aby primarie zapłatę wzięły; a że na tych solutio cadit, którzy w potrzebie pod Mątami zginęli, tedy aby po zmarłych oficerowie zasług nie brali, tylko aby to cedat na ukrzywdzoną szlachtę, pilnie się o to starać mają ichm. pp. posłowie.

A że w województwach naszych dobra jkr. m. i rzeczp. od nieprzyjaciela koronnego Szweda z gruntu zrujnowane i w popiół obrócone, pola i grunty zarosłe przez (bez?) wszelkiej kultury zostają, przez co żadnego pożytku do skarbu rzeczp. nie czynią, a co większa niektóre dobra już były potrosze tak w budynkach jako i zasiewkach restaurowane, znowu pod ten nieszczęsny motus od wojsk tak jkr. m. jako i od wojsk jmp. Lubomirskiego i ze związkowych zostały zniesione: instabant ichm. pp. posłowie nasi, aby na takowe dobra dzierżawców przywileje na lata jure emphyteutico dawane były, lubo ratione reparationis sumy zeznawane, a to wszystko aby konstytucją aprobowano; także i te sumy, które już są przez komisarzy jkr. m. względem reparacyj na niektórych dobrach zeznane, aby konstytucją aprobowane i adjudykowane były per commissarios.

A że znajdują się niektórzy ichm. duchowni, którzy różne injuriae et violentiae stanowi ślacheckiemu inferunt, w dojściu zaś sprawiedliwości świętej in jure spirituali pertraktacye i remory różnemi apelacyami interponowanemi czynią, post curiam romanam contra breve apostolicum benignissime a sacra romana sede non alio nomine collati, tylko aby osoby duchowne intra limites regni criminaliter conventi decisionem ultimariam et finale decretum patiantur, cui brevi aposto-

lico rzeczp. inhaerendo uknowała konstytucyą na sejmie in anno 1635, toż forum in criminalibus actionibus osób duchownych determinując, według których tak breve jako i konstytucyją już niektóre dekreta apud lociordinarios pura appellatione ad nuntium zaszły: teraz znowu że ichm. duchowni non attendunt tak brevi apostolico jako i pomienionęj konstytucyją apellacye in oppositione status equestris dopuszczają, tedy instabunt ichm. pp. posłowie serio, których fidem et conscientiam obligamus, aby też konstytucya anni 1635 reasumowana na tymże sejmie była i forum przydywane, według breve i pomienionęj konstytucyją status equestris obtineat.

Dobra p. Wychowskiemu od rzeczp. konferowane względem przyobiecanej przez niego przysługi, tudzież i zjednoczenia przez staranie swoje Kozaków i Greków, ktemu że dosyć nie uczynił i owszem consurrexit contra reimp., urgent ichm. pp. posłowie, aby te dobra znowu zostawały inkorporowane ad reimp., jako Bar, Lisianka i insze specyfikowane. Kontrakt p. Tymfa z rzeczp. postanowiony, jeżeli swój doskonały odniósł efekt i jeżeli sto tysięcy grzywien srebra wniósł rzeczp., exacte pytać będą ichm. pp. posłowie; inquantum by się rzeczp. dosyć nie stało, tedy recipient ichm. pp. superintendenturae rationem i oraz sufficientem z niego pronuncient executionem.

P. Boratini, że się ważył nad ordynacyą komisyj lwowskiej więcej milionów wybić, aby był sądzony summario procesu na sejmie terażniejszym, a i to, coby się znalazło nad te miliony ordynowane, aby z dóbr swoich monetą dobrą zapłacił i obudwu tym ob non satisfactionem contractui aby było wolno ad instantiam cujusvis dać pozwy na trybunały piotrkowski i lubelski, circa quod iudicium dobra ich consistunt.

Sejmik kolski ponieważ cedebat zawsze in commodum reip., aby in toto reasumowany był, nie odstąpią ichm. pp. posłowie.

Chorągwie tatarskie i litewskie ponieważ przeciwko prawu zapłatę od rzeczp. niepowinną odnieśli, tedy ichm. pp. posłowie tego w rachunki jmp. podskarbiemu przyjmować nie mają, albowiem oni wedle prawa proprio stipendio służyć powinni.

A że na nowe zaciągi extra ordinationem reip. jmp. podskarbi pieniądze powydawał, aby one de suo zapłacił; inquantum by nie zapłacił, aby criminaliter sądzony zostawał et super competentia officia egzekwowany.

Zasługi chorągwi jmp. starosty brzeskiego że za asygnacyami wydanymi nie doszły, upomnieć się mają ichm. pp. posłowie, aby primarie

jmp. podskarbi zapłacił. Pytać się będą ichm. pp. posłowie, cum cujus consensu jmc. ks. kanclerzowi wybito kilkadziesiąt tysięcy w mennicy bydgoskiej, a województwa nasze téj fortuny mieć nie mogły.—Miaściczka, które donatywy oraz i ewekty in simplo dawać powinni a teraz in desolatione od nich praecipunt duplam, aby in suo jure zostawały, instabunt ichm. pp. posłowie.

Sympłę ponieważ województwa nasze sufficientes uczyniły calculations, jednak doskonałej nie odniosły od skarbu kwietacyej, seryo się upomnią ante omnia ichm. pp. posłowie effectivam quietationem. Mennice, które równo totam affligunt reimp., mutuo cum tota rep. inibunt consilia, aby tę fałszywą wygubić a nową sprawiedliwą ad eudendam wynaleźli materiam, w czém mutuis pracować będą consiliis. Podatków, jeżeliby postanawiać przyszło, nie powinni ichm. pp. posłowie autoritate sua decidere, ale do braci konsensu referować się mają, którym sami tylko komisarze z województw naznaczeni szafować mają.

Sympła raz dekretami trybunalskimi jako i komisarskimi osądzona, aby w niwczém nienaruszona była, ale aby circa autoritatem województw zostawała. A że te nexus wielką ciężkość rzeczp. inferunt i one cale do ruiny przywodzą, quaerent modos ichm. pp. posłowie mutuis consiliis, aby więcej te seditiones nie bywały i owszem, ktoby ausu proprio poważył się podnosić bunty, novam adinveniant legem. Na komisye, aby na żadną nie pozwalali ichm. pp. posłowie okrom samej granicznej.

Sól rzeczp. zatrzymana, a mianowicie województwom naszym, aby oddana była, a in defectu teraz aby po pięci tylo złotych szelągami płacona była.

Dekreta trybunałem osądzone, aby przez sejm kasowane nie zostawały.

Prezydya z miast aby sprowadzone były, z Torunia mianowicie, ea tamen cum conditione, aby wprzód kościół podgórski dekretem jkr. m. przysądzony oddali ś-go Jakóba. OO. Reformaci ponieważ już dawno odnoszą od naszej rzeczp. obietnice i w przesłych artykułach constitutum, instabunt ichm. pp. posłowie, aby in postulatis suis possint obtinere effectum, to jest: te tam domki znieść na Piaskach, które antiquitas nie bywały, co im multam facit distractionem. A ponieważ constat reip., że pogłówne na duchownych wyciągnięte jeszcze w pewnych zostaje dyecezyach, aby do skarbu wniesione było.

Egzakcyę przeszłych chlebów związkowego wojska że ciężkie były po sześćset złotych, a wedle traktatu palczyńskiego nie powinny były być tylo po dwudziestu, aby cokolwiek zabrali w zapłatę, potrącono było. O wolnej elekcyj aby wszystkie prawa reasumowano.

Panowie mencarze, aby przysięgli, wiele i komu na ekstraordynaryjne wydatki wybili in praesentia ichm. pp. posłów w izbie poselskiej.

Instancją wniosą ichm. pp. posłowie za w. jmp. podkanclerzym, aby mu ex benignitate sua raczył jkr. m. conferre wielką pieczęć, która jemu per consuetudinem należy. Nobilitacye, aby nikomu dawane nie były sine consensu reip. i owszem pytać się będą ichm. pp. posłowie, gdzie się te sumy wniesione przez nobilitacye podziały.

Na werbunki aby bene possessionati wysyłani byli et terrigenae.

Ci werbunkarze, którzy szkodę znaczną rzeczp. uczynili, aby egzekucją ponosili in foro quovis sine appellatione, ponieważ i temi czasy po zawartych traktatach p. Deręgowski tak jkr. m. jako i duchowne zruinował i w niwecz obrócił dobra.

Na tę tedy funkcją następującego sejmku zgodnymi głosami użyliśmy ichm. i onych wysyłamy do zniesienia się z ichm. pp. posłami i całą rzeczp., aby mutuis consiliis efficacissime ojczyźnie consulere mogli: jmp. Aleksandra z Budziszawic Wysockiego sędziego ziemskiego brzeskiego i w. jmp. Andrzeja z Mieroszawic Gąsiorowskiego starostę radziejowskiego z brzeskiego, jmp. Stefana Jaronowskiego sędziego ziemskiego inowrocławskiego z jmp. Aleksandrem Trzebuchowskim cześnikiem inowrocławskim inowrocławskiego województw.— Działo się w Radziejowie die 28 Octobris 1666 anno.

Marcin Gałczyński koła rycerskiego marszałek województw kujawskich.

Uwaga. Oblata dwóch aktów pod ll. 53 i 54 jest wcześniejszą od daty ich zredagowania. Widoczna ta sprzeczność tém się objaśnia, że oblata odnosi się do dwóch poprzednich aktów innej treści. Przed samém zaś laudum daty oblatowania takowego nie masz. Samo laudum jest w księgę wszyto, pisane zaś inną ręką daje to przekonanie, że oblata nastąpiła nie 27 października przed uchwaleniem laudum, ale w dniu 28 października lub nieco później.

54.

1666. October, 28.

Radziej. grodzka Relation. 2. f. 585.

[Articuli ejusdem conventus.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta in vigilia festi sanctorum Simonis et Judae apostolorum (Octob. 27), anno Domini 1666. Obtulit generosus Martinus Gałczyński marschalculus. (Zob. uwagę na str. 174).

Artykuły, które na sejmiku radziejowskim przeszłym rozerwanym primarie przed inszymi postanowione, a że per velocitatem scripturæ w przeszłych odemnie artykułach przemienione, teraz ingrosować one do grodu pod tymże aktem przeszłym podaję, upraszając ichm. pp. posłów, aby desiderii ichm. pp. braci favendo te, które są fundamentem sejmiku naszego, primarie promowować zechcieli, których tenor talis.

1. Dobra zaś dziedziczne województw naszych roku przeszłego i terazniejszego przez wojska jkr. m. i obozy są zrujnowane i z gruntu zniesione ichm. niżej specyfikowanym, wniosą gorącą instancją ichm. pp. posłowie nasi do jkr. m., p. n. m. i do wszytkiej rzeczp., aby były de facto nagrodzone, mianowicie w-ym: jmp. staroście brzeskiemu, jmp. staroście kruświckiemu, których zasługi jako domów ichm. tak i onych samych w dobrej pamięci jkr. m. i rzeczp. zostają i także urodzonym: jmp. chorążemu inowrocławskiemu, ichm. pp. sędziom ziemskim brzeskiemu i inowrocławskiemu, ichm. pp. podstolim brzeskiemu i inowrocławskiemu, jmp. Jaronowskiemu łowczemu inowrocławskiemu, jmp. wojskiemu tak kruświckiemu jako i inowrocławskiemu, jmp. Gólkowskiemu sędziemu grodzkiemu kruświckiemu, jmp. Marcinowi Gałczyńskiemu dyrektorowi naszemu terazniejszego sejmiku, ichm. pp. Kossowskiemu braci rodzonym, jmp. Zagórskiemu, jmp. Modlibogowi, jmp. Janowi Boruckiemu, jmp. Franciszkowi Broniewskiemu, jmp. Jakóbowi Goronowskiemu, jmp. Kazimierzowi Morzyckiemu, jmp. Marcinowi Brochowskiemu i inszym ichm., którzy szkody wielkie od wojsk jkr. m. odnieśli przez same obozy, które tam stały — i zaraz reasumować konstytucją o zniszczeniu dóbr przez stanowiska obozów.

2. A iż starostwo brzeskie taliter zniszczone i funditus zrujnowane przez stanowiska obozów, więc i dobra insze przyległe pomienionego jmp. starosty brzeskiego: Murzyn, Nowawieś, Wielawieś i inne królew-szczyzny do lat kilku aby uwolniono od kwarty respektem terazniejszej ruiny.

3. Już na kilku sejmikach wniesiona instancja jmp. chorążego inowrocławskiego że i przeszłymi artykułami reasumowana, więc i terazniejszymi aprobowana aby została, instabunt ichm., to jest, aby sors w Małtwach w dziedzictwie jmp. chorążego mogła być przez konstytucją inkorporowana do tegoż dziedzictwa, albo suma na téjże części uznana i zapisana.

Reassumitur instantia sejmikiem terazniejszym za jmp. Spytkiem z Bużenina Pstrokońskim podkomorzym brzeskim kujawskim regentem kancelaryj koronnój, którego zasługi jak w całej ojczyźnie tak i w województwach naszych wiadome, słuszny po nas wyciągają respekt, jakoby przy prawie względem Wielkiej Łąki zwłaszcza, że w tak dawniej onego zostawa posesyją, nienaruszenie zostawał. W tém bowiem conservatio wszystkich praw i wolności naszej zachodzi, kiedyby prawa i przywileje przez najjaśniejszych królów panów nadane ad libitum niektórych osób w którym województwie przez artykuł na sejm szwankować miały: jakośmy tedy i przeszłymi artykułami na sejm przeszły, z których każdy immediate był rozerwany, zlecili byli ichm. pp. posłom naszym, tak i teraz zlecamy, aby nullatenus na ruinę prawa jmście nie pozwalali, aby raczej, co raz stańło per legem, aby aprobacją jego otrzymali.

Uproszą tedy ichm. pp. posłów i braci, aby to co się ex unanimi consensu umówiło, sedulo z miłości przeciwko ojczyźnie promować chcieli. — Działo się w Radziejowie dnia 28 Octobris anno Domini 1666.

Marcin Gałczyński marszałek koła rycerskiego brzeskiego i inowrocławskiego województw.

55.

1666. October, 29.

Brzeska grodzka Relation. 2 f. 294.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria tertia ante festum s. Martini pontificis proxima (Nov. 9), anno Domini 1666. Obtulit gen. Martinus Gałczyński marschalcus conventus particularis Radziejoviensis.

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw na sejmik wedle uniwersału jkr. m., p. n. m. pro die 28 Septembris złożony, więc po tego rozerwaniu na powtórny pro die 25 Octobris ex benignitate principis naznaczo-

ny do Radziejowa zgromadzeni, stosując się do instrukcyj jkr. m., p. n. m., który zawsze immunia et illaesa jura nasze mieć chce i pastoraliter wedle wigilancyj swojej praecustodit omne imminens periculum, laudo tedy praesenti nostro mieć chcemy.

Ponieważ satysfakcyj w odebraniu soli od jmp. starosty samborskiego mieć przez lat kilka nie możemy, lubo po tak częstych instancjach naszych od koła rycerskiego, lubo też przez posły obsecrando zlecieliśmy jmp. marszałkowi i dyrektorowi koła naszego rycerskiego, aby list od koła naszego do jegomości dyrygował, na który gdyby jmp. starosta uczynić nie chciał, tedy laudo eodem naznaczamy i upraszamy jmp. Budnego instygatora województw naszych, aby on imieniem całego koła rycerskiego jure ageret z jmcią: także z ichm., którzy indebite officia w województwach naszych trzymają, idem jus prosequi tenetur. A iż czopowe na ekstraordynaryjną ekspensę wychodzić zwykły, przez co ani komputu, coby uczynić mogło toż czopowe, dojść nie możemy, ani rzeczp. konsolacyj nasza żadnej nie ma: na takowe tedy ekspensa nie pozwalamy i owszem sejmikiem terazniejszym warujemy, aby ich nie ruchano, luboby in defectu na nagłą potrzebę inny podatek uchwalić przyszło. Więc że jmp. instygator z koła naszego obrany justam meretur evictionem, mieć i to chcemy, że in eo passu ab omni impedimento evincere onegoż powinniśmy. Które tedy laudum, aby in suo zostawało valore, mieć chcemy i one do grodu aktykować rozkazujemy. Datum w Radziejowie 29 Octobris, anno Domini 1666.

Marcin Gałczyński marszałek koła rycerskiego brzeskiego inowrocławskiego województw kujawskich.

56.

1667. Februarius, 8.

Radziej. grodzka Relation. 2, f. 329.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria sexta ante dominicam quinquagesimae proxima (Februar. 8), anno Domini 1667. Obtulit generosus Albertus Buszkowski notarius castrensis capitaneatus Radziejoviensis et marschalcus.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw kujawskich za uniwersałem jkr. m., p.

n. m., pro die 7 Februarii roku tego na sejmik przedsejmowy do Radziejowa zgromadzeni, przy publicznych obradach całej rzeczyp., mając in consideratione tantis in angustiis i ostatnich prawie na tę ojczyznę paroksyzmach całość i securitatem województw naszych, aby niegotowych in instantiis non obruat periculum, lubo to te województwa przeszłymi obozami przez wojska jkr. m. i związkowych cale zniszczone: jednak aby się et intentioni jkr. m. i wcześniej opatrzonym potrzebom województwa tego commode wygodzić mogło, accedente unanimitate consensu całego sejmiku, czworo podymne cum abjuratis przy czopowém uchwalamy. Do którego wybierania za egzaktorów e medio nostri uprosiliśmy z brzeskiego województwa jmp. Świętosława Jaronowskiego, a z inowrocławskiego jmp. Szymona Kossowskiego, których jako te województwa fidei, extra omnem, wiadomą sobie, mają dubitatem, tak certo sobie obiecują, że ichm. fraterne około wybierania tego podatku usilnego będą chcieli przyłożyć starania. Modum zaś contribuendi ten podatek taki postanowiliśmy, aby ichm. pp. egzaktorowie z brzeskiego w Radziejowie, a z inowrocławskiego województwa w Inowrocławiu ipso die Cinerum proxime futuro (editis dobrze przedtém literis suis universalibus po miastach i miasteczkach publicandis, któreby każdego uwiadomiwszy, do prędszej tego podatku wszystkich disponant kontrybucyj) zasiadłszy, poczęli wybierać i continue przez się albo sukkolektorów swoich takowe podymne według ostatnich kwitów przeszłych immediate ichm. pp. egzaktorów aż do sejmiku relationis, albo in casu (strzeż Boże) rupturæ comitionis, tedy do tego sejmiku, który ichm. pp. posłowie nasi (jakośmy im to w instrukcyj naszej zlecili) u jkr. m. do obmyślenia securitatis domesticæ województwom tym wymoga, wybierali. Intra quod tempus, jeśli by kto tego czworga podymnego nie wydał, tedy już inaczéj tylko cum pœnis contra retentores w prawie opisanemi przyjęto nie będzie. Retentorów zaś ex nunc po wyjściu naznaczonego czasu ichm. pp. egzaktorowie delatami mają podać do grodów pryneypalnych województw swoich, na który dekret w sądach, które się na to extra omnem cadentiam odprawować będą, otrzymawszy ichm. pp. egzaktorowie, officiosam przez generalnego burgrabiego laudo præsentis conventus na to obranego niżéj mianowanego, urgebunt z nich executionem.—Przytém czopowe autoritate præsentis conventus w tych województwach ordynujemy in administrationem jw. jmp. Pawła Ludwika na Szczawinie Szczawińskiego kasztelana inowrocławskiego, brzeskiego etc. starosty, a to do sejmiku relationis, względem którego czopowe-

go, aby na tymże jmści sejmiku relationis plenarie nas informował, wiele przy miastach zostaje retentów czopowego i rachunki od tychże miast i miasteczek, sub juramento super fidelem exactionem præstito, odebrał. Zleciliśmy wydać osobny uniwersał jmp. marszałkowi koła naszego do miast i miasteczek, za którym to uniwersałem pro feria 5-ta in crastino Cinerum proxime ventura z tych miast i miasteczek z regestrami, retentami etc. stawić się mają do grodu któregokolwiek, i tam in præsentia tegoż jmp. kasztelana albo sukkolektora jmści przysięgę in eam rotam, że więcéj nie robili i nie szynkowali, ani na wyszynk zkądinąd różnych likworów jakoto: piw, miodów, gorzałek, wina nie brali, albo wiele brali, co się ma rozumieć i o inszych towarach, jako śledziach, soti etc., wykonać mają.—Z tegoż czopowego naznaczyliśmy względem ekspens i fatyg jmp. Budnemu instygatorowi województw naszych do wydania złotych dwieście teraz, a na sejmik relationis trzecie sto, na co osobną od jmp. marszałka naszego ma mieć asygnacyą do Radziejowa. A że przy takowych publicznych obradach musieliśmy tam oczy i uszy nasze obrócić, kędy nas silniej justa emeriti w tych województwach civis jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, marszałka koła naszego, in facie tych województw wniesiona naciągnęła querimonia, będąc bowiem in anno 1663 i przedtém do wybierania podatków za egzaktora na sejmiku tych województw ordynowany, gdy takowe podatki ad optionem województwa uchwalone były, zkąd jedni sine abjuratis, drudzy cum abjuratis, każdy pro libitu suo wydawali, a zatém pro hac varietate modi contribuendi należyta nie mogła colligi summa: przecie jednak różnych z częstemi asygnacyami skarbowemi przyjeżdżających w dom (których z osobna z końmi sustentare musiał), pacificando także de proprio, wydał na same asygnacye skarbowe złotych 1,546, a to in spem retentów, których mając na złotych 1,330, difficilem przełożył nam perceptionem, a to ztąd, że ichm. pp. burgrabio- wie województw tych i powiatów, dysymilując executionem irritæ, officii suis functi sunt: jako nam to wszystko dobrze przedtém z porachowania jego przed ichm. pp. komisarzami naszymi w kościele przysięgłymi i kwitu skarbowego plene patuit i teraz sufficienter deductum est: przeto aby usługa jego citra jacturam substancyj własnej wyszła, nemini albowiem officium debet esse damnosum, tudzież nie życząc labem honoru jmści, ponieważ za winne jeszcze względem tego podatku do skarbu kilkaset złotych może pœna peculatus na nim obtineri: providendo przytém securitati sukcesorów jmści, którym in casu nieukojonych stante

vita rodzica tak ex parte skarbu do jmści jako i ex parte jmści samego do retentorów mianych pretensyj na zaszczyt i asekuracyą, to nasze laudum valere chcemy: tedy autoritate conventus præsentis uprosiliśmy za generalnego burgrabiego do tych województw i powiatów jmp. Stefana Halińskiego burgrabiego radziejowskiego, któremu osobliwie zleciliśmy, aby jako z retentorów terazniejszego czworga podymnego seriam attendat executionem tak i wybrania tych retentów złotych 1,330 jmp. marszałkowi naszemu powinny jako najskuteczniejszą po wszystkich powiatach dopomógł egzekucyą. Więc że suma retentów dwiemasty szesnastą złotych nie wystarcza sumie jego złotych 1,546 de proprio wydanéj, tedy te złotych 216 z czopowego w którémkolwiek miasteczku województw tych kujawskich do wybrania przekazujemy i na nie asygnacyą napisać sobie jmści pozwalamy. A in quantum by te retenta per temeritatem, tudzież casum aliquem, albo defectum posesorów powrócone in toto, albo in parte nie były, tedy my hoc laudo nostro tak jmści samego jako i sukcesorów jego assecuramus, że im tego dostateczna na sejmiku relationis sposobami, które się będą mogły wynaleźć najskuteczniejsze, od tych województw providebitur satysfakcyą.—A że i to do publicznej obrady należy, abyśmy o czopowym województw tych naszych jako najskuteczniejszą czynili obradę, tedy uważając to, że dla drogości terazniejszej zboża a wielkiej taksy likworów różnych, obywatele miast i miasteczek mało co prawie (według relacyej niektórych mieszczan) rabiają piwa, gorzałek, przez co ad ærarium publicum czopowego województw tych niewiele adire musi, tedy autoritate conventus nostri unanimi consensu upraszamy ichm. pp. podwojewódzzych, aby takową takse wszystkich likworów we wszystkich miastach i miasteczkach do płacenia podymnego należytych postanowili, jaka jest podtenczas taksa wszystkich likworów, a mianowicie, piw i gorzałek na wsiach. A pp. burmistrzowie miast i miasteczek swych lubo za pierwszym uwiadomieniem ichm. pp. podwojewódzzych swoich, lubo z intencyej sejmiku niniejszego przejrzawszy się, tę podwyższoną takse pomienionych likworów, aby in foro publico miejskim sługom swym publikować kazali. Działo się w Radziejowie dnia 8 Februarego anno Domini 1667.

Wojciech Buszkowski pisarz grodzki radziejowski, marszałek koła rycerskiego sejmiku radziejowskiego województw kujawskich, mp.

57.

1667. Jun. 7¹⁾.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 388.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda ante festum Nativitatis sancti Joannis Baptistae proxima (Junii 20), anno Domini 1667. Obtulit nobilis Stanislaus Reszkowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo natenczas ex vi constitutionis blisko przeszłego szczęśliwie konkludowanego sejmu na sejmik relationis do Radziejowa zgromadzeni, takowe ku obradzie spólnej matki naszej ojczyzny et indemnitati województw prospiciendo sobie stanowimy laudum i uchwałę.

Majestatowi naprzód boskiemu, że tandem w desperowanym ojczyzny naszej paroksyzmie nietylko wyciągnioną na zgubę naszą sprawiedliwości swojej rękę cohibere raczył, ale też ex turbulento domowego zamieszania i wewnętrznych inter status rzezyp diffidentiarum eurippo rzezyp. fluctuantem wyprowadziwszy, per consequens na pożądanym wewnętrznego uspokojenia i pomyślnych przy dobrej nadziei szczęśliwości sistere raczył porcie: pokornie ex voto publico oddajemy dzięki, więc et vicariæ ejus potestati i jkr. m., p. n. m. za ojcowskie jako zawsze tak na tym sejmie około ojczyzny naszej pieczołowanie, za podjęte bez respektu na zdrowie i lata swoje fatygi, debitam bo immortalem u potomnych wieków wyświadczamy gratitudinem: ichm. zaś pp. posłom naszym i braci eo quo par est affectu za pożądaną nowinę szczęśliwej sejmu konkluzyjej, że nam naufragantibus quasi ramum olivæ, jakoby szczęśliwie zakwitłego pokoju z tego tam placu przywieźli, z przynależytéj wdzięczności natenczas bratersko dziękujemy. A iż primus et principalis zgromadzenia naszego ten jest finis i intencya, stosując się ad mentem reip., abyśmy do uspokojenia wojska w borgowej będącego służbie efficacem adhibeamus manum, tedy świątobliwym całej rzezyp. intencyom nie chcąc deesse, laudo præsentis per constitutionem approbato, podymnych dziewiętnaście ze dwudziestu czterech na sejmie uchwalonych, które quam primum wydawane być mają, uchwalamy, reliquum summæ do skarbu należącój przez generalną likwidujemy taryfę, supplebit suma czopowego tak z roku przeszłego jako et currentibus pro tunc quartalem anni 1667 poczynających się. Do których to podat-

ków wybierania de medio nostri uprosiliśmy, z brzeskiego jmp. Mikołaja Andrzeja Piotrowskiego sędziego grodzkiego brzeskiego, a z inowrocławskiego jmp. Szymona Kossowskiego, które to wydanie poczynąć się ma a die 23 præsentis ad ultimam Julii inclusive, executio per Augustum ekspedyowana być powinna, czworo podymne na sejmiku przedsejmowym uchwalone includi powinny w też dziewiętnaście.—A że nieboszczyk godnej pamięci jmp. Świętosław Jaronowski do tego czworga podymnych obrany egzaktor fatis cessit, tedy terażniejszy poborca od tych, którzy nieboszczykowi kwity wydali, odbierać i przez nie dać województwu rationem powinien będzie; województwa zaś na sukcesorach nieboszczyka requirent, coby się pokazało, które to podatki juxta abjurata anni 1661 wydane być mają. Którzy pp. poborcy tych dziewiętnastu podymnych jako i tych pro subsequenti tempore następujących, także i hyberny z dóbr królewskich rationem tu też w województwach a nie w skarbie koronnym reddere będą powinni i tam je wydawać, jako są per constitutionem ordynowane, nie spuszczać się na żadnych sukkolektorów i substytutów, inquantum by je odwozić przyszło, do czego, gdyby przyszło, proporcyonalny sumpt na ewektę obmyśleć powinniśmy.—Delaty tych, którzyby nie oddali ad proprios districtus, podawane przez pp. poborców być mają, które tak podatków terażniejszych jako i innych et in genere wszystkie causæ fisci w grodzie proprii districtus sążone być mają. Tenentur pp. poborcy nasi przeszli, to jest, jmp. Buszkowski pisarz grodzki radziejowski z brzeskiego, jmp. Unimierski z inowrocławskiego województwa posłać po registra quadruple abjuratorum anni 1661 do skarbu circa calculationem oddane i oneż quam primum authentice zkorygowane oddać terażniejszym pp poborcom, aby w tém żadne w egzakcyj terażniejszej omieszkanie podatku nie było, którzy to pp. poborcy rota solita super fidelem exactionem irremissibiliter juramentum præstiterunt.—Że zaś manifeste patuit, iż jmp. Buszkowski pisarz grodzki radziejowski, egzaktor pierwszy województwa brzeskiego, uchodząc vigore executionis militaris, częścią pewną sumę swoich własnych pieniędzy elocavit na zapłatę asygnacyj skarbowych, częścią jeszcze do skarbu zostaje winien: tedy, prospiciendo indemnitati tego jmp pisarza, declaramus, cokolwiekby miał na delatach, aby forti manu, gdzie inaczej wyciągnąć nie będzie mógł, retenta sobie należące wybierał, do czego ichm. pp. starostowie przez ordynaryjne urzędy swoje dopomóż mu juxta resonantiam legis będą powinni, sub pœnis contra negligentis officiales sancitis.—Chcąc ulżyć afflictæ sorti miast i mia-

steczek naszych kujawskich szos do dwudziestu czterech podymnych należący, pro hac sola vice laudo præsentis opuszczamy, salvo in robore conservando constitutionem anni 1629 o tym podatku napisaną. A iż do wiadomości naszej przychodzi, że suma niemała w dobrej monecie na komisją przesłaną wniesiona, nescitur, jako się obróciła i niemałe jakieś kole tego latent mancamenta: pp. egzaktorowie przeszli i ci, którzy te pieniądze odwozili, tenebuntur dare rationem i sukkolektorowie ich wiele i w jakiej monecie do skarbu wnieśli i jeżeliby się co pokazało niesłusznego, tamże w trybunale radomskim w Lwowie sprawić się będą powinni; na wywód zaś niewinności swojej arestacye dostateczne, lubo od deputatów, którym pieniądze liczyli, lubo in defectu tychże a personis fide dignis przywieść na przyszły sejmik do koła naszego tenebuntur. Na który to trybunał albo komisją lwowską de medio nostri uprosiliśmy: jmp. Spytka Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, rejenta kancelaryj w. k., jmp. Aleksandra Trzebuchowskiego cześnika inowrocławskiego, którym in vim gratitudinis summam correspondentem simple jednego podymnego z czopowego ex currentibus quartualibus anni 1667 asekurowaliśmy: za powrotem ichm., inquantum by dłużej nad ordynacją sejmową na tym tam placu residere im przyszło, debito respectu complecti straty onych laudo præsentis fraterne spondemus. Injungimus ichm. pp. komisarzom naszym, aby remisij województw na pilnej mieli pamięci, inquantum by zaś w tak krótkim czasie pieniędzy wyciągnąć nie przyszło, aby różnemi, którzyby na asygnacyach do województw przestali, conferrant, committimus et tractandi bez ujmy i szkody województw tribuimus potestatem.—Ciż ichm. pp. komisarze, jeżeliby się pokazało w skarbie, coby naddały województwa w przeszłych ratach, aby to w terażniejszej sumie województw przyjęte było, seryo attendere powinni będą; inquantum by zaś komisarza do płacy wojsku potrzeba było ad exemplum innych województw, to sobie na przyszły rozerwujemy sejmik.—Mając w osobliwym respekcie znaczne przysługi jmp. Wojciecha Zboży Radojowskiego chorążego inowrocławskiego, którego toties w różnych funkcyjach nullo unquam patuit województwom naszym præmio dexteritas; lubo non adæquatam meritis i stratom jego, z braterskiej naszej miłości providemus gratitudinem, to jest summam simple podymnego jednego korespondującą naznaczamy i aby temuż jmp. chorążemu przez ichm. pp. egzaktorów z tych dziewiętnastu podymnych wydana była, præsentis laudo decernimus: także p. Kozierowskiemu emerito podczas ekspedycyj szwedzkiej w różnych oka-

zyach żołnierzowi, teraz nieco w fortunie podupadłemu, intendentur strenuis solatium et calcar ignavis, złotych polskich z czopowego dwieście z przyszlých kwartałów, a prima Junii incipiendo, aby oddano za asygnacją jmp. marszałka, zgodnie decernimus. Ichm. zaś pp. posłom, którzy tu specificantur, to jest: jmp. podkomorzemu brzeskiemu, jmp. staroście radziejowskiemu, jmp. chorążemu brzeskiemu, jmp. chorążemu gostyńskiemu, jmp. sędziemu ziemskiemu inowrocławskiemu, jmp. cześnikowi inowrocławskiemu in recompensam strat ich, powiatową sól na ten rok województwom naszym od jkr. m. przez administratorów żupnych nam deklarowaną kondonujemy, in quantum by zaś casu aliquo dojść ich nie miała, z inszej strony ichm. in recompensam osobliwie z czopowego przyszlých kwartałów tymże ichm. fraterne spondemus.—Więc że anteriori laudo instygatorem województw obrany jest jmp. Budny i na to pewne wziął solarium, aby o krzywdy województw nomine województw agat, a żadnej nam z tego nie uczynił relacyej, aby et officio suo, którego się podjął i satisfaciat i na przyszłym sejmiku dał nam tego rationem, quod effecerit, mieć chcemy. Retentów soli tak na sukcesorach nieboszczyka jmp. starosty wieluńskiego jako na terażniejszych administratorach aby dochodził, injungimus jako temu, który się na przeszłym sejmiku tego podjął præviam consolatione. A iż indubium to od niektórych ichm. vocatur, jeżeli dwa tysiące ex occasione postępku p. Trymiszewskiego ad manus nieboszczyka jmp. Seweryna Linowskiego ex ærario województw dane, że mu tak kondonowane były, czy tylo pożyczanym sposobem pozwolone, tedy do laudum sejmiku natenczas będącego tak tych, którzyby ultra w tém dubitare chcieli, jako i sukcesorów nieboszczyka relegujemy et juxta mentem laudi tę sprawę decernere statuimus.—Więc że constat, że kępa między mostami położona, która in novam excrevit et in dies excrevit coloniis, wszelakich egzakcyj tak rzeczyp. jako i województw effugit i do nich się nie przykłada, aby tak do podymnego jako i do inszych teraz i napotém należała, także do czopowego z piw przewożnych, laudo præsentem per constitutionem approbato volumus.—Że zaś jmp. Wojciech Głębocki począł et ex magna parte już uczynił calculum pogłównego przez nieboszczyka godnej pamięci jmp. Świętosława Jaronowskiego wybranego, stringimus tém jmści, aby też calculum na przyszłej komisyj uczynił i kwit in personam nieboszczyka otrzymał de importata in thesaurum regni summa.—Securitas domestica aby ad mentem constitutionum przerzeczona była i ktoby w niej excedere miał, aby przez ichm. pp. starostów egzekwowano in hac materia prawo żądamy:

a że w tych czasach pokazuje się per querimonium multorum, że jmp. Jakób Borzyszowski toties z ludźmi różne miasteczka, wsie i Olendry infestuje i onych illicite agrawuje, in quantum by resipiscere nie miał i tych nie zaniechał agrawacyej, aby też egzekucyjej podlegał, ratum być chcemy.—Tandem do tego, który jest najpewniejszy jako całej rzeczyp. tak i województw naszych, contribuendi modus czopowego descendimus i taką koło niego czyniemy ordynacją: naprzód jmp. inowrocławskiemu jako zacnemu senatorowi et probatissimo in rep. civi, który widząc, że ten podatek nieco in disordinem poszedł i za jakąś konniwencyą (ze) znaczną województw ujmą był traktowany, solo amore boni publici uwiedziony, téj się był libere administracyej czopowego podjął, przez co w krótkim czasie toż czopowe do należytej rézy i porządku powinnego przywiódł, wielce lubo absenti dziękujemy, upraszając, aby in proposito opere deficere nie chciał i w téj mierze prospiciat indemnitati województw naszych. Któremu do szafarstwa ku pomocy tam operosæ functionis uprosiliśmy: jmp. Konstantego Lubstowskiego kasztelana bydgoskiego, jmp. Mikołaja Lubstowskiego starostę kruświckiego, jmp. Jana Trzebuchowskiego sędziego inowrocławskiego, którym. ichm. consulendo indemnitati województw et prospiciendo bono publico przez ten podatek, lubo przez arendam plus offerenti, lubo jakimkolwiek inszym sposobem, zniósłszy się z pp. egzaktorami, omnimodam potestatem tribuimus tak, aby fraterne circa bonum publicum znieśli się i na dalsze czasy ciężkości ludzi ubogich tym podatkiem ulżyć mogli, a nas napotém o progresie tego podatku informowali.—Za egzaktorów tego czopowego obraliśmy: jmp. Adama Trzebuchowskiego cześnika brzeskiego, jmp. Mikołaja Piotrowskiego sędziego grodzkiego brzeskiego, onym zwykłe wedle praw solarium postąpiwszy, których super fidelem exactio-nem juramento strinximus in eam juramenti rotam: „my wzwyż mianowani przysięgamy Panu Bogu w Trójcy świętej jedynemu, iż podatek czopowego wiernie z miast i miasteczek województw kujawskich, nikogo nie ochraniając, bez wszelakiego faworu i respektu wybierać będziemy, przysięg miastom odpuszczać nie będziemy i we wszystkim, co temu urzędowi należy, wszystko według Boga w słusności i sprawiedliwości odprawować będziemy, tak nam Panie Boże dopomóż i niewinna męko Syna Bożego.“ Przed którymi pp. egzaktorami miasta in genere wszystkie juramenta oddawać będą powinne; miasta, które juramentów pro anno proxime præterito 1666 wedle uniwersałów zarówno z drugimi nie oddały, ale na deklaracją sejmiku odwo-

ływały się, aby æquali forma jurament jako insze, ponieważ ex mente constitutionis ratione ducillorum sancitæ terminowany jest, uczyniły, decernimus i wedle tegoż juramentu czopowe płacili.—Nihilominus chcąc na dalsze czasy miastom pofolgować w kwartałach anni præsentis, incipiendo a prima Januarii, na ekspensa, które około robienia piwa i oddania czopowego interueniunt we dwu beczkach, w beczce od półwar-ku folgę wszystkim in genere miastom i miasteczkom pozwalamy, tak żeby każdy co piwo robi, wedle téj uchwały podatek czopowego płacił do czasu sejmiku przyszłego deputackiego, napotém jako około tego nastąpi ex unanimi consensu przyszłego sejmiku deklaracya. A iż probatum, że pięci poborów na zapłatę chorągwi powiatowych pod Przedczem uchwalonych miasta nie wydały, tedy te pobory, aby ichm. pp. egzaktorowie czopowego z miast odebrali, ichm. pp. egzaktorom czopowego injungimus, co ma cedere na ukontentowanie tych, którzy są w zasługach ukrzywdzeni.—Urodzonemu Cywińskiemu wójtowi i mieszczaninowi podgórskiemu ex ratione conflagrationis browaru, którego potissimum prowent czopowego w tém tam miasteczku proveniebat, na redyfikacyą tegoż browaru na rok czopowego ustępujemy i aby od niego był wolen, ex consensu omnium statuimus. Naostatek do téj egzakcyj indiwisim ichm. pp. egzaktorowie do obódwu województw należec będą.

Zbiegów i ludzi takowych, którzy boskiemu, ziemskiemu repugnując prawu, z poddaństwa się wydzierają i panów swoich zdradzają, że się siła tymi czasy znajduje, co jest niemała wielu ruiny i zniszczenia okazyja, takową około tego laudo præsentis per constitutionem approbato wnosimy obradę: naprzód, aby się nikt zbiega bez listu świadecznego przymować nie ważył; ktokolwiekby go lubo samego, lubo z bydłem uchodzącego trafił, aby libere tak jego jako i dobytek jegoż stringere mógł, sprzężaju jego zażywał, pókiby pan jego o nim się nie dowiedział, abo on temu, czyj jest, nie dał znać. Co osobliwie miastom nad Wisłą będącym injungimus i in quantum by laudo præsentis contravenire mieli, seria animadversione comminamur: słowem omnes etiam rigidissimas ratione vagabundorum constitutiones reassumimus i one pro ratis laudo præsentis mieć chcemy. Które to z sejmiku terażniejszego postanowienia tam in toto quam in minima parte woli i intencyj całego zgromadzenia konformujące się, ręką swoją podpisawszy, ad acta præsentia Radziejoviensia podawam.

Aleksander Trzebuchowski cześnik inowrocławski, marszałek koła rycerskiego województw kujawskich.

Uwaga. Datę brakującą w niniejszym laudum wskazuje konstytucya sejmu walnego koronnego 1667 r. (Vol. leg. IV, str. 669).

58.

1667. September, 12.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 443.

[Laudum in conventu electionis deputatorum conditum.]

Actum in castro Radziejoviensi feria tertia in vigilia festi Exaltationis sanctæ Crucis (Septemb. 13), anno Domini 1667. Obtulit generosus Sigismundus a Lubraniec Dąbski marschalcus.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw naszych kujawskich na sejmik electionis ichm. pp. deputatów na trybunał koronny, pro feria secunda post festum Nativitatis beatissimæ Virginis Mariæ proxima, juxta legis præscriptum zgromadzeni, prospiciendo sanctæ justitiæ na trybunał koronny ichm. pp. deputatów z łaski wszechmogącego Boga i za spólną nas zgromadzonych i jednostajną zgodą, z województwa brzeskiego jmp. Wojciecha Zboży Radojéwskiego chorążego inowrocławskiego, jmp. Piotra Świętosławskiego skarbnika ziemie dobrzyńskiej obraliśmy. Przytém ku dobremu województw naszych przy pospolitej obradzie ex vi uniwersału jkr. m., p. n. m. do grodu radziejowskiego przysłanego, nie mając dla niepowrócenia się jmp. komisarza naszego ze Lwowa, jmp. Aleksandra Trzebuchowskiego cześnika inowrocławskiego i nie mogąc mieć żadnej informacyj novæ expeditæ commissionis, tedy za zgodą spólną nas wszystkich braci tę obradę do dnia 26 miesiąca września prolongowaliśmy, jako præsentis prolongamus laudo.—Podatki podymnego wszystkiego z obudwu województw miasta, wsi, które nie powydawali, powinni natenczas wieść do Radziejowa i one ad manus ichm. pp. egzaktorów oddawać mają; jednak præcedere uniwersały ichm. pp. poborców do miast, miasteczek, a miasteczka i po parafiach powinni je będą odsyłać i publikować kazać, a w uniwersałach swoich dokładać cum poenis luitis, aby wozili te podatki, także z czopowego, którykolwiek z ichm. są do niego interesantami, aby rationem na tém naszym przyszłym zgromadzeniu dali sufficientem. — Działo się w Radziejowie die 12 Septembris anno Domini 1667.

Zygmunt z Lubrańca Dąbski marszałek koła rycerskiego województw kujawskich, manu propria.

59.

1667. October, 31.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 507.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta in crastino festi Sanctorum Omnium (Novemb. 2), anno Domini 1667. Obtulit generosus Sebastianus Jaronowski subjudex terrestris Brzestensis et marschalcus.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko koło rycerskie do Radziejowa podług uniwersału jkr. m., p. n. m. o trzecich wiciach na pospolite ruszenie wydanego pro 31 Octobris na sejmik naznaczony sobie spisane, stosując się in toto do prawa konstytucjami o pospolitem ruszeniu wyrażonego, insimul et semel z obudwu województw brzeskiego i inowrocławskiego, wiedząc powinność naszą i nie chcąc w tak niebezpiecznym razie ojczyźnie miłej matce naszej deesse, zgromadzeni uchwalamy i mocą koła naszego naznaczamy: Naprzód popis pod Radziejowem pro 14 Novembris spólnie dla konferencyj i namowy dalszego porządku i procederu obiema województwom, na który to popis bratersko sobie wszyscy przyrzekamy jako w najgłębszym porządku, kto według prawa należy, stawić się, i jw. jmp. wojewoda brzeski spólnie z ichm. inszymi pp. senatorami, którym to ex lege incumbit, stanąć będą powinni i popis nas braci zgromadzonych uczyniwszy, duktorat i dalszy proceder téj ekspedycyjej generalnej namówiemy sobie.—A że o p. kasztelanie kowalskim województwa nasze notitiam nie mają i onego na tę ekspedycyją generalną za duktora agnoscere nie chcą, tedy powagą sejmiku tego na miejsce jego do prowadzenia powiatu kowalskiego jmp. Spytka z Bużenina Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, rejenta kancelaryjej wielkiej koronnej, za duktora obieramy. A że nam siła należy na konferencyjej z innemi województwy, tedy upraszamy ichm. pp. senatorów, aby w tém suam chcieli navare operam i nam, da Bóg, uczynili na popisie uchwał innych województw relacyą. A że lubobyśmy sobie jako najprędzej życzyli ichm. pp. deputatów wojskowych ekspedyować, jednak iż jeszcze siła na retentach tych podatków zostaje, tedy póki ichm. satysfakcyja od województw naszych nie stanie się, naznaczamy z miast obu-

dwu województw ratione victus prowiantu; stosując się do pierwszych laudum, ażeby w témto lepszy zostawał porządek, tedy do ordynacyj tych to prowiantów naznaczamy, z brzeskiego jmp. cześnika brzeskiego, z inowrocławskiego jmp. sędziego grodzkiego inowrocławskiego, i jmp. Bełdowskiego. A ponieważ oporem jeszcze insi ichm. pp. bracia te podatki wydawają, dla czego musi być wielka ekspensa pp. deputatom i w tém miasteczkom wielka się krzywda dzieje, tedy aby ichm. wydali sine intermissione sub poena executionis, mieć chcemy. Jmp. chorążemu inowrocławskiemu ponieważ za podjęte prace i koszty dla województw naszych gratitudinem praeterito laudo naznaczyliśmy, tedy praesenti cavemus laudo, aby ichm. pp. poborcy oneż jemu co prędzej wydali: więc że ichm. drudzy bene meruerunt województwom naszym jako: jmp. podkomorzy brzeski, jmp. starosta radziejewski, jmp. chorąży brzeski, jmp. chorąży gostyński, ichm. pp. sędziowie obadwaj ziemscy brzeski i inowrocławski, jmp. pisarz ziemski brzeski, tedy spondemus ichm. i terazniejszą uchwałę asekurujemy, iż, da Bóg, przy przyszłych następujących podatkach sufficientem im obmyślemy gratitudinem.— A ponieważ miasta i inni według prawa opisanego wyprawę słuszną powinni wysłać, zlecamy jmp. marszałkowi o wyprawie do obudwu województw wydać uniwersały. Które to laudum unanimiter stwierdzając, do ksiąg grodzkich radziejewskich podajemy. Datum w Radziejewie 31 Octobris 1667 roku.

Sebastyan z Wielkiego Jaronowa Jaronowski podsędek brzeski, marszałek koła rycerskiego województw brzeskiego i inowrocławskiego.

60.

1667. December, 19.

Brzeska grodzka Relation. 2 f. 538.

[Articuli seu puncta ex unanimi consensu conventus particularis Radziejoviensis pro comitiis generalibus Varsaviensibus servientes ordinatis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda in crastino festi Circumcisionis Domini nostri Jesu Christi (Januar. 2), anno Domini 1668. Obtulit nobilis Valentinus Chaliński.

Instrukcyja ichm. pp. posłom, to jest: jmp. Spytkowi z Bużenina Pstrokońskiemu podkomorzemu brzeskiemu, jmp. Janowi Sebastyanowi

ze Stawca Osieckiemu chorążemu brzeskiemu z brzeskiego, a z inowrocławskiego jmp. Aleksandrowi Trzebuchowskiemu cześnikowi inowrocławskiemu, jmp. z Lubrańca Zygmuntowi Dąbskiemu województw kujawskich wysłanym i uproszonym na sejm pro 24 mensis Januarii in anno 1668 proxime venturo.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województw naszych kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, zjechawszy się na czas podług uniwersału jkr. m. na sejmik przedsejmowy do Radziejewa, pro 14 Decembris zgromadzeni, jako naprzód najjaśniejszemu panu za ojcowskie utrapionej ojczyzny naszej pieczołowanie cum submissione poddaństwa życzliwego swego praestabunt ichm. pp. posłowie, upraszając jkr. m., pana dobrotliwego, aby ojcowskiego swojego nie oddalał ku rzeczp. afektu i w powierzonym sobie od P. Boga państwie szczęśliwie i długo nam panował. Uznała to w wielkiej części utrapiona ojczyzna nasza jako szkodliwe dissensiones animorum, jako te dyfidencye, które całe już miały być umorzone, do tego czasu z animuszu i serc niektórych nie wygaszają i owszem podniecą na większą ruinę rzeczp. i wolności naszych, o co ichm. pp. posłowie quam diligentissime inquirent ad intentionem jkr. m., o czém jkr. m., p. n. m. w instrukcyj swj dokłada.

Także i skrypta wszystkie, które kiedykolwiek znajdowałyby się, aby się ichm. pp. posłowie seryo o nich upomnieli i one in facie totius reip. odebrali i skasowali a nietylko względem fakcyj francuzkiej ale i austriackiej.

A że na przeszłym sejmie dowiedzieć się nie mogliśmy, z jaką legacją był wysłany do Porty Otomańskiej nieboszczyk p. Radziejewski, tedy ichm. pp. posłowie upomnieć się tego będą powinni, aby na potém bez wiadomości wszystkiej rzeczp. takie legacye szkodliwe odprawiane nie były, także i do innych postronnych panów.

Pakta z Moskwą, aby były confirmowane, instabunt ichm. pp. posłowie.

Także o obronie rzeczp. i aukcyj wojska aby ad consensum totius reip. konformowali się, fidei ichm. obligando, aby mając respekt na zniszczone województwa nasze per tot injurias belli (z) spustoszonemi województwy a nie z górnieszemi dalszemi w podatkach pociągali, jednak nie przynosząc podatków województwom naszym tylko cum abjuratis według quadruple post bellum Sueticum w registrach skarbowych likwidowanej.

W czémby na trybunale przeszłym lwowskim i przez jaką okazyą nie stała się zapłata wojskom jkr. m. i rzeczp., ichm. pp. posłowie exquirent przyczyny i o tę sumę, którą wyliczył skarb litewskiemu wojsku na przeszłej komisycj lwowskiej wedle kalkulacyj skarbowej, aby ta suma nie zginęła, ale ci, którzy ją wyliczyli aut de suo solvent, aby defekt zrujnowanych województw przez świeże wojska jkr. m. jakąkolwiek w przyszłych podatkach miały folgę. Takowe częste odmiany z pomieszaniem i wielką szkodą ojczyzny naszej, że ukraińskie prezydya jako antemuralia przez nieporządek et per negligentiam nie ma przez te czasy swj obrony, z kąd największy ogień wynika, aby prowidowała rzeczp. tantum malum i temu zachodziła, aby zwyczajne fortece zostawały z pewnym suplementem wojska, co rzeczp. administrować powinna seryo, aby w władzy rzeczp. zostawały. Więc i prezydya pruskie Torunensibus hucusque zostają sine consensu rzeczp.: instabunt ichm. pp. posłowie, aby respektem od bliskich różnych okazyj prezydya tam zostawały, które rzeczp. ordynować będzie, a ci mają być nie inszych nowonabytych ślactwa talentów, których prawo całe ab omnibus beneficiis juris chce mieć exceptos ad tertium gradum, ale nobiles bene meriti et bene possessionati na tych fortecach niech zostawają, juramento coram tota rep. praestito. A miasto Toruń miasto innych, na których speza niemała wychodzi mniej potrzebnych; niech supedituje victum, gdyż ci tak usłużą miastu toruńskiemu jako i insi prywatni.

Ustanowioną konstytucyą przeszłego sejmu in praeciis rerum, które miały być taksowane, wielką szkodę ponoszą, czém od różnych przedawających, że nietylko in duplo ale i in quadruplo zdzierają z nas sine omni discretionem, bo oni te pieniądze, które od nas biorą tu w naszej rzeczp. udawają i z nich sobie wielkie przynoszą pożytki: obviare temu ichm. pp. posłowie nasi, zniósłszy się z inszemi województwy et cum tota reip., będą powinni et hoc exequi durantibus comitiis.

Baczy rzeczp. niewygodę wielką, w tak ciężkich paroksyzmach zostawając, że i wypłacić się per impossibilitatem factorum w podatkach niepodobna; a że nam jkr. m. dług przypomina swj na przeszłym sejmie likwidowany, uprasza rzeczp. i województwa nasze jkr. m., habeat respectum zrujnowania ubogiej ojczyźnie naszej, gdyż regum clementia primus est titulus. Nie jesteśmy od tego, abym exsolvere nie mieli, jednak aby w tém clementia principis przystąpiła i gdy Bóg da powstać utrapionej ojczyźnie po tak wielu pyrach ad feliciora tempora,

upraszając jkr. m., gdyż i nas jest tak wiele funditus zrujnowanych przez wojsko jkr. m. a nullus respectus personarum et conditionum nostrarum rychlej, kto zaszkodził i urwał rzeczp., stała mu się nadgroda. Że instat jkr. m. za jmp. podskarbin koronnym w świeżo wyliczonej sumie na przeszłym trybunale lwowskim, słuszną baczą być województwa nasze, do oddania jednak więcej sobie uzurpują, niż ta suma wystarcza szkód od jmcu przez wołoskie pieniądze; gdyż jmc insze województwa ruskie poblizsze awizował uniwersalami swymi, aby ich nie brano, województwa nasze i inszych posposuit, w czym każdy obywatel nietylko w województwach naszych, ale i w inszych szkodować musiał; in omnem jednak eventum za zgodą wszytkiej rzeczp. i województwa nasze jmp. deputata natenczas do komisji lwowskiej evincere będą chcieć, kwitu jednak ważyć się nie będą powinni, aż wprzód nam będzie na sejmiku relationis od ichm pp. posłów do ukontentowania sufficiens ratio.

A że artyleryej dosyć provisum z kwarty i tak się likwidowało na przeszłym sejmie, że sufficiens być miała, w czymby praeter constitutionem ordynacyej sejmowej nie dosyć się stało, jmp. generał artyleryej wchodzi z prośbą swoją do województw naszych, tedy eum modum cum tota rep. ichm. pp. posłowie nasi inire mogą, aby przy każdym regimencie cztery działa zostawały, aby ichm. pp. oberszterowie regimentów wszelaki porządek koło tej artyleryej i municyjej mieli. A że i te werbunki piechotne na komisye lwowskie przekładają się względem werbunków nowych z uciążeniem wszytkich województw, których nie dochodzą ich zwyczajne zasługi i oni w tém największą krzywdę mają, gdyż każdy z pp. pułkowników sobie a nie im bierze satysfakcyą i numerus in pleno nigdy nie zostaje i w tém considerabunt, cum tota rep. znosząc się, ichm. pp. posłowie.

I w tém ichm. pp. posłom dajemy omnimodam potestatem, za którymi tota resp. intercesye swoje wniesie, którzy sanguine meruerunt i w odwagach swoich w dostąpieniu klejnotu ślacheckiego, jednak nie tym, którzy zdarszy skarbu rzeczp., swoje prywatne cum detrimento rzeczp. czynią sobie commoda i więcej super dignitatem stanu ślacheckiego tribuunt ex fortunis nostris commoda et dignitates, mianowicie: Kotowski i Wodzicki, którzy oczywistymi zostawają rzeczp. depactatores, których do żup i ceł koronnych przybierają, także i wszytkich innych mianowicie: Paskiewicza, Tuklera, Dziegeleskiego, Pedykowicza, Jaroszewica o depaktacyą soli, aby ad instantiam instigatoris w grodach proprii districtus aby sądzeni byli, a na potém aby żadnemu ex plebeis

personis jako ceł koronnych i administracyj solnych i komór aby nie-podawano, tylko ślachie bene possessionatis.

P. Deboli i p. Debuy aby przysięgli super fidelitatem klejnotu od rzeczp. sobie danego coram capitaneo proprii districtus, gdyż to meruerunt i z inszych powag jako też z domami zacnymi juncti sanguine.

Nic nie wątpiąc i owszem dobrotliwego pana powinne poddanych recurrunt afekty, że w każdej okazyej tak też i w podajacej nie będzie chciał deserere patriam, in quantum by casus et necessitas urgeret, bez pana, inszego sobie nie obierając, póki Pan Bóg pozwoli szczęśliwego panowania i życia jkr. m., i dyrektora krom samego jkr. m. nie powinniśmy, trzymając się prawa i konstytucyj o popolitém ruszeniu. — Jako sejmu prolongacyj aby ichm. pp. posłowie nasi nie dawali okazyej, ale wedle prawa sami tak na zdrowie p. m. i wczas pański respektując, do izby senatorskiej przychodzili i tam cum re parata facilitando negotia reip. przystępowali, bez konstytucyj jednak do województw naszych nie powracając się, które zaraz jmp. marszałek poselskiej izby powinien in crastino po szczęśliwie skończonym sejmie dać do grodu warszawskiego per oblatam.

Ichm. pp. deputaci, aby byli jurati alternatim z województw do konstytucyi nie ci jednak, którzy przedtém bywali, gdyż wszytkie prywatne desideria odłożone z przeszłego sejmu do tego, daj Boże, szczęśliwie zaczętego i skońzonego, a niektórych praeter ordinationem et consensum ordinum wnieściły się desideria i effectum odebrali, na co protestacye pp. posłów naszych zasły, które, jeżeliby jakie były, aby oprócz tych, które in remp. ecclesiasticam cesserunt, kasowane były, w czym fidem et honorem obligujemy ichm. pp. posłów naszych. A że starostwo grodeckie przy deklaracyej swjej pańskiej na przeszłym sejmie quotannis jkr. m. sobie zostawił, tedy aby jmp. podskarbi aby 20,000 do skarbu rzeczp. aplikował te, które provenerunt ze skarbu rzeczp. jkr. m., które na potrzebę rzeczp. cedere mają.

A że klejnoty koronne do tych czasów in oppignoratione zostawają, o których non constat wszytkiej rzeczp., aby ich była rekwizycya per deputatos jako z senatu tak i z izby poselskiej prędko po zaczętych sejmie, pytając, quo ausu te klejnoty in oppignoratione zostawają.

Koło monety aby już więcej nie zatrudniała i tak wiele szkody rzeczp. nie czyniła, omnes modos cum tota rep. ichm. pp. posłowie inibunt.

In causis civilibus aby nie była ślachta okrywani mandatami, także

żeby o dziesięciny nie byli pociągani ad jus spirituale, seryo domówią się o to ichm. pp. posłowie.

Sól roczna aby województw naszych dochodziła, i ta, która nie doszła i przez jaką okazyą, gdyż wielkie w tém ukrzywdzenie i szkodę cierpiemy, że nie tylko suchedniowej ale i dokupić się nie możemy, eam ordinationem uczyniwszy, aby drożej nad złotych sześć in currenti moneta przedawana nie była: solenissime uskarżyć mają ichm. pp. posłowie nasi przed jkr. m. na tychże pp. administratorów i żeby tę szkodę województwom nagrodzili, którą przez ich zdzierstwo mają.

Inquirent ichm. pp. posłowie, jeżeliby się jakie znajdowały rezygnacye albo sum transfuzye i fundi od jkr. m. Francuzowi, tedy instabunt ichm. pp. posłowie do jkr. m., aby ex benignitate paterna jkr. m. one nam darowała rezygnacye i skrypta aby kasowane były.

Komisye in reparationem bonorum reip. desolatorum tak ekspedowane jak i te, któreby jeszcze nie zostawały in executione, ażeby wzięły swój efekt; te zaś, w których są już komisye odprawione, aby były aprobowane, także i asekuracye ratione stipendiorum na dobra rzeczp. na komisyjéj lwowskiej ad extenuationem decreto commissoriali asygnowane.

Starostwo grudziąckie, jakim respektem od jmp. Szczepańskiego odebrane bez żadnej okazyj, upraszać jkr. m., aby mu było oddane.

Rezydenci francuzcy, austriacy aby byli od dworu allegowani, instabunt ichm. pp. posłowie.

Także ichm. pp. posłowie pytać się będą powinni o konjunkcyą ze Szwedami księcia jegomości brandeburskiego, który sobie inscia rep. uzurpuje ducatum Prussiae, cośmy z pieniędzy expressas widzieli literas, dominus et haeres ducatus Prussiae. Ekonomią rogozińską, dla czego tenentarii i possessores pustoszają i dla czego się lustrować nie dali et proventus quartae rzeczp. wydawać denegant; także i inszych, które jeszcze nie są lustrowane, aby cale kwartę płacili i retenta, jeśli się jakie pokażą, do skarbu ordine aby były płacone.

Dekreta komisyjéj lwowskiej na Tymfa i Boratyniego, aby były egzekwowane i żeby ich stawili jmp. podskarbi sub solutione de suo: i w tém ichm. pp. posłowie providere będą powinni, aby komisya z Kozakami odprawowana była nie przez komisarzów małopolskich, ale przez wielgopolskich ex utroque ordine i tych, którzy jakkolwiek okazyją byli rozerwania traktatów, referent reip.

Tykocińskie starostwo aby się powróciło do rzeczp., gdyż to jest

bez konsensu rzeczp. oddane, ichm. pp. posłowie instabunt.—Po starości jasinieckim aby kaduki rozdawano, jeżeliby nie wywiódł ślactwa swego na sejmiku deputackim blisko przyszłym radziejewskim, gdyż to constat nam dobrze, że jest plebeja persona w Bydgoszczy nativus. Konstytucya o depozytach toruńskich, żeby była reasumowana za sądem trybunalskim a jmp. wojewoda chełmiński admota nobilitate, żeby egzekwował sub privatione officii. I w tém ichm. pp. posłowie prospicere mają, aby koronna buława jednemu konferowana była, i to cum descriptione onéjż podług deklaracyj sejmku przeszłego, aby ichm. pp. hetmani i insi regimentarze wojskowi przy wojsku zawsze zostawali.

De incompatilibus także ichm. pp. posłowie nasi domawiać się będą powinni, aby dwóch urzędów ziemskich, gdyby koronnym zostawał, żaden przy sobie nie trzymał, a jeżeliby były przy kim zostawały, aby były ex nunc w województwach, ziemiach i powiatach bene meritis wydane, upraszać będą jkr. m., gdyż to prawu opisanemu wbrew się dzieje. Okazye i popisy, żeby się dawne wróciły, albo i sejmiki ich żeby reasumowane były. A że przez spalanie i zrujnowanie tak zamków w województwach naszych jako i grodów, tedy ordinabit resp. wszystka bezpieczeństw i leżenia ksiąg w zrujnowanych grodach zostających, mając respekt na zrujnowanie i zniszczenie dochodów do starostw należących, bo ledwie sufficere w zapłacie kwarty wystarcza.

A że jakieś szkodliwe ojczyźnie naszej zostają skrypta przy jmp. ks. prymasie, ichm. pp. posłowie inquirent, aby były cale publice oddane, o których nam ichm. pp. posłowie na relationis sejmiku dare rationem powinni.

Także co naddały województwa nasze do rąk jmp. podskarbiego, aby to w przyszłe podatki było potracone, o czém ichm. pp. posłowie z jmp. podskarbiem konferować będą powinni. Dobra rzeczp., jeżeliby lustrowane były, które jeszcze nie są lustrowane, sołtysi duchowni, żeby prawa swoje pokazowali a inquantum by nie pokazali, żeby do pospolitego ruszenia należeli. A ponieważ siła się znajduje duchownych, którzy o długi turbują od lat czterdziestu tych, którym kwity pogożwały w księgach a antecesorowie ich o tém przed wojną szwedzką żadnej mencyj nie czynieli, aby takie akcyje kasowane były. De praediis hereditariis żeby ichm. pp. duchowni dziesięcin nie wybierali.

Także ichm. pp. posłowie diligentissime upomną się, jakim sposobem ukontentowany powiat piltiński i jeżeli ich komisya podług

sejmu przeszłego decydowana, za którymi instabunt, aby in desiderio suis ukontentowani zostawali.

Wniosą instancją ichm. pp. posłowie nasi do jkr. m. za pany senatorami, to jest, jo. jmp. wojewodą brzeskim, także i za w. jmp. kasztelanem bydgoskim, iż rezydencją przy boku pańskim mają swoją turbacją, że nie rezydowali, od jmp. instygatora koronnego, uważając jakie przeszłych lat były mieszaniny i w rezydencjach nie byli awizowani, a to respektu tak częstych sejmów rozerwania: aby uwolnieni ichm. pp. przez instancją ichm. pp. posłów naszych ad praesens zostawali, na przyszłe jednak lata aby prawo o rezydencjach in suo robore zostawało. Brukowe bydgoskie aby miastu in reparationem murów, bruków inkorporowane było. Instancją za p. Debolim wniosą ichm. pp. posłowie o zniesienie z niego kondemnaty od miasta toruńskiego w terażniejszym trybunale otrzymanej.

Za księżną jejm. Wiśniowiecką a wojewodziną ruską, ichm. pp. posłowie instabunt do jkr. m. i do całej rzeczp., aby in justis desideriis in jure suo hereditario ukontentowana zostawała.

Konstytucya anni 1659 aby reasumpta była o dochodzeniu krzywd i depozytów, w której ponieważ tak wiele dekretów trybunalskich et praejudicata executionum stanęły, aby te dekreta tribunalicia in suo robore ad executionem zostawały, nullis obstantibus mandatis. Więc że się dzieją wielkie inkonweniencye in praejudicium legis, kiedy z metrykami chodzą do chorych i tam contra jura naturae et mentem constitutionum osobliwie 1636, exclusis successoribus, zapisy przyjmowane bywają, co się i teraz świeżo stało, kiedy do metryki zapis alienationis oddalający successores od zmarłego jmp. starosty wieluńskiego, który już extremis laborabat, przyjęty jest: zacząć instabunt ichm. pp. posłowie, aby takowa alienacya przeciwko prawu do metryki przyjęta wagi swój nie miała, a legitimi successores dobrami po nieboszczyku jmp. staroście wieluńskim integre się cieszyli, czego się seryo post rationes senatus consultorum ichm. pp. posłowie upominać będą powinni i do niczego nie przystępować, aby wprzód ta alienacya ex actis metryki eliminowana była.

Iż się wiele tego zagaściło, że contra jura naturae obcy do opieki i kuratoryj, nie będąc żadnymi pokrewnymi, wdzierają się i opieki sobie u jkr. m. wyjednywają, przeto aby takie kuratorye żadnej wagi nie miały, ponieważ prawo samym consanguineis tylko opieką się pozwala de linea paterna proximioribus, czego się domówić seryo powinni ichm. pp. posłowie,

w czym fidei et honorem ichm. obowiązujemy. Wiele się takowych ex dissidentibus znajduje tak ex equestri nobili statu jako i ex plebeo a mianowicie w różnych miastach in regno zostających, którzy ex spiritu sancto religionem romanam catholicam amplecti et ab haeresi revocare chcą, do czego per alienationem patrimonii, terrorem parentum, tutorum przyść nie mogą i takowych dusz ob hanc rationem et occasione siła ginie: aby tedy faciliorem ad religionem romanam aditum mieli a potem mogli vindicare sobie concernentem successionem et patrimonii suam portionem, takowym forum aby per constitutionem naznaczone inter causas mixti fori spirituales ex cruda citatione ante omnia judicantur; acz w Prusach najwięcej herezyj, aby i z tych miast tamte stawały ad requisitionem bonorum successoris.

Mając osobliwy. respekt na merita jmp. podkomorzego brzeskiego a zwłaszcza w sprawie prawnej i sprawiedliwej jmci, który lubo ma privilegium i prawo dobre na Wielką Łąkę, i wzięwszy pustki, niebo tylko a ziemię z łaski jkr. m., a naprawiwszy tę wioskę, względem której reparacyi ma sobie sumę naznaczoną i konstytucją aprobowaną, a jednak niektórzy z województwa chełmińskiego chcą tę wioskę odebrać jmci: tedy zlecamy ichm. pp. posłom, aby w tém infringere prawa ichm. pp. posłowie nie pozwalali i owszem pro meritis jmci (jeżeliby które insze partykuły fundi a rep. dane były) instabunt, aby też pro meritis te tam pustki pro hereditate cedere mogły.

Merentur wysokie a znaczne. tot in rep. wyświadczone jmp. Wojciecha z Zakrzewa Zboży Radojewskiego chorążego inowrocławskiego merita, które tot documentis jako zdrowiem miłém i substancją swoją we wszelakich okazyach poważnie piastując, na sobie w usługach województw naszych funkcyje te erga remp. pokazywał: starać się o to accurate ichm. pp. posłowie będą, aby tandem za nim na przeszłych sejmikach wniesiona instancya, żeby ta sors na Mątwach, która tam między dziedzictwem jmci leży, mogła in hereditatem za odważne jmci usługi i koszty cedere, swój odniosła skutek; ponieważ i nietylko ta część, która jest inculta, ale i jego własne dziedzictwa przez obozy jkr. m. leżący funditus i inne przyległe, wieś Mikorzyn, Sławęcín, Lubomyśl w konińskim powiecie są zniszczone dobra, podług obietnice jkr. m. na przeszłym sejmie i podług prawa, kędy obozy stawają, aby się stała nadgroda w wielkich ruinach, ichm. pp. posłowie nasi, którym to commisimus, jkr. m. upraszać będą powinni. Na ratuszu toruńskim zabrane sumy z kościołów farskiego nieszewskiego, farskiego kowalskiego, markowskiego oo. Kar-

melitów, aby prowizya dochodziła corocznie, a gdyby prowizyami nie były ukontentowane od tych sum, aby tymże kościołom summae restitutae były.

Zabrana sól od nieprzyjaciela przez odwagę chorągwi jmp. Mikołaja z Lubstowa Lubstowskiego starosty kruświckiego odzyskana a infidem reip. wzięta, aby tej chorągwi powrócona była, instabunt ichm. pp. posłowie.

Wniosą instancją ichm. pp. posłowie do jkr. m. i wszytkiej rzeczp. za urodzonymi Krzysztofem ziemie dobrzyńskiej cześnikiem, Wojciechem łowczym brzeskim kujawskim Jaranowskimi, aby im podług prawa za dobra ich dziedziczne, przez obozy i wojska jkr. m. z gruntu zrujnowane, było nagrodzenie, mianowicie in recompensam na dobrach rzeczp. na wsiach dwu pustych: Sokołowie i Lekarzewicach nazwanych, w województwie i powiecie brzeskim leżących, od nieprzyjaciela Szweda z gruntu zrujnowanych, emphyteusim do lat piędziesiąt były przyznane i konstytucją aprobowane.

Sumy na dobrach rzeczp. pustych w województwach kujawskich będących od nieprzyjaciela koronnego zrujnowanych i spalonych przez komisarzy ratione reparationis zeznane aby były per constitutionem aprobowane, instabunt ichm. pp. posłowie apud totam remp. Także ichm. pp. Jaronowskim alienationis Bębla w Inflanciech, aby była podług przeszłego sejm w nadgodę zasług domu ichm. znacznych od rzeczp. opatrzona.

A że nie masz nic słusniejszego, żeby benemeriti wyświadczonych przeciwko dostojęństwu jkr. m. i całej ojczyźnie a osobliwie województwom naszym zasług justam et ex aequo odnieśli gratitudinem, wniosą ichm. pp. posłowie nasi gorącą instancją za jmp. starostą radziejowskim, aby zasługi i merita, począwszy od młodości lat jego tak podczas wojny szwedzkiej jako i do tego czasu w niczym jeszcze nienagrodzone, odnieśli swoje kontentacye.

Expedit i to rzeczp., aby starostwo puckie pp. Gdańszczanie jmci p. podkomorzynie parnawskiej puścieli i szkody jejm. nadgrodzieli, gdyż pp. Gdańszczanie praesidium swoje cum summo periculo rzeczp. tam trzymają, konspiracye sine consensu reip. z postronnymi narodami czynią.

Instancja jmp. Czerkiesa porucznika kompanii w. jmp. inowrocławskiego, któremu dane asygnacye, podług dekretu lwowskiego nie są zapłacone, aby rzeczp. zapłatę obmyśliła jemu za jego fatygi, ko-

szty, odwagi, prace: omni ratione et modo ichm. pp. posłowie starać się będą.

Zboże in genere zabrane in fidem rzeczp. na prowent cesarski, mianowicie jmp. Tomasza Przytockiego, upomnieć się ichm. pp. posłowie będą powinni. Relikwie św. Bogumiła, że in solito more z wielkim dyshonorem są odebrane z Dąbrowa do kościoła uniejowskiego, aby ichm. pp. posłowie o tę zniewagę upomnieli się, per cujus audaciam ten się stał świeży i żaloszny obywatelom wszytkim, którzy doznawali wielkiej łaski tego świętego, aby były też relikwie honeste do Dąbrowa powrócone. Instabunt ichm. pp. posłowie, aby konwentowi brdowskiemu ordinis sancti Pauli eremitae miasteczko Brdów dość liche i z wójtoństwem puste mogło być inkorporowane a to in recompensam wsi ich przez wojska jkr. m. i inne zrujnowanych, z których ten konwent miał victum et amictum, salvis jednak tego Brdowa modernis possessoribus.

Inkorporacya wsi Palendzie ex pia intentione jmp. Walentego Kłudzkiego podstolego brzeskiego do kościoła strzemeszyńskiego aby była aprobowana.

Włóka na gruncie radziejewskim na przeszłym sejmie księży wikaryów kościoła farskiego radziejowskiego przez jm. ks. Pawła Przeradzkiego kanonika kruświckiego inkorporowana, aby ab omnibus oneribus reip. constitutione uwolniona była: także oo. Franciszkanów inowrocławskich częśćka w Więclawicach i ta aby wolna była od podatków rzeczp. A że pobłogosławił P. Bóg piam intentionem jkr. m., że kościół Jakóba świętego w Toruniu na Nowém Mieście jest pp. zakonnym przez sejm i przez ichm. pp. komisarzy odebrany i im oddany, w którym się chwala boża odprawuje i te pobożne panienki za pomnożenie chwały bożej i za długo szczęśliwe panowanie jkr. m. Pana Boga gorąco proszą; ale i te pp. zakonne cum gravi querimonio suplikują ad totam remp. przez ichm. pp. posłów naszych, którym ich własnego gruntu do prześcia na chwałę bożą sposobniejszego, to jest, ganku stawiać omnimode Toruńczanie zabraniają, aby w to wejrziała rzeczp., jakoby te panienki swoją wygodę do chwały bożej miały.

Tymże sposobem oo. zakonu Franciszka świętego wnoszą do wszytkiej rzeczp. przez ichm. pp. posłów naszych instancją, aby im także kościół Matki Bożej w toruńskim mieście per clementiam principis był z tego sejm powrócony, gdyż od kilkuset lat prawo mają eo exemplum jako i Jakóba świętego pannom zakonnym.

Za jmp. Michałem Żebrowskim jako za zacnym kawalerem wniosą także instancją ichm. pp. posłowie do jkr. m., aby respektował na zasługi znaczne jego, który wszystko potracił przy fortecy.

Puste grunty nazwane Skoki panien zakonnych płockich, w kowalskim powiecie leżące, aby były uwolnione od podatków rzeczp. per constitutionem.

Wniosą instancją ichm. pp. posłowie i intercesją do jkr. m. za w. jmp. kasztelanem słońskim, któremu przez obozy dwa razy wieś Czerniewice w województwie inowrocławskim pod Toruniem zniszono: raz cesarscy do mostu pobudowania zjachali, funditus znieśli i bór wycięli, drugi raz, gdy obóz pod Podgórzem stał; także drugą wieś Grabianowa w województwie brzeskim, gdzie na półtora tysiąca do-roczeń intraty ma szkody jmp. słoński, aby jkr. m. w tak znacznej ruinie miał miłosierny respekt i na restaurację tych wiosek sua regia ratował magnificentia i rzeczp. miała respekt podług prawa.

Te tedy artykuły i desideria nasze w kole naszym umówione aby ichm. pp. posłowie sedulo na sejmie z miłości przeciwko ojczyźnie i nam bracięj swęj promovere raczyli, upraszamy.

Działo się w Radziejowie 19 Decembris 1667. Wojciech Zboży z Zakrzewa Radojewski chorąży inowrocławski, marszałek koła rycerskiego powiatu radziejowskiego.

61.

1667. December, 22.

Radziejów, grodzka Relation. 2 f. 533.

[Laudum Radziejoviense.]

Actum in castro Radziejoviensi feria sexta post festa sollennia Nativitatis Domini nostri Jesu Christi proxima (Decemb. 30) anno Domini 1667. Obtulit nob. Valentinus Chalicki.

My rady, dygnitarze, urzędnicy województw naszych kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, zjachawszy na czas podług uniwersału jkr. m. na sejmik przedsejmowy do Radziejewa pro decima quarta Decembris za zgodnie obranym jmp. Wojciechem Zboży Radojewskim chorążym inowrocławskim, marszałkiem koła rycerskiego, laudum uchwały naszój tymże województwom należyte spisane ad acta Radzie-

joviensia podawa, którego approbationem ichm. pp. posłowie nasi przywieść mają, którycheśmy na sejm przyszły zgodnie obrawszy, juratos w kole naszym rycerskim wysłali eadem juramenti rota, która niżej specyfikowana będzie, a naprzód: jmp. Spytka Pstrokońskiego podkomorze-go brzeskiego, jmp. Jana Sebastyana ze Stawca Osieckiego chorążego brzeskiego z brzeskiego województwa, z inowrocławskiego jmp. Aleksandra Trzebuchowskiego cześnika inowrocławskiego, jmp. Zygmunta z Lubrańca Dąbskiego, quorum juramenti et series de tenore ejusmodi: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy świętej jedynemu, iż na tej funkcyj poselskiej, do którejm jest obrany, żadnych fakeyją tak francuzkich jako i austryackich i innych wszystkich ojczyźnie szkodliwych promowować nie będę i na żadnych konsyliach prywatnych ojczyźnie szkodliwych zasiadać nie będę: elekcyj każdego postronnego nowego pana impediować oprócz traktatu moskiewskiego z Kozakami, Tatarami, które justis modis sine ullo detrimento totius reip. praw i wolności naszych aprobować ex votis publicis powinien będę publice a nie privatim, jeżeli będzie konsens na to totius reip., tak mi Panie Boże dopomóż i niewinna męka Chrystusa Pana.”

A że instant ichm. pp. żołnierze do województw naszych ze swe-mi asygnacyami, aby im satysfakcyja stała się tém prędzej i żeby ichm. pp. egzaktorowie nie wymawiali się z oddania tych sum; uprosiliśmy ad excipiendum calculum ichm.: jmp. Adama Trzebuchowskiego cześnika brzeskiego, jmp. Jana Trzebuchowskiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego, jmp. Krzysztofa Bełdowskiego, jmp. Zygmunta z Lubrańca Dąbskiego, jmp. Ludwika Zboży Zakrzewskiego, jmp. Jana Dzierżawskiego, unius vel duorum absentia non obstante, najdalej dwóch niedziel po skończonym sejmiku w Radziejewie, to jest, w pierwszy poniedziałek po nowém lecie, którzy to ichm. będą mieli eam potestatem kwitować ichm. pp. egzaktorów, inquantum by satisfactio we wszytkim od ichm. stała się, ażeby ciż ichm. wszystkie rekwi-zyta, da P. Bóg, na sejmik relationis mieli.

A że ichm. pp. egzaktorowie nasi wymawiają się, że tej sumy in toto zebrać nie mogli, to jest, z 19-tu podymnych, ponieważ województwa mają respectum singularem na zrujnowanie wojsk jkr. m. w naszych województwach i 4,000 na te defekta i zrujnowanie obie województwa przeszłym sejmikiem na tychże ichm. w jakimkolwiek ukontentowaniu naznaczyli, a że się jeszcze nie wszytkim ichm. dosyć stało, o których expressam mamy notitiam, że funditus przez obozów stano-

wiska i przechody zrujnowani zostają, a nie mieli od ichm. pp. komisarzów na przeszłej komisji ukontentowania swego: aby hoc beneficium ichm. potkało jako i innych et in supplementum dwoje podymnych w województwach naszych, autoritate praesentis conventus naznaczamy, z którychto dwojga podymnego satisfakcyą suppeditabit ten defekt desolatorum i nadto restans suma tymże ichm. do ukontentowania zostawać ma. Czas oddania i odbierania a data praesentis we dwie niedziele naznaczamy, do których dwojga podymnego wybierania uprosiliśmy jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego z obudwu województw: od tych zaś desolatorum, których ichm. pp. komisarze z przeszłego sejmiku naznaczeni uznali, że nic więcej nad desolacją swoją z przeszłych dziewiętnastu podymnych wnosić do ichm. pp. egzaktorów na kwity im komisarzkie dane nie mogą, powinni będą ichm. pp. egzaktorowie nasi podług im danych komisarzkich kwitów dziewiętnaście podymnych odbierać jako najprędzej i kwity im swoje z odebrania wydawać, do tego jednak dwojga podymnego płacenia omnes insimul sine quibusvis exceptionibus należeć mamy. Ciż ichm. pp. komisarze justam rationem et respectum uważać powinni ichm. pp. żołnierzów, którzy tak dawno z swojemi asygnacyami czekają, aby onych jakąkolwiek prowizją ad victum pertinentem. opatrzeni eo tamen respectu, jakoby najlżej, nie czyniąc szkody i nie zabierając na się płaczu ludzkiego.

Wniósł instancją jmp. Jakób Gocanowski do koła naszego względem wioski pustej Osniszczewa, która także przez wojska tak jkr. m. jako i p. Lubomirskiego zniszczona jest, tedy autoritate praesentis conventus z podymnego dziewiętnastu liberum pronunciamus. Jmp. Ludwik Zakrzewski także passivus zostaje, od ichm. pp. komisarzów przeszłych nie jest ukontentowany, za instancją jmci do nas wszystkich wniesioną od dziewiętnastu podymnych: Gosławice, Krzywosądza, Krajewice wioski jmci uwalniamy; także i konwentu brdowskiego wioskę nazwaną Psary i oo. Kamedułów i innych ichm., którzy jeszcze nie są od ichm. pp. komisarzów eo in passu ukontentowani.

A że województwa nasze w pewnych owych pretensjach obrali p. instygatora, któryby promoveret causas i tym ichm., którzy przeciwko prawu wdzierają się w urzędy do województw naszych, aby, jeżeli jakie kondemnaty na kimkolwiek stanęły, one protegował a ichm. pp. posłom naszym oddał.—Suplikowali jako ichm. prałaci tak i sam jm. ks. proboszcz kowalski i mieszczańkowie kowalscy do koła naszego w pewnych

pretensjach, które zachodzą względem niektórych domów i placów, że je onym odejmują się pożytki i rzeczp. prowent ginie przez niektóre domy, które sobie jm. ks. proboszcz tameczny uzurpuje i w nich szynki różnych likworów dzieją się: aby tedy ani kościół boży praejudicium nie cierpiał i ci conquerentes swoje wzieni słuszne ukontentowanie, przeto ichm.: w. jmp. Andrzeja z Mioszowic Gąsiorowskiego starostę radziejowskiego, jmp. Stanisława z Lubrańca Dąbskiego podstolego inowrocławskiego, jmp. Aleksandra Trzebuchowskiego cześnika inowrocławskiego, jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego sędziego grodzkiego kowalskiego, jmp. Sebastjana Jaranowskiego podsędka brzeskiego kujawskiego, jmp. Andrzeja Czosnowskiego, na toż miejsce ad visionem naznaczamy w tydzień po Trzech Królach, absentia unius vel duorum non obstante, którzy ichm. autoritate zjazdu tego prospicient jako indemnitati ecclesiasticae tak też wzajemnie i miasteczku tamecznemu na sejmiku, da Pan Bóg, relationis pracy swojej dabunt rationem; przy tym zaraz terminie do jmp. referendarza, jako starosty tamecznego grodu, instabunt ciż ichm. o porządek koło ksiąg grodzkich kowalskich i aktykacją ich, gdyż ichm. pp. obywatele o to instant i o wielkiej negligencyj koło tych ksiąg donoszą do wiadomości: prospiciat jmp. starosta tameczny securitatem, aby w tém żadna szkoda w różnych inskrypcjach nie była.

Retenta, którzy jeszcze z ichm. podymnego nie wydali, wydać powinni sub militari executione, o co instabunt pp. egzaktorowie nasi cum burgrabiis, także i retenta jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, aby ichm. pp. burgrabiowie illo deficiente egzekwowali.—Ihm. pp. posłowie nasi, inquantum by potrzeba było w jakiej dyskwyzycej spraw skarbowych, ozywać się i stawiać p. Czechowskiego jako tego, któremu województwa nasze pewną solucją de facto dały i de resto oddać obiecują, byle w tém integre usłużył województwom naszym; tegoż p. Czechowskiego aby wcześniej na sejm zjachał, awizować mają. Działo się w Radziejewie 22 Decembris anno Domini 1667.

Wojciech Zboży z Zakrzewa Radojewski chorąży inowrocławski, marszałek koła rycerskiego, manu propria.

62.

1668 April. 16.

Radziej. grodz. Relation. 2 f. 638.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria tertia post dominicam Jubilate proxima (April 24), anno Domini 1668. Obtulit nobilis Valentinus Chaliński.

My rady, rycerstwo województwa brzeskiego i inowrocławskiego, którzyśmy się na sejmik radziejowski na dzień 16 miesiąca kwietnia w roku Pańskim 1668 vocati przez uniwersał jkr. m. stawili, stosując się ad desideria i ojcowskiéj jkr. m. de imminentibus ojczyźnie periculis przestrogi, laudo praesenti conventus podatki in exsolutionem zasług ichm. pp. żołnierzom, których nam in tali turbido ojczyzny pomoc i zasługa potrzebna, na przyszłe dwoje ćwierci, zaczynające się a prima Februarii ad ultimam Julii, uchwalamy podymnego sześcioro z województwa brzeskiego i inowrocławskiego, które wszyscy zarówno, żadnemi się nie zasłaniając libertacyami, wypłacać tym sposobem mamy.—Miasta, miasteczka wydawać powinny na nowe abjurata, które w grodzie coram integro officio czynić mają: wsie zaś królewskie, duchowne i ślacheckie według regestrów roku 1663 wydawać będą. Do wybierania tych podatków uprosiliśmy z województwa brzeskiego jmp. Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, z województwa inowrocławskiego jmp. Kołuckiego pisarza grodzkiego brzeskiego: czy ichm. a prima Mai zasiadać wybierać na miejscu zwyczajném, a podatki, które sine consensu et scitu obojga województw ichm. pp. żołnierzom a nie komu inszemu żeby nie wydawali, laudo praesenti ichm. obstringimus sub poena solutionis de suo.—A że jeszcze i przeszłych podatków, jako nam ichm. pp. komisarze ad excipiendum calculum wysadzeni deduxerunt, dotychczas ichm. pp. żołnierzom na asygnacye do województw naszych dosyć się nie stało przez niewybranie zupełnych podatków tak dziewiętnastu podymnych jako i dwojga, z kąd wielce miasta, miasteczka i wsie królewskie agrawowane zostają: wtedy wkładamy to na ichm. pp. egzaktorów z obojga województw, aby retenta tak dziewiętnastu podymnych jako i pośledniejszych dwojga in spatium trium septimanarum ab actu hodiernae diei wybrali i asygnacyą na 4,586 złotych chorągwi jmp. Michała Zbroszka rotmistrza jmci służącą, wypłacali. A że już ad ratio-

nem téj asygnacyéj dał jmp. egzaktor brzeski złotych 586, tedy jeszcze jmp. egzaktor brzeski powinien z podatku dziewiętnastu podymnych wyliczyć jmp. Głowieńskiemu złotych 2000, drugie dwa tysiące jmp. egzaktor dwojga podymnego, a tak totaliter ta asygnacya zostając uspokojona i insze asygnacye, ile te przeszłe podatki wyniosą, wypłacać z nich ichm. pp. egzaktorowie mają.— Jednak że tak wiele znajduje się sprzecznych, którzy podatków oddać nie chcą, tedy zlecamy ichm. pp. egzaktorom z obojga województw, aby jak dziewiętnaście podymnych po tém dwojga, tak i dawniejszych według regestrów anni 1664 contributionis agrariae quadruplae retenta wybierali przez pp. burgrabiów, ślachtę i woźnych sub executione militari i z dóbr nie wyjeżdżali ad satisfactionem, a gdzie bona desolata, takowe dobra wolno będzie ichm. pp. burgrabiom podług prawa na skarb rzeczp. konfiskować. A ta executio militaris tylko na przeszłe podatki służyć ma, in futurum według prawa dawnego ichm. pp. burgrabiowie czynić powinni będą egzekucyą. Przymem innotuit, connotatam et expressam o tém mamy notitiam, z relacyéj ichm. pp. komisarzów, że z tych dóbr, których w regestrze nie masz i nowych osad, wsiów i Olen-drów jako to z Bazaru i inszych wybrał jmp. Kosowski dziewiętnaście podymnych juxta inscriptionem laudi, które tak resonat, że do tego podatku stare i nowe osady płacenia należeć mają: tedy te pieniądze jmp. Kosiński ad thesaurum województwa inowrocławskiego wnieść ma i te wsi mają być przez jmp. egzaktora przyszłego inowrocławskiego w registra tegoż województwa secundum parochias wpisane, aby pro semper podatek z tych dochodził, które to wsie jmp. marszałek, ile ich będzie miał podanych sobie od jmp. Kosowskiego egzaktora inowrocławskiego, podać jmp. egzaktorowi przyszłemu inowrocławskiemu powinien. Także praecavendo damno palatinatus Brestensis, zlecamy jmp. egzaktorowi brzeskiemu do dziewiętnastu podymnych wysadzone-mu, w których defekt 266 złotych ex calculo znalazł się, a to przez regestr inordinate spisany, gdzie na ten defekt niemało wsiów pokazało się, tylko że nie był certus numerus specyfikowany domów, zaniechał jmp. egzaktor tego defektu dobierać: dla czego teraz, gdy jest ze skarbu autentyczny regestr, aby ta suma nie ginęła województwu, procuret tenże jmć. Żeby zaś in futurum tych defektów nie było, powinien także jmp. Buszkowski przyszłych egzaktor poborów brzeski wsie, których w regestrze skarbowym nie masz i insze nowe osady, które się znajdują w regestrze województwa brzeskiego wpisać, aby defekt tak w po-

datkach przeszłych dwojga podymnych jako i przysłych sześciorga nie znajdował się i owszem z nowych, aby p. (plene?) podatek dochodził do skarbu naszego.—Nastąpiła zatem asygnacya przez pp. deputatów z pułku jmp. strażnika polnego w kole naszym rycerskim prezentowana do województwa brzeskiego i inowrocławskiego na pewne starostwa względem chleba zimowego na 112,570 złotych służąca a to ultra mentem legis sine impositione sigilli i podpisu hetmańskiego; zaczęm bacząc w tém wielką ubogich miasteczek i wsiów ciężkość, aby im do ostatniej nie przychodziło ruiny, przydajemy tymże ichm. pp. deputatom wojuskowym ichm. pp. komisarzów: jmp. Marcina Gałczyńskiego, jmp. Wojciecha Czosnowskiego, jmp. Zboży Zakrzewskiego, którycheśmy uprosili, aby uznali i dostatecznie kombinowali possessiones osiadłe w miasteczkach, wsiach, które należą do chleba zimowego ichm. pp. żołnierzy i innych cum aliquo levamine z ubogich ludzi, unius ichm. pp. komisarzów absentia non obstante, jako to, jmp. Zboży Zakrzewskiego, który się niecale obiecał, takową dystrybutę uczynili, aby więcej nad złotych trzydzieści nie dostało się na koń, na czém też sine contradictione ichm. żołnierze przestać będą powinni.

A zatem iż według asygnacyej ichm. pp. deputaci chleb w województwach naszych powybiali i niektórzy, z chorągwią po województwach naszych chodząc, wielkie krzywdy miastom, miasteczkom i wsiom poczynili, tedy zlecamy to ichm. pp. starostom i inszym dzierżawcom, aby jure in foro fori z ichm. czynili tak o wybieranie chlebów, jeżeli się to okaże, że na koń trzydzieści złotych nadto więcej brali, jako insze poczynione krzywdy.—Mamy także żądania suplikujących do nas mieszczanów bydgoskich, że się nowe cła od rzemieśników, kupców, towarów in regno kupionych i przedawanych, od piw do Torunia wożonych, czego antiquitus nie było, wszczynają, dla czego zabiegając temu, wysadzeni ichm. komisarze za zleceniem naszym, aby od takowej egzorbitancyej ceł nowych panowie celnicy bydgoscy i toruńscy respektu Podgórza absteineant, mają z nimi konferować, w czém jeżeliby potem te miasteczka agrawowane były, tedy według prawa o tém napisanego forum in quovis iudicio ukrzywdzonym zachowujemy.—Łanowe przez jmp. Buszkowskiego wybierane aby było miastom, wsiom retro oddane, ponieważ teraz ichm. pp. żołnierze chleby zimowe wybierają sobie; od którego solarium żadnego najmniejszego jmsć pomieniony przywłaszczać nie ma sobie, gdy tych pieniędzy nikędy nie wozil. A tak zgodnie uchwałę spólnych rąk naszych wszelkich należytości in commodum województw

postanowiwszy, uważamy jeszcze terażniejsze w ojczyźnie naszej motus, i po województwach inszych górnieszych biorąc miarę, securitatem domesticam najpotrzebniejszą takową sobie uchwalamy. Że się pod terażniejsze czasy, siła insolencye i zaborów, występków, rabunków per improbos dzieje, którzy i domom ślacheckim nie przepuszczają, gdy one najeżdżają: tedy vigore praesentis laudi nakazujemy i dozwalamy każdemu, ktoby zdybać mógł, imać i pod sąd egzekucyjej ichm. pp. starostów oddawać i jeżeliby się znajdowali tacy, którzyby imać łatwo się nie dali, tedy dowiedziawszy się którykolwiek z ichm. pp. starostów w województwach naszych, upraszamy, aby ordynował z miejsca swego takowych imać.—My zaś sami propter securitatem całych województw, gdy jeszcze provisa jacula minus feriunt, naznaczamy czas zjazdu naszego pro die septima Maii pod Radziejów, tam podług prawa przed ichm. pany senatorami nomine województw naszych popisać się będziemy powinni, których bratersko upraszamy, fide et honore obligujemy, aby zjazd nasz prezentacyą swoją kondekorowali, gdzie będziemy insimul chcieli w dalszej obradzie województw zostawać. A to laudum ad acta castrensia praesentia Radziejoviensia wpisane, publikowane et ad notitiam omnium deductum być ma, które manu propria subscribo.—Ludwik Zboży Zakrzewski marszałek sejmiku radziejowskiego.

63.

1668. Julii, 28.

Radziej. grodz. Relation. 1 f. 724a.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post festum sanctae Annae matris beatissimae Virginis Mariae proxima, (Julii 28), anno Domini 1668. Obtulit nobilit Joannes Osiński.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województw kujawskich brzeskiego i inowrocławskiego, zjachawszy się na czas i miejsce uniwersałem jkr. m., p. n. m. na sejmik przedsejmowy pro die 23 Julii naznaczony, za obraniem zgodnie jmp. Augustyna Kołodzkiego pisarza grodzkiego brzeskiego, marszałka koła rycerskiego, jako na uchwały naszej terażniejszej postanowienie onemu ad acta praesentia capitanealia Radziejoviensia podać zleciliśmy, pierwsze przedsejmowe rozerwanego

sejmu in toto et in parte reasumując sejmiku naszego laudum, do którego promowania zgodną naszą prośbą wysyłamy na sejm terazniejszy ichm. pp. posłów naszych: jmp. Spytka na Bużeniu Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, Stanisława Michała Ubysza chorążego gostyńskiej ziemi z brzeskiego, ichm. pp. Zygmunta Dąbskiego cześnika inowrocławskiego, Jana Trzebuchowskiego kasztelana kowalskiego z inowrocławskiego województwa, do którego, aby się ciż ichm. pp. posłowie referowali, onych obstringimus, plenariam onym nie dając concludendi facultatem i owszem in materiis gravissimis et novissimis remp. perimentibus, aby dilationem do nas braci swoich brali, mieć po ichm. chcemy. A że odebraliśmy różne tak od jm. ks. prymasa jako i jmp. marszałka i hetmana koronnego o niebezpieczeństwach na ojczyznę naszą przestrogi, tedy obligamus ichm. pp. posłów naszych, aby według punktu instrukcyj sobie od nas danj postąpieli i in defectu uproszenia n. kr. jm., p. n. m., aby powierzonego z ręku boskich sceptrum soluta vita w ręce jego mocne oddał, ichm. pp. senatorów naszych, to jest: jww. jmp. Zygmunta Działyńskiego wojewodę naszego brzeskiego i jmp. Pawła na Szczawinie Szczawieńskiego kasztelana inowrocławskiego indilate awizowali; pomienionych zaś ichm. pp. senatorów i dyrektorów naszych per amorem patriae upraszamy, aby nas eo instanti wzięcia od ichm. pp. posłów wiadomości uniwersalami swymi ad unum na miejsce pod Przedecz in armis konwokowali, gdzie ichm. promptissimi stawać ad defendendos patriae lares według konstytucyj anni 1621 deklarujem i wszystkim około takowego postępkę przeszłego laudum reasumując porządek, i duktorów niemznaczonych jako to, vacante castellanatu conductus, na miejsce kasztelana kowalskiego (nihil derogando ichm. pp. senatorom) do prowadzenia powiatu kowalskiego i przedeckiego tegoż jmp. Spytka na Bużeniu Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego eo praecauto, że jegomości terazniejsze poselstwo prowadzeniu nihil derogare nie ma, do którego, aby się ichmość expedita functione legationis powracał, upraszamy. In absentia zaś jmp. kasztelana kruświckiego do prowadzenia kruświckiego i radziejowskiego powiatów, upraszamy jmp. starostę radziejowskiego: do której wyprawy pospolitego ruszenia z dóbr ziemskich będą należeli ichm. pp. duchowni. Przytém wiedząc o tém dobrze, że nic lepiej rzeczp. obfirmare nie może i żołnierza do ochotnej pracy i przysługi zagnać jako debitum laboris praemium, stosując się do instrukcyj jkr. m., p. n. m. na ukontentowanie powinnj ichm. pp. żołnierzom płace i ponieważ sześcioro podymnych według starych abjurat na sejm

miku blisko przeszłym uchwalone nie jest wydane, tedy na powetowanie tego uchwaliliśmy teraz toż sześcioro podymnych na nowe juramenta tak z dóbr królewskich, duchownych jako i ziemskich, które to juramenta przez poddanych naszych in propriis territoriis coram integro officio odprawowane być mają, żądając w tém ichm. pp. oficyalistów, aby pro die tertia Septembris do własnych grodów zjachali i tam przy odebraniu tych juramentów praesentes byli, absentia unius non obstante: poddani zaś nasi intra triduum one w grodach własnych odprawiać będą powinni, podatek ten sam pro die 17 Septembris do własnych powiatów znosić i on do rąk ichm. pp. poborców oddawać, etiam non obstante ruszenia pospolitego ratione, powinni zostawamy. Które to podatki ciż pomieniēni ichm. pp. poborcy a die praedicta: w brzeskiēn jmp. Buszkowski pisarz grodzki radziejowski w Brześciu tydzień jeden,—ponieważ ten podatek dawno trzeba było wydać a tém więcej, gdy w takowe rzeczp. nasza zachodzi zamieszanie, płace zaś ichm. pp. żołnierzom dawny przeszedł termin,—tedy tamże do Brześcia z powiatu brzeskiego, kowalskiego i przedeckiego: drugi zaś tydzień w Radziejowie, gdzie z powiatu radziejowskiego i kruświckiego wybierać będzie:—w inowrocławskiēn także województwie jmp. Augustyn Kołodzki pisarz grodzki brzeski jeden tydzień w Inowrocławiu, a drugi w Bydgoszczy, poczawszy a die suprascripta 17 Septembris, wybierać będą, a wybrawszy w niedościciu zjazdu naszego interea tum temporis, za wiadomością ichm. pp. senatorów i ichm. pp. komisarzów naszych niżej naznaczonych do rąk pp. żołnierzów one za kwitem grodowym oddadzą, to sobie u ichm. pp. żołnierzów warując, aby od nas wzięwszy zapłatę, przy nas stawali.—A gdzieby ktokolwiek znalazł się takowy, któryby in spatio praefixo temporis tego podatku do ręku pp. poborców nie oddał, tedy wkładamy to na ichm. pp. sędziów grodzkich, aby feria tertia ante festum sancti Francisci w obudwu województwach iudicia fisci sądzili, na których pp. poborcy delaty podać powinni będą, i one, zaraz wyjąwszy, do rąk ichm. pp. burgrabiów oddadzą. Którzy ichm. pp. burgrabiowie sub poena centum viginti marcarum in aliis iudiciis fisci vindicanda adjuncto sibi lubo ichm. pp. żołnierzów, lubo amicorum comitatu, choćby w pięćdziesiąt koni one ekspedyować i egzekwować powinni będą; inquantum by zaś jakakolwiek szkodę w sustentacyj i egzekwowaniu uczynili, do żadnego sądu o to pociągani być nie mają sub nullitate condemnationis. Pod którą to cenzurę i surowość obostrzenia naszego témbarzej podpadać powinni retentores wszystkich

a wszystkich podatków qualitercunque w województwach naszych przez nich dawno niezapłaconych i one ichm. pp. burgrabiowie odprawować powinni będą, z dóbr nie wyjeżdżając, aż retenta odbiorą. W czym aby lepszy porządek mógł być, uprosiliśmy jmp. Marcina Bełdowskiego i jmp. Ludwika Zakrzewskiego, aby pro die 6 Augusti do Radziejowa zjechali, gdzie rachunków wszystkich a wszystkich dawnych pp. poborców poborów z dziewiętnastu i dwojga podymnego i innych podatków przeszłych wysłuchają, którzy to ichm. pp. komisarze domy puste pro persoluto przymować będą i ztamtąd zaraz suprascriptam executionem naznaczą i cokolwiek pieniędzy będą mogli zebrać, aby tych ichm. asygnacye uspokoili, którzy tak długą remorą w ukontentowaniu są detenti. A że tak wiele kwerymonij do koła naszego przyszło na kompanią z pod chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego i w kole naszym tak wiele aresztów na ich założono zasługi, tedy tymże ichm. dawać nie możemy zasług, aż wszystkich praetendentes według praw dawnych i świeżych o tém napisanych tak z zbytniego nadebrania chleba jako i innych ekscesów uspokoją. W odebraniu soli że dotychczas nie jesteśmy ukontentowani, tedy do p. Wodzickiego, abo do którójkolwiek komory lubo włodawskiej lubo innój administratora naznaczamy przy jmp. żupniku naszym ichm. pp. burgrabich kruświckiego i radziejowskiego, jmp. Jakóba Biechowskiego, jmp. Hioronima Gorzewskiego, ichm. pp. Jana i Świętosława Dzierżawskich, którzy ichm. tamże pro die trigesima praesentis, lubo aliquo tempore ipsis viso, zjadą i tę sól odbiorą. Uważając przytém wielką ubogich poddanych tak królewskich jako i duchownych ruinę i zdzierstwo przez niezwycajne i wysokie chlebów wybieranie, tedy upraszamy wyżej mianowanych ichm. pp. komisarzy naszych do słuchania rachunków pp. poborców dawnych naznaczonych, aby registra hyberne terażniejsze cum registris anni 1629 konfrontowali i nam na przyszłym sejmiku relacją uczynili. A że przez tak długi czas retinentur asygnacye ichm. pp. żołnierzy do województw naszych przysłane bez doskonałej satysfakcyj, przez co przy (?) tak długi remorze czas ichm. pp. żołnierze deputaci znaczne na ekspektacye spendują koszty, tedy in recompensam pozwalamy tysiąc złotych tym wszystkim ichm., którzy dotąd nie są satisfacti i gratitudinis ergo między tychże ichm. ofiarujemy, którzy ichm. odbiorą od pp. poborców z tego sześciorga podymnego medietatem od jmp. poborce brzeskiego, medietatem od jmp. poborce inowrocławskiego, includendo do tego honorarium deputata jmp. starosty owruckiego. Zlecamy i do tego jmp. marszałkowi na-

szego koła, aby listy dwa od jmp. podskarbiego przeszłego, w których o klejnotach koronnych wzmiankę czyni, podał per oblatam do grodu tutecznego oryginały listów tych do rąk jw. jmp. wojewody brzeskiego, inowrocławskiego starosty.—Działo się w Radziejowie die vigesima octava Julii anno Domini 1668.

Augustyn Kołudzki pisarz grodzki brzeski, marszałek koła rycerskiego.

64.

1668. Julius, 28.

Radziej. grodzka. Relation. 2, f. 723a.

[Articuli conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post festum s. Annae matris beatissimae virginis Mariae proxima (Julii 28) anno Domini 1668. Obtulit nobilis Joannes Osicki famulus gener. Augustini Kołudzki notarii castrensis Brestensis et marschalci.

Instrukcya ichm. pp. Spytkowi z Bużenina Pstrokońskiemu podkomorzemu brz., jmp. Michałowi Stanisławowi Ubyszowi chorążemu gost. ziemie, z brzeskiego; jmp. Zygmuntowi z Ludbrańca Dąbskiemu cześnikom inowłocł., jmp. Janowi Trzebuchowskiemu kasztelanicowi kowalskiemu z inowł. województw kujawskich uproszonym i wysłanym posłom na sejm pro 27 Aug. an. pr. złożony.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo obudwu województw kujawskich koło, na czas i miejsce uniwersałem jkr. m., p. n. m. naznaczone na sejmik przedsejmowy pro die vigesima tertia Julii zgromadzeni.

1. Zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby ante omnia et inchoationem sejmu zaraz przy powitaniu pana w żadne się nie wdając sejmowe materye, upadłszy do nóg tronu jkr. m., p. n. m. szczerém i zupełném wiernego poddaństwa sercem wszystkie serenissimae Jagielloniae domus in persona jkr. m. p. n. m. wzięte pieczołowania, łaski i dobro państwa ojczyźnie naszej konferowane przy najniższym podziękowaniu, ponieważ principibus beneficia refundi nequeunt; ale nullum est tam sterile saeculum, któreby immortalis gratitudinis memoria retinere łask pańskich nie miało, wyleją plenitudinem affectus za prace tronom królewskim nieprzywykłe, nienależyte niewczasy, starania i obmyślenia ojcowskie.

2. Przytém prostrati cum tota rep. junctis manibus, niepierwój in altum oczy swoje podniosą, niepierwój vultum lachrimis obortum otrą, aż wieczném dziękczynieniem odmianę pańskiej intencyj nam

przez jegom. ks. prymasa referowanęj (jakoby nas a saeculo w Polsce inaudito exemplo ablegować od starania swego ojcowskiego miał). Upraszać będą jkr. m. per vinculum amoris patriae, aby in medio fluctuantis interitus clavum nie raczył odbiegać patriae i z nas skrzydeł jagiellońskich, pod których cieniem bezpieczna od upałów tyrańskich spoczywała dotąd ojczyzna, nie zdejmował, a państwo swoje jako namiestnik boski Bogu oraz z żywotem aż oddał.

3. Jeżeliby zaś saeviret na nas coelum, a w tém nam łaski swojej umknęło, żeby się jkr. m., p. n. m. supplicationibus ordinum flectere nie pozwolił i nas już z opieki swojej ojcowskiej emittere miał, zaraz instabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby eo momento jmp. marszałek sejmowy solwował sejm i do materyj żadnych sejmowych nie przystępował.

4. Ichm. pp. pieczętarzów de ipsorum requirent officio, aby in instanti denunciarent abdicationem panowania jkr. m., mentem w tém zrozumiawszy rzeczp.

5. Po ichm. też naszych panach posłach pilno żądamy, onych fide, honore et conscientia obstringendo, aby o abdykacyej jkr. m., p. n. m. ex nunc, jako prędko o niej zrozumieją, do ichm. pp. senatorów naszych dawali znać ichm. pp. posłowie nasi.

6. W żadne do tego consilia ciż ichm., którym plenariam protunc nie dajemy facultatem, i owszem in materiis novis gravibus et reimp. perimentibus, do nas braci referować się będą powinni, wchodzić nie będą ani na odmienienie sejmu w konwokacyą pozwalając, oprócz gdyby integerrimus do tego totius reip. consensus i personalis ichm. pp. posłów wielgopolskich, krakowskich, sandomierskich, sieradzkich, łęczyckich i innych accederet concordantissimus assensus.

7. Nadto starać się będą ciż ichm. pp. posłowie nasi, aby in casu abdicationis praesidia terażniejsze z fortec pruskich sprowadzone były in instanti a inne od rzeczp. aby zaprowadzone były, którym komentantów possessionatos, bene meritos i nowo obstrictos reip. juramento aby przydano.

8. O porządnej przytém (in causa abdicationis) jkr. m. subsystemen-cyey zniosą się cum tota rep. ichm. pp. posłowie nasi, zkądby miała być obmyślona oprócz samych Prus, gdyż to jest anima rzeczp., o to upraszając jkr. m., aby post abdicationem u nas nie mieszkał propter factionem.

9. Upraszać do tego będą ichm. pp. posłowie jkr. m., aby dóbr rzeczp. nie alienował od rzeczp. jako to Nieporentu i innych.

10. Dług jkr. m., p. n. m. słuszną wprawdzie, abyśmy go zapłacili, ale też i nie mniej, aby jkr. m., p. n. m. mieć raczył na prementem egestatem ojczyzne nasze respekt. Do tego, gdyby nas jeszcze deserere miał, merito per gratiam pożegnania, si digni sumus ea, onby nam miłościwie indulgere miał; atoli jeżeliby nie mogło być inaczej, upraszamy przynajmniej jkr. m., aby nam w tak ciężkim razie jako ojciec utrapionym dziatkom ciężko czynić nie raczył, a paciencyą nas ad feliciora tempora pocieszył, gdzie, dante Deo, będziemy chcieli ochotnie uiścić się jkr. m., p. n. m. ea tamen conditione, aby jkr. m. téj sumy nikomu nie transfundował. — A jeżeliby (ut pro incerto fertur) miał transfundować, raczył starania swego pańskiego przyłożyć, aby iterum do ręku jego samego ta suma redire mogła, gdyżby nam snadniej było jkr. m. currenti moneta anizeli komu innemu wymyślną płacić, a co wiedzieć, jeżeli nie krwią naszą.

11. Jakoż jeżeliby tak było, a do sejmowania przyszło, żeby transfundowana ta suma była, powinni będą ichm. pp. posłowie wnieść ante omnia in iudicium tamże na sejmie z ichm. pp. pieczętarzami i pytać, qua autoritate sine scitu rzeczp. hanc transfusionem oni sami, czy kto inny przyjmował i jeżeliby się tak kto domyślny znalazł, aby criminaliter był sądzony.

12. Przytém upomną się ichm. pp. posłowie tymże ichm. pp. pieczętarzom, czemu nam sejmik contra praescriptum legis tydzień później protraxerunt.

13. Jeżeliby zaś do sejmowania przyszło, ponieważ jkr. m., p. n. m. ojcowsko w instrucey swojej żądać raczy, aby traktaty podhajeckie i przyjaźń tatarska trzymana była, która to materya, że plures w sobie pro et contra zawiera rationes, tedy onę ad communem rzeczp. consensus odsyłamy cum ea recommendatione, aby ci tam bracia nasi obsides eliberowani byli jak najprędzej.

14. Drugie medium ad occurentiam periculis proponent ichm. pp. posłowie nasi reip., żeby słuszną posłów posłać do cara jmci. moskiewskiego, oznajmując mu to, że quidquid dla niego ponosimy, zatém słuszną, aby ex vi pactorum indilate stawił nam posiłki, względem zaś wiecznych traktatów, one communi oddajemy rzeczp. consensui.

15. Dług księciu jmści kurfirstowi aby był zapłacony ex multis rationibus starostw, przyłożą ichm. pp. posłowie; nihilominus spytają jmp. podskarbiego przeszłego, kędy się wodne cło obróciło przez rzeczp.

na to ordynowane, które wybierał p. Kozuchowski; tandem rzeczp. obmyśli, zkadby ten dług był zapłacony.

16. Dług zaś jmp. podskarbiego przeszłego *deferri ad feliciora tempora* musi, jednak upraszać będą tegoż jmp. podskarbiego przeszłego *ichm. pp.* posłowie nasi, aby w długu tym (który jmp. chorąży nasz terazniejszy *inowrocławski* a naonczas komisarz przeszłej blisko komisyj asekurował) przyjął 4,000 złp., które mamy u skarbu konstytucyą warowane.

17. Że zaś jest odniesiona tegoż jmści przez list w koło nasze *afektacya*, tedy na tę jmści pozwolić nie mogliśmy, aż nam jmść pierwej przyśle przed sejmem terazniejszym *generał rachunków* swoich od ostatniego kwitu aż do terazniejszego czasu, abyśmy się *rekoligować* mogli, dopiero *committemus ichm. pp.* posłom naszym na kwit jmści pozwolić.

18. Przy tych rachunkach mieć chcemy po jmści, aby nam przysłał tych *ichm. pp. senatorów de nominibus et cognominibus*, za których *senatus consilio et decisione nescitur*, komu *klejnoty koronne* jmść oddał, gdyśmy jejch u nikogo *rekwirować* tylko u jmci samego jako u tego, którego to rzeczp. *fidei comiserat et sine scitu totius reip. onych jmci* wydawać nie powinien był i dziękujemy jmci za to, że je wykupił skądś; ale że je oddał komuś znówu—*bynamniěj*.

19. *Inquirent* przytém *ichm. pp.* posłowie, czemu tak wielki nieporządek w *mennicach*, czemu *niezupełnej starěj ligi* pieniądze *bito*, kędy *szostaki dawněj* (tylko po cztery grosze) *doważają próby*.

20. Przestrzegać też będą *ichm. pp.* posłowie, aby oraz te pieniądze nie spadały (jako *wołoskie*), ale *sensim; interea* jednak od tego czasu, aby według *ligi za szczęśliwego panowania świętej pamięci jkr. m. Zygmunta* pieniądze dobre bite były i aby *possessionati et nobiles, si proficuum reip. videretur*, byli *attendentes* przydani do *przestrzegania* tego.

21. Spytają się też przeszłego jmp. podskarbiego *ciż ichm. pp.* posłowie, czemu p. Kowalkowski tak *enormiter depaktował* *tenutarios bonorum regalium* przy odbieraniu kwarty i aby był *criminaliter* *sądzony instabunt*, ponieważ *manifeste* to w kole naszym jest *deductum*, że *proportionaliter dato* wzięt złoty *pro rep. et thesauru* a na dziesięć *circiter pro expensis* wyciągnął.

22. *Simili judicato* *podpadać* powinien będzie p. Wodzicki, który nam *solli dotąd* nie oddaje, o którą *zatrzymaną upomną* się *ichm. pp.* posłowie nasi; a jeżeliby się to pokazało, że *ultra scitum pana*, bośmy od niego *declarationes* otrzymali, co przy *administratorach* zostało,

tedy aby to *administratores coacti decreto comitali refundant in exsolvenda reip. onera*.

23. *In desideriiis* zaś jmp. podskarbiego *terazniejszego* znosić się *cum tota rep.* *zlecamy ichm. pp.* posłom naszym, *upraszając jmci*, aby *pisarze koronni i skarbowi* a do tego *plebei et alienigenae relegowani* byli, a *possessionati nobiles* przydani byli. A jeżeliby się *in posterum plebejus et aliena* znalazł, tedy aby o to byli *sądzeni sive plebejus, sive aliena*, o co *forum* na trybunale aby *naznaczone* było, *providebunt ichm. pp.* posłowie.

24. Pytać też będą *ichm. pp.* posłowie, czemu *inaequivalenter chleb z dóbr jkr. m.* a *duchownych* jest *wybierany*, czemu *ichm. pp. duchowni in aggravationem equestris ordinis*, *wałąc hoc onus* na *tenutarios bonorum regalium*, dali 120,000. *Insuper lege cavebunt*, aby to *in posterum* nie było i owszem o to się *starać* będą, aby według *dawnych zwyczajów hybernej* z nami *aequaliter* z *łanów* wydawali; o to *niemniej* się *starając*, aby jako *wojska* na *województwa* do *zapłaty* stanął *podział*, *similiter* aby *toż wojsko* na *chleby* *podziałem* *wzieni*, *starać* się będą.

25. A że wyszły *asygnacye* od jmp. *hetmana* przez (bez?) jego *podpisu, inquirent* *ciż ichm. pp.* posłowie nasi; czemu *in posterum* aby ta *sequella* nie była, *lege cavebunt*.

26. *Komput* *wojska* jeżeli był i jest *zawsze spełna*, *inquirent* *ciż ichm. pp.* posłowie i *niepierwej* do *przyczynienia* *nowego komputu* *przystąpią*, aż *dawnego* przez jmp. *pisarza polnego komprobacya* będzie.

27. Na *fortecy kamienieckiej* że *multum reip. interest* i *tota ferme reip. salus* na niej *subsistit*, aby *opatrzona* *zapłatą*, *praesidiariis* i *chlebem* i *municyą* była, *quinimo et sufficienti praesidio*, *seryo imponent curam* *ichm. pp.* posłowie.

28. Aby *rezydenci cudzoziemscy* *abhinc* *więcej* *nad sześć niedziel* przy *panu* i u *dworu* nie *bawili* się, gdyż *multum hisce temporibus resp. interturbata fuerat, lege severissima cavebunt*.

29. *Upraszać* będą *ichm. pp.* posłowie *ichm. pp. duchownych*, aby *afflictae deesse* nie *chcieli patriae*, a *eo in casu* *suplementowali* *cokolwiek ludźmi* *rzeczp.*

30. W *dziesięcinach* też *ciż ichm. duchowni* aby *dóbr ziemskich* nie *odbierali* a w *odebranych* aby *sobie sumy generalne* *wytrzymali, lege ut praescribatur, habeant curam* *ichm. pp.* posłowie.

31. Dekreta jednak trybunalskie aby w żadną nie wchodziły dyskwiżycyą sejmu, aby do niczego ich. pp. posłowie nie przystępując, reassumptionem eo nomine constitutionis urgeant.

32. A że tam pewnym dekretem jest przyciśniony jmp. chorąży gostyński, tedy aby konstytucyą był uwolniony, starać się będą ciż ichm. pp. posłowie.

33. Reasumpcyą constitutionis anni 1659 de conflagratis inscriptionibus aby stanęła, pilnie żądać będą ichm. pp. posłowie.

34. Taksa zaczęta de preciiis rerum, aby dokończona a osobliwie in regno currentium była.

35. Artykuł reasumujemy przeszłego roku o nowój ślachcie aby płacili po flr. 10 na żołnierza i retenta ab eis exigant, insuper munia reip., aby nie trzymali.

36. Komisye in reparatione bonorum regalium desolatorum et conflagrorum aby według pierwszego artykułu reasumowane były.

I N S T A N C Y E.

37. Reassumuntur jako przeszłe artykuły in toto tak et in specie, w których są niniejsze doskonale wyrażone instancye, jakoto: za jmp. podkomorzym brzeskim, zwłaszcza w sprawie prawnej i sprawiedliwej, której lubo ma privilegium i prawo dobre na też dobra Wielką Łąkę, jednakże tylko terram sucam et aridam wziął z łaski jkr. m., one z gruntu naprawił, względem czego ma sobie sumę naznaczoną i konstytucyą aprobowano było, prawnej w tym retrogradacyej nie pozwalając i owszem o to się starać ichm. pp. posłowie będą, aby merita jego i ochota do dalszej rzeczp. usługi eo acrius zaostrzona być mogła i jako innym partykuły fundorum in hereditate cedunt, aby téż ta jmści potkała gratitudo.

38. Eo fervore ciż ichm. pp. posłowie promovebunt wysokie merita jmp. starosty naszego radziejowskiego według pierwszego artykułu.

39. Pobożna przytém intencya jmp. Walentego Kołodzkiego podstolego brzeskiego aby mogła sortiri effectum; ponieważ lat kilka ten artykuł po instrukcyach a sine effectu ventilatur, tedy pro speciali commendatione téj po ichm. pp. posłach naszych rzetelnój żądamy przysługi, aby do niczego nie przystępowali, azby ta pobożna intencya cale w konstytucyej stanęła, a to, aby dobra Palendzie w województwie kaliskim a powiecie gnieźnieńskim leżące dziedziczne, a novae fundationi o. o. canonicis regularium ze Strzemeszna deklarowane, tymże o. o. temporibus perpetuis konstytucyą były aprobowane.

40. Jmp. Krzysztofa cześnika ziemie dobrzyńskiej i Wojciecha łowczego inowłocławskiego Jaronowskich względem zrujnowania jéjch dóbr na dobrach jéjch królewskich według artykułu pierwszego aby stanęła afektacya.

41. Także ichm. pp. Jarnowskim alienationis Bebla w Inflanciech podług wielu przeszłych artykułów ale osobliwie przeszłego aby stanęła nagroda.

42. Instancyą za jmp. Czerkiesem pomocnikiem jmp. inowłocławskiego byłéj kompaniej według pierwszego artykułu efficiant ichm. pp. posłowie zasług zapłatę.

43. Za jmp. Michałem Zebrowskim także jako zacnym kawalerem wniosą według przeszłego artykułu ichm. pp. posłowie instancyą, aby jkr. m. miał respekt na wniwecz obrócenie jego przy fortecy.

44. Desiderium w jmp. starosty kruświckiego promovebunt według pierwszego artykułu ichm. pp. posłowie.

45. Reasumpcyą także przeszłego artykułu o depozytach toruńskich aby w pamięci zostawała ich. pp. posłów, pilno żądamy.

46. Indigenaty aby rozdawane nie były oprócz bene meritis sanguine non pretio, imponent pilnie curam ichm. pp. posłowie; osobliwie jednak wniosą solennem instantiam et intercessionem za ichm pany Berensami rodzonymi bracią obersterlejtnantem jw. jmp. wojewody ruskiego, gdyż merita tych ludzi na fortecy białocerkiewskiej i indziej są całej dobrze wiadome rzeczp.

47. Instancyą za o. o. Reformatami podgóorskimi wniosą pilną, których położenie obozu przy jéjch budynkach pod Toruniem wielką uczyniła ruinę, aby jkr. m. hereditatem divinam munificentissima manu suplementować raczył.

48. Ponieważ sprawa między księżną jmścią Wiśniowiecką a ichm. pp. Zamojskimi tamuje bardzo sprawy rzeczp., tedy starać się będą ichm pp. posłowie, aby ta sprawa do trybunału odesłana była.

49. Że też nas doszła querella od jmp. Wysockiego cześnika sochaczewskiego de objectis od jmp. starosty kościańskiego, aby i ta sprawa similiter do trybunału poszła.

50. Ponieważ sic superi voluere, że jmp. Konstantego na Lubstowie Lubstowskiego kasztelana bydgoskiego ciężka i dosyć długa na łożu trzyma choroba, upraszać będą ichm. pp. posłowie jkr. m., aby infirmitatis legalitas uwolniła jmści w rezydencyej.

51. Nadto wszystkie te i inne artykuły przeszłego sejmiku, jako to jmp. Sokołowskiego instancya i innych, iterum atque iterum cum reasumptione recommendantur ichm. pp. posłom, które aby pro sublimi zelo boni publici promovere raczyli, upraszamy i nas raczej do podziękowania a nie do jakiego sarkazmu pociągnęli, wielce i gorąco powtóre prosiemy.

Działo się w Radziejowie die 28 Julii anno Domini 1668.

Augustyn Kołodzki pisarz grodzki brzeski, marszałek koła rycerskiego województwa kujawskiego m. p. Locus sigilli.

65.

1668 October, 15.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 837.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quinta ipso die festi sancti Lucae evangelistae (Octobr. 18), anno 1668. Obtulit nobilis Tomas Stawski.

My rady duchowne i świeckie i całe województw brzeskiego i inowrocławskiego rycerskie koło, zjachawszy się do Radziejowa na sejmik pro die 15 Octobris według uniwersału jo. książęcia jmci ks. prymasa, biorąc przed oczy moestissimum praesentem ojczyzny naszej statum, gdyśmy supremo orbati directore, unicum tylko legum nostrorum methodum trzymając się, inita officii nostri sponsione, ad prospiciendam internam externamque confugimus securitatem: więc że mutatis superioribus, mutari muszą inferiora, że ten, cui de lege naturae intererat, desiit administrare sanctam justitiam, bez tej zaś regna swojej stabilire nie mogą doskonałej substancyj: aby tedy za łaską najwyższego króla nova et prosperrima w ojczyźnie naszej incipient ordinem, nostrum ab administratione sanctae justitiae ordimur: dla czego juxta ritum regum nostrorum praecipue interregni sądy kapturowe postanawiamy i one laudo praesenti reasumujemy. Do których sądenia na miejscach według prawa zwyczajnych uprosiliśmy z pojsrodka siebie ichm. pp. sędziów przy ichm. panach sądowych ziemskich i grodzkich obojga województw, a naprzd: z województwa brzeskiego jww. i urodzonych ichm. pp. Pawła Ludwika na Szczawinie Szczawińskiego kasztelana inowrocławskiego, brzeskiego starostę, Spytka na Bużeniu Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego, Andrzeja z Miroszewic Gąsioro-

wskiego starostę radziejowskiego, Zygmunta na Szewcach Swieckiego łowczego inowrocławskiego, Kazimierza na Gałczycach Galickiego skarbnika brzeskiego, Piotra Świętosławskiego skarbnika dobrzyńskiego, Marcina Mikołajewskiego sędziego grodzkiego radziejowskiego, Wojciecha Ruszkowskiego, Świętosława Krusińskiego, Ludwika Zakrzewskiego, Wojciecha Broniewskiego: z województwa zaś inowrocławskiego wielmożnych i urodzonych ichm. panów: Konstantego na Lubstowie Lubstowskiego kasztelana bydgoskiego, Mikołaja z Lubstowa Lubstowskiego starostę kruświckiego, Aleksandra z Morzyc Trzebuchowskiego chorążego inowrocławskiego, Jana na Kołodach Kołodzkiego podczaszego, Walentego Kołodzkiego podstolego, Wojciecha Jaronowskiego łowczego, Adama Trzebuchowskiego cześnika brzeskich, Zygmunta Dąbskiego starostę gnieźnieńskiego, Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, Marcina Zakrzewskiego, Andrzeja Niemojewskiego, Jana Boruckiego, Marcina Gałczyńskiego; a że sąd ziemski inowrocławski nie jest zupełny, tedy na miejsce podsędka i pisarza jmp. Marcina Beldowskiego i jmp. Wojciecha na Głębokim Głębockiego komornika ziemskiego inowrocławskiego upraszamy. Że zaś jmp. Mikołaj Piotrowski sędzia grodzki brzeski jest i sędzim brzeskim i pisarzem grodzkim inowrocławskim, ponieważ że tygodniem anticipative sądy brzeskie kapturowe, subsecutive zaś w Inowrocławiu sądzić się zwykły: tedy eo praecavetur jmp. sędziemu brzeskiemu, że competenter może ex officio notariatus zasiadać w Inowrocławiu; którym to sądom czas determinujemy, to jest, w Brześciu ciż ichm. pp. sądowi sądzić poczną za trzy niedzieli od tego wtorku, to jest, feria tertia post festum Omnium Sanctorum, w województwie zaś inowrocławskim w tydzień potem. — A że na tém najbardziej dobro popolite rzeczp. naszej zawisło, aby, ut dictum est, externa securitas jak najpilniej opatrzona była, ta zaś bez szczególnego ichm. pp. żołnierzy braci naszych zaszczytu być nie może: abyśmy tedy tychże ichm. do ochotnej rzeczp. przysługi przychęcić mogli, ordinario cursu zapłatę ichm. obmyślając, naznaczamy, aby ichm. pp. egzaktorowie na tychże sądach kapturowych, brzeskiego województwa w Brześciu, inowrocławskiego w Inowrocławiu tak dawniejsi jako i ci, którzy do sześciorga podymnego obrani, sufficientissimum faciant calculum i cokolwiekby się przy ichm. znalazło, decreto ad satisfactionem cogantur. Interea zaś ichm. pp. burgrabiów sub poena de negligentibus officialibus sancita obligamus i onym serio injungimus,

aby officiosam, indilatam przed sądami kapturowymi odprawowali executionem, którzy tamże na tychże sądach kapturowych swoich województw wzajemnym sposobem calculum, co przez egzekucją a retentoribus odbiorą, uczynić będą powinni, a multo magis z dawnych i starych retent przeszłych i świeżych podatków, które to pieniądze do ręki pp. poborców swoich oddadzą. A ktoby ex retentoribus takowy się znajdował, któryby się ichm. pp. burgrabiom temere opponere ważył, albolit też podatku należącego oddać renueret, takowy ma być przez nichże na sądach kapturowych delatus, który praevia adcitatione in vim termini tacti zaraz przez woźnego przy ichm. pp. burgrabiach ma być tanquam rebellis et juri communi contrarius sądzony i executio przeciwko każdemu takiemu według pierwszego laudum przedsejmowego fortissima pójść ma.— Że jednak tanto temporis intervallo nie mogą być ichm. pp. żołnierze nasi ekspedyowani, a ekspektatywa ich sine notabili expensa na victum być nie może, tedy lubośmy przeszłym laudum ordynowali na czterech ichmościów 1,000 złotych, względem czego jmp. pisarz radziejowski, poborca brzeski dwiema kompaniom wyliczył złotych pięćset, teraz zaś, że piąty po pierwszym sejmiku jmp. Newelski deputat chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego przybył: tedy i temuż wzajemnym sposobem złotych półtrzeciasta in simili, nie chcąc w tém distributivam laedere justitiam, naznaczamy, aby ichm. pp. poborcy terazniejszych podatków, to jest, jmp. Augustyn Kołodzki pisarz grodzki brzeski egzaktor województwa inowrocławskiego wyliczył także jmp. Berensowi porucznikowi jw. jmp. wojewody ruskiego półtrzeciasta złotych, jmp. Izbrantowi kapitanowi w. jmp. podkomorzego chełmińskiego półtrzeciasta złotych pomienionego honorarium, jmp. Newelskiemu zaś obadwaj ichm. pp. poborcy per medium, to jest, jmp. pisarz radziejowski złotych 125, jmp. brzeski złotych 125. A ze niepodobna oraz wszystkich ichm. pp. deputatów in summis originalibus ekspedyować, tedy naznaczamy tém laudum, aby jmp. p. Bębnowskiemu deputatowi chorągwi jmp. starosty owruckiego jmp. pisarz radziejowski z województwa brzeskiego medietatem summae provenientis, medietatem zaś jmp. pisarz brzeski z województwa inowrocławskiego etiam przed sądami kapturowymi wyliczyli. Nihilominus ea conditione, aby jmp. Bębnowski juramentum corporale juxta rotam tamże in judicio capturali in Brzeście formatam et pronunciatam in eum sensum: jako zupełny zawsze poczet pod chorągwią rotmistrza jego według komputu komisyj lwowskiej a z niepożyczanych konie w należytem porządku zostawa, co

i jmp. Newelski przy odebraniu pieniędzy simili praestare tenebitur forma. Aby się tedy i drugim ichm. co prędzej stać mogła satisfakcja, wszystkie, quaecunque possunt, accelerando media i ułączając punkt przeszłego laudum około juramentów, które in praesenti interregnum officiorum castrensiom odprawować się miały; że jednak w tém oziębłość ichm. pp. braci naszych była, że tempore praefixo juramentów nie odprawowali, tedy lubo i w tém merito contraxerunt poenas i z tego absolvuntur, odprawować one w grodach sine praesentia officialium mogą przed regentami i takowe juramenta in calculo pójść powinny będą. A gdzieby się jakiegokolwiek pokazały perjuria oprócz domków szpitalnych i księżych, także i ubóstwa znamienitego, którzy mendicatis, lubo w chatce mieszkają, suffragiis żyją, takowi tak ze wsiów jako i miasteczek ad cuiusvis instantiam pociągnięni luere poenas na sądach kapturowych powinni będą.— Iż widzimy nieznośną opresją poddanych dóbr królewskich przez konsystencyą przechodzących żołnierzy a to względem tego, że dzierżawcy dóbr duchownych prywatnie płacą hyberny za prywatną z pany wojskowymi kompozycją contra antiquam praxim et vetitum legis publicae: tedy my rady tak duchowne i świeckie obojga województw postanawiamy, iż ktoby się ważył tak dzierżawca dóbr, wsiów duchownych jako i miast, miasteczek wyżej mianowanych duchownych ten podatek hyberny prywatnie do rąk inszych, a nie egzaktorów województw naszych płacić, tedy takowy cujuscunque status et conditionis w sądach kapturowych obojga województw odpowiadać będzie i sine exceptione fori ad instantiam cujuscunque sprawić się powinien. A że in aggravationem czopowego z uszczerbkiem podatków województw dzierżawcy tak miast królewskich jako i duchownych tudzież i ziemskich kolejną po miastach robienia piwa postanawiają, tedy postanawiamy, iż którzyby in aggravationem podatku czopowego to czynili i robienia piwa mieszczanom prepedyowali (oprócz Lubrańca, który ex antiquis temporibus na czynszach samych jest fundowany, tudzież i młyna Czerniaka), tedy takowi cujuscunque status sint et conditionis, ad instantiam instigatoris sądów kapturowych obojga województw sine exceptione fori sprawić się będą powinni i aby te kolejne nigdzie się nie działy, laudo praesenti cavemus.—A że casus fortuitus incendii w miasteczku Służewie stał się, tedy toż miasteczko od czopowego a prima Januarii anni subsequentis ad ultimam Decembris uwalniany tą jednak kondycją, aby sobie interea zbudowali browar do dalszego tego podatku prowentu. Podobna incendii ejusmodi infelicitas

czasu niedawnego padła na wieś Krajewice jmp. Ludwika Zakrzewskiego, przeto one od podatku sześciorga podymnego terazniejszego liberujemy.— Miasta wszystkie in universum, że in contrarium legum ważą się in oppressionem status nobilitaris dobrą monetą ludzkie lożne przeprowadzić, tedy wkładamy to na miasta wszystkie, aby na sądach kapturowych praestentur juramentum, wiele ludzi w swoich miastach lożnych mają, a po taleru od każdego wybrawszy, do ręki poborcy województwa swego oddadzą, quod facturi sunt sub poena infamiae. Więc że in regno currentium nieznośne pretia privata autoritate kupcy wynoszą contra aequitatem rerum, tedy i te pretia rerum moderamini iudicii capturalis suberunt. Które to laudum zlecamy jmp. marszałkowi do grodu radziejowskiego podać. Andrzej Czosnowski marszałek koła rycerskiego województw kujawskich.

66.

1668. October, 15.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 832

[Articuli conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quinta ipso die festi sancti Lucae evangelistae (October 18), anno Domini 1668. Obtulit nobilis Thomas Stawski.

Instrukcja ichm. pp. posłom województw naszych kujawskich: jmp. Spytkowi z Bużenina Pstrokońskiemu podkomorzemu brzeskiemu, jmp. Sebestyanowi z Wielkiego Jaranowa Jaranowskiemu podsędkowi ziemskiemu brzeskiemu z brzeskiego, jmp. Aleksandrowi z Budziszławia wojskiemu sędziemu ziemskiemu brzeskiemu, jmp. Adamowi z Lubstowa Lubstowskiemu staroście kruświckiemu, z inowrocławskiego województwa.

My rady, dygnitarze i całe rycerskie województw brzeskiego i inowrocławskiego koło, pro die 15 Octobris do Radziejowa według uniwersału jo. księżęcia jmc. ks. prymasa hoc afflictissimo interregni statu zgromadzeni, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, gdy się superi fortunam ojczyzny naszej constituere, która naturali tramite diversis exposita periculis inaczęj prosperam capere nie może subsistentiam, jeżeli ją auxiliatrix suprema nie będzie piastowała manus, przy wrodzonych prawem polskiem opiekunach: aby jmc. ks. prymasowi debitam exhibeant gratitudinem z dziękczynieniem za nieustające około dobra pospolitego sollicitudines; niemniej upraszać będą, aby inuato amore

tranquillitatis patriae ergo w dalsze subire raczył około ojczyzny naszej curas, quarum sola perennis memoria merces. Więc że sub tempus interregni sola dominatrix concordia, omnia ojczyźnie naszej życząc, tuta prospera et tranquilla, przyłożą ichm. pp. posłowie pilnego starania, aby dyfidencye wszelakie, jeżeliby się jakie hoc tempore interregni pokazały, ante omnia uspokojone były.—Konfederacye wszystkie interregnum aby były, począwszy a Sigismundo I-o, reasumowane i jeżeliby w czém videretur rzeczyp. meliorować, pozwolą ichm. pp. posłowie, w żadne się jednak inne zwłaszcza nowe wdawać nie będą materye oprócz tych, które praxis juris obtinuit, i tego coby się od communem całej rzeczyp. ścierało consensum.—Ponieważ tot errores his transactis temporibus zagęściły się w rzeczyp. naszej, że niektóre persony contra vetita legum privata autoritate wdawały się in tractatus z postronnymi panami, tém rzeczyp. znacznie mieszając: tedy, że przeszła amnestya to okryła, przynajmniej ad futurum adinvenient ichm. pp. posłowie modum, żeby był campus praeclusus do wdawania się w takowe rzeczyp. szkodzące fakcy; aby zaś securitas externa obmyślona była, uchwałą ichm. pp. posłowie z rzeczyp. popisy generalne wszystkich województw in propriis territoriis. Rezydenci jeżeli przy księciu jmc. ks. arcybiskupie z innych będą województw, aby i nasi tamże zostawali.—Starać się będą ichm. pp. posłowie, aby posłowie cudzoziemscy nie mieszkali w Warszawie, ale aby extra conventum generalem daleko od Warszawy czasu electionis czekali, albo też we dwie niedzieli najdalej post expeditam legationem odprawowani byli; także ministri et vasali externorum principum, którzy fidelitatem cuicumque principi jurarunt, ut excludantur ab electione confederationis praescriptae, cavebunt ichm. pp. posłowie nasi i z tymi, ktoby się ważył inire aliquas factiones, pro hoste sit reputandus.—Jeżeliby się kto taki znalazł ambitiosus, żeby contra jura majestatis reip. pałace królewskie prywatną bez kandydacyej na królestwo polskie autoritate chciał occupare rezydencye, aby domicilio regio summa zostawała observantia, starać się będą ichm. pp. posłowie nasi, aby takowa licencya cum rubore pocziwych naganiona w kapturowych sądach być mogła i praesidium, jeżeliby się tam ultra ordinationem jmp. marszałka koronnego znajdowało, aby sprowadzone było; rozumiemy, że jmp. marszałek koronny officio animadvertentiae suae dosyć uczyni.

Forteca i starostwo dramieńskie, cujus scitu et consensu jest oddane księciu kurfirsztowi, conferent cum tota rep. ichm. pp. posłowie i je-

żeli do tego nie accessit consensus et cointelligentia possessoris praeteriti, serio inquirent.

Rewizorowie klejnotów koronnych i skarbu koronnego, aby były przez deputatów zinwentowane z izby poselskiej i inwentarz onych przynieść nam sint obligati ichm. pp. posłowie nasi; które zinwentowane jmp. podskarbi koronny, aby na sejmie electionis zwiózł, upraszamy; z których klejnotów, jeżeliby co braknęło, aby tamże na sejmie electionis był ten sądzony, kto przyczyną niezupełnych klejnotów, ważyć się nie powinien jmp. podskarbi jakimkolwiek sposobem in oppignorationem tych klejnotów zażywać.—Jmp. Machowski dabit rationem, dla czego wojsko pod Brańkowskim stracił.—Miennice do całej rzeczp. zgody ordynujemy, jednak starać się będą ichm. pp. posłowie, aby moneta ligi imperialnej bita była, któraby a vicinis brana być mogła; sin secus, gdyby się kto inakziej ligi a nie dawniej, ut temporibus fit modernis, raczył (ważył?) bić, takowego subsint bona confiscationi.

Ponieważ jm. ks. arcybiskup potrzebuje tego, aby na expensa pro bono publico et commodo reip. obmyślona była kwota, tedy te wszystkie jmp. podskarbi koronny ex proventibus reip. obmyśli, czego reddet potem calculum.—Na podatki żadne żeby ichm. pp. posłowie nie pozwalali, ale w tym punkcie do województwa referować się będą powinni, ponieważ już województwa nasze mają naznaczone chorągwie do ordynaryjnej zapłaty.—Widząc przy prawie lachrymosam querellam subditorum w dobrach królewskich obojga województw naszych, iż przez separacją i dysjunkcją wielce szkodliwą w płaceniu prywatnym hyberny, a raczej chleba zimowego ichm. pp. duchowni wielką agrawacją, prawie ostatnie zniszczenie dobrom królewskim uczynili, i owszem przez ustawiczną konsystencją w dobrach szczególnie samych królewskich wielkie widzimy zrujnowanie: tedy obligamus fide et honore ichm. pp. posłów, aby do konfederacyej generalnej nie przystępowali, tylko cum ea adjecta conditione, aby zawsze ichm. pp. duchowni conjunctim ten podatek hyberny z dobrami królewskimi płacili i aby egzaktorowie od województw obrani na sejmikach ten podatek conjunctim z łanów tak duchownych jako i królewskich wybierali. In desiderio jmp. podskarbi koronnego, które przez pisanie swoje wniósł do województw naszych, ad communem consensum totius reip. referować się będą ichm. pp. posłowie.—Zlecamy seryo ichm. pp. posłom naszym et speciali ich recommendamus curae, aby w konfederacyej securitatem panien zakonnych toruńskich od mieszczanów tamecznych waro-

wali, nadto aby osobnie ex mutuo reip. consilio do tamecznego miasta rzeczp. swoje przesłała monitorium. A jako przodkowie nasi światobliwie fundarunt klasztory ordinis Cisterciensium i one ditarunt, z których prowentów i młodź ślachecka zwykła miewać swoje na nauki nakłady, tak obligamus w tém ichm. pp. posłów naszych, aby i to confederationi apponatur generali, żeby ten zakon i jego klasztory przy swoich przywilejach a sede apostolica i od najjaśniejszych królów polskich nadanych we wszystkiem były zachowane.—Na wniesioną instancją w pojsrzodek koła naszego od jmp. kuchmistrza koronnego zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby tej sprawie ichm. chcieli suffragari w doniesieniu supliki ad totam remp., że violento modo podtenczas interregni dobra jmei zabrane i aby sąd generalny kapturowy warszawski tę sprawę sądził.—Akta wszystkie, zapisy, relacye, protestacye, obdukcye, które w grodach naszych post abdicacionem stanęły, aby na sejmie electionis aprobowane były; także i lauda województw naszych względem obrony domowej także aby aprobowane były, curabunt ichm. pp. posłowie.—Ichm. pp. starostowie pograniczni aby zamków sobie powierzonych pilnowali i sami in personis suis resideant; nadto o każdym pośle cudzoziemskim tempestive jmei ks. prymasowi denuntient, tantisper onego na granicy zatrzymując, pókoby deklaracya od księżęcia jmości nie powróciła.—A iż zdawna w ziemie gostyńskiej, w Gąbinie, zawsze sejmiki bywały osobne, a teraz nie wiedzieć, quo fato per constitutionem ten sejmik zniesiono i przyłączono do województwa rawskiego, bacząc to być cum magno praejudicio obywatelom ziemie gostyńskiej, starać się będą ichm. pp. posłowie, aby ta konstytucya zniesiona była, a według dawnych praw ziemia gostyńska żeby swoje osobne sejmiki miewała i posłów, jeżeliby na tej konwokacyej non in legitimo loco, to jest, nie w Gąbinie, ale na inném miejscu obrano, żeby na tej konwokacyej rugowani byli. Si et inquantum by się konwokacya rozerwała, sejmik we dwóch niedzielach po rozerwaniu aby był naznaczony, pilno żądamy.

Andrzej Czosnowski marszałek koła rycerskiego województw kujawskich.

67.

1669. Januarius, 24.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 920.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho postrillie festi Conversionis sancti Pauli (Januar. 26), anno Domini 1669. Obtulit nobilis Nicolaus Krajewski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo obojga województw brzeskiego, inowrocławskiego pro die 21 Januarii na sejmik relationis po szczęśliwie skończonej konwokacyej, zgromadzeni: światu wszystkiemu nowym w objaśnieniu przykładem in summam to przychodzić musi admirationem, gdy jkrm. Jan Kazimierz, król przeszły polski, dobrowolnie złożywszy z głowy swój koronę, osieroconych zostawił poddanych, przeto, w takowym zostawając jako Korona wszystka tak i województwa nasze paroksyzmie, skończoną szczęśliwie przez ichm. pp. posłów naszych odebrawszy z relacyej przeszłą konwokacyą, takowe sobie stanowimy laudum. — Iż po dwudziestuletnich jkr. m. trudach i fatygach jest obmyślona na przeszłej konwokacyej szczęśliwie skończonej pensya, tedy onę do powszechnęj ze wszystkimi koronnymi i w. ks. litewskiego stanami na przyszłej, da Pan Bóg, elekcyej zachowujemy zgody. Kijów, że ex pactis dawno z carem jmścią moskiewskim initis, w nadchodzącym miesiącu kwietniu odebrać z rąk i posesyęj tegoż cara jmści potrzeba, uznała to oraz cała rzeczp. necessitatem firmandi praesidio tenże Kijów, na który zezwoliła cztery pobory: tedy i województwa nasze, stosując się do konstytucyej, wydać one zezwalają na rat dwie juxta regestrum quadruplae anni 1661 per oblatam ad acta castrensia Radziejoviensia podanego przez jmp. pisarza grodzkiego radziejowskiego; pierwsza jednak rata a prima Februarii poczynąć się powinna, która się determinować ma ad vigesimam ejusdem mensis, druga zaś rata inchoabitur a prima Julii, a kończyć się będzie ultima ejusdem mensis anni praesentis. — A ponieważ chorągwie do województw naszych nam ordynowane są borgowe, którym de necessitate zapłata należy, tedy, konformując się do przeszłej generalnej konstytucyej, pięcioro podymnych na zapłatę onym uchwalamy, które wydane być mają według ostatnich juramentów sześciorga podymnego, egzakcyą których wybierania być ma równo z poborami a prima Februarii usque ad vige-

simam ejusdem anni praesentis. Do których wybierania uprosiliśmy do województwa brzeskiego jmp. Jana Szczawińskiego, to jest, tak do pięciorga podymnych jako i czterech poborów, do inowrocławskiego zaś województwa jmp. Augustyna Kołodzkiego, pisarza grodzkiego brzeskiego; pobory jednak te cztery z obojga województw tenże jmp. pisarz brzeski odwieść do Warszawy powinien będzie, któremu na wekturę postąpiliśmy złotych czterysta. A ktobykolwiek tych w wydawaniu podatków był negligens i uchwałę naszej przeciwny, tedy executionem militem cum officio naznaczamy, a to tak na przeszłe niewydane podatki jako i terazniejsze, któreby się ex delatis pokazały. Na których podatków egzekucyą brzeski w Brześciu, inowrocławski w Inowrocławiu na sądach kapturowych przysięgę wykonać będą powinni, iż ichm. pp. poborcy, ekstrakty poborowe łanów dóbr królewskich i duchownych z grodów wyjąć i one authentice ichm. pp. posłom na przyszłą, da Pan Bóg, szczęśliwą przyszłego pana elekcyą oddać będą powinni; przeszłych zaś podatków sześciorga podymnego, które na nowe juramenta wybierane były, pp. poborcy registra do grodów podać będą powinni i którebykolwiek wsie jeszcze juramentów tak w województwie brzeskiem jako i w inowrocławskiem, bądź nowe osady, nie poczyniły, bądź ich w registrach nie było, tedy tego ciż pp. poborcy przestrzegać będą powinni i z nich tak sześcioro podymnych przeszłych jako i przyszłych sześciorga wybierać i one militariter cum officio egzekwować mają. — Tagielników i lożnych ludzi po miastach tak duchownych jako królewskich, iż się tak wiele namnożyło, którzy dla swywoli służyć nie chcą, tedy, takowych do podatku pociągając, uchwaliliśmy na nich na każdy miesiąc po złotych półtora; czego pp. burmistrzowie doglądać mają i one cum juramento przy inszych podatkach ichm. pp. poborcom oddać będą powinni. Także owczarze, którzy wzałęcz owce tak w dobrach królewskich i duchownych i ślacheckich mają i z nich żadnego pożytku rzeczp. nie ma, tedy od każdej owce po groszu jednym płacić będą powinni i one do skarbu województw naszych przy inszych podatkach cum juramento coram officio praestito wnosić powinni. — A ponieważ na przeszłej konwokacyej extra mentem ordinum jurament jest na przyszłego pana formowany, tedy on do powszechnęj na przyszłej elekcyej zachowujemy zgody. — Iż w. jmp. podkomorzemu chełmińskiemu zostaje u województw naszych długu złotych 8,956, na które ex nunc wydać autoritate praesentis conventus naznaczyliśmy jmp. sędziemu grodzkiemu brzeskiemu złotych 460, jmp. pisa-

rzowi grodzkiemu radziejowskiemu złp. 3,726 groszy 18, sumę zaś zostawiającą do dopłacenia z czopowych pieniędzy województwa dodać będą powinny; tegoż jmp. podkomorzego chełmińskiego kapitanowi p. Izbrantowi respektem ekspens i tak długiego czekania pieniędzy złp. 300 także z czopowego naznaczamy. Czopowe obojga województw, które w arendzie u j. w. jmp. inowrocławskiego było, że znowu w dyspozycyjej obojga województw zostawa, tedy na terażniejszym sejmiku ichm. pp. komisarzów uprosiliśmy do województwa brzeskiego: jmp. Jana Sebastyana Osieckiego chorążego brzeskiego, jmp. Adama Kazimierza Galickiego skarbnika brzeskiego, jmp. Ludwika Zbożego Zakrzewskiego; do inowrocławskiego zaś województwa: w. jmp. Mikołaja Lubstowskiego starostę kruswickiego, jmp. Walentego Kołodzkiego podstolego brzeskiego, jmp. Stanisława Gąsiorowskiego skarbnika inowrocławskiego, jmp. Jana Trzebuchowskiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego; którzy to ichm. na pierwszych sądach kapturowych brzescy w Brześciu, inowrocławscy w Inowrocławiu przysięgę według konstytucyjej i uformowania sądu kapturowego wykonać mają: tymże plenariam facultatem dawamy zaarendowania i kontraktowania z miastami, które miasta jeżeliby arendować nie chciały, tedy w administracyjej własnej téż miasta i miasteczka u ichm. pp. komisarzów wzwyż pominionych do roku zostawać mają. Którzy to ichm., w administracyjej swojej obojga województw mając ten skarb, pieniędzy czopowych prywatnie sine consensu obojga województw swoich rozdawać nikomu nie powinni, tylko na samę zapłatę żołnierzom, mianowicie: ze skarbu województwa brzeskiego chorągwi jmp. starosty owruckiego za dwie ćwierci zatrzymane, która ex declaratione et ordinatione komisyjej lwowskiej temu dostała się województwu; województwo zaś inowrocławskie chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego, która także z téj komisyjej lwowskiej temuż do zapłaty dostała się województwu za ćwierci cztery borgowój służby zapłacić będzie powinno. Cóż ichm. pp. komisarze zelo boni affectus ducti, taką widząc województw swoich trudność w zapłaceniu za prace swoje, które na ten czas ponosić będą, sine ullo życzliwość deklarowali fenore. Tegoż czopowego obojga województw, że pewna u j. w. jmp. inowrocławskiego zostawała kwota, której że ob penurias zdezolowanych miasteczek wybrać było trudno, tedy województwa oboje brzeskie i inowrocławskie tegoż jmp. inowrocławskiego z tego uwalniają i kwit in rem et personam jmści dać jmp. marszałkowi sejmiku terażniejszego; także jmp. Mikołajowi Andrzejowi Piotrowskie-

mu sędziemu brzeskiemu grodzkiemu z dziewiętnastu podymnych ob satisfactionem zleciliśmy dać z wybranego podatku jmp. marszałkowi. A że jeszcze chorągwi jmp. Zbroszka pewna residuitas do zapłacenia zostawa u województw naszych, tedy naznaczamy, aby jmp. pisarz radziejowski tak ex residuitate dwojga podymnego jako ex delatis sześciorga i jeżeliby jeszcze czego brakowało, tedy jmp. sędziego brzeski ex residuitate dziewiętnastu podymnego insimul zapłacić będą powinni.

Panowie Toruńczanie, którzy w jednej prawie z województwami naszymi zostawają jakoby domowój rezydencyjej, że, zapomniawszy przyjaźni naszój przeciwko sobie nieraz wyświadczonój, p. Jackowskiego kontemptem nakarmili i ob casum słuczonego warcie swojej porwać rozkazali i nullo nobilitatis habito respectu, do katowskiego wrzucić rozkazali domu: przeto, aby causa tanti criminis ślacheica tego i województwa inowrocławskiego (bo się to na ich gruncie stało) impune nie chodziła i owszem konserwowana była, stronie na sądy in toto kapturowe ratione loci patrati criminis prosekrować pozwalamy ad instantiam instigatoris ejusque delatoris.—Poddanych in genere wszystkich, o któryinby się ktokolwiek kędy dowiedział, wolno na sądy kapturowe ad primam requisitionem tak o dawnych zbiegłych jako i o terażniejszych każdemu o to agere, także i o luźnych dorocznych, którzyto od komina do komina szukają miejsca, aby takowych żaden się nie ważył przyjmować przez (bez?) pokazanej, gdzie pierwój commorabatur, pana przeszłego atestacyjej.

Wielkie w tém województwa nasze uważają ubogich ludzi biedy i utrapienia przez ciężkie tak trzydniowe jako i zimowe chleby; tedy, aby jakokolwiek strapionym ludziom podać mogła się ręka, pro moderamine tych obojga chlebów ichm. pp. do tych, którzy tu konsystencye w województwie naszym mają, chorągwi, ichm. pp. komisarzów uprosiliśmy jakoto: w. jmp. starostę radziejowskiego, jmp. chorążego inowrocławskiego, jmp. Ruskowskiego z brzeskiego, z inowrocławskiego zaś jmp. miecznika brzeskiego, jmp. sędziego grodzkiego inowrocławskiego, jmp. Franciszka Tolibowskiego, którzyto ichm. pro sua prudentia et dexteritate starać się będą, jakoby levamen tym ubogim mogli podać ludziom. Więc i kancelarye, którekolwiek w domach miejskich ob defectum zamków zrujnowanych są naznaczone, inibunt ichm. o to, aby od stanowisk ichm. i chlebów wolne zostawały.—Włóki wybranieckie, to jest, sołeckie, które za przywilejem tenutarii trzymają, ponieważ expeditio bellica z nich zawsze iść powinna, od chleba zimowego wolne być mają, instabunt ichm. pp. komisarze u ichm. pp. żołnierzów, żeby

wolne zostawały. Więc że się nam przez panów na komorach solnych administratorów wielka dzieje w wydaniu soli agrawacya, która in tantam devenit depactationem, że nobilitas w tém zostaje oppressa, tedy zachodząc dalszój w tém agrawacyej, ad instantiam instigatoris na sądach kapturowych stawić się będą powinni.—Instancją jw. jmp. Zygmunta Działyńskiego wojewody brzeskiego na przyszłą, da Pan Bóg, nowego pana elekcyą (w ?) instrukcyej podaną przez ichm. pp. posłów naszych mieć chcemy. Ze wsi Tarnowa Wielkiego jmp. Marcin Zboży Zakrzewski z decyzyej sejmiku tylko ze dwu domów a nie z czterech podymnych dziewiętnaście płacić powinien. Więc że jmp. Szymon Kossowski tempore exactionis suae per industrias doszedł wsi pewnych, których w registrach nie było i z nich żadnych do skarbu nie płacono podatków, za takową życzliwość, cokolwiekby z onych wybrał, to wszystko naznaczamy na ukontentowanie jmc. Ichm. pp. burgrabiowie, że wiele prac i fatygi circa executionem ponosić muszą, tedy ichm. od terażniejszych pięciorga podymnych uwolnionych mieć chcemy.—Podatki, którekolwiek ad praesens uchwalamy in rem województw naszych, aby na żadne nie były obrócone ekspensa, tylko na wypłacenie chorągwiom tym, na których zapłatę uchwalone są. W miastach i miasteczkach tak królewskich, duchownych i ślacheckich, iż burmistrzowie communitates swoje w wybieraniu podatków oprymują i sami czopowego nie dają, tedy takowemu ad requisitionis cuiusvis forum na kaptury naznaczamy.—Ponieważ daleka jest pomkniona pana nowego elekcyą, tedy i my warujemy sobie, że ten sejmik ad diem 21 Martii prolongowany mieć chcemy, na którym posłów naszych do elekcyej na ten czas obierać będziemy.—Datum w Radziejowie die 24 Januarii 1669.

Stanisław Jemielski marszałek koła rycerskiego sejmiku radziejowskiego województw brzeskiego i inowrocławskiego.

68.

1669. Martii, 23.

Radziejów. grodzka Relation. 2 f. 943.

[Laudum particularis conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria tertia post dominicam Oculi quadragesimalem (Mart. 26) proxima, anno Domini 1669. Obtulit nobilis Sigismundus Szeynik.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo obojga województw brzeskiego i inowrocławskiego, pro die 21 Martii na sejmik prolongationis po szczęśliwie skończonej konwokacyej, zgromadzeni, nie bez ciężkiego żalu terażniejszego czasu na całą rzeczp. oraz i województwa nasze upatrując my imminentia pericula, którym jako consilio tak armis gotowość naszą apponere potrzeba: przeto praesenti laudo uchwalamy sobie popis województw naszych przed ichm. pp. senatorami naszymi, pro die 15 Aprilis pod Radziejowem naznaczony, obowiązując samych siebie in tanto reip. negotio, fide, honore et conscientia, abyśmy wszyscy viritim i którybykolwiek samym ślachectwa cieszył się klejnotem, do takowego stawili ojczyźnie zaszczytu, który to popis w takim mieć chcemy porządku, jako samo prawo i konstytucya anni 1621 obwarowała: nikt żadnych prywatnych nie podnosząc znaków pod samych ichm. pp. senatorów duktem, które powiaty do którego należą senatora i jeżeliby tego requireret necessitas, tedy, cum tota rep. aequaliter pociągając, z województw naszych pomknąć się gotowimy. Na którym to popisie do przyszłej ojczyzny naszej obrady na przyszłą, daj Panie Boże, szczęśliwie elekcyą posłów naszych obierać będziemy: tamże exorbitationem, plac i miejsce namówić sobie zachowujemy.—Więc że pewne zachodziły machinationes fakcyej francuzkiej circa electionem novi principis, które różne incommoda i zatrudnienia ojczyźnie przyniesły, tedy, jeżeliby się kto z województw naszych przeszłych czasów do takowej interesował fakcyej, warujemy sobie, aby takiego żadnego nie posłać na poselstwa. Ponieważ sądy kapturowe w różnych województwach różne uchwały sobie ordynacye i niektóre przeciwko prawom dawnym i konfederacyej terażniejszej, która interregnum deklarowała ab ipsa de abdicatione, przez co niektórzy w różnych województwach różnymi aggravantur dekretami obywateli, dla czego naruszany być musiała conservatio jurium: zlecić to będziemy

powinni ichm. pp. posłom naszym, aby na przyszłej, da Pan Bóg, elekcyj do mianowania przyszłego nie przystępowali pana, azby takowe dekreta jako prawom przeciwne anihilowane były, na sejmik, da Pan Bóg, coronationis cum restitutione in integro causarum in foro seu iudicio competentis.— Chorągwie że dotychczas do województw naszych należące w borgowej zostawają służbie i onym za kilka ćwierci zatrzymane są zasługi, którym na zapłacenie, żeśmy na przeszłym uchwalili sejmiku podymnych pięciuro: zleciliśmy p. marszałkowi naszemu, aby dla prędszego tych chorągwi uspokojenia i zapłaty assygnacye wydał do ichm. pp. poborców obojga województw i jeżeliby in toto przez ichm. pp. poborców uspokojeni nie byli, uprosiliśmy ichm. pp. sędziów kapturowych, aby pro dexteritate sua, adinvento modo, te uspokoił chorągwie: sąd województwa brzeskiego chorągiew do tegoż województwa należącą, sąd inowłocławski do tegoż województwa chorągiew należącą.—Więc że wiele znajduje się ichm. pp. braci naszych obojga województw, którzy nie wiemy, quo ausu różnych uchwał przeszłych podatki dotąd zatrzymali i zatrzymują, na takowych przeszłego sejmiku laudum et executionem militarem reasumujemy, obowiązując ichm. pp. starostów, aby powiną officii sui egzekucyą sine mora ichm. pp. burgrabiom swoim wykonać rozkazali. W czém jeżeliby negligentes ichm. pp. burgrabiowie byli, tedy ad instantiam instigatoris w sądach kapturowych odpowiadać powinni i którekolwiekby wybrali i wybiorą per executionem podatki, in decursu unius septimanae pp. poborcom oddawać powinni i onym sufficientem z egzekucyją uczynią calculationem Tychże ichm. pp. sędziów kapturowych uprosiliśmy, aby z starostw i dzierżaw dóbr królewskich w województwach naszych będących, na które od chleba zimowego libertacye zaszły, przez co insze aggravantur dobra, aby ichm. pp. pro dexteritate sua pewną naznaczyli kontentacyą pp. deputatom na zasługi oczekiwającym; także towarzystwu od chorągwi z przeszłej komisycy lwowskiej zwinionych od województw naszych obmyślili gratitudinem, to jest: jmp. Janowi Bieleckiemu w województwie brzeskim, a jmp. Stanisławowi Giżyckiemu w inowłocławskim.—Ichm. pp. burgrabiów, lubośmy w przeszłym uwolnili laudum od kontrybucyją pięciorga podymnego, tedy, upatrując necessitatem województw naszych, terazniejszą uchwałą naszą do równy ichm. pp. pociągamy egzolucyją i przeszły w tym punkcie in toto anihilujemy artykuł.—Poborów cztery, które przeszłą konstytucyą post abdicationem regis, że są deklarowane na prezydium kijowskie, które że i województwa nasze na przyszłym przy-

jeni sejmiku ea spe ducti, że żadnych nie miały ponosić agrawacyj, tedy jako insze województwa one przy sobie zatrzymały i my panu poborcy województwa brzeskiego one zatrzymywać zleciliśmy, wybrać je jednak powinien podług laudum przeszłego.— Domy w miastach i miasteczkach tak królewskich, duchownych jako i ślacheckich, które ad pia legata, albo w jaką posesyą do kościołów i duchownych wchodziły, a na gruncie miejskim nie kościelnym były pobudowane, tedy te wszystkie jakiegokolwiek uchwalone podatki i przeszłych uchwał zatrzymane płacić powinni. Datum w Radziejowie die 23 Martii anno Domini 1669.

Stanisław Jemielski marszałek koła rycerskiego województwa brzeskiego i inowłocławskiego.

69.

1669 Maii. 7.

Radziej. grodz. Relation. 2 f. 980.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria sexta post festum sancti Stanisłai episcopi et martyris proxima (Maii 10), anno Domini 1669. Obtulit nobilis Michael Muchowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw za uniwersalem jw. jmp. wojewody brzeskiego kujawskiego, inowłocławskiego etc. starosty, także jw. jmp. kasztelana inowłocławskiego, brzeskiego etc. starosty na popis pro die 7 Maii zgromadzeni do Radziejowa, wszem w obec i każdemu z osobna, a mianowicie ichm. pp. obywatelom stanu rycerskiego, także miastom i miasteczkom i innym wszystkim, którzy do pospolitego ruszenia podług dawnych praw należą, wiadomo czyniemy: iż zjachawszy się na popis od jww. ichm. pp. senatorów naznaczony, zabiegając niebezpieczeństwom wszelakim, któreby na województwa przypaść nasze miały tam ab extra quam ab intra, także względem promowania kogożkolwiek per vim na królestwo przeciwko wolnej elekcyj, fundując się na dawnych prawach de libera electione opisanych, przedsięwzięliśmy in eum omnem casum w województwach naszych pospolite ruszenie, które praesenti laudo stabilimus.— A że ob absentiam et legitimas rationes niektórych ichm. pp. kasztelanów ad actum ex praescripto legis

pospolitego ruszenia należących, a stosując się ad normam inszych województw, że jeszcze do generalnych popisów i ściągnięcia na miejsce laudis particularibus sobie naznaczone nie przyszło: tedy ex istis rationibus naznaczamy sobie ściągnięcia obojga województwom tak brzeskiemu jako inowrocławskiemu pod Przedecz, pro 25 miesiąca terażniejszego maja, na ten czas akt popisu terażniejszego limitując i wcale in effectum derogując. Na który czas wszyscy ichm pp. obywatele obojga województw, nemine excepto, praeter personas lege publica juxta constitutionem anni 1621 exceptas, stawić się będą powinni in armis, sub poenis de expeditione bellica sancitis, i popisawszy się, w polu zostawać i te ekspedycye kontynuować mają, nie rozjeżdżając się dotąd, póki by necessitas emergentis periculi potrzebowała. A gdziebykolwiek z obywatelów naszych téj uchwały naszój kto niedosyć uczynił i ad propulsandum (? protegendum) rempub. et libertates na zaszczyt nie stawił się, na takowych modum prędszy, executionem poenarum publicarum, na generalnym popisie zgodnie adinveniemus, fraterne sobie obiecujemy, wyjąwszy tych ichm., którzy per tempus electionis w Warszawie durabunt; w czém im testimonium jw. jmp. wojewody brzeskiego z województwa brzeskiego, z inowrocławskiego zaś jw. jmp. kasztelana inowrocławskiego ma suffragari; po skończonej jednak elekcyej powinni będą do zgromadzenia braci przybyć i równie przeciwko każdemu nieprzyjacielowi stawać.—A in quantum by dla ścisłości czasu jw. p. wojewodzie brzeskiemu ad actum ściągnięcia się i popisu pro tempore praefixo z elekcyej zjechać nie przyszło, tedy przy jw. jmp. kasztelanie brzeskim wszelką jurisdictionem władzy i popisu zostawujemy, nie sobie wedle prawa i konstytucyjej 21 derogando i owszem in toto omnem jurisdictionem reservando. A in casu impedymetu jakiego, do którego by jw. jmp. brzeski do popisu i prowadzenia pospolitego ruszenia przybyć nie mógł, tedy wyższy urzędnik województwa brzeskiego ma vices eo in passu supplere; z województwa zaś inowrocławskiego, że jeżeli by jw. jmp. kasztelan inowrocławski przez czas electionis w Warszawie zostawał, tedy in absentia jmci uprosiliśmy de medio nostri w jmp. kasztelana bydgoskiego do popisu i duktu tego województwa inowrocławskiego, tego jmci pozwalając w słabości zdrowia, strzeż Boże, aby jako do popisu tak ad ductum wolno było substituere in locum sui: do czego w. jmp. starostę kruświckiego rodzzonego jmci upraszamy zgodnie wszyscy, nihil tamen derogando praerogativae et jurisdictioni jw. jmp. inowrocławskiego, owszem in integro władzę et competentiam

ductoratus i popisu przyznawając, powiatowi jednak bydgoskiemu ductui non derogando w. jmp. kasztelanowi bydgoskiemu lubo substytutowi jmci.—A że nam to patuit, iż się chorążym bydgoskim pewna osoba tytułuje przeciwko prawu, tedy upraszamy w. jmp. kasztelana bydgoskiego, aby de medio obywatelów powiatu bydgoskiego podał chorążego jmp. Lubstowskiego starościca kruświckiego, do czego jmp. chorąży inowrocławski praebet suum assensum, któremu to de lege incumbit i całe zgromadzenie nasze. A że protunc vacat kasztelania kowalska, upraszamy w. jmp. podkomorzego brzeskiego ad ductoratum tak powiatu kowalskiego jako i przeddeckiego, ponieważ też przeszłemi uchwałami sejmikowemi jest inwitowany. A jeżeli by ob distantiam loci w. jmp. kasztelan kruświcki z krajów ruskich nie przybył do prowadzenia powiatu kruświckiego i radziejowskiego, tedy in locum jmci upraszamy w. jmp. starostę radziejowskiego do prowadzenia tychże powiatów, jako i przeszłemi laudami uprosiliśmy. Vulnera reip. et indemnitates województw naszych, które publicam spectant injuriam i szczególnie dawnych praw conservationem, jeżeli by nam które za panowania króla jmci przeszłego ex orbita legum i dawniejszych czasów wypadły, ad promovendum ichm. pp. senatorom naszym wspólnie z ichm. pany bracią tam protunc na elekcyej będącymi zlecamy, aby one omni studio et consiliis, znosząc się z inszemi województwy, ad mentem całej rzeczyp. i prawa pospolitego akomodowali i leczyli pilnie, prosiemy.

Merentur to wielkie zasługi jw. jmp. Zygmunta Działyńskiego wojewody brzeskiego kujawskiego, inowrocławskiego etc. starosty, aby podczas domowej wojny własnych dóbr jmci tak przez wojska kr. jmci przeszłego jako i województw natenczas zgromadzonych capitalis ruina swoją otrzymała obiecaną konsolacyą. Na co, że za panowania swego kr. jmość przeszły zadwornemu skarbowi dwiema asygnacyami trzydzięści tysięcy wyliczyć nakazał, której sumy, iż exolvere wyżej mianowanemu jmp. wojewodzie brzeskiemu skarb omieszkał, teraz aby za konsensem całej rzeczyp. jmp. podskarbi wielki koronny, ut consentaneum est respectum tak znacznej dezolacyej, pomienioną sumę ex bonis regalibus oeconomicis bezwłocznie wypłacił, gorącą instancją ichm. pp. bracia na elekcyej praesentes będący spólnie z ichm. pp. senatorami województw naszych do całej rzeczyp. wnieść będą powinni.—A ponieważ jmp. sędzia grodzki brzeski i egzaktor dziewiętnastu podymnego województwa brzeskiego uczynił sufficientem calculationem, za której produkowaniem przez ichm. pp. komisarzy do rachunku tego wysa-

dzonych na przeszłym sejmiku marszałkostwa jmp. Stanisława Jemielskiego dostatecznie to wiadomo, jako rachunek słuszny i dostateczny uczynił i sumy ad assignationem effective wypłacił, tedy jakieśmy byli zlecili temuż pomienionemu panu marszałkowi przeszłemu tak i teraz zlecamy, aby kwit zupełny dał z pomienionego podatku dziewiętnastu podymnych, z których et praesenti laudo jmci kwitujemy; residuitatem zaś tego dziewiętnastu podymnego, która naznaczona jest jmp. Głowińskiemu, ichm. pp. burgrabowie egzekwować będą powinni. Jmp. Wojciecha Buszkowskiego pisarza grodzkiego radziejowskiego, egzaktora sześciorga i dwojga podymnego, ponieważ super fidelem exactionem w sądach kapturowych brzeskich praestitit juramentum i calculationem sufficientem uczynił, tedy ex vi laudi kwit z pomienionych podatków praesenti laudo dać zleciliśmy jmp. marszałkowi salvis retentis, ktore ichm. pp. komisarze podpisali. Residuitas zaś zasług jmp. Zbrożka strażnika wojskowego że jeszcze nie doszła, tedy na ukontentowanie jmci w tej od nas należytej sumie sposób obmyślić na przyszłym województw naszych popisie obiecujemy. Ukontentowanie towarzystwa jmp. starosty owruckiego jmp. Głowińskiemu towarzyszowi jmci p. strażnika wojskowego zleciliśmy i jmp. Szczawińskiego egzaktora brzeskiego województwa z retent pięciorga podymnego na osób trzy złotych trzysta, żeby sobie tę resztę od tych, którzy te podatki pięciorga podymnego zatrzymali, per executionem według prawa z ichm. pany burgrabiami salvo solario jmp. egzaktora wybrali. Które to laudum nasze jmp. Andrzejowi Niemojewskiemu marszałkowi koła naszego ręką własną podpisać zleciliśmy. Działo się w Radziejowie die septima Maji anno Domini 1669.

Andrzej Ignacy z Lubieńca Niemojewski marszałek koła rycerskiego województw brzeskiego inowłocławskiego.

70.

1669. Maji, 27.

Radziej. grodzka Relation. 2, f. 996.

[Laudum ordinarium palatinatum Brestensis et Junivladislaviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post dominicam Rogationum proxima (Maj 29), anno Domini 1669. Obtulit nobilis Vladislaus Dawidowicz.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowłocławskiego województw pod Przedecz ex vi laudi sejmiku radziejowskiego przez jww. dla zerwania pierwszego relationis sejmiku jmp. wojewodę brzeskiego z brzeskiego województwa, jmp. kasztelana inowłocławskiego z województwa inowłocławskiego, pro die 7 Maji złożonego, na którym spólnieśmy sobie przyrzekli, fide, honore et conscientia obowiazali się na dzisiejszy, to jest pro die 25 Maji, tu stawić się, zgromadzeni przy popisie województwa brzeskiego przez w. jmp. Spytka na Bużeniu Pstrokońskiego podkomorzego brzeskiego regenta kancelaryj wielkiej koronnej do prowadzenia kowalskiego i przedeckiego powiatów rotmistrza:— do którego popisu województwa brzeskiego przybył jmp. Andrzej z Mieroszewic Gąsiorowski starosta radziejowski powiatu radziejowskiego, także i kruświckiego, w niebytności jw. jmp. kasztelana kruświckiego uproszony rotmistrz, w niebytności zaś jw. jmp. kasztelana inowłocławskiego przez jw. jmp. Konstantego na Lubstowie Lubstowskiego kasztelana bydgoskiego przy popisie województwa inowłocławskiego, jako na ten czas pułkownika sine ulla derogatione ichm. pp. senatorów absentium protunc prerogatywy, gdy ichm. do pospolitego ruszenia, do nas przybędą, inhaerendo laudo supranominato, abyśmy tu rigorem, którzyby się ab expeditione bellica absentować chcieli, sobie uchwalili, takową znowę braterską i mocny obowiazek postanowiliśmy.—Naprzód jako każdemu słachcicowi urodzonemu, jeżeli kiedy bronić wolności i poprzeć swobód należy, tedy pod ten czas wolny obrania pana elekcyi, aby nikt na państwo invitis pana nie wprowadzał Polonis, więc i w inszych tak siła a prawie we wszystkich widząc eundem zelum województwach, które pospolitem ruszeniem stawają: tedy my cnotą słachecką et poenis infrascriptis obowiazujemy się, że się i my rozjeżdżać nie będziemy, aż szczęśliwie, da Pan Bóg, przyszłego obierzemy pana, znosząc się w tém z inszemi a najbardziej z poblizszemi woje-

wódtwy. Ktoby zaś z braci chciał się od tego pospolitego ruszenia absentować, poenas 1621 anni na każdego takiego postanawiamy confiscationem bonorum, medietatem delatori, medietatemque województwom kujawskim per iudicium capturale decidendam, w którym iudicium kapiturowém w województwie brzeskiém brzeskie, a w inowłocławskiém inowłocławskie forum naznaczamy. Wszakże ci ichm., którzy będą na elekcyj w Warszawie przy atestacyj od ichm. pp. senatorów pro una persona, jakoby w pospolitém ruszeniu zostawali, reputari mają; po determinowanym jednak czasie elekcyj do województw powracać się powinni. Jeżeliby zaś którzy z ichm. i w Warszawie nie był i tu sine legitima causa do chorągwi nie prędko przybył, tedy sąd wojskowy województw naszych powinien będzie mieć na to swoje animadwersyą. Ci zaś wszyscy stawać powinni pospolitém ruszeniem, którzy podług praw dawnych, które tu wszystkie et rigorem onych reasumujemy, do pospolitego ruszenia należą: sąd wojskowy i inszych oficyalistów, nizeli się z tego miejsca ruszemy, obrać sobie powinni będziemy.

To zaś nasze braterskie postanowienie i obowiązek aby większy swój walor miało, do akt grodzkich przeddeckich podajemy rękami jw. jmp. kasztelana bydgoskiego i w. jmp. podkomorzego brzeskiego podpisane: przydając i to, że gdy przy inszych egzorbitancyach i ta szkoda oczywista statum equestrem zachodziła, że należyta sól i prawami obwarowana nie dochodziła zupełnie województw: tedy upraszamy z koła naszego rycerskiego tak jw. ichm. pp. senatorów w Warszawie przytomnych jako i ichm. braci tamże praesentes, ażeby apud remp. domówili się tego i z jw. jmp. podskarbin koronnym ekspostulowali, żeby abo sam jmp. podskarbi per administrationem trzymając, sól województwom wydawał, albo jeżeliby komu arendować przyszło, żeby sine scitu tych województw, które z Sambora sól brać powinni, nikomu samborskiej nie arendował ekonomy, a ile tym ichm., z którychby przytrudniejsza być miała egzekucya, gdyby albo w ratach do skarbu króla jegom., albo w oddaniu soli suchedniowej jaka zachodziła in praedudicium stanu ślacheckiego zwłoka i trudność. Działo się pod Przedczem in continuatione trzydniowego popisu dnia 27 miesiąca maja roku pańskiego 1669.

Konstanty Lubstowski bydgoski kasztelan, pułkownik. Spytek na Bużeniu Pstrokoński podkomorzy brzeski, mp.

71.

1669. (*Augustus, 7*)¹⁾.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 1059.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post festum Assumptionis in coelum beatissimae virginis Mariae proximo (Augustus 17), anno Domini 1669. Obtulit nobilis Albertus Czermieński.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowłocławskiego województw kujawskich natenczas ex vi constitutionis blisko przeszłego szczęśliwie konkludowanego sejmku electionis na sejmik przedsejmowy coronationis do Radziejowa zgromadzeni, takową spólną obradą stanowimy uchwałę.—A naprzód przy uniżoném dziękczynieniu gubernatori orbis numini, unico regum regnorumque auctori, że tronowi królestwa polskiego ojczyzny naszej non e spuma maris emersum, albo jakoby lapidibus Deucalionis ejectum, ale favore caelitus antiqua fama magnitudine nominis zgodne optatissimum wystawić raczył praesidem, kr. jm. Michała, p. n. m.: przy szczęśliwej tedy inauguracyj jkr. m. wszystkich tam voces quam animi effundi mają in plausus, każdego sincera gaudia exundare in gratulationes, uprzejmie życząc, aby jkr. m., objawszy państwa swoje, długo nam i szczęśliwie panując, całe, zupełne i ozdobne sobie imię u potomności w nieśmiertelnej zostawił sławie. Więc że przy publicznych obradach całej rzeczp. przyjazd ichm. pp. deputatów wojskowych nastąpił po zasługi w województwach naszych do zapłacenia im należące, na które podatkami blisko przeszłymi uchwalonymi w zapłaceniu sufficere nie możemy: preto pobór jeden do pierwszych czterech, które były naprzód przeszłą konstytucyą confederationis na prezydyum kijowskie, a teraz per novelam constitutionis sejmku electionis na lud jo. książęcia jmp. wojewody bełskiego, hetmana polnego koronnego przez rzeczp. ordynowane, na zapłatę chorągwi w. jmp. starosty owruckiego postanawiamy. A ponieważ jmp. poborca województwa brzeskiego już te dwa pobory na pierwszą ratę, która się poczynała a prima Februarii, a kończyła się ad vigesimam ejusdem mensis, wybrał, in potiori zaś parte ma na rentach: ktokolwiekby tedy nie wydał dwóch poborów na pierwszą ratę uchwalonych, tudzież i jeden pobór ad praesens ordynowany, contri-

¹⁾ Wnosząc z daty oblatowanego laudum sejmik odbył się w początkach sierpnia.

buere będzie powinien. Których to podatków wydawanie inchoabitur a 27 Augusti, a kończyć się będzie ad tertiam Septembris, gdzie ichm. pp. egzaktorowie, którzy do czterech poborów są naznaczeni, tak i ten piąty pobór brzeski w Brześciu, inowłocławski w Inowłocławiu, nieomieszkanie wybieranie tychże podatków kontynuować będą. A jeżeliby kto był negligens w wydawaniu tych podatków, tedy ichm. pp. burgrabiowie indilatam executionem de retentoribus, adhibita manu militari, za oddaniem onym delat przez pp. poborców wykonać powinni. Także i de retentoribus z pięciorga podymnego przed sądami przyszłymi kapturowymi egzekucyą czynić będą powinni, a jeżeliby który z ichm. pp. burgrabiów nie uczynił dostatecznej egzekucyją, tedy sine adcitatione termin na sądach kapturowych mieć powinien, na których i calculationem sufficientem z odebrania podatków i egzekucyją ichm. pp. poborcom oddać będzie powinien każdy z ichm.—Więc że nie rychłą zapłatę ichm. pp. deputaci chorągwi w-go jmp. starosty owruckiego od województwa brzeskiego onym należącą mieć mogą i w oczekiwaniu przydłuższém zostawać będą, a to dla niewypłacenia poborów czterech laudo et constitutione na czas już dawny ordynowanych: przeto aby miasta i miasteczka żadnego uciążenia przez oczekiwanie ich nie cierpiały, jmp. Wojciechowi Głębockiemu marszałkowi koła naszego zlecamy, aby on, zniósłszy się z burmistrzami lub od miast tak jkr. m. jako i duchownych delegatami, według propozycyją im obmyślił jak najprędzej prowiant. A że niedoskonałą jeszcze jmp. Głowiński w zasługach chorągwi swojej odniósł dla retentorów satysfakcyą, przeto z pieniędzy poborowych, jeżeli te podatki tak wiele wystarczą, jmp. poborca złotych dwanaściset z województwa brzeskiego odliczyć mu powinien będzie. A że nie zdało nam się bez respektu jmp. Jana Stawskiego z pod chorągwi jmp. Zamoyskiego podstolego lwowskiego, towarzysza z niewoli idącego, jakoby vacuis suplikującego w koło nasze puścić manibus, mając, że nihil durius quam a propera in adversam cadere fortunam, miseremur tedy jego kondycyją, a złotych 30 u jmp. poborcy brzeskiego naznaczamy.—A iż jmp. podskarbi, który nam sól należytą asygnacyą swoją dać ofiaruje nie według zwyczaju ale po złotych 3 od becзки płacenie deklaruje, przeto upraszamy w tój do jkr. m., także do jmp. podskarbiego w poselstwo z województwa brzeskiego: jmp. chorążego inowłocławskiego z jmp. starostą gnieźnieńskim, jmp. Wojciecha Kraśńskiego z jmp. Ludwikiem Zakrzewskim z województwa inowłocławskiego, którzy expostulabunt tak u jkr. m. jako i z jmp. podskarbim,

aby more solito za tę sól pensya dawana była. A iż przeszłe laudum naznaczyło forum do kapturowych sądów na tych, którzyby absentowali się od pospolitego ruszenia, tedy praesenti laudo mieć chcemy, aby wszyscy tak z braci jako z miast względem niewyprawy wojennęj ad cuiusvis instantiam na tychże sądach kapturowych odpowiadali.—Akcyje o wydanie poddanych i innych osób błakających się, którekolwiek na sądy kapturowe w województwach naszych są vigore laudi intentowane, a żadnej jeszcze decyzyją nie odniosły, forum w tychże sądach kapturowych mieć nie mogą, ale że do ziemstwa lub ad quodvis forum competens sądy kapturowe odesłać mają. Więc że publice w kole naszym deklarował jmp. burgrabia. radziejowski nawet i specificie czytał, że te wszystkie dobra, które pro retentis in delatis contributionis fumalis duplicis quam sexduplicis podał je jmp. Wojciech Buszkowski pisarz grodzki radziejowski, poborca obojga województw, ad executionem, sunt mere bona deserta et domibus carentia: tedy tenże pomieniony jmp. poborca powinien będzie relationem burgrabiów każdego powiatu na sądach kapturowych produkować, a tak z aprobacyą desertorum ab omni impeditioe juridica tum ex condemnatione super ipso obtenta kwitowany i libertowany zostawać przez sąd kapturowy ma. Które to sejmiku terażniejszego postanowienie do woli i intencyją całego zgromadzenia konformujące się, ręką swą podpisawszy, do ksiąg grodzkich tutecznych radziejowskich podać jmp. marszałkowi koła naszego rycerskiego zlecieliśmy. (Brak daty).

Wojciech Głębocki komornik inowłocławski, marszałek koła rycerskiego województw kujawskich.

72.

1669. August., 13.

Radziej. grodzka Relation. 2, f. 1069.

[Instructio conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quinta ante festum sancti Bartholomaei apostoli proxima (Augustus 22), anno Domini 1669. Obtulit nobilis Stanislaus Wyczechowski.

Instrukcyja ichm. pp. posłom: jmp. Spytkowi na Bużeninie Pstrokońskiemu podkomorzemu brzeskiemu, regentowi kancelaryją większą

koronę, jmp. Sebestyanowi na Jaranowie Jaranowskiemu podsędkowi brzeskiemu z brzeskiego, jmp. Zygmuntowi Dąbskiemu cześnikowi inowrocławskiemu, staroście gnieźnieńskiemu, jmp. Andrzejowi Niemojewskiemu z inowrocławskiego miecznikowi województw kujawskich, wysłanym i uproszonym na sejm, da Bóg, szczęśliwie coronationis dana.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw kujawskich na sejmik pro die 13 Augusti do Radziejowa zgromadzeni. Naprzód eo tramite ichm. pp. posłów ferri żądamy, aby przy szczęśliwem, daj Boże, tronu jmści opanowaniu, którego optatissimum jako tylko conspectibus ichm. pp. posłów patebit coronationis opus, z uniżonością w uprzejme congratulationum upadszy applausus, pełne życzliwości naszych ac sincera donosząc jkr. m. gaudia, eminencyj tej, jako non humanæ verum divinæ vicariam potestatis, tanto powinszują animo, quantum virtuti in fastigio majestatis conspectæ należyć ma. Pro merito bowiem jkr. m. non popularis favor, ale dextera excelsi magnitudo meritorum tak dalece pressit virtutem, że in sublime wystawiła culmen; szczęśliwie tedy conscendat altum, aby desideratissimis mógł prospicere reip. auxiliis, fortunne adsint successus, które jkr. m. et ejus vestigia ambient, delectet jkr. m. benignissimus jak poddanych clementiæ viror, tak terreat Martius hostes patriæ robur; nadto uprzejmie życząc, aby jako początki panowania jkr. m. concordia coelorum et Polonorum są zordynowane, tak eorum præsiidiis przez waleczną rękę swoją pańską, zdrową radę, ojcowskie pieczołowanie rzeczp. jako okręt jaki od ustawicznych i ciężkich nawałności nadwątlony ustanowiwszy w swym porcie i do pożądanego przyprowadziwszy pokoju, długoletnie przy pomyślnych pociechach tak regnorum quam annorum odniósł incrementa, a my przy tym tanto præside incolumi ac felici wszyscy felices ac incolumes zostawali. Potem do niżej opisanych ichm. pp. posłowie zstąpią artykułów.

A naprzód jako na przeszłych sejmikach instancya księżnej jéjm. Wiśniowieckiej wojewodziny ruskiej osobiwy swój respekt odnosiła, tak i teraz województwa kujawskie przez ichm. pp. posłów swych wniosą ad remp. instancją, jakoby circa jus naturæ et jura regni communia księżna jéjm. i successores Zamościa zostawali i przejrzawszy się z całą rzp., że ta ordynacya reip. commoda nie przynosi, żeby uti æqualitati præjudiciosa kasowana była ex justitia distributiva, respektowi jkr. m. ichm. pp. Zamoyskich zaleciwszy; jeśliby zaś przyszło do sądu, tedy ex eque-

stri ordine dwudziestu czterech powinno być do sprawy deputatów, ponieważ całej rzeczp. należy legis interpretatio.

Znamienitą bacząc przez alienacyą włości do ekonomiej kr. j. m. należącej proventuum szczupłość, że i dostateczna nie może stołowi jkr. m. subministrari prowizya, przeto wszystkie jakimkolwiek sposobem, jakoto, czczewskie i stumskie od téjże ekonomiej odcięte starostwa, także i inne dzierżawy, jakoto, berwaldskie i tygieniafskie, albo nowodworskie, aby pristina restituantur dispositioni, ichm. pp. posłowie instabunt.

Edocent nas mala reip., jako przeszłych czasów, gdy przez różne promocyje osób pokojowych i fraucymerowych przywileje dwa i trzy na jedną rzecz wychodziły, które potem sejmiki i sejmy mięszały; a zatem dawne prawa i zwyczaje aby w swoją rękę wprawione były, seryo zlecamy ichm. pp. posłom, żeby ichm. pp. pieczętarzów powaga in suo esse zostawała, aby przez podobne osoby żadne nie szły promocyje, ale przez ichm. pp. pieczętarzów jako przez tych którzy są custodes legum, podpisy zaś przez ichm. pp. regentów.

Merentur to wielkie ku rzeczp. i domowi królewskiemu za panowania kr. jm. przeszłego wyświadczone merita jmści ks. nuncyusza ojca świętego, natenczas tu w ojczyźnie naszej zostającego, aby jako od całej rzeczp. tak i od jmści przynależytą odniosły gratitudinem; tedy wniosą ichm. pp. posłowie nasi, stosując się w tej mierze do deklaracyj już od rzeczp. na blisko przeszłym electionis sejmie danj, gorącą za tym jmścią nuncyuszem do jkr. m., p. n. m. instancją, aby nie za kim inszym tylko za onym intercessoriales literas suas do ojca świętego o kardynałstwo wnieść raczył.

Warowano to jest prawem popolitým, iż za nowém panowaniem królów ichm. wszystkie urzędy ziemskie, dworskie i koronne przy własnych władzach swoich bez żadnego umniejszenia zachowane być mają, czego stany koronne przestrzegać powinny; a iż urząd najwyższego pisarstwa skarbu koronnego, który ab origine zawsze dotąd prowentu stołu kr. jm. tak koronne jako i w. ks. litewskiego odbierał, w tychże prowentach w. ks. litewskiego przez artykuły województw tamiecznych różni umniejszyć usiłują, instabunt seryo ichm. pp. posłowie nasi et efficient, aby urząd ten cały przy prawie całej rzeczp. i zwyczaju dawnym et circa pacta conventa królów ichm. nienaruszony zostawał.

Przytém i na to ubolewać musimy, że meritorum nulla gratitudo terrigenis et bene possessionatis w województwach swych exhibitur, kiedy wysokie dygnitarstwa, urzędy, mniej albo nic osiadłości mający, ani

zasług ku tym województwom, w których hæc munia obeunt i ku rzeczyp. præ se ferentes piastują, a bene meriti województw swych osychają; przeto aby każde dignitates et officia terrigenis, bene meritis et bene possessionatis konferowane były, ichm. pp. posłowie omni studio usiłować będą. A przytém instabunt, aby województwo inowłocławskie, które per mutationem status terażniejszego jmp. wojewody inowłocławskiego pro vacanti reputatur, a jkr. m. ad manum distributivam devenit, aby z osobliwego respektu na jw. jmp. kasztelana inowłocławskiego zacnego senatora et probatissimum in rep. civem, który utrumque in patria occupavit honorem, bowiem zawsze manum et consilium jego ojczyzna doznawa, toż województwo miłościwie od kr. jm. konferowane było, pilną w tём adhibebunt ichm. pp. posłowie curam.

A że niemniejsze baczemy merita naprzeciwko spólnej tój naszej ojczyźnie i dostojęństwu jmści ww. ichm. pp. Konstantego na Lubstowie kasztelana bydgoskiego i Mikołaja starosty kruświckiego Lubstowskich, zlecamy to ichm. pp. posłom naszym, aby ichmoście jkr. m. recommendati byli i w zasługach swych in primis województw naszych vacantibus upośledzeni nie zostawali.

Mając respekt nietylko w województwach naszych, ale i w całej rzeczyp. naszej, qua toga qua sago na zasługi jmp. podkomorzego brzeskiego, gdy przeciwko prawu o Wielką Łąkę z województw pruskich zachodzą artykuły, jakoby ta dzierzawa od jmci alienowana była: seryo zlecamy ichm. pp. posłom, aby prawo jmści nullatenus infringi mogło i owszem pomienionego jmści jako dobrze zasłużonego osobliwemu jkr. m. ichm. pp. posłowie zalecą respektowi.

Przy rozdawaniu wakansów, aby te nikomu inszemu dawane nie były, na które zaszyły privilegia et consensus ante abdicationem od kr. j. m. przeszłego, gorąco instabunt ichm. pp. posłowie nasi (ponieważ te wszystkie przywileje przez kr. jm. in pactis conventis są poprzysiężone); osobliwie za jmścią ks. Stanisławem Dąbskim archidyakonem płockim jako z domu swego dobrze w kościele bożym i ojczyźnie zasłużonym prałatem, imieniem województw naszych, wniosą do kr. jm. instancją względem biskupstwa chełmskiego, do niczego nie przystępując, jeżeliby leżyła prawa jkr. m. w odmianie nastąpić miała, ponieważ koadjutorya ante annum od jmści ks. biskupa chełmskiego przeszłego onemu mediante consensu kr. jm. jest konferowana i coram nuntio apostolico proces wywiedziony; zaczęm aby kr. jmość nowym swym przywilejem na to biskupstwo prawa potwierdził jmści ks. ar-

chidyakonowi pomienionemu, efficacem instantiam ichm. pp. posłowie uczynią.

Więc że kasztelania kowalska w województwie brzeskiém wakuje, ichm. pp. posłowie wniosą gorącą instancją do jkr. m. za urodzonym jmp. sędzim ziemskim inowłocławskim, aby jemu konferowana była jako dobrze zasłużonemu rzeczyp. i województw naszych obywatelowi, terrigenæ et bene possessionato.

Co najbardziej accelerat zgubę tój ojczyźnie naszej jako deterioratio monety, w czém obtestamur fidei ichm. pp. posłów, aby mennice wszelkie do drugiego sejmu zawarte były, albo póty póki jednostajnej nie namówi rzeczyp. monety, o której postanowienie zarazem ichm. pp. posłowie starać się będą.

Jest to lege cautum, iż dobra dziedziczne ślacheckie, które przez obozy zniesione są, mają być nagradzane od całej rzeczyp.; zaczęm iż wieś Czerniejewice, w województwie inowłocławskiém leżąca i w posesyjej jmp. Mikołaja Tolibowskiego kasztelana słońskiego będąca, nie raz ale dwa razy obozami funditus zniesiono, raz na zabudowanie mostu gdy się wojsko przeprowało na oblężenie miasta Torunia, drugi raz gdy kr. jm. przeszły pod Podgórzem stał, także funditus rozebrano, gdzie od szwedzkiej ruiny jmp. słoński żadnej nie ma i nie bierze intraty: wniosą ichm. pp. posłowie instancją za jmścią, aby ta tak znaczna szkoda lubo z prowentów rzeczyp., lubo z prowizyjej przeszłego kr. jm. według asekuracyej constitutionis novellæ nagrodzona była.

Winną zawsze znaczne i krwawe zasługi w. jmp. Andrzeja z Mieroszewic Gąsiorowskiego starosty radziejowskiego merentur od województw naszych gratitudinem; za którym lubo toties od województw tychże do przeszłego antecesoru jkr. m. wniesione instancje, że jednak dotąd żadnej za odwagi, straty i koszty dla usługi podjęte rzeczyp. nie odniósł kontentacyej, wniosą do jkr. m. pp. posłowie instancją, aby to pańską jkr. mości łaskawością nagrodzono być mogło. A komisya na wójtostwo radziejowskie i dobra do niego należące ekspedyowana, aby per publicam legem aprobowana była i asygnacya na zasługi chorągwi jmści od skarbu wydana, aby ad effectum przyszyła, cura et opera ichm. pp. posłowie efficient.

Jawna krzywda ichm. pp. Zawackich przez niesłuszne starostwa puckiego za listem kr. jmości przeszłego pp. Gdańszczanom powzwanie, że zaciąga periculum całej rzeczyp., gdy fortalitium pograniczne i portowe w ręku personarum civilium przeciwko prawu koronnemu zostaje,

instabunt ichm. pp. posłowie, aby to starostwo restitatur ichm pp. Zawackim inito modo cum rep., aby ta forteca wyszła z rąk pp. Gdańszczanów, o co urgebunt omnibus rationibus do całej rzeczyp.

Iż przez te czasy za panowania kr. jmości przeszłego wielkie się działy inconvenientia, które są przeciwko prawu pospolitemu, między którymi że się stała alienacya bonorum w metryce mniejszej koronnej in rem et personam samegoż jmści ks. podkanclerzego koronnego od w. jmp. starosty wieluńskiego przyjęta i jmści ks. podkanclerzemu służąca in præjudicium sukcesorów tegoż jmp. starosty wieluńskiego, który extremum agens vitæ terminum nietylko swoje dobra, ale i brata swego rodzonnego, który zostaje superstes, contra præscriptum legum alienował i in personam jmści ks. podkanclerzego rezygnował, a od sukcesorów swoich sine legitima causa oddalił: żeby tedy takowa rezygnacya i alienacya contra præscriptum legis uczyniona żadnej wagi nie miała, a legitimis successoribus żeby się sukcesyą cieszyli, seryo instabunt ichm. pp. posłowie nasi i ni do czego nie przystapia, ażby ta sprawa ante omnia inter exorbitantias uspokojona była. A napotém żeby się żaden nie wazył z ichm. pp. pieczętarzów in personam sui w metryce swojej żadnych zapisów wieczność w sobie zamykających przyjmować sub privatione officii, cavebunt lege publica ichm. pp. posłowie, w czém ichmości fidei et conscientiam obligamus.

Potkało to zacnych i rodowitych in rep. cives, że im konferowane od jkr. m. przeszłego za ich i przodków zasługi per fas et nefas odbierano i w sądach zadwornych odsadzano possessiones; przeto aby napotém lubo indignatio principis i zawzięcie się dworu, albo ambientium avaritia takowych nie praktykowała krzywd et oppressiones, na przyszłym, da Bóg, sejmie coronationis media adinveniantur. W czém że jmp. Grudziński starosta gołubski srodze jest aggravatus i żadnej dotąd nie odniósł rekompensy, aby w tej swojej pretensyjej według prawa i słuszności był ukontentowany, albo restitutio starostwa ujskiego była jemu i dekret niesłuszny żeby był skasowany, do tego się równo z inszemi województwy przykładać ichm. pp. posłowie będą.

Dekrety interregni, którekolwiek wchodziły in disquisitionem jurium jakoto, w sprawie jmp. Grudzińskiej starościны gołubskiej, aby na sejmie przyszłym coronationis per legem nie były aprobowane, ale jako przeciwne prawu skasowane, instabunt ichm pp. posłowie nasi.

Znaczną w tém bacząc krzywdę tych, którzy ad constitutionem anni 1659 o dochodzeniu krzywd czynieli, gdzie wiele dekretów trybunal-

skich stanęło et in executionem przysły: samo miasto Toruń, ktorego obywatele najwięcej ex malitia et odio contra statum nobilitarem depozytów Szwedom powydawali i sami pod pretekstem szwedzkim in suum commodum obrócili, huic legi parere nie chcą et executioni subesse: instabunt ichm. pp. posłowie, aby ta konstytucya et lex (która od tak dawnego czasu in volumine legum zostaje) reasumowana była i dekreta do tej konstytucyjej ferowane, aby per officia competentia in executionem przysły, nullis decretis assessorialibus obstantibus neque pœna evocationis, i jesliby się takowe sprawy na sejmach sądzić miały, tedy ichm. pp. posłowie tego prawa i konstytucyjej rujnować i znosić nie dopuszczą i o to się starać będą, ut decreta tribunalicia ad hanc legem lata kasowane nie były, ale raczej aprobowane.

A że multum interest województwom wszystkim, aby tak lauda tempore interregni jakoteż dekreta w sądach kapturowych ferowane konstytucyją przyszłą sejmu coronationis aprobowane były, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby się tego seryo upomnieli; te jednak w tychże sądach kapturowych dekreta, które w sprawach różnych ante ipsam diem abdicationis w termin wkroczyły i które in cognitionem jurium wchodziły, aby inhærendo constitutioni confœderationis takowe dekreta anihilowane i kasowane były cum restitutione in integrum causarum in foro seu officio competenti.

Sumy na dobrach królewskich przez nieprzyjaciela koronnego Szweda z gruntu spalonych, przez ichm. pp. komisarzy vigore commissionum a sacra regia majestate emanatarum ratione reparationis bonorum zeznane i naznaczone, aby były wszystkie in genere na sejmie coronationis per constitutionem aprobowane.

Więc że dobra dziedziczne ur. pp. Jaranowskich przez wojska i obozy kr. jmci przeszłego funditus są zrujnowane, tedy instabunt ichm. pp. posłowie do jkr. m. i całej rzeczyp., aby im na dobrach pustych królewskich, to jest, na Sokołowie i Lekarzewicach wioskach popalonych, in vim nagrody emphyteses do lat pięćdziesiąt zeznane były.

Także bacząc być jmp. Mikołaja Andrzeja Piotrowskiego komornika granicznego i sędziego grodzkiego brzeskiego dobrze województwom kujawskim zasłużonego, w posesyach jego przez zrabowanie, także spalenie i insze inkursye nieprzyjacielskie i różne przechodzenia wojsk zrujnowanego: tedy lubo się generaliter warowała aprobacya sum na dobrach królewskich przez ichm. pp. komisarzy ratione reparationis bonorum desolatorum asekurowanych, za nim jednak per spe-

ciem jakoteż za inszymi ichm. wniosą instancją ichm. pp. posłowie nasi, imieniem obojga województw kujawskich, aby ta suma, którą ma per commissionem asekurowaną na łąkach pewnych numero czterech w Starym Radziejowie w województwie brzeskiem, a w powiecie radziejewskim leżących per cessionem vigore consensus majestatis regiae od sławnej pamięci nieboszczyka jmp. Stanisława Karola Oleśnickiego przeszłego starosty radziejewskiego jemu służących, per constitutionem aprobowana była, tak aby i potomkom jego nie ginęła; gdyż notum każdemu, (na co omnem mieć trzeba respectum), że własnym kosztem swoim między tylko ziemią a niebem funduje się na tym tam gruncie, gdzie nic a nic ani zasiewków żadnych ani budynków i jednego pala, ani też poddaństwa, ani też sprzężaju nie było.

A że znaczną szkodę w dobrach dziedzicznych w Inflanciech leżących ponieśli ichm. pp. Jaranowscy przez oddalenie do rąk szwedzkich, tedy względem nagrody, która im tak wiele razy przyobcowana bywa, aby zarówno z drugimi ichm. pp. Infantczykami téjże rekompensy ucześnikami byli, ichm. pp. posłowie efficient.

Wiele rzeczyp. na przeszłej szczęśliwej elekcyj konsumpsit czasu w namówieniu egzorbitancyj, które, nescitur quo fato, lubo w egzemplarzu ichm. pp. komisarzy z senatu i koła rycerskiego continebantur, in volumen jednak między innemi egzorbitancjami nie są włożone, jako przysięga ichm. pp. podkomorzich koronnych, e contra zaś dzierżawa podhajecka do lat pięćdziesiąt prawem lennem ultra mentem reip. jest konotowana; tedy zlecamy ichm. pp. posłom, aby inkwirowali rationem od jmp. marszałka koła rycerskiego przeszłej elekcyj oraz i o to starali się, aby jako ta przysięga ichm. pp. podkomorzich koronnych w konstytucyj sejmu coronationis indukowana była, tak owa druga respectu podhajeckiej dzierżawy kasowana została, albo korektura pactorum de toto aby nastąpiła.

Asekuracya foundationum klasztorów zakonu ś-go Franciszka, rzeznaczonych Reformatów w całej Koronie zostających, oraz libertacyą generalną tychże klasztorów ab omnibus civilibus oneribus et impetentiis promovebunt ichm. pp. posłowie, żeby na tym sejmie coronationis ea methodo wpisana była, zkądby rzeczyp. na potomne czasy ad tutelarem affectum przeciwko tym świątobliwym zakonnikom excitari mogła.

Wielkie przez to starostwa sądowe ponoszą ruiny na majątnościach do takowych starostw należących, gdy in solidum dożywocie pp. starostwie wyprawują, przez co post fata starostów ledwie tylko same zo-

stawają grody, że napotém i teraz niektórzy jurydyki sądzić i egzekucyj czynić competenter nie mogą, tedy starać się o to będą ichm. pp. posłowie, żeby takowe przywileja nigdy napotém nie wychodziły, a które za przeszłego kr. jmci są wydane, żeby były kasowane, tak żeby sukcesorowie post fata modernorum possessorum starostw sądowych, tak jako teraz trzymają moderni possessores, nihil avellendo nec alienando, odbierali; które takowe dożywocia, choćby je która pani post fata męża swego pokazywała, żadnej trudności czynić nie mają et alia privilegia pro nihilo reputando, by na najmniejszej części były do starostwa sądowego należyte, wyjąwszy urgielty modernorum possessorum, którymi in posterum starostwa agrawowane być nie powinny.

Memores będąc meritorum tak in remp. jako i ku województwom naszym przez godnej pamięci jmp. Morzkowskiego wojewodę brzeskiego impensorum, æquum duximus synowi jego jmp. Mikołajowi Morzkowskiemu wojewodzie brzeskiemu auxiliarem exuli podać dexteram, którego studio et affectui ichm. pp. posłom zaleciwszy, prosiemy, aby mediante quietatione z kondemnaty w trybunale otrzymanej przez instancją ichm. pp. posłów do całej rzeczyp. relaksowany został et honori pristino restitatur.

Skuteczna ku rzeczyp. jmp. Wysockiego cześnika sochaczewskiego usługa summæ æquitatis znaleźć ma respectum, aby te impensy, które perficiendo legatia na miejscu nieboszczyka pana Radziejewskiego łożył trzydziestu tysięcy, które ichm. panom sukcesorom nieboszczyka jmp. Radziejewskiego liczoneby być miały. A że przez jmp. cześnika to perfectum opus, zaczém aby i summa restans dana mu in vim gratitudinis była, w pilnym staraniu ichm. pp. posłowie mieć będą.

Male compensata merita przez przeszłego kr. jmość jmp. Gabryelowi Szczepańskiemu za wystawione kosztem jego pod Pilawce i Beresteczko chorągwie miawszy przed oczoma, gdy mu miasto wdzięczności starostwo grudziądzkie gwałtownie odebrano i de jure emphytheseos wyzuto, aby tedy starostwo to pomienione jemu powrócone było, ichm. pp. posłowie efficient omni studio.

W niezwyčajnym i niesłychanym opływających ubogich ludzi uciążeniu przez wydawanie chleba zimowego bacząc, kiedy niemal do ostatniej już tak kr. jm. włości jako i duchowne przychodzą ruiny: przeto aby napotém tak ciężkie do wypłacenia nie bywały hyberny, ale według zwyczaju dawnego z łąnu po złotych dwadzieścia płacone były,

a chorągwie gdzie zasługi tam i hybernę w swych województwach odbierały, przyłożą ichm. pp. posłowie starania swego.

Więc jako każda bene ordinata resp. principaliter rzeczy wszystkich targowi podległych i na przedaniu zostających pretia zwykła czynić, tak i w ojczyźnie naszej, w której się tot inconvenientia dzieją, gdy przez cudzoziemskich kupców i innych niesłychane ceny rzeczy każdej ponderacyej i przedawania w trójnasób, anizeli się stoi, emergunt, przeto z całą rzp. ichm. pp. posłowie nasi pretia rerum postanowią.

Merentur wysokie a znaczne ut in rep. wyświadczone godnej pamięci nieboszczyka jmp. Wojciecha Radojewskiego chorążego inowrocławskiego merita, które tot documentis, jako zdrowiem miłém i substancją swoją, we wszelkich okazyach poważnie piastując na sobie w usługach województw naszych funkcyę, erga remp. pokazował, aby debita ich et in posteritatem ichm. effundatur gratitudo: więc pozostałego jmp. Wojciecha Radojewskiego syna jmp. chorążego do podobnych praclare acta spasabiając, accurate ichm. pp. posłowie starać się będą, aby częśćka pusta na Mątwach, która między dziedzictwem jegom. leży, mogła in hereditatem za odważne rodzica jegom. usługi i koszty cedere, a nieomylny aby odniosła skutek, gdyż przez obóz kr. jmci przeszłego i własne dziedzictwo jego też Mątwy funditus i inne przyległe są zniesione dobra.

Żałosna zaprawdę patrzeć na obcięte temu orłowi skrzydła, kiedy tak wiele oderwanych przez postronnych nieprzyjaciół prowincyj liczy ojczyzna nasza, jeszcze oto i na reliquias jęj feudalisi tej rzeczyp. czuwa napięte molimen. Odebraliśmy bowiem na terażniejszym sejmiku naszym justam cum plena informatione od powiatu pilteńskiego querimoniam, że tego powiatu ze starostwem od tak wielu lat pactis et constitutionibus Koronie i w. ks. litewskiemu inkorporowanego, teraz pretextu certarum praetensionum do niego uroszczonych od księcia jegom. kurlandzkiego avulsio a corpore reip. machinatur: przeto, chcąc braci naszej garnącym się do jednych praw i swobód i mutuo na zaszczyt ich z nami cooperantibus succurrere, aby ichm. pp. posłowie nasi pilnie tego przestrzegali, jakoby najmniejsze obywatelom powiatu tego jakoteż i pactis, constitutionibus ipsique incorporationi nie działo się praepjudicium, owszem conservationem ich lege publica firmando, u całej rzp. urgeant, usilnemu zlecamy staraniu.

A że stanowi ślacheckiemu i wszystkim synom koronnym dobrze zasłużonym in ordine aequitatis et justitię dzieje się krzywda, kiedy

plebejæ conditionis osoby dignitatibus, officiis etiam et minimis gaudent, przeto aby napotém oblivio u jkr. m. stanu ślacheckiego nie trwała, ale żeby minimum quodque officium stan ślachecki piastował, lege cavebunt i do jkr. m. instabunt, aby ci, którzy czémkolwiek się ad praesens cieszą, in instanti tam beneficia spiritualia quam saecularia reponant, suspectosque consiliarios ode dworu jkr. mość ableget, którzy po te czasy ojczyznę mieszały i dyfidencyę między panem a poddanymi knowały.

Domum regiam ichm. pp. posłowie do rzeczyp. wezną, żeby ku dobremu ojczyzny adekwacyą wzięła; a w tém do jkr. m. ichm. pp. posłowie cum tota rep. instabunt, aby na dworze swoim wszelkich dysyidentów, kalwinów, heretyków non foveat.

Więc że anxietates et defectus skarbu przez terażniejszego jmp. podskarbiego deferuntur, jakoby klejnoty w skarbie znajdować się nie miały, przeto inquirent ichm. pp. posłowie cum rep. panów sukcesorów nieboszczyka jmp. podskarbiego, gdzieby się podziały; którym dania kwitu ichm. pp. posłowie póty denegabunt, póki rationem defectus et sufficientem non praestiterint calculationem.

Similiter requirant rationem po jmp. hetmanie koronnym, dlaczego w kompucie od rzeczyp. ordynowanym liczba wojska nie znajduje się i dlaczego nad prawo, które zakazuje stanowisk po dobrach ślacheckich, żołnierz dobra ślacheckie ciężyc waży się.

Często conqueruntur zakonnicy różnych konwentów, że im ad placitum ani moribus religiosi compositum dwór zwykły za przełożonych i opatów naznaczać; przeto aby sobie opatów w konwencie de collegio suo obierali, ichm. pp. posłowie starania przyłożą.

Wielką niewygodę, owszem znaczną przeszkodę chwale Bożej w kościele o. o. Reformatów podgórskich odprawującej się bacząc przez domki, które blisko kościoła pomienionego pobudowane są, a szynkowania różnych likworów w tychże domach odprawują się i we dnie i w nocy nieustawające dzieją się krzyki pod oknami kościoła, grania i śpiewania, aby te domki z miejsca tego zniesione były, ichm. pp. posłowie instabunt.

A że efekt szczęśliwy electio dzisiejszego panowania jkr. m. przez pospolite ruszenie wzięła, tedy aby tak każdego pana liberae ac communes obierały voces, a jako do własnej istoty wolności publica expeditione na elekcyą, to jest, pospolitým ruszeniem przybywali, lege ichm. pp. posłowie cavebunt.

Jawnie widząc, że privilegia z okienkami, albo blankiety różni różne przed czasem na urzędy otrzymywali, a takich przywilejów wydawania *disjectos civium* oddawały *animos*: aby tedy według prawa tych przywilejów ekspedycje ustały *et compositio animorum urgeat, lege ponantur et cavebunt*, aby takie z kancelaryj nie wychodziły prawa.

Mając *optima intentione confectum laudum* sejmiku radziejowskiego względem pospolitego ruszenia, także i drugie *laudum* przedeckie, według którego że *intenta effectus probavit*, gdy nam szczęśliwie obranego pana oglądać się godzi: aby tedy te *lauda in omnibus punctis et clausulis* przez konstytucją aprobowane były, *ichm. pp. posłowie promovebunt*.

Niemniejsze ukrzywdzenie obywateli różnych województw w odbieraniu soli odnosząc, mieć to chcą, aby według regestrów *vigesimi noni sol* dawana im była, co aby prawem opisano mieli, *ichm. pp. curam obligują*.

Więc że *jmp. Boratyniemu menica szostakowa* podług ligi, która jest *valoris nonadæquati*, arendowana, że nie podług takiej ligi bite są szostaki, które w postronnych państwach za sześć groszy nie idą, tedy *ichm. pp. posłowie inquirerent rationem*, a dobra jego *confiscationi prævio iudicio formato* podadzą.

Nie bez żalu i to nam ponosić przychodzi, gdy wolności tej, którą z przodków naszych krwią wytkniętą nabytą, piersiami swymi zaszczycamy, a prerogatywę ślachecką ktośkolwiek sobie *in conducto* lub *in contumaciam* przysądzoną uzurpuje: aby tedy *abusus* takie nie działy się, pilno w tém *ichm. pp. posłowie obviabunt*, aby każdemu, który *in contumaciam* ślachecko albo *conductamine* sobie wendykował, a nie na sejmiku województw swych palam onego dedukował, jednak przysądzone dekretami ma, takie dekreta *nullitatis reputowane* były i kasowane zostały konstytucją sejmu tego.

Gdy się na *retroacta sæcula* oglądamy, daleko coś w zwyczajach i porządkach dawniejszych zbawieńszymi znajdujemy: sejmiki kolskie i korczyńskie *ex multis rationibus* że są pożyteczniejsze, przeto aby zwyczaj dawny reasumowany odprawowania sejmików na tych miejscach, *ichm. pp. posłowie proponent*.

Że przysięga *super eligendos reges* wiele ofensy majestatu pańskiego za sobą pociąga, gdy oczywiście nie to, co *bonum publicum* suasi, ale prywatę, jaka kogo *præoccupavit*, taką niektórzy promowowali, do tego że taż przysięga jest *libertatibus præjudiciosa et perniciosa*, przeto

aby na terażniejszym sejmie skasowana była, *inquit to curæ ichm. pp. posłów*.

Jest rzecz pochwały godna, że *causæ civiles simplicis injuriæ* na sejmie blisko przeszłym *electionis* procesu skrócenie przez konstytucją otrzymały; daleko więcej być chwalebniejszym kładziemy, gdy krzywda boża prędsze zyski spraw znajdowałaby, jakoto, zabójstwa, gwałtowne w zastępie, w najazdach, zranienia, aby takie *causæ homicidiorum et meræ causæ sanguinum* lub na jurydice, lub w ziemstwie *absque ulla motione et appellatione* decyzją brały *et indilatam executionem* otrzymywały, gdyż *facilior est facti cognitio quam juris*. Przeto aby do trybunału takie sprawy wytaczane nie były, *ichm. pp. posłowie firmissimis promovebunt conatibus*, aby *celeriores* takie sprawy *vindictæ* znajdowały *cursum*, do czego *ichmościom permultæ obviabunt rationes*, gdy *contemptum legum divinarum et humanarum seryo* *ichm. pp. posłowie* w skróceniu prawa przed oczyma mieć będą, *valido id ichmość efficiant conatu*.

Cła *ichm. pp. kasztelanów* jako *antiquitus* chodzą i do czyjej propozycyjej należały, aby reasumowane terażniejszą konstytucją były, *ichm. pp. posłowie przyłożą starania*.

Dyplomata wszystkie aby czytane *ante omnia* były, upomnieć się mają *ichm. pp. posłowie*.

A że zwyczaje dawne to mają, że wszystkie *suffragia* na pana przez bracią dane *in volumine legum* znajdują się, tak tedy aby *suffragia* terażniejsze wszystkich województw konotowane były *et volumini legum tradantur*, *ichm. pp. posłowie starać się mają*.

Więc jako z województw innych po czterech posłów na sejm wysadzać zwyczaj niesie, a z naszych województw tylko po dwóch bywa, przeto aby aukcja posłów z województw naszych nastąpiła, aby czterech funkcją poselstwa z jednego województwa *præ se ferant*, *dabunt operam ichm. pp. posłowie*.

In quantum by *jmp. starosta dybowski* na list od sejmiku wysłany nie uczynił, tedy *in facie reip. ichm. pp. posłowie querimoniam* deponent *instanter*, aby takie przy moście polskim *egzakcyje* nie działy się. Więc że i przywilej dany jest pewnej osobie w Toruniu na wybieranie od beczki soli po groszy trzy, tedy ten przywilej aby był kasowany, *inibunt omnem curam ichm. pp. posłowie* i ten żeby był *pœnis condignis*, który się ważył taki przywilej *in aggravationem status equestris* otrzymać i cło wybierać, karany.

Pobożnej suplice miejsce dawać o. o. Kameldułów, przez którą privationem fundacyej pewnej wsi Nieporętu (która ad pios usus od przeszłego kr. jmcu ordynowana jest) ciż ojcowie w koło nasze deferunt; annuendo tedy ich prośbę zlecamy ichm. pp. posłom ut inquirant, qua autoritate zajachały ichm. pp. Rą. . . scy tę fundacyą świątobliwą.

Ponieważ już wszelkie korespondencye z Francuzem ustały, zaczęm nacoby rezydent bawić się przy boku kr. jm. miał, nie znajdujemy; więc ichm. pp. posłowie instabunt, aby ten rezydent excedat regno.

Te tedy artykuły i dezyderya nasze ex unanimi consensu w kole naszym umówione, aby ichm. pp. posłowie sedulo na sejmie z miłości przeciwko ojczyźnie i nam braci swojej promovere raczyli,— upraszamy. Działo się w Radziejowie 13 Augusti anno Domini 1669.

Wojciech Głębocki komornik inowłocławski, marszałek koła rycerskiego województw kujawskich, mp.

73.

1670. *Januarius, 22.**Radziej. grodzka Relation. 2, f. 1170.*

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho in vigilia festi Purificationis beatissimae Mariae Virginis, (Februar. 1) anno Domini 1670. Obtulit nobilis Stanislaus Wojciechowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe koło rycerskie brzeskiego i inowłocławskiego województw kujawskich na sejmik przedsejmowy pro die 22 praesentis za uniwersalem jkr. m., p. n. m. do Radziejewa zgromadzeni. Lubo niepomyślny, który discordibus sejmu blisko przeszłego cessit votis eventus, ciężkim ojcowskie jkr. m., p. n. m. serce napełnił zalem et ingenti kochającego dobro pospolite affecit mœrore każdego civem tak dalece, że wszelkim podległą wystawił ojczyznę niebezpieczeństwom: niemniejszą jednak a jedyną wsparliśmy się pociechą, gdy pieczołowity jkr. m., p. n. m. uznawamy zaszczyt: przeto usilne jkr. m. conatus życziwe studia devota amplexi submissione do tych, które nam jkr. m. publica privatave województw naszych commoda circumspiciendo proposuit, ohotnie zastąpiliśmy. — A naprzód chorągwiom do województw naszych destynowanym obradę zapłaty przedsiębiorac, ponieważ podatki, które dawnym contribuebantur zwyczajem, dla różnych błędów z registrów i egzekucyjej pochodzących wolnymi nas od

ucisków i nieznośnych onerum anxietatibus uczynić nie mogą, przeto, pewną folgę i nieomylną uważwszy łatwość, podatek naznaczamy. Osobowe uchwaliliśmy, to jest, od osób w miastach i miasteczkach cujusvis status et conditionis excepta nobilitate po groszy 24, ze wsiów od osób tak dworskich jako i wiejskich in genere omnibus sub potestate et dominio tak stanu ślacheckiego jako i duchownego we dworach i plebaniach zostających, nemine excepto praeter personas nobiles, po groszy dwunastu; Żydzi zaś po złotemu jednemu i groszy sześci, których burmistrz każdy zinwentowawszy i zrewidowawszy, także i mieszczanów każdego miasta, poprzysiądz registr powinien będzie. Ze wsiów zaś chłopi, także i Olendrzy, najemnicy i łóźni ludzie za atestacyami od panów swoich sobie daneni (a ktoby pisać nie umiał przez ks. plebana spisanemi), do ichm. pp. poborców w brzeskiem jmp. Adama Kazimierza Galickiego skarbnika, w inowłocławskiem do jmp. Augustyna Kołudzkiego sędziego bydgoskiego z pomienionym podatkiem udawać się powinni i juramenta przed zwyż mianowanymi pany egzaktorami odprawować będą. Który podatek modo praemisso opisany ichm. pp. egzaktorowie (ekskludowawszy osoby w lat dziesięci) wybierać poczną a prima Februarii et exactionem continuabunt intra decursum niedziel dwóch praevio super fidelitatem ejusdem juramento, gdzie obaj ichm. pp. egzaktorowie, w którymkolwiek grodzie województwa swego coram integro officio juxta rotam in volumine legum descriptam eo insuper rotæ adjecto „Przysięgam że żadnych atestacyj do mnie przyniesionych nie sfalszuję, ale według niej rotę przysięgi uformuję, według uformowanej i poprzysiężonej podatek wybiorę, odebrany na asygnacye województwa swego wyliczę, nie przy sobie nie zatrzymam, ani pieniędzy skarbowych na swój pożytek obracać będę, solariis ichm. pp. poborcom solitis od kwitu po szóstaku od złotego grosz salvis manentibus.“—Czopowe ponieważ ichm. pp. administratorowie roku przeszłego dosyć circumspecti de omni industria ten podatek disposuerunt, że przy niemależ aukcyej na samę tylko zapłatę żołnierzowi obrócony jest: przeto ichmościom, winne oddawszy dzięki, kwit z przeszłorocznej administracyej jmp. marszałkowi dać zleciliśmy, a w żadnych się inszych nie odmieniając, tymże ichm. plenariam facultatem na ten rok dajemy, aby lub plus offerentibus arendowali, lub w swojej administracyej piastowali.

Tak dawne ichm. pp. deputatów chorągwi jmp. Zbroszka oczekiwania (którzy częstemi się dotychczas karmili obietnicami) in consideratione mając, naznaczamy z czopowego u ichm. pp. administratorów złotych

polskich 954 groszy 15 w województwie brzeskiem, deputatom zaś jmp. podkomorzego chełmińskiego 1,250 złotych w województwie inowrocławskim, tego pilno żądając, aby nieodwłocznie z najpierwszej percepty ekspedyowani zostali. Więc że nam clarius innotuit, jako zwyczaj województw naszych mieć chce, że kuchenne zawsze ichm. pp. porucznikom wydane bywa, przeto i my do tego się przychylając, respektem od lat kilku in hucusque zatrzymanego jmp. porucznikowi chorągwi w jmp. starosty owruckiego z czopowego złotych 300 w brzeskiem, jmp. porucznikowi zaś w jmp. starosty dobrzyńskiego złotych także polskich 300 w województwie inowrocławskim, ofiarujemy i napotem płacenie tegoż kuchennego asekurujemy.—Nie bez respektu mieć chcemy miasta i miasteczka u nas opem implorantia, które pożarem ognistym nadrujnowane zostały i browary im pogorzały, że dostatecznie podatku czopowego płacić nie mogą; przeto ichm. pp. administratorów fidem obtestamur, aby znamienitą uważwszy przez ten ogień dezolacją, w tym podatku folgę onym uczynić raczyli, ofiarując to, że im pro rato et grato laudi praesentis patrocinio przyjąć powinni to będziemy. Mając wszelkie w konsyderacyej na poratowanie defektów województw naszych media i ten naostatek adjecimus sposób, aby wszyscy w miastach i miasteczkach, we wsiach i Olendrach i innych miejscach, jakoto: mieszczanie, sołtysi, kmiecie, owczarze i różni plebejæ conditionis ludzie praeter statum nobilitarem, którzy stado owiec starych mają, a najmniej w stadku trzydzieści, po groszy trzy na rok od jednej owce płacili; czego ichm. pp. poborcy przy odbieraniu podatku osobowego upominać się w przysiędze każdej tego dokładać mają, jako w którym mieście lub na wsi siłę własnych owczarz-li, chłop-li natenczas owiec starych ma. Pod ten jednak podatek, dziesięć, dwadzieścia i kilka owiec mający, podpadać nie będą powinni, tylko ci, którzy excedunt numerum trzydzieści owiec albo też adimplent eundem.—A że wsie, które w rejestrze poborowym nie zostały, a per industrias jmp. Szczawińskiego poborcę województwa brzeskiego są wyjawione, przeto, aby je tenże jmp. poborca w rejestr in-grosował, upraszamy.—Lubo to mentaliter 200 złotych konferowane in vim traktamentu ichm. pp. deputatom chorągwi jmp. starosty owruckiego na sejmiku deputackim, który się rozerwał, jednak teraz justis ex rationibus wyliczone być osądziwszy, wydanie ich aprobujemy i one w kalkulacyę przyjmujemy. Ponieważ jest ich tak wiele, nie dobrze laudo nakwadruplę poprzysiężenia informowanych, ani institutionibus sejmiku naszego wiadomych, jakoto klasztor strzeliński: tedy jako alienos

a consiliis nostris od zapłacenia retentorum, które przez pp. poborców praetenduntur, kondonujemy et in vim eleemosynae ofiarujemy. Wiatrak na grodzku kruswickim, który erronee w registra quadruplae, chałupka jedna w Skotnikach i włóki pewne, które u jmp. Ziemieckiego jmp. poborca pretenduje, tedy te, ponieważ jako wiatraka żadne znaki nie są, ani włók tych w Skotnikach jmp. Ziemiecki posesorem nie jest, od płacenia podatku wolne czynimy.—Żałosna rzecz być musi i każdego movere serce, gdy rzeczp. z wielką trudnością swą, trzymając wojsko in defensionem praw i substancyej swych, e contra od niektórych chorągwi oppressionem summam odbiera et violentiam popolitemu prawu, kiedy w dobrach ziemskich ślacheckich licentiose z wielkim naprzykrzeniem poddanych i stacye z tychże dóbr wybierając, stawają: przeto tego jugum wolny naród, a co żałośniejsza, od sług rzeczp. znieść nie mogąc, zlecamy jmp. marszałkowi naszemu, aby nomine totius conventus nostri solenną uczynił in forma juris protestacyą przeciwko tym chorągwiom, które na chleb zimowy idąc, w roku terażniejszym dobra ślacheckie agrawowali; specificie przeciwko chorągwi pancernej jw. jmp. Potockiego wojewody kijowskiego i oficerom jego, gdyż ta chorągiew osobliwe egzorbitancye w dobrach ziemskich czyniła tak stanowiskami jako i wybieraniem stacyej, dla czego viam každemu ukrzywdzonemu do tej publicznej protestacyej agendi jure juxta constitutiones zachowujemy z ichmościami. A ponieważ ichm. pp. poborcy przeszli województwa brzeskiego, to jest, jmp. pisarz grodzki radziejewski i jmp. Jan Szczawiński mają nie mało po powiatach województwa tego retent, tedy wkładamy na ichm. pp. burgrabów, ażeby nieodwłocznie z tychże retentorów czynili egzekucye, którzy jeżeliby byli negligentes in officio suo, tedy powinni się ichm. pp. poborcom na pierwszych sądach brzeskich inter causas fisci za daniem pozwu sprawić.—Więc że jmp. Szczawiński poborca przeszły województwa brzeskiego dostatecznej nie uczynił kalkulacyej, a to dla niedobrego skombinowania rejestrów, które są przez jmp. pisarza grodzkiego radziejewskiego do grodu radziejewskiego podane, uprosiliśmy ichm. pp.: jmp. Marcina Bełdowskiego wojskiego kruswickiego, jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, jmp. Wojciecha Buszkowskiego, pisarza grodzkiego radziejewskiego, jmp. Przecława Grabskiego podkomorzego brzeskiego, jmp. Ludwika Zakrzewskiego, jmp. Wojciecha Głębockiego, którzy ichm. zjachawszy się do Radziejewa pro die 25 Februarii, absentia unius duorumve non obstante, tegoż jmp. poborcę przeszłego wysłuchać będą powinni i onemu

dostateczny kwit z podatków tychże przez niego wybranych nomine województwa wszytkiego dać zlecamy. Przy których rachunkach ichm. pp. burgrabiowie wszytkich powiatów sufficientem calculationem delat sobie podanych przez jmp. poborcę uczynią i pieniądze, któreby przy nich zostawały, na sejmik pierwszy do rąk tegoż pana poborce sub poena peculatus oddać powinni będą. Ichm. pp. poborcy zaś podatki terazniejsze na czas, który ichm. pp. komisarze wzwyż mianowani między sobą namówią, dla dostatecznej informacyj całego sejmiku blisko przychodzącego z odebrania kalkulacją uczynią i sumy wybrane na zapłatę chorągwiów za asygnacją ichm. pp. komisarzów wyliczą, tak aby się sejmik relationis bez wszelakiej trudności w tranzakcyach tych skarbowych dostatecznie przejrzeć mógł.— Ciężko nas angit chwały bożej uszczerbek kościoła farskiego radziejewskiego, w którym scelere involuta przez lekkomyślnych ludzi divini cultus occubuit auctio; aby jednak jo. księcia jmści biskupa kujawskiego huic augusto coelitem hospitio rekonylacyjnej affulgeat splendor, przez ichm. pp. Jana Sebestyana Osieckiego chorążego, jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskich wielce prosiemy, którzy jako o otwarcie kościoła suplikować, tak też aby i w podatku osobowym ichm. księży plebanów admonere raczył, żeby czeladka ich podatku powinnego nie uchraniła się, ale równo z drugimi ten ciężar ponosili, gdy communi w tém afficimur calamitate. Miseremur egestati oo. Reformatów konwentu pakoskiego, podgórskiego i wrocławskiego, którym po 20 beczek soli, konwentowi radziejewskiemu, który miejsce consiliis nostris adoptavit, beczek 20, kościołowi farskiemu radziejewskiemu jako natenczas bez pasterza i wszelkiej elemoziny osiročiałemu na poprawę okien i innych w kościele rekwiżyty beczek 20 ofiarujemy i dać jmp. żupnikowi za asygnacją jmp. marszałka naszego zleciliśmy. Spezy jmp. Newelskiego deputata chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego, które przy oczekiwaniu zapłaty łoży i kosztuje się, uważając: przeto złotych trzysta in vim traktamentu częścią u ichm. pp. administratorów, częścią u jmp. poborce inowrocławskiego naznaczamy i jmp. marszałkowi asygnacją dać na odebranie ich zleciliśmy.—Lubo to dobrej zostajemy nadzieje, że sejm blisko następujący felicem votorum może consequi coronidem, jednak in omnem eventum, czego strzeż Boże, gdyby scysya sejmku nastąpić miała i sejm absolute rozerwany był, tedy termin a data rozerwania sejmku we dwie niedzieli sejmikom i obradom securitatis publicae konserwujemy i mieć go tanquam ex limitatione powinni będziemy. To też ichm. pp. posłom

na sejm instrukcją opisanym injungimus, aby po rozerwaniu sejmku, po pożegnaniu jkr. m., p. n. m. o listy uniwersalne nazwane wici ekspostulowali i nas niemi coprędzej awizowali. Instrukcją sejmiku przedsejmowego coronationis aby jmp. marszałek reasumował i terazniejsze artykuły z dawniejszymi kombinował, do czego uprosiliśmy: jmp. Marcina Bełdowskiego wojskiego kruszewickiego, jmp. Przeclawa Grabskiego podkomorzycy brzeskiego, jmp. Jana Jakóba Grabskiego podkomorzycy inowrocławskiego, jmp. Marcina Zakrzewskiego, aby omni, quo par est, wszystkie artykuły i punkta laudi, circumspiciant studio.

Gravis sensus injuriæ privatae, gravior publicae częste wielu ichm. braci w koło nasze na jmp. żupnika kujawskiego kwerymonie ciężką w umysłach naszych czynią kompasyą; przeto najskuteczniejszy do ukontentowania ichmśc. znajdując sposób, jmp. instygatorowi województw naszych (który już pewną gratyfikowaną sumą jest) injungimus, aby na sejmiku deputackim krzywdę w nieodebraniu soli od każdego z ichm. obywatelów kujawskich w kole wprzód opowiedział, potem in foro fori nomine ukrzywdzonego et ad instantiam sui jure agat. Jmp. marszałkowi, ponieważ reasumowanie artykułów dawniejszej instrukcyj, także i skoordynowanie terazniejszych, których znamienita wielkość jest, także wiele i innych tranzakcyj ekspedyowanie na niego włożyli, tedy, nie chcąc być desudacyj jego i prace immemores, beczek 20 soli in vim gratitudinis za takie prace jego ofiarujemy i jmp. żupnikowi wydać zlecamy.—Domy miejskie, w których acta publica ob desolationem przez nieprzyjaciela castrorum jako anteriori laudo tak et praesenti mieć chcemy, aby jako a stationibus tak et exactionibus militaribus quibusvis wolne zostały; w czém ichm. pp. senatorów curam et operam obstringimus, aby oni modos et media adinveniant, jakoby te domy, które swojej wygody dla częstych ad acta accessus mieć nie mogą i owszem prowentów swych znaczną odnoszą dyminucyą, in vim recompensae od ciężarów wyżej wyrażonych wolne i nieagrawowane były. Które to sejmiku terazniejszego postanowienia do woli i intencyj całego zgromadzenia konformujące się, zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego przy podpisie ręki jego do akt grodzkich radziejewskich podać.

Wojciech Głębocki komornik inowrocławski, marszałek koła rycerskiego województw kujawskich.

74.

1670. Januarius, 22.

Radziej. grodz. Relation. 2 f. 1180.

[Instructio conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda post Dominicam sexagesimae proxima (Februar 10), anno Domini 1670. Obtulit nobilis Stanislaus Wojciechowski.

Instrukcyja na sejm ichm. pp. posłom wielmożnym: jmp. Spytkowski na Bużeninie Pstrokońskiemu podkomorzemu brzeskiemu, jmp. Sebestyanowi Jaranowskiemu podsędkowi brzeskiemu, jmp. Marcinowi Zakrzewskiemu z brzeskiego, jmp. Andrzejowi z Miroszewic Gąsiorowskiemu staroście radziejewskiemu, jmp. Zygmuntowi Dąbskiemu cześnikowi inowłocławskiemu, staroście gnieźnińskiemu, jmp. Janowi Jakóbowi Grabskiemu podkomorzycowi inowłocławskiemu z inowłocławskiego województw kujawskich wysłanym i uproszonym dana.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowłocławskiego województw kujawskich na sejmik pro die 22 miesiąca stycznia do Radziejewa zgromadzeni. Lubo nieprzyjazna malevolorum zawziętość trepidatos nieco animi nostri oddała sensus, gdy przez rozerwanie sejmu intra factorum adita pallentem ojczyzny swęj wystawiła faciem, z drugiey jednak miary in supremae felicitatis meta być się postanowionych rozumiemy, gdy szczęśliwie najjaśniejszy majestat jkr. m., p. n. m. illustribus regalis diadematis adornowany został decoribus; następują do tego w umysłach naszych novae amoenitatis accessus, gdy nieomylnie supremum benewolencyej nad nami panujące argumentum i nieustawajaca prześwietnego senatu na dobro pospolite czujność, uprzejme civium vota de domo nobis viaria et amica na długoletnie pożycie jkr. m., p. n. m. tronu sceptrique wystawują sociam: z tēj tedy szczęśliwości jako każdego wynika, in vultum animus tak sincera gaudia effundantur in plausus, uprzejmie jkr. m., panu n. m. nietylko animo ale vocis et gratulationis aplaudując studio, życzymy, aby tēm desuper skoordynowaném postanowieniem limes factorum, janua felicitatis ojczyźnie naszēj adsit i cokolwiek sinistri adversive przeszłych panowało czasów, cum tempore cedat a pomyslnych fortun w szczęśliwie prowadzącém panowaniu jkr. m. comitentur successus; mając zato, że eae manus junctae, które zawsze zostają fortiores w konserwowaniu państw sobie od Pana najwyższego powierzono-

nych, felices et incolumes królestwo ichm. pp. nasi miłościwie nam długoletnie panować raczą; które studia, że votis obsequentur nostris, nie wąpiemy, a do instrukcyej, w której nam necessitates reip. jkr. mość proponere raczy, przystępujemy.—Postanowienie małżeństwa, które jkr. m., p. n. m. najbardziej z respektu dobra pospolitego suscipiendum ducit i co się ex dote arcyksiężnej jejm. przyszłej, da Bóg, królowej jejm. dostać ma, conservationi ojczyzny naszēj poświęcić jkr. m. deklaruje: tedy ichm. pp. posłowie, annuendo świątobliwēj intencyej jkr. m., quae et quanta in vim dotis proposita fuerit summa, z całą rzeczyp. takowąż assecurabunt sumę et sufficientem juxta communem totius reip. sensum obmyślą reformacyą. Znamienitą bacząc przez alienacyą włości do ekonomiej kr. jmcie należących proventum szczupłość, tak dalece że i dostateczna nie może stołowi jkr. mci subministrari prowizya, przeto wszystkie jakimkolwiek sposobem, jako to, czczewskie i sztumskie od tychże ekonomij odcięte starostwa, także i inne dzierzawy jako to: berwaldskie i tygienhofskie, albo nowodworskie, aby pristinae restituantur dispositioni, ichm. pp. posłowie instabunt.

Między potrzebnemi tēj rzeczyp. obradami za najgruntowniejszą rzecz sobie ichm. pp. posłowie poczytać mają, aby ordynacyą Zamościa, która akt sejmowy coronationis zatrudniony mieć chciała, a jako relatum nam jest, że okazya ichm. pp. Zamoyskich in discordes sejm wprowadziła sensus, gdy ichm. pp. Zamoyscy poważną całej rzeczyp. wzgardzili interpozycyą, ani tēj łatwości, do której się księżna jejm. Wiśniewiecka na okupienie dziedzicznej swęj substancyej skłoniła, nie akceptowali, owszem omni temeritate nadrabiali: przetoż tēż ordynacyą jako contrariam juri naturae et juri divino, contrariam legibus regni et aequalitati praejudiciosam, aby primario kasowała rzeczyp., instabunt ichm. pp. posłowie.

Edocent nas mala reip., jakie przeszłych czasów, gdy przez różne promocyje osób pokojowych i fraucymernych przywileje dwa i trzy na jedną rzecz wychodziły, które potēm sejmy i sejmiki mieszały; a zatēm dawne prawa i zwyczaje aby w swoję rézę wprawione były, seryo zlecamy ichm. pp. posłom, żeby ichm. pp. pieczętarzów powaga in suo esse zostawała, aby przez podobne osoby żadne nie szły promocyje, ale przez ichm. pp. pieczętarzów jako przez tych, którzy są custodes legum, podpisy zaś przez ichm. pp. regentów.

Jako ucieszeni z tego zostajemy, gdy incolumitatem civium, integritatem legum, dignitatem reip. najjaśniejszemu rekomendowali majestatowi, tak jure merito, aby ea moles infractis sustineatur viribus

i godność ta majestatu jkr. mci, aby clarioribus affulgeat splendoribus, wszelkich ozdób apparatus sposobiać należy, a osobliwie gwardyjej, która jakimi sumptami przeszłemu kr. jmci sustentowana zostawała, podobnymi ad praesens i komputu jednostajnego, z obrady całej rzeczyp. foveatur.

Ucieszona rzeczyp. szczęśliwie z pojsrzodka siebie obranego pana wielki żal mieć musi, gdy inaudito exemplo sejm coronationis rozerwany i zatem seryo zlecamy ichm. pp. posłom, aby się p. Olizar sprawił i o to dał rationem izbie poselskiej; a jeśli non comparebit, w trybunale do sprawienia się, aby mu termin byłznaczony. Napotem zaś żeby bezwstydnie sejmy się nie rwały, (liberam vocem ut pupillam oculi nie tykając) prawo napiszą juxta instituta majorum i podług starego zwyczaju, aby się żadnemu posłowi z izby poselskiej wychodzić, a daleko więcej wyjeżdżać i uciekać nie godziło z protestacją, ale przy prawie, lub przy artykule na prawie się fundującym wolno mu głosem wolnym tamować sprawy rzeczyp., pókoby w prawie nie był satisfactus; na górze zaś i to ostatniego dnia sejm in praesentia trium ordinum inaczej sejm rwać żeby nie był powinien, aż prawo przeczytawszy et coram tota rep. oko położywszy i to jeszcze przysięgą stwierdzwszy, że non privato ullo respectu vel subordinatione, ale solo intuitu boni publici et conservationis ojczyzny sejm rozrywa.

Ostatnią i w tém ojczyzny swój województwa kujawskie upatrują zgubę, gdy wojska, któreby zaszczytem być miały matce swojej od nieprzyjaciela, et in excubiis podług prawa zostawać, na chleby po całej Koronie rozchodzą się, a nieprzyjaciel (quod dolendum) w kilka tysięcy tak wiele ludzi chrześciańskich w niewolę zabiera, od obozu przez wszystkie Polskę aż do granic ciągnieniem i nazad od granic aż do obozu rzeczyp. niszcząc; a co większa in levipendium stanu rycerskiego przeciwko wszystkim prawom w dobrach ślacheckich stawają, z dóbr ichm. duchownych gotowizną tak wielkie sumy biorąc, na same królewskiej nieznośny ciężar wkładają, cudzoziemską manierą na koń chleb biorą a nie z łanów podług prawa, po kilkuset złotych z jednego kmiecia osiadłego wyciągają, gdy wyciągnąć nie mogą dobytki, cokolwiek ubogi człowiek ma, zabierają: skąd tak absoluta potestas nad stanem rycerskim i nad rzeczyp., pytać się o to mocno publico nomine przez jmp. marszałka izby poselskiej i sami in personis, ichm. pp. posłowie ekspostulować z jmp. hetmanem wielkim powinni będą, w czém ichm. fidem, honorem et conscientiam obowiazujemy. Nie wojsku to bowiem

(z którym nikt stanu rycerskiego nie zwadzi, bo i oni ślachta bracia) przypisując, ale rządowi jmp. hetmana koronnego, o co się jegom. z urzędu swego sine ulla offensa sprawić powinien rzeczyp.: in posterum zaś żeby tego nie było, jako najskuteczniejszy wynajdując sposób ichm. pp. posłowie cum tota rep., deklarując od województw naszych, że wojska wolemy nie mieć aniżeli servitutum pati; dla czego nie więcej wojska tylko co ad proportionem obojęd kwarty w usłudze rzeczyp. zatrzymać. Na artyleriją starostwa podług prawa ordynować (jako po książęciu jmci Bogusławie na artyleriją starostw i królewszczyzn), ichm. pp. posłowie między wakansami upomnią się. A łanową wyprawę z rotmistrzami po województwach postanowią, obowiazawszy jmp. hetmana koronnego, które chorągwie w rzeczyp. służbie zostają, aby in excubiis przy granicy od Ukrainy zostawali, w Polskę nie wchodząc; któremu to artykułowi na prawie się fundującemu, jeśli zachodziła kontradycya, tedy ichm. pp. posłowie do niczego przystąpić nie powinni, ale upraszać jkr. m., p. n. m., aby pospolitém ruszeniem nobilitatem convocare raczył.

Instancją za jmci ks. pisarzem najwyższym skarbowym koronnym wniosą ichm. pp. posłowie do jkr. m., aby za jego dawne na dworach królewskich antecesorów jkr. m. zasługi w osobliwym swoim respekcie miał et de primis vacantibus prelatur duchownych jego ukontentować raczył. A iż urząd najwyższego pisarstwa skarbowego koronnego, który ab origine zawsze dotąd prowenta stołu jkr. m. tak koronne jako i w. ks. litew. odbierał, w tychże prowentach w. ks. litew. przez artykuły województw tamecznych różni umniejszyć usiłują, instabunt ichm. pp. posłowie nasi et efficient, aby urząd ten cały przy prawie całej rzeczyp. i zwyczaju dawnym et circa pacta conventa królów ichm. nienaruszony zostawał, a jmć ks. pisarz najwyższy skarbowy urząd ten pisarstwa na sobie piastował.

Ponieważ dług jw. jmp. wojewody brzeskiego kujawskiego, inowłocławskiego etc. starosty winny, od skarbu koronnego z prowizyjej królowi jmci przeszłemu od rzeczyp.znaczony, prawem blisko przeszłej elekcyjej z téjże prowizyjej do wypłacenia dotąd od tegoż skarbu nie jest wyliczony, a to dla różnych interpretacyjej przez tenże skarb prawa tego: tedy ichm. pp. posłowie nasi na przyszłym sejmie wprzód u skarbu koronnego ante omnia upomnią się, aby temuż jmp. wojewodzie sine quibusvis dilationibus effective zapłacony był, ponieważ dług ten różnemi asygnacyami kr. jmci przeszłego na własne intraty

swoje za szkody tegoż jw. jmp. wojewody przez wojska poczynione przyznany, nowych likwidacyj jako realny nie potrzebuje.

A że znamienite baczemy merita naprzeciwko spólnej téj naszej ojczyźnie i dostojęństw u jkr. m. ww. ichm. pp. Konstantego na Lubstowie kasztelana bydgoskiego i Mikołaja starosty kruświckiego Lubstowskich, zlecamy to ichm. pp. posłom naszym, aby ichm. mci recommendati byli i w zasługach swych in primis województw naszych vacantibus uposledzeni nie zostali; osobliwemu jednak respektowi jkr. mci i całej rzeczyp. ruinę substancyj dziedzicznych jmp. starosty kruświckiego, które przez wojska przeszłego kr. jmci obóz pod Palczynem własną jmp. starosty majątnością założony, zdezelowane zostały, aby zarówno z drugimi ichm. juxta constitutionem (?) novellam dostateczną za tę ruinę odniósł rekompensę. Ani tego ichm. pp. posłowie zapomnieć mają, owszem sedulo promovebunt, aby pomieniony jmp. starosta kruświcki za sól, którą nieprzyjacielowi Szwedowi łasztów dziewięćdziesiąt odbił i odebrał, a za wolą i rozkazaniem przeszłego króla jmci in fidei reip. na wojsko cesarskie dał, gratyfikowany został lub ea quantitas soli albo oddana, albo zapłacona była.

Mając respekt nie tylko w województwach naszych, ale i w całej rzeczyp. naszej qua toga qua sago na zasługi jmp. podkomorzego brzeskiego, gdy przeciwko prawu o Wielką Łąkę w województwach pruskich zachodzą artykuły, jakoby ta dzierżawa od jmci alienowana była: seryo zlecamy ichm. pp. posłom, aby prawo jmci nullatenus infringi mogło i owszem pomienionego jmci jako dobrze zasłużonego osobliwemu jkr. mci zalecą respektowi.

Jest to lege cautum, iż dobra dziedziczne ślacheckie, które przez obozy zniesione są, mają być nagrodzone od całej rzeczyp.; zaczęm, iż wieś Czerniejewice, w województwie inowłocławskim leżąca i w posesyjnej jmp. Mikołaja Tolibowskiego kasztelana słońskiego będąca, nie raz, ale dwa razy obozami funditus zniesiona, raz na zbudowanie mostu, gdy się wojsko przeprawowało na obleżenie miasta Torunia, drugi raz gdy kr. jmśc przeszły pod Bydgoszczą stał, także funditus rozebrano, gdzie od szweckiej ruiny jmp. słoński żadnej nie ma i nie bierze intraty: wniosą ichm. pp. posłowie instancją za jegomością, aby ta tak znaczna szkoda lub z prowentów rzeczyp., lub z prowizyj przeszłego kr. jmci według asekuracyj constitutionis novellae nagrodzona była.

Winną zawsze znaczne i krwawe zasługi w jmp. Andrzeja z Miroszewic Gąsiorowskiego starosty radziejewskiego merentur od województw

naszych gratitudinem, za którym lubo toties od województw tychże do przeszłego antecesoru kr. jmci wniesione instancje, że jednak dotąd żadnej za odwagi, straty i koszty dla usługi podjęte rzeczyp. nie odniósł kontentacyej: wniosą do jkr. mci panowie posłowie instancją, aby to pańską jkr. mci łaskawością nagrodzono być mogło. A komisya na wójtostwo radziejewskie i dobra do niego należące ekspedyowana aby per publicam legem aprobowana była i asygnacya na zasługi chorągwi jmci od skarbu wydana aby ad effectum przysła, cura et opera ichm. pp. posłowie efficient.

Gdy na blisko przeszłym sejmie publiczną instancją izba cała poselska po razy dwa wносиła do jkr. mci za jm. ks. Dąbskim archidyakonem plockim ratione koadjutoryej na chełmskie biskupstwo: tedy jako była od majestatu jkr. mci deklarowana obietnica ex primis vacantibus jm. ks. archidyakonowi względem alienacyej od niego téj koadjutoryej, ponowią ichm. pp. posłowie prośby swe do kr. jmci i starać się omnimode będą, aby in effectu była ta obietnica jkr. mci recompensa.

Jawna krzywda ichm. pp. Zawadzkich przez niesłuszne starostwa puckiego za listem kr. mci. przeszłego pp. Gdańszczanom powwładanie, że zaciąga periculum całej rzeczyp., gdy fortalicium pograniczne i portowe w ręku personarum civilium przeciwko prawu koronnemu zostaje; instabunt ichm. pp. posłowie, aby to starostwo restituatur ichm. pp. Zawadzkim, inito modo cum rep., aby ta forteca wyszła z rąk pp. Gdańszczanów, o co urgebunt omnibus rationibus do całej rzeczyp.

Iż przez te czasy za panowania kr. jmci przeszłego wielkie się działy inconvenientia, które są przeciwko prawu pospolitemu, między którymi, że się stała alienatio bonorum w metryce mniejszej koronnej in rem et personam samegoż jmci ks. podkanclerzego służąca in praesudicium sukcesorów jmp. starosty wieluńskiego, od tegoż jegomości uczyniona i jmci ks. podkanclerzego koronnego zeznana, który extremum agens vitae terminum nietylko swoje dobra ale i brata swego rodzzonego, który zostaje superstes, contra praescriptum legum alienował i in personam jmci ks. podkanclerzego rezygnował, a od sukcesorów swoich sine legitima causa oddalił: żeby tedy takowa rezygnacya i alienatio contra praescriptum legis uczyniona żadnej wagi nie miała, a legitimi successores żeby się sukcesją cieszyli, seryo instabunt ichm. pp. posłowie nasi i nidoczego nie przystąpią, ażby ta sprawa ante omnia inter exorbitantias uspokojona była; a napotém żeby się żaden nie ważył z ichm. pp. pieczętarzów in personam sui w metryce swojej za-

dnych zapisów wieczność w sobie zamykających przymować sub priuatione officii, cavebunt lege publica ichm. pp. posłowie, w czém ichm. fidei et conscientiam obligamus.— Potkało to znacznych i rodowitych in rep. cives, że im konferowane od króla jmci przeszłego za ich i przodków zasługi per fas et nefas odbierano i w sądach zadwornych osądzono possessiones; przeto aby napotém lub indignatio principis i zawzięcie dworu, albo ambientium avaritia takowych nie praktykowała krzywd et oppressiones, na przyszłym sejmie adinveniantur media; w czém że jmp. Grudziński starosta gołubski srodze jest aggravatus, a żadnej dotąd nie odniósł rekompensy, aby w téj swojej pretensyjej według prawa i słuszności był ukontentowany, albo restitutio starostwa ujskiego była jemu i dekret niesłuszny żeby był skasowany, do tego się równo z inszemi województwy przykładać ichm. pp. posłowie będą.

Akta interregni którekolwiek wchodziły in disquisitionem iurium, jako to, w sprawie jejm. pani Grudzińskiej starościny gołubskiej, aby na sejmie przyszłym per legem nie były aprobowane, ale jako przeciwne prawu skasowane, instabunt ichm. pp. posłowie.

Znaczną w tém bacząc krzywdę tych, którzy ad constitutionem anni 1659 o dochodzeniu krzywd czynili, gdzie wiele dekretów trybunalskich stanęło et in executionem przyszły, samo miasto Toruń, którego obywatele najwięcej ex malitia et odio contra statum nobilitarem depozytów Szwedom powydawali i sami pod pretekstem szwedzkim in suum commodum obrócili, huic legi parere nie chcą et executioni subesse: instabunt ichm. pp. posłowie, aby ta konstytucya et lex, która od tak dawnego czasu in volumine legum zostaje, reasumowana była i dekreta do téj konstytucyjej ferowane, aby per officia competentia in executionem przyszły, nullis decretis assessorialibus obstantibus, neque poena evocationis; i jeśliby się takowe sprawy na sejmach sędzić miały, tedy ichm. pp. posłowie tego prawa konstytucyją rujnować i znosić nie dopuszczają i o to starać się będą, ut decreta tribunalicia ad hanc legem lata kasowane nie były, ale raczej aprobowane.

Wzięła dowód na przeszłym sejmie cała rzeczyp., jako salus et integritas publica nietylko zatrudniona, ale zaledwie niezgubiona została przez rozerwanie sejmku a to occasione diplomatis, które często per approbationes in volumen legum przez (bez) wiadomości całej rzeczyp. in enervationem et elusionem legum publicarum wchodzi; tedy na tym sejmie i napotém pp. posłowie na żadne dyplomata a daleko więcej aprobacye ich per constitutiones nie pozwolą, na któreby wprzód na

sejmikach i przez instrukcye województwa nie pozwoliły; te zaś dyplomata wszystkie, których aprobacya naprzeciw prawom pospolitym i starodawnym, novo invento, znosząc one w konstytucyie, za panowania króla przeszłego jmci weszły, aby in publico czytano, a te wszystkie, któreby cokolwiek contra leges, znosząc one, w sobie miały, aby in perpetuum nullitati subjaceant. Dyploma dane osobom 1659 anno ad instantiam cujuscunque palatinatus et instructionis cassentur wespół cum decretis in quocunque subsellio vigore vel ex occasione tychże dyplomatum emanatis; więc i dekreta sejmku przeszłego, które po wyjściu posła cum contradictione et cessante jam activitate z izby poselskiej a zatém i sejmku, obstantibus publicis protestationibus, gdzie już i sam czas sądów sejmowych ekspirował, są ferowane, aby kasowano, promovebunt pp. posłowie.

Ponieważ oo. Jezuici fundacyą sławnąj pamięci jmci ks. Wojciecha Tolibowskiego biskupa poznańskiego ad convertendam haeresim w Międzyrzeczu negligunt i o onęj wiedzieć nie chcą, na którą pewne sumy legowane, ordynowane i zapisane były: tedy aby się te sumy lub ad dispositionem egzekutorów sławnąj pamięci jmci biskupa poznańskiego lub sukcesorów jego, albo komu de jure competent, powrócone były, starać się o to będą ichm. pp. posłowie, aby przez konstytucyją, przez fundacyą alio divertat resp., ponieważ dobrowolny od nięj oo. Jezuici reces uczynili.

Tak znaczną jmp. Michał Karnkowski starosta wyszogrodzki uczyniwszy do kolegium plockiego fundacyą, aby perpetuis temporibus nadarzyńska majątność należała, coby chwała boża się pomnażała i studium philosophicum przy témże kolegium aby się odprawowało; zaczął i oo. Jezuici też fundacyą odmienili i do warszawskiego kolegium ją przenieśli: przeto wniosą ichm. pp. posłowie swoją instancyą do całej rzeczyp., aby ta fundacya lege publica aprobowana była i do kolegium plockiego aby perpetuis temporibus nadarzyńska należała majątność i studium philosophicum aby tradowane było.

A że multum interest województwom naszym wszystkim, aby tak lauda tempore interregni jako też dekreta w sądach kapturowych ferowane konstytucyją przyszłego sejmku aprobowane były, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby się tego seryo upomnieli; te jednak w tychże sądach kapturowych dekreta, które w sprawach różnych ante ipsam diem abdicationis w termin wkroczyły i które in cognitionem iurium wchodziły, aby inhaerendo constitutioni confoederationis takowe dekre-

ta anihilowane i kasowane były cum restitutione in integrum causarum in foro seu officio competenti.

Sumy na dobrach królewskich przez nieprzyjaciela koronnego Szweda z gruntu spalonych i zrujnowanych, a przez ichm. pp. komisarzyów vigore commissionis a sacra regia majestate emanatae, ratione reparationis bonorum zeznane i naznaczone, aby były wszystkie in genere, osobliwie jednak na Myszczewicach, Broniewie i inszych przynależnościach nieboszczykowi godnej pamięci jmp. Janowi na Kołudach Kołudzkiemu podczaszemu brzeskiemu, zeznane i przez komisją asekurowane, aby na sejmie, da Bóg, przyszłym per constitutionem aprobowane były.

Więc że dobra dziedziczne ur. ichm. pp. Jaranowskich przez wojska i obozy kr. jmci przeszłego funditus są zrujnowane, tedy instabunt ichm. pp. posłowie do jkr. m. i do całej rzeczyp., aby im na dobrach pustych królewskich, to jest, na Sokołowie i Lekarzewicach wioskach popalonych in vim nagrody emphyteses do lat 50 zeznane były.

Także bacząc być jmp. Mikołaja Andrzeja Piotrowskiego komornika granicznego i sędziego grodzkiego brzeskiego, dobrze województwom kujawskim zasłużonego, w posesjach jego przez zrabowanie, także spalenie i insze inkursye nieprzyjacielskie i różne przechodzenia wojsk zrujnowanego: tedy lubo się generaliter warowała aprobacya sum na dobrach królewskich przez ichm. pp. komisarzyów ratione reparationis bonorum desolatorum asekurowanych, za nim jednak per speciem jako też i za inszymi ichmościami wniosą instancją ichm. pp. posłowie nasi, imieniem obojga województw kujawskich, aby ta suma, którą ma per commissionem asekurowaną na łanach pewnych nr-o czterech w starym Radziejewie w województwie brzeskiem, powiecie radziejewskim leżących, per cessionem vigore consensus s. r. mtis od sławnej pamięci nieboszczyka jmp. Stanisława Karola Oleśnickiego przeszłego starosty radziejewskiego jemu służących, per constitutionem aprobowana była, tak aby i potomkom jego nie ginęła; gdyż notum każdemu, na co omnem mieć trzeba respectum, że własnym kosztem swoim między tylko ziemią a niebem funduje się na tamtym gruncie, gdzie nic a nic, ani zasiewków żadnych, ani budynków i jednego pała, ani też poddaństwa, ani też sprzężaju nie było.

Instancya za Inflantczykami, mianowicie, za ichm. pp. Jaranowskimi, którym tam substancya ich dość obszerna per pacta cessit na stronę szwedzką, wniosą ichm. pp. posłowie do kr. jmci i do całej rzeczyp., aby

im ta strata nagrodzona była, lub królewskimi dobrami, lub też sum jakich zeznaniem za to; a ci ichmści, którzykolwiek względem komisyj w Litwie naznaczonej wzięli co ad rationem, aby calculum uczyniwszy, sortem onych concernentem z tej sumy taką, jaką brali, monetą wyliczyli i ukontentowali.

Wiele rzeczyp. na przeszłej szczęśliwej elekcyj konsumpsit czasu w namówieniu egzorbitancyej, które, nescitur, quo fato lub w egzemplarzu ichm. pp. komisarzyów z senatu i koła rycerskiego continebantur, in volumen jednak między innemi egzorbitancyami nie są włożone, jako przysięga ichm. pp. podkomorzycy koronnych, e contra zaś dzierżawa podhajecka do lat pięćdziesiąt prawem lennem ultra mentem reip. jest konotowana; tedy zlecamy ichm. pp. posłom, aby inkwirowali rationem od jmp. marszałka koła rycerskiego przeszłej elekcyj, oraz i o to starali się, aby jako ta przysięga ichm. pp. podkomorzycy koronnych w konstytucyą sejmu przypadającego indukowana była, tak owa druga respektu podhajeckiej dzierżawy kasowana została, albo correctura pactorum de toto aby nastąpiła.

Asekuracya fundationum klasztorów zakonu św. Fanciszka rzeczonych Reformatów w całej Koronie zostających, oraz libertacyą generalną tychże klasztorów ab omnibus civilibus oneribus et impetentiis, promovebunt ichm. pp. posłowie, żeby na tym sejmie ea methodo wpisana była, zkądby rzeczyp. na potomne czasy ad tutelarem affectum przeciwko tym świątobliwym zakonnikom excitari mogła.

Memores będąc meritorum tak in rep. jako i ku województwom naszym przez godnej pamięci jmp. Wierzbowskiego wojewodę brzeskiego impensorum, æquum duximus synowi jego jmp. Mikołajowi Wierzbowskiemu wojewodzie brzeskiemu auxiliarem exuli podać dextram, którego studio et affectui ichm. pp. posłom zaleciwszy, supplices do jkr. mci i całej rzeczyp. za nim mieć ich żądamy i to im imponimus, aby mediante quietatione z kondemnaty w trybunale otrzymanej relaksowany został et pristino restitatur honori.

Skuteczna ku rzeczyp. jmp. Wysockiego cześnika sochaczewskiego usługa summae aequitatis znaleźć ma respectum, aby te impensy, które perficiendo legacyą na miejscu nieboszczyka jmp. Radziejewskiego łożył 30,000, które ichm. pp. sukcesorom nieboszczyka jmp. Radziejewskiego liczoneby być miały, a że przez jmp. cześnika to perfectum opus skończyło się: zacząć aby i suma restans dana mu in vim gratitudinis była, w pilnem staraniu ichm. pp. posłowie mieć będą.

Male compensata merita przez przeszłego kr. jmci jmp. Gabryelowi Szczepańskiemu za wystawione kosztem jego pod Pilawce i Beresteczko chorągwie miawszy przed oczyma, gdy mu miasto wdzięczności starostwo grudziądzkie gwałtownie odebrano i de jure emphytescos wyzuto: aby tedy starostwo to pomienione jemu powrócone było, ichm. pp. posłowie efficient,

Wielkie przeto starostwa sądowe ponoszą ruiny na majątnościach do takowych starostw należytych, gdy in solidum dożywocia ichm. pp. starostowie wyprawują, przez co post fata starostów ledwie tylko same zostawiają grody, że napotém i teraz niektórzy jurydyki sądzić i egzekucyę czynić competenter nie mogą; tedy starać się o to będą ichm. pp. posłowie, żeby takowe privilegia nigdy napotém nie wychodziły, a które za przeszłego kr. jmci są wydane, żeby były kasowane, tak żeby sukcesorowie post fata modernorum possessorum starostw sądowych, tak jako teraz trzymają moderni possessores, nihil avellendo nec alienando, odbierali. Które takowe dożywocia, choćby je która pani post fata męża swego wykazowała, żadnej trudności czynić nie mają et alia privilegia pro nihilo reputando, by na najmniejszej części byleby do starostwa sądowego należały, wyjąwszy urgelty modernorum possessorum, którymi in posterum starostwa agrawowane być nie powinny.—Jeżeli co ojczyźnie zgubę przyniosło i bardziej zubożyło jako szelężna i tymfowa moneta, za którą pretia rerum cenę wyższą odnoszą: najpilniejsze tedy i najpierwsze ichm. pp. posłowie adiicient w tém media, aby jednostajna et justis valoris intymowana była, distinctam ichm. pp. posłom w tém dając potestatem, aby do tego, co in rem boni publici cedet, a znamienita téj monety nastąpi melioracya, przyczynić się raczyli.

A iż i dawnemi prawami i terazniejszymi nowo na przeszłej elekcyęj umówionemi pactis conventis, zabiegając fakeyom różnym et evulgationi arcanorum pokoju jkr. mci consiliorum, określiła to sobie rzeczp., aby cudzoziemcy i personae plebejæ na dworze jkr. mci intrantes et in officia aulae sese ingerentes widziani nie byli: tedy instabunt zelose ichm. pp. posłowie nasi do kr. jmci i całej rzeczp., aby wszyscy cudzoziemcy i plebejæ personae od dworu jkr. mci relegowani byli i że każdego takiego, któryby, nie dbając nic na rigor prawa, na dworze jkr. mci się bawił i do pokoju pańskiego wchodzić śmiał, pozwać in vim termini tacti na trybunał, a on jako contemptor legis publicæ, żeby się ex simplici registro sine beneficio aresti ad cujusvis instantiam powinienby sprawić sub poena infamiae et confiscationis bonorum, które

trybunał delatori per decretum ex nunc przysądzić i per executionem ad locorum capitaneos odesłać ma.

Merentur wysokie a znaczne tot in rep. wyświadczone godnej pamięci nieboszczyka jmp. Wojciecha Radojewskiego chorążego inowrocławskiego merita, które tot documentis jako zdrowiem miłym i substancyą swoją we wszelakich okazyach, poważne piastując na sobie w usługach województw naszych funkcyę, erga remp. pokazywał, aby debita ich et in posteritatem ichmości effundatur gratitudo; więc pozostałego jmp. Wojciecha Radojewskiego syna jmp. chorążego do podobnych praeclare acta spasabiając, accurate ichm. pp. posłowie starać się będą, aby częśćka pusta na Mątwach, która między dziedzictwem jegomości leży, mogła in hereditatem za odważne rodzica jegomości usługi i koszty cedere, a nieomylny aby odniosła skutek, gdyż przez obóz kr. jmci przeszłego i własne dziedzictwo jego też Mątwy funditus i inne przyległe są zniesione dobra.

Więc jako każda bene ordinata resp. principaliter rzeczy wszystkich targom podległych i na przedaniu zostających pretia rerum zwykła czynić, tak i w ojczyźnie naszej, w której się tot inconvenientia dzieją, gdy przez cudzoziemskich kupców i inszych niesłychane ceny rzeczy każdej ponderacye i przedawania w trójnasób, aniżeli się stoi, emergunt: przeto z całą rzeczp. ichm. pp. posłowie nasi pretia rerum postanowią.

Żaloszna zaprawdę patrzeć na obcięte temu orłowi skrzydła, kiedy tak wiele oderwanych przez postronnych nieprzyjaciół prowincyj liczy ojczyzna nasza, jeszcze i na relikwiach jej feudalis téj rzeczp. czuwa napięte molimen. Odebraliśmy bowiem na sejmiku blisko przeszłym naszym justam cum plena informatione od powiatu piltyńskiego quærimoniam, że tego powiatu ze starostwem od tak wielu lat pactis et constitutionibus Koronie i w. ks. litewskiemu inkorporowanego, teraz pre-textu certarum praetensionum do niego uroszczonych od księcia jmci kurlandzkiego avulsio a corpore reip. machinatur: przeto chcąc braci naszej garnącym się do jednych praw i swobód i mutuo na zaszczyt ich z nami cooperantibus succurrere, aby ichm. pp. posłowie nasi pilnie tego przestrzegali, jakoby najmniejsze obywatelom powiatu tego, jako też pactis et constitutionibus ipsisque incorporationi nie działo się praejudicium, owszem conservationem ich lege publica firmantur w całej rzeczp., urgeant. Do tego inquirant, z czym dokładem jmp. marszałek sejmu electionis izby poselskiej reskrypt na powiat piltyński księ-

ciu kurlandzkiemu wydał i co w sobie tenże reskrypt zamyka, pilno investigabunt ichm. pp. posłowie.

Merita i zasługi jmp. Krzysztofa Koryckiego podkomorzego chełmińskiego, generała majora infanteryj wiadome są całej rzeczyp. dobrze, które od lat 44 czwartemu już królowi jkr. m., p. n. m. oddaje z ruiną zdrowia i substancyj przez postrzały, więzienie i straty. Za tę pracę, ponieważ daninę w województwie bełzkiem po ś. p. jmp. wojewodzie sendomirskim w posesyj swojej już to czwartoletniej twierdzi, a teraz się jmp. Pruszkowski podczaszy chełmiński w tęż dzierzawę ingerit: przeto instabunt ichm. pp. posłowie do jkr. m., aby potioritatem juris, komuby prawem należącym służyć ta danina miała, rozeznac i przysądzić raczył; za tymże jmp. podkomorzym ichm. pp. posłowie wniosą do izby poselskiej instancją, aby zasługi, na które zaszła konstytucya, z konstytucyj likwidacya i asekuracya z komisyj były de integro zapłacone, także i chorągwi kozackiej od kilkunastu lat winne, na które i sejmowe dekreta pozachodziły.—Lubo nobis silentibus skarbowe negotia, które potrzeby publiczne ściskają, ozwać się nie zaniedbają, przecie jednak ichm. pp. posłowie w to się pilno włożą, aby terazniejszy jmp. podskarbi rationes rachunku uczynił; które jeżeli dostatecznie odda, z percept i ekspens dobrze się wyrachuje, tedy onegoż kwitem dostatecznym uspokoić zlecamy. Ichm. zaś pp. sukcesorowie nieboszczyka przeszłego jmp. podskarbiego aby reasumowali rachunki i kwit tak długo negowany im być ma, quousque z klejnotów rachunku, i jak się obracają, nie uczynią.

Pan Boratyni ponieważ dekreta na nim stanęły o niezapłacenie długu cudzoziemskiemu wojsku na komisyj, na które dekreta, jeżeliby jeszcze publikacya nie stanęła, tedy instabunt mocno ichm. pp. posłowie, aby publikacya na sejmie następującym tego dekretu stanęła, a jkr. mość aby po nim tymże żołnierzom jure vincentibus starostwo osieckie jako po infamie pro vacanti konferował; które starostwo jeżeliby nie wystarczyło w tym długu, tedy i dobra jego tu w Polsce skupione, nie ochraniając i oprawy małżonki jego, ponieważ causa fisci vertitur, aby tymże pp. żołnierzom oddane były. Także jeżeliby pokazało lub z rachunków, lub z jakiegokolwiek dowodu, żeby tenże Boratyni privata autoritate, albo privato aliquo consilio ultra mentem reip. miał bić szelągi, jakoto ex tanta copia tej monety szelężnej conscitur, aby był sądzony i na gardle karany; po ichm. pp. posłach mocno tego żądamy, aby tę sprawę seryo traktowali.

Meritis jmp. Żebrowskiego porrigenda est dextra i ichm. pp. posłowie jkr. m. i całej rzeczyp. recommendabunt go, aby satysfakcyą w odniesieniu zasług i łożonych na garnizon czechyryński kosztów rekompensę odniósł, w czém go osobliwą wesprą intercesyą.

Każdy virtutem et sapientiam regno absentes sądzi, gdy peregrinis gubernacula admoventur manibus; co że stanowi ślacheckiemu i wszystkim synom koronnym dobrze zasłużonym in ordine aequitatis et justitiae dzieje się krzywda, gdy cudzoziemcy plebejæ personae dignitatibus et officiis quibusvis cieszą się i na sobie je reprezentują: przeto aby na potém oblivio u jkr. m. stanu ślacheckiego nie trwała, ale żeby minimum quodque officium na dworach, grodach, cłach, w skarbie stan ślachecki otrzymywał, lege cavebunt. Insuper i o to ichm. pp. posłowie do jkr. m. instabunt, aby wszyscy cudzoziemcy i plebejæ conditionis ludzie, jakimkolwiek natenczas pieczętują się urzędem, od wszelakich tychże godności i urzędów alienowani byli et beneficia tam spiritualia quam sæcularia zaraz pokładali; suspectos consiliarios, którzy przez te czasy mieszały ojczyznę, aby jkr. m. odedworu swego relegował, jako tych, którzy dyfidencye między panem a poddanymi częstokroć knowali.

Domum regiam ichm. pp. posłowie do całej rzeczyp. wezmą, aby ją ku dobremu ojczyzny adekwowali, w tém do jkr. m. suplikując, aby wszelkich dysydentów, jako to, heretyków, kalwinów na dworze swym mieć nie raczył.

Często conqueruntur zakonnicy różnych konwentów, że im ad placitum non moribus religiosis compositum, nec bene institutum dwór zwykł za przełożonych i opatów naznaczać: przeto aby sobie opatów w konwencie de medio sui lub z różnych katedr obierać mogli, ichm. pp. posłowie to im efficient.

Wielką niewygodę, owszem znaczną przeszkodę chwale bożej w kościele oo. Reformatów podgórskich odprawującej się bacząc przez domki, które blisko kościoła pomienionego pobudowane są, a szynkowania różnych likworów w tychże domach odprawują się i we dnie i w nocy nieustawające dzieją się huk pod oknami kościoła, grania i niepocziwe śpiewania zawsze trwają: zniesienie tych domków szynkownych z miejsca tego z całą rzeczyp. obmyślą ichm. pp. posłowie.

A że efekt szczęśliwy dzisiejszego panowania jkr. m. przez pospolite ruszenie wzięła elekcyja, tedy aby tak każdego pana liberae ac communes obierały voces, a jako do własnej istoty wolności publica expe-

ditione na elekcyą, to jest, popolitým ruszeniem stawali, lege ichm. pp. posłowie cavebunt.

Jawnie widząc, że privilegia z okienkami albo blankiety różni różnie przed czasem na urzędy, dzierżawy otrzymywają, a takich privilegiorum wydawanie disjectos civium oddaje animos: tedy aby takowych przywilejów ekspedycye ustały et compositio animorum vigeat, lege ponowią et cavebunt, aby takie z kancelaryej nie wychodziły prawa i jeżeli które wyszły, aby nullitatis obtenta zostawało (?), mianowicie te, które po abdykacyej pieczętowane są et in publicum wydane, aby kasowane były.

Mając optima intentione confectum laudum sejmiku radziejewskiego względem popolitego ruszenia, także i drugie laudum przededkie, według którego, że intenta effectus probavit, gdy nam szczęśliwie obranego pana oglądać się godzi: aby tedy te lauda in omnibus punctis et clausulis przez konstytucyą aprobowane były, ichm. pp. posłowie promovebunt.

Sól, która do województw przychodzi, aby jmp. żupnik każdy według regestrów 29 (an.) wydawał, prawem to aby opisano, ichm. pp. posłowie dojrzą.

Nie bez żalu i to nam ponosić przychodzi, gdy wolności téj, którą z przodków naszych krwi wytokiem nabytej piersiami swemi zaszczycaemy, a prerogatywę ślachecką któżkolwiek sobie in condicto lub in contumaciam przysądzoną uzurpuje; aby tedy abusus takie nie działy się, pilno w tém ichm. pp. posłowie obviabunt, aby każdy, który in contumaciam ślactwo albo in condicto przysądzone sobie vendicat, na sejmiki wprzód servatis circumstantiis et solennitatibus udał się i tam ślactwo wywiódł, a osobliwie ślactwo swoje jmp. Komorski i inni, którzy tylko in condicto kiedykolwiek wywodzili. Które prerogatywy aby tylko dobrze zasłużonym, którzy chorągwie swym kosztem na usługę rzeczyp. trzymają, wydawane były; realitatem meritorum, aby in propriis territoriis wszyscy do ślactwa konkurentowie deponere mają, a potem zalecenie z sejmiku onegoż do jkr. mci i rzeczyp. mieć powinni.

Indygenaty także, które injustis mediis pootrzyrywali cudzoziemcy noviter, aby i te żadnej wagi nie miały i kasowane były.

Gdy się na retroacta saecula oglądamy, daleko coś w zwyczajach i porządkach dawniejszych zbawieńsze znajdujemy, sejmiki kolskie i korceńskie ex multis rationibus są pożyteczne; przeto aby ten zwy-

czaj dawny był reasumowany odprawowania sejmików na tych miejscach, ichm. pp. posłowie proponent.

Że przysięga super eligendos reges wiele ofensy majestatu pańskiego za sobą pociąga, gdyż oczywiście nie to co bonum publicum suavit, ale prywatę, jaka kogo præocupavit, taką niektórzy promowowali, do tego że też przysięga libertatibus præjudiciosa et perniciosa, przeto aby na terażniejszym sejmie skasowana była.

Jest rzecz pochwały godna, że causæ civiles simplicis injuriæ na sejmie blisko przeszłym electionis procesu skrócenie przez konstytucyą otrzymały; daleko więcej być chwalebniejszą kładziemy, gdy krzywda boża większe zyski spraw znajdowałaby, jako to, zabójstwa, gwałtowne w zastępie, w najazdach zranienia i inne kryminały, zwłaszcza ex quatuor articulis castrensibus pochodzące: aby takowe sprawy homicidiorum et mere sanguinum i inne kryminały, w których żadna perplexitas nie znajduje się lub na jurydyce, lub na ziemstwie absque ulla motione et appellatione decyzyą brały et indilatam executionem otrzymywały, gdyż facilius cognitio facti quam juris. Przeto aby do trybunału takie sprawy wytaczane nie były, ichm. pp. posłowie firmissimis to promovebunt conatibus, aby celeriore takowe sprawy vindictæ odnosiły cursum, do czego ichności per multas obviabunt rationes, gdy contemptum legum divinarum ac humanarum quam abunde circumscribere zechcą. Przytém novellam constitutionem o skróceniu procesu aby ta konstytucyą in suo esse zostawała i przez sejm następujący aprobowana była, valido to ichm. pp. posłowie promovebunt conatu.

Cła kasztelańskie jako antiquitus chodziły i do rąk ichm. pp. kasztelanów należały, aby reasumowane terażniejszą konstytucyą były, upomnią się ichm. pp. posłowie.

A że zwyczaj dawny mieć to chce, że wszystkie suffragia na obranie pana przez bracią ferowane in volumine legum continentur, tak tedy aby i terażniejsze suffragia wszystkich województw konotowane były, ichm. pp. posłowie domówią się tego.

Pokorniej suplice miejsce dając oo. Kamełdułów, przez którą privationem fundacyej pewnej wsi Nieporętu (która ad pios usus od przeszłego kr. jnci ordynowana jest) ciż ojcowie w koło nasze deferunt: annuendo tedy ich prośbie, zlecamy ichm. pp. posłom, ut inquirant, qua autoritate zajachali ichm. pp. Prazmowscy tę świątobliwą fundacyą.

Suplika oo. Kamełdułów godnej pamięci jmp. Wojciecha Kadziłowskiego kasztelana inowłocławskiego, supplices ichm. pp. posłów do

całej rzeczyp. mieć chce, aby im wolno, ponieważ dostatecznego mieć nie mogą wyżywienia, dobra jakie dziedziczne kupić, co aby im negowano nie było, ichm. pp. posłowie intercedent.

Wielkie się gravamina i krzywdy wszystkim do Torunia wjeżdżającym i wyjeżdżającym ludziom dzieją, kiedy przy mostach obudwóch etiam status equestris custodiis arcentur, kolasy, wozy rewidują, a pretekstem nienależytój rewizyj tak wiele rzeczy złodziejskim sprzątają sposobem, na przywilój prywatny po groszu od beczki soli wybierają; przeto ichm. pp. posłowie spytają się, dlaczego taka panuje egzakcyja i ex quo fundamento tym się przywilejem zaszczycają; dlatego aby ten przywilój kasowany był i osoba ta, która się ważyła taki przywilój i aggravationem stanu ślacheckiego otrzymywać, pœnis condignis skarana była.

Winne zostają dzięki jkr. mci za to, że wszystkie imminetia pericula wcześniej nam przez instrukcyą swoją opowiadać raczy, osobliwie wojnę turecką, która od lat kilku vires przeciwko nam assumit i potęgę swoją auget; aby tedy tak straszna imparatos non apprehendat tempestas, ichm. pp. posłowie z całą rzeczyp. dignas przed się viris et belli przedsięwzięciem considerationes et ad reprimendum hostem wynajdą media. Przymem wszystkie fortece, zamki, jakoto, Kamieniec Podolski, Lwów i inne ad ostium głównego nieprzyjaciela Turka leżące, aby omnimode subsint reparationi, przydy aby im obmyślone były, z całą rzeczyp. ichm. pp. posłowie namówią.

Znać się musimy, że naprzeciw tak potężnemu nieprzyjacielowi dostatecznych sił ani nervum belli, ani ludzi do obrony nie znajdujemy: przeto subsidia ab externis principibus implorare musimy, któreby jednak najzyczliwsze a ojczyznę naszą nie gubiące całą rzeczyp. implorando być rozumiała. Do tych się i nasi ichm. pp. posłowie skłonia, tylko to unicum præcustodiant, aby te subsidia zkańkolwiek ciągnące granicami Korony polskiej prowadzone były.

Vicinorum principum tego najbardziej czasu paranda est amicitia i słusnie aby księciu jmości brandeburskiemu ex vi pactorum podług uczynionój z nim tranzakcyej suma od rzeczyp. należąca zapłacona była; jednakże cła generalne, które na wypłacenie tych sum ordynowane były, wiedzieć nie możemy, jak się te cła obróciły: przeto inquirent ichm. pp. posłowie, jeżeli co księżę jmość brandeburski z tej partycypował sumy celnej.

Stateczna naprzeciw rzeczyp. i jkr. mci mieszczanów gdańskich wiara cordi każdemu z nas jest; ale że to nam wiadomo jest, że za ich koszty i znaczne straty starostwo puckie in vim gratitudinis do czasu powierzone jest: przeto toż miasto Gdańsk prowentów z tegoż starostwa puckiego uczyniwszy rachunek, jeżeli czego jeszcze nie dobrali, ichm. pp. posłowie defficientem obmyślą summam, a Puck z rąk ich eliberabunt.

Nie dbając nic na prawo dissidentes, które stanęło, ażeby de novo coenobia sua i zborów sobie nie budowali, nic jednak na to nie dbając, miasto Toruń po odebraniu kościoła ś-go Jakóba przez komisarzów jkr. mci de novo ratusz na Nowém Mieście obrócili w kościół; zaczęm ichm. pp. posłowie o to starać się będą, ażeby tak pestifera religio, góry—im dalej tém więcej in regionibus regno Poloniae annexis nie brała i żeby w tymże ratuszu żadna predykacya religionis luteranae nie była i owszem aby magistratus Torunensis o to był skarany, że przeciwko prawu wazyli się ratusza część na kościół swój luterski obrócić.

Znaczną w tém widząc dusz zgubę, które in religione luterana zostają, iż ex hac religione lubo kto katolikiem zostanie rzymskim i chciałby zostać, tedy ob metum parentium et tutorum także alienationem bonorum ipsos concernentium do tego nie mogą przyść: tedy słusna rzecz, aby propter accelerationem justitiæ sanctæ takowym ukrzywdzonym osobom forum naznaczono w trybunale ex speciali registro, aby w tych mogli vindicare tam summam quam conditiones suas ex cruda citatione, którzyby zatrzymywali ob mutationem religionis et status ich dobra jakiegokolwiek; czém wiele się ad fidem catholicam romanam pociągnie dysydentów, gdy takową od rzeczyp. odniosą ad suscipiendam religionem kaucyą.

Summum pietatis exemplum przeszłego kr. jmci może każdego movere, kiedy abjecto omni respectu zdawna w luterskich zostający kościół ś-go Jakóba rękach, tandem przez swój dekret świątobliwej katolickiej podał dyrekcycy; zaczęm ichm. pp. posłowie do kr. jmci i całej rzeczyp. instabunt, aby eo motivo similes actus wyświadczyć raczyli, żeby wszystkie kościoły z rąk katolickich wypadłe od luteryej były odebrane et pristino statui oddane, lege ichm. pp. posłowie cavebunt.

Ponieważ chleb zimowy, o którym się wzwyż namieniło, ojczyźnie wielkie przynosi zniszczenie, gdy nie łanami ale na koń z ludzi ubogich wyciskają: przeto jeżeliby, czego strzeż Boże, ea methodo chcieli w wyliczaniu na przyszłe zimy postępować, aby tam chleb zimowy mie-

wali, gdzie stipendiorum naznaczona chorągwiom zapłata, i dystrybutor chleba zimowego tamtego województwa aby był, któryby quantitate et qualitate dóbr tak królewskich jako i duchownych wiedział, po których chleb nie chorągwiemi, ale przez deputatów posyłać będą powinni.

Diversimoda chleba zimowego contributio nie żadną folgę, którą sobie ichm. duchowni obiecali, przynosi, gdy sumą pieniężną wojsko ujmują, ale większe jak sobie tak wszelkiemu stanowi zgotowali uciążenie, bowiem i pieniądze wzięli, i konsystencyami tak dobra ziemskie jako i ichm. duchownych zrujnowali; przetoż lege cavebunt ichm. pp. posłowie, aby się takie separacye nie działy, ale zarówno w chleba wydaniu z królewszczyznami pociągali. Nihilominus pp. posłowie upomnią się rationem sum z dóbr duchownych względem chleba zimowego zebranych, jako się obróciły, jeżeli in privatum nie padły commodum.

Tajemnice scrutabuntur ichm. pp. posłowie téj, dla czego ichm. pp. wojskowi według zwyczaju dawnego koło na rozchodzeniu się na chleby nie w polu stanowili ale we Lwowie.

Jeżeli co każdego pobudzać ma ad præclara acta et dignitatem meritorum zaszczyć jako honoris insignia: przeto pewne honory i urzędy aby w dożywotniej nie zostawały posesyjej, a mianowicie, buława do lat trzech aby tylko trzymana była i dożywotni nigdy nie był hetman, salvis modernis possessoribus, ichm. pp. posłowie z całą rzeczp. formabunt legem, aby przeto dostało się dobrze zasłużonym kiedykolwiek trzymać hoc ingens honoris decus.

Przytém dołożą tego ichm. pp. posłowie et lege cavebunt, aby nikt w posesyjej swój więcej nad dwa nie trzymał starostw a jedne tylko według prawa jurydyczne, salvis modernis possessoribus, którzy kilkoro starostw cum injuria dobrze zasłużonych na długie trzymają czasy.

Starostwo malborskie, którym się jmp. kanclerz pieczętuje a żadnych ususfructus, żadnej intraty nie uznawa, aby przez nikogo innego proventus apropiowane nie byli, tylko przez jmp. kanclerza i onego intrata dochodzić powinna; do tego że ekonomia malborska zastosować się nie dała, przez co diminutio quartæ nastąpiła, dlatego jako inne necessitates patriæ ichm. pp. posłowie tak i tę attendere powinni będą.

Ciężką krzywdę jmp. Tomasza Przytockiego, którą poniósł z okazji jmci ks. arcybiskupa, w zabraniu mu kilkadziesiąt łasztów zbo-

ża, aby za nie nagrodę odniósł, ichm. pp. posłowie deferent i instancją skuteczną za nim wniosą.

Łatwo każdy uznać może, jako o ciężki główne miasta mniej potrzebny a rzeczp. szkodliwy miast i miasteczek augment przyprawują upadek, gdy w ścisłej bliskości ledwie nie w przedmieściu swoje zakładają fundamenta, bowiem jako to w swych targach ponosi uszczerbek, tak to dostatecznego mieć nie może commodum; a zatem jako ogromny lew muscarum morsibus często fatigatur, górnolotny orzeł od małej często się chyli ku ziemi ptaszyny, tak rozległe miasta, kwitnący w nim cives przez prepedyment w targach od pomienionych miasteczek niszczyć i nikkzemnić muszą. Takowa miastu Bydgoszczy paratur ruina, gdy jmp. wojewoda poznański ad fines miasta tego jakieś usiłuje wystawić miasteczko i wszelkiemi wolnościami oneż udarować ofiaruje, a co większa liberum exercitium sekcie heretyckiej (o której in dies wyko-rzenienie majestat pański precamur) pozwala; przeto my na to baczenie dawszy, że z krzywdą bożą, z krzywdą województw naszych to przychodzić ma, gdyż najosobliwszy z miasta tego do zapłacenia chorągwiom do województw naszych destynowanym z czopowego odbieramy supplement, ichmśc. tedy pp. posłowie omni w tém desudabunt studio i nido-czego nie przystąpią, póki ten przywilój skasowany nie będzie et lege cavebunt, aby miasto od miasta i miasteczka abhinc na mil dwie od siebie fundowane nie były.—Piwa także, które do Gdańska pod imieniem bydgoskiego piwa ze wsi Sierska jmp. wojewody poznańskiego pływają, confiscationi przez kogożkolwiek aby podległe były, lub u Fordona tamowane, ichm. pp. posłowie prawem obwarują, gdyż przeto wielka w czopowym diminutio województwu inowrocławskiemu dzieje się.

Approbationem privilegii przez konstytucją sejmu następującego od kr. jmci na mostowe i brukowe danego, a to pro reparatione pontium et stratae publicae miasta Bydgoszczy, ichm. pp. posłowie domówić się będą powinni.

Circa tuitionem praw i swobód miasta Bydgoszczy i to præcipuae tutelae ichm. pp. posłów zlecamy, aby im portu (jeżeli kto taki znajdował się) odejmować nie dopuścili, ani przywileju na wywożenie zbóż ze śpichrzów miejskich eo nomine go łomąć nie dopuścili.

Monopolia które in præjudicium miast exercentur, aby ichm. pp. posłowie prawem temu zakroczyli i commercia quævis przez osoby, którym non competit, fieri non admittant.

Poborów dwa z województwa inowrocławskiego, które respektem Kijowa są do skarbu wyliczone i od jmp. podskarbiego listem są asekurowane, aby się ichm. pp. posłowie upomnieli, in defectu nieoddania deklaracją odnieśli, jako je skarb mieć chce i jako nam je przymie.

U każdego na takie rozumienie upaśćbyśmy musieli, aliena vitia cum ferimus, nostra facimus, gdybyśmy występnych ludzi admonere nie mieli; krzywdę tedy boską częstokroć przez niewiernych Żydów (od których toties majestat boski cruciatur et nefando ausu sacrosancta eucharystia abstrahitur) wykonaną, ichm. pp. posłowie promovebunt, aby tanta vitia majoribus ne augeantur incrementis, exilium temu żydowstwu indicent.

Iż województwa kujawskie zgodnie obrali i uprosili posłów z poszrodka siebie z brzeskiego: jmp. podkomorzego brzeskiego, jmp. podsejdyka brzeskiego i jmp. Marcina Zakrzewskiego, z inowrocławskiego: jmp. starostę radziejewskiego, jmp. starostę gnieźnieńskiego, jmp. Jakóba Jana Grabskiego podkomorzycy inowrocławskiego, do dwóch z każdego województwa dlatego trzeciego uprosiwszy, aby æqualitas z drugimi województwy (z których po czterech posłów zostaje) zachowana była: więc i podług generału województw wielkopolskich, aby medieta posłów z naszego generału przynajmniej zostawała, zwłaszcza że siedm powiatów województwa nasze mają, z każdego powiatu z poszrodka siebie życzą sobie mieć jednego posła, a zatem obligant ichm. pp. posłów województwa, aby eum numerum posłów z sejmku i napotem przynieśli. Inquantum by difficultas jaka od izby poselskiej nastąpić miała, aby wszyscy sześć unanimiter przytém się oponowali et in casu niezasiadania żadnej eksdywizyj między sobą nie czynili, ale z protestacją ad acta quævis udać się powinni będą.

Te tedy wota województw naszych ac desideria reip. ex unanimi consensu w kole naszym umówione, aby ichm. pp. posłowie sedulo na sejmie z miłości przeciwko ojczyźnie i nam braci swojej promoverere raczyli, upraszamy. Działo się w Radziejewie 22 dnia miesiąca stycznia, anno Domini 1670.

Wojciech Głębocki komornik inowrocławski, marszałek koła rycerskiego województw kijowskich, manu propria.

75.

1670. Mai., 20.

Radziej. grodzka Relation. 2, f. 1259v.

[Confoederatio palatinatum Cujaviæ.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post dominicam Exaudi proxima
(Mai., 21), anno Domini 1670.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego i inowrocławskiego kujawskich na sejmik pro die 20 Maii za uniwersałem kr. jmci do Radziejewa zgromadzeni. Przyznać to wszystkim świat musi, iż jako tylko wolnymi głosami kr. jmość, p. n. m. stér téj ojczyzny zacnej Korony polskiej przyjąć na się raczył, od szczęśliwego zaraz panowania jkr. mci nic nie schodziło na ojcowskim jkr. mci pieczołowaniu, jakoby przez tak wiele retroacta saecula tot calamitatum saevissimis afflictam et agitatum tempestatibus nowy ten i prawie coelitus zesłany gubernator jkr. mość za szczęśliwego swego gubernium do pożądanego wszelkich szczęśliwości portu przyprowadzić i aby tandem kiedyzkolwiek bezpiecznie in quieto zostawać et pristino statui restitui mogła. Zaraz a primordiis jako ten królewski szczęśliwie tron osiadł, prawie indefesso labore et conatu król, pan dobrotliwy, usiłował; ale cóż, kiedy zawziętość ludzka na to się tylko nasadziła, jakoby świątobliwe jkr. mci exantlatos (?) około dobra rzeczyp. labores opacznie tłumaczyła, a miłą ojczyznę, spólną matkę naszą, jako za panowania przeszłego jkr. mci Kazimierza tak i za terażniejszego szczęśliwie nam panującego bezbożnemi swemi imprezami, dyfidencyami, machinacyami do ostatniej z złotemi oraz a krwią świątobliwych antecesorów naszych nabytymi swobodami przywiedli ruiny, nie dopuszczając, aby to unicum ojczyzny naszej do poratowania jój i zabezpieczenia tak wielom tak ab extra jako i ab intra niebezpieczeństwom antidotum, sejm za szczęśliwego panowania jkr. mci szczęśliwie mógł wziąć swój efekt. Jako tedy sejm coronationis malitiose zerwano, tak drugi in nullo fundamento na samo tylko zniszczenie ojczyzny, praw i swobód naszych do tego tandem devenit, że już i po województwach nie dopuszczają nam na sejmikach obrad, złym jakimśi przykładem jako sejmy tak i sejmiki malitiose znoszą, konsultacyj zwyczajnych nie pozwalają, na jakieś tylko praecipitium chcąc tradere ojczyznę naszą, a interim in turbido bez obrady, bez obro-

ny zostającą opprimere remp. Nie widząc tedy innego jakobyśmy takowej zapamiętałych ojczyzny synów zabezpieczyć mogli zawziętości, żebyśmy tę, którąśmy od świątobliwych antecesorów naszych wzięli swobodę sacrosancte potomności naszej dotrzymać mogli, żeby w kościołach świętych chwała boska nie ustawała, żeby i ubodzy ludzie, których gemitus dla tak ciężkiej i niezwyčajnej egzakcyj chlebów zimowych, stawania w dobrach ślacheckich chorągwi niebiosa przebijają, swoje solatium et levamen aliquod odnieść mogli, żeby tak wiele dusz chrześcijańskich przez obnażenie sine praesidio granic i przez wprowadzenie in viscera regni wojska w niewolę pogańską nie pochodziło: stojąc mocno przy dostojenstwie jkr. m., p. n. m., przy którego majestatu dostojności jak zdrowia tak i substancje nasze kładziemy, takowy sobie spissek braterski i postanowienie unanimi consensu nostro sub fide, honore et conscientis nostris stanowiąmy.

Naprzód, lubo przy tém naszym postanowieniu jako ichm. pp. senatorów województw naszych nie wszystkich praesentes także i tak wielu ichm. pp. braci mamy, nie wątpimy jednak o ichm. pp. senatorach jako i miłej braci, iż zarówno w tej ojczyźnie i wolności urodziwszy się, nie będą chcieli deesse spólnej matce naszej i tego nam dopomogą ex innato amore in conservandis juribus, libertatibus, dostojenstwa jkr. mei zelum. W czém fidem obligamus fraternam ichm., zachowując każdego z ichm. pp. senatorów i inne urzędniki ziemskie i grodzkie przy swojej prerogatywie według praw. Więc że chorągwie dwie jmp. starosty owruckiego i jmp. chorążego i starosty dobrzyńskiego według podziału w naszych województwach emerita swoje biorą stipendia i na te chorągwie contribuunt województwa nasze podatki: indubitatum o ichm. trzymamy fidem, iż nietylko z miłości naprzeciwko spólnej ojczyźnie a matce swój, ale też i powinności, że nam tu voverunt usługę swoją braterską, dopomogą nam conservationem swobód ojczyzny miłej i wolności naszych i do województw naszych, kiedy tego potrzeba będzie, przyjdą i z nami siły swoje złączą sub amissione stipendiorum, obiecując nadto i obligując się tym chorągwiom, że żadne inne w naszych województwach hyberny, albo chleba zimowego tak w królewskich jako i duchownych dobrach brać nie będą. Do czego aby i jmp. hetman nas nullo modo necesytował, mocno przy tém stać, sobie tego dotrzymać i nie dopuszczać żadnej chorągwi do chleba bratersko pollicemur, tę kondycją przyłożywszy, żeby ten chleb modo solito secundum praescriptum legis z łanów a nie na koń zawsze w województwach naszych

wybierali. A że jkr. m., p. n. m. pro patre patriae et summo ac optimo tej rzeczp. navarcho uznawamy, bez kousensu i woli jkr. m., p. n. m. nie chcemy czynić i owszem pokornie do majestatu jkr. m. suplikować powinniśmy, aby jkr. m., p. n. m. uniwersały na pospolite ruszenie, to jest, ostatnie wici cum determinatione loci et temporis i oraz złożeniem sejmiku (ponieważ już pisanie jkr. m. na ten sejmik za dwoje wici rozumiemy) miłościwie wydać rozkazał; pokornie jednak majestatu jkr. m. upraszając, aby nam jkr. m. innych już sejmików nie składał i nie naznaczał krom tego, co przy ostatnich wiciach złożony być ma, a to propter securitatem województw naszych i namówienia się de modo pospolitego ruszenia według opisanego praw; a inny sejmik, jeżeliby jaki ab actu praesenti ad importunam instantiam złożony był, pro nullo et nullitate praesenti scripto declaramus i on annihilamus. A interim, jeżeliby tak prędko ostatnie wici od jkr. m. nie przysły, a inne województwa prędej w pole wyszły: tedy nie czekając uniwersałów jkr. m., za uniwersalami ichm. pp. senatorów, ichm. pp. wojewodów naszych, a in defectu za uniwersalem ichm. pp. kasztelanów, albo ichm. pp. urzędników ziemskich wyższych obudwu województw, inquantum by ichm. pp. starsi bracia nasi nas nie awizowali, wynieść w pole i z innemi województwami vires nasze łączyć et de communi bono consulere powinni będziemy. Który to nasz spissek i postanowienie sub fide et honore conscientis nostris trzymać i dotrzymać sobie jako cnotliwe cnotliwych antecesorów naszych potomstwo obiecujemy i sprzysięgamy się, obowiązuąc się sumieniem i poczciwością naszą, jeżeliby kto temu związkowi, spiskowi i sprzysiężeniu naszemu chciał być contrarius, albo z nami zarówno wprzód chwały bożej, integritatem patriae praw i swobód naszych conservationis, dostojenstwa jkr. m. tueri nie chciał, takiego każdego pro hoste patriae declaramus, incapacem przytém omnium bonorum, praeeminentiarum et tituli juris et privilegii nobilitatis pronuntiamus i owszem przeciwko każdemu takiemu armis consurgemus.—Stefan Jarnowski kasztelan kowalski, dyrektor koła braterskiego konfederacyej, manu propria, Spytek na Bużeniu Pstrokoński podkomorzy brzeski kujawski, mp., Mikołaj Lubstowski kruświcki starosta mp., Jan Sebestyan Osiecki chorąży brzeski mp., Walenty Kołodzki sędzia ziemski inowłocławski, Marcin Zboży Zakrzewski podczaszy brzeski mp., Marcin Smogolecki podczaszy brzeski, Sebestyan z Jaranowa Jaranowski podsędek brzeski kujaw-

ski, Stefan Jaranowski cześnik inowrocławski, Krzysztof Jarnowski cześnik dobrzyński, Wojciech Jarnowski łowczy brzeski kujawski, Samuel Gudziejewski łowczy województwa mińskiego mp., Marcin z Bełdowa Bełdowski wojski województwa brzeskiego kruświcki *salva constitutione anni 1621*, Piotr Świętosławski wojski ziemie dobrzyńskiej, Stefan Grochowicki pisarz ziemski brzeski mp., Wojciech Buszkowski skarbnik brzeski, pisarz grodzki radziejewski, Stanisław z Mieroszewic Gąsiorowski skarbnik inowrocławski, Stanisław Pstrokoński skarbnik dobrzyński, Nicolaus Andreas Piotrowski *judex castrensis Brestensis, notarius castrensis Junivladislaviensis salva constitutione anni 1621 in toto reservata*, Joannes Trzebuchowski *judex castrensis Junivladislaviensis salvis juribus*, Jan Kołozemski żupnik województw kujawskich, Mikołajewski Marcin sędzia grodzki radziejewski *salvis juribus et prerogativis officiorum castrensiū*, Augustyn Kołudzki sędzia grodzki bydgoski *salvis juribus mp.*, Wojciech Głębocki, Stefan Chaliński burgrabia radziejewski, Jan Jakób Grabski, Przemysław Grabski, Stanisław Grabski, Adam Lubstowski, Stefan Mniewski, Jan Trzebuchowski, Marcin Gałczyński, Stanisław Bartkowski, Wojciech Czosnowski, Jan Wolski, Andrzej Czosnowski, Aleksander Sokołowski, Ludwik Zboży Zakrzewski, Jan Chaliński, Stanisław Jarnowski, Mikołaj Jarnowski, Bartłomiej Jarnowski, Jakób Jarnowski, Daniel Jarnowski, Wojciech Gierzeński, Wojciech Jankowski, Andrzej Ludwik Grabski, Franciszek Jarnowski, Jan Borucki, Krzysztof Jarnowski, Andrzej Jarnowski, Jan Świętosławski, Zygmunt Jarnowski, Daniel Jarnowski, Ignacy Jarnowski, Jakób Jarnowski, Mikołaj Jarnowski, Stanisław Jarnowski, Jan Jarnowski, Wincenty Jarnowski, Łukasz Orłowski, Kasper Kiełczewski, Piotr Kiełczewski, Jędrzej Kiełczewski, Stanisław z Kościoła wsi Kościelski, Remian Żabiński, Jan Żabiński, Andrzej Popowski, Wawrzyniec Głębeski, Kazimierz Osiński, Jan Osiński, Kazimierz Gosnowski, Marcin Kobylnicki, Stanisław Wilkostowski, Krzysztof Wilkostowski, Jan Wilkostowski, Jan Baranowski, Piotr Jankowski, Franciszek Broniewski, Franciszek Kiklewski, Jan Strupcki, Jan Kichliński, Wojciech Korzeniewski, Jan Radzimiński, Kazimierz Obrarski, Ignacy Kobojeński, Mikołaj Gąsiorowski, Józef Chaliński, M. Aleksander Pilecki, Wojciech Kierzyński, Jan Kolczyński, Jan Umiński, Stanisław Obrębski, Jakób Orłowski, Kasper Myszewski, Franciszek Orłowski, Jan Strzałkowski, Walenty Orłowski, Wojciech Orłowski, Jan Dzierżawski, Kazimierz Żbikowski, Karol Przeclawski, Świętosław Kołudzki, Stanisław Kołudzki, Franci-

szek Jan Tolibowski, Wojciech Trzaskowski, Mikołaj Zagórski, Jan Jerzy Wszecki, Maciej Tolibowski, Jan Sucharzeski, Jan W. Biechowski, Marcin Trzaskowski, Stanisław Wolski, Jan Radzimiński, Stanisław Pawłowski, Franciszek Pawłowski, Stanisław Obrębski, Jędrzej Janowski, Zygmunt Wolski, Kazimierz Wolski, Kasper Biedrychowski, Mikołaj Brzeziński, Jakób Rzeszkowski, Jan Trzaskowski, Jakób Trzaskowski, Maciej Trzaskowski, Maciej Rudnicki, Jan Rudnicki, Wojciech Grodzki, Marcin Rudnicki, Stanisław Trzebiński, Stanisław Zaleski, Józef Brzeziński, Wojciech Żebrowski, Wawrzyniec Kozubowski, Marcin Ostrowski, Kazimierz Jarczyński, Mikołaj Bedyński, Stanisław Ocicki, Jan Dya-secki, Jan Dziński, Paweł Gierzeński, Jan Gurzeski, Krzysztof Gierzeński, Wojciech Chykałowski, Jan Kurzeski, Michał Stanisław Leski, Wawrzyniec Franciszek Leski, Kazimierz Leski, Świętosław Ciosnowski, Zygmunt Ciosnowski, Stanisław Swiecki, Jan Kobelnicki, Wojciech Reskowski, Bartłomiej Kieraski, Stanisław Bartkowski, Jan Murzeski, Adam Grabski, Jan Kazimierz Szczawiński *non praepeiendo constitutioni anni 1621*, Jan Grabski, Wojciech Grabski, Samuel Ossowski, Władysław Kościelski, Władysław Łaski, Piotr Porczyński, Franciszek Porczyński, Kazimierz Markowski, Stanisław Markowski, Wacław Grabski, Stefan Grabski, Stefan Markowski, Andrzej Zagajewski, Wojciech Głębocki, Andrzej Antoni Druchowski *de terra Dobrinensi*, Stanisław Głębocki, Hieronim z Gorzewa Gorzeski, Jan Psciński, Stanisław Rucki, Bartłomiej Turski, Piotr Prusinowski, Stanisław Prusinowski, Jan Prusinowski, Wawrzyniec Czarnomski, Wojciech Bądkowski, Adam Rzeszewski, Stefan Gierzeński, Wojciech Pawłowski, Wojciech Ostrowski, Kazimierz Ostrowski, Jakób Sawicki, Stefan Chaliński, Christinus Broniewski, Kazimierz Morzycki, Stanisław Chernowski, Kasper Myszewski, Walenty Pizeński, Jan Dbiewski, Kazimierz Łahiński, Kazimierz Deceski, Jan Karbowski, Jan Skalski, Aleksander Kaliński, Jakób Kaliński, Marcin Adamowski, Piotr Płaczkowski, Kazimierz Będkowski, Stanisław Będkowski, Kazimierz Wydkowski, Benedykt Dąbrowski, Jan Studziński, Jan Suchowski, Łukasz Kuszyński, Jan Borucki, Marcin Borucki, Jan Zagajewski, Szymon Kossowski, Hiacynt Tolibowski, Krzysztof Kamieński, Ignacy Dębowski, Tomasz Mordyński, Tomasz Zawadzki, Jan Zdoński, Wojciech Ugniewski, Wawrzyniec Wojciechowski, Jan Kaszeński, Franciszek Budny, Maciej Mokrzycki, Mikołaj Mokrzycki, Kazimierz Sakowski, Franciszek Ciecierski, Jan Kondmowski, Franciszek Dąmbro-

wski, Stanisław Wróblewski, Marcin Zimnicki, Paweł Zimnicki, Mikołaj Rosciszewski, Zygmunt Rosciszewski.

76.

1670. Jul., 29.

Radziej. grodzka Relation. 2, f. 1336.

[Instructio pro comitiis Varsaviensibus.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post festum sancti Laurentii martyris (Augustus 13), anno Domini 1670. Obtulit nobilis Joannes Grodziecki viconotarius castrensis Crusviciensis.

Instrukcja na sejm ichm pp. posłom ww-ym: jmp. Mikołajowi Lubstowskiemu staroście kruswickiemu, jmp. Sebestyanowi Jaranowskiemu podsędkowi brzeskiemu z brzeskiego, jmp. Zygmuntowi Dąbskiemu podkomorzemu inowrocławskiemu, jmp. Andrzejowi z Mieroszewic Gąsiorowskiemu radziejewskiemu staroście z inowrocławskiego województw kujawskich wysłanym i uproszonym dana ¹⁾.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw kujawskich na sejmik pro die 29 Julii zgromadzeni do Radziejewa. Jeżeli prywatna krzywda, daleko więcej publiczna ciężkim zwykła zawsze zasmucać civium sercā zalem, gravis enim est injuriæ privatae sensus, gravior publicæ, na to dowodów nie trzeba. Podają niedawne retroacta i niniejsze sæculum widoczne exempla, jako kochający dobro popolite cives żarliwością swą cum dispendio zdrowia i substancyj często etiam dispensata lege przewrotników, ojczyznę mieszających, perfidos et fraudulentos w oczach swych in theatro consiliorum, nie cierpiąc zemsty i krzywdy bożej, majestatu jkr. mci całej rzeczyp., mężnie popierali. Niemiejszą i my, a jeśli doloris strapieni natenczas anxietate, kiedy malevolorum zawziętość conjuratione iniquorum fatorum ojczyznę swoją tam ad intra quam ab extra involutam mieć chce periculis: kiedy płaszczykiem pokoju wojnę, która omni adversitate perniciosius est, okrywa, gdzie łatwiej oppugnantem hostem reprimere anizeli intrantem effugere. Angit nas krzywda jkr. m., p. n. m., którego ad libera tej rzeczyp. suffragia boska na tym tronie osadziła ręka pro conservatione praw i swobód naszych, a teraz zdradliwa diffidentiarum colluvies przez szkodliwe praktyki swe

¹⁾ Lubo wiele artykułów tej instrukcji znanych już jest z poprzedniej wydanej w r. 1669 (nr. 72), ze względu jednak na całość ogłaszamy je bez żadnych skrótów.

o znaczne zniszczenie a prawie ostatnią przyprawiają ojczyznę zgubę i swoich dopiąć usiłują imprez. Ktore że jkr. m., p. n. m. odłożywszy tam nefandum na stronę dolorem, dobrotliwą tamuje łaskawością i ojcowskie circa publicam salutem wyświadcza pieczołowanie, kiedy widząc ojczyznę ratunku potrzebującą do prędkich z całą rzeczyp. udaje się obrad; do których ichm. pp. posłowie nasi przystępując, wprzód winne jkr. m., p. n. m. oddadzą dzięki i uprzejmie e voto nostro fortunnych apprecabuntur successus w długoletni wiek szczęśliwego bono omnium powinszują panowania, przy którego dostojenstwie inconcussos nas wszystkich attestabuntur animos. Potem ad proposita od jkr. m. stawione desideria: naprzód ekonomie kr. jmci i prowenta ich do stołu należące od prowentów rzeczyp. prawem są odłączone, które zatém i sami ichm. pp. podskarbiowie koronni i w. ks. litewskiego od skarbu jkr. m. arendować zwykli, starać się będą ichm. pp. posłowie nasi, aby w całej kr. jmci jurysdykcyj zostawały tak w Koronie jako i w w. ks. litewskiem, a ks. pisarz najwyższy skarbu kr. jmci, aby przy zwykłej zdawna onych administracyj bez żadnej przeszkody zostawał.

Jako ucieszeni z tego zostajemy, gdy incolumitatem civium, integritatem legum, dignitatem reip. najjaśniejszemu infixas rekomendowali majestatowi, tak jure merito, aby ea moles publica ingens sustineatur viribus i godność ta majestatu jkr. m., aby clarioribus effulgeat splendoribus, wszelkich ozdób apparatus spasabiać należy; a osobliwie gwardye, które przedtém w komput wojska rzeczyp. wchodziły, terazniejszy upatrując sposób; wyprawa wybrańców ponieważ teraz niewiele praesidii reip. przydaje, aby ciż wybrańcy na sustentament gwardyj kr. jmci aplikowani byli.

Angustias skarbu jkr. mci ichm. pp. posłowie do całej rzeczyp. wezmą i spezy, dla których skarb ten haustus został, jakoto, na akt coronationis, wesela ekspedycyą, prowizyą przeszłemu kr. jmci, na sustentacyą, na którą samborska ordynowana ekonomia, aby rzeczyp. zkądinąd też obmyśliła prowizyą i wszystkie ekonomie od stołu jkr. m. oderwane, kontraktami zawikłane, od których proventus żadne nie dochodzą, jakoto szawelska, nowodworska, aby lub same ekonomie lub sumy za nie asekurowane in necessitates jkr. m. regnandi et vivendi obrócone były i należyte prowenty dochodziły z wielickich żup; aby retenta, także raty zapłacone były, pilną w tém z całą rzeczyp. ichm. pp. posłowie uczynią konferencyą.

Między potrzebnymi tej rzeczyp. obradami za najgruntowniejszą rzecz sobie ichm. pp. posłowie poczytać mają, aby ordynacya Zamościa, która tak wiele sejmów zatrudnione oddaje, a jako relatum nam jest, że okazya ichm. pp. Zamoyskich in discordes sejm wprawuje sensus, gdy ichm. pp. Zamoyscy poważną całej rzeczyp. wzgardzili interpozycyą, ani tej łatwości, do której się księżna jéjm. Wiśniowiecka na okupienie swéj dziedzicznej substancyj skłoniła, nie akceptowali, owszem omni temeritate nadrabiali: przeto też ordynacyą jako contrariam juri naturæ et juri divino, contrariam legibus regni et æqualitati præjudiciorum, aby primario lege publica kasowana była; a jeżeliby absque solennitatibus sejm się bez sądów odprawować miał, tedy szczególną tę samą sprawę ad disjudicandum cała rzeczyp. przed się aby wzięła i nie odkładając jej do dalszych czasów, wszelkim uspokojona była sposobem, instabunt ichm. pp. posłowie.

Koronacya królowej jéjm., pani naszej miłościwej z słusznych i poważnych racyj, upatrując dobro pospolite i aby opresyjej i uciążenia ubodzy ludzie uszli od gwardyjej przechodzącej kr. jm., p. n. m., aby w Warszawie nie w Krakowie odprawowana była i koronę z Krakowa aby do Warszawy przywieziono, instabunt ichm. pp. posłowie o to.

Oprawa królowej jm., p. n. m. rzecz nader słuszna, aby na tym sejmie stanęła, instabunt gorąco ichm. pp. posłowie nasi i rozmówią się około tego cum tota rep.; przy którym traktacie pacta matrimonialia aby były czytane in facie totius reip.

Edocent nas mala reip., jakie przeszłych czasów, gdy przez różne promocyje osób pokojowych i fraucymernych przywileje dwa i trzy na jedną rzecz wychodziły, które potem sejmy i sejmiki mięszały; a zatem dawne prawa i zwyczaje aby w swoją rękę wprawione były, seryo zlecamy ichm. pp. posłom, żeby ichm. pp. pieczętarzów powaga in suo esse zostawała, aby przez podobne osoby żadne nie szły promocyje, ale przez ichm. pp. pieczętarzów, jako przez tych, którzy są custodes legum, podpisy zaś przez ichm. pp. regentów.

Ucieszona rzeczyp. szczęśliwie z pojsrzodka siebie obranego pana wielki żal mieć musi, gdy inaudito exemplo sejm coronationis i drugi po nim rozerwany; zaczęm seryo zlecamy ichm. pp. posłom, aby się ci, którzy je rozrywali, sprawili i o to dali rationem w izbie poselskiej, a jeżeli non comparebunt, w trybunale do sprawienia się, aby im termin byłznaczony. Napotem zaś żeby bezwstydnie sejmy się nie rwały, liberam vocem ut pupillam oculi nie tykając, prawo napiszą juxta institu-

ta majorum i podług starego zwyczaju, aby się żadnemu posłowi z izby poselskiej wychodzić, a daleko więcej wyjeżdżać i uciekać nie godziło z protestacyą, ale przy prawie lub przy artykule na prawie się fundującym wolno mu głosem wolnym tamować sprawy rzeczyp., póki w sprawie nie był satisfactus. Na górze zaś i to aż ostatniego dnia sejmu in præsentia trium ordinum inaczej sejm rwać żeby nie był powinien, aż prawo przeczytawszy et coram tota rep. ono położywszy i to jeszcze przysięgą stwierdziwszy, że non privato ullo respectu vel subordinatione, ale solo intuitu boni publici et conservationis ojczyzny sejm rozrywa. Teraźniejszy zaś blisko przypadający sejm ponieważśmy się już raz deklarowali i z tém jkr. meim, p. n. m. oświadczyli pro Deo, lege et rege umierać, tak i teraz z tém się oświadczamy, że jeżeliby przez fakcyje jakie rwać kto usiłował sejm, tedy pospolitým ruszeniem on tamować omnino ichm. pp. posłowie starać się będą i po obraniu jmp. marszałka izby poselskiej o trzecie jkr. meim upraszać wici, aby tam kędy i kiedy potrzeba będzie, stawiliśmy się, a tam modum concludendorum comitiorum i prawo surowe z całą rzeczyp. obmyślili.

Ostatnią i w tém ojczyzny swojej województwa kujawskie upatrującą zgubę, gdy wojska, któreby zaszczytem być miały matce swéj od nieprzyjaciela et in excubiis podług prawa zostawać, na chleby po całej Koronie rozchodzą się, a nieprzyjaciel, quod dolendum, w kilka tysięcy tak wiele ludzi chrześcijańskich w niewolę zabiera, od obozu przez wszystkę Polskę aż do granic ciągnieniem i nazad od granic aż do obozu rzeczyp. niszcząc; a co większa, in levipendium stanu rycerskiego przeciwko wszystkim prawom w dobrach ślacheckich stawają, z dóbr ichm. duchownych gotowizną tak wielkie sumy biorąc, na same królewszczyzny nieznośny ciężar wkładają, cudzoziemską manierą na koń chleb biorą, a nie z łanów podług prawa, po kilkaset złotych z jednego kmiecia osiadłego wyciągają, gdy wyciągnąć nie mogą dobytki, cokolwiek ubogi człowiek ma, zabierają. Zkąd tak absoluta potestas nad stanami rycerskimi i nad rzeczyp., pytać o to mocno publico nomine przez jmp. marszałka izby poselskiej i sami in personis ichm. pp. posłowie ekspostulować wraz z jmp. hetmanem wielkim powinni będą, wczém ich fidem, honorem et conscienciam obowiązujemy; nie wojsku to bowiem, z którym nikt stanu rycerskiego nie zwadzi, bo i oni ślachta bracia, przypisując, ale rządowi jmp. hetmana koronnego: o co się ichmości z urzędu swego sine ulla offensa sprawić powinni rzeczyp. In poste-

rum zaś żeby tego nie było, jako najskuteczniejszy wynajdować sposób ichm. pp. posłowie (mają ?) cum tota rep., deklarując od województw naszych, że wojska wolemy nie mieć, aniżeli serwitutem pati; dla czego niewięcej wojska tylko co ad proportionem obojój kwarty w usłudze rzeczyp. zatrzymać. Na artyleryą starostwa podług prawa ordynować, względem zaś nieznośnych chlebów, które nad dwadzieścia złotych wybierali więcej, aby w zasługi tym chorągwiom potracono, które nadbierali, jakoto chorągiew jmp. wojewody kijowskiego; qua autoritate to czynili, pytać się będą ichm. pp. posłowie.

A ichm. pp. duchowni żeby się od dóbr królewskich nie odłączali, ale jako zdawna, żeby spólnie z dobrami królewskimi zimowy chleb żołnierzom płacili, starać się będą ichm. pp. posłowie; któremu to artykułowi na prawie się fundującemu jeśliby zachodziła kontradycya, tedy ichm. pp. posłowie do niczego przystąpić nie powinni, ale upraszać jkr. m., p. n. m., aby pospolitým ruszeniem nobilitatem convocare raczył. Chleb zimowy żeby nie insze chorągwie wybierały w województwach ale te, które zapłatę biorą i korcem województw tych sendomirskich, korcy i miar nie wymyślając; distributa chleba zimowego pp. żołnierzom, żeby przy rzeczyp. zostawała nie przy panu hetmanie.

Ponieważ dług jw. jmp. wojewody brzeskiego kujawskiego, inowłocławskiego etc. starosty winny, od skarbu koronnego z prowizyj kr. jmci przeszłemu od rzeczyp. naznaczony, prawem blisko przeszłej elekcyj z téjże prowizyj do wypłacenia dotąd od tegoż skarbu nie jest wyliczony, a to dla różnych interpretacyj przez tenże skarb prawa tego: tedy ichm. pp. posłowie nasi na przyszłym sejmie wprzód u skarbu koronnego ante omnia upomnią się, aby temuż jmp. wojewodzie sine quibusvis dilationibus effective zapłacony był, ponieważ dług ten różnemi asygnacyami kr. jmci przeszłego na własne intraty swoje za szkody tegoż jw. jmp. wojewody przez wojska poczynione przyznany, nowych likwidacyj jako realnych nie potrzebuje.

A że niemniejszą dezolacją dóbr wsi Krusy i Piotrkowic w. jmp. Konstantego Lubstowskiego kasztelana bydgoskiego przez obozy przeszłego kr. jmci uczynioną baczemy, tedy zlecamy to ichm. pp. posłom naszym, aby jkr. mci jako znamienite merita in remp. jego tak i to zrujnowanie substancyj rekomendowali, żeby in primis vacantibus uproszony nie został, aleć aby szczególny jkr. m. uznał respekt ichm. pp. posłowie omni studio instabunt.

Wniosą instancją do jkr. m. i całej rzeczyp. ichm. pp. posłowie za w. jmp. Mikołajem Lubstowskim starostą kruświckim i respektowi pilnemu zalecą ruinę substancyj dziedzicznych, które przez wojska przeszłego kr. jmci obóz pod Palczynem własną jmp. starosty majątnością założony zdezelowane zostały, aby zarówno z drugimi ichmościami juxta constitutionem novellam dostateczną za tę ruinę odniósł rekompensę. Ani tego ichm. pp. posłowie zapomnieć mają, owszem sedulo promovebunt, aby pomieniony jmp. starosta kruświcki za sól, którą nieprzyjacielowi Szwedowi łasztów dziewięćdziesiąt, na usłudze ojczyzny będąc, odbił i odebrał, a za wolą i rozkazaniem przeszłego kr. jmci in fidei reip. na wojsko cesarskie dał, gratyfikowany został, lub mu też ea quantitas soli abo oddana abo zapłacona była.

Mając respekt nie tylko w województwach naszych ale i w całej rzeczyp. naszej qua toga qua sago na zasługi jmp. podkomorzego brzeskiego, gdy przeciwko prawu o Wielką Łąkę województw pruskich zachodzą artykuły, jakoby ta dzierżawa od jegomości alienowana była: seryo zlecamy ichm. pp. posłom, aby prawo jegomości nullatenus infringi mogło i owszem pomienionego jegomości jako dobrze zasłużonego osobliwemu jkr. m. zalecą respektowi.

Jest to lege cautum, iż dobra dziedziczne ślacheckie, które przez obozy zniszczone są, mają być nadgradzane od całej rzeczyp.; zacząć wieś Czerniejewice, w województwie inowłocławskim leżąca i w posesyj jmp. Mikołaja Tolibowskiego kasztelana słońskiego będąca, nie raz, ale dwa razy obozami funditus zniesiono: raz na zbudowanie mostu, gdy się wojsko przeprawiało na oblężenie miasta Torunia, drugi raz, gdy król jegomość przeszły pod Bydgoszczą stał, także funditus rozebrano, gdzie od szwedzkiej ruiny jmp. słoński żadnej nie ma i nie bierze intraty: wniosą ichm. pp. posłowie instancją za jegomością, aby ta tak znaczna szkoda lubo z prowentów rzeczyp. lubo z prowizyj przeszłego jegomości według asekuracyj constitutionis novellæ nagrodzona była.

Jeżeliby się rzeczą samą nieprzyjaciela, o którym wieść słygnie, zbliżyć miały insultus: tedy in casu periculi, jakoby temu nieprzyjacielowi wstręt uczynić, cum tota rep. o aukcyą wojska ichm. pp. posłowie rozmówią się.

A że niektórych zdanie et consensus województw jest, jakoby cum principibus christianis ligi zawierać potrzeba, przeto my w tém ichm. pp. posłów ad remp. odsyłamy i to im zlecamy, aby wniwczém a sensu reip. nie zdrażali.

Nie zdało nam się, aby ci za pamięć upaść mieli, którzy po wojennych fatygach do domowego skłonili się spoczynku; owszem ichm. pp. posłowie instabunt do jkr. m., aby zarówno w nagrodach zasług ich cieszyli się jkr. m. respektem.

Ekspensa jmp. hetmana koronnego, które są likwidowane, słuszna aby od rzeczyp. powrócone były; ale że krzywdami ludzkiemi, które przez hybernę ubogim ludziom intulit, tedy w nagrodę tego, aby jmp. hetman bacząc się w tém, że tenetur ad restitutionem, pretensyami od rzeczyp. wniesionemi kontentować się raczył, upraszać ichm. pp. posłowie jegomości będą.

Komisya kozacka, inquantum doczeka sejmu, a konferencyej ja-kięj albo rezolucyey pp. komisarze potrzebować będą, albo też tej komisyyej approbationem, plenariam facultatem ichm. pp. posłom dajemy, aby w tém concludere mogli. Sumpt na przyjęcie posłów wielkich moskiewskich i posłanników, także na ekspedycyą naszych posłów do Moskwy pro dignitate rzeczyp. z całą rzeczyp. obmyślą.

Restitutionem Kijowa i insze w traktacie punkta do stanów rzeczyp. odsyłamy i ichm. pp. posłom to injungimus, aby in hoc negotio jako sobie posłowie wielcy postąpić mają, z całą rzeczyp. informet et de quantitate præsidii Kijowa, o prowiancie et requisitis do fortecy tej rozmówili się.

Upominki tatarskie zatrzymane słuszna aby wydane były; wczém że pogłównne żydowskie non sufficit dla złej monety, przeto starą srebrną monetą aby pogłównne płacone było, lege publica cavebunt ichm. pp. posłowie; na nowe czopowe, ani na żaden inny podatek nie pozwolą, ale do zniesienia się na sejmik relationis wezną.

Posłowie cudzoziemcy, extraordinarii jako i ordinarii, których rezydentami zowią, jakoby długo na dworze rezydować mieli, prawem opisze rzeczyp.

Winne zostają dzięki jkr. m. za to, że wszystkie imminentia pericula wcześniej nam przez instrukcyą swoją opowiadać raczy; osobliwie wojna turecka i inne nieprzyjaciół imprezy, które od lat kilku vires przeciwko nam assumunt i potęgę swoją augent: aby tedy tak straszna imparatos non apprehendat tempestas, ichm. pp. posłowie dignas przed się bello (?) et vires wezną considerationes, jakoby imminentem mogły reprimere hostem. Przytém wszystkie fortece, zamki, jako Kamieniec, Lwów i inne ad ostium głównego nieprzyjaciela Turka leżące, aby om-

nimoda subsint reparationi, præsidia aby im obmyślone były, z całą rzeczyp. ichm. pp. posłowie namówią.

A że święta sprawiedliwość przez długie procesy prawne i przez zwłóczne egzekucye vim patitur, zniosą się ichm. pp. posłowie nasi z całą rzeczyp., aby procesy jurydyczne skrócone były i egzekucya pędza i surowie prawem obostrzona była, a zebranie in compendium wiecznych konstytucyj et statutorum przez ludzie prawne i uczone z całą rzeczyp. obmyślą.

Jeżeli ojczyźnie co zgubę większą przyniosło i barziej ją zubożyło jako szelężna i tymfowa moneta, za którą pretia rerum cenę wyższą odnoszą: najpilniejsze tedy i najpierwsze ichm. pp. posłowie adiicient w tém media, aby jednostajna et justis valoris intymowana była, distinctam ichm. pp. posłom w tém dając potestatem, aby takową monetę, która optimæ essentiae jest, circumscribant. Restaurationem tej monety omnino cum rep. urgebunt; mennica jednak aby każda do swego należała województwa, jakoto antiquitus bywało, bydgoska do województw kujawskich, inne do swoich województw.

O poparcie prawa względem ichm. pp. rezydentów przy boku kr. jm., p. n. m., postarają się ichm. pp. posłowie, aby się ichm. pp. senatorowie sub pœnis severius descriptis od rezydencyej nie uchroniali, salva tantum legalitate choroby; na tych jednak ichmościów, którzy tempore retroacto za panowania kr. jmci przeszłego Jana Kazimierza dla zamieszanego stanu ojczyzny, także confusionem consiliorum, disjectionem animorum, dla uchronienia się wszelakich dyfidencyej, in tutius (?) conscientiae, et integritatem præ se ferendo reputationis absentować się salubrius baczyli: aby tedy na takowych peny ekstendowane nie były, owszem respekt jako remotos a consiliis impiorum u jkr. m. zjednali. Przytém jednak ichm. pp. posłowie upomnią się ceł i prowentów do kasztelanięj należytych, jako antiquitus bywały, aby mieli solatium aliquod spezy i fatyg swoich łożonych na rezydencyej prestolacyą.

A że wielmożny jmp. kasztelan bydgoski a longo tempore żadnego prowentu, który z ceł idzie na godność kasztelanięj bydgoskiej, częstą swoją rekwizycyą assequi nie może, ale cło to na zamek wybierają: przeto ichm. pp. posłowie do niczego nie przystąpią, póki retentos proven-tus jmp. starosta bydgoski non reponet et lege cavebunt, aby napotém usui jegomości cedat; tak i o innych kasztelańskich cłach rzecz uczynią, aby każdej kasztelanięj należyte dochodziły.

Korespondencye privatorum civium cum externis principibus et aulis, zwłaszcza in materia status, o to starać się ichm. pp. posłowie będą, aby prawem zatamowane były; a teraz którykolwiek po koronacyej kr. jmci, p. n. m. dotychczas fakcyą francuzką promowowali i dla niej sejmy rwali i téj mieszaniny w rzeczp. są przyczyną i byli, aby summario processu in vim termini tacti na sejmie byli sądzeni i surowie karani, a dobra ich aby na długi rzeczp. rozdane były oprócz tych, którzyby ordinario juris processu z tego się legitimis documentis wywodzili, a te wywody nie mają im denegari. A inquantum by który z duchowieństwa w takoweż się mieszał i dotychczas miesza francuzkie fakcyę i od téjże imprezy resilire nie chciał, supliki do ojca świętego aby rzeczp. posłała, o degradacyą téj osoby przez dekret ojca świętego upraszając. A przytém zlecamy ichm. pp. posłom naszym, ut inquirant serio, co to za traktaty i konferencyą miał jmp. wojewoda pomorski, extra fines regni za Bransberk w księstwo wyjachawszy, z nieboszczykiem książęciem jm. Bogusławem Radziwiłłem: w czém urgebunt, ut constet hoc reip., tudzież in quem finem sine consensu reip. bez przypowiednich listów zaciągać jako jmp. wojewoda pomorski tak i inni śmieją, w co, ut tota animadvertat resp. i tacy karani żeby według prawa byli, ciż ichm. pp. posłowie starać się będą.

Związek jeżeli jest jaki w wojsku, aby autora sądzono i surowie karano, dobra jego jure caduco rozdano, a pp. żołnierze sub poena infamiae et confiscationis bonorum ślachta, a plebejæ conditionis sub poena colli, aby zaraz z tego związku rozwiązali, a pod posłuszeństwem kr. jmci i całej rzeczp. zostawali, a inquantum by recusarent, znosić popolitým ruszeniem jako hostes patriæ.

A iż i dawnymi prawami i terazniejszymi nowemi na przeszłej elekcyej umówionemi pactis conventis, zabiegając fakcyom różnym et evulgationi arcanorum pokoju jkr. mci consiliorum, okréśliła to sobie rzeczp., aby cudzoziemcy i personæ plebejæ, na dworze jkr. mci intrantes et in officia aulæ sese ingerentes, widziani nie byli: tedy instabunt zelose ichm. pp. posłowie nasi do jkr. mci i całej rzeczp., aby wszyscy cudzoziemcy i plebejæ personae ode dworu jkr. mci relegowani byli i że każdego takiego, któryby nie dbając nic na rygor prawa, na dworze jkr. mci się bawił i do pokoju pańskiego wchodzić śmiał, pozwać in vim termini tacti na trybunał, a on jako contemptor legis żeby się ex simplici registro sine beneficio aresti ad cuiusvis instantiam powinien sprawić sub poena infamiae et confiscatione bonorum, które trybunał

delatori per decretum exnunc przysądzić i pro executione ad locorum capitaneos odesłać ma.

Wielkie præjudicium i konwulsyą ojczystych praw rzeczp. ponosi, kiedy ichm. księza loci ordinarii ad officia juridica w kapitułach swoich personas plebejas, do tego monasticas, promowują et personis plebeis ślachtę sądzić każą, a osobliwie cudzoziemcom, jakoto, w Gnieźnie ks. Dzianottego sufragana kijowskiego, który jako alienigena, nie będąc praw koronnych wiadom, do tego monachus, wdaje się in causas fundi mere terrestres bonorum terrestrium i one z agrawacyą ślachty powiatu gnieźnieńskiego ecclesiae jurisdictioni addicit: tedy serio urgebunt ichm. pp. posłowie, aby ks. jegomość arcybiskup gnieźnieński chciał immutare oficyała tamecznego, in posterum personam plebejam na oficjalstwo nie ordynował. Dekreta respectu fundi mere terrestri na ichm. pp. Kołudzkich in consistorio ferowane, aby nullitatis vitio adscribantur et ad forum competens odesłane były et in posterum plebei spirituales officia publica, præsertim juridica aby nie otrzymywali sub privatione officii i do sądów swoich w sprawach gruntu tykających się, personalium ac simplicium injuriarium, osób świeckich nie pociągali, o to gorąco instabunt ichm. pp. posłowie.

Więc jako każda bene ordinata resp. primo rzeczy wszystkich targom podległych i na przedaniu zostających pretia zwykła czynić, tak i w ojczyźnie naszej, w której się tot inconvenientia dzieją, gdy przez cudzoziemskich kupców i innych niesłychane ceny rzeczy każdej ponderacyej i przedawania w trójnasób, anizeli się stoi, emergunt: przeto z całą rzeczp. ichm. pp. posłowie nasi pretia rerum postanowią.

Żałośna zaprawdę patrzeć na obcięte temu orłowi skrzydła, kiedy tak wiele oderwanych przez postronnych nieprzyjaciół prowincyj liczy ojczyzna nasza, jeszcze oto i na reliquias jój feudalis téj rzeczyp. czuwa napięte molimen. Odebraliśmy bowiem na sejmiku blisko przeszłym naszym justam cum plena informatione od powiatu piltyńskiego quærimoniam, że tego powiatu ze starostwem od tak wielu lat pactis et constitutionibus Koronie i w. ks. litewskiemu inkorporowanego teraz prætextu certarum prætensionum do niego uroszczonych od księcia jmci kurlandzkiego avulsio a corpore reip. machinatur: przeto chcąc braci naszej garnącym się do jednych praw i swobód mutuo na zaszczyt ich z nami cooperantibus succurrere, aby ichm. pp. posłowie nasi pilnie tego przestrzegali, jakoby najmniejsze obywatelom powiatu tego, jako też pactis et constitutionibus ipsique incorporationi nie działo się

praejudicium, owszem conservationem ich lege publica firmando, u całej rzeczp. urgeant. Do tego inquirant, z czym dokładem jmp. marszałek sejmu electionis izby poselskiej reskrypt na powiat piltyński księciu kurlandzkiemu wydał i co w sobie tenże reskrypt zamyka, pilno investigabunt ichm. pp. posłowie.

Lubo nobis silentibus skarbowe negotia, które potrzeby publiczne ściskają: przecie jednak ozwać się nie zaniebają ichm. pp. posłowie i w to się pilno włożą, aby terażniejszy jmp. podskarbi rationes rachunki i wydatków uczynił. Które jeżeli dostatecznie odda, z percept i expens dobrze się wyrachuje, tedy onegoż kwitem dostatecznym uspokoić zlecamy. Ichm. zaś pp. successores nieboszczyka przeszłego jmp. podskarbiego, aby reasumowali rachunki i których nie czynili, aby expediant, a kwit nie będzie im dany, aż ciż ichm. pp. podskarbiowie jako successores przeszłego tak terażniejszy dadzą rationem, kędy się klejnoty i insze aparamenta z skarbu koronnego podziały; które jeżeliby privata autoritate komu wydali, albo sine consensu reip. jakimkolwiek sposobem obrócili, lubo zastawili, o to aby byli summario processu in vim termini tacti sądzeni i surowie karani. Po odebraniu rachunków kwit ichm. pp. posłowie do sejmiku odłożą relationis, aby się województwa dobrze z rachunków informować mogły.

Winną zawsze tak znaczne i krwawe zasługi w jmp. Andrzeja z Mieroszewic Gąsiorowskiego starosty radziejewskiego merentur od województw naszych gratitudinem, za którym lubo toties od województw tychże do przeszłego antecesora jkr. m. wniesione instancje, że jednak dotąd żadnej za odwagi, straty i koszty dla usługi podjęte rzeczp. nie odniósł kontentacyej: wniosą do jkr. m. ichm. pp. posłowie nasi instancją, aby to pańską jkr. m. łaskawością nadgrodzono być mogło. A komisya na wójtostwo radziejewskie i dobra do niego należące ekspedywana, aby per publicam legem aprobowana była i asygnacya na zasługi chorągwi jegomości od skarbu wydana aby ad effectum przyszła, cura et opera ichm. pp. posłowie efficient.

Gdy na blisko przeszłym sejmie publiczną instancją izba cała poselska po razy dwa wносиła do kr. jmci za jm. ks. Dąbskim archidyaconem plockim ratione koadjutoryi na chełmskie biskupstwo: tedy jako była od majestatu jkr. m. deklarowana obietnica ex primis vacantibus jmci ks. archidyaconowi względem alienacyej od niego téj koadjutoryej, ponowią ichm. pp. posłowie próśby swe do kr. jmci i starać się omnimode będą, aby in effectu była ta obietnica jkr. m. rekompensą.

Jawna krzywda ichm. pp. Zawadzkich przez niesłuszne starostwa puckiego za listem kr. jmci przeszłego panom Gdańszczanom powzdanie, że zaciąga periculum całej rzeczp., gdy fortalitium pograniczne i portowe w ręku personarum civilium przeciwko prawu koronnemu zostaje; instabunt ichm. pp. posłowie, aby to starostwo powrócone było ichm. pp. Zawadzkim inito modo cum rep., aby ta forteca wyszła z rąk pp. Gdańszczanów, o co urgebunt omnibus rationibus do całej rzeczp.

Iż przez te czasy za panowania kr. jmci przeszłego wielkie się działy inkonweniencye, które są przeciwko prawu pospolitemu, między którymi że się stała alienatio bonorum w metryce mniejszej koronnej in rem et personam samegoż jmci ks. podkanclerzego koronnego od w. jmp. starosty wieluńskiego przyjęta i jmci ks. podkanclerzemu służąca in praejudicium sukcesorów tegoż jmp. starosty wieluńskiego, który extremum agens vitae terminum nie tylko swoje dobra ale i brata swego rodzzonego, który zostaje superstes, contra praescriptum legum alienował i in personam jmci ks. podkanclerzego rezygnował, a od sukcesorów swoich sine legitima causa oddalił: żeby tedy takowa rezygnacya i alienatio contra praescriptum legis uczyniona żadnej wagi nie miała, a legitimi successores żeby się sukcesją cieszyli, seryo instabunt ichm. pp. posłowie nasi i nidoczego nie przystąpią, ażby ta sprawa ante omnia inter alias exorbitantias uspokojona była, i na potém żeby się żaden nie ważył z ichm. pp. pieczętarzów in personam sui w metryce swojej żadnych zapisów wieczność w sobie zamykających przyjmować sub privatione officii, cavebunt lege publica ichm. pp. posłowie, w czém ichmci fidem et conscientiam obligamus.

Potkało to zacnych i rodowitych in rep. cives, że im konferowane od kr. jmci przeszłego za ich i przodków zasługi per fas et nefas odbierano i w sądach zadwornych odsadzono possessiones; przeto aby na potém lubo indignatio principis i zawzięcie się dworu albo ambientium avaritia takowych nie praktykowała krzywd et oppressiones, na przyszłym sejmie media adinveniantur. W czém że jmp. Grudziński starosta gołubski srodze jest aggravatus i żadnej dotąd nie odniósł rekompensy, aby w téj swojej pretensyjej według prawa i słuszności był ukontentowany albo restitutio starostwa ujskiego była jemu i dekret niesłuszny żeby był skasowany, do tego się równo z inszemi województwy przykładać ichm. pp. posłowie będą.

Dekreta interregni, którekolwiek wchodziły in disquisitionem nobilium (jurium? str. 246), jako to w sprawie jejm. pani Grudzińskiej sta-

rościny gołubskiej, aby na sejmie przyszłym per legem nie były aprobowane, ale jako przeciwne prawu skasowane, instabunt ichm. pp. posłowie.

Znaczną w tém bacząc krzywdę tych, którzy ad constitutionem anni 1659 o dochodzeniu krzywd czynili, gdzie wiele dekretów trybunalskich stanęło et in executionem przyszły: samo miasto Toruń, którego obywatele najwięcej ex malitia et odio contra statum nobilitarem depozytów Szwedom powydawali i sami pod pretekstem szwedzkim in suum commodum obrócili, huic legi parere nie chcą et executioni subesse: instabunt ichm. pp. posłowie, aby ta konstytucya et lex, która od tak dawnego czasu in volumine legum zostaje, reasumowana była i dekreta do téj konstytucyj ferowane aby per officia competentia in executionem przyszły, nullis decretis assessorialibus obstantibus neque poena evocationis, i jeżeliby się takowe sprawy na sejmach sądzić miały, tedy ichm. pp. posłowie tego prawa i konstytucyj ruinować i znosić nie dopuszczą i o to się starać będą, ut decreta tribunalicia ad hanc legem lata kasowane nie były, ale raczej aprobowane.

Wzięła dowód na przeszłym sejmie cała rzeczp., jako salus et integritas publica nietylko zatrudniona, ale zaledwie niezgubiona została przez rozerwanie sejmu, a to ex occasione diplomatibus, które często per approbationem in volumen legum bez wiadomości całej rzeczp. in enervationem et elusionem legum publicarum wchodzą; tedy na tym sejmie i na potém ichm. pp. posłowie na żadne dyplomata a daleko więcej aprobacye ich per constitutiones nie pozwolą, na któreby wprzód na sejmikach i przez instrukcye województwa nie pozwoliły. Te zaś dyplomata wszystkie, których aprobacye naprzeciw prawom popolitym i starodawnym novo invento, znosząc one w konstytucye, za panowania przeszłego kr. jmei weszły, aby in publico czytano, a te wszystkie, któreby cokolwiek contra leges, znosząc one, w sobie miały, aby in perpetuum nullitati subiaceant. Dyploma dane osobom 1659 anno ad instantiam cujuscunque palatinatus et instructionis cassentur wespół cum decretis in quocunque subsellio vigore vel ex occasione tychże diplomatibus emanatis; więc i dekreta sejmu przeszłego, które po wyjściu posła cum contradictione et cessante jam activitate izby poselskiej, a zatém i sejmu obstantibus publicis protestationibus, gdzie już i sam czas sądów sejmowych expiraverat, są ferowane, aby kasowano, promovebunt.

Ponieważ oo. Jezuici fundacyą sławnąj pamięci jmei ks. Wojciecha Tolibowskiego biskupa poznańskiego ad convertendam haeresim w Mię-

drzyrzeczu negligunt i o onęj wiedzieć nie chcą, na którą pewne sumy legowane, ordynowane i zapisane były: tedy aby się te sumy lubo ad dispositionem egzekutorów sławnąj pamięci jmei ks. biskupa poznańskiego lub sukcesorów jego, albo, komu de jure competerit, powrócone były, starać się będą ichm. pp. posłowie, aby konstytucyą—też fundacyą alio divertat resp., ponieważ dobrowolny oo. Jezuici od niej reces uczynili.

Tak znaczną jmp. Michał Karnkowski starosta wyszogrodzki czyniwszy do kolegium plockiego fundacyą, aby chwała boża się pomnażała i studium philosophicum przy témże kolegium aby się odprawowało, zaczęł iż oo. Jezuici też fundacyą odmienili i do warszawskiego kolegium ją przenieśli: przeto wniosą ichm. pp. posłowie swoją instancją do całej rzeczp., aby ta fundacya lege publica aprobowana była i do kolegium plockiego aby perpetuis temporibus nadarzyńska majątność należała i studium philosophicum aby traktowane było.

A że multum interest województwom wszystkim, aby tak lauda tempore interregni jako też dekreta w sądach kapturowych ferowane konstytucyą przyszłą sejmu aprobowane były, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby się upomnieli seryo tego; te jednak w sądach kapturowych dekreta, które w sprawach różnych ante ipsam diem abdicationis w termin wkroczyły i które in cognitionem jurium wchodziły, aby inhaerendo constitutioni confederationis, takowe dekreta anihilowane i kasowane były cum restitutione in integrum causarum in foro seu officio competenti.

Sumy na dobrach królewskich przez nieprzyjaciela koronnego Szwe- da z gruntu spalonych i zrujnowanych, a przez ichm. pp. komisarzy vigore commissionum a s. r. majestate emanatarum ratione reparationis honorum zeznane i naznaczone, aby były wszystkie in genere lege asekurowane i na sejmie, da Bóg, przyszłym per constitutionem aprobowane.

Także bacząc być jmp. Andrzeja Mikołaja Piotrowskiego sędziego grodzkiego brzeskiego dobrze województwom kujawskim zasłużonego w posesjach jego przez zrabowanie, także spalenie i insze inkursye nieprzyjacielskie i różne przechodzenia wojsk zrujnowanego: tedy lubo się generaliter warowała aprobacya sum na dobrach królewskich przez ichm. pp. komisarzy ratione reparationis bonorum desolatorum asekurowanych, zanim jednak per speciem jako też za inszymi ichmościami wniosą instancją ichm. pp. posłowie nasi imieniem obojga województw

kujawskich, aby ta suma, którą ma per commissionem asekurowaną na łanach pewnych numero czterech w Starym Radziejowie w województwie brzeskiem, powiecie radziejowskim leżących, per cessionem vigore consensus s. r. majestatis od sławnej pamięci nieboszczyka jmp. Stanisława Karola Oleśnickiego przeszłego starosty radziejewskiego, jemu służących, per constitutionem aprobowana była, tak aby i potomkom jego nie ginęła; gdyż notum każdemu, na co omnem mieć trzeba respectum, że własnym kosztem swoim między tylko ziemią a niebem funduje się na tamtym gruncie, gdzie nic a nic zasiewków żadnych, ani budynków i jednego pała, ani też poddaństwa, ani też sprzężaju nie było.

Instancją za Inflantczykami, mianowicie za ichm. pp. Jaranowskich substancyją uszczerbkiem, którym to kondycya dość obszerna per pacta cessit na stronę szwedzką, wniosą ichm. pp. posłowie do kr. jmci i całej rzeczp., aby im ta strata nadgrodzona była lub królewskimi dobrami, lub też sum jakich zeznaniem za to; a ci ichmcie, którzykolwiek względem komisyj w Litwie naznaczonej wzięli to ad rationem szkód nagrodę, aby calculum uczyniwszy, sortem onychże concernentem z tej sumy taką, jaką brali monetą, wyliczyli i ukontentowali.

Wiele rzeczp. na przeszłej szczęśliwej elekcyjnej consumpsit czasu w namówieniu egzorbitancyj, które, nescitur quo fato, lubo w egzemplarzu ichm. pp. komisarzów z senatu i koła rycerskiego continebantur, in volumen jednak między innemi egzorbitancyjami nie są włożone, jako przysięga ichm. pp. podkomorzich koronnych, e contra zaś dzierżawa podhajecka do lat pięciudziesiąt prawem lennem ultra mentem reip. konotowana; tedy zlecamy ichm. pp. posłom, aby inkwirowali rationem od jmp. marszałka koła rycerskiego przeszłej elekcyjnej, oraz i o to starali się, aby jako ta przysięga pp. podkomorzich koronnych w konstytucyą sejmu przypadającego indukowana była, tak owa druga respectu podhajeckiej dzierżawy kasowana została, albo correctura pactorum de toto nastąpiła.

Asekuracyą foundationum klasztorów zakonu św. Franciszka rzezonnych Reformatów w całej Koronie zostawających, oraz libertacyą generalną tychże klasztorów ab omnibus civilibus oneribus et impentibus, promovebunt ichm. pp. posłowie, żeby na tym sejmie ea methodo wpisana była, zkadby rzeczp. na potomne czasy ad tutelarem affectum przeciwko tym świątobliwym zakonnikom excitari mogła.

Memores będąc meritorum tak in remp. jako i województwom naszym przez godnej pamięci jmp. Wierzbowskiego wojewodę brzeskiego

impensorum, aequum duximus synom jego jmp. Mikołajowi Wierzbowskiemu wojewodzie brzeskiemu auxiliorem exuli podać dexteram, którego studio et affectui ichm. pp. posłów zaleciwszy, supplices do jkr. mci i całej rzeczp. za nim mieć ich chcemy i to jungimus, aby mediante quietatione z kondemnaty trybunalskiej relaksowany został et ad pristinum powrócony honorem.

Male compensata merita przez przeszłego kr. jmość jmp. Gabryelowi Szczepańskiemu za wystawione kosztem jego pod Pilawce i Beresteczko chorągwie miawszy przed oczoma, gdy mu miasto wdzięczności starostwo grudziądzkie gwałtownie odebrano i de jure emphytheseos wyzuto, aby tedy starostwo to pomienione jemu powrócone było, ichm. pp. posłowie efficient.

Wielkie przez to starostwa sądowe ponoszą ruiny na majątnościach do takowych starostw należytych, gdy in solidum dożywocia ichm. pp. starostowie wyprawują, przez co post fata starostów ledwie tylko same zostawają grody, że na potem i teraz niektórzy jurydyki sądzić i egzekucyjnej czynić competenter nie mogą; tedy starać się o to będą ichm. pp. posłowie, żeby takowe privilegia nigdy na potem nie wychodziły, a które za przeszłego kr. jmci są wydane, żeby były kasowane, tak żeby sukcesorowie post fata modernorum possessorum starostw sądowych, tak jako teraz trzymają moderni possessores nihil avellendo nec alienando odbierali; które takowe dożywocia, choćby je która pani post fata męża swego pokazywała, żadnej trudności czynić nie mają, et alia privilegia pro nihilo reputando by na najmniejszej części, byleby do starostwa sądowego należały, wyjąwszy urgelty modernorum possessorum, którymi in posterum starostwa agrawowane być nie powinny.

Merentur wysokie a znaczne tot in rep. wyświadczone godnej pamięci nieboszczyka jmp. Wojciecha Radojewskiego chorążego inowrocławskiego merita, które tot documentis, jako zdrowiem miłem i substancyją swoją, we wszelkich okazjach poważne piastując na sobie w usługach województw naszych funkcyę, erga remp. pokazywał, aby debita ich et in posteritatem jegomości effundatur gratitudo; więc pozostałego jmp. Wojciecha Radojewskiego syna jmp. chorążego do podobnych praecleara acta spasabiając, accurate ichm. pp. posłowie starać się będą, aby częśćka pusta na Maławach, która między dziedzictwem jegomości leży, mogła in hereditatem za odważne rodzica jegomości usługi i koszty cedere, a nieomylny aby odniosła skutek, gdyż przez obóz kr. jmci

przeszłego i własne dziedzictwo jego też Mątwy funditus i inne przyległe są zniesione dobra.

Boratyni żeby był sądzony i karany, że nad prawo tak wiele nam szelągów nabił i jeśli się znajdzie winny, żeby jego dobra były konfiskowane i bene meritis rozdane; także i ci wszyscy, którym privata autoritate sine consensu reip. tenże Boratyni bił szelągi, także Tymfh mennicarz bydgoski i insi mennicarze aby byli sądzeni i karani o to, a mennicarz bydgoski Tympfh i insi aby się sprawili o to rzeczyp. i byli sądzeni i karani summario processu in vim termini tacti, instabunt gorąco ichm. pp. posłowie.

Każdy virtutem et sapientiam regno absentes sądzi, gdy peregrinis gubernacula admoventur manibus; co że stanowi ślacheckiemu i wszystkim synom koronnym dobrze zasłużonym in ordine æquitatis et justitiæ dzieje się krzywda, gdy cudzoziemcy plebejæ personæ dignitatibus et officiis quibusvis cieszą się i na sobie je reprezentują; przeto aby na potem oblivio u jkr. mci stanu ślacheckiego nie trwała, ale żeby minimum quodque officium na dworach, grodach, cłach, w skarbie stan ślachecki otrzymywał, lege cavebunt. Insuper i o to ichm. pp. posłowie do jkr. mci instabunt, aby wszyscy cudzoziemcy i plebejæ conditionis ludzie, jakimkolwiek natenczas pieczętują się urzędem, od wszelakich tychże godności i urzędów alienowani byli et beneficia tam spiritualia quam sæcularia zaraz pokładali. Suspectos consiliarios, którzy przez te czasy mieszały ojczyznę, aby jkr. mość od dworu swego relegował jako tych, którzy dyfidencye między panem a poddanymi częstokroć knowali.

Domum regiam ichm. pp. posłowie do całej rzeczyp. wezmą, aby ją ku dobremu ojczyzny adekwowali, w tém do jkr. mci suplikując, aby wszelkich dysydentów jako to: heretyków, kalwinów na dworze swoim mieć nie raczył. — Często conqueruntur zakonnicy różnych konwentów, że im ad placitum nec moribus religiosus compositum nec bene institutum dwór zwykł za przełożonych i opatów naznaczać, przeto aby sobie opatów w konwencie de medio sui lub z różnych katedr obierać mogli, ichm. pp. posłowie to im efficiant.

Wielką niewygodę, owszem znaczną przeszkodę w chwale bożej w kościele oo. Reformatów podgórskich odprawującej się bacząc przez domki, które blisko kościoła pomienionego pobudowane są, a szynkowania różnych likworów w tychże domach odprawują się i we dnie i w nocy nieustawiające dzieją się huk pod oknami kościoła, grania i nie-

pocziwe śpiewania zawsze trwają, zniesienie z miejsca tego domków szynkowych z całą rzeczyp. obmyślą pp. posłowie.

A że efekt szczęśliwy dzisiejszego panowania jkr. mci przez pospolite ruszenie wzięła elekcyja, tedy aby tak każdego pana libera ac communis obierały voces, a jako do własnej istoty wolności publica expeditione na elekcyę, to jest pospolitým ruszeniem stawali, salvo consensu totius reip. meliori.

Jawnie widząc, że privilegia z okienkami albo blankiety różni różne przed czasem na urzędy, dzierżawy otrzymywają, a tych privilegiorum wydawania disjectos civium oddawają animos: aby tedy takowe przywilegiów ekspedywania ustaly et compositio animorum vigeat, lege cavebunt, a urzędy modo præmisso otrzymane nullitatis aby były, mianowicie te, które po abdykacyej pieczętowane są et in publicum wydane, aby kasowane były.

Mając optima intentione confecta lauda, jedne sejmiku radziejowskiego względem pospolitego ruszenia, drugie przedeckie, według którego, że intenta effectus probavit, gdy nam szczęśliwie pana obranego oglądać się godzi, także laudum szredzkie blisko przeszłe relationis aby in omnibus punctis, clausulis przez konstytucyą aprobowane były, instabunt ichm. pp. posłowie.

Sól, która do województw przychodzi, aby jmp. żupnik każdy według rejestru vigesimi noni (an.) wydawał, a według prawa po grzywnie currenti pecunia aby województwom wcześniej wydawana była i żeby na administratorów solnych surowe prawo napisać, gdyż nie według czasu i niezupełną podług prawa oddają województwom, a zatrzymaną przeszloroczną aby oddali województwom.

Żup arendarze, na komorach celnych jako i solnych pisarze i faktoriowie, pisarze wszelacy skarbowi tak do kwarty odbierania jako i do inszych prowentów publicznych rzeczyp. wysadzeni, aby ślachtą dobrą, znajomą i osiadłą byli, a każdy plebejæ conditionis człowiek aby sub pœna colli et confiscatione bonorum takowych urzędów trzymać i o nie się starać nie ważył.

Nie bez żalu i to nam przychodzi, gdy wolności tej, którą z przodków naszych krwi wytokiem nabytej piersiami swemi zaszczycamy a prerogatywę ślachecką ktośkolwiek sobie in conducto lub in contumaciam przysądzoną uzurpuje: aby tedy abusus takie nie działy się, pilno temu ichm. pp. posłowie zabieją, a ten który in contumaciam ślachectwo wywiódł, jako to, Komorski starosta jasieniecki, aby znowu merita

swoje w własnym województwie wywiódłszy i instancją od tegoż województwa otrzymawszy, dedukcją ślachestwa reasumował. A o to instabunt ichm. pp. posłowie, aby ślachestwa prerogatywy dobrze tylko zasłużonym, którzyby in proprio territorio zasługi swe wywiedli, konferowane były; indygenaty także aby dawane nie były, a które injustis wyszły mediis, jako to na cudzoziemców noviter, aby te żadnej wagi nie miały i kasowane były.

Gdy się na retroacta saecula oglądamy, daleko coś w zwyczajach i porządkach dawniejszych zbawieńsze znajdujemy: sejmiki kolskie i korczyńskie ex multis rationibus że są pożyteczne, przeto aby ten zwyczaj dawny reasumowano odprawowania sejmików na tych miejscach, pp. posłowie proponant.

Że przysięga super eligendos reges wiele ofensy majestatu pańskiego za sobą pociąga, gdy oczywiście nie to co bonum publicum suasit, ale prywatę, jaka kogo praecupavit, taką niektórzy promowali do tego, że taż przysięga libertatibus praepudiciosa et pernicioza, przeto aby na terażniejszym sejmie skasowana była.

Jest rzecz pochwały godna, że causae civiles simplicis injuriae na sejmie blisko przeszłym electionis procesu skrócenie przez konstytucją otrzymały; aby toż prawo aprobowane było, starać się ichm. pp. posłowie będą: daleko więcej być chwalebniejszą kładziemy, gdy krzywda boża prędzej zyski spraw znajdowałaby, jako to, zabójstwa gwałtowne w zastępie, w najazdach, zranienia i inne kryminały, zwłaszcza ex quatuor articulis castrensibus pochodzące, aby takowe sprawy homicidiorum et mere sanguinum i inne kryminały, w których żadna perplexitas nie znajduje się, lub na jurydyce lub na ziemstwie absque ulla motione et appellatione decyzyą brały et indilatam executionem otrzymywały, gdyż facilius cognitio facti quam juris: przeto aby do trybunału takie sprawy wytaczane nie były, ichm. pp. posłowie firmissimis to promovebunt conatibus, aby celeriore takowe sprawy vindictae odnosily cursum, do czego im permultae obviabunt rationes, gdy contemptum legum divinarum ac humanarum quam abunde circumscribere zechcą.

A że zwyczaj dawny mieć chce, że wszystkie suffragia na obranie pana przez bracią ferowane in volumine legum continentur, tak tedy aby i terażniejsze suffragia wszystkich województw konotowane były, ichm. pp. posłowie domówią się.

Pokorniej supplice miejsce dając oo. Kamedułów, przez którą privationem fundacyej pewnej wsi Nieporętu, która ad pios usus od prze-

szłego kr. mci ordynowana jest, ciż oo. w koło nasze deferunt; annuendo tedy ich supplice, zlecamy ichm. pp. posłom, ut inquirant, qua autoritate zajachali ichm. pp. Prazmowscy tę świątobliwie ordynowaną fundacyą.

Suplika oo. Kamedułów fundacyej godnej pamięci jmp. Kadzidłowskiego kasztelana inowrocławskiego supplices ichm. pp. posłów do całej rzeczp. mieć chce, aby im wolno, ponieważ dostatecznego wyżywienia mieć nie mogą, dobra jakie dziedziczne kupić, co aby im negowane nie było, ichm. pp. posłowie intercedent.

Vicinorum principum tego najbardziej czasu optanda est amicitia i słusznie aby księciu jmci brandeburskiemu ex vi pactorum podług uczynionej z nim tranzakcyej suma od rzeczp. należąca zapłacona była; jednak że cła generalne, które na wypłacenie tych sum ordynowane były, wiedzieć nie możemy, jak się te cła obróciły, przeto inquired ichm. pp. posłowie, jeżeli co książę jmci brandeburskie z tej partycypował sumy celnej.

Stateczna naprzeciw rzeczp. i kr. jmci mieszczanów gdańskich wiara, cordi każdego z nas jest; ale że to nam wiadomo jest, że za ich koszty i znaczne straty starostwo puckie in vim gratitudinis do czasu powierzone jest, przeto toż miasto Gdańsk prowentów z tego starostwa puckiego uczyniwszy rachunek, jeżeli czego jeszcze nie dobrali, ichm. pp. posłowie deficientem obmyślą sumę a Puck z rąk ich eliberabunt.

Nie dbając nic na prawo dissidentes, które stanęło, ażeby de novo coenobia sua i zborów sobie nie budowali, nic jednak na to nie dbając, miasto Toruń, po odebraniu kościoła św. Jakóba przez komisarzy jkr. mci, de novo ratusz na Nowém Mieście obrócili w kościół; zaczęli ichm. pp. posłowie o to starać się będą, ażeby tak pestifera religio góry, im dalej tém bardziej, in regionibus regni Poloniae annexis nie brała i żeby w tymże ratuszu żadna predykacya religionis luteranae nie była i owszem aby magistratus torunensis o to był skarany, że przeciwko prawu wazyli się ratusza część na kościół luterski obrócić.

Znaczną w tém widząc dusz zgubę, które in religione luterana zostają, iż ex hac religione lubo kto katolikiem zostanie rzymskim i chciałby zostać, tedy ob metum parentium et tutorum, także alienationis bonorum ipsos concernentium do tego nie mogą przyjść; tedy słuszna rzecz, aby propter accelerationem justitiae sanctae takowym ukrzywdzonym osobom forum naznaczono w trybunale ex speciali registro, aby u tych mogli vindicare tam summam quam conditiones ex cruda citatione,

którzyby zalitymowali ob mutationem religionis et status ich dobra jakiegokolwiek, czém wiele się ad fidem catholicam romanam pociągnie dysydyentów, gdy takową odrzeczyp. odniosą ad suscipiendam religionem kaucyą.

Summum pietatis exemplum przeszłego kr. jmci może każdego movere, kiedy abjecto omni respectu zdawna w luterskich zostający kościół św. Jakóba rękach, tandem przez swój dekret świętobliwy katolickiej podał dyrekcyję; zaczém ichm. pp. posłowie do kr. jmci i całej rzecyp. instabunt, aby eo motivo similes actus wyświadczyć raczyli, żeby wszystkie kościoły z rąk katolickich wypadłe od luteryj były odebrane et pristinae dispositioni oddane, lege ichm. pp. posłowie cavebunt.

Ponieważ chleb zimowy, o którym się wzwyż namieniło, ojczyźnie wielkie przynosi zniszczenie, gdy nie łanami ale na koń z ludzi ubogich go wyciskają: przeto jeżeliby, czego strzeż Boże, ea methodo chcieli w wybieraniu na przyszłe zimy postępować, aby tam chleb zimowy miewali, gdzie stipendiorum naznaczona chorągwiom zapłata i dystrybutor chleba zimowego tamtego województwa aby był, któryby quantitate et qualitate dóbr tak królewskich jako i duchownych wiedział, po który chleb nie chorągwiom ale przez deputatów posyłać będą powinni; a teraz jmp. hetman det rationem z sum z dóbr duchownych względem chleba zimowego zebranych, jako się obróciły, jeżeli in privatum nie padły commodum.

Tajemnice scrutabuntur ichm. pp. posłowie i dlaczego ichm. pp. wojskowi według zwyczaju dawnego koło na rozchodzeniu się na chleby nie w polu stanowili, ale we Lwowie.

Jeżeli co każdego pobudzać ma ad præclara acta et dignitatem meritorum zaszczyć jako honoris insignia, przeto pewne honory i urzędy w dożywotniej aby nie zostawały posesyję, a mianowicie buława do lat trzech aby tylko trzymana była i dożywotni nigdy nie był hetman, aby przez to dostało się dobrze zasłużonym kiedykolwiek trzymać hoc ingens honoris decus; przytém aby te dwie godności hetmaństwa i marszałkostwa insimul nie chodziły, ale tylko jedno z tych konferowane było i jmp. hetman terażniejszy koronny aby łaskę raczył złożyć; starostw wiele aby nie otrzymywali nad dwoje, z których jedno tylko według prawa konferowane być ma, a ktoby trzy albo cztery, aby exnunc dimittat, obwarują to quam cautissime ichm. pp. posłowie prawem.

Starostwo malborskie, którym się jmp. kanclerz pieczętuje a żadnych ususfructus ani żadnej intraty nie uznawa, aby przez nikogo proventus apropiowane były, tylko przez jmp. kanclerza i onegoż intrata dochodzić powinna. Do tego że ekonomia malborska lustrować się nie dała, przezco diminutio quartae nastąpiła; dlatego jako innym necessitatibus patriae ichm. pp. posłowie tak i tój attendere powinni będą.

Cieżką krzywdę jmp. Tomasza Przytockiego, którą poniósł z okazji jmci ks. arcybiskupa w zabranii mu kilkudziesiąt łasztów zboża, aby za nie nadgrode odniósł, ichm. pp. posłowie deferent i instancyą skuteczną za nim wniosą.

Wielki uszczerbek w podatkach uznawając województw naszych z miast przychodzących, a to na zapłatę chorągwiom do województw naszych naznaczonym, a osobliwie w mieście Bidgoczy, z kąd zawsze naznaczniejsze podatków odnosiemy subsydyum, jako to w czopowém, któremu że jmp. wojewoda poznański ledwie nie na przedmieściu miasteczko Grudzieniec targom i przedaniu wszelkiemu na wielką przeskodę osobliwie w szynkowaniu, gdyż tylko samego jmp. wojewody na tamtém miejscu piwa tak do Gdańska jako i na inne karczmy i gospody miasteczka tego dawane będą, a uboga Bidgość osychać musi, czopowe ustawać, a zatém ostatnia nastąpi tego miasta ruina et quod majus et liberum exercitium sekty heretyckiej, (o której in dies wykorzenie majestat pański precamur) pozwala:—przeto my na to baczenie dawszy, że z krzywdą bożą, z krzywdą województw naszych to miasteczko fundowaneby było, przeto zlecamy to ichm. pp. posłom, aby nullatenus na to nie pozwalali i o skasowanie tego przywileju u kr. junci postarali się, ac in posterum lege caveant, aby miasta i miasteczka na mil dwie od siebie stawiane były. A piwa którekolwiek, które pod imieniem bidgoskiego do Gdańska spuszcza, aby confiscationi cedant, surowe koło tego aby ichm. pp. posłowie opisali prawo, onych conscientiam et honorem obstringimus.

Approbationem privilegiorum względem spustu do Gdańska, aby ichm. pp. posłowie constitutione u całej rzecyp. efficiant; żeby nic prawom miasta tego Bidgoczy nie derogowano.

Chleb zimowy aby według dekretów komisarskich był płacony, tak jako privilegia jkr. mci temu miastu Bidgoczy dane opiekują.

A ponieważ miasto Bidgocz most i bruk sumptu proprio buduje, tedy stosując się ad privilegium s. r. majestatis, aby każdy cujusvis

status et conditionis præter nobilitatem cło należyte exolvat, i to aby ichm. pp. posłowie lege caveant. Soli także aby na handel nikt nie przekupował, ani jej na skład bidgoski nie spuszczał sub pœna confiscationis, ale miasto Bidgosc circa privilegium s. r. majestatis in toto zachował; na monopolia, które in praejudicium miast exercentur, aby ichm. pp. posłowie prawem temu zakroczyli et commercia quaevis przez osoby, którym non competit w Bidgosczy i innych miasteczkach województw naszych, fieri non admittant.

Poborów dwa z województwa inowłocławskiego, które respektem Kijowa są do skarbu wyliczone i od jmp. podskarbiego listem są asekurowane, to jest dwa tysiące złotych, aby się ichm. pp. posłowie upomnieli, in defectu nieoddania deklaracją odnieśli, jako je skarb mieć chce i jako nam je przyjmie.

Życząc województwa nasze sobie tramite generału województw wielkopolskich, a osobliwie w obradach rzeczyp. postępować, przeto aby medietas posłów z naszego generału przynajmniej zostawała, zwłaszcza że siedm powiatów województwa nasze mają, z każdego powiatu z pojszrodka siebie życzą sobie mieć jednego posła, a zatem obligant ichm. pp. posłów województwa, aby eum numerum posłów i napotém z sejmum przynieśli, to jest siedmi.

Rotmistrze aby bene possessionati byli i terrigenæ przy chorągwiach swych zawsze zostający, instabunt ichm. pp. posłowie.

Burse, konwikty na nauki i ćwiczenie młodzi ślacheckiej od przodków naszych fundowane, że teraz w ladajakiej dyspozycyjej zostają plebejæ conditionis osobami zagęszczone, przed którymi młódź ślachecka docisnąć się tam nie może, aby w dyspozycyi i porządku inakszym podług intencyjej fundatorów zostawały, instabunt pp. posłowie nasi i rozmówią się koło tego cum tota rep.

Merita jmp. Krzysztofa Koryckiego podkomorzego chełmińskiego, generała majora infanteryjej wiadome są całej rzeczyp. dobrze, które od lat czterdziestu czterech czwartemu już kr. jmci naszemu oddaje z ruiną zdrowia i substancyjej przez postrzały, więzienie i straty; za tę pracę ponieważ daninę w województwie bełskim po ś. p. jmp. wojewodzie sendomierskim w posesyjej swojej jużto czwartoletniej być twierdzi, a teraz się jmp. Pruszkowski podczaszy chełmiński w tę dzierżawę ingerit: przeto instabunt ichm. pp. posłowie do jkr. mci, aby potioritatem juris, komuby prawem należącym służyć ta danina miała, rozeznać i przysądzać raczył. Za tymże jmp. podkomorzym ichm. pp. posłowie wniosą

do izby poselskiej instancją, aby zasługi, na które zaszła konstytucya, z konstytucyjej likwidacya i asekurowacya z komisyyej były de integro zapłacone; także i chorągwi kozackiej od kilkunastu lat winne, na które i sejmowe dekreta pozachodziły.

Meritis jmp. Żebrowskiego porrigenda est dextera, ichm. pp. posłowie jkr. mci i całej rzeczyp. recommendabunt go, aby satysfakcyja w odniesieniu zasług i łożonych na garnizon czecheryński kosztów rekompensę odniósł, w czém go osobliwą wesprą intencyją.

Wielkie się grawamina i krzywdy wszystkim do Torunia wjeżdżającym i wyjeżdżającym ludziom dzieją, kiedy przy mostach obudwóch etiam status equestris custodiis arcentur, kółaski, wozy rewidują, a pretextem nienależytej rewizyjej tak wiele rzeczy złodziejskim sposobem sprzątają, na przywilėj prywatny po trzy grosze od beczki soli wybierają; przeto ichm. pp. posłowie spytają się, dlaczego taka panuje egzakcyja i ex quo fundo tym się przywilejem zaszczycają, dlatego aby ten przywilėj kasowany był i osoba ta, która się ważyła taki przywilėj in aggravationem stanu ślacheckiego otrzymać, pœnis condignis skarana była.

Skuteczna ku rzeczyp. jmp. Wysockiego cześnika sochaczewskiego usługa summæ æquitatis znaleźć ma respectum, aby te impensy, które perficiendo legacyą na miejscu nieboszczyka jmp. Radziejowskiego łożył 30,000, które ichm. pp. sukcesorom nieboszczyka jmp. Radziejowskiego liczoneby być miały; a że przez jmp. cześnika to perfectum opus, zaczęć aby i summa restans dana mu in vim gratitudinis była, w pilnym staraniu ichm. pp. posłowie nasi mieć będą i te prace i te koszty omni studio promovebunt.

Sumy na dobrach królewskich, jako to Myszczewicach, Broniewie i innych przynależytościach nieboszczykowi godnej pamięci jmp. Janowi na Kołudach obuch Kołudzkiemu podczaszemu brzeskiemu kujawskiemu zeznane i przez komisją asekurowane, aby na sejmie, da Bóg, przysłym per constitutionem aprobowane były.

Sumę trubecką prawem i dekretem stwierdzoną, także księcia jmci kurlandzkiego w rzeczyp. pretendowany dług, do rzeczyp. ichm. pp. posłowie wezną i ekspostulować będą, aby ad feliciora tempora w oczekiwaniu tych sum i długu tego cierpliwymi zostawali.

Wielką remorę w odzyskowaniu zapłat chorągwiom do województw ordynowanym uważając, a co większa ab opere belli tak wiele ludzi wajakujących, kiedy w kilkadziesiąt koni jeden i drugi deputat od chorągwi jednej mało nie przez cały rok jednej zapłacenia oczekiwa ćwierci, a za-

tém ogołocenie wielkie chorągwi następuje: przeto zniesą się z innemi województwy ichm. pp. posłowie, aby onych prędsza dochodziła zapłata i żeby tak częstych nie odprawowali przejazdów.

Nie inszego do tak wielu sejmów scysyjej nie baczemy być przyczyną jako prywat zawziętość; aby tedy temu zabieżyć się mogło, omuino lege ichm. pp. posłowie cavebunt, aby jmp. marszałek izby poselskiej przysiągł primario, tudzież i wszystkich województw i ziem ichm. pp. posłowie, jako tylko intuitu boni publici do obrady rzeczyp. przyępują nie respectu prywat swoich.

Więc że się podczas odprawowania sejmu takowe rozniecają illiciti ausus, kiedy w izbie poselskiej et quod majus, pod bokiem jkr. mci, słowy się nie szanując, do różnych zwykli przystępować poswarków, a zatem i broni porwania: przeto securitatem izbie poselskiej i wszystkim obradom publicznym odprawującym severius opiszą z całą rzeczyp. ichm. pp. posłowie.

A że initia sejmu zwykła izba poselska na niepotrzebnych trawić kontrowersjach i czas potrzebnym brać obradom, przez co tam longo sejm odprawuje się temporis tractu: aby tedy nad niedziel sześć odprawowany nie był, ichm. pp. posłowie domawiać się będą.

Ponieważ na wieś Słońsk w województwie i powiecie inowrocławskim leżącą ad malam informationem cancellariae jest przywilėj jmp. Jerzemu Niemierzyczowi wydany, na którą wieś pierwszy przywilėj od jkr. mci jmp. Władysławowi Niemojewskiemu jest konferowany, wniosą ichm. pp. posłowie do jkr. mci gorącą za jmp. Niemojewskim instancją, aby circa jus suum et prius privilegium był zachowany, a przywilėj jmp. Niemierzyczowi dany, aby był od jkr. mci skasowany.

Mając dobrą wiadomość, do jakiego droga wiedeńska w. jmp. Andrzeja Gembickiego starostę nowodworskiego przyprowadziła kostu: która że szczęśliwym wypłaciła się skutkiem, przeto osobliwemu jkr. mci respectowi ichm. pp. posłowie aby zalecili, żeby jkr. mość szczerobliwą łaską swą straty jego rekompensować raczył, non obstantibus rationibus exulum, jako bene merito de rep., co pilnym ichm. pp. posłów zlecamy instancjom.

Recommendabunt ichm. pp. posłowie konwent lendzki do całej rzp., aby przy dawnych zostawał prawach, także immunitates jemu nadane przez sejm aby aprobowane były.

Uwazywszy egestatem konwentu brdowskiego et liberum znając moderni possessoris miasteczka Brdowa assensum, aby toż miasteczko

do konwentu brdowskiego inkorporowane być mogło, salvo attamen moderno possessore, instabunt do całej rzeczyp. ichm. pp. posłowie.

Miasta i miasteczka aby już do ostatniej nie przychodziły ruiny przez chleb zimowy, naprzód ichm. pp. posłowie lege cavebunt, aby ci, którzy na chleb przyjeżdżają, mieli asygnacye i ustawy autentyczne; które przyjechawszy do miasta pierwszego województwa tego, do grodu podać powinien będzie, potem aby rzetelną trzydniowego chleba z sobą przywiózł deklaracją i autentyczną ordynacją.

Konstytucya anni 1662 godnej pamięci jmp. Remigianowi Dobrskiemu kasztelanowi rogozińskiemu względem Rozemberka i Kierzeszyna in recompensam szkód przez obóz podjętych temuż nieboszczkowi jmp. Rogozińskiemu juxta consensum totius reip. napisana i beneficia intuitu meritorum personae ipsius concernentia też konstytucją konferowane, aby in suo esse et robore zostawała, curabunt ichm. pp. posłowie.

Ichm. ks. duchowni ponieważ separacją chleba zimowego uczynili i sumę pieniężną składać umyślili, przeto aby do województw też sumę oddawali a województwa tego dystrybutę, facta coaequatione z dobrami królewskimi, uczynią: ichm. pp. posłowie ad communem sensum całej rzeczyp. wezmą. Sprawy którekolwiek do trybunału są wytoczone i registr w trybunale otrzymały, aby już za dworem dyrygowane nie były ani tam odsyłane, ale w trybunale aby decyzją odnosiły.

Communitas Torunia miasta że ciężkie przez wymyślne podatki, akcyzę, cła generalne et his similia ponosząc uciski, które tylko ubogich rzemieśników i tych, którzy z grosza żyją, nabardziej angunt, jako to panne zakonne, zakonników, studentów i innych przyjeżdżających, gdyż magistrat, z którego mało nie każdy kondycją trzyma wszystkie victualia, z tychże wsi sobie obraca i sekretnie drugim krewnym, jako to: piw, gorzałek, chlebów, mięs udziela, a pospólstwu to injunxit, aby gorzałek znikąd tylko z ich wsiów na szynk bierali: przeto ta akcyza, którą na pospólstwo uchwalili i nas się wszystkich dotyka. Bowiem ultimus consumens na tém szkodować musi, a nietylko a victualibus ale też i od wszystkich rzeczy tę zwykli odbierać akcyzę, jako to: od płócien, wełny, wosków i innych; aby tedy ta akcyza zniesiona była, także aby wolno było communitati różne likwory tam, gdzie im się podobać będzie, bez wszelkich ceł osobliwie przyjeżdżających do Torunia kupować i przedawać, efficient ichm. pp. posłowie. Przymtem wniosą instancją ichm. pp. posłowie, aby dekreta przez komisarzy fe-

rowane do jkr. mci i całej rzeczyp. in suo robore i prawa ich tak jako je najjaśniejsi antecessores stwierdzili, jkr. mość mieć chciał i one konfirmował. Nadto aby ab eadem communitate Torunensi magistratui intentowane w tém wszystkiém akcyce kiedykolwiek przed sąd jkr. mci, w osobliwym respekcie zostawały, gdyż wielkie præjudicia zwykli pospółstwu czynić: instabunt gorąco do jkr. mci ichm. pp. posłowie. — Panne zakonne, także i inne zakony, aby temu ciężarowi akcyzy nie podlegały, ale aby zawsze immunes od wszystkiego zostawały, cavebunt lege ichm. pp. posłowie.

Chcąc sposobić tak wielu innych z braci, nie zawsze jednych, do przysługi rzeczyp., tym sposobem i zwyczajem capaces funkcyj poselskiej na sejm, jako deputata na trybunał, ichm. pp. posłowie, to jest przez lat trzy aż roku czwartego obranych, aby warowali prawem.

Także elekcyj wszelkich urzędów ziemskich aby a publicatione in sex ekspedyowane były, o wyraźne w tém prawo instabunt.

Księżnej jmści Wiśniowieckiej wojewodziny ziem ruskich, jeżeli ab externis principibus condigno zdoła się tytuł, kiedy serenissima tytuł przypisany odnosi, daleko więcej my obligamus, aby nietylko usu observantiae to jej wyświadczyli, ale też i prawem ten opisali na zawsze służący tytuł serenissima, co efficient ichm. pp. posłowie.

General artyleryj, który lubo na reparacyą kost i zapłatę należy od rzeczyp. odbierał, a przecie jednak armaty tak wiele napsowanj znajduje się, przeto aby wszystkie reparowania rzeczyp. wystawił i rachunek ze wszystkich oddał, ichm. pp. posłowie instabunt.

A że potrzeba wielka wyciąga, aby mosty, groble około młynaa oo. Dominikanów brzeskich naprawione były, gdzie wielką kupcy, furmani i różni ludzie podróżni przez złą drogę niewygodę odnoszą; tedy od konia mostowe aby tymże ojcom brać pozwolone od rzeczyp. było, ichm. pp. posłowie efficient.

Potrzebną na zawsze rzecz baczemy, we wszelakich życząc się wszystkim widzieć gotowościach, na zabezpieczenie wewnętrznemu zamięszaniu, a mianowicie scysyom sejmów tak częstym, abyśmy według dawnego zwyczaju okazyje po swych województwach miewali i popisowali się; przeto aby toż prawo reasumowane było i aby sub pœnis zawsze też okazyje i popisy odprawowane były, ichm. pp. posłowie starać się będą.

In reliquis ichm. pp. posłom do dawnych instrukcyj we wszystkiém referować się zlecamy, jeżelibyśmy w czém, coby było do po-

żytku i dobra całej rzeczyp. terażniejszą instrukcyą przepomnieć mieli i wszystkie artykuły w blisko przeszłej instrukcyj uformowane reasumować ichm. pp. posłom pozwalamy. A teraz wzwyż położone województw naszych kujawskich vota ad desideria reip. ex unanimi consensu w kole naszym unówione i postanowione, aby ichm. pp. posłowie nasi wzwyż mianowani seryo na sejmie blisko przypadającym z miłości przeciwko ojczyźnie swj i nam braci swojej promovere pro dexteritate sua raczyli. W czém fidem et honorem ich obstringimus i to, co in commissis od nas biorą, aby sedulo popierali, upraszamy. — Działo się w Radziejowie die 29 Julii, anno Domini 1670.

Mikołaj Lubstowski kruświcki starosta, marszałek koła sejmiku województw kujawskich.

77.

1670. Julius, 29.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 1350.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post festum s. Laurentii martyris proximo (Augustus 13), anno Domini 1670. Obtulit nobilis Joannes Grodziecki.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, obywatele i wszystko rycerstwo brzeskiego i inowrocławskiego województw kujawskich na sejmik przedsejmowy pro die 29 Julii do Radziejowa zgromadzeni, przychyłając się do uniwersału jkr. mci, p. n. m, za którym na to tu zjechawszy się miejsce, jako dobru pospolitemu pilną injecimus obradę, tak zarazem województw naszych arduis nie zaniedbaliśmy subvenire necessitatibus. Naprzód tedy chorągwiom do województw naszych naznaczonym zapłatę obmyśleliśmy i dawny podatek na przeszłym sejmiku uchwalony osobowego według opisanja tegoż laudum, według tychże dawnych abjurat reasumowaliśmy, do których wybierania w brzeskiem jmp. Jana Kazimierza Szczawińskiego, a w inowrocławskiem jmp. Augustyna Kołodzkiego sędziego grodzkiego bydgoskiego w województwach uprosiliśmy. Którzy ichm. pp. poborcy obudwu województw te podatki osobowego a die 1-ma Septembris, brzeski w Brześciu i w Radziejowie po tygodniu zasiadając, a inowrocławski w Inowrocławiu i Bidgoszczy zasiadając, także wybierać powinni; po których

dwóch niedziel ekspiracyej ichm. pp. sędziowie grodzki brzeski w Brześciu, a inowrocławski w Inowrocławiu causas fisci sądzić mają. Na których sądach po otrzymaniu banicyej i po podaniu delat do grodu każdego powiatu, w tydzień po sądach ichm. pp. burgrabiowie wszystkich powiatów indilatam executionem de retentoribus contributionum ad primam ichm. pp. posłów requisitionem sub pœna perpetuæ banitionis et solutione contributionis de suo egzekwować będą powinni.

A ponieważ w dobrach królewskich i duchownych większe posesye i osady kmieci znajdują się, aniżeli w registrach anni 1661 są specyfikowane, tudzież w miastach i miasteczkach tak duchownych jako i jkr. meci: tedy widząc takie w województwach naszych oszukanie, uprosiliśmy na rewizyą pomienionych miast, miasteczek, wsi królewskich i duchownych za komisarzów, z brzeskiego: jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika, jmp. Wojciecha Buszkowskiego skarbnika brzeskich, jmp. Ludwika Zakrzewskiego, z inowrocławskiego: jmp. Jędrzeja Niemojewskiego, jmp. Wojciecha Głębockiego sędziego grodzkiego kruswickiego, jmp. Dadźboga Moszczyńskiego—województw. Którą rewizyą wcześniej przed sejmem, unius absentia non obstante, zniowszy się z sobą o czasie i uniwersalem miasta i miasteczka przed sobą obwieściwszy, bez omieszkania wszelkiego to negotium odprawić podejmują się, żeby ichm. pp. posłowie na przyszłym sejmie justam quantitate zimowego chleba declarare mogli i my na przyszłym sejmiku mogli być od tychże ichmości we wszystkiém informati a to dla lżejszego chleba zimowego postanowienia; o co, że żadnej ichm. pp. komisarze mieć trudności a quibusvis personis nie będą, præsenti asekurujemy ich laudo, za wszelaki im się pisząc pokój. A ichm. pp. komisarze niżeli na pola do rewizyej wyjadą, przysięgę od chłopów téj wsi odbiorą, jako własne włóki a nie folwarkowe i te, które na dwór siano, pokazywać będą.

Domy w Dobiegniewie, które przy żupie są pobudowane et antiquitus dawały podatki i do płacenia wszelakich należały podatków, teraz, niewiedziąc jakim sposobem, chcą się od płacenia podatków wszelakich wyłamać: tedy injungimus ichm. pp. posłom aby z tych domów do żupy należących, także z osób należyty popłacieli podatek, sin secus, aby z nich ichm. pp. burgrabiowie militarem et indilatam czynieli executionem.

Plebani aby z domów, w których mają chłopów swoich, to jest, komorników, ogrodników, ratajów, kmieci, aby z nich według ustawy sej-

miku przeszłego podatek osobowy płacieli, sin secus, aby z nich egzekucya uczyniona była.

Olendrzy jw. jmp. wojewody inowrocławskiego, którzy podatków nigdy żadnych nie płacieli ab antiquo tempore, tedy ich i teraz województwa żadnymi podatkami angaryzować nie chcą i onych uwalniają i ichm. pp. poborcom zlecają, aby tych Olendrów nie agrawowali in posterum żadnymi egzakcyami, egzekucyami; sami też wzajemnie pp. poborcy o to trudności od województw mieć nie będą.—A że zaszła protestacya lubo manifestacya przeciwko elekcyej podkomorstwa inowrocławskiego novissime odprawionej, jakoby ta non solito juris modo stanęła: tedy mature uważywszy na sejmiku terazniejszym servatas solennitates, onej legitimitatem przyznawamy i tych protestacyj, że żaden z obywatelów województw naszych attendere nie ma, præsenti cavemus laudo.

OO. Dominikanie brzescy, ponieważ ich konstytucya uwalnia od płacenia podatków z wójtostwa Rzadkiej Woli, tedy ichm. pp. poborcy nie powinni będą u nich się żadnych upominać podatków za pokazaniem przez nich wyraźnego prawa; które także prawo circa calculationem ichm. pp. komisarzom do rachunku deputowanym ichm. pp. poborcy pokazać powinni będą.—Memesores zostając zasług naprzeciw tym województwom nieboszczyka godnej pamięci jmp. Adama Kazimierza Galickiego skarbnika brzeskiego, który na tak wielu funkcyach dexterime sese gessit, nec nota exstat, aby kiedykolwiek za podjęte spezy i prace czém gratyfikowany być miał, teraz że i na usłudze tych województw dni życia swego dokończył: z odebranej od sukcesorów jego z podatku osobowego kalkulacyej że złotych sto ośmdziesiąt pozostał, te in vim gratitudinis potomkom jego kondonujemy i kwit dać jmp. marszałkowi z wybrania podatku tego osobowego zlecamy.—Wielką ruinę w mieście Inowrocławiu przez chleb zimowy bacząc, za słuszną rzecz baczymy onym ówierć jedną płacenia czopowego kondonować, co miasteczkom Kruświcy i Gembicom wyświadczamy i od płacenia jednego kwartału podatku czopowego wolnemi czyniemy. Tak dawnego czasu odprawujące się bacząc sądy ziemskie inowrocławskie, gdzie z wielkiém obywatelów województwa inowrocławskiego utęsknieniem pochodzi, nie mogąc ani się sprawiedliwości świętej doczekać, ani też ad acta terrestria Junivladislaviensia, komu rzecz potrzebna, mieć przystępu: przeto upraszamy ichm. pp., jmp. Marcina Bełdowskiego wojskiego kruswickiego, jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, aby oni, zniów-

szy z sobą o czasie, do Inowłocławia zjachać się raczyli, księgi ziemskie inowłocławskie zlustrowali i one zkoordynowali, a komuby czego potrzeba było, p. regentowi ksiąg tamecznych przy sobie wyjąć rozkazali. Więc że po różnych, jako nam się dostało słyszeć, księgi zostają miejscach, przeto aby każdy, kto je tylko przy sobie ma, aby na tamto zwiózł je miejsce, pilno tego po każdym żądamy.—A lubo nas dostatecznie uniwersały jkr. mci, p. n. m., w których jedne za dwoje wici wyraża, mieć gotowymi chcą, nie omieszkiwamy jednak na pamięć onych przywozдить, gdzie aby trzecich wkrótce we wszelakich oczekiwali gotowościach, rzecz należytą baczemy, i stosując się do obrad inszych województw, eo in passu pospolitego ruszenia gotowi byli juxta legem antiquam, stosując się we wszystkiem do innych województw.

Ponieważ ob inopiam wikarego do kościoła radziejewskiego, tudzież inopiam sposobienia budynku albo domku zbudowania na wikarego, któremu płacić miasto dla wikarego nie dla mieszczan ofiarowało, a teraz że się mieszczanin na tamtém subterfugendo onera reip. buduje: przeto jeżeliby nie chciał podatków tenże mieszczanin, który się na księżym placu buduje, płacić, tedy na sejmiku to mieszczanie opowiedzą; do tego jeżeliby szynk jaki na cmentarzu odprawował, aby do ks. jegomości o krzywdę bożą nie zaniedbaliśmy instancyej wniesć, pp. mieszczanie radziejowscy w tém pilno advertant i sejmiki w tém praecustodiant. — A że mieszczanów tak wiele znajduje się, którzy nie kontentując się z miasta swego pochodzącymi obwencyami, dochodami, zwykli z niektórymi karczmarzami tak wsi duchownych, królewskich, jako ślacheckich zawierać porozumienia i do nich na szynk piwa dawać, wzajemnie zaś wiejskiego w miastach swych i miasteczkach szynkowania bronią i nie pozwalają: przeto praesenti stanowiemy to laudo, aby takowe piwa miejskie na szynk, ktoby na drodze wiozącego zetkał, in usum advertentis seu fisco cedat. Które to sejmiku naszego postanowienia do woli i intencyej całego zgromadzenia konformujące się zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego przy podpisie ręki jego do akt grodzkich radziejowskich podać.

Mikołaj Lubstowski kruswicki starosta, marszałek koła sejmiku województw kujawskich, manu propria.

78.

1670. October, 2.

Radziej. grodz. Relation. 2 f. 1369.

[Laudum conventus Radziejoviensis, Brestensis et Junivladislaviensis palatinatum.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho, ipso die festi sancti Francisci confessoris (Octob. 4), anno Domini 1670. Obtulit gen. Martinus Bełdowski tribunus palatinatum Brestensis et Junivladislaviensis Cujaviae.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw za uniwersałem tak jkr. mci, p. n. m. de data w Warszawie die 11 mensis Septembris anni praesentis na pospolite ruszenie nam wydanego, jako też i jw. ichm. pp. wojewodów brzeskiego i inowłocławskiego de loci ściągnięcia się popisu pod Radziejów pro secunda mensis Octobris przez uniwersały obwieszczeniem na popis pro die suprascripta zgromadzeni do Radziejowa. Wszem w obec i każdemu z osobna, a mianowicie ichm. pp. obywatelom stanu rycerskiego, miastom i miasteczkom i innym wszystkim, którzy do pospolitego ruszenia podług dawnych praw należą, wiadomo czyniemy, iż zjechawszy się na popis modo suprascripto naznaczony i obwieszony, zabiegając niebezpieczeństwem wszelakim, któreby na rzeczp. naszą przypaść miały tam ab extra quam ab intra, przychylając się in toto do intencyej jkr. mci w uniwersale wyrażonej, przedsięwzięliśmy in omnem casum w województwach naszych pospolite ruszenie, które praesenti laudo stabilimus. A że nie wszyscy ichm. pp. senatorowie ad ductum ex praescripto legum pospolitego ruszenia należący ob legalitates suas i ichm. bracia na to tu zjachali miejsce, tedy naznaczamy sobie ściągnięcie obojgu województwom tak brzeskiemu jako i inowłocławskiemu pod Kowale pro die 8 Octobris i tego aktu popisu terażniejszego do czasu wyżej wyrażonego continuationem i on cale in effectu konserwujemy i prolongujemy. Na który to czas wszyscy ichm. obywatele obojga województw, nemine excepto, praeter personas lege publica juxta constitutionem anni 1621 exemptas et in functione publica existentes, stawić się będą powinni in armis, sub poenis de expeditione bellica sancitis i popisawszy się, w polu zostawać pod chorągwiami i władzą duktorów swoich i tę ekspedycyą kontynuować mają, nie rozjeżdżając się dotąd, póki by necessitas emergentium periculorum potrzebowała i deklaracya

jkr. mci jako i ichm. pp. wojewodów nie uwolniła. A ktoby tej uchwały naszej *contraveniret et pro die superius praefixa* nie stanął, *poenas de expeditione bellica sancitas* podpadać będzie powinien *per decretum sądu wojskowego* tamże na miejscu *ściągnięcia irrogandas*. To też sobie *praesenti laudo* popisu uchwalamy, żeby się nikt nie ważył żadnej chorągwie, ani znaczkę podnosić w województwie brzeskiem, tylko chorągiew główną województwa brzeskiego, której duktorem jest jw. jmp. kasztelan brzeski, a druga chorągiew w. jmp. Stefana Jarnowskiego kasztelana kowalskiego; pod którymi to dwiema chorągwiami wszyscy obywatele stanu rycerskiego województwa brzeskiego *modo militari isć* powinni. W województwie zaś inowłocławskim ponieważ w. jmp. Konstanty na Lubstowie Lubstowski kasztelan bydgoski, którego ochota do usługi rzeczyp. dobrze nam wiadoma, *złém zdrowiem excipitur*, tedy tylko jedna chorągiew główna w województwie inowłocławskim ma być podniesiona i pod nią obywatele wszyscy stanu rycerskiego województwa inowłocławskiego i powiatu bydgoskiego trybem wojskowym *isć* także powinni. *Securitate domesticam* przy ichm. pp. wojskich i sędziach grodzkich *juxta legem praescriptam* zostawujemy i na *licentiosos omnem* aby dali *animadversionem*, zlecamy. Które to zgromadzenia naszego *teraźniejszego postanowienie*, do woli i intencyej wszystkich konformujące się, zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego przy podpisie ręki jego do akt grodzkich radziejowskich i inowłocławskich *podać*.

Marcin Bełdowski wojski w. b. kruświcki, marszałek koła rycerskiego.

79.

1670. December, 10.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 1391.

[*Laudum conventus particularis Radziejoviensis, Brestensis et Junivladislaviensis palatinatum.*]

Actum in castro Radziejoviensi feria sexta post festum immaculatae Conceptionis beatissimae Virginis Mariae proxima (Decemb. 12), anno Domini 1670. Obtulit nobilis Ignatius Dembowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego i inowłocławskiego kujawskich, zjechawszy do Radziejowa na sejmik *relationis* ichm. pp. posłów naszych na sejm walny warszawski blisko przeszły wysłanych i uproszonych, to jest, na dzień 10 mie-

siąca grudnia konstytucyą sejmu *wzwyż mianowanego determinowany*, odebraliśmy *relationem sufficientem* od tych ichm. pp. posłów naszych i onym przy braterskiem podziękowaniu *należytej wdzięczności effudimus afekt*, pro *rato et grato* to wszystko przyjmując, co in *emolumentum* dobra *pospolitego* nam przynieśli. Więc że niektóre *zaszły* nas *rationes perimentes*, zdało się nam sejmik *teraźniejszy* we wszystkich jego punktach *totaliter, nullis exclusis*, do dnia 30 tegoż miesiąca *teraźniejszego* grudnia *prorogować i prolongować*: jakoż on *prorogujemy i prolongujemy i laudum* to nasze do ksiąg grodzkich radziejowskich *podać jmp. marszałkowi koła naszego rycerskiego zlecamy*. *Actum ut supra.*

Walenty Szymon Kołodzki sędzia ziemski inowłocławski, marszałek koła rycerskiego, *manu propria.*

80.

1670 December, 30.

Radziej. grodzka Relation. 2 f. 1411.

[*Laudum particularis Radziejoviensis palatinatum Cujaviae.*]

Actum in castro Radziejoviensi feria sexta in crastino festi Circumcisionis Domini nostri Jesu Christi (Januarius 2), anno 1671. Obtulit nobilis Vladislaus Kolczyński.

My rady duchowne i świeckie, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego - kujawskiego i inowłocławskiego województw na sejmik *prolongationis* ex vi sejmiku *relationis* pro die 30 Decembris do Radziejowa *zgromadzeni*. Lubo to sejmiku *relationis* według konstytucyjej sejmu *przeszłego walnego sześćniedzielnego warszawskiego* na dzień 9 miesiąca grudnia województwom naszym *naznaczonego kadencya* przypadała, iż jednak z pewnych i uważnych przyczyn sejmiku tego do dnia *dzisiejszego limitować i prorogować* nam przyszło: tedy nie a nie *nie derogując konstytucyjej generalnej eo nomine postanowionej* i owszem we wszystkich punktach i klauzulach *referując się do niej*, takowy sobie i województwom naszym za *szczególnem pomienionej konstytucyjej* *pozwoleniem* *stanowimy laudum*.

Naprzód, co się *czternastu podymnych* na zapłatę wojsku dawnych *zasług* *winnego długu* a przez tę *pomienioną konstytucyją* *likwidowanych* (*tyczy?*), iż *względem* tego *podatku czternastu podymnych* *modum con-*

tribuendi ichm. pp. posłowie wzieni sobie do nas: tedy z województw naszych tak brzeskiego jako inowrocławskiego podymnych dziesięć według kwitów anni 1661 z wszystkich wsiów tak królewskich jako duchownych i ślacheckich, miast i miasteczek, nemine excepto, wydać do ręki pp. poborców niżej mianowanych najdalej ad diem 1 Februarii na ukontentowanie w zasługach wojska uchwalamy sub poenis contra retentores podatków rzeczyp. w prawie opisanych. Więc i na owczarzów w województwie inowrocławskim, którzy stada swoje własne u panów mają, podatek od owcy po groszy trzy praevia attestacione od panów albo urzęnników, także i praevio juramento corporali przez nichże samych przy zapłaceniu podatku tego przed pany poborcami, iż nie więcej owiec swoich mają na tenże wzwyż mianowany czas, stanowiemy. A że do tego podatku i insi ludzie conditionis plebejae w województwie inowrocławskim, którzy owce swoje mają, należą, tedy i ci tenże podatek wszyscy in genere, nemine excepto, od owiec także po groszy trzy sub juramento przed pp. poborcami i atestacją panów swoich na tenże czas zapłacić powinni będą. A że ten podatek sumy korespondującej czternastom podymnym nie wyniesie, tedy na suplement defektu pomienionj sumy w skarbie likwidowanj contributivam, to jest czopowe generalne na miasta i miasteczka, wsie jkr. mci i rzeczyp. duchowne i ślacheckie i tych wszystkich, którzy w miastach i miasteczkach tak swoje jako i przewożne piwa szynkują, nikogo tak we wsiach ślacheckich jako i duchownych, etiam ex equestri ordine nie ekscypując i nie ochraniając, to jest od każdj beczki po złotemu jednemu, jednostajnym zezwoleniem na kwartały dwa uchwalamy; które to kwartały poczynać się będą a die 1 Januarii a kończyć się pro die ultima Junii roku blisko następującego 1671. Którą to kontrybucją po złotemu od każdj beczki piwa odebrawszy we wsiach jkr. mci i rzeczyp., duchownych, ślacheckich i miejskich, karczmarze i ci wszyscy, którzy piwa przewożne albo swoje szynkują, żadnemi się nie zasłaniając libertacyami, do rąk ichm. pp. poborców niżej mianowanych od nas obranych, poczynając teraz a die 1 Januarii na każdy kwartał z atestacją pana dzierżawce arendarza, albo urzęnnika in praesentia ichm. pp. komisarzów, którzy na tenże czas przy ekspirowaniu kwartału do Brześcia z województwa brzeskiego, z inowrocławskiego do Inowrocławia zjechać powinni, cum juramento corporali przed temiż ichm. pp. komisarzami i poborcami, że ten podatek od każdj beczki po złotemu sprawiedliwemu wybrali, nikogo nie ochronili i że więcej przez ten kwartał

nie wyszynkowali piwa ciż karczmarze i szynkarze, powinni będą oddać. Z miast zaś i miasteczek piwowarowie po dwóch z każdego miasta i miasteczka, lub z pojsrzodka siebie na to obranych, lubo też przez burmistrza mianowanych i deputowanych też przysięgę przy ekspiracyj kwartału in praesentia ichm. pp. komisarzów i pp. poborców, że nie więcej piwa u nich w mieście albo miasteczku nie wypito w tym kwartale, tylko tylo beczek i że sprawiedliwie ten podatek od każdj beczki po złotemu, nikogo w tém nie ochraniając, ani uwalniając, wybrali i zupełnie oddali; a dla weryfikacyj atestacye od burmistrzów w miastach i miasteczkach jkr. mci i rzeczyp., w duchownych zaś i ślacheckich od panów albo dzierżawców i urzęnników brać będą, że nie a nie więcej piwa warów w pomienionych miastach i miasteczkach nie robiono i te atestacye przy swych przysięgach piwowarowie pp. poborcom oddawać mają, czego pomieniony burmistrzowie, panowie dzierżawcy i urzęnnicy pilną atendencją mieć będą; a te pieniądze czopowe przy odbieraniu in instanti ichm. pp. komisarzom przez pp. poborców oddawane być mają. Ażeby względem kosztu od juramentów na sprawiedliwe wybieranie tego to podatku czopowego generalnego ludzie agrawowani nie byli, cavemus praesenti laudo, żeby od tych juramentów i kwitów pp. poborecy przy ekspiracyj kwartału więcej nie brali tylko po groszy trzy. Beczkę zaś piwa po obudwu województwach po złotych siedm najtaniej stanowiemy, tak żeby panu albo dzierżawcy złotych sześć a siódmy złoty na tę generalną obracał się kontrybucją, warując sobie terażniejszą uchwałą naszą, żeby tego piwa mniejszą ceną zniżyć nikt nie ważył się, a to sub poenis arbitrariis per iudicium w każdym grodzie, ubi bona consistunt, sine quavis appellatione decernendis. A in quantum by też kędy już było piwo droższe, tedy względem tego podatku wolno złotym piwa beczki drożej podnieść, tak żeby zawsze złotym wzwyż droższa a nie tańsza piwa beczka była, na wypłacenie podatku tego, nie derogując jednak nic a nic prawom i konstytucyom o taksie urzędów podwojewódzzych ziemskich i grodzkich opisanym i owszem, gdyby urzędy grodzkie i podwojewódzkie baczyły większą cenę zboża, powinni będą według prawa cenę piwa większą postanowić. Do którj kontrybucyj i ci wszyscy, którzykolwiek piwa lubo to na wsie, na miasteczka i inne przedawają i wynoszą, lubo wodą, albo Wisłą do Torunia, Gdańska i innych spuszczają miast i dworów pańskich przedawają, należć do tój generalnej kontrybucyj będą i ten podatek wprzód anizeli takie piwa wstawią, albo wodą spuszcza, od każdj beczki

po złotemu zapłacić powinni. Więc i od likworów wszelakich tak w miastach i miasteczkach jkr. mci i rzeczyp. jako i duchownych i ślacheckich, jako to, od garca wina groszy trzy, od czterech kwart gorzałki groszy trzy, od garca miodu groszy dwa w miastach i miasteczkach piwowarowie *prævia attestazione* od pp. dzierżawców, urzędników, albo burmistrzów, także i *sub juramento corporali* na sprawiedliwe wybieranie i oddawanie przed ichm. pp. komisarzami i pp. poborcami *insimul* przy piwném czopowém, jako się wyżej napisało, na wychodzeniu każdego kwartału oddawać powinni.

Do wybierania zaś tego generalnego podatku czopowego uprosiliśmy ichm. pp. poborców do województwa brzeskiego jmp. Wojciecha Buszkowskiego skarbnika brzeskiego, a do województwa inowrocławskiego jmp. Jana Dzierżawskiego burgrabiego inowrocławskiego, którzy na miejsce zwyczajne na każdy kwartał *ekspiracyej zjeżdżać*, według roty w prawie opisanéj *super fidelem exactionem* przysiądz i ten podatek sprawiedliwie wybierać powinni będą, a każdy kwartał do ręki ichm. pp. komisarzy czopowego naszych dawnych *in instanti* oddawać; których to ichm. pp. komisarzy *praesenti laudo* na trzeci rok *aprobuujemy*. A do ichm. pp. komisarzy województwa inowrocławskiego przydajemy i uprosiliśmy jmp. Marcina Bełdowskiego wojskiego kruswickiego, także jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego i sędziego grodzkiego kowalskiego na miejsce jmp. Ludwika Zakrzewskiego, ponieważ *jegomość* dla ważnych swoich przyczyn z téj nam się dalszej wymówił *funkcyej*; kwity jednak ichmościom, jako jmp. Zakrzewskiemu tak i ichm. pp. komisarzom województwa brzeskiego *in nym*, z wydanego za ten przeszły rok czopowego dostatecznie jmp. marszałkowi imieniem koła naszego wydać zleciliśmy.

Czopowe zaś na ten przyszedł rok, który się a die prima Januarii poczynać będzie, ichmościom, *prout videbitur ex re et commodo* województw naszych, plus *offerenti* arendować pozwalamy; pieniędzmi jednak temi podatku czopowego ichm. pp. komisarze jeden bez drugiego pozwolenia szafować i onych się tykać nie powinien. Do tych zaś jako terazniejszych *podymnych* dziesiąci tak i dawnych jeszcze nie wybranych *podatków* uprosiliśmy dawnych ichm. pp. poborców: z brzeskiego, jmp. Jana Szczawińskiego, z inowrocławskiego województw jmp. Augustyna Kołudzkiego sędziego grodzkiego bydgoskiego, upraszając ichmościów, aby te terazniejsze uchwalone podatki na zapłacenie długu winnego i ukontentowanie wojska, jako prędko wybiorą, na try-

bunał radomski albo odwiezli, albo więc *asygnacye* na te pieniądze dla ciężkości *zwiezienia* wyjednali, a tu w województwach naszych, komu należyć będzie, z *asygnacyami* wypłacali. Te zaś dawne, które na zapłatę chorągwiom do województw naszych *ordynowanym* uchwalone są, wybrawszy jako najprędzej, chorągwi jmp. starosty owruckiego *sine quibusvis dilationibus* zasługi i ćwierci od województw naszych *przychodzące* *popłacielci*, do której to zapłaty i *czopowe* zwyczajne należeć ma; więc i dług regimentowi jmp. Krzysztofa Koryckiego podkomorzego chełmińskiego od województw naszych winny, coby był wypłacony, jako ichm. pp. poborcy tak i ichm. pp. komisarze *inibunt curam*. A że towarzystwo od chorągwi jmp. starosty owruckiego bez *plenipotencyej* na odebranie *zasług* od kampaniej do nas przyjachali, tedy powinni będą ichm. pp. poborcom przy *wyliczeniu* *zasług* *plenipotencyą* pokazać, a nadto *testimonium fidelitatis et obedientiae* przeciwko majestatowi jkr. mci i rzeczyp., wyjednaawszy sobie *literas patentes*, że się do *związku* nie wiazali i nie interesowali, od jkr. mci *produkować*. Który to list dajemy *potestatem* ichm. pp. komisarzom czopowego *otworzyć* i za *przeczytaniem* jego przy *rachunkach* w Radziejowie, *porachowawszy* się z ichmościami, *zatrzymane* *zasługi* *placić* *prævia liquidatione juratoria*, jako przez te ćwierci *przeszłe* *zupelną* *kompanią* pod chorągwiami mieli.—A że nam siła na *rachunkach* należy, uprosiliśmy o to ichm. pp. komisarzy województwa brzeskiego: jmp. Mikołaja Andrzeja Piotrowskiego sędziego grodzkiego brzeskiego, jmp. Ludwika Zakrzewskiego, jmp. Marcina Mikołajewskiego sędziego grodzkiego radziejowskiego marszałka sejmiku naszego. Którzy ichm. pp. komisarze, *zjechawszy* się do Radziejowa na pierwszy *poniedziałek* po *starozapustnej* *niedzieli*, *kalkulacją* *pomienioną* tak od ichm. pp. poborców naszych *obudwu* województw jako i od *sukcesorów* *nieboszczyka* p. Adama Galickiego skarbnika brzeskiego, pp. burgrabiów i *sukolektorów* *nieboszczykowskich*, więc i od tych *wszystkich*, którzy jako *in vita* jego tak i po *śmierci* *podatków*, albo *raczej* *pieniędzy* województw naszych *tykali* się, *odbiorą* i *cokolwiek* się *in retentis* u *kogokolwiek* *pokaże*, *jure fisci sine intermissione* *czynić* *instygator* z jmp. sędzim bydgoskim, który *podatku* *osobowego* *dobierał* po *nieboszczyku*, imieniem województw naszych winni będą. A że ichm. pp. komisarze województwa inowrocławskiego z *czopowego* za *lata* *przeszłe* nie *uczynili* *kalkulacyej*, tedy na tychże *rachunkach* *pro die et loco* *prout supra* *dostateczną* *uczynią* przed ichm. pp. komisarzami *wzwyż* *mianowa-*

nymi kalkulacją. Więc ichm. pp. komisarze czopowego jedni nam się już wyrachowali, a osobliwie z województwa brzeskiego, drudzy jako to z województwa inowrocławskiego rachować się mają, także i pp. poborcy, którzy skarbu koronnego nie tykali się, ale tylko podatki tu należące do województw naszych wybierali: tedy jako ichm. pp. komisarzy tak i ichm. pp. poborców od trybunału radomskiego całe uwalniamy. Do tego zaś trybunału radomskiego blisko przysłego na deputacją uprosiliśmy, z brzeskiego jmp. Andrzeja z Mioszowic Gąsiorowskiego radziejowskiego starosty, a z inowrocławskiego jmp. Sebesty na Jaronowskiego podsędkę ziemskiego brzeskiego, którym to ichmościom pro viatico do pp. poborców wydać asygnacją zlecamy. Słuszną uznaliśmy braterską kompasją nad jmp. Wojciechem Buszkowskim skarbnikiem brzeskim, który usługi dla województw naszych nietylko substancyj swojej znacznie nadwerężył, ale też i honoru pozbywszy, kondemnatę skarbową na osobie swojej odniósł; a to województwom naszym evidentissime patet, iż ten dług, dla którego tę patitur injuriam, już województwom dawno de suo zapłacił, co dosyć luculente in rationibus et calculationibus pokazał i na to dostateczny od nas otrzymał kwit: tedy, eliberando fidei nostram, na zniesienie tej kondemnaty w skarbie naznaczamy w województwie brzeskim jegomości złp. 260 i w inowrocławskim złp. 574, z podatku generalnego czopowego ante omnia ichm. pp. poborcom jegomości wyliczyć i wydać injungimus. Musi i to niemniej afficere województwa nasze, jak jmp. Budny, wzięwszy od województw naszych złp. 300 na windykanie sprawy w trybunale piotrkowskim względem województw inowrocławskiego i kasztelanię kowalskiej przeszłym dygnitarzom przeciwko prawu konfederowanych, żadnej nie uczynił nam relacyj; jeżeli jaki wstęp prawny około tego uczynił, tedy præsenti sobie to warujemy laudo, aby to, co wziął, województwom powrócił.

Wiadoma nam dosyć cnota i dexteritas w usłudze województwom naszym toties wyświadczona jmp. Augustyna Kołodzkiego sędziego grodzkiego bydgoskiego, który nam to przy rachunkach dostatecznie pokazać autentycznie podejmuje się, że de suo za dezolaty w województwie inowrocławskim założył, żeby in officio suo damnificatus dla nas nie zostawał: to, co się ex rationibus pokaże, powrócić præsenti cavemus laudo. Więc że i to rzecz niesłuszną baczymy, gdy nie wszyscy æqualiter w wypłaceniu podatków pociągamy, a osobliwie przy żupie

dobiegiewskiej znajduje się tak wiele domów, które żadnych podatków w województwach naszych uchwalonych absolute płacić i wydawać nie chcą, zlecamy to jmp. poborcy brzeskiemu, aby z nich fortem et indilatam executionem według prawa uczynił, cum adminiculo officii castrensis Kovaliensis, o co, jeżeliby miał od kogo impedimentum, evincere jegomości przyrzekamy. Ponieważ w jmp. Stefan Jarnowski kasztelan kowalski dostateczny kwit produkował z prowiantu na wojsko cesarza jegomości na sejmie sześćniedzielnym warszawskim roku 1658 uchwalonego i ten prowiant tam całe obrócił, kędy mens województw naszych była, z czego sufficientissime wyrachował się, jako ten to pomieniony kwit dość obszernie jegomości wyświadcza: samę słusność przed oczy biorąc, spondemus to jegomości, że na przyszłym trybunale radomskim kwit ten in toto aprobowany będzie, a in casu impedimenti, jegomości cum successoribus evincemus.—In æquali rep. æqualiter wszyscy pociągać powinniśmy; zacząć którzyby z ichm. braci i obywateli województw naszych kujawskich nie byli na pospolitém terażniejszym przeszłym ruszeniu, oprócz tych, którzy lege publica excepti, ci wszyscy powinni ad cuiusvis instantiam in foro castrensi proprii districtus odpowiadać et poenas in statuto regni de expeditione generali bellica sancitas succumbere omneque decretum seu iudicatum pati; pod ten rygor mają podpadać i miasta, które ad eandem generalem expeditionem bellicam do wyprawy według prawa należą, a nie wyprawowali, a daleko więcej te miasta, na których kondemnaty wojskowe stanęły, które præsenti laudo approbamus. Z których miast post publicatam condemnationem ichm. pp. starostowie aut eorum officia executionem indilatam et fortem czynić powinni będą sub poenis statuti sine ulla dilatione.—Deductum to jest obszernie województwom naszym, w jakiej dezolacyj zostawa wioska Psary nazwana, do konwentu brdowskiego należąca i per calamitates temporum zrujnowana: żeby do ostatniej nie przyszła ruiny, a przez to chwała boża na tamtém miejscu miraculis daleko słynąca szwanku jakiego nie poniosła, ducti zelo divino, wioskę tę na terażniejszym rok od podatków wszelkich rzeczyp. uwalniamy, to jest, a data præsenti do całego zupełnego roku. Więc i plebania kruświcka jmści ks. Ziemkiewicza kanonika kruświckiego i plebana tamecznego znacznie przez ogień zniesiona jest, tedy tę od podatków terażniejszych całe uwalniamy. Toż i jmp. staroście radziejowskiemu jako województw naszych meritissimo wyświadczamy civi, ex quo jegomości browar z oborami z gruntu niedawnego pogorzał czasu w majętności Swieszu, tedy to też wsi

gościeniec jegomości od płacenia podatku czopowego na te dwa kwartały uwalniamy. Mając przytém komizeracyą nad spustoszoným miasteczkiem Podgórzem, w którým teraz świeżo browar miejski funditus zgorzał, na poratowanie tego miasteczka, onym kwartał jeden czopowego na rok blisko następujący darujemy. Toż i miastu Radziejewu wyświadczamy i onym 200 złotych z pierwszego kwartału w roku blisko przyszłym defalkujemy, które jednak pieniądze in usum et commodum totius communitatis cedere mają; toż i jmp. Janowi Kamińskiemu w Dąbrówce beneficium służyć powinno, gdy na konflagratę przysięże, od płacenia podatków wolen być ma. Które to laudum nasze do grodu tutecznego radziejowskiego podać i ręką własną podpisać jmp. marszałkowi koła naszego zlecieliśmy. W Radziejowie die 30 Decembris roku pańskiego 1670.

Mikołajewski Marcin sędzia grodzki radziejowski, marszałek koła rycerskiego brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw, manu propria.

81.

1671. Mart., 5.

Radziej. grodzka Relation. 3, f. 82.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post dominicam Oculi quadragesimalem proximam, (Mart. 7) anno Domini 1671. Obtulit nobilis Adamus Przedwojewski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw obudwóch tak brzeskiego jako i inowłocławskiego kujawskich zgromadzeni tu na sejmik do Radziejowa pro die 5 Martii ex vi literarum universalium jkr. m., p. n. m. Filiali amplexu wszystkie conatus około starania dobra téj rzeczp., które innatis studiis jkr. m. promovere raczy, przymując, innixi tym wszystkim niebezpieczeństwom, które nam lucide z przestrogi jkr. m., p. n. m. z autentycznych dowodów pochodzących patent, ochotnie obligowi urodzonemu i ślacheckiej anhelantes powinności, do konstytucyj sejmku przeszłego adjecimus animum. Jednak że niektóre około nowego wojska zaciągu zachodzą perplexitates, ex rationibus permoventibus sejmik nasz do poniedziałku po kwietniej niedzieli, to jest, na dzień 23 miesiąca terażniejszego marca prorogujemy, punkta wszystkie nasze aby jmp. marszałek do przyszłego sejmiku za-

chował, upraszamy. Szczególnie deklarując ichm. pp. poborcom naszym, aby pieniędzy nie wozili do Radomia, ponieważ to exemplo innych województw według deklaracyej sejmowej służy, ale mają się starać o asygnacye od jw. jmp. podskarbiego koronnego tu do województw naszych, gdzie ichm. pieniądze wyliczą. Ichm. téż pp. deputatów naszych wysłanych do trybunału radomskiego upraszamy, aby przy prawie na przeszłym sejmie deklarowanym stawając, upraszali tegoż jmp. podskarbiego koronnego o potrącenie sumy na prezydium kijowskie do wniesienia deklarowanój, a przez jmp. sędziego bydgoskiego do skarbu oddanój, także i o inne sumy według konstytucyj anni 1667 w plenipotencyej przez jmp. marszałka przeszłego sejmiku naszego specyfikowane. Które to laudum podać ad acta praesentia districtus jmp. marszałkowi naszemu terażniejszemu zlecamy. Datum ut supra 5 Martii 1671.

Wojciech Jakób Czosnowski marszałek natenczas koła rycerskiego województw brzeskiego i inowłocławskiego.

82.

1671. Mart., 23.

Radziej. grodzka Relation. 3, f. 108.

[Limitatio conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho Magno proximo (Mart., 28), anno Domini 1671. Obtulit nobilis Andreas Zieleniewski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw obojgą brzeskiego i inowłocławskiego z pierwszej limitacyej pro 22 Martii tu do Radziejowa na sejmik zgromadzeni dla obrady dalszego upadku i ruiny rzeczyp., ex certis jednak rationibus abyśmy tém większy proceder i lepsze modos z innych ad providendum malum województw mieć mogli, tę niniejszą naszą konsultucyą odkładamy sobie, sejmik conclusionis ad vigesimam septimam Aprilis. Gdzie jednak najszkodliwszy ultra mentem województw w konstytucyj widząc punkt względem konsystencyej pod dachem w dobrach ślacheckich żołnierskiej, intymujemy jmp. marszałkowi koła natenczas naszego, aby insimul z jmp. starostą kruświckim, posłem przedtém naszym na sejm wysłanym, dili-

gentem koło tego punktu w grodzie tutecznym uczynić raczył prote-
stationem. Insze zaś punkta tak ex vi literarum kr. jmci jako ex instantia
różnych stanów i ichm: do dnia wzwyż wyrażonego in pleno robore et
effectu zachować deklarujemy i to laudum jmp. marszałkowi ad acta
præsentia Radziejoviensia do grodu podać naznaczamy.—Datum w Ra-
dziejowie 23 Martii 1671.

Wojciech Jakób Czosnowski marszałek natenczas koła rycerskiego
województw obojga.

83.

1671 April., 27.

Radziej. grodzka Relation. 3 f. 200.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

*Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post dominicam Rogationum proximo
(Maii, 9), anno Domini 1671. Obtulit nobilis Adamus Przedwojewski.*

My rady, duchowne i świeckie, dygnitarze, urzędnicy i wszystko ry-
cerstwo brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw ex vi
limitationis sejmików przeszłych a quinta Martii anni præsentis poczy-
nających się aż do tego pociągnionych czasu, pro die 27 Aprilis do Ra-
dziejowa zgromadzeni, takowe sobie stanowimy laudum. Naprzód lu-
bo życzyliśmy sobie jako constytucyi na blisko przeszłym sejmie o auk-
cyj wojska postanowionej tak i intencji jkr. m., p. n. m. w liście nam
na sejmik pro 5-ta Martii złożony deklarowanej parere, jednak uważa-
jąc, iż dotąd propter defectum ærarii publici chorągwiom do woje-
wództw naszych z komisyj lwowskiej ordynowanym ledwie sufficere
możemy w zapłacie: tedy do inszych stosując się województw in vim
tój aukcyj wojska, zdrowia i fortuny nasze in casu ingruentis periculi
przy dostojęństwie jkr. m., p. n. m. i całości ojezyny nieść pospolitém
ruszeniem tam, gdzie potrzeba będzie wyciągała, deklarujemy podług
praw de expeditione bellica sancitas. Więc in æquali rep. æqualitate
studendo, jako w inszych obradach tak i w uchwale czopowego generalnego
in supplementum dziesięciorga podymnego na zapłatę zasług dawnych od
nas na sejmiku relationis postanowionego, do inszych skłaniając się woje-
wództw, toż czopowe generalne na miasta i miasteczka, wsie jkr. mci
i rzecryp. duchowne, i ślacheckie i tych wszystkich, którzy w miastach

i miasteczkach tak swoje jako i przewożne piwa szynkują, nikogo tak
we wsiach ślacheckich jako i duchownych etiam ex equestri ordine nie
ekscypując ani ochraniając, od każdej beczki po pół złotego, w mia-
stach zaś i miasteczkach jkr. mci i rzecryp., duchownych, od likworów
wszelakich, to jest, od garca wina groszy trzy, od czterech kwart gorzałki
groszy trzy, od garca miodu groszy dwa, jednostajném zezwoleniem na
kwartały trzy uchwalamy; które to kwartały poczynąć się mają a die
10 Januarii, a kończyć się die 10 Octobris anni præsentis. Którą to
kontrybucyą po pół złotego od każdej beczki piwa odebrawszy we
wsiach kr. jmci i rzecryp., duchownych, ślacheckich i miejskich, kaczma-
rze i ci wszyscy, którzy piwa przewożne albo swoje szynkują, żadnemi
się nie zasłaniając libertacyami, do rąk ichm. pp. poborców niżej miano-
wanych od nas obranych za kwartał przeszły ad 10 Aprilis idący z ate-
stacyą p. dzierzawce, arendarza, albo urzędnika in præsentia ichm. pp.
komisarzów w laudum przeszłém wyrażonych i uproszonych, którzy na
dzień 5 maja do Radziejowa z województwa brzeskiego, z inowłocław-
skiego do Inowłocławia zjechać powinni, cum juramento corporali przed
tymiż ichm. pp. komisarzami i poborcami, że ten podatek od każdej be-
czki po pół złotego sprawiedliwie wybrali, nikogo nie ochraniając i że
więcej przez ten kwartał nie wyszynkowali piwa, ciż kaczmarze i szyn-
karze powinni będą na tenże dzień 5 maja blisko przyszły oddać.
Z miast zaś i miasteczek piwowarowie po dwóch z każdego miasta i mia-
steczka lubo z pojsrzodka siebie na to obranych, lubo też przez burmi-
strza mianowanych i deputowanych też przysięgę czasu wyżej wyrażo-
nego in præsentia ichm. pp. komisarzy i pp. poborców, że nie więcej
piwa i likworów wyżej wyrażonych u nich w mieście albo w miasteczku
nie wypito, ani też gdzieindziej na potrzeby różnych rozprzedano w tym
kwartale tylko tyle beczek, tyle garcy likworów i że sprawiedliwie ten
podatek od każdej beczki po pół złotego i od likworów, nikogo w tém
nie ochraniając, ani uwalniając, wybrali i zupełnie oddali; a dla weryfi-
katy atestacye od burmistrzów w miastach i miasteczkach jkr. m. i rzp.,
w duchownych zaś i ślacheckich od panów albo dzierzawców i urzędni-
ków brać będą, że nie więcej piwa warów w pomienionych miastach
i miasteczkach robiono i atestacye przy swych przysięgach piwowarowie
pp. poborcom oddawać mają, czego pomienieni burmistrze, panowie
dzierzawcy i urzędnicy pilną atendencyą mieć będą.—Na przyszłe zaś
kwartały dwa 10^s mensis in decursu kwartału każdego ichm. pp. pobor-
com podatek ten na miejsca wyżej opisane zwozić i modo suprascripto

in præsentia ichm. pp. komisarzów, którzy na też czasy do miast wyżej opisanych zjeżdżać będą, oddawać wszyscy powinni, a te pieniądze czopowe przy odbieraniu ichm. pp. poborey in instanti ichm. pp. komisarzom oddawać będą. A żeby względem kosztu od juramentów na sprawiedliwe wybieranie tego podatku ludzie agrawowani nie byli, cavemus præsentia laudo, że od tych juramentów ichm. pp. komisarze tylko po groszy trzy, a od kwitu ichm. pp. poborey more antiquo po groszy sześci brać powinni będą.

Piwa zaś beczka po miastach i miasteczkach, ponieważ ekstenuacya tego podatku stanęła, powinna być odtąd tańsza pół złotem, tak żeby gdzie po siedmiu złotych była, już tylko po półsiodma być ma i tak consequenter wszędy po pół złotego od przeszłej ceny na beczce ujmować się ma; po wsiach zaś ad arbitrium każdego posesora wolno będzie cenę piwa miarkować.—Więc præcludendo viam diffugiis quibusvis w realném tego podatku wydawaniu po miastach i miasteczkach, aby piwowarowie nie zwalali na szynkarki nieosiadłe, jakoby piwo wydawszy, z miasta uchodzić miały i tak pieniądze czopowe z sobą zabierać: tedy præsentia laudo stanowimy, żeby nie szynkarki, ale ci, co piwo szynkarkom dają, do płacenia tego podatku obowiązani i pociągani byli; nadto ci wszyscy, którzy po dworach, plebaniach i juryzdykeyach duchownych piwa szynkują, do tego podatku należć będą. A ktobykolwiek z szynkujących, téj uchwale naszój sprzeciwiając się, tego podatku płacić nie chciał, aby pozwany ad cuiusvis instantiam do grodu sobie przynależytego, poenis iudicii arbitrariis był karany in primo termino sine quavis appellatione.—Libertacye wszystkie in anteriori laudo wyrażone a do czopowego tego generalnego referujące się, terażniejszą uchwałą naszą kasujemy i anihilujemy i do płacenia tego podatku wszystkich, nemine excepto; obligamus. Miastom, które już wydały na ten przeszły kwartał po złotemu z beczki, w przyszłym kwartale potrącić ichm. pp. komisarze powinni będą. Do wybierania zaś tego generalnego podatku czopowego uprosiliemy ichm. pp. poborców, do województwa brzeskiego, jmp. Wojciecha Buszkowskiego skarbnika brzeskiego, a do województwa inowłocławskiego, jmp. Jana Dzierżawskiego burgrabiego inowłocławskiego; którzy na miejsca wyżej opisane czasów wyżej wyrażonych zjeżdżać, według roty w prawie opisanój super fidelem exactionem przysiądz i ten podatek sprawiedliwie wybierać powinni będą, a każdy kwartał do ręki pp. komisarzów czopowego dawnych i świeżo w przeszłym laudum przydanych i uproszonych in instanti oddawać

A ponieważ cześnikostwo inowłocławskie od jkr. jmści, p. n. m. per privilegium benigne collatum jmp. Stefanowi Jarnowskiemu cessit, a potém mediante sejmiku całego przedsejmowego i poważną interpozycją obudwu jw. ichm. pp. brzeskiego i inowłocławskiego wojewódów, także i inowłocławskiego, bydgoskiego, kowalskiego kasztelanów dyferencya między tymże jmp. Stefanem Jarnowskim a jmp. Ludwikiem Dąbskim, który się do tegoż. urzędu interesować chciał, jest uspokojona, dla czego przez wszystkie sejmiki sine interruptione vocis urzędu swego in hucusque zostawał: a nadto gdy jeszcze na sejmik terażniejszy ultimaria declaratio od jkr. mci, p. n. m. do województw naszych nie na kogo inszego, ale na osobę jmp. Stefana Jarnowskiego przyszła: tedy sejmik nasz terażniejszy, insistendo privilegio et declarationi a sacra regia majestate in personam jmp. Stefana Jarnowskiego emanatis, także i dyferencyom uspokojonym, więc że hucusque in possessione pacifica jako urzędu tego tak i głosu swego zostawał sine ulla contradictione: tak tedy natenczas jmp. Stefana Jarnowskiego autoritate præsentis conventus nostri pro vero et legitimo ac indubitato pincerna palatinatus Junivladislaviensis in posterum deklarujemy.—Więc jakośmy na sejmiku blisko przeszłym limitowanym jmp. marszałkowi koła naszego zlecieli i teraz zlecamy, aby przeciwko konstytucyi w punkcie o konsystencyach żołnierza nowego zaciągu pod dachem w dobrach ślacheckich na sejmie blisko przeszłym postanowionój, jako prawu popolitemu i wolności ślacheckiej sprzeciwiającej się, jmp. marszałek koła naszego z jmp. starostą kruświckim—swém i inszych ichm. pp. posłów na ten sejm wysłanych imieniem uczynił protestacyą de nullitate ejusdem constitutionis. Ponieważ województwom naszym siła na tém należy, aby o wniesionych podatkach blisko przeszłych tak pięciorga podymnego jako i osobowego, także i inszych od rachunków przeszłych wybieranych dostateczną mieć mogły informacyą: tedy do słuchania rachunków ichm. pp. poborców obojga województw uprosiliśmy, z województwa brzeskiego, ichm. pp.: Marcina z Bełdowa Bełdowskiego wojskiego kruświckiego, Stefana Grochowickiego pisarza ziemskiego, Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskich; z inowłocławskiego zaś ichm. pp.: Wojciecha Głębocznego sędziego grodzkiego kruświckiego, Przemysława Grabskiego podkomorzycza inowłocławskiego, Ludwika Zakrzewskiego; którzy ichm., absentia unius vel duorum non obstante, zjachawszy się pro die 5 Mai do Radziejowa, rachunki te od ichm. pp. poborców województw obu odbiorą, gdzie oraz ichm. pp. burgrabiowie

i z sukkolektorami ichm. pp. poborców comparere powinni będą i teraz rachunki insimul ekspedyować; a cokolwiek tam ciż ichm. pp. komisarze uznają, dajemy plenariam facultatem et omnimodam potestatem ichmościom de perceptis contributionibus præstitaque satisfactione ichm. pp. poborców, burgrabiów i ich sukkolektorów quietandi, in defectu vero præstitæ satisfactionis decreta pro rei exigentia ferendi na ichmościach. Podatki dziesięciorga podymnego według regestrów 1662 w skarbie likwidowanych a nie inszych ichm. pp. egzaktorowie wybierać powinni. A że w wydawaniu zwyczajnego czopowego miasta i miasteczka według prawa wyraźnego sobie nie postępują, ani podatku tego wydają i owszem perjuriis częstokroć się uchraniają: tedy stosując się do wyraźnego prawa, ichm. pp. komisarze do czopowego naznaczeni requirent od nich to czopowe od likworów i inszych rzeczy konstytucyami określonych, debita juris via perplexitates w tej mierze wszystkie arbitrio suo moderabuntur.

Sól, która województwom naszym przez lat dwie jest zatrzymana, aby w prędkim czasie oddana była i solito more od niej, to jest, po grzywnie od beczki currenti moneta skarb brał, instabit jmp. żupnik do jmp. podskarbiego wielk. kor.; przed dystrybutą zaś jej aby publikacya po wszystkich grodach dwiema tygodniami præcedat, tenże jmp. żupnik województw naszych efficiet. Której soli piæ oo. Franciszkanów konwentu radziejowskiego będąc memores ku sobie observationis, in vim gratitudinis beczek dwadzieścia za asygnacyą jmp. marszałka koła naszego tymże ojcom jmp. żupnikowi naszemu oddać zlecamy. — Niesłuszną rzecz bacząc, gdy niwieszcy æqualiter w wypłaceniu podatków pociągamy, a osobliwie przy żupie dobiegniewskiej jest tak wiele domów, z których żadnych podatków w województwach naszych uchwalonych absolute płacić nie chcą: tedy jako pierwszą uchwałą naszą tak i terazniejszą zlecamy to jmp. poborcy naszemu brzeskiemu, aby z nich fortem et indilatam uczynił executionem według prawa cum adminiculo officii castrensis Covaliensis; o co jeżeliby jmśc miał od kogo impediment, evincere jmci przyrzekamy. Uznawszy znaczną cum dispendio fortunarum i zdrowia ichm. pp. poborców terazniejszych województw naszych na trybunale radomskim podjętą pracę, tedy in vim gratitudinis ichmościom tak z województwa brzeskiego jako i inowłocławskiego każdemu z osobna po złotych trzysta za asygnacyą jmp. marszałka koła naszego u ichm. pp. poborców czopowego generalnego naznaczamy. Przejrzawszy się dostatecznie w dlugu pewnej sumy jmp.

Wojciechowi Buszkowskiemu skarbnikowi brzeskiemu, pisarzowi grodzkiemu radziejowskiemu, od województw naszych przynależytęj, którą de proprio jmśc za województwa nasze na skarbowe asygnacye wyliczył ære, tedy in recompensam jmści z województwa brzeskiego 417 złotych, z inowłocławskiego zaś także 417 złotych pozwalamy; którą sumę a osobliwie z województwa inowłocławskiego od jmp. egzaktora tegoż podatku ante omnia jako najprędzej jmśc odbierze, z województwa zaś brzeskiego po uspokojeniu asygnacyj żołnierskich. Ponieważ nam jest ex calculatione deductum, że niegdy jmp. Kazimierz Galicki skarbnik i poborca województwa brzeskiego satisfecit województwom w podatkach przez się wybranych, tedy aby sukcesorom jmści nomine totius conventus nostri jmp. marszałek dostateczny kwit dał, zlecamy, jakoż et præsentis laudo nostro tychże sukcesorów kwitujemy. Więc że jmp. Szczawiński egzaktor województwa brzeskiego in fidei publicam za asekuracyą jmp. miecznika brzeskiego, komisarza tego województwa, sumę złotych tysiąc z podatku podymnego wyliczył kompanii jmp. starosty owruckiego, aby jmp. Szczawińskiemu ten tysiąc złotych z czopowych pieniędzy, co się pokaże z rachunku, mianowicie złotych czterysta, lubo co więcej jmp. miecznik do rąk wyliczył, albo asygnacye do miast, które nie wydały czopowego, jmp. Szczawińskiemu wydał, a czegooby jeszcze in reliquo nie dostawało, z czopowego generalnego podatku, uspokoiwszy asygnacyą, chorągwi jmp. starosty owruckiego z województwa brzeskiego wyliczyć naznaczamy. Mając wzgląd na dalekość drogi jmp. Tymieńskiego towarzysza roty pancernej w jmp. oboźnego koronnego i deputata po zasługi stare do województwa brzeskiego, za którymi nieco jmści oczekiwać przyjdzie, tedy in allevationem kosztów jmści pozwalamy złotych sto i do jmp. poborcy brzeskiego podatku osobowego dać asygnacyą jmp. marszałkowi naszemu zlecamy; æquali ichm. pp. deputatów chorągwi jmp. starosty owruckiego koszty i oczekiwania moderando lance, także złotych sto ichmciom u tegoż jmp. poborce brzeskiego podatku osobowego za asygnacyą jmp. marszałka koła naszego naznaczamy.

Ponieważ jeszcze nie stanęła żadna decyzja między kompanią jmp. chorążego i starosty dobrzyńskiego, a kompanią jmp. wojewodzica rawskiego, tedy zasługi, które przychodzą z województwa inowłocławskiego na tę chorągiew, do dalszego sejmiku et finalem sprawy między temi kompaniami decisionem zachowujemy. Więc ułaaniając omnem perplexitatem w odprawowaniu juramentów wyżej mianowanych względem podatku czopowego generalnego, deklarujemy, iż

jako z tych wsiów, gdzie szynkują i szynkować piwa będą, tak i z tych, gdzie szynku żadnego nie masz i nie będzie, przysięgi: jako nic a nic piwa w tej wsi na ten kwartał et sic consequenter i na insze nie szynkowano—possessores dóbr takowych przez poddanych za atestacyami swemi, a in defectu ipsi in personis suis ekspedyować modo suprascripto czasów i na miejscach wyrażonych powinni będą. In afflictis przynależyty zawsze ex rigore justitiae bacząc każdej kondycyjej respekt, wieś Paniewko w powiecie brzeskim leżącą a czasu niedawnego funditus przez ogień zniesioną, przychylając się do prawa popolitego ratione conflagratorum sancitum, od podatków wszelkich uwalniamy, praevio tamen ratione ejusdem conflagrationis juramento, który dzierzawca dóbr w grodzie którymkolwiek przez poddanego tamecznego uczynić powinien. Które to laudum nasze do grodu tutecznego radziejowskiego podać i ręką własną podpisać jmp. marszałkowi koła naszego zlecieliśmy. W Radziejowie die 27 Aprilis roku pańskiego 1671.

Wojciech Jakób Czosnowski marszałek natenczas koła rycerskiego województw brzeskiego i inowłocławskiego.

84.

1671. Junius, 12.

Radziej. grodzka Relation. 3. f. 283.

[Laudum particulare Radziejoviense.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda ante festum Nativitatis sancti Joannis Baptistae proxima (Jun. 22), anno Domini 1671. Obtulit nobilis Samuel Przeralski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszyscy obywatele brzeskiego i inowłocławskiego województw kujawskich na sejmik pro die 12 Junii do Radziejewa zgromadzeni, odebrawszy trzecie wici na popolite ruszenie od jkr. m., p. n. m., powinne naprzód dobrotliwemu panu pro paterna sollicitudine oddajem dzięki, co i przez umyślnych posłów, w. jmp. Andrzeja z Miroszewic Gąsiorowskiego starostę radziejowskiego i ichm. pp. Świętosławskiego wojskiego, Stanisława Pstrokońskiego skarbnika dobrzyńskich, Ludwika Zakrzewskiego, wyświadczamy; a jako jkr. m., pana n. m. zgodnie od nas obranego za pana mamy, długoletniego panowania jako wierni poddani uprzejmie życzymy, tak pierw-

sze prawo za panowania jkr. mci postanowione ochotnie exequimur, zdrowia, fortuny i substancye nasze o wiaręś-tą katolicką na zaszczyt ojczyzny, świątnic pańskich i dostojenstwa jkr. mci, p. n. m. odważnie niesiemy. Dla czego sobie popis die 6-ta Julii pod Kowalem naznaczymy, na którym porządek namówiwszy, pod ichm. pp. duktorami jako sobie naonczas podług praw i konstytucyjej anni 1621 namówiemy i razem ze wszystkimi województwy sine divisione belli (inquantum wszystkie inne wynidą) do roku pańskiego przyjdziemy; o to przez ichm. pp. posłów de medio nostri uproszonych pokornie jkr. mość, p. n. m. suplikując, aby potrzebne całej ojczyźnie zdrowie swoje pańskie in discrimen podawać nie chciał i osobą swoją pańską ruszać się nie raczył, aż konwokowawszy wprzód województwa tu blisko Wisły; nierozdzielną być wiedząc ex vi legum majestatem, ichm. cum rep. aby przy boku dobrotliwego pana wszystkie (były ?) oraz posły województwa. Więc przeciwko tak mocnemu nieprzyjacielowi exiguas vires bacząc rzeczyp. naszej, za rzecz potrzebną baczą województwa nasze upraszać jkr. m., p. n. m. i senatu przy boku pańskim będącego, aby znosić się raczył z postronnymi chrześciańskimi zwłaszcza pany et cum vicinis, jakoby posiłki od nich mogły być pieniężne, a tak zajadłemu na wszystko chrześciaństwo nieprzyjacielowi bez ruiny całej rzeczyp. per diversionem belli dać się mógł odpór; Kozaków in partem reip. et obsequii sui pociągają, Moskwę poselstwy ujmując, zupełną w tém do jkr. mci, p. n. m. mając konfidencyą, że tych korespondencyjej in conservationem państw sobie od Boga powierzonych jako pan dobrotliwy zażyć raczy.—Jeżeli by zaś strażnice swojej jako najwyższy nauclerus tej rzeczyp., pan nasz miłościwy, bez ostatnich sił uważył obejść się ojczyźnie, a insze województwa wyprawę raczej na zaszczyt ojczyzny postanowiły: tedy jako województwom inszym nie dały się nigdy poprzedzić województwa kujawskie w ochocie do usługi pańskiej i rzeczyp., tak i my gotowość naszą deklarujemy, że z popisu razem wyprawę z piętnastu łanów osiadłych podług regestrów skarbowych cum abjuratis anni 1661, konnego dobrze monderowanego ze wszystkich dóbr tak duchownych jako i ślacheckich i z dóbr ichmości, nemine excepto, jako konstytucya sejmu przeszłego opiewa, wyprawiemy, rotmistrzów dobrze osiadłych na popisie de medio nostri obrawszy i uprosiwszy. Więc że tym uniwersałem jkr. mci, p. n. m. commissum sobie mamy, do czego nas słusność in reddenda mercede za krwawe zasługi ichm. pp. żołnierzom i lauda nasze obligant: tedy uchwałę podatków i przeszłemi laudami postano-

wioną i na którą niewszytkich przedtém unanimitas zaszedł consensus, teraz in tanta frequentia braci niniejszą uchwałą deklarujemy, że jako od czternastu podymnych na sejmie przeszłym uchwalonych nikt się zmykać nie może, tak w których wsiach karczem nie masz, do wydania przedtém dziesięciorga, teraz czworo podymne wydać powinni do ręku jmp. Szczawińskiego sędziego grodzkiego radziejowskiego; z tych zaś wsiów, w których karczmy są, opcya ichm. pp. obywatelom zostaje, albo czopowe generalne, albo ośmnaście podymnych, to jest, do pierwszych dziesięciorga ośmioro podymnych do ręku jmp. Wojciecha Buszkowskiego skarbnika brzeskiego na zapłatę dawnych i zatrzymanych zasług wydać powinni podług regestrów 1662 a. w skarbie likwidowanych, sub poenis contra retentores publicarum contributionum sancitis.

Conflagrati ab actu conflagrationis do czterech lat według prawa wolni zostawać od wszelakich podatków mają, a ichm. pp. komisarze panom poborcom in rationibus przymować powinni, prævio juramento przez pogorzalców i przez pp. poborców przy rachunkach liquidando. Dla których zasług jako najprędzej wypłacenia, więc i na skargi ichmościów niektórych jako o registra, że nie według autentycznych skarbowych wybierają, więc i że dwa razy biorą i nie przez swych delegatów, także na skargi przeciwko pp. burgrabiom i dla wszelkiego porządku, ichm. pp. komisarze na miejscach zwyczajnych, którycheśmy przez laudum przeszłe uprosili, to jest, z województwa brzeskiego w Radziejewie pro 26 Junii, z województwa zaś inowłocławskiego w Inowłocławiu w przyszły wtorek, unius vel duorum absentia non obstante i którzy nie przysięgli, żeby tamże przysięgę oddali, a któryby nie przysięgłszy, tam nie zjechał, tedy w grodzie radziejowskim przysiędz powinien z brzeskiego komisarz, a z inowłocławskiego w grodzie inowłocławskim. Ciz ichm. pp. komisarze będą mieli potestatem quietandi, registra confrontandi, corrigendi i w zachodzących skargach decidendi, ichm. pp. żołnierzów acquietandi; przed tymiż ichm. pp. poborcy sub privatione salarii, a pp. burgrabiowie sub poena peculatus comparere i sprawić się powinni. A jeżeliby byli refragarii pp. burgrabiowie, ichm. pp. starostowie exequi ich powinni i do więzy wsadzić usque ad satisfaciendum, na potém zaś żeby ichm. pp. burgrabiowie nie wazyli się podatków wybierać sua auctoritate; więc którzyby w wydaniu podatków refragarii byli, egzekucyję żołnierskiej trybunału radomskiego podpadać powinni, non obstantibus literis restium i ktoby nie chciał płacić ad proportionem podatku, bydło grabić i do grodu oddawać ad taxandum, mając

względ na dobra tych czasów zniszczone, sine poenis podatki te wybierać mają, kontentując się solito solario. Chorągwiom ichm. pp. komisarze tym płacić będą, to jest, chorągwi jmp. Rokitnickiego chorążego i starosty dobrzyńskiego dodadzą dwóch ćwierci juxta calculum præviam assecuratione jmp. rotmistrza i ichm. pp. deputatów za oddaniem regestrów kompaniej podpisanych i poprzysiężonych. Na drugie zaś ćwierci, inquantum w służbie ta chorągiew zostawać będzie, województwa nasze płacić jej będą; chorągwi jmp. oboźnego koronnego i jmp. Radlińskiego łowczego łukowskiego podług dekretu trybunału radomskiego, także i chorągwi jmp. starosty owruckiego nieodwłoczną ichm. pp. komisarze oddadzą satysfakcją. Którą to uchwałę naszą unanimitas consensu spisawszy i postanowiwszy sobie, do grodu radziejowskiego jmp. marszałkowi, ręką swoją własną podpisawszy, zleciliśmy oddać.

Stanisław z Bużenina Pstrokoński skarbnik ziemi dobrzyńskiej, marszałek sejmiku radziejowskiego województw brzeskiego inowłocławskiego kujawskich, manu propria.

85.

1671. December, 15.

Radziej. grodzka Relation. 3, f. 403.

[Laudum conventus proxime præteriti Radziejoviensis, Brestensis Cujaviensis et Junivladislaviensis palatinatum.] ¹⁾

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post festum sancti Thomae apostoli proxima (Decemb. 23), anno Domini 1671. Obtulit nobilis Martinus Osiański.

My rady duchowne i świeckie, dygnitarze, urzęnnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw na sejmik ante-komicyalny pro die 15 Decembris przez jkr. mość, p. n. m. do Radziejowa zgromadzeni, poczuwając się jako w ciężkie długi i borgową służbę per calamitatem temporum województwa nasze weszły, nie mając innego do wypłacenia sposobu tylko zwyczajnym antecesorów naszych trybem idąc, sami na dobra nasze, królewskie i duchowne stanowiąc kontrybucją, zabiegając dalszym, któreby dla borgo-

¹⁾ To samo laudum oblatowane w ks. Brzeskiej Relation. nr. 11. f. 357.

wój służby emergere mogły difficultatibus: takowe sobie na terażniejszym sejmiku ustanowimy i uchwalimy unanimitate consensu nostro laudum. Naprzód upatrując i uważając, jako wielki na zaciąg aukcyj terażniejszej województwa nasze poniosły i podjęły koszt i w wydaniu podatków ciężkość, ponieważ tym naszym chorągwiom obiema ćwierć ostatnia według decyzji ichm. pp. komisarzy naszych (którą praesenti laudo aprobujemy) ultimis diebus Februarii wychodzi i kończyć się będzie, aby snać na wiosnę dla następujących zewsząd niebezpieczeństw na ojczyznę naszą, jako nas ojcowsko jkr. mość, p. n. m. przestrzega, innych nam ludzi de novo zaciągać nie przyszło, zkad równy terażniejszemu, a bodaj nie większy, musiałby subsequi sumptus: mniejszy uważając kosztunek, gdy te już zaciągnięte ludzkie po ekspiracyj drugiej ćwierci na trzecią zatrzymamy: zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby do tych obudwu pisał chorągwi imieniem województw naszych, zatrzymując ich w służbie i deklarując, że po ekspiracyj tych dwóch ćwierci, która ultimis diebus Februarii kończyć się będzie, na trzecią ćwierć żołdem kwarcianym ichmościom płacić będziemy, tę trzecią ćwierć ichmościom przypowiedając a die prima Martii, albo jako cała rzeczp. przy kockwacyej przyzna. Więc aby u nas zapłaty pewni byli, zlecamy ichm. pp. komisarzom czopowego obudwu województw, aby to czopowe po miastach i miasteczkach, które poczynać się będzie a die prima Januarii a kończyć się ultimis diebus Decembris w roku blisko przyszłym, plus offerentibus arendowali, pieniądze gromadzili i nie na co inszego, tylko na zapłatę tych chorągwi nowego zaciągu obrócili, a to do rąk pp. deputatów tych pomienionych chorągwi obiedwie płacąc; którzy pro die prima Martii w roku blisko przyszłym po te swoje stypendya od chorągwi do ichm. pp. komisarzy, każdy do swego województwa przyjechawszy, przysłać będą powinni, prosząc ichmościów, aby jako oni pewnej u nas zapłaty tak my po ichmościach rzeczp. służby (?). A że województwo brzeskie w jmp. Melchiorowi z Grudny Grudzińskiemu kasztelanowi brzeskiemu i pułkownikowi województw naszych in vim gratitudinis za podjęte około tej usługi rzeczp. i województw spezy i koszty contulit et condonavit dwa tysiąca złotych polskich, a to ex restanti summa na przeszłą złożonej aukcyj, województwo zaś inowłocławskie tylko 563 złote także jegomości darowało: tedy koekwując się z województwem brzeskiem, powinno województwo inowłocławskie wydać na asygnacyą do województwa brzeskiego od skarbu koronnego wydaną jmp. Wnarewskiemu 437 złotych, a to za asygnacyą jmp. marszał-

ka koła naszego, któremu tę asygnacyą publico nomine do ichm. pp. komisarzy czopowego województwa inowłocławskiego wydać temuż to panu Wnarewskiemu committimus. A jakośmy raz jmp. Jana Kadziłłowskiego starostica radziejowskiego do tej funkcyj i prowadu chorągwi województwa inowłocławskiego za rotmistrza upraszali, tak i teraz prosimy, nie nie wątpiąc, iż jegomość cnych antecesorów swoich a osobliwie godnej pamięci rodzica swego niegdy starosty radziejowskiego torem idąc, będzie umiał i umie, jako tę rzeczp. usługę tak honor województwa naszego, a przytém domu swego zacnego nieśmiertelną piastować i traktować sławę, którego iterum atque iterum za rotmistrza inowłocławskiego mianujemy, obieramy i prosimy jegomości.

A że i tu do nas przyjachali deputaci od chorągwi jmp. starosty howruckiego po zatrzymane ćwierci i zasługi od województwa brzeskiego sobie należące, także drudzy deputaci od chorągwi jmp. chorążego i starosty dobrzyńskiego i od jmp. wojewodzica rawskiego do województwa inowłocławskiego, tedy quantum attinet deputatów do tego województwa zesłanych,— ponieważ dwaj rotmistrzowie o te stypendya concurrunt, a województwo tylko jednej chorągwi płacić powinno: żeby tedy ztąd jakie emergens damnus na województwo nie wyniknęło, zasługi te województwo tantisper przy sobie zatrzymuje, pokąd te obiedwie chorągwie osobliwie na sejmie przyszłym, in praesentia ichm. pp. posłów naszych tamże będących, u jmp. hetmana w. koronnego, albo u kogo competierit, eksperymentu nie uczynią, komu właśnie te zasługi w województwie inowłocławskiem debentur. Po którym eksperymentu tej chorągwi, której przysądzone będą, gotowo płacić, salvis jednak dawnych zasług chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego, któreby się ex calculo przed porozumieniem się z chorągwią jmp. wojewodzica rawskiego pokazały, in instanti województwo inowłocławskie exnunc płacić powinno. Co się zaś tknie chorągwi jmp. starosty howrockiego deputatów, ichmościom zapłatę, cokolwiek jest pieniędzy gotowych u ichm. pp. komisarzy czopowego w województwie brzeskiem, ukazujemy i naznaczamy, a in supplementum zatrzymanych tej chorągwi ćwierci tak brzeskiej jako i inowłocławskiej, także na chorągwie nowego zaciągu, in quantum by czopowe przysłać na tę wżwyż pomienioną ćwierć trzecią, nie wystarczyło, uchwalamy sobie poborów ośm secundum registra anni 1661. Który to pobór wszystkie wsie, miasta, miasteczka królewskie, duchowne i świeckie nemine excepto wydać będą powinny pro die 10 Januarii w roku blisko przyszłym do rąk ichm. pp. poborców, w brzeskiem do

ręku jmp. Wojciecha Buszkowskiego skarbnika brzeskiego, pisarza grodzkiego radziejowskiego, a w inowrocławskim do rąk jmp. Jana Umińskiego; których ichmościów do wybierania tego poboru uprosiliśmy, sub pœnis contra retentores contributionum sancitis, przykładając do tego poboru retenta wszystkie fumalium, któryby się kolwiek u kogo znajdował i tak dawne jako i terażniejsze przy poborze pomienionym wybierać.—A że na asygnacją skarbową jeszcze niewiele województwo brzeskie jmp. Wnarewskiemu wypłaciło, tedy na dopłacenie reszty temuż to panu Wnarewskiemu dajemy delaty retentorum gozdziewego i podymnych czworo in vim gozdziewego, kędy karczmy nie masz, żeby ad manus jego wydawane były jako najprędzej, præsenti ostrzegamy laudo. A in defectu, jeżeliby kto taki refractarius znalazł się, żeby oddać nie chciał, tedy pozwalamy pomienionemu panu Wnarewskiemu egzekucją ex retentoribus czynić militarem, z sukkolectorem jeżdząc po tej egzekucyją, który ad hunc actum juratus być powinien, vel in defectu sukkolectora z burgrabiami grodzkimi powiatowymi, których to jest muneris de lege takowe executiones peragere; modum jednak na tych egzekucyach excedere nie powinni, ale tylko to, co należy, istotną sumę biorąc sine quibusvis pœnis et pensione triplici; a gdzieby kto wydawać lub tego czopowego, lub in vim czopowego czworga podymnego nie chciał, wolno im będzie lub dobytek grabić, lubo tak długo we wsi mieszkać, żywność moderate biorąc, póko tego podatku nie zapłacą, ekscesów jednak żadnych ani kryminałów, uchowaj Boże, nie czyniąc, chyba żeby się kto in contumaciam pertinaciter bronił, nie chcąc omnino płacić. Takoważ egzekucya militaris w województwie inowrocławskim jako najprędzej expediri powinna per generosos burgrabios, exactores et succollectores, żeby te retenta sine mora wydawano.

A że jmp. Dzierżawski poborca gozdziewego salarium należytego nie wziął, tedy pro labore jegomości more antiquo jako inni pp. poborcy biorą, gratitudinem albo raczej salarium pozwalamy. Także ichm. pp. deputatom, to jest, jmp. Wnarewskiemu 200 złotych u ichm. pp. komisarzy brzeskich, także deputatom dwiema od chorągwi jmp. starosty howruckiego u tychże ichm. pp. komisarzy brzeskich czopowego czterysta złotych polskich in vim traktamentu naznaczamy. Deputatom zaś jmp. Zakrzewskiemu towarzyszowi i deputatowi z pod chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego trzysta złotych polskich ad rationem zasług na też chorągiew przychodzących, także drugiemu towarzyszowi jmp. Piotrowskiemu, który lubo z pod znaku jmp. wojewodzi-

ca rawskiego po zasługi na tę chorągiew przyjechał, iż jednak pod chorągwią jmp. starosty dobrzyńskiego przedtém zostawając, zasługi swoje ma: tedy i temu ad rationem zasług téjż chorągwi winnych 150 złotych, obiema u ichm. pp. komisarzy województwa inowrocławskiego naznaczamy.—A że na rachunkach siła nam należy, uprosiliśmy do słuchania rachunków ichm. pp. komisarzy dawnego czopowego za lata przeszłe w województwie inowrocławskim, oraz i do uspokojenia dyferencyją między ichm. pp. żołnierzami względem 2,400 złotych polskich ichm.: jmp. Ludwika Dąbskiego cześnika inowrocławskiego, jmp. Wojciecha Jarnowskiego łowczego brzeskiego, jmp. Marcina Bełdowskiego wojskiego kruświckiego, jmp. Stefana Grochowickiego pisarza ziemskiego brzeskiego, jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, jmp. Ludwika Zakrzewskiego. Do których to rachunków czas naznaczamy w Inowrocławiu diem 16 Januarii proxime venturam w roku blisko przyszłym, dając plenariam facultatem et omnimodam potestatem pomienionym ichm. pp. komisarzom, absentia unius vel duorum non obstante, retentores tego pomienionego czopowego i absentes commissarios, inquantum by który rachować się nie chciał, albo nie zjachał, judicandi, post realem et juste factam, exactam calculationem dominos commissarios quietandi, in defectu vero satisfactionis post judicatum ad officia competentia seu capitaneos, sub quorum jurisdictione cum personis et bonis suis subsunt, pro finali executione remittendi, in possessionatos captivandi et ad satisfactionem in carceribus detinendi, idque quod jus et ratio pro commodo et utilitate palatinatus Junivladislaviensis exiget et expostulabit, peragendi.

Znajduje się to passim po miastach i miasteczkach w województwach naszych, iż magistratus civiles z arendarzów czopowego, to jest, ex retentoribus concivibus suis sprawiedliwości ichm. pp. komisarzom czynić nie chcą; kędyby o to burmistrz przesądzony był, iż sprawiedliwości czynić nie chciał z arendarza sąsiada swego, de suo zapłacić powinien za arendarza i winę w prawie contra negligentes officiales sancitam luere. Gravis to musi być error i aggravans każdego, kiedy z jednej wioski jedenże podatek do dwóch powiatów płacić przyjdzie, jako się znajduje takowa dziedzina, wieś Arciszewo, nazwana Rozdziałowa sors, którą tak w przedeckim jako i w brzeskim powiatach na delacie podają; zabiegając tedy, żeby takowe præjudicium tej dziedzinie contra omnem æquitatem nie działo, præsenti laudo cavemus, declarando, iż gdy to Rozdziałowe Arciszewo zapłaci podatek w brzeskim powie-

cie, już na delacie przedeckiej podawane być nie może; także Arciszewo Długoszowe, kiedy zapłaci podatek w przedeckim powiecie, już do brzeskiego płacić nie powinno. Ichm. też pp. komisarzy dawnych, quorum nobis illibata fides et integritas optime constat, do czopowego aprobowujemy, przybierając do ichmości, z brzeskiego jmp. Świętosława Grabskiego podkomorzycza inowłocławskiego, a do inowłocławskich jmp. Andrzeja Niemojewskiego cum ea cautela, żeby ichmoście super munus commissoriatus jurament uczynili.—Jako na każdym zjeździe i sejmikach naszych około obrady ojczyzny naszej ante omnia największą pieczę i staranie województwa nasze mają gloriam omnipotentis Dei intemerataeque gloriosissimae Matris ejus Virginis Mariae honorem promovere, ztąd auspicatos consiliorum biorąc eventus et effectus, więc w każdym naszych przygodach i potrzebach najbliższe tu do kościoła oo. ś-go Pawła pierwszego pustelnika zakonników konwentu brdowskiego, u których łaskami bożemi obraz cudownej Matki Boskiej daleko słynie, refugium nasze, których i my za przyczyną tejże niepokalanej Matki na tém miejscu codziennie doznawamy: bacząc pomienionych sług bożych przy tém miejscu świętém zostawających dość szczupłą fundacyą, onych, albo raczej wioskę ich nazwaną Psary, którą tylko tę jedną mają i gościeniec w miasteczku Brdowie, od wszelakich podatków quocunque nomine et titulo laudatis et laudandis, a data praesentis computando, na cały zupełny rok uwalniamy. Mając przytém respekt na ruinę i zniszczenie tak przez ogień jako i per calamitatem temporum spustoszenie miasta jkr. mci Inowłocławia, mieszczanów tamecznych, którzy pogorzeli, ab actu conflagratorum według prawa do lat czterech od płacenia podatków względem tych placów pogorzałych uwalniamy, na co juramentum pokazać powinni będą pp. poborcom naszym. Także i z pustych chałup, które ab antiquo pustkami leżą, aby nie płacili, praesenti laudo declaramus, praevio także juramento na te pustki; więc i Wrocławkowi miastu książeccia jmści biskupa kujawskiego, pasterza naszego, tenże pokazujemy favor, aby do arendowania czopowego magistrat tameczny był zawsze bliższy, inquantum to, co kto inny arendy daje i oni dadzą. To też sobie praesenti nostro cavemus laudo, uchowaj Boże, gdyby per malitiam złych ludzi sejm przysły sześć niedzielny warszawski nie stanął, albo się miał zerwać, tedy vigore praesentis conventus nostri po rozerwanym sejmie we dwie niedzieli tu w Radziejowie sejmik sobie naznaczamy, na który zjechać jako w największej frekwencyej dla obrady ojczyzny sobie przyrzekamy.

Które to laudum jmp. marszałkowi ręką własną podpisać i do akt tutecznych grodzkich radziejowskich podać rozkazaliśmy. — Datum die, anno quibus supra.

Mikołajewski Marcin pisarz ziemski inowłocławski, marszałek sejmiku radziejewskiego, brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego.

86.

1671. December, 15.

Radziej. grodzka Relation. 3 f. 412v.

[Instructio pro comitiis generalibus Varsaviensibus].

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post festum sancti Thomae apostoli proxima (Decemb. 23), anno Domini 1671. Obtulit nobilis Martinus Osinski.

Instrukcja ichmościom pp. jmp. Spytkowi na Bużeninie Pstrokońskiemu podkomorzemu brzeskiemu kujawskiemu i jmp. Andrzejowi z Miroszewic Gąsiorowskiemu staroście radziejowskiemu z brzeskiego kujawskiego, także jmp. Franciszkowi z Warzymowa Sokołowskiemu stolnikowi inowłocławskiemu i jmp. Sebestyanowi z Wielkiego Jarnowa Jarnowskiemu podsędkowi ziemskiemu brzeskiemu kujawskiemu z inowłocławskiego województw na sejmik antekomicyalny radziejowski według uniwersału jkr. mci, p. n. m. pro die 15 Decembris zgromadzonych na sejm walny sześć niedzielny warszawski pro die 26 stycznia przypadający posłom.—Samego to najłaskawszego nieba niepojęte sprawuje dzieło, iż jako tylko wielowładną bóstwa swego prawicą jkr. mość, p. n. m. szczęśliwie nam panującego na pana skazać oraz i na majestacie królewskim posadzić, umocnić i utwierdzić raczył, zaraz sub auspiciis jkr. mci panowania initiis nietylko miła ojczyzna nasza tak wielu i przez tak wiele lat przeszłych zagniewanej fortuny pogrążona a prawie zatopiona szturmami, z dawnego splendoru i ornamentu swego prawie zniszczona i ogołocona, przez szczęśliwe jkr. mci, p. n. m. panowanie nietylko pristino publicae salutis poniekąd restituta statui, refluuit, ale też jako jakie sepultum in cineribus suis corpus rediviva z wielkim światu wszytkiego podziwieniem, sławą i ozdobą narodu naszego a postwachem sprzysiężonych na zgubę jej nieprzyjaciół powstała. Za co jako szczególnej providencyej boskiej pokorne dzięki oddajemy, tak i majestatowi jkr. mci, p. n. m. winną i należyłą oddawszy weneracyą, ichm.

pp. posłowie nasi przy powinszowaniu jkr. mci w nieprzeżyte wieki fortunnego panowania, ante omnia za tak wiele około dobra pospolitego sollicitudines, curas, labores et indefessa studia podjęte plenissimas effundent grates. Którą to jkr. m. ojcowską swoją zwyczajną i teraz wyświadczać pieczę i staranie, iż ex specula tronu majestatu swego pańskiego futura providens pericula, jako unicum pharmacum publicæ salutis sejm złożywszy, na sejmiku antekomicyalnym terazniejszym przestrzegać nas raczy jako o tureckiej na wiosnę przeciwko nam imprezie tak i niepewnej narodu moskiewskiego przyjaźni: cokolwiek ex vi et commodo miłej ojczyzny naszej videbitur całej rzeczyp., stosować się będą ad communem consensum ichm. pp. posłowie, nie przepominając jkr. mci, p. n. m., prosić, ażeby wczesne ad principes christianos jako przeciwko spólnemu i poprzysiężonemu na imię chrześcijańskie nieprzyjacielowi legacye pro conquirendis auxiliis wysłane były, a namowa albo konferencya około tych posiłków na sejmie eo nomine spisana ad archivum regni z podpisem ręki jmp. marszałka izby poselskiej i innych deputatów schowana i oddana była: amunicye i prezydyja ukraińskie aby wczesnie jako najlepiej opatrzone były, cum tota rep. znosić się będą—pomnieć.—Interim z w. ks. litewskim omnino expostulować i upomnieć się powinni, żeby podług powinności swojej i obli-gu uniej z Koroną na każdą potrzebę rzeczyp. jako do uspokojenia Ukrainy tak i teraz, in quantum by do tej wojny tureckiej przyszło, tertiam partem wojska ad proportionem koronnego zawsze przeciwko każdemu nieprzyjacielowi do wojska naszego przysyłali i siły swoje z siłami koronnemi łączyli: więc i do skarbu koronnego na ekspensa posłów i inne tak ciężkie i częste pro communi bono sumptus tertiam partem przykładali; wojska zaś koronnego, inkludując terazniejszy komput kwarciany, nie powinni pp. posłowie więcej nad 24,000 pozwalać i ordynować aukcyj tego wojska, żołd kwarciannym stanowiąc trybem; względem zaś dania w ręce i dyspozycją jkr. mci pospolitego ruszenia ad consensum totius reip. akomodować się będą.—W osobliwym u nas zawsze respekcie zostaje najjaśniejszej księżnej jéjm. Wiśniowieckiej wojewodziny ruskiej, na tak wielu już wniesiona sejmikach i sejmach instancya, względem alienacyej dóbr dziedzicznych in personam księżny jéjmości i innych konsukcesorów po nieboszczyku jw. niegdy jmp. Zamoyskim wojewodzie sendomierskim jure naturalis succesionis devolutorum; żeby tandem aliquando ta sprawa między księżną jéjmością i sukcesorami a między kompetytorami na terazniejszym sejmie decy-

dowana była, a jus primitivum naturale hereditarium przy skasowaniu ordynacyej jako przeciwniej prawu księżnie jejmości przywrócone i przy-sądzone było, seryo ichm. pp. posłowie nasi instabunt.

A sól suchedniowa województw naszych ponieważ non in tempore od administratorów żup ruskich, i to takowa, która lat kilka na deszczu leżąc bez żadnego nakrycia, ledwie w drugiej beczce trzecia albo czwartą część oniej została: zacząćm żeśmy nie według asygnacyej ale według prawa i po grzywnie currenti moneta zapłacili, ewinkując jmp. żupnika naszego, wniosą instancyą ichm. pp. posłowie nasi, aby o to jmp. żupnik inkwietowany nie był. Więc do podatków na terazniejszym sejmie jeżeliby jakich uchwalenia przyszło, tedyby ichm. pp. posłowie respektując na ciężką po wojnie szwedzkiej, która województwa nasze penitus annihilavit, dezolacyą, że już albo nigdy, osobliwie his calamitosis temporibus, albo nierychło do swojej przyjdą pory: podatki tedy takowe pozwolą, którymbyśmy byli pares, a modum contribuendi więcej przynosić nam nie będą, ale takie jakie tota resp. sanciet et constitu-et. Wielka ztąd w rzeczyp. naszej crescit in immensum szkoda, kiedy kupcy, zapomniawszy o strychowaniu sukien, dawnych praw i konstytucyej, jakie chcą, takie cum maximo detrimento przywożą nam i przedawają sukna: żeby tedy w tém ludzie agrawowani nie byli, a kupcy żeby szerokie i stępowane sukna przedawali sub amissione mercium, dawne o tém reasumują i obostrzają cum tota rep. ichm. pp. posłowie prawa. Coś tylko jakoby de somnio przez lat niemało constabat reip., że jmp. wojewoda dzisiejszy poznański przez niewiadome in suo contextu dyploma syna swego illegitimi thori stabilizował et spectante tylko, nunquam zaś directe consentiente rep. legitimavit i takimi labe zło-tėj wolności i z pomieszaniem æqualitatis dotychczas nietylko równa, ale też amplis fortunis confisus magni nominis ludzi w ojczyźnie i zacych meritis senatorów mandatami, pozwami, przewodami prawa aggravat; czém że dobrze urodzonych deprimit, aby elevet nierównego i że legitima-tio nie mogła stabiliri bez wyraźnej wiadomości po sejmikach i konsensu całej rzeczyp.: seryo upomnią się tego ichm. pp. posłowie nasi et instabunt naprzód, jeżeli wyszły jakie mandaty przeciwko komukolwiek na terazniejszy sejm directe vel indirecte tegoż nowego dziedzica stabilientes, aby takie sprawy sądzone nie były; druga declarabunt ichm. pp. posłowie nasi, że tenże pan młody inter æquales liczyć się nie może i to dyploma jakiegokolwiek jest dotąd, ad legitimationem jego nie może być sufficiens, póko na sejmiki o to nie będzie instancya, a z sejmików zgo-

da i konsens tak jako na nobilitacyą zwykł zachodzić et practicari modus. Dzieło samo to pociąga nas do tego christianæ charitatis, abyśmy uciekającym się ad asylum fraterni amoris nie denegowali auxiliatricem dextram, daleko więcej, widząc inæquatum præjudicatum w osobie jmp. kasztelana brzeskiego a to ex occasione tuitionis honoris; zda się nam injungere ichm. pp. posłom, aby ad instantiam nostram provideatur indemnitati honori jegomości, aby był restitutus. A że te fomenta odiorum, które perimunt remp. e privatis diplomatibus lege vetitis emanant, suplikujemy do majestatu jkr. mci, aby wszystkie dyplomata prywatne ad archivum podane czytane były, osobliwie jw. jmp. wojewody poznańskiego, a któreby się znajdowały contravenire legi, aby anihilowane zostawały et nullitate subiaceant, suplikować będą ichm. pp. posłowie do jkr. m.—Łasce najwyższego pana a szczęściu jkr. mci, p. n. m. szczęśliwe primordia wojny w Ukrainie przypisawszy, odważnej to oraz ręce i mądrzej radzie tribuunt województwa kujawskie jw. jmp. marszałka i hetmana wielkiego koronnego tę szczęśliwie z cném rycerstwem odprawioną ekspedycyą, za którą podziękują ichm. pp. posłowie nasi jw. ichm. pp. hetmanom obiema; niemniej i za to, że jw. jmp. marszałek i hetman wielki koronny dystrybutę chleba w ręce rzeczyp. oddał, więcej dobro pospolite matki naszej wspólnej jako prawdziwy syn z wielkich przodków swoich nad powagę swoją hetmańską przełożywszy: żeby na dalej dystrybuta prawem stwierdzona była, postarają się ichm. pp. posłowie. Temi jednak kondycyami sine quibus non aby wtenczas tylko hyberna wojsku jkr. mci należała, kiedy w Ukrainie wojsko żadnej konstytucyj mieć nie będzie mogło, ani chlebów; a deputacya z izby poselskiej aby wprzód præcedat po jednym z województw, żeby te królewsczyzny i dobra duchowne (o których każdy poseł z swego województwa najlepiej informować może), które tą dystrybutą tak są przeładowane, iż, gdzie tylko miejsce puste stoi, chleb tak wielki z miejsc tych pustych naznaczono, z których wydanie chleba niepodobne, bo i przedtém gravissimis nigdy tak wielkiego chleba związki nie brały exactionibus. Wczém zawiedzenie tylko wojska byćby musiało albo sumnum præjudicium, gdyby posesorowie bez prawa, bez egzekucyj prywowni być musieli dzierzawami: raczej kuchenne, które nigdy nie bywało, tak wiele tysięcy w defalcie za te pustki, żeby założono było, czego nie odstąpią ichm. pp. posłowie nasi i luboby aukcyja wojska większa była, żeby dobra królewskie i duchowne większym chlebem agrawowane nie były. Więc i wójtostwa, jako minutiora bona, ponieważ tak wielą praw

i konstytucyj koronnych dla żołnierzy dobrze zasłużonych są ordynowane, których więcej pusto leżących aniż też osiadłych baczemy, żeby ta particula bene merentium panis względem tej terażniejszej na nie włożonej i postanowionej hyberny nie była agrawowana i zgruntu nie niszczała, a osobliwie te wójtostwa, które kmieci nie mają żadnych, żeby od tego chleba zimowego żołnierskiego per publicam legem uwolnione były: omni cura et diligentia ichm. pp. posłowie starać się będą i do niczego nie przystąpią, póko ta libertas od chleba na wójtostwa nie stanie, gdyż i nadto wójtostwa ad servitium generale bellicum są obligata et sustinent illud.

Wiele się takowych znajduje ex dissidentibus tak ex equestri nobili statu jako i ex plebejo, a mianowicie w różnych miastach in regno zostających, którzy ex spiritu sancto religionem romanam catholicam amplecti et ab hæresi revocare chcą, do czego per alienationes patrimonii, terrorem parentum ac tutorum przyść nie mogą i takowych dusz ob hanc rationem et occasionem siła ginie; aby tedy faciliorem ad religionem romanam aditum mieli, a potem mogli sibi vindicare concernentem successionem et patrimonii sui portionem, takowym forum aby per constitutionem do trybunału naznaczono inter causas mixti fori spirituales ex cruda citatione ante omnia judicandum; a iż w Prusiech najwięcej herezyej aby i z tych miast tamże stawali ad requisitionem bonorum successorum. Konstytucyja anni 1659 aby reassumpta była o dochodzeniu krzywd; w której ponieważ tak wiele dekretów trybunalskich i præjudicata executionis stanęły, aby te dekreta tribunalia in suo robore et executione zostawały, nullis obstantibus mandatis ratione evocationis; a jeżeliby się takowa na sejmie miała sędzić sprawa, tedy ichm. pp. posłów fide et conscientia obligamus, aby tej konstytucyj znosić nie dopuszczali żadnymi dekretami sejmowymi i gdyby wiadomość o takowej sprawy sądzeniu wzięli, aby ichm. pp. posłowie de medio sui do jkr. mci posłali cum protestatione, gdyż sine consensu omnium ordinum to prawo, które in volumine legum już to kilkanaście lat zostaje, zniesione być nie może, bo idzie o powagę dekretów trybunalskich, które per constitutionem sejmu są aprobowane. Jako na przeszłym sejmie dyspozycyą dóbr stołowych jkr. mci prawo obwarowało i jm. ks. pisarzowi najwyższemu skarbowemu oddało i ekonomie plus offerentibus arendować kazało: tak starać się będą ichm. pp. posłowie, aby nic in contrarium tej konstytucyj i urzędowi jego na terażniejszym sejmie nie stanęło i owszem aby te prowenta i ekonomie

przez ichm. panów instygatorów obojga narodów windygowane, tenże jm. ks. pisarz najwyższy skarbowy legem do egzekucyjej prowadząc, plus offerentibus po ekspiracyjej terazniejszym dzierżawcom kontraktów arendował, serio instabunt i nie odstąpią tego. Passim się to już u nas zagęściło, iż in levioribus et civilibus causis sejmowi nie należących mandatami sejmowymi indebite stan ślachecki in præjudicium libertatis et oppressionem liberæ vocis excogitato colore juris przez pana instygatora koronnego i ichm. pp. pieczętarzów agrawowany zostawa; inibunt modum ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep., aby takowe mandaty w sądach sejmowych miejsca nie miały i owszem tak instygator jako i ci, którzyby takowe mandaty wydawali na sejm, poena evocationis w trybunale koronnym karani byli, a ta poena evocationis na takowych in duplo ekstendowana była. Więc i dekreta zadworne i komisye, którekolwiek miałyby pociągać za sobą cassationem inscriptionum, obligationum et quarumvis transfusionum castrensiū, jako prawu popolitemu przeciwne, aby takowe dekreta i komisye były nullitatis i ad executionem nie przychodziły, urgebunt ichm. pp. posłowie, jako w sprawie domu tych ichm. pp. Trzebuchowskich z jmp. starostą kolskim i mieszczanami. Iż okupnymi juramentami siła towarów różnych kupieckich, wołów mianowicie i innych przechodzi cum detrimento skarbu i ceł koronnych, inibunt modum ichm. pp. posłowie, aby na transgressores poena efficacissima wynaleziona była, któraby ausus takowe poskromiła. Na blisko przeszłym sejmie ichm. pp. posłowie smoleńscy przy deklaracyjej protestowali się przeciwko oprawie królowej jejm., pani n. m., w czém ichm. pp. posłowie nasi attestati sunt, że tej in publico nie było protestacyjej; ekspostulować będą ichm. pp. posłowie z kancelaryjej w. ks. litewskiego, dlaczego takowe appendices in præjudicium liberæ vocis przy deklaracyjach, które samym tylko podatkom służą, konotować dozwoliło. Więc i trybunał koronny, że sobie plus ultra nad prawo cum præjudicio privatorum pozwala, inibit modum izba poselska, aby te kondemnaty, które na obywatelach województw wielgopolskich post reditum z popolitego ruszenia przed wyściem sześciu niedziel w trybunale lubelskim stanęły, aby kasowane były, ponieważ trybunał nie powinien się był poczynać aż post reditum in sex hebdomadis, a na trybunał żołnierski lwowski, uchowaj Boże, nie pozwalać.

Jeżeli co felicius cum ornamento ojczyzny naszej accidere mogło, gdy dobra quondam w Koronie naszej i w w. ks. litewskim urgebat mo-

neta, tak e converso nie calamitosius cum ærumna, enormissimo damno, injuria et opprobrio narodu naszego, gdy argentea et aurea obróciły się sæcula te nasze in area: inibunt ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep. rationem na terazniejszym sejmie, żeby te złe i nieszczęśliwe wygubić szelągi, a na otworzenie mennice żadnym nie pozwalać sposobem. A że pewne zachodzą querimonie, jakoby panowie Tymfowie niektóre asygnacye podali do skarbu koronnego pro integro solutas, na które i kwit otrzymał p. Tomasz Tymf od skarbu koronnego, a nie są in integro zapłacone, których teraz, zasłaniając się dekretem trybunału radomskiego, nikomu wypłacać nie chcą, pozostały i długi niektóre po p. Andrzeju Tymfie, także i zastawy ślacheckie, przez które znaczne szkody mają: więc że też znaczne zostały remanentia, które już po wyciągnięciu z Polski p. Andrzeja Tymfa wywożono do Gdańska i Torunia; tedy każdy injuriatus, w tém nic skarbu koronnego nie trudniąc, na p. Tomasza rzeczach i sumach jego powinien dochodzić in quovis sub-sellio, officio et magistratibus do Korony należących prævia sufficienti probatione; które rzeczy ad sufficientem satisfactionem w arestach zostawać powinny, ponieważ obaj byli cum rep. contrahentes a nie creditores, tedy jeden za drugiego wypłacać powinien. Insuper jeżeliby kto zadał pp. Tymfom liquefactiones pagamentorum currentium in regno, to jest, talerów i innych sreber kontraktem warowanych, ad cuiusvis instantiam, ubi præveniri poterint, respondere powinni i według prawa sądeni i karani cum executione ex possessione et bonis ipsorum mobilibus et immobilibus być mają, non obstante decreto tribunalicio Radomiensi. Wielkiej i uważnej potrzebują konsyderacyjej pretensye do kurfirstwa jmc. księcia brandeburskiego, więc cokolwiek będzie należało ex re et commodo ojczyzny naszej a jkr. mci, p. n. m. majestatis konserwacyjej, inibunt ichm. pp. posłowie cum tota rep. rationes. Co się tknie Elbiąga na oddanie jego księżęciu jegomości kurfirstowi, nulla ratione ichm. panowie posłowie nasi consentient, ale pretensye prætensionum, które mamy do księcia jegomości, compensabunt.

Każdemu to ad oculum jasno, iż przeszłego sejmu konstytucya o zapisowaniu wydawania pozwów, relacyj przed sądami jest cum aggravatione stanu naszego ślacheckiego postanowiona; żeby te w prawie multiplicata nie były entia konstytucya pomieniona aby per legem zniesiona była, a relacye woźni more solito et antiquo w kancelaryjach podczas sądów aby zeznawali, zlecamy ichm. pp. posłom. Uprasząc ichm. pp. posłów na-

szych, żeby seryo konstytucyą na elekcyj kr. jmei o skróceniu procesu na terażniejszym sejmie promowowali, ażeby przynajmniej *causae ad cassandam*, których *farrago in immensum* w trybunałach *creciscit* i świętą *retardat* i tamuje sprawiedliwość, nie gdzieindziej tylko w ziemstwach lubo w grodach według konstytucyj *electionis* sędzić się mogły, a *post cassatum processum ad inscriptionem puram* apelacyj na trybunał sądy ziemskie i grodzkie, żeby nie dopuszczały. Więc i *ex remissione post executionem* areszty *impugnatoris* żeby nie służyły, ale aby *ex simplici registro* zaraz powinien się każdy sprawić, *ichm. pp. posłowie omni conatu enitentur*.

Mamy tę wiadomość od *ichm. pp. deputatów* naszych przeszłych radomskich, iż cudzoziemskiego trybu regimentów dług borgowy służby *ex calculatione* już jest umoderowany; tedy i teraz zlecamy *ichm. pp. posłom* naszym, aby na większą sumę tym regimentom nie pozwalali, tylko jaka już jest namówiona w trybunale radomskim. A pan Bajer pisarz najwyższy skarbowy aby przysiągł na sejmie, że asygnacye względem dwóch milionów na zapłatę wojsku ordynowanych samemu tylko wojsku są wydane, *privatorum usus et commoda* z tej sumy nie się nie dostało; więc i *jmp. podskarbiemu* wielkiemu koronnemu na kwit generalny na terażniejszym sejmie aby *ichm.* nie pozwalali, *požad jmc* słusznego nie uczyni rzeczyp. rachunku i tych rachunków na sejmiki realne przez *ichm. pp. posłów* naszych nie przyszle, abyśmy się z nich słusnie informować mogli. Także *jmp. podskarbiemu* w. ks. litewskiego, ponieważ kwit generalny na przeszłym sejmie *ultra mentem reip. dany*, aby był *anihilowany*, a *jmc de novo* żeby się rachował; więc i *jmp. referendarzowi* na kwit generalny nie pozwolić, póki *jmc dekretowi* trybunału radomskiego nie uczyni dosyć, które to dekreta aby wcale nienaruszone *sacrosancta* zostawały i *in perpetuum, lege praecavebunt* *ichm. pp. posłowie*. *Præjudiciosum* by to było stanowi *ślacheckiemu*, gdyby przeciwko tak wielom praw i konstytucyj *eo nomine* postanowionych *żołnierz aliquo prætextu* w dobrach *ślacheckich* stawać domyśliwał się; więc że konstytucya przeszłego sejmu o przyczynienie się rzeczyp. ferowana dachu panom *żołnierzom* przeciwko jasnemu i wyraźnemu prawu pozwoliła, ta konstytucya jako *agrawująca* stan *ślachecki* aby na sejmie *anihilowana* i *zniesiona* była, starać się *ichm. pp. posłowie* będą, a to respektu tylko *dóbr* *ślacheckich*.

Niemniej i to *confusionem in rep.* po województwach czyni, kiedy *contra præscriptum legis* przywileje na urzęda ziemskie na jeden urząd

dwiema osobom a czasem i trzema kancelarye koronne wydawają; upomnią się tego *ichm. pp. posłowie* nasi, aby takowe w kancelaryach nie działały się *egzorbicye*. Ci zaś *ichm.*, którzy przez obozów stawanie i przez domową przeszłą za przeszłego kr. jmei wojnę, wielkie ponieśli w substancjach swych ruiny, aby wedle prawa kontentacye swoje mieli, *efficient* *ichm. pp. posłowie*, aby *per formatam legem* komisye na takowe dobra wywodzić wolno było, a *post expeditionem commissionis* aby z uznania *pp. komisarzów*, którzy zaraz te szkody taksować i *possessores bonorum* *juramento* komprobować lub przez się, lub przez swych faktorów, albo poddanych, a takowe szkody w ziemskich dobrach z *provizyj* kr. jmei przeszłego *placone* każdemu *ex injuriatis* i nadgrodzone być mają, a z królewskich *in fundo ad extenuationem taxatae summæ* uznawane być mają i na sejmie *aprobowane*; których to *provizyj* *przeszłemu* kr. jmei skarb płacić nie powinien, *požad* wprzód tak *injuriatis* jako się wyżej napisało, jako też i tym wszystkim, którzykolwiek od kr. jmei *przeszłego* lubo *rekognicye*, lubo *cyrografy* ręką *jkr. mei* podpisane lubo też zapisy mają, te wszystkie długi i onera *wypłacone* nie będą, o czém aby *per constitutionem* na terażniejszym sejmie *cautum* było, *praecavebunt* *ichm. pp. posłowie*.

Dla zageszczenia się tak wielu spraw w trybunale piotrkowskim wielka się niewygoda dzieje, a gdy przez tak krótki czas trybunał się piotrkowski sądzi, *instabunt* *ichm. pp. posłowie*, aby trybunał piotrkowski rok od roku *sądzony* być mógł. A *posłowie ad exemplum* województw wielgopolskich ponieważ tu i u nas dwa województwa do spólnej ojczyzny obrady *concurrunt*, żeby przynajmniej po trzech z województwa, to jest, z brzeskiego trzech, z inowrocławskiego trzech *in posterum* obierani i posyłani byli. Nieznośne ztąd *ślachecki* nasz stan ponosi od sądu ziemskiego *sieradzkiego* w trybunale koronnym piotrkowskim *gravamen*, gdy z *ichmościami* *ktokolwiek* ma sprawę przed trybunałem, iż *per respectum patroni causarum* przeciwko *ichm. spraw tractare* *podjąć* się nie chcą; więc i *ichmościów* na tamtém miejscu *zasiadających* *metuenda* a *ile perpetua potestas*, żeby w tém stan nasz *ślachecki* *agrawowany* nie był a *cursus justitiæ* *retardatus* przez to albo *periculosus* nie był: *omnino* *ichm. pp. posłowie* nasi domawiać się na sejmie *przyszłym* będą, ażeby sąd ziemski *sieradzki* tam *ex actoratu* jako i *reatu etiam ex termino tacto* forum w trybunale piotrkowskim nie miał, ale *in casu*, gdyby albo który z *ichm. pp. sądowych* ziemskich *sieradzkich* o *cokolwiek* *kogośkolwiek* *pozywał*, albo też *jegomości* *pozy-*

wano tam per appellationem jako też i ex cruda citatione, w trybunale lubelskim ichm. sądzić się powinni byli. Toż i na sąd ziemski lubelski prawo służyć ma, żeby także tak ex actoratu jako i reatu w trybunale piotrkowskim odpowiadał.—Iż przez te czasy za panowania kr. jmci przeszłego wielkie się działy inconvenientia, które są przeciwko prawu popolitemu, między którymi że się stała alienatio bonorum terrestrium w metryce mniejszej koronnej in rem et personam samegoż jm. ks. podkanclerzego koronnego od w. niegdy jmp. starosty wieluńskiego przyjęta i jm. ks. podkanclerzemu służąca, in præjudicium sukcesorów tegoż to niegdy jmp. starosty wieluńskiego, który, extremum agens vitæ terminum, nietylko swoje dobra ale i brata swego rodzzonego, który zostaje superstes, contra præscriptum legum alienował i in personam jm. ks. podkanclerzego rezygnował, a od sukcesorów swoich sine legitima causa oddalił: żeby tedy takowa rezygnacya i alienatio contra præscriptum legis uczyniona żadnej wagi nie miała, a legitimi successores żeby się sukcesyą cieszyli, serio instabunt ichm. pp. posłowie nasi i do niczego nie przystąpią, ażby ta sprawa ante omnia inter exorbitantias uspokojona była, a napotém żeby się żaden nie ważył z ichm. pieczętarzów in personam sui w swoim interesie żadnych zapisów wieczność w sobie zamykających przymować sub privatione officii, cavebunt lege publica ichm. pp. posłowie, w czém ichm. fidem et conscientiam obligamus.—Dochodzi i to nas wiedzieć, iż prywatnym chorągwiom, które nie są w kompucie wojsk rzeczyp., kilkakroć stotysięcy ichm. pp. komisarze z hyberny ordynowali; aby rationem oddali ichm. pp. komisarze, dlaczego nad intencyą rzeczyp. hybernę na co innego obrócili, przez co dobra do hyberny należące wielce agrawowali. Więc i rewizya łanów tak w dobrach królewskich jako i duchownych żeby per totam remp. w województwach uchwalona i postanowiona była, rationem inibunt ichm. pp. posłowie —Pogłównie żydowskie na upominki tatarskie ordynowane od rzeczyp. iż na przeszłym zmniejszone sejmie, upomnią się ichm. pp. posłowie nasi, żeby Żydzi tak jako powinni według dawniej konstytucyj quottannis na te upominki tatarskie wnosili do skarbu koronnego sto i pięć tysięcy w monecie dobrej. Widziemy to dobrze, jako skarb jkr. mci, p. n. m. do wielkiej ruiny et indigentiam przyszedł a to per importunas niektórych ichmościów instantias, iż za przeszłego kr. jmci przeciwko wyraźnemu prawu non erubuerunt ekonomie do stołu jkr. mci należące poupraszać sub prætextu konstytucyj koronnych, które sobie ad suum beneplacitum z interesów swoich nie-

słusznie cum diminutione maxima prowentów jkr. mci stanowieli: żeby tedy bona regalia mensæ regię, zkaąd wyszły, eodem revertantur, żeby przez ludzkie adinventiones et interessa princeps non egeat, omnem inibunt rationem ichm. pp. posłowie nasi, aby takowe konstytucye skasowane były, a dobra ekonomiczne ad naturam suam przywrócone, pensye, urgelty, jakiegokolwiekby się znajdowały, poznoszone były, a in posterum aby takowe alienacye dóbr do stołu kr. jmci należących nie były, lege cavebunt perpetua. A co się tknie gwardyj jkr. mci, żeby ztaąd ob egestatem w jakie genti nostræ nie poszło dedecus, pozwalamy jkr. mci na zapłatę tejże gwardyj starostwo ex primis vacantibus nie-sądowe ad manus et dispositionem jkr. mci. A że koncypował i ręką swoją podpisał wielki zelator libertatis et amantissimus civis patriæ jmp. Marcin Bełdowski wojski kruświcki sposób hyberny i zapłatę wojska, który, że się zda być facillior et levior methodus, dexteritati ichm. pp. posłów naszych committimus ad proponendum promovendumque i do uwagi porrigendum całej rzeczyp.

Znalazł condignam u nas jmp. Aleksander Szczawiński w słusznym swoim żalu i ukrzywdzeniu compassionem; żeby tedy na sejmie w czémkolwiek od strony aggravatus jakim niesłusznym postępkim nie został, wniosą ichm. pp. posłowie nasi do jkr. mci instancją. A że nie mniej na tém należy, aby jakośmy się z w. ks. litewskim æqualitate juris et pœnæ porównali, tak słuszną, aby i æqualitas processus zachowana była; że tedy wielką w tém inæqualitatem baczemy, gdy pro publicanda pœna bannitionis nie tam, kędy jest otrzymana, ale do sądu kanclerskiego odsyłana bywa strona: życząc około tego æqualitatem zachować, starać się będą ichm. pp. posłowie, żeby banicye adinstar koronnych in eo zaraz subsellio, in quo sunt obtentæ, publikowane były, a remisy publicandarum bannitorum do sądu pieczętarskiego żeby jako prawu przeciwne zniesione były.

Wniosą przy tém ichm. pp. posłowie usilną instancją za jm. ks. archidyakonem plockim, aby jmp. marszałek imieniem izby poselskiej przypomniał jkr. mci na sejmie coronationis publice deklarowaną przez jmp. kanclerza nadgrode ex primis vacantibus obietnice a to względem biskupstwa chełmskiego, et efficaciter instabunt, upraszając jkr. mości, aby ex præsentibus vacantibus, albo pod sejm occurrentibus jm. ks. archidyakonowi recompensa podług jkr. mci obietnice stanęła, co ferventer et efficaciter ichm. pp. posłowie promovere mają, ani occurrens vacans ustępować powinni będą.—Więc i ichm. pp. pieczęta-

rzów obudwu koronnych merita, labores, sudores pro bono publico podjęte, recommendabunt jkr. mci, upraszając nomine publico jmp. kanclerza koronnego, aby pro munere officii sui przy boku jkr. mci rezydował. Nie mniejsze być znajdujemy w téj rzeczyp. ichm. pp. wojewodów naszych obudwu brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego merita; więc aby osobliwy swój u jkr. mci osobliwie in causa honoris jmp. wojewoda brzeski respekt mieli, ichm. pp. posłowie upraszać będą; toż za jmp. kasztelanem brzeskim kujawskim naszym uczynią, który i teraz świeżo z niemałym kosztem swoim, z odwagą zdrowia i substancyj przyjął na się funkcyj wojenną służyć jkr. mci i rzeczyp.; toż za jmp. podkomorzym brzeskim, jmp. starostą kruświckim, który non parcendo sumptibus, prawie z młodości swojej nauczywszy się quam fidelissime téj ojczyźnie służyć, dotąd po części z ubliżeniem zdrowia i substancyj przy dostoinstwie jkr. mci desudant.—Nie godzi się nam tu przepomnieć i wielkich w téj ojczyźnie jmp. starosty radziejowskiego zasług, który za całość jej z uszczerbkiem zdrowia swego szwanki odniossy różne, że dotąd lubo tak wiele razy wnosiliśmy do jkr. mci instancją, żadnej jeszcze nie odniósł kontentacyj: wniosą ichm. pp. posłowie do kr. jmci instancją, aby zarówno z innymi ichm. præmium virtutis et meritorum tandem aliquando z łaski jkr. mci odniósł, a włókę, którą jegomość jure advitalitio na Bytoniu trzyma, żeby do capellæ noviter w Swieszu erigowanej mógł in perpetuum inkorporować, efficient. Więc i za ichm. panami toruńskimi, aby præjudicium in juribus et privilegiis suis od mieszczan toruńskich nie ponosiły, do jkr. mci o napomnienie tychże pp. Toruńczanów instabunt.—A że w kościele brdowskim ojców św. Pawła pierwszego pustelnika wielkimi cudami i łaską swoją świętą Bóg najwyższy wyobrazenie Matki swojej przenaświętszej daleko wsławił i na tém miejscu wielkich dobrodziejstw ludzie różnego stanu zdaleka przychodzący w rozmaitych swoich przygodach doznawają, a przy tym konwencie summa egestas et paupertas dla szczupłej zostaje fundacyj, że dla ubóstwa słudzy boży i téj przenajdostojniejszej nigdy niepokalanej Matki słusznego nie mogą mieć wychowania: gorącą wniosą ichm. pp. posłowie nasi ad totam remp. instancją, żeby miasteczko, w którym ten konwent zostawa i z wójtostwem mogło być do tegoż konwentu ad sublevandam egestatem inkorporowane, salvis per omnia modernis possessoribus. Takowąż za konwentem oo. Dominikanów brzeskich uczynią ad totam remp. i do jkr. mci prośbę względem mostowego na grobli u młyna, kędy iż przeprawa bardzo niedobra i ten

most sumptu niemałego potrzebuje, żeby i oni przytém ubóstwa konwentu swego jakie solatium mieli: cło wyjednają od furmanów i ludzi kupieckich po groszu przynajmniej od konia, a oni podejmują się swoim kosztem ten most porządnie naprawować. Więc i za jmp. kasztelanem słońskim aby in suis desideriiis względem spustoszenia majątności swoich dziedzicznych Czerniewic i Grabianowa, które przez obozy poniósł, aby jegomość ukontentowany został.

A że za instancją godnej nigdy pamięci jw. jm. ks. Wojciecha Tulibowskiego biskupa poznańskiego cum consensu omnium ordinum stanęła była konstytucya ratione foundationis oo. Jezuitów w Międzyrzecu, a ponieważ ciż oo. Jezuici dla małej fundacyj i szczupłej prowizyj nie chcieli acceptare eam foundationem et a mente sui fundatoris recesserunt et foundationem deseruerunt: upraszać będą ichm. pp. posłowie jkr. mci i całej rzeczyp., aby wszystkie sumy, ubicunque locorum locatæ tak jako też na dobrach dziedzicznych zapisane, wracały się ad legitimos successores et executores testamenti świętej pamięci jm. ks. biskupa poznańskiego i ta konstytucya lege publica aby skasowana była ratione foundationis.—Więc że nie masz nic słusniejszego aby każdy, a osobliwie miasta jkr. mci, p. n. m. przy swoich przywilejach, prawach i swobodach sobie od królów panów naszych i od całej rzeczyp. nadanych wcale bez naruszenia zostawały, wnosimy gorącą naszą instancją przez ichm. pp. posłów naszych do jkr. mci i całej rzeczyp. za miastem jkr. mci Bydgoszczą, aby circa sua antiqua jura, immunitates et consuetudines tak względem rzeki swojej, którą szczególnie, nie mając innych do zatrzymania całości swojej sposobów, vigent, jako też i sypania spichrzów zatrzymane i wcale zachowane zostało, excepto jednak statu equestris ordinis, któremu wolno z spichrzów zaraz na skutę ładować i sypać zboże swoje własne byle nieprzekupne.

Także sól ruską kupiecką na składzie bydgoskim zostającą aby trybem miasta jkr. mci Torunia nie komu innemu tylko temuż miastu Bydgoszczy skarb słusznym zawsze kontraktem zaprzedawał; więc i składy tejże soli ruskiej prywatne i niezwyczajne teraz niedawno przy Bydgoszczy zjawione aby zniesione były i zakazane surowie, solo Bidgostiensi depositorio secundum antiquissimam regni legem salvo permanente.

Lubo nic słusniejszego, jako żeby dobrze zasłużeni naprzeciwno téj ojczyźnie dzielności i męstwa z odwagą zdrowia i hojnym za całość jej krwi wylaniem przeciwko nieprzyjacielowi pokazanego præmia

tantæ virtutis w téj rzeczyp. przypuszczeniem do klejnotu ślacheckiego odnosili, iż jednak w instrukcyéj jkr. mci imion takowych, którzyby tę prerogatywę ślachecką znaczną odwagą swoją w okazyach zasłużyli, nie położono wyraźnie: tedy ichm. pp. posłom committimus, aby na przyszłym sejmie na żadne nie pozwalali nobilitacye; a potém inquantum by kto o ten tytuł ślachecki chciał się starać, aby wprzód na sejmikach nomina et cognomina i merita jego proponowane i rekomendowane były; a ci co ex illegitima prole są procreati, albo też i sami są illegitimi thori, żeby do tego klejnotu ślacheckiego nigdy przypuszczani nie byli, ani się oń starali, albo inquantum by się starać chcieli, ipso facto pro infamibus poczytani byli,—lege publica in perpetuum ichm. pp. posłowie cavebunt. Nowa zaś ślachta, osobliwie którzy non bene meriti ale bene nummati, do tego klejnotu dokupując się, accesserunt, aby według dawnych praw ex personis suis pobór płacili, konstytucye reasumować powinni.—A że komisye na dobra jkr. mci przez nieprzyjaciela tak ogniem zniesione jako też per calamitatem temporum zrujnowane już przez komisarzy expeditæ et expediendæ dotąd nie są aprobowane z wielką téj rzeczyp. szkodą, gdyż nikt nie chce tak ciężko upadłym dobrom jkr. mci podać ręki i de suołożyć na restauracyą kosztu, kiedy nie widzi, że się to jemu albo sukcesorom jego nadgrodzić może: starać się będą ichm. pp. posłowie, żeby takowe komisye i asekuracye przez ichm. pp. komisarzy possessoribus dane per legem publicam vim et robur według takowych komisyjéj decyzyéj miały.—Te tedy artykuły, stosując się do instrukcyéj jkr. mci napisawszy i postanowiwszy sobie, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby pro dexteritate sua ad laudem Dei omnipotentis gloriosissimæque genitricis ejus Mariæque, pro salute et tranquillitate regni, bono pacis, bono publico jako najgorętszój ¹⁾ na przyszłym, da Pan Bóg, sejmie nie odstępując onych, promowowali i tego, co ex re, utilitate et commodo miéj ojczyzny naszój jako najlepiej baczyć będą, semotis privatis cupiditatibus et commodis, przestrzegali, co ichmościów curæ, fidei illibatæ, conscientiæ committimus, a te artykuły jmp. marszałkowi koła naszego ręką jego własną podpisać zlecieliśmy i do grodów województw naszych rozesłać. Datum Radziejoviæ die, anno quibus supra.

Mikołajewski Marcin pisarz ziemski inowłocławski, marszałek sejmiku radziejowskiego, brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw, manu propria.

¹⁾ Zamiast: najgorętszój.

87.

1672. Aprilis, 27.

Radziejów. grodzka Relation. 3 f. 546i.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quinta post dominicam Misericordiae proxima, (Mai. 5) anno Domini 1672. Obtulit nobilis Stanislaus Wersławski.

My rady duchowne i świeckie, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw na sejmik przedsejmowy za uniwersałem jkr. mci, p. n. m., pro die 27 Aprilis anni currentis do Radziejowa zgromadzeni, takowe sobie stanowimy laudum.

1. Uważając, jako rzeczyp. nasza tot et tantis malis exagitatis w cięższą imminentium periculorum przez rozerwanie sejmu wpadła recydywę, obviando zatém, ne iis pressa succumbat, prospiciendo securitati domesticæ województw naszych, aby pospolite ruszenie przez jkr. mość, p. n. m. już pierwszemi ogłoszone wiciami jako ultimum salutis publicæ remedium tém prędzéj ad reprimendos quosvis hostiles na ojczyznę następujące insultus in priori ritu stawało: upraszamy ichmościów jmp. Sebestyana z Wielkiego Jarnowa Jarnowskiego podsędka brzeskiego kujawskiego i jmp. Świętosława Krasińskiego w poselstwie do jkr. mci, p. n. m. z usilną instancją, aby jkr. mość, p. n. m. bez żadnej zwłoki trzecie wici, nie czekając sejmu przyszłego, z kancelaryéj koronnój wydać rozkazał.

2. Więc iż eo in passu juncta virtus fortior, ichm. pp. wojskowych ukontentowanie wzięwszy przed się, chorągwiom do województw naszych z komisyjéj lwowskiej naznaczonym płacę emeritorum stipendiorum jakośmy w laudum przeszłym naznaczeli tak i teraz deklarujemy. Naprzód aby chorągwi jmp. starosty owruckiego ichm. pp. komisarze województwa brzeskiego do czopowego naznaczeni, odebrawszy od jmp. egzaktora brzeskiego poborów ośmi i gozdziowego za trzy kwartały dawno uchwalonego, podług uczynionéj przez tegoż jmp. egzaktora kalkulacyéj, pieniądze z tych podatków przychodzące za ćwierci przeszłe zatrzymane, według porachowania się z ichmościami nieodwłocznie zapłacili, albo ichm. pp. poborcy zapłacić naznaczeli. Których podatków, jeżeli jeszcze cokolwiek in retentis zostawa, jmp. poborca ichm.

pp. burgrabiom każdego powiatu delaty nieodwłocznie poda, które ichm. pp. burgrabiowie officiose bez żołnierów, jeden w drugiego juryzdykcyą się nie interesując, jako najprędzej egzekwować, a wybrane pieniądze jmp. poborcy zaraz oddawać będą powinni.

3. Chorągwiom zaś jmp. starosty dobrzyńskiego, jmp. wojewodzica rawskiego ichm. pp. komisarze województwa inowłocławskiego per medium zasługi przeszłe modo quo supra z wyżej wyrażonych podatków zapłaca, in defectu których in toto contributionem ichm. pp. egzaktorowie inowłocławscy każdego podatku delaty pariter ichm. pp. burgrabiom województwa inowłocławskiego oddadzą, ichmoście one simili modo jako i w województwie brzeskiem indilate egzekwować i pieniądze zaraz ichm. pp. poborcom oddawać mają.

4. A że po wielu grodach województw tutecznych subsellia vacant, aby ea exactio contributionum accelerari mogła, zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby listy nomine publico do ichm. pp. starostów tych, którzy w grodach swoich oficyalistów nie mają, napisał, żeby ichmcie dla potrzebnej sądów fisci ekspedycyjej albo officiales jako najprędzej substytuowali, albo i sami ichmcie w tym czasie te sądy fisci sądzili.

5. Circa exsolutionem zaś tych zasług ichm. pp. deputaci wszyscy od chorągwi wyżej wyrażonych przy ichm. panach komisarzach województw powinni będą juramentum præstare, jako zupełne poczty pod chorągwiemi na te ćwierci, za które zasługi biorą, mieli, chorągwie zaś te in casu urgentis necessitatis powinny będą każda do swego, gdzie płacę bierze, przyść województwa.

6. Nowe zaś zasługi województwo inowłocławskie deklaruje się nie innej chorągwi płacić tylko jmp. starosty dobrzyńskiego, jako z komisyyej lwowskiej do tego województwa ordynowanej, względem czego zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby eam declarationem listownie przez kompanią jmp. starosty dobrzyńskiego jw. jmp. marszałkowi i hetmanowi wielkiemu koronnemu województw tych nomine patefaciat.

7. Nie chcąc deesse województwa nasze zaszczytowi ojczyzny, in quantum całej rzeczyp. na blisko przyszłym sejmie konsens na aukcyą wojska przystąpi i my przy zatrzymaniu dawno ordynowanych sobie chorągwi i świeżo zaciągnięone zatrzymać deklarujemy, co ad cognitionem sensus reip. do sejmiku relationis sobie in suspensio zachowujemy, a interim jw. jmp. kasztelana brzeskiego o zatrzymanie kompaniej do

tegoż czasu upraszamy i ichm. pp. komisarzom województwa brzeskiego zlecamy, aby ichm. chorągwi tej resztę trzeciej ćwierci zapłacił. Chorągwi zaś jmp. starościca radziejowskiego z województwa inowłocławskiego przyznawamy ćwierci trzeciej pół i exsolutionem jej ichm. pp. komisarzom województwa inowłocławskiego injungimus, wyjąwszy kompanią tę, którzy z pod tej chorągwi swywolnie powyjeżdżali.

8. Więc aby takowe impune nie uchodziły ausus, uprosiliśmy z województwa inowłocławskiego ichmościów: w. jmp. Mikołaja z Lubstowa Lubstowskiego starostę kruświckiego, jmp. Walentego z Kołud Kołudzkiego sędziego ziemskiego inowłocławskiego, jmp. Wojciecha z Wielkiego Jarnowa Jarnowskiego łowczego brzeskiego kujawskiego, jmp. Marcina Bełdowskiego wojskiego inowłocławskiego, jmp. Marcina Gałęczyńskiego, którzy pro die decima Maii do Inowłocławia, unius vel duorum absentia non obstante, zjachawszy się, kompanią tę z pod chorągwi jmp. starościca radziejowskiego, którzy temere powyjeżdżali, ad delationem jmp. porucznika z sądem grodzkim inowłocławskim sądzić będą i zabrane pieniądze podług likwidacyej regestrów województwu wrócić nakazą. Delinquentes zaś przed ichmościami comparere et iudicatum quodvis pati debebunt illique in toto ibidem in instanti satisfacere, a in quantum by który był refragarius decreto commissoriali, tedy jmp. porucznik kondemnaty na takowych otrzymane do ichm. pp. posłów na sejm odesłać ma. Ciż ichm. pp. komisarze tamże oraz cognoscent, jeżeli kompania insza z pod tej chorągwi od jmp. porucznika jest satisfacta.

9. Więc aby województwa nasze probabilitates mieć mogły zupełnych tych chorągwi aukcyalnych przez te ćwierci pocztów, imponimus hoc onus ichmościom, aby circa exsolutionem tych trzecich ćwierci wyżej określonych, lub ichm. pp. porucznicy przez się, lub też przez towarzystwo swoje przed ichm. pany komisarzami województw swoich przysięgę wykonali, jako przez ten czas służby chorągwi swoich zupełne każdy podług regestrów sobie na popisie podpisanych miewał pod chorągwią swoją poczty.

10. A ponieważ jw. jmp. kasztelan brzeski tam pro suo jako i jmp. starościca radziejowskiego interesse kuchenne wziął in toto, tedy medietatem aby jmp. starościcowi wrócił, ipsa æquitatis ratio poscit.

11. Więc jako w tych województwach wszyscy æqualitate juris gaudemus, tak expedit, aby i æqualitatem fructus publici sentiamus; soli tedy województwom naszym należaczej aby jmp. żupnik i tym ichmo-

ściom, którzy województwa trzymają i pospolite ruszenie odprawują, æqualiter z inszymi udzielał, mieć chcemy.

12. W rozdawaniu której soli ponieważ wielkie dzieją się perplexitates, zabiegając w tej mierze omnibus inconvenientiis, obstringimus jmp. żupnika naszego, aby sól tę według kwitów dawnych poborowych anni 1629 rozdawał a na przyszłym sejmiku relationis kalkulacją uczynił, za siłę lat tę sól rozdał, a za siłę restat i szostaków więcej od beczek nie brał, kontentując się zwykłym solarium, które bierze solarium.

13. Memores będąc necessariarum przy kościele farskim radziejowskim podczas zjazdów naszych sejmikowych jm. ks. proboszcza radziejowskiego desudationum, jako przeszłym laudo sól jegomości naznaczeliśmy, takową præsentii jmp. żupnikowi, skoro spłynie i dawana będzie, oddać injungimus.

14. Z tejsze soli także oo. Reformatom pakoskim beczek trzydzieści jmp. żupnikowi in vim eleemosynæ dać committimus.

15. Życząc sobie widzieć jako największe w województwach naszych cultus divini ac Dei paræ Virginis incrementa w kościele brzeskim oo. Dominika świętego, a tenuitatem dochodów klasztoru tego uważając, ichm. pp. komisarzom czopowego z województwa brzeskiego złotych pięćdziesiąt, a z inowrocławskiego także 50 złotych na konstrukcyę ołtarza Panny najświętszej do klasztoru tego dać zlecamy.

16. Długie ichm. pp. deputatów wojskowych do województw naszych po zasługi przysłanych mając in consideratione oczekiwanie et profusos circa eandem moram sumptus, zlecamy ichm. pp. komisarzom czopowego województwa inowrocławskiego, aby deputatowi chorągwi jegomości p. starosty dobrzyńskiego, jmp. Zakrzewskiemu złotych dwieście, jmcii także p. Piotrowskiemu deputatowi chorągwi jmp. wojewodzica rawskiego złotych dwieście honorarii ergo temuż jmp. Piotrowskiemu na poczet jego własny całe zasługi wydali; z województwa zaś brzeskiego deputatom jmp. starosty owruckiego, to jest, jmp. Wojnie złotych sto i jmp. Kozińskiemu złotych sto z ośmi poborów u jmp. egzaktora województwa brzeskiego także gratitudinis ergo naznaczamy za asygnacyą jmp. marszałka koła naszego.

17. Odważna cnych żołnierzów za całość ojczyzny, zdrowie i fortuny swoje przeciwko nieprzyjacielowi niosących rezolucya i podjęte w okazyach szwanki, nietylko condignam gratitudinem, ale też debita virtuti suæ vendicant sibi præmia; więc iż jmp. Mikołaj Jarnowski,

torem zacnych przodków swoich idąc, podobne męstwa i dzielności swojej pod Trósciańcem rzeczyp. i województwom naszym wyświadczył, argumenta i ciężkie szwanki i postrzały w tamtej odniósł okazyej, in vim gratitudinis jmcii z województwa brzeskiego złotych półtorasta, z województwa inowrocławskiego także złotych półtorasta ofiarujemy i ichm. pp. poborcom obudwu województw dać zlecamy.

18. Jmp. Jakóbowi Jarnowskiemu, similiter ad præclara jegomości zachęcając acta i wyświadczoną w terażniejszej województw usłudze pod znakiem jw. jmp. kasztelana brzeskiego constantiam et perseverantiam gratyfikując, jako natenczas od tejsze chorągwi deputatowi złotych sto u jmp. poborce brzeskiego z ośmi poborów naznaczamy prævia jmp. marszałka assignatione.

19. Więc lubo jmp. Wojciech Buszkowski skarbnik brzeski, pisarz grodzki radziejowski i egzaktor województwa brzeskiego, kalkulacją z wybranych przez się podatków przed ichm. pany komisarzami na to wysadzonymi uczynił: jednak iż ci ichm. pp. komisarze żadnej nam ratione prætractæ calculationis nie dali deklaracyej: tedy kwit jm. de prætractis contributionibus do przyszłego, da Bóg, odkładamy sejmiku, który jegomości za powziętą od ichm. pp. komisarzów deklaracyą dać przyrzekamy, a interim i teraz juxta laudum antierius ichmościom kwit tenże dać jegomości committimus.

20. Więc że na tém prędku uchwalonych podatków zawisła egzakcyja, aby ichm. pp. poborcy nikogo nie ochraniali, ale wszystkich retentorów in instanti na delaty podawali i egzekwować kazali, tedy præsentii to sobie warujemy laudo, aby in posterum pp. egzaktorowie do przyszłych podatków obrani ad juramenti rotam super fidelitatem exactionis ten punkt, jako nulli parcent, przydawali.

21. Ponieważ ichm. pp. komisarze województwa inowrocławskiego sufficientes z czopowego generalnego pro annis 1669, 1670 et 1671 dali rationes, tedy zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby ichm. pro annis supra expressis nomine województw dał kwit, których my et præsentii z pomienionego czopowego pro annis expressis kwitujemy laudo.

22. Siła na tém obywatelom województw naszych należy, aby każdy tak w wydanych jako i zatrzymanych mógł się informować podatkach; tedy zlecamy ichm. pp. komisarzom województw obudwu do rachunku naznaczonym, aby delaty retentów wszystkich rękami swemi podpisałszy, one per oblatam do grodu województw swoich podali.

23. Miarkując scrupulosas dubietates jmp. egzaktora województwa brzeskiego w odbieraniu podatków z majątności do probostwa strzelińskiego należących, deklarujemy, aby podatki te przeszłe zatrzymane według kwitów anni 1663 jmość ks. proboszcz strzeliński płacił i one aby jmp. poborca odebrał.

24. Mając in consideratione wysokie jmp. Walentego Kołodzkiego sędziego ziemskiego inowłocławskiego w województwach tuteecznych i całej rzecyp. merita, a słuszny desolationis dóbr jegomości w województwie inowłocławskim leżących respekt, dobra wszystkie jegomości w témże województwie inowłocławskim będące od podatku ośmi poborów na przeszłym uchwalonych sejmiku uwalniamy.

25. Słusznój jmp.— Ziemeckiego miejsce u siebie dawszy instancyj, deklarujemy, aby jmp. poborca brzeski podatki od jmości z dóbr królewskich, które trzyma, podług abjurat ostatnich odbierał.

26. Więc alleviando jmp. marszałkowi koła naszego, prace i szczupłości wygadając czasu, a prędszą ichm. pp. posłom accelerando ekspedycją, do korygowania punktów tak instrukcyj jako i laudi uprosiliśmy samychże ichm. pp. posłów na sejm obranych, nadto, jmp. Marcina Zboży Zakrzewskiego podczaszego brzeskiego kujawskiego i jmp. Hyacynta Tulibowskiego podkomorzyca brzeskiego. Które to laudum zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego przy podpisie ręki jego do grodu radziejowskiego podać. — Datum Radziejoviæ die, anno, quibus supra.

Ludwik z Lubrańca Dąbski cześnik inowłocławski, marszałek sejmiku radziejowskiego, brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw.

88.

1672. Aprilis, 27 ¹⁾.

Radziej. grodzka Relation. 3 f. 546 b.

[Instructio palatinatum Brestensis et Junivladislaviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quinta post dominicam Misericordiae proxima (Mai, 5), anno Domini 1672. Obtulit nobilis Stanislaus Wirslawski.

Instrukcja ichm. pp.: jmp. Andrzejowi z Mioszowic Gąsiorowskiemu staroście radziejowskiemu i jmp. Ludwikowi z Lubrańca Dąbskiemu cześnikowi inowłocławskiemu z brzeskiego kujawskiego, także jmp. Augustynowi Kołodzkiemu sędziemu grodzkiemu inowłocławskiemu i jmp. Ludwikowi Zboży Zakrzewskiemu z inowłocławskiego województw na sejmik ante-komicyalny radziejowski według uniwersału jkr. m. p. n. m. pro die 27 Aprilis zgromadzonych na sejm dwuniedzielny warszawski pro die 18 Mai przypadający—posłom.

Każdy choćby najzawziętszy przyznać musi, iż skoro tylko z ordynacyej boskiej a wolnych civium ojczyzny naszej głosów najjaśniejsze gubernii jkr. mci, p. n. m. na horyzoncie polskim weszło i rozjaśniło sidus, zaraz niejako unanimi facta conspiratione in applausum ortus i jasności jego dwudziestoletnią na presurę naszą nasadzone astra konjuracyą poczęły srogości pełne swoje in benignos przemieniać influxus; ztąd zawzięte owe externorum principum przeciwko ojczyźnie naszej ciężarem swoim corruerunt molimina; ztąd laquei venantium na swobody i wolności nasze contriti, ztąd potior pars Ukrainy tak dawną rebelią przeciwko rzecyp. zatwardziałej i warmowanej ²⁾ ad primos początków panowania jkr. mci nutus i jednoroczną wojsk jkr. mci i rzecyp. kooperacyą in obsequium jkr. mci i rzecyp. przyszła.—Cóż kiedy contrario naturæ cursu inferiora in superiora agere videntur, gdy miasto tego cobyśmy łaskawości nieba się akomodując, za całość naszą manus cum Jove movere mieli, to my in convulsionem integritatis et jurium nostrorum contra Jovem manus extendere usiłujemy: ile sejmów zerwania, tyle parricidia ojczyzny committimus, przez co prace et sollicitudines jkr. mci koło dobra pospolitego etiam cum dispendio fortunarum i zdrowia jkr. m. respectu salutis publicæ pro suprema lege locatæ confundimus. Więc

¹⁾ Lubo dzień wydania instrukcyi nie jest wyrażony w akcie, jednak do powyższego sejmiku z dn. 27 april. odnieść ją należy. ²⁾ Może zamiast „armowanej.“

iż jkr. m., p. n. m. jako *beneficum sidus* do zabiczenia *his omnibus inconvenientiis* i bezbronnej warmowania ojczyzny przez sejm ułożenie *influere nititur consiliis nostris* i zachmurzoną ojczyzny naszej *per ea mala faciem serenare*, *ichm. pp. posłowie nasi cum magna perenni animorum gratitudine et submissione* za podjęte wszystkie te prace i starania jkr. m. *circa bonum publicum* ojczyzny przez jmp. marszałka izby, poselskiej podziękują.

2. Ubolewając na tak częste sejmów dla samych prywatnych interesów *cum summo reip. detrimento* rozrywania i życząc jakimkolwiek sposobem takowe tamować *inconvenientia*, między którymi że jurament *ichm. pp. posłów na sejm wysłanych* zda się być *pharmacum* na tak szkodliwy ojczyzny naszej *paroxysm*: zlecamy *ichm. pp. posłom naszym*, aby do takowego juramentu (*Ja N. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Trójcy świętej* jedynemu, iż zostawszy posłem na sejm warszawski, *liberam electionem* pana i dostojęństwa jkr. m. bronić będę i jako nie jestem żadnym *urgieltnikiem* żadnego pana tam *in regno quam extra regnum* zostającego, *privatum commodum*, interesów cudzych oprócz w instrukcyj zostających *promowować* nie będę i owszem cobykolwiek było *prawom, swobodom i wolnościom* naszym przeciwnego, *pro viribus meis* temu *resistam* i na tamtym placu *me opponam*, żadnej okazyj prywatnej do rozerwania sejm u nie dam *neque praemia ulla* od nikogo brać będę tak od *postronnych panów* jakoteż od tych, którzy na pana i wolności nasze następują, *artykułów* żadnych za którymi by szły *aliqua dona* *promowować* nie będę ani na inne *prawa* przeciwnie *pozwole* i tę przysięgę *pro reali* trzymam; tak mi Panie Boże *dopomóż* i niewinna męka Syna Jego), jakim od nas jkr. m., lubo *incontaminatae integerrimaeque fidei* są *obowiązani*, *inszych ichm. pp. posłów* zaraz na początku samym sejm u przed wszystkimi obradami *adstringant et in posterum lege caveant*, żeby *consequenter* na każdym sejmie takowy był wykonywany, lubo na sejmikach od *pp. posłów* na sejm obranych *jurament sine restrictione mentis*.

3. A że *in praesenti statu* ojczyzny naszej, nad którą podług przestrogi jkr. m., p. n. m. *moles belli Turcici* wisi, najpotrzebniejsze jest obmyślenie obrony *receptum*, *efficient* to *ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep.*, aby sejm ten tylko *dwuniedzielny absque ullis solennitatibus* *zostawał*, ani na czas dłuższy był *prolongowany* i na nim szczególna tylko *receptum* obrona *traktowana* była.

4. *Integritatem receptum. nostrae ejusque conservationem* jeżeli co *barzej* jako *cultus divinus ac Deiparae Virginis* *augere* zwykł, który iż tymi czasy przez *heretyków* częstokroć różnymi sposobami a *osobliwie* *zniewagą* obrazów *przezystej* *Matki Bożej* *zdeptany* na wielu miejscach *zostawał*: *reasumują* *ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep.* *konstytucye* i one *obostrzą* przeciwko *heretykom* *eo modo delinquentes*.

5. Więc iż *ad propulsanda tam externa quam interna pericula* nie *barzej* *receptum. obfirmare* nie może, jako *unio animorum et extirpatio diffidentiarum*, do czego *konfederacya* *tyszowiecka* *probatissimum* *in rep.* *zostaje exemplum*: starać się będą *ichm. pp. posłowie nasi*, aby ta *konfederacya* *inter status reip. i wojskiem* *reasumowana* była *cum eo adminiculo*, aby *ingruente* zna *ojczyznę* *naszą bello et motu aliquo*, nie *ważył* się nikt tak z *senatu* jako i *ex equestri ordine* za *granicę* *wyjeżdżać*.

6. Zbytne w *tém* *barzo* *in rep. nostra* *exorbitat*, *ikiedy* tak często bez żadnego *prawnego fundamentu* *sejmy* się *rozrywają*, przez co *receptum. exarmata periculis expositis*, tedy *zabiegając* *eo in passu* *ostatniej* *receptum. zgubie*, *ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep. lege cavebunt*, aby *inquantum* by *kiedykolwiek* *poseł* który sejm *rozrywał*, *zaraz* *in instanti* w *izbie senatorskiej* *rationes* sejm u *zerwania* *deklarował*, ani bez *pożegnania* przez jmp. marszałka izby *poselskiej* *kr. jmci* *temere* *odjeżdżał*; a jeżeli by *in dandis rationibus* *deficeret* i nie na *fundamencie* *prawnym* sejm *rwiał* i z *izby* *temere* *uszedł*, aby tamże *in instanti* *per ordines regni* *sądzony* et *pro infami* *deklarowany* *zostawał*, *salva* *per omnia liberae vocis* na *prawie* się *fundującego* *prerogativa*; *in casu* zaś sejm u *teraźniejszego*, *strzeż* *Boże*, *rozerwania* *ichm. pp. posłom cum tota rep. konfederacyą* *spisać* *zlecamy*.

7. A ponieważ na *przeszłej* jkr. m., p. n. m. *elekcyj* i na *in* *szym* *potém* *następującym* sejmie *utarcie* *egzorbitancyj* *praw* *naszych* *efektu* *swego* *wziąć* nie mogło: *instabunt* *ichm. pp. posłowie nasi cum rep.* do jkr. m., p. n. m., aby *osobliwie* sejm *exorbitantiarum* *złożyć* *raczył*.

8. A lubośmy już do jkr. m., p. n. m. przez *osobnych* *ichm. pp. posłów* *naszych* *instancją* do jkr. m. o *wydanie* *trzecich* *wici* na *pospolite* *ruszenie* *wnieśli*, jednak i tam *ichm. pp. posłowie* *teraźniejsi* *nasi* *non deerunt* w *tęj* *mierze* *commisso* *sibi muneris* i *communicatis* z *ichm. pp. posłami* *województw* *innych* *consiliis*, *upraszać* będą jkr. m. na *po* *czątku* sejm u, aby te *ostatnie* *wici* *absque mora* z *kancelaryj* *koronnej* *wydać* *rozkazał*.

9. Ad propulsandos postronnych nieprzyjaciół insultus nie być efficacius nie może jako internus civium inter se amor et concordia; upraszać będą ichm. pp. posłowie nasi jkr. m., p. n. m., aby inire raczył cum senatu modos, którymiby pullulantes inter cives patriæ mógł znieść diffidentias i do zobopólnej animusze wszystkich akomodować zgody i miłości.

10. Moli imminentis belli Turcici, o której nas jkr. m., p. n. m. ojcowsko przestrzegać raczy, sufferenda w terażniejszej rzeczyp. naszej sił szczupłości, imparem ojczyznę naszą baczemy; accedente tedy totius reip. consensu, urgebunt ichmście u jkr. m., p. n. m., aby ab externis principibus christianis, od ojca świętego, od cesarza jmci i innych, exclusis Gallicis, chyba żeby pieniądze ofiarowano, zaciągnął posilków pro rep. przez posłów swoich. Przy której okazji, inquantum by malevoli zawziętości swoich cohibere nie chcieli i do przynależytęj ku panu i braci swoim nie akomodowali się konfidencyi i owszem zaczęte machinationum suarum dalej zabierali się struere molimina, instabit jkr. m., p. n. m. u ojca świętego o ekskomunikę na nich, u cesarza zaś jmci eadem occasione elaborabit jkr. mość, p. n. m., aby sine (?) panom (?) suis malevolorum traductionibus jkr. mci i rzeczyp. wiarej nie dawał, do których poselstw spezę, także i na posła tureckiego koszt provideat resp.

11. Zabiegając inconvenientiis, które się przez to na sejmach dzieją, kiedy w izbach tak senatorskiej jako i poselskiej wielki nacisk ludzi ad consilia nienależących bywa, obostrzą to prawem ichm. pp. posłowie nasi, aby nikt tak do senatorskiej jako i poselskiej izby nie wchodził, coby ad consilia nie należał, wyjąwszy tych, którzyby jakie supliki mieli.

12. Ekstraordynaryjnych spraw ichm. pp. posłowie przypuszczać nie pozwolą na tym sejmie, aż wprzód będzie namówiona obrona rzeczyp. i owszem aby ten sejm sine quibusvis odprawował się solennitatibus, urgebunt i na żadną jego prolongacyą nie pozwolą.

13. Attenuatos bacząc jkr. m., p. n. m. proventus a zatém insufficientes na fortyfikacyą Kamieńca Podolskiego (na którym rzeczyp. najwięcej, instante bello Turcico, należy) sumptus, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby cum tota rep. obmyśleli koszt, którymby ta forteca w municyjej swojej mogła być wsparta ob hunc defectum; ponieważ i gwardya jkr. mci proventibus regalibus sustentari nie może, effi-

cient ichm. pp. posłowie apud remp., aby w komput wojska przyjęta była.

14. A ponieważ województwa nasze dosyć czyniąc konstytucyi sejmu przeszłego o przyczynieniu sił rzeczyp. postanowionęj, aukcyą choraği wyprawiely, czego województwa insze zaniechały: tedy seryo domawiać się będą ichm. pp. posłowie koekwacyej, aby zarówno i inni ichmcie jako in æquali rep. z nami pociągali; w czém inquantum rzeczyp. się zgodzi, aby województwa inne ten koszt miasto aukcyej na artyleryą obróciły.

15. Do traktowania z posłami kozackimi plenariam ichm. pp. posłom naszym cum rep. dajemy potestatem, życząc jkr. m., p. n. m. omnimodam tej tam ściany pacificationem.

16. Nihil æquius, jako żeby bene meriti i krew swoją za całość ojczyzny profundentes, debita virtutis suæ præmia odnosili; w czém iż pulki pod Trosciańcem będące aperta męstwa swego wyświadczyły argumenta, odważnie nawałności nieprzyjacielskiej resistendo, efficient chm. pp. posłowie nasi cum tota rep., aby jako przynależytą od województw zapłatę tak i powinną za straty swoje wzięli gratitudinem.

17. Weszło to in usum, iż kupcy ulegając i uchodząc ceł koronnych od towarów swoich, one pod pretekstem ślacheckim za ślacheckie udając, wywozić zwykli, przez co wielka się dzieje dyminucya dzierżawcom starostw i inszych dóbr, w których są eła postanowione, także i komór koronnych; reasumują tedy i obostrzą prawa wszystkie eo nomine sancita ichm. pp. posłowie nasi, lege insuper cavendo, aby ślachta pod pretekstem swoim towarów kupieckich brać się nie ważyli.

18. A że siła rzeczyp. na dostatecznych jmp. podskarbiego w koronnego rachunkach należy, które skuteczniejsze być nie mogą, tylko żeby przez przysięgłych jmści pisarzy ekspedyowane były: promotebunt tedy ichm. pp. posłowie nasi seryo, żeby circa dandas rationes pisarze jmście skarbowi przysięgali, jakó wydane i likwidowane sumy non in ullum tak jmp. podskarbiego samego jako ich samych commodum privatum ale na potrzeby rzeczyp. cesserunt.

19. Wielką w tém i nieoszacowaną bonum publicum ponosi szkodę i owszem ultimam ruinam, kiedy primi regni proceres miasto dania z siebie dobrego przykładu ad internam reip. pacificationem, sami przez się et subordinatas personas tranquillitatem jej, majestatem jkr. mci, p. n. m. a zatém legum autoritatem in libera pana fundatam electione confundire nituntur; w czém iż jmść ks. prymas mało inszym ichmościami

præit exemplo, wniosą ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep. instancją do jmei ks. nuncyusa, aby nomine sedis apostolicæ jmei ks. prymasa napomniał, żeby od tych zawziętych przeciwko panu i rzeczyp. imprezów supersedował; przyczém inquirent oraz ichm. pp. posłowie nasi kr. jmei, p. n. m., kto jeździł do cesarza jmści ratione divortii; więc i z jmcją ks. sekretarzem koronnym expostulabunt, aby det rationem, po co et cujus ductu do cesarza jmei jeździł; więc jmp. wojewoda płocki, po co extra regnum wyjechał i dokąd, inquirere nie omieszkają.

20. A lubo to jest tak wielą warowano konstytucyj, aby ichm. pp. senatorowie extra regnum sine consensu reip. nie wyjeżdżali, jednak iż to prawo, jako baczemy, per abusum ex orbita sua wypadło przy reasumpcyi praw wszystkich eo nomine postanowionych, obostrzą lepiej ichm. pp. posłowie prawo to cum rep. et in contravenientes poenas acriores adinvenient.

21. Cum maximo reip. stetit incommodo i oczywistém rekuperowanych świeżo prowincyj ruskich imieniem, kiedy wojsko bez żadnej okazyj z Ukrainy zeszło: spytają się ichm. pp. posłowie nasi przyczyny.

22. Mając in consideratione uszczuplone jkr. mci, p. n. m. przez oderwanie tak wielu ekonomiej proventa et indigentiae principis obvian-do, urgebunt ichm pp. posłowie nasi, aby pan instygator koronny cum possessoribus bonorum oeconomicorum, którzy one indebite trzymają, jure agat i tym sposobem je do posesyj jkr. mci przywrócił.

23. Lubo to jest pactis conventis jkr. mci, p. n. m. circumscriptum, aby pluralitatem votorum na sądach sejmowych zadwornych in ferendis sententiis sequatur, jednak iż w tej mierze sacrosanctae wielkie dzieje się præjudicium justitiæ, kiedy votorum pluralitas może być częstokroć æquitati contraria, co już w pewnych publicznych jest practicata tranzakcyach: tedy cultum świętej zatrzymując sprawiedliwości, ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep. resolvent jkr. mość, p. n. m. od punktu de pluralitate votorum sequenda wyżej wyrażonego i on tak circumscribent, aby kr. jmśc., p. n. m. in dandis w sądach sententiis non sequatur pluralitatem æquitati et conscientiae contrariam, ale tam sentencią swoją obracał, kędy dictat sumienie i święta sprawiedliwość.

24. Dawnemu o dystrybucie soli na województwa insistendo prau, ichm. pp. posłowie nasi urgebunt, aby ta sól według tychże praw województw dochodziła i podług dawnego zwyczaju becška po grzywnie płacona była moneta in regno currenti.

25. Reasumując prawo dawne i świeżo na sejmie przeszłym postanowione o pospolitém ruszeniu, urgebunt ichm. pp. posłowie nasi, aby pospolite ruszenie terazniejsze ex facultate było, na które ktoby się nie stawiał i przed niem za granice wyjechał, pro hoste patriæ aby był reputatus.

26. Więc iż ad sustinendum imperium potęgi tureckiej największy jest robur miliciae—żołnierz pieszy, inibunt modum ichm. pp. posłowie cum tota rep., aby z dóbr królewskich i duchownych piechota stanęła, przyczém ichm. księży duchownych nomine publico upraszać będą, aby teraz jkr. mci i rzeczyp. na tę wojnę równą w wyprawie takowych chorągwi, jakie byli przeszłemu kr. jmei na pana Lubomirskiego wyprawili, ochotę wyświadczyli.

27. Siła na tém rzeczyp. należy, aby rationem dzierżawy ekonomiej malborskiej przez jmp. miecznika koronnego wiedziała i z niej informowana była; instabunt tedy ichm. pp. posłowie nasi, aby jegomość rzeczyp. deklarował, qua occasione intratę tej ekonomiej, która czyni sto tysięcy, trzyma.

28. A ponieważ elekcyja jkr. m., p. n. m. przez konkludowany szczęśliwie w roku 1670 sejm jest umocniona i ugruntowana, którą subsequenti tempore malevoli variis adinventionibus przez niezachowanie i umniejszenie konstytucyj na tym sejmie postanowionych osłabić usiłują: tedy attento w tej mierze wolności naszych præjudicio, ichm. pp. posłowie nasi seryo tego przestrzegać i domawiać się będą, aby żadnej konstytucyj na tym sejmie postanowionej nie znoszono ani umniejszano. Dekreta zaś lwowskiego i radomskiego trybunałów osobliwie na panów Boratyniego, Kotowskiego i Wodzickiego ferowane, a dekretami sejmu blisko przeszłego kasowane, iż także eversionem za sobą pociągają status et convulsionem na sejmie wyżej wyrażonym statutorum, aby in integrum restytuowane były, ichm. pp. posłowie omni cura et studio enitentur i aby exnunc ciż pp. Boratyni, Kotowski, Wodzicki, co komu według skarbowych winni asygnacyj, płacili, efficient i na żadne ich dezyderya nie pozwolą.

29. Jeżeli co barzej rzeczyp. naszą exhaustit jako zła i tak barzo zagęszczona szelężna moneta, urgebunt tedy ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep., aby więcej tych szelągów nie bito i owszem modum ineant, jakoby je wygubić a mennicę, któraby monetę intrinsecus bonitatis rzeczyp. supedytowała, utworzyć.

30. Ponieważ między żupami krakowskiemi przez różnych prywatnych przez dobywanie sobie soli i onej sprzedawanie, także nienależytich w składach onej sprowadzenia, mianowicie w Krakowie, przywłaszczając sobie miejsca, następują dyskwiżycye między gruntem kr. jmei a gruntem tamecznych niektórych ichmościów, przez co ujma intraty pańskiej i dla ich przeszkód i pierwszych ad quartam Septembris in anno 1670 tenut i zawiadomienia województw i ziem należyta nie dochodziła sól: tedy zlecamy ichm. pp. posłom, aby efficiant wespół z rzplą u króla jmei do tych tam żup commissionem, w czym publicam tych przeszkód i dyminucyjej powinni będą ichmoście upraszać informationem jmp. starosty oświęcimskiego, jako moderni tych żup administratoris.

31. A że i w tém wielką przeszkodę czyni do intraty kr. jmei z tych tam żup krakowskich monopolium soli u Śląska, powinni będą i ichm. pp. posłowie zarówno z całą rzplą poprzec, aby do cesarza jmści posłać, prosząc o zniesienie tego monopolium solnego a otworzenie libertatis commerciorum juxta pacta antiqua, które intercedunt między zobopólnemi państwa.

32. Ponieważ tak nieznośnie mieszczenie toruńscy contra omnes regni constitutiones przez wybierania akcyzy a comestilibus et potabilibus prywatnie uchwalone a prawemi konstytucyami dawno zniesione z okolicznych województw nas samych i poddanych naszych aggravant i ubogi lud katolicki, których na kilka tysięcy przy Toruniu zostaje; aby ich tém prędziej sub praetextu stratagemmatis publici od miasta odegnali i także monopolium gorzałczanne, aby na swą prędszy odbyt mieli, na przywoźną uchwalili, nne kontempty, rewizye wozów, kolas, odbieranie w zastaw kontuszów, szabel różnie do wypłacenia téj akcyzy w bramach przez swe żołdaty in aggravationem status nostri powymyślali: tedy zlecamy ichm. pp posłom naszym, aby do niczego nie przystępowali, azby konstytucyami reasumowanemi ta akcyz a i to monopolium były zniesione i prawo było napisane na miasto Toruń sub poena peculatus ex praefixo termino w trybunale koronnym, jeśliby się wazeli więcej in praemissis omnibus egzorbitować; także jeśliby jakie dekreta nadworne pro parte illorum na uciążenie ubogich ludzi znajdowały się, aby były skasowane.

33. In praesenti rerum nostrarum statu i będącemi prawie przed drzwiami niebezpieczeństwy expedit wszelakich do zatrzymania całości

ojczyzny et conquirendum nervum belli szukać sposobów, tedy ichm. pp. posłowie cum tota rep. i na Żydy pogłowne podwyższą.

34. Passim się teraz po różnych werbunki zageściły województwach, zkad żołnierz zaciężny po włościach królewskich i duchownych a nawet i ślacheckich cum oppressione ludzi ubogich grassatur; inquirent ichm pp. posłowie nasi, qua autoritate zaciągają i po dobrach ślacheckich stawają, reasumując w tém i obostrzając wszystkie prawa, aby żołnierz w dobrach ślacheckich nie stawał.

35. Lubo powaga dekretów trybunalskich dawnemi jest określona konstytucyami, jednak i teraz ichm. pp. posłowie nasi non intermittent stabilitatem ich nova fulcire constitutionum earundem reassumptione, aby żadnej nie podlegały odmianie.

36. Niemały w tém całej rzeczyp. vertitur interes, aby chorągwie, w których województwach emerita swoje biorą, stypendya w tychże i chleb zimowy brały; instabunt tedy ichm. pp. posłowie nasi, aby to prawem stwierdzono i umocniono było; do distribucyjej którego chleba aby komisarz z swego każdy województwa był naznaczony a chorągwie te in casu neccessitatis reip., aby każda przy swém zostawała województwie i fidelitatem tak jkr. mości jako i województwu swemu juramento stwierdziła, omni conatu et studio promovebunt.

37. Na tém zawsze wszystkich boni publici amantium civium zwykła się zasadzać indoles, aby téj ojczyźnie spólniej matce swojej każdemu z nich na sejmach ob benemerendum de ea plac i pole otworzyste pateat; które iż często powtórzona jednychże ichm. pp. posłów na sejmy wyprawa angustare, a zatém ochotę w drugich do przysługi rzeczyp. gasić et ignorantiam status ojczyzny in animos plurimorum inducere a częstokroć i dyfidencye inter cives augere zwykła: na ukaranie tego wszystkiego żadnego województwa nasze efficacius nie baczą antidotum jako aby obieranie ichm. pp. posłów na sejmy adaequatur methodo, obieranie ichm. pp. deputatów na trybunał koronny po sejmikach odprawowane bywało, to jest, żeby poseł na sejm jeden obrany potem aż po trzech sejmach na czwarty dopiero mógł zostawać posłem. Co aby constitutione regni warowane było, ichm. pp. posłowie omni studio et conatu promovebunt, ani tego odstąpią.

38. De legitima prole aby dawne były reasumowane prawa, ichm. pp. posłowie nasi omni studio et cura desudabunt. Więc iż modus contribuendi podatków na sejmach przez pp. posłów do sejmików brany miasto ułacnienia maximas zwykł parere difficultates, zlecamy ichm. pp.

posłom naszym ad promovendum, aby więcej z sejmów takowe sposoby przez pp. posłów brane nie były, ale kategoria do wydawania należących podatków przez sejm uchwalonych tamże na sejmie następowała deklaracya.

39. Z większą być wygodą bacząc rzeczyp., aby powiatowi byli poborcy, ichm. pp. posłów naszych obligamus, aby in eam remp. per constitutionem trahant sententiam, żeby w każdym powiecie egzaktor osobliwy zostawał.

40. Więc że wójtostwa, jako minutiora bona, tak wielą praw i konstytucyj koronnych dla żołnierzy dobrze zasłużonych są ordynowane, których więcej pusto leżących aniżeli osiadłych baczemy, żeby ta particula bene merentium panis względem téj terazniejszej na nie włożonej i postanowionej hyberny nie była agrawowana i zgruntu nie niszczała, a osobliwie te wójtostwa, które kmieci nie mają żadnych, żeby od tego chleba zimowego żołnierskiego per publicam legem uwolnione były: omni cura et diligentia ichm. pp. posłowie starać się będą i do niczego nie przystąpią, póko ta libertas od chleba na wójtostwa nie stanie, gdyż i nadto województwa ad servitium generale bellicum są obligati et sustinent illud.

41. Oprawa królowej jéjm., p. n. m. na sejmie przeszłym opisana, ponieważ in varios remp. traxit sensus, zlecamy ichm. pp. posłom naszym ad promovendum, żeby eo modo i taka staęła, jaką przeszłe ichm. królowy polskie miewały.

42. Konstytucya o depozytach w mieście Toruniu lubo już jest dawno przeszłymi sejmami postanowiona, jednak iż następującymi potém dekretami sejmowymi zniesiona i dochodzenie o te depozyta krzywd w trybunale koronnym anihilowane, ichm. pp. posłów obstringimus, aby reassumptionem téj konstytucyjéj urgeant.

43. Dawne o rezydencyjéj ichm. pp. senatorów przy boku jkr. mci postanowione prawa reasumując, zlecamy ichm. pp. posłom, żeby to sedulo promoveant, aby ichm. pp. senatorowie podług powinności i obli-gu od rezydencyjéj przy kr. jmci nie absentowali się.

44. Wiadomą dobrze mając jmści ks. biskupa poznańskiego przy boku jkr. mci assiduitatem, w której salubri jkr. m., p. n. m. pro bono publico wspierać zwykł consilio, committimus ichm. pp. posłom naszym, aby pro ea benevolentia in principem, cura et studio in remp. jegomości nomine publico ex mente totius reip. podziękowali przez jmp. marszałka naszego.

45. Ten zawsze praw et æqualitatis szczególny dowód wiekował w ojczyźnie naszej, że nic intra volumina legum, nic intra orbitam równą miarą ocerklowanych starożytnych klejnotów ślacheckich mieścić się nie mogło, na coby powszechna stanów rzeczyp. nie przypadła zgoda, to bowiem złotéj wolności jedyne szczęście, że w niej nihil placitum nisi solitum; a że podobne spreta hac libertatis mensura jmp. wojewoda poznański syna swego illegitimi thori, jako boskie i nasze koronne prawa nas uczą, nie wiemy, quo cæco stilo et subreptitio modo między nas równych pomieścił i mając za równego convellit jura, mentissimos cives et senatores aggravat, condictamine dekretów mięsza sprawiedliwość: dlatego aby takie inconveniens prawu przeciwne, wolności injuriosum, civibus violentum nie zagościło w rzeczyp. et simili urodzenia abominationi nie torowało drogi: ichm. pp. posłowie nasi ante omnia albo przynajmniej przy upomnieniu się wakansów declarabunt, że województwa nasze pro pari tegoż syna jmp. wojewody poznańskiego nie mają i znać nie chcą, gdyż nam nunquam constitit de consensu reip. na jego legitymacją i przypuszczenie do klejnotu ślacheckiego. Upomnią się ciż ichm. pp. posłowie idque do niczego nie przystępując, ani do samego powitania, nisi obtenta declaratione, aby żadne sprawy na tym sejmie sądzone nie były in aggravationem starożytnych domów, a na jakikolwiek stabiliment tego pana młodego directe vel indirecte nasadzone, gdyż i ci ichmoście et quidem meritissimi de rep. senatores, którzy in lite z jmp. wojewodą poznańskim zostawają, non recusant sądu, ale cum imparitate tak jako z równym digladiari vetat ichmościom honesti amor, jako wyraźnie intendit constitutio 1578 sub titulo de illegitima prole.

46. Wniosą przytém ichm. pp. posłowie usilną instancją za jmcią ks. archidyakonem płockim, aby jmp. marszałek imieniem izby poselskiej przypomniał jkr. mci na sejmie coronationis publice deklarowaną przez jmp. kanclerza nadgrode ex primis vacantibus, a to względem biskupstwa chełmskiego et efficaciter instabunt, upraszając jkr. mci, aby ex præsentibus vacantibus albo pod sejm occurrentibus jmści ks. archidyakonowi recompensa podług jkr. mci obietnice staęła, co ferventer et efficaciter ichm. pp. posłowie promovere mają, ani occurrens vacans ustępować powinni będą.

47. Więc i ichm. pp. pieczętarzów obudwu koronnych merita, labores, sudores pro bono publico podjęte recommendabunt jkr. mci,

upraszając nomine publico jmp kanclerza koronnego, aby pro munere officii sui przy boku jkr. mci rezydował.

48. Niemniejsze być znajdujemy w tej rzeczyp. ichm. pp. wojewodów naszych obudwu brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego merita; więc aby osobliwy swój u jkr. mci, a mianowicie in causa honoris jmp. wojewoda brzeski respekt mieli, ichm. pp. posłowie upraszać będą.

49. Równą zasługi jmp. kasztelana brzeskiego kujawskiego, który i teraz świeżo z niemałym kosztem swoim, z odwagą zdrowia i substancyj wziął na się funkcyą wojenną służyć jkr. mci i całej rzeczyp., ichm. pp. posłowie nasi prosequentur u jkr. mci, p. n. m. recommendatione.

50. Toż za jmp. podkomorzym brzeskim, jmp. starostą kruświckim, którzy non parcendo sumptibus prawie z młodości swojej ku przysłudze tej rzeczyp. dotąd po części z ubliżeniem zdrowia i substancyj przy dostojenstwie jkr. mci desudant: ichm. pp. posłowie nasi u jkr. mci praestabunt.

51. Nie godzi się nam tu przepomnieć i wielkich w tej ojczyźnie jmp. starosty radziejowskiego zasług, który za całość jej z uszczerbkiem zdrowia swego szwanki odniósł różne, dotąd, lubo tak wiele razy wnieśliśmy do króla jegomości instancją, żadnej jeszcze nie odniósł kontentacyej; instabunt ichm. pp. posłowie do jkr. mci, aby zarówno z innymi ichmościami praemium virtutis et meritorum tandem aliquando z łaski jkr. mci odniósł, a włókę, którą jegomość jure advitalitio na Bytoniu trzyma, żeby do capellae noviter w Swieszu erygowanej mógł in perpetuum inkorporować, efficient.

52. Rozbierając rzeczyp. na województwa wojsko i wyjąwszy skarbowi zapłatę onego, postanowiła komisarzów po województwach, aby każde województwo i ziemia, jako prawo sexagesimi septimi sonat, na ćwierć każdą pro interesse suo regimentom i chorągwiom przez nich przy popisie jmp. pisarza polnego koronnego płaciło; ci ichm. pp. komisarze jedni praetendunt sobie contra mentem wyrażonego prawa cum praedudicio przysięgłej juryzdykcyej pisarza polnego popis tych chorągwi, którym płacą, a prawo niewięcej im pozwala, tylko aby płacieli przy popisie pisarza polnego; drudzy zaś bez popisu i podpisu pisarza polnego płacą pro favore suo regimentom i chorągwiom contra mentem legis, czém samém porządek wojskowy sufficienter curari nie może, kiedy, mimo popis pisarza polnego za prywatnym faworem komisarskim brać

zwykli zasługi: caveatur tedy lege, aby ichm. pp. komisarze non praetendant sobie contra mentem legis cum convulsione juryzdykcyej przysięgłej pisarskiej popisu wojska, jako i to, aby żaden zasług bez popisu pisarza polnego nie dawał sub poena, którą teraz rzeczyp. uchwali jako contra convulsos prawa pospolitego i aby asystencya pisarza polnego do podziału hibernorum, lubo już warowana prawem, novella muniatur lege, jako tego, któremu najlepiej patere musi, w jakim poczcie chorągiew i regiment każdy jest.

53. Ordynując rzeczyp. hybernę, obmyślała jakakolwiek gratitudinem ichm. pp. hetmanom obudwu, pisarza polnego przestąpiła; prosić będą ichm. pp. posłowie o też rzeczyp. wdzięczność przynajmniej dwadzieścia tysięcy quotannis zimowego chleba, ponieważ necessaria assiduitate przy wojsku niemałym onego impenditur kosztem.

54. Immunitates wszystkie urzędu tego reassument ichm. pp. posłowie et lege cavebunt.

55. Wiekopomnej godne pamięci uważając wielkie w tej rzp. zasługi niegdy jmp. Wierzbowskiego wojewody sieradzkiego, które różnemi funkcyami i poselstwy ojczyźnie impendebat, za słuszną rzecz województwa baczą, aby ukontentowanie w sumie 20,000 złotych za poselstwo do Moskwy, które jegomości stante vita ipsi nie doszło, in successores jegomości redundet i z skarbu koronnego bez żadnych tergiwersacyej tymże sukcesorom satysfakcyja się stała, cum omni studio et conatu ichm. pp. posłowie promovebunt.

56. Iż według prawa pospolitego sól województwom należąca po grzywnie tylko moneta currenti ab antiquo płacona bywała i dla tego za przeszłoroczną sól dawszy asekuracją jmp. żupnikowi naszemu niewięcejmy zapłacili jedno według prawa także moneta currenti, o co na jegomości kondemnata w sądzie zadwornym otrzymana jest: wniosą instancją ichm. pp. posłowie nasi do jkr. mci, abyśmy przy dawném prawie zachowani zostali, a ta kondemnata na jmp. żupniku otrzymana aby kasowana była, gdyż to nie personam jmp. żupnika ale nas samych ta kondemnata afficere musi.

57. Znalazł condignam u nas jmp. Aleksander Szczawiński w słusznym swoim żalu i ukrzywdzeniu compassionem; żeby tedy na sejmie w czémkolwiek od strony aggravatus jakim niesłusznym postępkim nie został, wniosą ichm. pp. posłowie nasi do kr. jmci instancją; a że niemniej na tém należy, aby jakośmy się z w. ks. litewskim aequalitate juris et poenae porównali, tak słuszną aby i aequalitas processus zachowa-

na była, że tedy wielką w tém inæqualitatem baczemy, gdy pro publicanda pœna bannitionis nie tam, kędy jest otrzymana, ale do sądu kanclerskiego odsyłana bywa strona: życząc około tego æqualitatem zachować, starać się będą ichm. pp. posłowie, żeby banicye adinstar koronnych in eo zaraz subsellio, in quo sunt obtentæ, publikowane były, a remisy publicandarum bannitionum do sądu pieczętarskiego żeby jako prawu przeciwne zniesione były.

58. Desideria inne wszystkie na przeszłym sejmiku antekomicyalnym proponowane i w instrukcyj przeszłej z tegoż sejmiku danj wyrażone, zlecamy ichm. pp. posłom naszym omni studio et cura u jkr. mci, p. n. m. i całej rzeczyp. promovere.

Te tedy artykuły stosując się do instrukcyj jkr. mci sformowawszy i postanowiwszy, ichm. pp. posłów naszych fraterno obstringimus affectu, aby one pro utilitate ojczyzny, bono pacis, tranquillitate publica semotis privatis commodis et respectibus promovowali; jmp. marszałkowi koła naszego zlecamy, aby one ręką własną podpisawszy, do grodu województw naszych rozesłał. Datum Radziejovix die, anno, quibus supra.

Ludwik z Lubrańca Dąbski cześnik inowłocławski, marszałek sejmiku radziejowskiego, brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw.

89.

1672. Julius, 20.

Radziej. grodzka Relation. 3 f. 600.

[Laudum palatinatum Brestensis et Junivladislaviensis].

Actum in castro Radziejoviensi feria quinta pridie festi sanctæ Mariæ Magdalene (Jul. 21), anno Domini 1672. Obtulit nobilis Stanislaus Chyliński.

My rady duchowne i świeckie, dygnitarze, urzęnnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw na sejmik radziejowski przez uniwersał jkr. mci pro die 20 Julii złożony zgromadzeni. Nietylko ojcowskie jkr. mci, p. n. m. około dobra tój ojczyzny a uspokojenia jój gruntownego pieczołowania i przestrogi, ale też i sami już na oko widząc bezbożną zapamiętałych na zgubę spól-

nój tój matki naszej praw i swobód naszych zniszczenie zawziętość, jako nigdy dla całości onj na ochocie naszej z łaski Boga wszechmogącego nie schodziło, tak i teraz mając już od jkr. mci, p. n. m. trzecie wici na pospolite ruszenie, tam gdzie tego będzie potrzeba, substancye nasze, krew i zdrowia nasze za chwałę boską i jego świątnice, dostojęństwo jkr. mci, złotych nam od antecesorów naszych krwawie nabytych a podanych wolności, wcale ad seram posteritatem konserwacyą nieść i na każdym miejscu przeciwko każdemu nieprzyjacielowi tak dostojęństwa króla p. n. jako i swobód naszych, jako cnotliwemu i nieodrodnemu cnych antecesorów naszych potomstwu przystoi, stawać deklarujemy. Dla czego składamy sobie generalny województw naszych popis na zwyyczajném miejscu pod Przedczem pro die 3-tia Augusti, na który każdy według obowiązku swego, podług praw i konstytucyj dawniejszych i pośledniejszych, a mianowicie 1621 more militari stanąć będzie powinien i tam zaraz securitatem domesticam, porządek ruszenia tego i to wszystko, w czém nas jkr. mość, p. n. m. ojcowsko przestrzegać raczy, ex re et commodo ojczyzny naszej i terażniejszych niebezpieczeństw wynikających namówić sobie i uchwalić przyrzekamy cum sufficienti do przymówienia się do wzwyż mianowanych punktów i stanowienia laudum na tenże czas limitatione.

A że nie chcemy chorągwiój województw naszych in vim aukcyj wojska od nas zaciągnionych w dalszej zawodzić służbie, ponieważśmy te chorągwie tylko do sejmiku relationis do dalszej deklaracyj naszej zatrzymali: tedy teraz tym ichmościom wszystkim, którzy tę usługę rzeczyp. fideliter wyświadczyli, podziękowawszy, już na dalsze ćwierci służbę wypowiadamy i zwinąć się de integro pozwalamy i od tój służby cale i zupełnie uwalniamy.—Więc iż na rachunkach siła województwom naszym należy, upraszamy ichm. pp. komisarzy na przeszłych sejmikach od nas obranych i deputowanych, aby ichmoście brzescy do Radziejowa, a inowłocławscy do Inowłocławia na dzień 28 miesiąca terażniejszego lipca zjechawszy się, rachunki te jako najlepiej ekspedyowali i nam tę kalkulacyą, da Pan Bóg, na popis pod Przedcz przywieźli a pp. poborcy, także ich sukkolektorowie i pp. burgrabiowie, którzy się tylko pieniędzy skarbowych w województwach naszych dotykali, aby do tych rachunków przed ichm. pany komisarzami na dzień wzwyż mianowany stanęli sub pœna peculatus, terażniejszém laudum injungimus. Którą to naszą terażniejszą uchwałę ręką własną jmp.

marszałka podpisaną, do akt tutecznych radziejowskich grodzkich podać zlecieliśmy. W Radziejowie die, anno, quibus supra.

Mikołajewski Marcin pisarz ziemski inowrocławski, marszałek sejmiku radziejowskiego, brzeskiego kujawskiego i inowrocławskiego województw.

90.

In castris ad Przedecz. 1672. August., 3.

Przedeczka Relation. et Decretor. 9 f. 93.

[Laudum palatinatus Brestensis.]

Actum in castro Przedecensi sabbatho post festum sancti Petri in Vinculis proximo (Aug. 6), anno Domini 1672. Obtulit nobilis Stanislaus Cheliński famulus gen Martini Mikołajewski notarii terrestris Junivladislaviensis et marschalci.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowrocławskiego województw pod Przedecz na popis pro die tertia Augusti podług naszego przeszłego laudum na sejmiku radziejowskim die vigesima Julii postanowiony zgromadzeni. Lubo to ną blisko przeszłym sejmiku naszym radziejowskim, stosując się do uniwersału jkr. m., p. n. m., przyrzekliśmy sobie według obowiązku i powinności naszej more militari tu na to miejsce stawić się, tak żeby przed ichm. pp. senatorami województw naszych popisawszy się, już w imię pańskie do generalnego ciągnięciem pospieszać obozu; iż jednak inne województwa, które zostawają nam w tyle, jeszcze dotąd podług prawa na tę generalną nie wyszły ekspedycją, tedy i my ten terazniejszy popis limitujemy i naznaczamy sobie pro die decima (18?) Augusti proxime imminenti. Na który czas przyrzekamy sobie podług powinności naszej, podług związków i konfederacyej, wedle podciwości, wiary i cnoty naszej jako najporzanniej trybem wojskowym i żołnierskim tu pod Przedczem nemine excepto, ktokolwiek tylko podług dawnych praw tak dawniejszych jako i pośledniejszych secundum facultates suas, stanąć. Na co my tu, którzyśmy byli dnia dzisiejszego præsentes, na wiare, cnotę i podciwość naszą, do- bywszy broni, jako niekiedy na znak obrony wiary świętej przy czytaniu słowa bożego antecesores nasi czynili, sprzysięgliśmy się sobie in eam juramenti rotam: „ja N. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Trójcy świętej jedynemu, iż podług spisania konfederacyej generalnej całej

rzeczyp. przy chwale bożej, za wiarą świętą katolicką, świątnice pański, dla całości zachowania i zatrzymania praw i swobód naszych, dla bezpieczeństwa jkr. mci, p. n. m. dostojęstwa, tam gdzie będzie tego potrzeba, zdrowiem i substancją moją przeciwko każdemu nieprzyjacielowi stawać będę i raz podjachawszy pod chorągiew powiatu albo województwa mego, od niej odjeżdżać i absentować się nie będę; ale i ow- szem tak długo w tym związku i konfederacyej pod chorągwią zosta- wać powinienem, póko ojczyzna a spólna matka nasza, Korona polska i wielkie księstwo litewskie, w dyfidencyach i zamieszaniu cale uspokojona nie będzie; prywaty żadnej traktować ani do przeciwnej strony wiązać się i korrupcyej brać nie będę, ale tylko chwałę bożą, zatrzyma- nie wolności, a przytém bezpieczeństwo kr. jmści, p. n. m. i uspokoje- nie ojczyzny przed oczyma mieć będę. Tak mi Panie Boże dopomóż i syna jego niewinna męka.“ A że tak wiele braci naszych dnia dzi- siejszego na tym nie było popisie, cavemus præsenti laudo, aby na przy- szłym zgromadzeniu naszym pro die decima octava Augusti przypadają- cym koždy z ichmościów tak senatory jako i equestris ordinis, któ- rzy tu teraz tój nie wykonali przysięgi, onęż wykonać byli powinni i za- dnego ichm. pp. regimentarze i duktorowie nasi do rejestru ani pod chorągiew nie przymą, póko tego nie wypełni juramentu. Któremu je- żeliby kto chciał być contrarius albo tój naszej sprzeciwić się konfede- racyej, pro hoste patriæ et ipso facto infamis rozumiany być ma i wszy- scy przeciwko niemu jako nieprzyjacielowi powstać przyrzekamy sobie. Więc in æquali rep. æqualiter wszyscy powinniśmy pociągać, a osobli- wie kiedy o wolność praw i swobód naszych zatrzymanie idzie: komu tylko miła wolność i kto się w niej urodził, mieniąc się stanu ślacheckie- go, komu ojczyzna miła, wszyscy a wszyscy powinni będą w tę naszą konfederacyą wchodzić, onę także według rotę wzwyż pomienionęj po- przysiądz i z nami spólnie pod chorągiewami, inquantum by onęj armis poprzec potrzeba było, militariter przeciwko onęj wzruszycielom i zbu- rzycielom stanąć sub amissione swego i potomków swoich ślactwa. Ażeby jako najporzanniej tę generalną ekspedycją mogliśmy odprawić, porządek wszelaki około prowadów, duktatorów i inszych powinności do pospolitego ruszenia i domowego bezpieczeństwa należących, wcale so- bie do namówienia na przyszłym popisie zostawujemy, nic nie derogu- jąc, którzy z ochoty i miłości swojej przeciwko ojczyźnie chorągwie pod- nieść będą chcieli, sine præjudicio ichm. pp. senatorów województw na- szych. Niepowinni się też będą ichmoście w cudze wdawać jurisdictio-

nes względem wyprawy na tę ekspedycją z miast i miasteczek województw naszych, ale każdy duktor, jako który poprowadzi powiat, z tegoż też powiatu o wyprawie z miast i miasteczek, które w tym powiecie prowadu jego będą, wiedzieć i zawiadywać powinien będzie. A miasta i miasteczka seryo napominamy, aby jako najprędzej tę wyprawę na pospolite ruszenie, każde według powinności do swoich duktorów wysłali i wyprawiali sub pœnis de expeditione bellica sancitis. Jeżeli na czém więcej zależy, jako abyśmy życzliwych tej ojczyźnie i dostojęństwu pańskiemu żołnierzów in obsequio zatrzymać mogli a in szego nie mamy sposobu, tylko onym emerita wypłacając stipendia: seryo napominamy ichmościów wszystkich, którzy jeszcze dotąd podatków rzeczyp. zatrzymali i onych nie wydali, aby przed wyściem na pospolite ruszenie jako najprędzej do pp. poborców oddawali to, co kto zatrzymał, sine quibusvis dilationibus sub executione militari in instanti przed wyściem województw facienda. — A teraz bacząc, jako z kosztem swoim niemałym towarzystwo i deputaci chorągwie jmp. starosty owruckiego tak długo oczekiwając, coraz przejeżdżając się, fatygi, trudy i koszty ponosząc, w osobliwym respekcie te ichmości prace i sumpty około wybierania tych zasług podjęte mając, a chcąc ichmościów in ea calamitate ojczyzny do usług jej pociągnąć: tysiąc złotych ichmościom całej chorągwi i kompaniej darujemy, nic nie wątpiąc, że memores będą i naszego dobrego przeciwko sobie afektu, jako synowie koronni przy tejż wolności, przy tejż matce z nami zarówno stawać, przy dostojęństwie jkr. mci, p. n. m. będą. A jeżeliby była tego potrzeba, za oznajmieniem naszym z chorągwią do nas przydą, o co bratersko ichm. upraszamy. Posłów przytém w pewnych naszych punktach i artykułach około obrady ojczyznjej uprosiliśmy: najprzód do kr. jmści: jmp. Stanisława na Bykach Bykowskiego, przedeckiego, kłodawskiego etc. starostę z jmp. Andrzejem z Wielkiego Jarnowa Jarnowskim kasztelanicem kowalskim, dworzaninem pokojowym jkr. mci, do województw zaś wielgopolskich: jmp. Adama z Morzyc Trzebuchowskiego cześnika brzeskiego, także jmp. Marcina z Drzewiec Mikołajewskiego pisarza ziemskiego inowrocławskiego marszałka koła naszego rycerskiego; do województwa sieradzkiego: jmp. Aleksandra z Morzyc Trzebuchowskiego chorążego inowrocławskiego z jmp. — — ; do łęczyckiego: jmp. Andrzeja z Powiercia Czosniowskiego z jmp. Janem Kazimierzem Szczawińskim pisarzem grodzkim brzeskim, którym to ichmościom jmp. marszałek koła naszego instrukcyę wydać i ręką swą

podpisać powinien będzie. A teraz to laudum nasze jmp. marszałkowi ręką własną podpisać i do akt tutecznych grodzkich przedeckich podać zlecieliśmy. Datum w obozie pod Przedczem, anno, die, quibus supra — (podpisano):

Marcin Mikołajewski pisarz ziemski inowrocławskiego, brzeskiego kujawskiego województw, koła rycerskiego marszałek.

91.

In castris ad Przedecz. 1672. Aug., 18.

Przedeczka grodzka Relation. et Decretor. 9, f. 97v.

[Laudum palatinatus Brestensis.]

Actum in castro Przedecensi sabbatho post festum Assumptionis in coelum gloriosissimae Virginis Mariae proximo (Aug., 20), anno Domini 1672. Obtulit nobilis Stanislaus Cheliński.

My, rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowrocławskiego województw według uniwersału trzecich wici i przeszłego naszego postanowienia pod Przedecz pro die decima octava Augusti zgromadzeni. Nie bez ciężkiego żalu tej rzeczyp. każdego obywatela być musi, gdy nietylko od swoich własnych interni dissidii na zagubienie jej zapamiętałych synów już tak dawno naufragacyej ojczyzny navis quassatur periculis: ale tę i Porty Otomańskie fidefraga szabla za wtargnieniem już za granice wojsk jego pod Kamieniec Podolski, jako nas przez uniwersał swój jkr. m. awizować raczy, minatur miłej tej matki a spólniej oyczyzny naszej karkom, a tu stipendiaria, którebyśmy jakokolwiek mogli byli potenciej tureckiej opponere, od tegoż niemal nieprzyjaciela nadwerężone siły; nie baczemy i my in szego sposobu tylko podług uniwersałów trzecich wici i teraz nam świeżo od jkr. m. oddanego, Boga samego na pomoc wzięwszy, na ugaszenie tak straszego już zewsząd podnieconego w tej ojczyźnie jako najprędzej bieżć ognia. Już tedy tu pod Przedczem more militari stanawszy i popisawszy się przed ichm. pp. senatorami województw naszych, in procinctu itineris będąc, przyrzekamy bratersko sobie, iż pod Kowal pro die prima Septembris wszyscy a wszyscy, ktokolwiek tylko podług dawnych i pośledniejszych praw a osobliwie constitutionis 1621 do pospolitego ruszenia należy, podług obowiązku i powinności naszej milita-

riter z porządkami jako najlepszymi stanąć i do ichm. pp. wodzów i duktorów naszych bez wszelakiego stawić się omieszkania sub pœnis de expeditione bellica sancitis. Których to ichm. pp. wodzów tu mianować mniej potrzebna, bo dosyć wyraźnie ichm. w prawie są opisani, którzy do prowadu należą tego. Tu tylko dokładamy, jeżeli (by) ichm. pp. kasztelani brzeski kujawski i inowłocławski, także kruświcki i kowalski tak wielką frekwencyą braci pod swojemi mieli chorągwiemi, żeby onym in regimine podołać nie mogli: tedy dla lepszego porządku wolno będzie innym ichmościom chorągwie podnieść, jakoto jmp. Spytkowi na Bużeniu Pstrokońskiemu podkomorzemu generalnemu w-dztwa brzeskiego kujawskiego, którego do tej funkcji pro mediis (promotum?) na terazniejszym zjeździe naszym uprosiliśmy; także jmp. starosty radziejowskiego do tej rzecyp. upraszamy usługi, podnieść chorągiew, inquantum będzie tak wielka frekwencya braci. A lubo to jmp. Stefana z Wielkiego Jarnowa Jarnowskiego kasztelana kowalskiego wielką zawsze do usługi miłej tej ojczyzny a spólnej matki naszej jako z młodości lat uznawaliśmy ochotę, tak i teraz lubo już w sędziwym i zaszłym wieku jego nie ustawa ten szcero i życzliwy naprzeciwno ojczyźnie i dostojęństwu pańskiemu ferwor, luboby i same od tej ekspedycyji generalnej mogły uwolnić jmści lata: iż jednak sam z ochoty swojej non parcendo ætati w tak ciężkim razie ojczyzny w powinności prowadzenia powiatu swego kowalskiego i przedeckiego nie chce deesse, jeżeliby, czego uchowaj Boże, w drodze jmści na zdrowiu szwankować przyszło, tedy jmp. Sebestyana z tegoż Jarnowa Jarnowskiego podsędka ziemskiego brzeskiego, syna jmci, in locum suum substituere wolno będzie. A że jako w domu tak osobliwie na wojnie na porządku tak w ciągnienu jako i w obozie sieła należy, do ichm. pp. kasztelanów głównych i urzędników ziemskich, którym de lege sędzić wszelakie krzywdy, wiolencye i kryminały w ciągnienu należy, wolno nam będzie na przyszłym, da Pan Bóg, zjeździe pod Kowalem przybrać deputatów tak z brzeskiego kujawskiego jako i inowłocławskiego województw do każdej z osobna chorągwi głównej. Którzy to ichmości omnem będą mieli potestatem jak rząd wszelaki w ciągnienu i sprawiedliwość czynić, tak i wszystkie wiolencye, krzywdy i kryminały podług prawa osobliwie konstytucyji 1621 judicandi, wykonawszy wprzód każdy z ichmościów, tak ichm. pp. kasztelani jako i urzędnicy ziemscy i deputaci przysięgi według rotty sędziów ziemskich lub w najbliższym grodzie lub też i w obozie. Do pisania zaś dekretów w województwie brzeskiem, ponieważ jmp. Stefan Gro-

chowicki pisarz ziemski brzeski jest legaliter okaliczeniem na całą rękę impeditus, i zawsze od tej ekspedycyji eo respectu anteactis sæculis bywał wolny, tak i teraz uwalniamy jmość cum ea conditione, aby poczet porządny pod chorągiew stawił i substytuta na miejsce do pisania dekretów podał. Którego że ex nunc podaje, to jest, jmp. Aleksandra Ostrowskiego komornika granicznego inowłocławskiego, tedy jegomość jako do tej funkcji sposobnego przyjmujemy cum conditione præstandi juramenti rota pisarzy ziemskich. W inowłocławskiem zaś województwie, lubo już mamy concordibus votis et suffragiis nostris obranego pisarza i od jkr. m. privilegiatum et confirmatum jmp. Marcina z Brzeźnice Mikołajewskiego sędziogo natenczas radziejowskiego: jednak iż jako inni ichm. pp. sądowi ziemscy inowłocławscy, tak i on ob legalia impedimenta reip. sądów ziemskich nie sędzili i na tę funkcję nie przysięgli, officium zaś sedestre radziejowskiego do tego czasu continuat: że nam na tém sieła należy, aby pod odjazd nasz gród radziejowski bez rządu i świętej sprawiedliwości nie osychał, tedy tu na ten czas przy grodzie zostawać powinien do konotowania akt ekspedycyji generalnej województwa inowłocławskiego, na przyszłym zjeździe pod Kowalem subjectum sposobne podać powinien, albo go też my sobie e medio nostri obierzemy. Który także ad hunc solum actum według rotty pisarzy ziemskich juratus być ma sine quovis impedimento, præjudicio et præpeditone in futurum post reditum nostrum legitimum et generalis palatinatus junivladislaviensis generosi Martini de Brzezie Mikołajewski notarii, którego præsentis laudo nostro approbamus et ratificamus.

Jeżeli na porządku wojskowym wiele, tedy osobliwie i tu pod nasz odjazd na domowym rządzie tém więcej należy, abyśmy jako w najlepszym bezpieczeństwie domów naszych i pignora nostra odjechali; stosując się do praw i konstytucyji eo nomine postanowionych a osobliwie 1621, seryo injungimus i upraszamy ichm. pp. wojskich obudwu województw, aby z ichm. pp. sędziami powinności swojej dosyć czynili, na zamkach albo w miastach mieszkali, licentiosos homines i infames karali, sprawiedliwość ukrzywdzonym czynili i wszystkie kryminały, wiolencye, mordy, zabójstwa, najazdy według praw poskramiali; uniwersały, inquantum by sami podołać nie mogli, do pomocy tedy ichm. pp. braci pozostałych wydawali, cechy, miasta kupce-li a wszelakie zbrodnie jako najlepiej uskromiali; więc i na te ichmościów uniwersały, żeby każdy był powiniens się stawić i miasta cechy żeby wysłali, kiedy potrzeba będzie sub pœnis de expeditione bellica sancitis. A że podczas naszego wyjazdu

z województw naszych już znajdują się tacy, którzy nie pamiętając na urodzenie swoje ślacheckie, swawolne zebrawszy kupy z infamisów i czci odsadzonych, dwory, wsi, majątności ślacheckie armatno najeżdżają, wio-
lencye i opresye różne czynią i coby z nami zarówno przeciwko spól-
nemu spólnej ojczyzny i wiary świętej katolickiej nieprzyjacielowi po-
ciągać mieli, to oniż sami tę ojczyznę guerico modo oprymują i rujnu-
ją; cnotliwym i dobrze zasłużonym w tej ojczyźnie synom nie pozwa-
lają nietylko w domach swych cum pignoribus osiadać, ale i aparet wo-
jenny, supellectilem wszelaką, to wszystko co in procinctu itineris
już gotowo na pospolite ruszenie mieli, najechawszy, gwałtownie zabie-
rają i wniwecz cum periculo vitae obracają; żeby tam enormia crimina
dalej w województwach nie szerzały się naszych, injungimus ichm. pa-
nom wojskim i sędziom grodzkim województw naszych, aby sine mora
gotowi ci ichm. pro debito officii sui, zaraz z tej przyszłej niedziele za-
siadali w grodach swoich i uciekającym się injuriatis sprawiedliwość
czynili. A osobliwie jmp. Wojciechowi Ruszkowskiemu podstolemu
brzeskiemu kujawskiemu, który już pod odjazd kr. jmci z Warszawy
i na wyjeźnem naszym na pospolite ruszenie z substancją swoją przez
gwałtowny najazd, jako nam tu w kole braterskim cum summo suo do-
lore opowiedział, jest spoliatus, ale też pod tenże czas najazdu swego
de vita periclitabatur i od wszystkiego, co i na tę ekspedycją przygoto-
wał koni, złota, srebra, pieniędzy, depozytów z majątności własnej cum
liberis et chara conjuge, tak tylko jako go zastano ledwo jeszcze i z su-
kien powszechnych nie obrawszy, odbieźć musiał: żeby tedy i tę spra-
wę sine omni mora jmp. wojski kruświcki z ichm. pp. sędziami, unius
vel duorum absentia non obstante, zasiadłszy w Brześciu, juxta cadent-
tiam termini præmissi inquisitionibus sądził i egzekucją według prawa
czynił, seryo jmp. wojskiemu i ichm. pp. sędziom injungimus, asekuru-
jąc ichmościów, że cokolwiek z inkwizycyją justis suis decernant senten-
tiis, tak in judicato jako też i w czynieniu dosyć egzekucyją in casu im-
pedimenti, od kogokolwiekby się kiedy pokazało, evincere przyrzeka-
my. Więc w powiecie bydgoskim non constat województwom naszym,
jeżeli gród tameczny bydgoski ma swojego sędziego, wkładamy tę po-
winność na jmp. sędziego grodzkiego inowłocławskiego, aby in casu
w tym powiecie pokazanego kryminału albo jakiego ekscesu tu do Byd-
goszczy in persona sua z jmp. wojskim inowłocławskim zawsze zjeż-
dzać był powinien i injuriatis sprawiedliwość czynić. Także jmp. Mar-
cin Wnorowski miecznik brzeski i sędzia grodzki kowalski ponieważ

gród tameczny teraz zawarty jest, ażeby się do Brześcia na sądy do
jmp. wojskiego zjeżdżał, po jegomości mieć chcemy i te wio-
lencye, kryminały powiatu kowalskiego w Brześciu sądził, non præjudicando
jednak juryzdykcyją grodzkią kowalskią, którego przy tejże juryzdyk-
cyją pod odjazd województw naszych in toto w tym powiecie kowal-
skim do czynienia domowego rządu conservamus. Należy na tém wo-
jewództwom naszym, aby każdy honoru, zdrowia i substancyją swoją
bezpieczeń zostawał, iż pod terażniejszy czas jmp. Marcina z Brzezia
Mikołajewskiego pisarza ziemskiego inowłocławskiego w usłudze woje-
wództw naszych uznaliśmy dexteritatem, in quantum by od kogokolwiek
tak względem konotacyją uchwał naszych, listów, instrukcyją ex re et
commodo reip. i województw naszych do kogokolwiek pisanych miał
jaki impedymet albo szkodę, powinniśmy jmości in omni loco, tempore
evincere, eliberare et intercedere.—Sama nas do tego æquitas pociąga
abyśmy Przedczowi miasteczku jkr. mci subvenire mogli calamitati,
pod którym iż po dwakroć naznaczenia naszego stanowiliśmy sobie zja-
zdy, co nie bez szkody i naprzykrzenia się mieszczankom tutecznym
być musi: mając osobliwy na szkody nieostrożne respekt, onych od płą-
cenia czopowego za terażniejszy rok cały i zupełny uwalniamy, a dla
lepszey wiary i pewności postanowienie to terażniejsze ręką własną jmp.
marszałkowi koła naszego rycerskiego podpisać zlecieliśmy i do akt tu-
tecznych grodzkich przedeckich podać.—Działo się w Przedczu w obozie
die, anno, quibus supra.

Marcin Mikołajewski pisarz ziemski inowłocławski, brzeskiego
kujawskiego, inowłocławskiego województw koła rycerskiego marsza-
łek mp.

92.

1672. December, 12.

Radziej. grodzka Relation. 3, f. 672b.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta postridie festi sanctae Luciae virginis et martyris (Decemb. 14), anno Domini 1672. Obtulit generosus Alexander Ostrowski camerarius granicialis palatinatus Junivludislaviensis.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw kujawskich brzeskiego i inowłocławskiego na terażniejszy sejmik electionis deputatorum judicum tribunaliciorum secundum dispositionem constitutionis regni anni 1634 zgromadzeni. Stosując się eo in passu do praw koronnych praecipue vero konstytucyj koronnej pomienionej, aby święta sprawiedliwość niwczém nigdy nie osychała, uprosieliśmy de medioque nostri unanimi suffragiorum nostrorum consensu obraliśmy do sądów koronnych trybunalskich jw. jmp. Zygmunta z Działynia na Kościelcu Działyńskiego wojewodę brzeskiego kujawskiego, starostę inowłocławskiego z brzeskiego województwa, z inowłocławskiego zaś województwa jmp. Aleksandra z Morzyc Trzebuchowskiego chorążego inowłocławskiego; których pro dexteritate ichmościów obstringimus et obligamus, aby zachawszy na pierwszą lub inszą sesją subsellii iudicii tribunalis regni, a postrzepszy turbidinem i zamieszanie jakie w naszej rzeczyp., po odprawieniu przysięgi, aby do żadnych sądów nie przystępowali, ale owszem generalnej limitacyej afektowali, której inquantum by in eodem subsellio iudicii tribunalis regni wymódz nie mogli, solennem protestationem uczyniwszy, recedant i do konfederacyej koronnej generalnej se referant. Na co dla lepszej wagi i pewności jmp. marszałkowi sejmiku terażniejszego naszego podpisać zlecieliśmy. — Dan w Radziejowie dnia 12 miesiąca grudnia, roku pańskiego 1672.

Aleksander Ostrowski komornik województwa inowłocławskiego graniczny, marszałek koła rycerskiego województw kujawskich brzeskiego i inowłocławskiego. mp. Locus sigilli.

93.

1672. December, 13.

Radziej. grodzka Relation. 3 f. 677.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda post festum sanctae Luciae virginis et martyris proxima (Decemb. 20), anno Domini 1672. Obtulit nobilis Bartholomeus Małachowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego na koło partykularne do Radziejowa za uniwersałem jkr. meci pro die 13 Decembris zgromadzeni, uważając i podtenczas wynikające jako na całą rzeczyp. tak i województwa nasze pericula, a chcąc domesticæ jako najlepiej województw naszych prospicere securitati, popis sobie pro die 4-a Januarii w roku blisko przyszłym pod Radziejowem naznaczamy, na który wszyscy, kto się tylko ślachcicem mieni, exceptis legalitate aliqua impeditis, stanąć sobie przyrzekamy i tam, co ex re być obaczemy, w upatrowaniu dalszego bezpieczeństwa naszego postąpiemy. Więc świętej nie chcąc deesse podczas terażniejszej sprawiedliwości, vigore laudi praesentis ac confederationis generalis obraliśmy sędziów w województwie brzeskiem kujawskim: na miejsce jw. jmp. wojewody inowłocławskiego, starosty brzeskiego legalitate publica względem koła przyszłego generalnego warszawskiego impediti, w. jmp. Stefana na Jarnowie Jarnowskiego kasztelana kowalskiego, jmp. sędziego ziemskiego brzeskiego na miejsce jmp. podsędka brzeskiego, który uproszony do koła generalnego, jmp. podstolego brzeskiego, jmp. pisarza ziemskiego, jmp. miecznika, jmp. skarbnika brzeskich, jmp. sędziego, jmp. pisarza grodzkich brzeskich, jmp. Niemojewskiego Władysława, jmp. Wojciecha Ciosnowskiego, jmp. Jana Umińskiego rotmistrza jkr. meci., jmp. Rościszewskiego Mikołaja. W województwie zaś inowłocławskim: na miejsce jw. jmp. wojewody brzeskiego kujawskiego, starosty inowłocławskiego, który stanął deputatem na trybunał koronny, w. jmp. starostę kruświckiego, jmp. sędziego, jmp. podsędka ziemskich inowłocławskich, jmp. cześnika, jmp. łowczego brzeskich kujawskich, jmp. wojskiego kruświckiego województwa brzeskiego, na miejsce jmp. pisarza ziemskiego inowłocławskiego, który deputatem został do koła generalnego, jmp. sędziego grodzkiego inowłocławskiego, jmp. pisarza grodzkiego inowłocławskie-

go, jmp. Gałczyńskiego Marcina, jmp. Dadziboga Moszczyńskiego, jmp. Franciszka Tulibowskiego, jmp. Kazimierza Unimierskiego. A ponieważ ichm. pp. sędziowie ziemscy inowłocławscy dotychczas nie przysięgli super officium, przez co ichmościów w sądach cessare musiałaby acti-vitas, tedy ichmoście na początku sądów pierwój super officium a potem rota tribunalicia przysiędz będą powinni; którzy to sędziowie adinstan-ter sądów kapturowych vigore confederationis sprawy wszystkie, które są w téjże konfederacyej opisane, sądzić będą powinni, do których oraz przyłączamy causas fisci.

A ponieważ vigore ejusdem confederationis województwa nasze pod Lublinem pozwoliły ratione aukcyej wojska koni sześćdziesiąt, tedy uprosiliśmy za rotmistrza jmp. Stanisława Wysockiego, któremu pozwalamy traktamentu sześć tysięcy złotych, oraz w tymże trakta-mencie inkludując ślepy poczet; na koni zaś żołdu na terazniejszą ćwierć złotych sto, na insze zaś ćwierci żołd kwarciany na koni sześćdziesiąt, nie inkludując w to ślepego pocztu, rotmistrzowskiego trakta-mentu, zaś na insze ćwierci kuchennego jmp. rotmistrzowi złotych tysiąc, to jest, z województwa brzeskiego kujawskiego złotych pięćset, a z inowłocławskiego złotych pięćset na każdą ćwierć. Na zapłatę zaś tym ludziom jako też i chorągwiom dawnym a probujemy jako da-wniejsze uchwały tak i uchwałę przeszłą pod Lublinem piętnastu po-borów cum novis abjuratis, także szelągowego po miastach, miaste-czkach tak królewskich, duchownych jako i ślacheckich w laudum lubel-skiem określone. Do którego szelągowego lubośmy byli präterito laudo uprosieli ichm. pp. komisarzy do wybierania, tedy mając na się inszą od nas włożoną funkcyą, uprosiliśmy na miejsce ichm. dawnych ichm. pp. komisarzy obudwu województw do czopowego generalnego na-znaczonych, aby ichmoście w obudwu województwach, to jest, w woje-wództwie brzeskiem kujawskiem jmp. chorąży brzeski i jmp. miecznik brzeski, sędzia grodzki kowalski, w inowłocławskiem zaś województwie w. jmp. starosta kruświcki, jmp. sędzia ziemski inowłocławski, jmp. wojski kruświcki, jmp. skarbnik inowłocławski pomieniony podatek odbierali sine salario podług laudum przeszłego lubelskiego. Który to podatek szelągowy poczynać się ma in anno proxime venturo 1673 a prima Januarii, a kończyć się ma ultima Decembris anno eodem.

A ponieważ przeszłemi uchwałami naznaczone było czopowe da-wne na zapłatę starym chorągwiom i nie miały się już gdzie indziej

obracać, a teraz nie mając naprędce na nowy zaciąg ob impossibili-tatem prędkiego wybrania uchwalonych podatków pieniędzy in para-tis: tedy zleciliśmy jmp. marszałkowi naszemu, aby asygnacye tak do pp. komisarzy brzeskich jako i inowłocławskich na sumy, które są przez ichm. na sejmiku deklarowane wydał, aby je do rąk jmp. rotmi-strza województw naszych wydali i wyliczyli; tak jednak, aby pp. po-borcy z województwa brzeskiego i inowłocławskiego te sumy, które ichm. teraz wyliczą, jako najprędzej wybrać będą mogli, cum resi-duitate na zaciąg ordynowanój sumy oddali do rąk ichm. pp. komisarzy tak brzeskich jako i inowłocławskich. Którzy to ichm. pp. komisarze sumy te odebrane od pp. poborców nie na co inszego tylko na za-płatę starym chorągwiom obracać powinni; czopowe zaś przyszłoro-czne, które się pocznie a prima Januarii in anno 1673, zleciliśmy ichm. pp. komisarzom naszym obudwu województw arendować plus offe-rentibus bez defalkiej komukolwiek. A ponieważ jmp. Wysockiemu rotmistrzowi naszemu z kapitulacyej od województw przychodzi 12,000 złotych, tedy zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby asygnacye jegomości wydał do województwa brzeskiego kujawskiego od ichm. pp. komisarzy dawnych wyżej specyfikowanych czopowego, także do ichm. pp. poborców tak przeszłego jmp. Wojciecha Buszkowskiego skarbnika brzeskiego, jako też i terazniejszego jmp. Aleksandra Ostro-wskiego komornika granicznego inowłocławskiego na półsiódma tysiąca złotych, do województwa zaś inowłocławskiego na złotych półszosta tysiąca, także do ichm. pp. komisarzy czopowego i poborców tak prze-szłego jmp. Jana Umińskiego jako też i terazniejszego jmp. Jana Wol-skiego. Ci zaś ichm., którzy teraz pod znakiem będą zostawać jmp. Wysockiego rotmistrza województw naszych, powinni będą zupełne dwie ćwierci usługę tę rzeczyp. traktować i z pod chorągwie jegomości nie wyjeżdżać; którym to ludziom województw naszych przyznawamy służbę od popisu, który naznaczeliśmy pod Brześciem, to jest, 20 Ja-nuarii w roku 1673. Komisarzy zaś do popisu téjże chorągwi upro-siliśmy z województwa brzeskiego w. jmp. Stefana na Jarnowie Jar-nowskiego kasztelana kowalskiego, jmp. chorążego, jmp. podczaszego, jmp. pisarza ziemskiego brzeskich, jmp. Stanisława Grabskiego, jmp. Wojciecha Broniewskiego, a z inowłocławskiego jmp. stolnika, jmp. podczaszego, jmp. pisarza ziemskich inowłocławskich, jmp. Ludwi-ka Zboży Zakrzewskiego, jmp. Wojciecha Umińskiego, jmp. Andrzeja Ciosnowskiego.

Ściągnięcie zaś chorągwi téjże jmp. Wysockiego naznaczamy we wsiach wszystkich duchownych tak w województwie brzeskiém kujawskiém jako i inowłocławskiém, tak jednak, aby poddanych w tych wsiach żadna agrawacya nie potkała; siana jednak, słomy, sieczki, drew i jarzyny ogrodowej ichm. nie powinni płacić, po popisie zaś powinien zaraz będzie jmp. rotmistrz recta do jmp. marszałka koła generalnego z chorągwią iść, wybrawszy pieniądze.

Baczemy się w tém, że krwawe stypendya chorągwiom dawnym debentur, którym województwa nasze płacić powinny (na które uchwaliliśmy podatki), to jest, chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego i jmp. starosty owruckiego; tylko ponieważ ichm. non accesserunt ad remp. i w nowym zostają związku, tedy województwa ichmościom zatrzymują zasługi, tak jednak deklarują się, inquantum ichm. pójdą do jkr. mci, albo ordynansu służyć będą rzeczyp. tedy verbo nobili deklarujemy się ichmościom, że choćby sobie najciężej uczynić, zasługi in instanti rozkazem odliczyć. Teraz zaś traktamentu deputatowi chorągwi jmp. starosty dobrzyńskiego, jmp. Balcerowi Łukowskiemu dajemy złotych dwieście, to jest, w województwie brzeskiém za asygnacyą jmp. marszałka koła naszego złotych sto, a w województwie inowłocławskiém drugie złotych sto za takowąż jmp. marszałka asygnacyą, do wyżej mianowanych ichm. pp. komisarzy i poborców obudwu województw. Upraszamy przytém jw. ichm. pp. wojewodów naszych, aby tempore praesenti rezydowali w województwach i żeby uniwersały in casu ingruentis cujusvis periculi do braci wydali i onych pod znaki województw i powiatów zgromadzili, a inquantum by ichm. byli negotiis publicis distracti, tedy dajemy eam potestatem ichm. pp. kasztelanom województw naszych, in defectu zaś ichm. urzędnikom ziemskim.

A ponieważ w. jmp. Mikołaj z Lubstowa Lubstowski starosta kruszwicki życzy sobie ekwitacyej ratione niedobrania czopowego w województwie inowłocławskiém, tedy dajemy w tém plenariam potestatem decidendi ichm. pp. sędziom województwa tegoż uti in causa fisci; więc ichm. pp. poborcy województwa tegoż o niewybrane podatki tak dawniejsze jako i terazniejsze w tychże sądach delaty swoje oddać et de retentoribus executionem militare pro hac sola vice in assistentia officii castrensis i sukkoletorów urgere mają, non praedjudicando in ullo puncto confederationi sub poena peculatus. A ponieważ kondemnata stanęła na tych ichmościach, którzy zaciągnawszy się pod chorągiew województwa inowłocławskiego, pieniądze pobrawszy, swywolnie,

nie dosłużywszy ćwierci, powyjeżdżali: tedy officium executionem z nich indilatam, jako ex infamibus cum adminiculo militari czynić będzie.

W tém też injungimus pp. poborcom województw obudwu, żeby taryfa wybranych podatków była w grodach od nich podana aktykowana; także aby registra wybranych podatków do grodów podawszy, one poprzysięgli i to wszystko cokolwiekby nad registra wybrali a do skarbu nie wnieśli post praestitum ejusmodi juramentum: te wszystkie pieniądze tak podług registrów taryfy jako i nad registra wybrane zaraz tamże in instanti wracali do skarbu województw. Co wszystko exequi mają sub poena peculatus in eisdem judiciis per instigatorem vindicanda et privatione officiorum. Więc że retent tak wiele zostaje w województwach przez przeszłych ichm. pp. poborców podatków, tedy zlecamy ichmościom, aby onych dobierali cum officio et executione militari, (tak jednak, aby in posterum więcej in praxi nie była executio militaris, tylko podług prawa ipsius officii castrensis) z którymi forum na sądy komisarskie i rachunek ze wszystkich podatków przed ichm. pp. komisarzami z dawna na to naznaczonymi determinujemy.

Należy na tém województwom, aby tak terazniejsi ichm. pp. poborcy jako i przeszli, którzy dwadzieścia podymnych wybrali, żeby także juramento comprobent registra perceptorum et expensorum sub poena suprascripta; na terazniejsze zaś pobory laudo proxime praeterito pod Lublinem uchwalone, majori województw prospiciendo commoditati postanawiamy, aby juramenta po grodach wszystkich obudwu województw były przyjmowane. Więc że w niczém contrarii laudo pod Lublinem postanowionemu nie jesteśmy, tedy ono aprobujemy i ratyfikujemy.

Sól, którąśmy eo laudo ratyfikowali i tę in vim gratitudinis ichm. pp. deputatom vigore laudi praeteriti dawamy i darujemy eo praecustodito, aby ichm. na przyszłą defluitacyą w roku 1673 solemni studio wymogli na województwa nasze należyta, i podług prawa i zwyczaju dawnego od niej pensyą circumscribant salvo salario jmp. żupnika. Do téjże zaś soli od nas teraz ichm. pp. deputatom konferowanej nikt się interesować nie powinien, tylko ci, którym jest ofiarowana i dana, aby się znaczyło, że de communi affectu et consensu darowane jest, gdzie więcej nie powinni się gratitudinem u województw upominać. A że dobrze wiadome województwom merita i koszty ichm. pp. Jaronskich na usłudze rzeczyp. erogowane, tedy w województwie brzeskiém

dajemy jmp. Jakóbowi Jarnowskiemu złotych 300, w województwie zaś inowrocławskim jmp. Bartłomiejowi Jarnowskiemu złotych 300 za asygnacją jmp. marszałka koła naszego. A ponieważ per injuriam temporum lauda primariæ foundationis czopowego województw naszych w grodach pogorzały, z których żadnej informacyej ichm. pp. komisarze nasi oddawania z miast czopowego mieć nie mogą; zaczęm natenczas stosując się do zwyczaju dawnego, który zastali w tych województwach, laudo præsentî wszystkim przekupniom jako szynkarzom piw, gorzałek, miodów, smoły, śledzi, soli, węgorzy et similium (?), aby nie od beczki ale od grosza po dwa pieniądza ratione czopowego zapłacili do rąk pp. komisarzy albo arendarzów sub pœna peculatus. A że niektóre miasta anterioribus laudis ratione zwyczajnego czopowego od gorzałek, uchodząc przysięg, nie od grosza po dwa pieniądza ale od garca gorzałczanego po złotych sześć pozwoliły do zapłacenia i uprosiły u województw, tedy natenczas onychże non derogando uchwale lubelskiej aprobujemy.

Promotionem zawsze przed oczoma mając, mianowicie zubożałych per injuriam temporum w konwentach zakonników, wieś Rzadką Wołę i młyn brzeski staromiejski, które per privilegium et constitutionem specialiter są uwolnione, oo. Dominikanów brzeskich wieś Psary, oo. brdowskich i część w Więclawicach Franciszkanów inowrocławskich ab omnibus publicis præsentî laudo hoc uwalniamy. Toż województwa wyświadczają jmci ks. proboszczowi radziejowskiemu, że włóki jego do kościoła farskiego należące, to jest, Przeradczynna i Łypiówka nazwane, ab oneribus publicis præsentî laudo hoc libertują. A lubo tot constitutionibus conflagrata są każdemu pogorzalcowi obwarowane, przeto i natenczas, gdy recurrit do nas jmp. Kaczkowski marszałek koła naszego o spalenie kmiecia we wsi Goraju w powiecie przedeckim leżący, który na łanie siedział, tedy jegomości præsentî laudo a contributionibus publicis do lat czterech uwalniamy; też libertacją jmp. Marcinowi Zakrzewskiemu podczasemu brzeskiemu ze wsi Tarnowa w województwie brzeskim a powiecie radziejowskim consistentis, także dajemy od podatków terazniejszych, tak jednak, aby juramenta ci wszyscy ichm. kazali uczynić propter verificationem taryfy. Zawdzięczając przy tém prace i koszty koło publicznych ekspedycyjej województw tutecznych jmp. regenta grodzkiego radziejowskiego, tedy naznaczamy jegomości złotych sto z obudwu województw per medium za asygnacją jmp. marszałka koła naszego do ichm. pp. poborców województw na-

szych. Którą to naszą terazniejszą uchwałę ręką własną jmp. marszałka podpisaną do akt tutecznych radziejowskich grodzkich podać zleciliśmy. W Radziejowie die, anno, quibus supra.—Jan z Rojewa Kaczkowski marszałek koła naszego partykularnego generalnego radziejowskiego.

94.

1672. December, 13.

Radziej. grodz. Relation. 3 f. 684a.

[Instructio palatinatum Brestensis et Junivladislaviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria secunda post festum sanctae Luciae virginis et martyris proxima (Decemb. 20), anno Domini 1672. Obtulit nobilis Bartholomeus Małachowski.

Instrukcyja ichmościom: jmp. Spytkowi na Bużeninie Pstrokońskiemu podkomorzemu brzeskiemu kujawskiemu, jmp. Andrzejowi z Mieroszewic Gąsiorowskiemu staroście radziejowskiemu, jmp. Sebestyanowi z Wielkiego Jarnowa Jarnowskiemu podsędkowi ziemskiemu brzeskiemu kujawskiemu, jmp. Przemysławowi Grabskiemu podkomorzycowi brzeskiemu kujawskiemu z brzeskiego kujawskiego; także jmp. Marciniowi Mikołajewskiemu pisarzowi ziemskiemu inowrocławskiemu, jmp. Stanisławowi Jemielskiemu kasztelanicowi kowalskiemu, jmp. Andrzejowi Niemojewskiemu, jmp. Janowi z Rojewa Kaczkowskiemu chorążycowi inowrocławskiemu marszałkowi koła naszego z inowrocławskiego województw na koło partykularne radziejowskie według uniwersału jkr. mci, p. n. m. pro die 13 Decembris zgromadzonych na kontynuacją koła generalnego w Warszawie die 4 Januarii w roku blisko przyszłym przypadającego deputatom.

Ta jest jedyna regnantium ozdoba, to najprzedniejsze szczęśliwego panowania felicitatis augurium, kiedy pańskie wszystkie swoje studia et conatus na tym zasadzają fundamencie, żeby ojczyznę widzieć quam pacatissimam, poddanych obfitujących w fortunach, nadewszystko cieszyć się ex amore et unione civium. To gdy odbieramy od jkr. mci, p. n. m. przyznać to świat polski musi, iż wszystkie jkr. mci, p. n. m. pro rep. christiana et Polona, pro salute civium suorum podjęte chwalebne czyny miracula sunt; szuka jkr. mość, p. n. m. wszystkich sposobów, jakoby tam ab extra quam ab intra uspokoił remp., nadewszy-

stko, żeby zawziętego wiarołomcę na kościoły święte, krew chrześcijańską i państwa koronne sobie od Boga powierzone potłumił i zdeptał: podziękują tedy ichm. pp. deputaci jkr. mci, p. n. m. cum debita majestatis veneratione pro paterna cura salutis publicæ, że wcześniej leczy mała reip. to przez sejmy, to przez legacye różne do panów postronnych, nadewszystko per vinculum confœderationis łączy wiernych poddanych swoich serca ad sananda vulnera reip., gdzie upraszać będą ichm. pp. deputaci, aby te wszystkie ferals téj ojczyzny motus pacatis, możnali rzecz, uspokoić zechciał mediis i wszystkie swoje Bogu i ojczyźnie darowawszy urazy, z poddanymi swymi barzėj certet clementia quam debita justitia.

1. Upatrując consequentia malorum ex præsentis statu reip., starać się o to będą ichm. pp. deputaci nasi, aby ante omnia hæc mała reip. civilibus poenis et pacatis quam violentis uspokojone były mediis.

2. A ponieważ in defensione publica przeciwko tak potężnemu nieprzyjacielowi zawisła wszystka conservatio salutis publicæ, tedy ichm. pp. deputaci podadzą medium całej rzp. i upraszać będą in hoc passu ichm. ks. biskupów, wojewodów, urzędników koronnych i inszych pinguioris fortunæ, aby in hoc termino conservationis reip. ad proportionem intrat poczty stawieli, a mianowicie ichm. pp. starostom reasumują konstytucyą o wyprawie pocztów ad proportionem intrat swoich.

3. A że siła należy rzeczyp. na tém, aby wojsko za krwawe zasługi swoje ukontentowane było, tedy starać się będą ichm. pp. deputaci, żeby im zasługi oddane były; inquantum by zaś nie chciało wojsko iść sub obedientiam reip., contumaciter barzėj et hostiliter z nią sobie postępując, tedy upraszać będą ichm. pp. deputaci jkr. mości i jmp. marszałka koła generalnego, aby wcześniej uniwersały swoje wydał do województw, żeby jako najprędzej na konie wsiadali.

4. A że zaś doszła wiadomość, iż książę jm. brandeburski rewokował ludzi swoich a rep., tedy upraszać będą jkr. mości, aby do niego jako najprędzej posłali, żeby nietylko tych ludzi nazad powrócił, ale też i sam osobą swoją concurrat, biorąc sobie pro maxima conservatione państw swoich.

5. Stosując się do propozycyėj jkr. mci, p. n. m. a materyej wielce ojczyźnie naszej zdrowej, zlecamy pp. deputatom, aby cum tota rep. modum concludendorum consiliorum wynalezli, żeby się sejmy nie rwały, jako to województwa nasze podają ten sposób: iż jeśliby która

materya nie mogła się kilka godzin uspokoić a najwięcej cały dzień wzięła kontrowersyami, tedy post concertationem rationum całego dnia sequenti die aby więcej czasu kontrowersyom nie dając, per occulta suffragia owa się materya determinowała; do czego przysięgę wprzód oddawszy, przystępować mają, nie jednak non derogando liberæ voci circa liberam electionem najjaśniejszych królów panów et circa bella offensiva.

6. A że siła należy rzeczyp. in præsiis fortæ Zamościa, Lwowa i inszych, tedy inibunt modum ichm. pp. deputaci cum tota rep., jakoby quam citissime fortyfikowane były i præsiis opatrzone.

7. Doszło i to województw naszych wiedzy, że jkr. mość ex dotalitio królowej jejmości, p. n. m. wielką sumę na terazniejszą potrzebę rzeczyp. erogował, także i swoje własne sumy, które się pokazać mają z likwidacyej: tedy szukać będą media, aby felicioribus temporibus te wszystkie sumy, któreby jkr. mość na wojsko erogował, powrócone były, gdyż in tam exhausta rep. niepodobna teraz intencyej jkr. mci satisfacere.

8. Zlecieliśmy ante omnia ichm. pp. deputatom interna mała reip. pacatis uspokoić mediis; związek zaś wojska, że directe stanął przeciwko konfederacyej naszej, z którego jeśli się nie rozwiążą i apertam będą rzeczyp. pokazować hostilitatem, lubo też tak na jkr. mość jako i na jmp. marszałka koła naszego consurgent, lubo też i na aukcyę: tedy zlecamy ichm. pp. deputatom, żeby nas wcześniej præcustodiant, jkr. mości zaś i jmp. marszałka upraszać będą, aby in instanti uniwersały wydał, żebyśmy zaraz mogli jkr. mości za pierwszą wiadomością dniem i nocą succurrere.

9. Jako wszystkie konstytucyę sejmu przeszłego anni 1670 terazniejszą rzeczyp. konfederacyą ugruntowane in suo robore zostawać zawsze mają, tak i konstytucyę o ekonomiach jkr. mci żadnej wątpliwości podpadać nie ma; jednak one na przyszłej koła rzeczyp. kontynuacyej nowym prawem reasumują i ugruntują ichm. pp. deputaci nasi; tudzież i pisarzów najwyższego skarbu koronnego i jkr. mci w prawie dawném i przywilejach swoich utwierdzone, aby nienaruszone zostawało, starać się seryo będą i tego nie odstąpią.

10. A inquantum jkr. mci powrócone będą ekonomie, wybranieckie piechoty, które cesserunt na gwardyę kr. jmci, aby nazad do dyspozycyej rzeczyp. wracały się, præcustodiant ichm. pp. deputaci.

11. In vim pospolitego ruszenia przeciwko nieprzyjacielowi Krzyża świętego na wiosnę pozwalają województwa z dóbr tak królewskich, duchownych jako i ślacheckich wyprawę łanową, jaka może być najskuteczniejsza, zniósłszy się in hoc passu cum tota rep.

12. Chorągwie te, które accesserunt od związku ad remp. i przyszły do boku jkr. mci, aby rzeczp. obmyśliła konsystencyą i przynależytą hybernę, pro meritis zaś ichmościom aby słuszna była nadgroda, enitentur ichm. pp. deputaci nasi.

13. Egzorbitancye inquantum by czas zniósł, aby na terazniejszym zjeździe, można-li rzec, leczone były, ichm. pp. deputaci promovebunt.

14. Modum contribuendi od jkr. mci, p. n. m. propositum, uważając eo in passu rei novitatem, a tylko in absoluto dominio observari solitum, nie akceptują województwa nasze, ale modum honestiorem, który całej videbitur reip., ichm. pp. deputatom adinvenire zlecają.

15. Cła koronne, ponieważ w zły zostają dyspozycyją i barzo małą wynoszą sumę, tedy inibunt modos ichm. pp. deputaci, aby w jako najlepszym były porządku, salvis per omnia stanu ślacheckiego juri-bus et immunitatibus.

16. In casu ingruentis periculi za wydaniem uniwersałów tak od jkr. mci jako i jmp. marszałka, inquantum by kto na naznaczone miejsce nie stanął, aby na takiego poena formowana była, urgebunt ichm. pp. deputaci.

17. A że interest reip., żeby na wiosnę przeciwko tak potężnemu nieprzyjacielowi proportionatas w pole wyprowadzić vires, tedy starać się będą ichm. pp. deputaci, aby do pp. chrześciańskich jako najprędzej posłowie wyprawieni byli, prosząc o suppetias.

18. Jakośmy zlecili ichm. pp. deputatom, żeby omnia civilia szukali media pacandæ reip., tak inquantum by ta klemencya nie pomogła rzeczyp., urgebunt ichm. pp. deputaci, aby indilata z tych wszystkich, którzyby obwinieni et judicio formato osądzeni byli, egzekucya stawała; osobliwie jednak dekreta na ks. arcybiskupa już ferowane, w świeżej mieć będą pamięci i aby irrita nie były i owszem jako najprędzej podpadały egzekucyją, ante omnia instabunt ichm. pp. deputaci nasi do jkr. mci i całej rzeczyp.

19. A że tak potężnemu nieprzyjacielowi obarczona tot provinciis et fessa bellis civilibus nie może rzeczyp. propriis resistere viribus, tedy ichm. pp. deputaci na externa auxilia pozwolą tak jednak, aby

zaraz in hosticum wyprowadzone były; a inquantum by malevoli externas vires w Polskę wprowadzili, aby tak jkr. mości jako i rzeczyp. na obronę swoją wolno zaciągnąć etiam externa auxilia, præcavebunt ichm. pp. deputaci.

20. Nie mały w tém boni publici vertitur interes, aby nie jedni zawsze na sejmy posłowie obierani i wysyłani byli: cavebunt tedy lege ichm. pp. deputaci nasi, aby obieranie ichm. pp. posłów na sejmy adæquata methodo obierania ichm. pp. deputatów na trybunał koronny po sejmikach odprawowane bywało, to jest, żeby poseł na sejm jeden obrany, potem aż po dwóch sejmach, na trzeci dopiero mógł zostawać posłem, eo adjecto, aby ciż posłowie przysiężni et salariati byli od rzeczyp.

21. Siła na tém rzeczyp. należy, aby koekwacya między województwy w wydanych na żołnierza i insze potrzeby podatkach ad effectum kiedykolwiek przyszła: starać się tedy o to usilnie będą ichm. pp. deputaci nasi. Więc i lauda województw wszystkich, ziem pod czasy terazniejsze in rem et commodum publicum vergentia do ostatnich wici uchwalone, aby aprobacyą w kole generalném otrzymały, omni studio enitentur.

22. Inquantum by ludzie kurfirsta jmci brandeburskiego na konsystencyach w Koronie zostawali, inibunt media ichm. pp. deputaci nasi, jakoby w lenungach ukontentowani terazniejszych i w obmyśleniu dalszych prowizyj zostawali.

23. Szyba Kunegunda nad żupami solnemi krakowskiemi zostająca, że jest fatalis scopulus dochodu jkr. mci i rzeczyp., a jako constat, że swojej soli najmniej nie mając, wdziera się w grunta wielickie cum summo præjudicio i z ostatnią ujmą prowentu na stół jkr. mci, soli ślacheckiej większém coraz umniejszeniem, tudzież że minori prætio sól sprzedając, furmanów od Wieliczki przeciąga i odraża, zasolenie wielkie skarbowi jkr. mci czyni, Śląsk i inne miejsca solą napełnia: tedy starać się o to ichm. pp. deputaci nasi będą, aby za słuszném posesorów ex bonis regalibus ukontentowaniem do żup krakowskich in perpetuum przyłączona była.

24. Ponieważ summopere sollicitare musi sama sobie rzeczyp., że nie mogąc in declivio porcyją wojenną invalescentem diutius sustinere tempestatum sævitiam, arma exuere coacta, przez co honor i reputacya jako jw. jmp. wojewody inowłocławskiego, viri toga et sago, probatissimi tak i inszych ichm. kolegów jegomości, powinnej qua par erat wdzięcznej nie odniosła na tamtym pod Lublinem

placu ekscpepcyj: ale nie mniej że z tak auspiciatissimi ichmościów operis inchoati uniendorum animorum et armorum przeciwko nieprzyjacielowi krzyża świętego jako jw. jmp. marszałka i hetmana wielkiego koronnego wielu sławnych czynów ad seram memoriam et recenter z poganów reportata victoria ducis celeberrimi tak i odważnego rycerstwa naszych miłościwych pp. i braci interceptio subsecuta: tedy życząc animitus sauciatae reip. sanare jak najprędzej ulcera, (lubo to jakieś miały zaś prywaty, choć przy wierze świętej i dostojenstwie jkr. mci, przecież dissoni nexus): zlecamy ichm. pp. deputatom naszym, aby ante omnia innovent inwitacją, przez co ichm. pp. posłów a tota rep. ablegando cum exsolutione gratitudinis prac i fatyg tegoż jw. jpm. marszałka i hetmana w. koronnego, aby zelo integritatis wiary świętej i świąt nic boskich amore destitutæ patriæ chciał jakieskolwiek dyfidencye do rzeczp. in vulnera servatoris nostri conjicere, a summo conatu przybyć do spólnej obrady et ferre ratunek upadającą ojczyźnie.

25. A że nas dochodzą wiadomości, że siła ichm. pp. senatorów i urzędników koronnych za granice przeciwko prawu na fakeycie z postronnymi jeździło, tedy, inquantum by się tacy naleźli, żeby zaraz summario processu sądeni byli, adtendent seryo ichm. pp. deputaci; inquirent przytém sedulo na tamtym placu, co za consilium w Łowiczu u ks. arcybiskupa przeszłego było i które tam na nim osoby były.

26. A ponieważ jmp. łowczy koronny i insi, nie mając żadnych do wojska interesów, w wojskową udają się protekcyą, od pospolitego ruszenia się uchraniają: żeby ci wszyscy in instanti sądeni i według prawa egzekwowani byli, urgebunt ichm. pp. deputaci.

27. A ponieważ przy recesie konfederacyej było tak wiele mianowanych, którzy się powinni byli sprawić rzeczp. a przez insultus ob paucitatem deputatorum do sądu obranych, nie są w recesie wpisani, ani konotowani: tedy upraszać będą ichm. pp. deputaci jmp. marszałka koła generalnego, aby onych wszystkich wpisał, żeby się vigore confederationis sprawiali.

28. Stosując się do praw o pospolitém ruszeniu wyrażonych, aby ci wszyscy, co na blisko przeszłém pospolitém ruszeniu nie byli, pod sądy terażniejsze po województwach i ziemiach podpadali ac indilatae subsint executioni cum bonis suis, urgebunt ichm. pp. deputaci.

29. Ponieważ tak się zagęściła swawola chłopska, że nie chcą się im robić, ze wsiów uciekają, po miastach, miasteczkach i wsiach

inszych się bawią, nie służąc, przez co do ruiny wsie tak królewskie, duchowne, jako ślacheckie przychodzą: tedy inibunt modos cum tota rep. ichm. pp. deputaci, aby na lóżnych podatek pewny był uchwalony na całą rzeczp. po miastach, miasteczkach i wsiach i po województwach egzekwowany.

30. Insistendo constitutioni anni 1659 o depozytach i długach miasta Torunia i innych pruskich osobom różnym equestris ordinis przynależtych, zlecamy ichm. pp. deputatom, aby reassumendo eandem constitutionem w sprawach takowych tymże miastom forum w trybunale koronnym ex mente całej rzeczp. adinveniant.

31. Augetur tém cięższy w sercach naszych żal, kiedy przeszły jmość ks. prymas in tam adverso reip. fato nie takowe adjicit media, przez któreby disjectos civium mógł componere animos i tak straszną, która apprehendit ojczyznę tempestatem beneficio rad swoich uśmierzyć i uspokoić. Miasto zbawiennęj rady sæviori exardescens in remp. odio, dosyć już minacibus agitatam procellis, większe ab intra discordiarum wzbudza impetus i na życziwe obrady szkodliwe rzuca insultus. Co że czasu niedawnego protrusit in lucem, manifest pewny honor szczypiący vim famosi libelli redolentem osobliwie jw. jmp. wojewody inowłocławskiego, qua manu, quo consilio godnego senatora, w-go jmp. starosty gołubskiego i innych antiquæ prosapiæ et integræ fidei civium pro contracto habitu nicując rady, których enót jasnością w swęj perfidyj illustris życzy się widzieć, tym propalować ważył się skryptem, jakoby w następujących od potęgi tureckiej niebezpieczeństwach na sejmikach swych ichmość bracią ubezpieczać mieli et impossibilem wojny tureckiej twierdzili accessum, przez co fatalem w obronie sprawili tarditatem: że tedy ex re incerta ad tam injuriosum rzucił się stylum i ludzi godnych do rzeczp. w suspicyą oddał: ichm. pp. deputaci dostateczną wprzód dadzą nieodmiennęj i nigdy nienaruszonej naprzeciw dostojenstwu pana, całości praw i swobód ojczystych życziwości testyfikacyą i z manifestacyej jmp. pisarza ziemskiego inowłocławskiego marszałka sejmików przed pospolitém ruszeniem na różnych miejscach odprawionych, tudzież z rezonancyej laudorum, qua intentione arma ichm. bracia sociarunt i przeciwko komu; a potém gorącą instabunt do majestatu jkr. mci i całej rzeczp., aby honori ichmościów consulatur i ten skrypt z dostateczną redintegracyą sławy kasowany i palony był. Topograf zaś, który się drukować ważył, ponieważ każdy przysięgły i uprzywilejowany

być ma, aby nie, coby się poczciwości tykało, in typum nie wprowadzał, poena colli karany był et confiscationi bona ejus cedere mają.

32. Ponieważ tak nieznośnie mieszczanie toruńscy contra omnes regni constitutiones przez wybierania akcyzy a comestilibus et potabilibus prywatnie uchwalone a prawami konstytucyjami dawno zniesione z okolicznych województw nas samych i poddanych naszych aggravant i ubogi lud katolicki, których na kilka tysięcy przy Toruniu zostaje, aby ich tém prędzej sub praetextu stratagematis publici od miasta odegnali: także monopolium gorzałczanne aby na swą prędszy odbyt mieli, na przywoźną uchwalili, inne kontempty, rewizye wozów, kolas, odbieranie w zastaw kontuszów, szabel, różnie do wypłacenia téj akcyzy w bramach przez swe żołdacy in aggravationem status nostri powymyślali: tedy zlecamy ichm. pp. deputatom naszym, aby do niczego nie przystępowali, ażby konstytucyjami reasumowanemi ta akcyza i monopolium zniesione i prawo było napisane na miasto, forum sub poena peculatus ex praefixo termino w trybunale koronnym, jeżeliby się wazyli więcej in praemissis omnibus egzorbitować. Także, jeżeliby jakie dekreta zadworne pro parte illorum na uciążenie ubogich ludzi znajdowały się, aby były skasowane.

33. W oczach to było całej rzeczyp., jako sudavit pro rep. przez tak wiele sejmów jmość ks. biskup poznański, jakoby jkr. mość in hoc solio per liberam electionem constitutus zostawał, rzeczyp. zaś in sua libertate firmaretur; tedy dadzą testimonium cnoty jmści ks. biskupa poznańskiego i luboby były jakie insultus na jegomości ratione przysięgi w kole generalném, że sam był powodem najpierwszym ichm. ks. biskupom, do nich tedy evincent jegomości ichm. pp. deputaci, że jegomość lubo przysięgł, tedy sobie salwę ekscypował criminalium causarum, nie tak jako mu tam inaczej niesłusznie zadają.

34. Ponieważ ad cumulum gloriae i zasług jw. jmp. Pawła Ludwika Szczawińskiego wojewody inowłocławskiego, brzeskiego starosty recesit znaczna terażniej zamieszanej ojczyzny przysługa, gdy wojsko ad conformes sensus et obedientiam rzeczyp. magno labore et dexteritate nad nadzieję prawie sposobiwszy et ferventes ugłaskawszy animusze, tu do nas lassatus zbieżał et in cardinalibus negotiis uprzętnawszy perplexitatem, odjechał ad capessendam quietem po tak wielkich pracach: veneramur braterską wdzięcznością jegomości absentem, sollicitudinem dla ojczyzny, zdrowiem i kosztem sumptuosam i na zawdzięczenie gorącą wnosimy ad status ojczyzny instancją, żeby wsi w wojewódz-

twie inowłocławskim Murzyn, Wielowieś, Nowawieś, które jegomość ex cineribus począł dobywać, mogły jure hereditario konferowane być i w dziedziczne obrócone dobra.

35. Widząc odważne jmp. Hanenka hetmana zaporowskiego pro rep. czyny, debitam od całej rzeczyp merentur gratitudinem; a że rzp. nie mogła skuteczniejszego sposobu naleść jako z zastawionych klejnotów rzeczyp., tedy inquantum by i ztąd swego nie miał ukontentowania, inibunt modos cum tota rep. ichm. pp. deputaci, aby pospołu z wojskiem zaporowskim przynależytą mógł odnieść satysfakcją.

36. Grobla i mosty z zniesionego przez wojska kr. jmci Jana Kazimierza Nowego Młyna jako nam na naprawie onych gwoli przejazdom wiele należy, tak i natenczas unanimi consensu koła naszego oo. Dominikanom brzeskim od przejeżdżających furmanów i przekupniów po groszu od konia względem téj naprawy pozwalamy, o co wniosą instancją ichm. pp. deputaci nasi w kole generalném do całej rzeczyp.

37. Ochotne zawsze in promovendo publico bono w. jmp. oboźnego koronnego desudationes, jako u województw naszych tak i u całej rzp. condignam merentur gratitudinem; aby tedy przynależytém były ex mente reip. na kontynuacyej koła generalnego przyszłego akceptowane podziękowaniem z równą ichmościom tym wszystkim, którzy paribus in remp. w czasiech terażniejszych ferebantur studiis, wdzięczności kontestacją, ichm. pp. deputaci nasi promovebunt.

38. Wiadome dobrze całej rzeczyp. jako dawniejsze tak i terażniejsze jmści chorążego gostyńskiego in remp. et principem merita w powinnym u województw naszych zostają respekcie; aby tedy condigna z łaski jkr. mci, p. n. m. ad mentem reip. odnieść mogły praemia, ichm. pp. deputaci nasi enitentur.

39. Wielka się dzieje ztąd usłudze rzeczyp. ujma, kiedy poczty na pospolite ruszenie wyprawione pod różnemi zostawają chorągwiemi; o czém dawne reasumując prawa, aby poczty te z każdego województwa i ziemie pod osobną zostawały chorągwią, starać się będą ichm. pp. deputaci nasi.

40. Upominków tatarskich ratio in totam afficit remp., przeto eam decisionem ad communem reip. odkładamy sensum.

41. Afflicta ichm. pp. obywatelów województwa podolskiego braci naszych fortuna justam u nas requirit compassionem; aby tedy ex primis vacantibus pod te czasy occurrentibus ruinę ich jkr. m, p. n. m. resarcire raczył, ichm. pp. deputaci promovebunt.

42. Nieustawające a od antecesorów jeszcze, viros qua sago qua toga conspicuos, powzięte jmp. Jana Kaczkowskiego chorążycy inowłocławskiego, marszałka koła naszego ku panu i rzeczyp. studia et pro bono publico ustawiczne prawie in theatro consiliorum publicorum de certationes, debitam u nas sobie i całej rzeczyp. vendicant gratitudinem a u jkr. mci recompensam; instabunt tedy ichm. pp. deputaci, aby w pańskim swoim desudationes jegomości mieć raczył respektie i do dalszej rzeczyp. zachęcił usługi. Więc gdy podczas blisko przeszłej ekspedycyjej publicznej znaczną w substancyjej swojej wsi Goraju przez regiment rajtarski jw. książećcia jm. podkanclerzego i hetmana polnego litewskiego ludzi prywatnych poniósł ruinę, passio ta jegomości justum w nas movet dolorem: aby tedy ta injuria i podczas terazniejszej jegomości in expeditione generali bellica egzystencyi i tam usługę województw tutecznych (deputatem do koła generalnego bywszy) traktującemu illata, coram judicio formato koła generalnego przyszłego juxta resonantiam confederationis prosekwowana być mogła i w niej ukontentowanie swoje jegomość odniósł, ichm. deputatom omni cura et studio promovere zlecamy.

43. Dulcis w animuszach braterskich naszych praclare gestorum województwom naszym i całej rzeczyp. dobrze wiadomych godnej pamięci niegdy jmp. Wojciecha Zboży Radojewskiego chorążego inowłocławskiego zostaje dotąd et in posteritate nunquam moritura recordatio. Których iż nie przyszło winną osobie jegomości ob accelerationem factorum refundere wdzięcznością, synowi jegomości pozostałemu jmp. Wojciechowi Zboży Radojewskiemu eam gratitudinis powinną być sądziemy promptitudinem; więc ad similia jegomości po rodzicu zachęcając reip. merita, aby część w Mątwach w województwie i powiecie inowłocławskim leżąca in jus hereditarium jegomości i sukcesorom jegogo cedat, ichm. pp. deputaci nasi apud remp. efficient.

44. A ponieważ miasto Bidgosc uskarża się na depaktacyą od pp. pisarzów skarbowych fordańskich celnych, tedy instancyą wniosą ichm. pp. deputaci, aby komisarze naznaczeni byli a tota rep. ad cognitionem i uspokojenia tej pretensyjej.

Te tedy artykuły, stosując się do propozycyjej jkr. mci, p. n. m., sformowawszy, ichm. pp. deputatów naszych fraterno obstringimus affectu, aby one pro utilitate ojczyzny, bono pacis, tranquillitatis publicae promowowali, jmści zaś p. marszałkowi koła naszego zlecamy, aby one, ręką własną podpisawszy, do akt grodzkich radziejowskich podał.—Datum Radziejoviae die, anno, quibus supra.

Jan z Rojewa Kaczkowski chorążyc inowłocławski, marszałek natenczas koła naszego partykularnego radziejewskiego, manu propria.

95.

1673. Jan., 4.

Brzeska grodzka Relation. 11 f. 217v.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Brestensi feria quarta post festum sanctorum Trium Regum proxima (Jan. 12), anno Domini 1673. Obtulit famatus Thomas Kujawski.

My dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województw kujawskich brzeskiego i inowłocławskiego, zjechawszy się na popis pod Radziejów pro die quarta praesentis podług naznaczenia przeszłej uchwały naszej, stosując się przytém we wszytkiem do podobnego postępku górnieszych województw w ochocie naszej i gotowości na zaszczyt chwały i świątnic boskich, zatrzymanie wiary świętej i dostoinstwa jkr. m., p. n. m. praw i swobód naszych, przytém na awersyą jakiegożkolwiek, strzeż Boże, na województwa nasze niebezpieczeństwa, zdrowia i ostatnie krwi naszej krople na każde, gdzie poposcerit ratio, nieść przyrzekamy sobie miejsce.—A że z pewnych uwag nie przychodzi nam natenczas pomienionego kontynuować popisu, odkładamy on totaliter na dzień szesnasty miesiąca terazniejszego pod Brzeście Kujawskie. Na który dzień i miejsce, nie referując się do trzeciego dnia, powinni będziemy wszyscy, kto się tylko ślachcicem być mieni, excepto nemine, more militari, w porządku wojennym z wozami stawać, gotowymi zaraz będąc tam się obozem obrócić, gdzie uniwersał jkr. m., p. n. m. albo jaka inna rzeczyp. potrzeba naznaczy, upraszając wszytkich ichm. pp. duktorów, którym z prawa dukt należy, aby na tenże dzień a nie inszy stawali. Inquantum by zaś ichm. nie stanęli, to już sobie inszych ichm. pp. duktorów z pojsrzodka siebie obierzemy; na toż miejsce upraszamy jmp. Wysockiego rotmistrza naszego, aby z chorągwią stanął za listowną jmp. marszałka koła naszego rekwizycyą. Ktoby zaś, przeciwnym będąc uchwałom naszym albo nieposłusznym, na pomieniony dzień do popisu nie stanął, takowy każdy prywaty ślacheckiego honoru, zdrowia i substancyjej utratę popadać powinien i zaraz w dobrach takiego każdego konsystencyą zaciężnej chorągwi naszej naznaczymy. Więc że

cursus sprawiedliwości świętej non currebat po te czasy i wiele ichm. pp. braci na różne skarżą się ludzi swywołnych krzywdy i wiolencye, tedy czas uchwalonym sądom w Brześciu Kujawskim dnia 17 terażniejszego miesiąca determinujemy, upraszając obranych ichm. pp. sędziów, aby przysięgi swoje według roty w recesie lubelskim konfederacyej generalnej wyrażonej wykonawszy, sądy ekspedyowali; a w inowłocławskim województwie tygodniem później według zwyczaju odprawować się będą. — Osobliwie jednak integritati zdrowia cavere jmp. Aleksandra Ostrowskiego komornika granicznego inowłocławskiego, poborcę brzeskiego, publicam functionem obeuntis, któremu machinationem inhiat jmp. Ciecierski. Tenże jmp. poborca niewięcej od rzemieśnika w miastach i miasteczkach wybierać powinien nad groszy piętnaście, a ze wsięj po groszy ośmiu, deklarując, że też uchwalone pobory przed wzwyż pomienionymi sądami każdy wydać powinien. — Aby zaś tém doskonałej każdego wiadomości terażniejsza uchwała dość mogła, zlecamy sławetnemu burmistrzowi radziejowskiemu, aby to laudum nasze do grodów brzeskiego i inowłocławskiego odesłał.

Działo się w Radziejowie dnia 4 miesiąca stycznia, roku pańskiego tysiącznego sześćsetnego siedmdziesiątego trzeciego. — Augustyn Kołudzki sędzia grodzki inowłocławski, marszałek koła rycerskiego, manu propria.

98.

1673. *Mai.*, 5.

Radziej. grodzka Relation. 3. f. 855.

[Laudum conventus Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post dominicam Rogationum proximo (Mai. 13), anno Domini 1673. Obtulit nobilis Albertus Solecki.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo brzeskiego kujawskiego i inowłocławskiego województw pro die 5-ta Mai, na sejmik relationis do Radziejowa zgromadzeni, odebrawszy dostateczną od ichm. pp. posłów naszych relacyą, quibus mediis ab intra uspokojona rzeczp. została, za co jako majestatowi boskiemu, autori pacis et concordiae dziękować słuszna, tak i jkr. m. curam et sollicitudinem pacificationis ejus internae mającemu; już tedy tylko defensionem reip. ab extra, któ-

ra każdemu człowiekowi jest innata, zkaždy chwała boska naprzód promowowana być mogła, a potem państwo jkr. mci od Boga powierzone rozprzestrzenione florescere, przedsięwziawszy, do téj, którą cała rzeczp. na wszystkę Koronę deklarowała, obrady accurrimus. A naprzód z dóbr naszych ziemskich dziedzicznych z dymów trzydziestu juxta tarifam abjuratorum anni 1661 konnego jednego proportione ducta z województw naszych, z dóbr zasię duchownych i królewskich ze dwudziestu dymów pieszego z dobrym munderunkiem wyprawić podług konstytucyjej świeżej obowiązujemy się; arendarze, zastawnicy, wyderkarze, którzy dóbr nie trzymają, tylko czynsze albo prowizye biorą, do téj wyprawy od dziesiątka tysięcy konnego należeć powinni będą. Co zasię wyderkarze, którzy dobra wyderkiem trzymają i in possessione onych są, z nami równo z dymów tę wyprawę według opisanego prawa koronnego na sejmie blisko przeszłym exequi będą powinni; do czego miasta, miasteczka według tychże abjurat 1661 jako i Żydzi, którzy pod panowaniem w dobrach jkr. mci i duchownych mieszkają z dymów dwudziestu, także i ci którzy w miastach, miasteczkach ślacheckich mieszkają, z dymów trzydziestu wyprawia, salvis jednak conflagatorium abjuratis według opisanego prawa do lat czterech. Do tych tedy wypraw, a naprzód do konnej uprosieliśmy za rotmistrza jmp. Stanisława z Budziszawia Wysockiego, człowieka z przodków swoich, z domu i osoby dobrze tym województwom zasłużonego, któremu na zaciąg sta i ośmi koni, to jest, z województwa brzeskiego koni siedmdziesiąt, a z województwa inowłocławskiego koni trzydzieści i ośm podług likwidacyej i porachowania ichmościów, to jest, jmp. Marcina Bełdowskiego wojskiego kruświckiego i jmp. Stefana Grochowickiego pisarza ziemskiego brzeskiego, jmp. Marcina Mikołajewskiego pisarza ziemskiego inowłocławskiego, jmp. Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, jmp. Aleksandra Ostrowskiego komornika granicznego inowłocławskiego komisarzów z koła naszego naznaczonych, z regestrów podymnego anni 1661 na dobra ślacheckie wywiedzionego przychodzących naznaczamy podymnego dwanaście. Które possessores dóbr ziemskich na dwie racie, to jest, jedną ośmiorga a data praesentis laudi za niedziel dwie, a drugą ratę czworga pro 15 Julii anni praesentis do rąk ichm. pp. poborców niżej wyrażonych województw naszych sub poenis in constitutione novella sejmu blisko przeszłego sancitis indilate oddać będą powinni, a to na zupełne dwie ćwierci, rachując na ćwierć pierwszą na koń po złotych sto, a na drugą ćwierć trybem kwarcianym złotych czter-

dzieści; kuchennego zaś jmp. rotmistrzowi z tegoż podatku na obie ćwierci złotych trzy tysiące z obudwu województw zaraz z pierwszej raty tego podatku deklarujemy i asygnacją jmp. marszałkowi koła naszego do ichm. pp. komisarzy tak na żołd jako i kuchenne wydać zlecamy. Potém do wyprawy pieszej z dóbr królewskich i duchownych z dymów dwudziestu podług konstytucyj téjże świeżej sejmowej przynależytéj uprosiliśmy za rotmistrza pieszego jmp. Marcina Gałczyńskiego, człowieka ex persona sua w województwach naszych meritissimum, któremu także na zaciąg ludzi pieszych z województwa brzeskiego 57, z inowłocławskiego zaś 38 krom oficerów siedmi do ludzi tych należitych i w komput ich inkludowanych także naznaczamy podymnego dwańście z pominionych dóbr królewskich i duchownych, które possessores eorundem bonorum a data præsentis laudi na niedziel dwie sub pœnis supra descriptis do ręku tychże ichm. pp. poborców podług regestrów także anni 1661 wydać będą obowiązani.

Więc providendo, aby ludzie ci w dobrym porządku i munderunku zostawali, takową żołdu i lenungów ich na pół roka zupełną czynimy deklaracją. Naprzód: pacholku jednemu sukna na żupan, płaszcz, ubiory, kapuzę łokci czternaście, rachując po groszy pięćdziesiąt łokieć, facit złotych 26 groszy 10; za muskiet lontowy złotych dziesięć, za berdysz złotych trzy, za pułwersak złoty jeden, za podszewkę złotych sześć, krawcowi od roboty złotych dwa, za bóty złotych trzy, za proch do ćwiczenia złotych dwa, na rękę żołnierzowi złotych trzy, suma złotych pięćdziesiąt sześć groszy dziesięć. Lenungu miesięcznego, na jednego po złotych sześci, na pół roku uczyni złotych trzydzieści sześć, na konia i wóz na jednego pacholka przypada złotych trzy groszy piętnaście, na kule, proch na pół roka złotych 4 gr. 15, na pacholków tedy 57 z województwa brzeskiego facit summa złotych 5,700. Kontentacyej albo dyskrecyjej oficerom, naprzód: kapitanowi złotych 200, porucznikowi złotych sto, chorążemu złotych 60, sierżantom złotych trzydzieści, kapitanowi armus złotych dziesięć, podchorążemu złotych dziesięć, furierowi złotych dziesięć; lenungi tymże na każdy miesiąc każdemu z osobna altero tanto, co in summa facit złotych 420, na pacholków tedy 38 z województwa inowłocławskiego uczyni złotych 3,800 currentis monetæ. Które wszystkie pieniądze z dóbr królewskich i duchownych in tempore præfixo wybrane ichm. pp. poborcy obojga województw powinni będą zaraz indilate oddać do rąk jmp. Gałczyńskiego rotmistrza pieszego województw naszych, a jegomość za te pieniądze powinien będzie ludzie wyżej wyra-

żone z munderunkiem opisanym wystawić do popisu; przy którym popisie ichm. pp. komisarze województw naszych służbę tym ludziom tak konnym jako i pieszym według słuszności przypowiedzą na miejscu popisu pod Brześciem. Do którego popisu uprosiliśmy za komisarzy ichm. pp. ww: jm. Stefana Jaranowskiego kasztelana kowalskiego, jmp. podkomorzego brzeskiego, jmp. starostę radziejowskiego, jmp. starostę kruświckiego, i jmściów pp. Sebestyana Osieckiego chorążego brzeskiego, Marcina Beldowskiego wojskiego kruświckiego, Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskiego, Dadziboga Moszczeńskiego, Jacka Tulibowskiego podkomorzycy brzeskiego. Którzy to popisani ludzie, inquantum by w przynależitych sobie żołdach nie byli satisfacti, z województw naszych odchodzić nie powinni, któremu to pp. rotmistrzowi pieszemu nazaczyliśmy w województwie inowłocławskim werbunek i konsystencyą w Inowłocławiu, Bidgoszczy, Koronowie i Fordanie. — Więc inhærendo constitutioni præfatæ novellæ, nie chcąc deesse w ukontentowania krwawych zasług chorągwi dawnych do zapłaty województw naszych z komisyj lwowskiej należących, to jest, w województwie brzeskiem chorągwi jmp. starosty owruckiego, w województwie zaś inowłocławskim chorągwiom jmp. chorążego i starosty dobrzyńskiego i jmp. wojewodzica rawskiego, na zapłatę tym chorągwiom emeritorum stipendiorum: chorągwi jmp. starosty owruckiego za ćwierci ośm, chorągwi zaś jmp. starosty Dobrzyńskiego za ćwierci trzy, chorągwi jmp. wojewodzica rawskiego za ćwierci dwie podług uczynionéj między nimi kompozycyjej do czopowego obudwu województw, także retent ośmi poborów, czworga podymnego, gozdziowego piętnastu poborów pod Lublinem uchwalonych in annis præteritis przydajemy i uchwalamy poborów dziesięć juxta registra anni 1661. Które possessores dóbr królewskich, duchownych i ślacheckich in tempore supra præfixo sub rigore eodem do rąk ichm. pp. poborców województw naszych oddać powinni będą, eo præcustodito, aby ante omnia te retenta wszystkie ichm. pp. poborcy a possessoribus bonorum omnium wybierali sub solutione de suo, a wybrane za asygnacją jmp. marszałka koła naszego do ichm. pp. komisarzy województw naszych ichm. pp. deputatom chorągwi wyrażonych nieodwłocznie wydali i odliczyli sub pœnis in constitutione novella sancitis; do których retent i szelągowe a prima Aprilis ad primam Mai i ośm anni præsentis z obudwu województw na zapłatę tymże starym chorągwiom należć będzie. A lubo piętnaście poborów pod Lublinem uchwalone ea intentione juxta nova abjurata od województw postanowione było, że

się siła miało z nich okroić na zapłatę zasług zatrzymanych pomienionym chorągwiom: jednak iż to nam teraz constat, że siła ichmościów ultra intentionem laudi i województw takowe juramenta czynić kazali, których jeden w jedną włókę 1728 we trzy pola zagonów przysięgać kazali, przez co wielka diminutio cum periculo perjuriorum stała się: tedy mając laudum praesens a rep. approbatum na ordynowanie podatków, abyśmy zatrzymane stypendya chorągwiom wypłacić mogli, takowe juramenta kasowawszy, nowych, aby podobne perjuria i szkoda województw nie była, juramentów nie zaciągając, te piętnaście poborów podług rejestru anni 1661 skarbowego autentycznego, jako po wojnie szwedzkiej już są juramenta poczynione, do wybierania i wypłacenia ordynujemy i aby one każdy podług tych rejestrów wydawał uchwalamy, nie referując się na juramenta noviter poczynione, albo na kwity od panów egzaktorów odebrane sub executione w terażniejszej konstytucyj expressa; tak to deklarując, że z których dóbr mniejsza kwota nad registr abjuratorum anni 1661 jest dana, tedy z tych dóbr ichm. pp. heredes et possessores dodać powinni, z których zaś dóbr więcej nad taryfę wyżej wyrażoną dano, tedy to tym ichm. pp. poborcy w insze potrącić podatki. Z tych zaś dóbr tak w województwie brzeskiem jako i inowłocławskim, których w rejestrach nie masz, tedy juxta statutum constitutionis novellae juramenta nowe czynić i według nich płacić posesorowie będą powinni subsidium charitativum tak stanu duchownego jako i świeckiego generalne, nikogo w tém nie ochraniając według konstytucyj i instruktarza anni 1662. Ponieważ jest nam przyniesione przez ichm. pp. posłów naszych i lubo się każdemu z nas przy cięższym zda, że się to toti reip. podobało i my od wydawania onego non renuimus, które każdy z osoby swojej i urzędów podług konstytucyj terażniejszej płacić będzie powinien. Szelągowe czopowe, ponieważ jest na całą rzeczp. uchwalone, aby z dóbr królewskich, duchownych i ziemskich płacone było od trzech groszy szeląg, jeden na zapłatę zasług żołnierskich, i my od tego non recurrimus, które a prima Mai anni praesentis ad ultimam Aprilis in anno venturo 1674 currere powinno. Do których to wyrażonych wszystkich podatków wybierania z województwa brzeskiego uprosieliśmy jmp. Aleksandra Ostrowskiego komornika granicznego inowłocławskiego, z województwa zaś inowłocławskiego do poborów i subsidium charitativum, także szelągowego jmp. Jana Wolskiego, do retent dawnych i terażniejszego podymnego jmp. Jana Umińskiego, którzy to ichm. pp. poborcy zaraz po sejmiku uniwersały

wydać i na miejscach zwyczajnych do wybierania in tempore executioni podatków tych praefixo zasieść powinni będą, tak aby jako najprędzej asygnacyom tak dawnych chorągwi jako i nowozacieżnych od skarbu przysłym wypłacić się mogło, żeby do nas ludzie rycerscy okazji nie mieli i pora wojenna aby daremnie nie upływała. Więc żeby egzakcyja tych wszystkich podatków tém prędzej accelerari mogła, executionem indilatam ichm. pp. poborcy obtenta supra retentoribus w sądach grodzkich (które ad eum finem po grodach extra omnem cadentiam sądzone być powinny) condemnatione przez ichm. pp. burgrabiów in praesentia sui lub sukkolektorów swoich cum adminiculo militari czynić powinni będą, któreto tak wybrane podatki na żadne largicye obracać się niepowinny tylko na samę chorągwiom zapłatę. Pospolite ruszenie in casu ingruentis periculi, które jest w moc dane jkr. mci, ponieważ jkr. m. praesenti lege ogłasza dwoje wici za jedne, abyśmy w gotowości zawsze zostawali za wydanemi trzecich ad tutandam remp., iż rzeczp. postanowiła i my na się assumimus. Do trybunału radomskiego, we Lwowie, lub gdzie indziej, obstante, strzeż Boże, hostilitate per constitutionem naznaczonego ad vindicandas privatorum injurias et damna tak przez wyciągnięte nad asygnacyą hyberny jako poczynione privatis dóbr ziemskich królewskich i duchownych possessoribus szkody, — ponieważ nam ad praesens komisarzów obrać nie przyszło: tedy negotium hoc do przyszłego, da Pan Bóg, sejmiku suspendimus; którzy więc od nas obrani na tamtém miejscu krzywdy każdego z braci juramentem likwidowane promowować obstricti będą, tak aby każdemu ukrzywdzonemu satisfakcyja stać się mogła.

Ponieważ w województwie inowłocławskim retenta podatków regimentowi jmp. wojewody ruskiego naznaczone do tego czasu nie są wydane przez jmp. Szymona Kossowskiego poborcę natenczas inowłocławskiego, na którym o to kondemnata stanęła, tedy upraszamy jw. jmp. wojewody brzeskiego, starosty inowłocławskiego, inquantum by dobra jego w jurysdykcyj jegomości zostawały, aby jegomość, non obstantibus quibusvis cassationibus condemnationis, egzekucyą uczynił de bonis, tak aby summa ex registro proveniens regimentowi temu jako najprędzej wypłacona była.

A ponieważ miasto Bidgoszcz czopowe inowłocławskie od piw i gorzałek wypłaca a uskarża się, że ich na cle fordańskim ratione telonei depaktują, zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby list do

panów superintendentów napisał, żeby ci ludzie od pisarzy fordańskich depaktowani nie byli i przy prawach dawnych zachowani; tak w innych podatkach aby się pp. poborcy nasi secundum registra vigesimi noni et sexagesimi primi z témże miastem Bidgoscza, nie insuper nie wyciągając, obchodzili, ani sobie nowych wymyślając taryf, sumy ztamtąd przynależyte podług regestrów wyżej wyrażonych do skarbu wnosili, præcavemus.

Akcyza jeżeliby przez kogo z pisarzy celnych gdziekolwiek ante diem primam Mai wybierana była, jako ratione inique exacti telonei, każdemu eo in passu injuriato wolno do grodu pozwać; więc iż i przy Toruniu pisarze skarbowi zbytne incolas województw naszych od kwitów depaktują, zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby tak do jw. jmp. podskarbiego wielkiego koronnego jako i p. Orlemusa tego tam cła superintendenta listy napisał, o zatamowanie takowych egzacyej, z ichmościami nomine publico ekspostulując.

A ponieważ we wsi Serocku quondam per injuriam temporum spustoszały role wszystkie do województwa inowłocławskiego a powiatu bydgoskiego należące, pozarastały były et inculti zostawały, zaczęm że teraz już są in parte wyprzątione i na nich cultura exercetur, które per lustrationem w kartę weszły: zaczęm aby tu do województwa inowłocławskiego jako ex desertis podatki płacone były; ratione zaś kwarty indebite extortæ na trybunał lwowski ad decisionem ichm. pp. komisarzy na tamto miejsce odsyłamy, którym z województw naszych więc będącym committimus, aby ta kwarta, jako ab antiquo ztamtąd nie należała i teraz płacona nie była. Tymże ichm. pp. deputatom na trybunał lwowski zlecamy, aby w szkodach i agrawacyach wszystkich od żołnierzy w dobrach ślacheckich poczynionych ukrzywdzonym stała się satysfakcyja; także i wójtostwo we wsi Starym Brześciu nigdy hybernie nie podlegające, albo raczej sam dwór ślachecki i ślachcic z małżonką tam mieszkający wielką odniósł agrawacyą i wiolencyą, tak że się ślachcic regimentowi okupić musiał, zlecamy tę sprawę ichm. pp. deputatom, jakoby za wiolencye takowe stała się satysfakcyja. Ciż ichm. pp. deputaci, jako wiadomi królewsczyzn w województwach naszych, starania przyłożą, jakoby na te dobra i królewsczyzny, które są hyberną agrawowane, mniejsza była na nie postanowiona hyberna, mianowicie o które dobra in recenti zaszła przeciwko tak uciążliwej hybernie manifestacyja.

Relatum mając od ichm. pp. posłów, jako ultra mentem reip. wiele po tym sejmie circa correcturam constitutionis inkonweniencyj prawom i swobodom przeciwnych in volumen legis weszło, absentibus et inconsultis nuntiis, mianowicie nobilitacye ultra præscriptum legis: zaczęm jako præjudiciosum et gravaminosum sobie być widziemy, zleciliśmy jmp. marszałkowi koła naszego, aby do grodu poszedszy, protestacyą uczynił nomine publico przeciwko tymże nobilitacyom, gdyż za antecesorów królów panów żadnych przedtém nie nobilitowano osób, chyba żeby sanguine merentur, albo znaczną w téj ojczyźnie uczynili przysługę.

Pogłównne żydowskie i to musi afficere stan ślachecki, że onych a subsidio ekskludowano, a zwyczajne tylko pogłównne, które zwykli od sejmu do sejmu dawać, na nich włożono: zaczęm jakośmy temu są contrarii, tak upraszamy ichm. pp. posłów, aby i oni o to solennem w grodzie uczynili manifestationem. Ponieważ nam ichm. pp. komisarze do czopowego i szelągowego brzeskiego inowłocławskiego uproszeni deduxerunt rationibus, quanta summa tychże obojga podatków provenit, na które pieniądze jako i na miesiąc pozostały tegoż szelągowego ad rationem zasług kompaniej jmp. starosty owruckiego asygnacyą dać pozwoleliśmy cum summa od jmp. Ostrowskiego komornika granicznego inowłocławskiego ex contributione quindecim restante provenienti, którą ichmość na nowy zaciąg zapłaciel: tedy ob præstitam przez ichmościów w podatkach wyrażonych sufficientem calculationem kwit ichmościom z tychże podatków jmp. marszałkowi koła naszego dać zleciliśmy. Których et præsentem kwitujemy laudo, mając doskonałą tak z kwitów autentycznych jako i dekretów różnych in quibusvis subselliis ferowanych, więc i od ichm. pp. komisarzy braci naszych z koła naszego in eum finem wysadzonych i uproszonych relacyą, iż jmp. Augustyn Kozłudzki sędzia natenczas grodzki inowłocławski, poborca antedecencyalnych różnych podatków tegoż województwa inowłocławskiego, to jest, osobliwie ośmiu podymnych in anno 1668 na nowe juramenta uchwalonych, także dwu poborów confederatione generali ordinum regni sub tempus interregni in anno 1669 uchwalonych i do skarbu rzeczyp. przez tegoż jmp. sędziego wniesionych, także trzech poborów itidem juxta registra anni 1661 na sejmiku naszym uchwalonych, także dziesięciorga podymnego in vim podymnych summæ correspondentis na sejmiku naszym uchwalonych, także z pierwszego i wtórego osobowego na zapłatę chorągwiom województw naszych uchwalonych, także z osobowego

pierwszego z województwa brzeskiego przez tegoż jmp. sędziego inowrocławskiego po ześciu sławniej pamięci jmp. Kazimierza Galickiego skarbnika brzeskiego dobieranego. Z których to wszystkich pomienionych podatków et ex summis quibusvis generaliter omnibus et ex eisdem contributionibus emergentibus ob sufficientem et plenariam tam perceptarum quam expensarum summarum tymże ichm. pp. komisarzom naszym factam calculationem et præstitam satisfactionem, tegoż jmp. sędziego grodzkiego inowrocławskiego cum ejus posteris laudo præsentem kwitujemy i wolnym temporibus perpetuis czyniemy. Decreta quævis quietationis in quibusvis subselliis prolata, tum quoque et quasvis sive manuales sive authenticas quietationes tym generalnym kwitem aprobujemy i asygnacye wszystkie na te sumy wydane kasujemy.

Ponieważ na sól tegoroczną województwom naszym przynależytą asygnacya od jkr. mci jest dana, zlecamy jmp. żupnikowi naszemu, aby na którymkolwiek składzie sól tę juxta quantitatem na województwa przychodzącą odebrał, w czém jegomości u skarbu ewinkować obligujemy się; którą gdy jegomość odbierze, każdemu posesorowi dóbr ziemskich juxta quantitatem łanów rozdawać powinien będzie, salvo jegomości solario według zwyczaju dawnego. A że jmp. Wysocki rotmistrz województw naszych recurrit do nas, aby mu równo z inszemi chorągwiami na komisyj lwońskiej przy podziale hyberna była obmyślana, tedy zlecamy ichm. pp. deputatom województw naszych, aby więc sedulo i jmp. rotmistrza na tamtym placu promowowali instancją; w czém i jmp. Marcinowi Gałczyńskiemu rotmistrzowi pieszemu ichmoście suffragari powinni będą. Ponieważ jmp. Andrzej Niemojewski in præsentibus laudis do czopowego województwa inowrocławskiego jest mianowany komisarzem, tedy i præsentem jegomości aprobujemy laudo, tak jednak aby in præsentia ichm. pp. komisarzów województwa inowrocławskiego przysięgę more solito wykonał.

A że wiele jest retentorów w województwach naszych, którzy per temeritatem podatków tych wydawać nie chcą, injungimus ichm. pp. egzaktorom, aby sub solatione de suo et sustentatione militum irremissibiliter tę egzekucją zaraz in crastino skończonego sejmiku zaczęli i onę in spatio duarum septimanarum wykonali. Mając respekt na tak długie zasług chorąwi jmp. starosty owruckiego przez ichmościów tejże chorągwi deputatów, to jest, jmp. Władysława Głoskowskiego i jmp. Walentego Rapackiego oczekiwanie i przytém podjęte straty, sumę złp. 600 przez ichmościów od jmp. Ostrowskiego poborcy brzeskiego ad rationem za-

sług kompaniej swojej wziętą in vim traktamentu et honorarii ichmościom obiema konferujemy i że w kalkulacją emeritorum tej chorągwie stipendiorum nie ma być wtrącona, deklarujemy.

Ponieważ się wiele znajduje w województwach naszych wsi, które nie są w registrach podatkowych konotowane, tedy possessores bonorum eorundem laudo præsentem obstringimus aby z tych dóbr super contributiones modernas quam fidelissime, juramenta w grodach ekspedyowawszy, podług nich podatki do rąk ichm. pp. poborców województw naszych oddawali, ichm. zaś pp. poborcy dobra takowe w registra konotowali sub confiscatione bonorum, inhærendo novellæ constitutioni. Po wybranych zaś wyżej opisanych podatkach ichm. pp. poborcy powinni będą registra powiatów zkorygowane i rękami swemi podpisane wybranych przez się podatków każdy do każdego grodu i powiatu województw swoich oddać, specyfikując osobliwie w registrach subsidii charitativi tak osoby same jako i quantitatem summæ od nich wybranej, w kwitach zaś tak sam podatek jako i przynależytą względem niego sumę. Tenuitatem prowentów konwentu brdowskiego w respekcie mając, ferendis præsentibus oneribus publicis imparem, chcąc jakokolwiek alleviare ten ciężar ich, z województwa brzeskiego złotych 50, z inowrocławskiego drugie także 50 złotych ojcom tym dać ichm. pp. komisarzom za asygnacją jmp. marszałka koła naszego deklarujemy. Którą to uchwałę naszą, aby tём prędzej wiadomości wszystkich dojść i efekt swój wziąć mogła, zlecieliśmy jmp. marszałkowi koła naszego przy podpisie ręki jego do grodów województw naszych podać.—Datum w Radziejowie die, anno, quibus supra.

Dadzibóg z Moszczonego Moszczeński marszałek koła rycerskiego województw brzeskiego i inowrocławskiego, manu propria.

97.

1673. September, 11.

Radziej. grodzka Relation. 3 f. 983.

[Laudum conventus particularis Radziejoviensis palatinatum Bresensis Cujaviensis et Junivladislaviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post festum Nativitatis beatissimae Mariae virginis proxima (Septemb., 13), anno Domini 1673. Obtulit nobilis Joannes Wilkowski.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego kujawskiego i inowrocławskiego na dzień dzisiejszy electionis iudicum deputatorum trybunału pro die 11 Septembris ex vi conservationis laudi conventus relationis tychże województw proxime præteriti naznaczony zgromadzeni. Prawu popolitemu i konstytucyom koronnym primarie pro termino hodierno w obraniu ichm. pp. sędziów do trybunału koronnego deputatów, o czym denuntiatio jmp. Jana z Morzyc Trzebuchowskiego kasztelanica kowalskiego, marszałka koła naszego rycerskiego w grodzie tutecznym radziejowskim zapisana latius odisserit, satisfaciendo, ad alia desideria województw naszych i obmyślenia quam citissime różnym chorągwiom do województw tutecznych należącym exsolutionis stipendii virtute præmissæ conservationis laudi præfati conventus relationis przystąpiliśmy. Ażeby nieodwłoczną i zupełną chorągwie pomienione do województw naszych ex vi laudorum conventionalium proxime præteritorum nostrorum naznaczoną satysfakcją odniosły, indagando przytém, zkąd ta długa remora do wypłacenia pomienionego znajduje się, tedy sądy komisarskie tychże województw jako brzeskiego w Radziejowie pro die 28 Septembris, inowrocławskiego zaś w Inowrocławiu pro die 26 præsentis naznaczamy. Do których jako z województwa brzeskiego wielmożnych urodzonych ichm. pp.: Stefana z Wielkiego Jaranowa Jaranowskiego kasztelana kowalskiego, Spytka na Bużeniu Pstrokońskiego brzeskiego, Zygmunta z Lubrańca Dąbskiego inowrocławskiego podkomorzych, Andrzeja Gąsiorowskiego starostę radziejowskiego, Jana Sebestyana na Stawcu Osieckiego brzeskiego, Aleksandra Trzebuchowskiego inowrocławskiego chorążych, Sebestyana Jarnowskiego podsędka brzeskiego, Jana Stanisława z Lubrańca Dąbskiego podstolego inowrocławskiego, Stefana Grochowickiego pisarza ziemskiego brzeskiego, Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskie-

go, sędziego grodzkiego kowalskiego, Wojciecha Głębckiego sędziego brzeskiego grodzkiego, Jana z Morzyc Trzebuchowskiego kasztelanica kowalskiego, marszałka koła naszego rycerskiego, Franciszka Sokółowskiego, Stanisława Jemielskiego, Jacka Tulibowskiego, Przemysława Grabskiego podkomorzyców brzeskich; z inowrocławskiego zaś województwa ww. ur. ichm. pp.: Mikołaja Lubstowskiego starostę kruswickiego, Walentego Kołodzkiego sędziego ziemskiego inowrocławskiego, Marcina Bełdowskiego wojskiego kruswickiego, Augustyna Kołodzkiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego, Andrzeja Niemojewskiego, Jana Kaczkowskiego upraszamy, aby ichmoście, unius duorumve absentia vel trium non obstante, pro temporibus supra præfixis na miejsca naznaczone zjehawszy, juramenta super iudicia sua præstando, naprzód poborów registra anni 1661, na których się juramenta jakieś wielu incolarum tych województw żalą, secundum juramenta anni 1661—2 et 1663 to præcavendum, jeżeli in anno 1661 jurament nie jest uczyniony, ale iż in anno 1662 et 3, w czym ichm. pp. komisarze pomienieni probabilibus documentis erunt innixi, dostatecznie pokorygują, pokorygowane i zlikwidowane podpiszą. Oraz wyraźnych i dostatecznych kalkulacyj i rachunków ichm. pp. poborców, incipiendo ab ultimis eorum quietationibus aż do terażniejszych w tym roku wszystkich podatków wybierających, które w obudwóch województwach pro temporibus supra expressis absque quavis adcitatione comparere sub pœnis in legibus regni descriptis tenebuntur, wysłuchają, sprawy wszelakie skarbowe et retentorum causasque inter milites ad palatinatum præsentem pertinentes et injurias sądzić będą. Oraz i jmp. Dzierżawskiego burgrabiego grodzkiego inowrocławskiego sprawę i cokolwiek należytości skarbowych spraw województw tutecznych będzie iudicando, odprawować będą, a insze materye sejmikowi należące, nie wdawając się, nie mają injuriis et desideriiis justis supplicantibus na terażniejszy sejmik concernentibus i miasto Inowrocław do tychże sądów komisarskich należące będą, to præcavendum, że in quantum by unius ejusdemque sessionis swoich komisyj cum præmissis omnibus ichm. pp. komisarze odprawić nie mogli, subsequentibus per limitationes actibus odprawować będą.

Interea temporis egzekucye lege novella ex laudo proxime præterito, które in toto approbantur descriptas ex retentoribus ichm. pp. starostowie et officium eorum absque omni respectu et quavis remora sub pœnis in legibus regni descriptis expediant. A ponieważ lege novella omnis publica securitas podczas wyjazdu do Lwowa na komisją, da Pan

Bóg, przyszłą, wszystkim pp. poborcom i egzekutorom jest *provisa*, tedy my także podczas terażniejszej egzakcyj tych podatków *personis, honoribus ex bonis eorum eandem securitatem omnimodamque immunitatem præcavemus et præcustodimus, in casu violatæ præmissæ securitatis forum cum violatoribus eorum* lub na grodzkie którekolwiek lub też pomienione komisarskie sądy, *in vim termini tacti sine quavis appellatione præfigimus*. Którym to *ichm. pp. poborcom* jako to *jmp. Aleksandrowi Ostrowskiemu komornikowi granicznemu z brzeskiego, jmp. Janowi Wolskiemu z inowrocławskiego województw, na wikturę lwowską, upatrując koszty ich niemałe, z którychkolwiek podatków etiamvis szelężnego po trzysta złotych każdemu z nich ex assensu nostro vigore præsentis laudi odebrać* naznaczamy.

A że przy tak ciężkich nieznośnych rzeczyp. podatkach województwa nasze będąc *exhausti, nullum solamen ex antiquo*, to jest, sól przy należytej *nescitur quo prætextu*, od skarbu koronnego odnieść mogą: tedy to *jmp. Andrzejowi Wichrowskiemu żupnikowi województw kujawskich, uprosiwszy do jegomości za deputatów jegomości jmp. Jana Umińskiego poborce inowrocławskiego i Zygmunta Wolskiego, a inquantum by ci ichmoście ob aliquod impedimentum nie zjechali, tedy których sobie przybierze jmp. żupnik, injungimus, aby jegomość za najpierwszą deflucycją do któregokolwiek brzegu kujawskich województw, sibi zarówno z *ichm. pp. deputatami swymi* sól pomienioną według proporcycj województw naszym *ex antiquo przynależącej*, aby *quovis strepitu juris* wziąć i odebrać *incolisque województw tych, salvo solario* temuż *jmp. żupnikowi more solito servienti et in futurum serviendo et percipiendo, rozdać; zacząć* temuż *jmp. żupnikowi i ichm. pp. deputatom fide, honore ex substantiis nostris omnimodam securitatem præcavendo, ubilibet et quolibet loco evincere ab omnique impetitione eliberare spondemus et fidejubemus*.*

In vim majoris cultus divini auctionis na restauracyą kościoła farskiego brzeskiego *per incursionem hostilem Sveticam flamma* zniesionego *et in favillam obróconego* jmści ks. Janowi Mazowskiemu proboszczowi tegoż kościoła *czopowe* zwyczajne w mieście Brześciu a *prima die Januarii anni proxime futuri usque ad ultimam Decembris anni ejusdem* naznaczamy i odbierać temuż jmści ks. proboszczowi pozwalamy i zlecamy. Wsie zaś klasztorne, jakoto Psary do konwentu brdowskiego, tudzież Zakrzewko *ad gremium oo. Kamełdułów* należące, ab *oneribus płacenia poborów i podymnych* jako terażniejszych podatków

tak i przyszłych uwalniamy i wolnemi czyniemy do roku; oraz według kompromisu *ex communi consensu* całego sejmiku naszego darowaliśmy też kościołowi radziejewskiemu, w którym *consilia nostra* odprawujemy, to jest, jmści ks. proboszczowi kościoła tego soli *beczek* dwadzieścia. Taż *donativa* należy i jmści ks. gwardyanowi radziejewskiemu na konwent od nas także *beczek* 20.

Przykładając się zatem do prawa *pospolitego* o *conflagratis* opisanego, *animitus contribuendo jmp. Marcinowi Bełdowskiemu* wojskiemu kruświckiemu, którego Pan Bóg ogniem *afflixit* w tych dniach przeszłych, tak że mu się jedna bułka chleba *oziminy* na stół nie okrzyła; *insuper* mając w osobliwém *baczeniu* *kilkunastoletnią integerrimæ fidei et dexteritatis* w odbieraniu i zatrzymaniu wszelakich *in genere województw* naszych *rachunków soliditatem*, którą tenże jegomość *non parcendo salutis et ingentis indefesso animi studio, non sine speciali województwom* *exinde* pochodzących *inkrementów*: tedy *exsolvendo* temuż jegomości *generalem talem gratitudinem nostram*, jego *protunc* od wszelkich *in genere* do województwa należących, także i *wyprawy pół konia* od sumy, która jest na *Brominie* *asekurowana*, temuż jegomości od tej sumy *pieniądze* powrócić *jmp. Umińskiemu* do rąk *jmp. wojskiego* zlecamy.

Jmp. Augustyna Kołudzkiego sędziego grodzkiego inowrocławskiego *ad correctionem* tychże *regestrów* i odbierania *rachunków* *uprosiliśmy*, które bez wszelkiej *prace* i *kosztu* być nie mogą; *ad numerum* dawnych *komisarzów* w województwie *inowrocławskim*, a *in vim gratitudinis* temuż jegomości *resztę retentów* dawnych, które *ipsa* *possibilitate* od *retentora* *exigere* nie mógł, *kondonujemy* i do niego *in perpetuum* *sobie* *nic a nic* nie *pretendujemy*, we *wszystkiém* *kwit* na *przyszłym sejmiku* temuż jegomości z *koła* *dany* *aprobujemy*. Na *których* *to rachunkach*, to jest, *pro tempore* *suprapræfixo* *comparere* *wszyscy* *ichm. pp. poborcy* będą *powinni*; *tudzież* *pogorzałego langwójta* *kruświckiego* *Stanisława Pławkowica* do *czterech lat* *juxta præscriptum legis* od *wszelkich podatków* *okrom* *pogłównego* i *szelężnego* *uwalniamy*. Co się ma *rozumieć* i o *wszystkich* *pogorzelaach* *prævio juramento*.

Niemniej na *tém województwom* należy naszym, aby *acta publica* *uti archivum* *quam optima* *in conservatione* były; a że *akta ziemskie* *inowrocławskie* po *ześciu* *godnej pamięci jmp. Głębockiego* *pisarza*

ziemskiego inowrocławskiego disordinata zostawają, których jacturæ zabiegając, upraszamy ichm. pp. sądowych ziemskich inowrocławskich, aby jegomości lubo na sądach swoich ziemskich inowrocławskich, lub też extra cadentiam quorumvis terminorum judicialium zjehawszy się, wszystkie akta, seksterna i protokoły pokorygowali i registra onych spisali, to præcavendo, aby ktokolwiek akta pomienione ziemskie mając przy sobie, one do rąk jmp. Marcina Mikołajewskiego pisarza ziemskiego inowrocławskiego sub pœnis de securitate actorum legibus regni descriptis comportare powinien. A że jmp. Gałczyński rotmistrz województw naszych pierwój ob legalitatem, które też województwa pro justis uznawają, dla których osobą swoją w obozie być nie może, tedy onemu ten lud, który od województwa wyprawiony jest, per sufficientiam mandatores do obozu doprowadzić pozwalamy, eo præcustodito, aby ci ludzie na miejscu, tam kędy należy i wypadnie, jako komput każe, stanęli i gdy zaś exi et, sufficiens testimonium przywieść będzie powinien jmp. Gałczyński rotmistrz.

Upatrując przytém tak długie mieszkanie w województwie inowrocławskim ichm. pp. deputatów znaku w. jmp. starosty dobrzyńskiego i jmp. wojewodzica rawskiego, tedy onymże 300 złotych traktamentu, każdemu z nich po stu złotych, u ichm. pp. poborców inowrocławskich lub egzaktorów czopowego, jako będą ordynowali ichm. pp. komisarze, za asygnacją jmp. marszałka koła naszego odebrać assignamus. Którą to uchwałę naszą podpisać jmp. marszałkowi naszemu przy podaniu onęj do akt zleciliśmy.

Działo się na sejmiku ex vi conservationis laudi przeszłego sejmiku w Radziejowie 11 Septembris, anno 1673.

Jan z Morzyc Trzebuchowski kasztelan kowalski marszałek koła naszego rycerskiego.

98.

1673. October, 31.

Radziej. grodzka Relation. 4a f. 10v.

[Laudum palatinatum Cujaviæ.]

Actum in castro Radziejoviensi sabbatho post festum Omnium Sanctorum proximo (Novemb., 4), anno Domini 1673. Obtulit nobilis Paulus Chojceki.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo obudwu województw brzeskiego i inowrocławskiego ex vi literarum universalium sacrae regiae majestatis na sejmik radziejowski pro die 31 Octobris anni præsentis 1673 do Radziejowa zgromadzeni. Przychylając się do tegoż uniwersału jkr. mci, p. n. m., w którym nam życzliwój pańskięj a prawie ojcowskięj łaski swęj innuere raczy, abyśmy in tam arduis præsentibus negotiis reip. nietak privato województw swych commodo jako publico bono prospicere chcieli, a ludzi godnych nietylko ingenio ale i industria politos, którzyby to, na czém summa vis et salus reip. nostræ dependet, consiliis suis promowowali na komisyj trybunału lwowskiego blisko przyszłego, de medio sui obrawszy, wysłali: za co niskie panu tak dobrotliwemu, że jako salutis reip. tak i omni województw tych naszych indemnitati napomnieniem swém pańskięm prospicere nie zaniechywa, oddawszy dzięki: do téjże woli i rozkazania jkr. mci stosując się, ante omnia na to tam miejsce tak poważne i całej rzeczyp. potrzebne viros nietylko województwom naszym kujawskim, ale i całej rzeczyp. bene meritos et versatos, jakoto, województwa brzeskiego, w-go jmp. Andrzeja z Miroszewic Gąsiorowskiego starostę radziejowskiego, z województwa zaś inowrocławskiego jmp. Przemysława Grabskiego podkomorzyca brzeskiego de medio sui obraliśmy i uprosiliśmy, dando et concedendo tymże ichmościom równo i z inszymi ichmościami na to tam miejsce zgromadzonymi imieniem województw swych consulendi dijudicandi promovendique bonum publicum plenariam facultatem.

A naprzód że wiele takich w województwach naszych znajduje się, którzy przez dystrybutę hyberny barzo są agrawowani, jako to Lekarzewice i Sokołowo w-go jmp. Stefana z Wielkiego Jaronowa Jaronowskiego kasztelana kowalskiego, Kalinowice jmp. Mokrskiego — — w. jmp. starosty radziejowskiego, Złotowo i część w Kotorzycach jmp. Augustyna Kołudzkiego sędzię grodzkiego inowrocławskiego i druga część

w tychże Kotorzycach jmp. skarbnika brzeskiego, która per incursionem Sueticam penitus jest ogniem zniszczona, że żadnego domu ani budynku i ludzi nic a nic dotąd nie masz et in actis thesauri regni abjurata ob desertationem, a przecie blisko przyszłej hyberny kwoty kilkadziesiąt złotych na nie, co nigdy nie bywało, włożono: tedy zlecamy to ichm. pp. komisarzom naszym, aby ad justam proportionem taż hyberna moderowana była, a z tych dóbr jako to ex desertis, które nigdy nie dawały, aby też in posterum nie dawały. Przytém suplikę miasteczka jkr. mci Kruświce o wielkie zrujnowanie przeszłej zimy przez regiment dragoński jmp. starosty dolińskiego singulari memoriae et promotioni tychże ichm. pp. komisarzów naszych zlecamy; juramenta także wszelakie od ukrzywdzonych przeciwko swawolnym i niedyskretnym żołnierzom uczynione w pilnej będą mieć ichmoście swój adwertencyi.

A jako nam zawsze in omni occasione tychże ichm. pp. komisarzów naszych prudentia, fides et constantia intaminata satis perspicua est, tak nie wątpimy, że cokolwiekby nocivi reip. i osobliwie województwom naszym na tém tam miejscu być uznali, temu wszystkiemu saluberrimis consiliis suis tempestive zabieją, w czém fidem, honorem et constantiam ichmościów serio obligamus. A ponieważ visum to jest ichm. pp. komisarzom sądu komisarskiego, aby propter facilitandum negotium resolvere punkt in laudo o zabranie soli za rok przeszłoroczny ułożony, od jmp. podczaszego bełzkiego województwom naszym z prawa pospolitego należącej mieć i obviando futuris exinde, to jest, zabrania gwałtownego soli, malis, praecavendo tedy indemnitati tych województw, zgodzie pozwolili o też przeszłoroczną sól na sumę; do której zgody deputowali ichmościów de medio sui, jmp. Jana Stefana Osieckiego chorążego, Marcina Wnorowskiego miecznika brzeskich kujawskich, aby ichmoście nomine publico zniosszy się z jmp. żupnikiem województw naszych, tę sól zamknąwszy, z jmp. wojnickim albo jmp. plenipotentem jmp. Bogusławem Szelskim superintendentem komór solnych o też sól zgodzili się, którzy że już in rem województwa transegerunt i wytrąciwszy ekspensa do skarbu i żupy należące, za 12,000 złotych one zapredali. Aby tedy jmp. wojnicki żadnej inkwietacyej od jmp. podczaszego bełzkiego nie miał nomine contrahentium kolegów naszych, non culpando województwa, evincere in quolibet subsellio jmp. Wojnickiego przez ichm. pp. posłów naszych na sejm przyszły wysłanych et liberare submitują się, upewniając jmp. kasztelana wojnickiego, że z tych remanentów ta suma za sól przeszłoroczną województwom wyliczona

i wytrącona będzie. Którą to sumę dwunastu tysięcy złotych polskich według decyzyej koła rycerskiego sejmiku niniejszego województwa tak między sobą podzielili, że województwu brzeskiemu siedm a inowrocławskiemu województwu pięć tysięcy złotych polskich odebrać ordynowali i na sumy niżej wyrażone asygnacye wydać do ichm. pp. komisarzów naszych obudwu województw jmp. marszałkowi koła naszego naznaczeli; z której to sumy 12,000 złotych na drogę lwowską ichm. pp. komisarzom naszym do Lwowa na komisją naznaczonym, brzeskiemu do brzeskiego a inowrocławskiemu do inowrocławskiego województwa, po tysiącu złotych na jednego rachując, ordynowanęj i za asygnacyą jmp. marszałka koła naszego u ichm. pp. komisarzów obwołu województw czopowych odebrać pozwoliliśmy.

A że jeszcze za ćwierć zupełną jedną restat do wypłacenia województwo nasze brzeskie sumę 3,280 złotych polskich chorągwi w-go jmp.— —Sapiehy starosty owruckiego, tedy z tychże pieniędzy solnych deputatom chorągwi tegoż jmp. starosty owruckiego tu do nas po należyte zasługi zesłanym u ichm. pp. komisarzów czopowego brzeskich pozwalamy odebrać.

A przytém respekt mając, że lubo retenta tak ośmiu poborów jako i czopowego generalnego województwa brzeskiego per laudum antierius i per decretum commissoriale Radziejowiense na zapłatę zasług téjże chorągwi jmp. starosty owruckiego inszych ćwierci ordynowane były, a teraz per laudum praesens różnym ichm. panom braci niżej opisanym ex certis rationibus odpuszczone sumy: tedy na zaszczyt defektu tego pomienionym deputatom chorągwi jmp. starosty owruckiego z tychże solnych pieniędzy 400 złotych polskich za asygnacyą także jmp. marszałka koła naszego ośmiu ichm. pp. komisarzów brzeskich naznaczamy. A mając przytém w pewnym respekcie curas et sollicitudines ichm. pp. sędziów naszych grodzkich tak brzeskiego jako i inowrocławskiego województw, którzy w naszych funkcyach zostający nie tylko z uszczerbkiem zdrowia swego ale i sumptibus propriis toties województwom tym służyli, także i jmp. Stefana Szabińskiego (Ż?) burgrabiego radziejowskiego, który także na urzędzie swym a bez żadnej korzyści w pracach, fatygach i kłopotach codziennych dotąd indefessus zostaje: tedy lubo nie mogąc in pari tymże ichmościom wszystkim regratificare, jednak na prędcie gratitudinis ergo z pomienionych pieniędzy solnych 1,000 złp., u ichm. pp. komisarzów brzeskich 500, a u ichm. pp. komisarzów inowrocławskich drugie 500 odebrać naznaczamy. Którą sumę

ciż ichmoście panowie sądowi, między się primarie podzieliwszy, pomienionemu jmp. burgrabiemu radziejowskiemu z niej złp. 200 wyliczą i realiter oddadzą,

I instancya jmp. Szymona Kostewskiego nas wszystkich promote re musi, który z uproszenia braterskiego sejmiku radziejowskiego podatków pewnych niedawnego czasu w województwie inowrocławskim zostawszy poborcą et propter quandam perplexitatem laudorum et regestrorum naznaczonej sobie nie mógł dobrać sumy i onej dlatego na asygnacyą regimentowi w jmp. wojewody ruskiego deputatom na to zesłanym nie oddał ani wyliczył: przeto ciężkimi dekretami przyciśniony et quidem parendo juri w sumie czternastu set złotych polskich w asygnacyej do niego danej i w dekrecie specyfikowanej, dobra swoje własne dziedziczne wieś nazwaną Roźniatowy deputatom tegoż regimentu na to ordynowanym per executionem w téjże sumie puścić i oddać musiał; tedy lubo in tanta egestate województw naszych i mając in- szę wielkie swe ekspensa, nie chcąc jednak in eo casu deese bratu swemu, onemu z województwa inowrocławskiego jako przeszłemu tegoż województwa egzaktorowi złp. 700 z pomienionych pieniędzy solnych in supplementum tanti oneris u ichm. pp. komisarzy czopowych województwa inowrocławskiego odebrać za asygnacyą jmp. marszałka koła naszego naznaczamy.

Na prace i wielkie koszty jmp. Andrzeja Wichrowskiego żupnika województw naszych pełne mając baczenie, które około starania się o sól województwom należące impendere raczył, tedy in vim gratitudinis jegomości złp. 1,000 u ichm. pp. komisarzy obudwu województw, po 500 złp. na jedno województwo rachując, za asygnacyą także jmp. marszałka koła naszego naznaczamy. Residuum zaś téj sumy solnej na ćwierć następującą, która się poczyna a prima mensis Novembris anni praesentis 1673, jeżeli tyło przychodzi na chorągiew jmp. Stanisława Wysockiego rotmistrza województw naszych, u ichm. pp. komisarzy obudwu województw, jako tych solnych pieniędzy administratorów, ad exsolvendum i decyzyej przyszłego, da Pan Bóg, sejmiku naszego radziejowskiego przedsejmowego zostawujemy; której chorągwi jeżeliby na pomienioną ćwierć większa niż reszta téj sumy pozostałej przychodziła suma, one na przyszłym sejmiku obmyślić asekurujemy.

Jmp. Wojciech Buszkowski skarbnik brzeski że był in anno 1664 propter erroneam do niej datam assignationem ad importunam pp. deputatów wojskowych instantiam 1546 złotych polskich za województwa

oddał de suo, czego ichm. pp. komisarze do słuchania rachunków deputowani sufficientem na sejmikach różnych toties nam dali informationem i na dokument tego większy rękami swemi podpisany oddali mu rachunek; z której sumy, że przez tak długi czas tametsi ad creberrimas supplicationes ledwieśmy medietatem in anno proxime praeterito oddaliś mu, a w ostatku oddania tylko de tempore ad tempus pollicitationibus onego ujmujemy, przez co wielką sobie szkodę i krzywdę jmp. skarbnik brzeski od województw pretenduje: przeto nie chcąc eam jacturam jegomości, to jemu unaniami consensu, fide nostra pollicemur, że w oddaniu téj reszty w dalszych odwłokach onego trzymać nie będziemy, to jemu ultimarie deklarując, że te residuitatem, to jest, złotych 773 polskich na przyszłym, da Pan Bóg, sejmiku naszym radziejowskim przedsejmowym obmyślimy i realiter wypłacimy.

Do wybierania akcyzy na przyszłe dwie ćwierci, które się poczynają die 1-a Novembris, dawnych ichm. pp. administratorów na przyszłe dwie ćwierci ze skarbu koronnego ordynowanych aprobujemy, hoc praecustodito, aby ichmoście i od soli ze składów solnych województw kujawskich tenże podatek należyty wybierali i wybrane pieniądze tego podatku do skarbu województw oddali.

W słusznym przytém respekcie mając merita wyświadczone ichm. pp. Zakrzewskich i jmp. Dubskiego podstolego inowrocławskiego, tedy lubo in parte recompensando dobry afekt tychże ichmościów naszym województwom wyświadczony, od ciężarów wypłacenia podatków albo rentów tak ośmiu poborów jako i czopowego generalnego, jakoto ichm. pp. Zakrzewskich Smarlin, Krzywsądze, Zakrzewo i Gosławice, jmp. podstolego inowrocławskiego Barucino, Smolsk i Nowa wieś praesenti laudo zwalniamy. Które to laudum koła naszego jmp. Wojciechowi Buszkowskiemu skarbnikowi brzeskiemu jako marszałkowi naszemu ręką własną podpisać i do ksiąg grodu radziejowskiego podać zleciliśmy.—Działo się w Radziejowie dnia 31 mensis Octobris, anno Domini 1673.

Wojciech Buszkowski skarbnik brzeski kujawski, pisarz grodzki radziejowski, marszałek koła rycerskiego sejmiku radziejowskiego, manu propria.

99.

1673. December, 29.

Radziej. grodzka Relation. 4 f. 95v.

[Laudum particularis Radziejoviensis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post festum Circumcisionis Domini nostri Jesu Christi (Januar, 3), anno Domini 1674. Obtulit nobilis Stanislaus Stepczyński.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego kujawskiego i inowrocławskiego na dzień dzisiejszy miesiąca grudnia 29 do Radziejowa na sejmik vigore literarum innotescientialium od j. o. księżęcia jmści arcybiskupa gnieźnieńskiego prymasa Korony polskiej editarum zgromadzeni. W tak ciężkiem osieroceniu ojczyzny naszej, morte et obitu ś. p.kr. j. meci, p. n. m. nic innego exoptandum, jako desuper to zasmucenie praecupavit nas, tak też coelitus sovitsza subsequatur pociecha, et primarie aby non exulet justitia, podług dawnych zwyczajów ex praescripto legis, zabiegając wszelkim niebezpieczeństwom, sądy kapturowe naznaczamy, to jest, brzeskiemu województwu w Brześciu pro die 23 Januarii in anno futuro incidens, inowrocławskiemu zaś województwu w Inowrocławiu pro die 30 mensis ejusdem, to jest, w tydzień po brzeskich i tak consequenter ordynujemy. Do których naznaczamy i przydawamy ex vi legis przy ichm. panach sądowych ziemskich i grodzkich pryncypalnych grodów uproszonych ichmościów jako to, z brzeskiego województwa: w. jmp. Stefana na Wielkiem Jaronowie Jaronowskiego kasztelana kowalskiego, tudzież ichm. pp. Jana Sebestyana Osieckiego brzeskiego, Aleksandra Trzebuchowskiego inowrocławskiego chorążych, Jana Boruckiego podstolego nurskiego, Zygmunta na Szewcach Swieckiego łowczego inowrocławskiego, Andrzeja Wichrowskiego żupnika województw kujawskich, Hiacynta Tulibowskiego podkomorzycy brzeskiego, marszałka natenczas koła naszego, Przemysława Grabskiego podkomorzycy brzeskiego, Michała Leskiego komornika ziemskiego inowrocławskiego, Andrzeja Czosnowskiego, Jana Zakrzewskiego, Jana Skarbka, Jana Psurskiego, Świętosława Krusińskiego, Stanisława Jarnowskiego, Aleksandra Komeskiego, Marcina Głębocznego, Bartłomieja Raciewskiego, Franciszka Broniewskiego. Z województwa zaś inowrocławskiego ww-ch ichmościów: Mikołaja Tolibo-

wskiego kasztelana słońskiego, Zygmunta z Lubrańca Dąbskiego podkomorzego inowrocławskiego, Mikołaja Lubstowskiego starostę kruświckiego, tudzież ichm. pp.: Adama Lubstowskiego stolnika inowrocławskiego, Marcina Brzyskiego, Kazimirza Zakrzewskiego inowrocławskiego podczaszych, Adama Trzebuchowskiego cześnika zakrzewskiego, Wojciecha Jarnowskiego łowczego brzeskiego, Marcina z Bełdowa Bełdowskiego wojskiego kruświckiego, Aleksandra Ostrowskiego komornika granicznego inowrocławskiego, Stanisława Jemielskiego, Andrzeja Niemojewskiego, Stanisława Grabskiego, Franciszka Tolibowskiego, Jakóba Nierzewskiego, Kazimirza Gąsiorowskiego, to jednak praecustodito, aby ci ichm. pp. deputaci circa praestandam juramenti rotam przysięgali, jako nic ex retentis contributionibus nie winni do skarbu, w czym sąd ex quietationibus ichm. pp. poborców będzie informowany, a inquantum by który co do skarbu winien, albo też jure victus został, ad objectionem cujusvis rugowanych mieć deklarujemy.

A że podług inotescencyi, durante conventu praesenti, ichm. pp. poborcy dla niedoskonałej swój egzakcyj sufficientem nie mogą dać calculationem, dla tego pro eodem tempore judiciorum ichm. pp. poborcy sive eorum succollectores i inni, którzykolwiek jakim sposobem egzakcyj różnych dotykali się podatków, ab ultimis eorum quietationibus stawić będą powinni ciż ichm. pp. egzaktorowie, jeżeli któregokolwiek de retentoribus w zapłaceniu uznają; oraz i kaczmarzów duchownych takowych in judicio proxime futuro nuncupato kaptur przypozwają, którym forum in ibidem naznaczamy; interea vero temporis ichm. pp. egzaktorowie debitam juxta resonantiam decreti commissorialis palatinatus Brestensis et tribunalis Radomiensis executionem de retentoribus peragant. A ponieważ podatek akcyzny na sejmie przeszłym postanowiony a prima Novembris do dyspozycyjej województw należyć powinien, tedy tylko ad ultimam diem mensis Januarii anni futuri wybierany być ma; jednak ze wszystkich miast i miasteczek tak królewskich, duchownych jako też ziemskich, wyborcy praevia ad citationem instigatoris judicii capturalis stawić się będą powinni, którzy justam, legitimam exactionem suam, juxta rotam per judicium capturale formandam, poprzysiądz i to, coby in usum suum obrócili, albo w czymby skarb ukrzywdzili, będą powinni reddere i te pieniądze, które wybrali i wybierają ichm. pp. administratorowie tegoż podatku do skarbu województw naszych wnieść powinni. Tychże panów sukkolectorów wolno każdemu

pozwać na sądy kapturowe, ktoby baczył nieszczyrze wydany województwom podatek. A jeśliby (?) asygnacye pewne, które jmp. marszałkowi województw naszych na złotych 2,000 wydać zlecamy, to jest, 1,000 złotych do brzeskich, a drugi 1,000 do inowrocławskich ichm. pp. komisarzów na pewną potrzebę wydane, in toto aprobujemy.

Nietylko z antecesorów w. jmp. Mikołaja z Lubstowa Lubstowskiego starosty kruswickiego, ale też i z osoby samej, kr. jnci jako całej rzeczyp. tak i województwom naszym wydatne i dobrze, jeżeli kiedy, tedy podczas wojny blisko przeszłej szwedzkiej z odwagą zdrowia i znaczną własnej substancyj strata, każdemu wiadome wyświadczone merita, condignam zawsze sobie vindicabant u województw gratitudinem: której iż dotąd nam exsolvere nie przyszło, tedy in vim toties ofiarowanej i przereczonej jegomości za prace te, straty i koszty podjęty rekompensy praesenti jegomości asekurujemy laudo, iż na przyszłym, da Pan Bóg, po szczęśliwie skończonej konwokacyj relationis sejmiku reali et effectiva jegomości bez odwłók dalszych ukontentujemy gratitudine.

Ex communi assensu nas wszystkich sumę 4905 złotych groszy piętnaście z reszty za sól zaprzedaną województwu brzeskiemu ordynujemy na zasługi znaku w. jmp. starosty owruckiego; na którą sumę zlecamy wydać asygnacyą ichm. pp. komisarzom naznaczonym do przedania tój soli do jmp. Cellego; reszta zaś złotych 94 groszy 15 w skarbie województw naszych zostawać będzie, na tę asygnacyą wydać zlecamy ichm. pp. komisarzom do wypłacenia przynależytój jmp. poborcy generalnemu województwa brzeskiego sumy na asygnacyą chorągwi w. jmp. podkomorzego poznańskiego, złotych zaś sto jmp. deputatowi znaku tegoż w. jmp. podkomorzego poznańskiego in vim tractamenti u jmp. Jana Kazimirza Szczawińskiego sędziego grodzkiego radziejowskiego odebrać zlecamy za asygnacyą jmp. marszałka. A żeby jmp. Stanisław Wysocki rotmistrz województw naszych i (z) swoją chorągwią in stipendiis na dalsze ćwierci w usługach rzeczyp. był pewien, tedy jegomości z jego kompanią asekurujemy i upewniamy, że zapłatę, która spectabit od województw, odbiorą, eo praecustodito, aby jmp. rotmistrz sive per se, sive per deputatos suos, registr kompaniej ręką w. jmp. pisarza polnego podpisany na sądy kapturowe wniósł. Uważając przytém defekt téjże kompaniej, która powinna koni mieć sto ośm, że niezupełna, jako dochodzi nas wiedzieć, do obozu wchodziła, tedy forum ad respondendum w tychże sądach kapturowych tym wszystkim, którzy

pieniądze na żołd pozabierali, a od znaku się absentowali i w obozie także w potrzebie nie byli, praevia ad citatione jmp. rotmistrza naznaczamy. Ludzi pieszych z dóbr królewskich ordynowanych w dyrekcycj jmp. Gałczyńskiego ex vi laudi zostawających temuż jmp. Gałczyńskiemu injungimus, aby zaraz po popisie w Radziejowie odprawionym do w. jmp. marszałka i hetmana wielkiego oddał, któremu jeżeli jeszcze ichm. pp. poborcy z województw naszych co wiuni, tedy aby wszystko, salvis damnis quibusvis et arrestis, oddali, naznaczamy; przy popisie jednak tych ludzi ichm. pp. komisarze województw naszych spytają się i wyrozumieją, jeżeli żołnierze ci w lennych sobie przynależytym są ukontentowani. In quantum by zaś in spatio trium ab actu praesenti septimanarum z tymi ludźmi z województw do jmp. hetmana nie poszedł jmp. Gałczyński, ad instantiam instigatoris capturalis w sądach kapturowych sprawić się powinien będzie i nadto atestacyą jw. jmp. marszałka i hetmana wielkiego koronnego produkować, jako ludzi tych do boku jegomości zaprowadził, aby województwa nasze miały certitudinem. Ichm. pp. burgrabiom serio injungimus, aby juxta resonantiam laudi praesentis egzekucye indilate absque indulgentiis odprawowali sub poena peculatus. Laudum anteactum sejmiku radziejowskiego electionis generosorum commissariorum na komisją lwowską, także insze punkta wszystkie reasumujemy, oprócz szeleżnej kontrybucycj i generalnego czopowego prawem pospolitém postanowionego, aby nemine excepto płacone były.

Na tak częste suplikacye jnci ks. proboszcza radziejowskiego, nie trzymając go na ekspektacyj dłużej, sto złotych onemu, to jest, z województwa brzeskiego, tudzież klasztorowi pakowskiemu oo. Reformatom na Kalwaryą złotych sto z województwa inowrocławskiego, a to z akcyzy terażniejszego kwartału in expiratione téjże akcyzy, aby ichm. pp. administratorowie wypłacili, naznaczamy.

Multum na tém województwu należy, aby remanentu contributionis quantitate miały: tedy po dostatecznym wyrachowaniu się ichm. pp. poborców, którzy powinni będą na sejmik relationis po konwokacyj ex retentis wybrane omnium contributionum do województwa spectantium sumy inferre retentoresque specificare, ichm. p. Jana Sebestyana na Stawcu Osieckiego chorążego, Marcina Wnorowskiego miecznika komisarzów brzeskich z administracyj tegorocznej, czopowego dawnego, oraz ze 12,000 złp. za sól zaprzedaną, ponieważ sufficientem calculum i rationem in medio nostri oddali, przy braterskiém naszym

podziękowaniu kwitujemy i osobny kwit dostateczny jmp. marszałkowi naszemu dać zlecamy.

Na tak poważną jw. jmp. marszałka i hetmana wielkiego koronnego za jmp. Jakóbem Jaranowskim porucznikiem znaku jmp. Wysockiego rotmistrza województw naszych wniesioną instancją, mając to przytém w osobliwym respekcie, kiedy dotąd na usłudze rzeczyp. krwi lać, substancyj swojej pendere nie lituje i to jeszcze et maximum, gdy insze aukcye już się porozwiały, a jmp. Jaranowski nas ekspedycją aukcyalną, albo raczej dymową za powodem i asekuracją jmp. romistrza naszego dotychczas zatrzymuje i zatrzymał: tedy jako przy braterskiém jmci podziękowaniu condignam spondemus jegomości gratitudinem, tak niemniej na sejmiku, da Pan Bóg, relationis słuszną od nas remuneracją i rekompensę jegomości asekurujemy.

Znaczne przytém merita i wielką stratę widząc województwo nasze jmp. Łukasza Pscińskiego towarzysza znaku jmp. Wysockiego rotmistrza województw naszych, złotych 50 z akcyzy województwa brzeskiego przez asygnacją jmp. marszałka koła naszego jmci naznaczamy. Ponieważ jmp. Jan Kazimirz Szczawiński sędzia grodzki radziejowski restantem summam, to jest, złotych 297 przez ichm. pp. burgrabiów radziejowskiego i kruświckiego temuż jmci nieoddane, a przez dekret komisarski radziejowski do zapłacenia za ichmościów nakazane, realiter za asygnacjami oddał i wyliczył: tedy jegomości z pomienionj sumy kwitujemy i za dostatecznym jegomości ze wszystkich przez jegomości odebranych podatków, to jest, pięciu poborów, pięciu podymnych, pogłównego dziesięciu i dwudziestu podymnych, także czworga podymnych wyrachowaniem się wolnym wiecznemi czasy czyniemy, nie pretendując sobie nic u jegomości, w czém i nam z pomienionych podatków miał być winien, salva nihilominus repetitione téjże sumy u pomienionych ichm. pp. burgrabiów, albo u kogo de jure venerit, także u retentorów tychże podatków jmp. sędziemu pleno in robore reservata.

A żeśmy przyobiecywali tyle razy przez uchwały nasze, a mianowicie przez laudum blisko przeszłe jmp. Wojciechowi Buszkowskiemu skarbnikowi brzeskiemu oddać sumę 773 złotych przez jegomości de suo na asygnacją do województw naszych wydaną z sumy 1,546 złp. wyliczoną i zapłaconą: respektując tedy na tak długą jmp. skarbnika ekspektacją, onemuż podług naszych przez lauda asekurucyj z podat-

ku ośmiu poborów przez jegomości wybranych odebrać sobie zlecamy, które circa calculum jegomości przyjąć obiecujemy.

A że sądy komisarskie causarum fisci propter intervenientem lugubrem jkr. mci mortem nie są przez ichm. pp. sędziów kontynuowane, a wiele jest spraw, które in termino conservato do sądenia są zawieszane: tedy tak sprawy wszystkie terminorum conservatorum jako i ex citationibus, któreby na tychże sądach sędzić się miały, aby na sądach kapturowych sądzone i decydowane były deklarujemy. Sollemnem et lacrymabundam jmp. Szymon Kosowski na p. Berensa kapitana jw. jmp. wojewody ruskiego in facie województw naszych zaniósł querelam, który jako wolny ziemianin że jest oppressus przez ludzie jego: zacząćm praesenti laudo warujemy, iż inquantum tenże jmp. Berens od zawziętych nie zechce supersedere swoich imprezów, deklarują województwa jako do jw. jmp. wojewody cum summa posłać querela, tak i tegoż brata i obywatela swojego nie odstępować, gdyż nietylko jmp. Kosowski, ale i tak wiele braci, mianowicie jmp. egzaktor województwa brzeskiego na tegoż p. Berensa in criminalibus causis przed nami protestował się. Które to laudum i uchwałę sejmiku naszego ręką swoją jmp. marszałkowi koła naszego podpisać i do grodu radziejowskiego podać zlecieliśmy.— Działo się w Radziejowie die 29 Decembris, anno Domini 1673.

Hiacynt z Tolibowa Tolibowski marszałek koła rycerskiego województw brzeskiego inowrocławskiego.

100.

1673. Decemb., 29.

Radziej. grodzka. Relation. 4a, f. 94.

[Instructio conventus particularis Radziejoviensis pro comitiis generalibus Varsaviensibus convocationis.]

Actum in castro Radziejoviensi feria quarta post festum Circumcisionis Domini nostri Jesu Christi proxima (Januar., 3), anno Domini 1674. Obtulit nobilis Stanislaus Słepczyński.

My, rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województw brzeskiego kujawskiego i inowrocławskiego pro die 29 mensis Decembris anni proxime praeteriti do Radziejowa na sejmik ex vi literarum

innotescenciæ jo. jmci ks. prymasa i pierwszego księcia Korony polskiej, arcybiskupa gnieźnieńskiego zgromadzeni, instrukcją naszą na przyszłą, da Pan Bóg, konwokacją w Warszawie pro die 15 Januarii in anno præsentis dezygnowaną ichm. pp. posłom naszym obranym, to jest, w. jmp. Stanisławowi Jemielskiemu kasztelanowi kowalskiemu z brzeskiego, z inowłocławskiego zaś województwa ichm. pp. Sebestyanowi z Wielkiego Jaronowa Jaronowskiemu podsędkowi ziemskiemu brzeskiemu i Andrzejowi Niemojewskiemu dziękujemy w ten sposób. Naród polski jako zawsze przy wierności poddaństwa swego królom panom swoim nietylko obedientiam principibus et regibus, lubo ex nationibus i monarchiæ różnych electis, consultam, ale téż omnem reverentiam et gratitudinem wyświadczało, tak i teraz najjaśniejszego świętej pamięci kr. jmci Michała liberis vocibus ex gente nostra Polona obranego pana, animorum pari prosequendo contestatione, etiam post fata jkr. mci do wszelakiej obowiązany być się zna wdzięczności: województwa tedy nasze debitum przez ichm. pp. posłów przesyłając dolorem, sami stroskani zostają, iż tak dobrotliwego pana ex divina dispositione utraciło, który za tak opatrzne panowanie ażeby ex hoc regno ad coeleste był boską ordynacją przeniesiony, jako wierni poddani apprecamur. Ciało tedy najjaśniejszego kr. jmci świętej pamięci, p. n. m., aby przy wszystkich solennych preeminencyach solito more zachowane było i obrząd jemu tak i pochowanie in loco consueto depozytowi ciał królów polskich najjaśniejszych w Krakowie aby condigne odprawiono, ichm. pp. posłowie nasi cum tota rep. efficient.

Za tak znaczną utratę ojczyzny naszej, jako siła ubyło rzeczyp. śmiercią ś. p. naj., kr. jmci p. n. m. niemniej i królowej jéj mci pani naszej miłościwej cor dolore præocupatum z ześcia z tego świata kr. jmci a wyrazić się więcej nie może, tylko, iż przy jéj kr. mci jako dobrotliwej pani województwa nasze majestatem jéj conservando, oraz tak ciężkiemu żalu condolendo, deklarują się wiernie stawać, życząc tego, aby najwyższy totius orbis rządcą jako zasmucił i osierocił z tak potrzebnego całej ojczyzny pana, a małżonka kr. jéjmości, aby omnibus solatiis pocieszyć raczył; przy słusznej kondolencyj i obserwancyj majestatowi pańskiemu contestationem omnis gratitudinis ichm. pp. posłowie opowiedzą.

A ponieważ ratione oprawy prawem popolitým kr. jéj mci naznaczonej nie dochodziły prowenta z ekonomiej in manibus possessorum in vivis existentium będących, do stoła kr. jéj mci Ludowiki antecesorki żupy

wszystkie, o których relacją w rachunkach toties czynił skarb, jakoby nie miały czynić prowentu nad półtrzeciakroć sto tysięcy, należały: aby się dostały natenczas kr. jéj mci pani n. m., instabunt ichm. pp. posłowie, znosząc się eo in passu cum tota rep. Prosząc przytém kr. jéj mci, aby patrząc na królestwa naszego niedostatek, tém się raczyła dotąd kontentować, póki futurus regnans ad possessionem nie przyjdzie, præcavendo jednak, aby annuatim sól województwa ex antiquo przynależyta zawsze dochodziła na każdą defluitacją, in defectu czego, etiamsi tempore interregni, aby wolno było województwom na którymkolwiek składzie odbierać, upomnią się ichm. pp. posłowie i asygnacją na sejmik relationis przywiozą; intraty zaś z ceł i żup koronnych conservabunt ichm. pp. posłowie do obrady spólnej.

Remanenta wszystkie solne aby skarb powrócił na wypłacenie długów dworskich i inszych potocznych na potrzebę świętej pamięci kr. jmci zaciągnionych, ponieważ moris erat za antecesorów z tych takowe wypłacać długi.

Summa zaś sta tysięcy złotych polskich ś. p. królowi jmci winna, a inotescencyą książ. jm. arcybiskupa gnieźnieńskiego proponowana, in quantum jeszcze nie wypłacona, salva liquidatione, inibunt ichm. pp. posłowie nasi z inszymi ichm. pp. posłami consilium et rationem ad pacificandum; także i sumy pruskie na potrzeby rzeczyp. erogowane aby oddane były.

Dwór naj. kr. jmci aby przy ordynacyj słusznej wedle rozrządzenia jkr. mci do pogrzebu dla większej powagi ciała monarchy polskiego zachowany był. Domówią się ichm. pp. posłowie i w tém u ichm. pp. egzekutorów, mianowicie za jmp. Andrzejem Jaranowskim kasztelanem kowalskim pokojowym ś. p. króla jegomości, także i za jmp. Maciejem Gąsiorowskim starościcem radziejowskim jkr. mci pokojowym elaborabunt, aby za wierne ich przez wszystkie lata te i podrózne nad inne usługi i prace byli od ichm. pp. egzekutorów ukontentowani i przy dalszej ordynacyj do pogrzebu pańskiego zarówno z drugimi zostawali.— Jo. księżęciu jmci arcybiskupowi gnieźnieńskiemu, prymasowi i pierwszemu księżęciu Korony polskiej przy pokłonie od województw ichm. pp. posłowie podziękują za wszystkie prace pasterstwa województw naszych, powinszują przytém krzesła preeminencyj prymacyalnej, na którym, ut diu vivat i téj ojczyzny patronem był, deferent życzliwość województw naszych.— Strzeż Boże słabego zdrowia na księżęcia jegom. arcybiskupa gnieźnieńskiego, ichm. pp. posłowie nasi przy powinszowaniu jmci ks.

nominatowi kujawskiemu pastorum nostri i apreciacyej imieniem województw naszych in longævos annos wszystkich fortunnych sukcesów, stawać będą, aby nie kto inszy nad jmsci w pracach publicznych tempore interregni suppleat vices.

Przytém ichm. pp. posłowie jmsci ks. biskupowi poznańskiemu za wszystkie prace i fatygi circa rempublicam przy dostojności królowej jójmości i około najjaśniejszego ciała ś. p. kr. jmsci podziękują, w których aby i na dalszy czas nie ustawał, upraszać będą imieniem województw naszych ichm. pp. posłowie i o to niemniej, aby, strzeż Boże, i na jmsci ks. nominata kujawskiego jakiej słabości zdrowia, nie kto inszy ad supplendas ejus vices w publicznych interesach należał z prowincyj wielgopolskiej; w czém się mają znosić ichm. pp. posłowie nasi z ichmościami inszymi téż prowincyj wielgopolskiej.

Jmsci ks. nominat płocki najwyższy pisarz skarbowy koronny aby przy swoich preeminencyach zostawał i powaga urzędu jego aby nullam patiatur indemnitate, ale in integro zostawała, ichm. pp. posłowie w tém dozór będą mieli; a in quantum by jegomość na asekuracyą swoje pro opportunitate ś. p. kr. jmsci zaciągnął jakich długów, tedy najpierw z tych remanentów solnych, lubo inszych tym podobnych stołu ś. p. kr. jmsci concernentibus aby były wypłacone, instabunt ichm. pp. posłowie ad totam remp. i insze desideria jegomości aby na rękach swych piastowali, zlecamy.

Jw. ichm. pp. hetmanów i wodzów koronnych i w. ks. litewskiego condigne przy unizóném podziękowaniu za tak dzielne z nieprzyjacielem odwagi i odniesioną światu polskiemu nad Bisurmańcem chrześciańskiej krwi chciwym pożądaną wiktoryą venerabuntur ichm. pp. posłowie, prosząc, aby dalej ichmoście patrocinari finibus patriæ chcieli.

Komisya lwowska, prawem naznaczona a teraz inotescencyą książ. jm. arcybiskupa gnieźnieńskiego proponowana, aby w Warszawie odprawiona była, na której praesentes injuriantes milites żeby sądzono et absentes in bello czasu inszego, instabunt ichm. pp. posłowie. Nie godzi się za tak dzielną i odważną wiktoryą przepomnieć rycerstwa koronnego, aby in debitis stipendiis ukontentowane być nie miało i zatrzymane na dalej przeciw tak znacznemu nieprzyjacielowi krzyża świętego, o co inibunt modum ichm. pp. posłowie.

A że oczywista w akcyzie krzywda ubogich ludzi lacrymabundas do Boga mittit voces, które nie tak in usum reipublicæ jako commodum wyborców privatorum vertitur, co województwa nasze uważając

i t oniemniej, kiedy ją insze poznosiły województwa, dla czego onej dłużej pati nie mogą tylko ad primam mensis Februarii, w czém upomnią się ichm. pp. posłowie, aby konstytucyą zniesiona była.

Electio futuri regnantis zdawna prawem warowana aby ordinaria juris et legum via tam in toto quam in parte omni securitate obwarowana i jako najprędzej odprawiona być mogła cum suo effectu, ichm. pp. posłowie z inszymi ichmościami contendent.

Pretium soli in aggravationem ludzi ubogich et oppressionem nostri jest nad prawo obostrzone absque consensu reip., ponieważ jest podniesione; która że jest alimentum, tedy upomnią się tego ichm. pp. posłowie, aby justa lege, descripto pretio przedawana była; także aby od soli ślacheckiej niewięcej nad grzywnę podług dawnego prawa ichm. pp. administratorowie wybierali.

Pisarze plebei prawem popolitém zdawna relegati, aby i teraz przestrzegli ichm. pp. posłowie, żeby exclusi byli, — a nobiles ad hoc opus apti et bene possessionati nadani od skarbu byli. Upatrując przytém ubliżenie dochodów i prowentów ex vi novellæ legis skarbowi województw naszych przynależtych, kiedy skarb koronny asygnacye na szeleżny prowent do ichm. pp. poborców naszych porozdawał: zaczął jako ichm. pp. posłowie tudzież i ichm. pp. komisarze na komisyj instabunt i jw. jmp. podskarbiego koronnego, aby na asygnacye rewers wydawszy, sumy przez ichm. pp. poborców na też asygnacye wyliczone oddać kazał.

Zlecamy ichm. pp. posłom, aby za jmp. Wysockim cześnikiem sochaczewskim, który do Turek chodził, instancyą wnieśli o dosyć uczy-nienie za straty jego w sumie naznaczonej od rzeczyp.

Wyprawa piechoty z dóbr duchownych ponieważ od królewskich absque scitu województw naszych separata zostawa, tak że tylko z dóbr królewskich jest gotowa, która że dotychczas jeszcze w komput wojskowy nie weszła dla nierychłego wydawania podatków i takiej dysmembracyej: tedy ją teraz ichm. pp. posłowie rekomendowac będą jw. jmp. marszałkowi i hetmanowi wielkiemu koronnemu, tak jednak aby cum scitu suo w komput wchodziła; pytać się oraz będą ichm. pp. posłowie, jeżeli jmp. Korycki generał wojsk cudzoziemskich tę wyprawę duchowną słusznie wystawił, jako się podjął.

Wielkie ztąd detrimentum rzeczyp. odnosi, kiedy tak częste i nieustające uchwała podatki, a z dawnych dotychczas nullam rationem certitudinis mieć może; zaczął upomnią się ichm. pp. komisarze

na komisyj lwojskiej słusznej od sukcesorów nieboszczyka jmp. podskarbiego kalkulacyj, nie wdając się w żadne kwity absque consensu rzeczyp. Nowo kreowani ślachta jako ex vi legis omnium dignitatum są incapaces, tak niemniej którzyby posłami ziemskimi mieli być, żeby rugowani byli, pręcipue ci, którzy protestacyami są innodati, przestrzegą ichm. pp. posłowie; toż się ma rozumieć de jure victis.

Strony mienice ichm. pp. posłowie applicabunt, że ad totum assensum rzeczyp., która inquantum by otwarta miała być, tedy żeby mone-ta tanti valoris et bonitatis, jako postronna moneta jest, była i żeby się in pondere zgadzała, ichm. pp. posłowie pręcustodient. Którą to instrukcyą, w moc dawszy ichm. pp. posłom naszym, in cæteris punctis plenariam dajemy facultatem, aby ichmoście pro sua sublimi dexteritate znosząc się z całą rzeczyp. i stosując się do prawa pospolitego, województwom naszym quam efficacissime usłużyć raczyli; taż instrukcyja aby z podpisem jmp. marszałka koła naszego ad acta podana była, pilnie żądamy. W Radziejowie die, anno quibus supra.

Hiacynt z Tolibowa Tolibowski marszałek koła rycerskiego województwa brzeskiego i inowłocławskiego.

Przedruk techniką fotooffsetową
wykonany w Drukarni Narodowej w Krakowie
z egzemplarza udostępnionego
przez Bibliotekę Narodową w Warszawie.

Wydano w nakładzie 750 egzemplarzy
na zamówienie Zjednoczenia Księgarstwa

Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe
Warszawa 1981

WAIF
Reprint

Przedruk techniki fotograficznej
wykonany w Drukarstwie Narodowym w Warszawie
z egzemplarza udostępnionego
przez Bibliotekę Narodową w Warszawie.

Wydano w nakładzie 100 egzemplarzy
na zamówienie Zjednoczenia Książkowe.

Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe
Warszawa 1961

The logo consists of a stylized, abstract graphic element above the word "Wydawnictwa" in a serif font.

